

ಕರ್ನಾಟಕ ಅನುವಾದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿ ಪ್ರಕಟಣೆ - ೨೧

ಸಾಹಿತ್ಯಮಾಲೆ - ೨೦

ಪ್ರಧಾನ ಸಂಪಾದಕರು
ಡಾ. ಪ್ರಧಾನ್ ಗುರುದತ್ತ

ಫೋಂತವಾರ

ಇನ್ಯಾತ್ಸಿಯೊ ಸಿಲೋನೆ ಬರೆದ ಇಟಾಲಿಯನ್ ಕಾದಂಬರಿ

ಪೂಂತಮಾರ

ಕನ್ನಡ ಅನುವಾದ
ಕು. ಶಿ. ಹರಿದಾಸ ಭಟ್ಟ

ಕರ್ನಾಟಕ ಅನುವಾದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿ
ಕನ್ನಡ ಭವನ, ಜೆ.ಸಿ. ರಸ್ತೆ, ಬೆಂಗಳೂರು - ೫೬೦ ೦೦೨

FONTAMARA- Kannada translation of Iganazio Silone's novel;
Kannada Translation by **K. S. Haridasa Bhatta**; Editor-in-Chief
Dr. Pradhan Gududatta; Published by **Registrar, Karnataka Anuvada
Sahitya Academy**, Kannada Bhavan, J C Road, Bangalore - 560 002,
2007; Pp. xviii +148, Price : Rs. 60/-

ಈ ಆವೃತ್ತಿಯ ಹಕ್ಕುಗಳು : ಕರ್ನಾಟಕ ಅನುವಾದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿ, ಬೆಂಗಳೂರು

ಮೊದಲ ಮುದ್ರಣ : ೧೯೫೦ – ಶ್ರೀ ಹೊನ್ನಯ್ಯಸೆಟ್ಟಿ

ಎರಡನೆಯ ಮುದ್ರಣ : ೧೯೯೦ – ನರೇಶ್ ಅಂಡ್ ಕಂಪೆನಿ, ಬೆಂಗಳೂರು-೧೯

ಮೂರನೆಯ ಮುದ್ರಣ : ೨೦೦೭

ಪುಟಗಳು : xviii + ೧೪೮

ಬೆಲೆ : ರೂ. ೬೦/-

ಪ್ರತಿಗಳು : ೩೦೦೦

ಪ್ರಕಾಶಕರು :

ಪಿ. ನಾರಾಯಣಸ್ವಾಮಿ

ರಿಜಿಸ್ಟರ್ಡ್

ಕರ್ನಾಟಕ ಅನುವಾದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿ

ಕನ್ನಡ ಭವನ, ಜೆ.ಸಿ.ರಸ್ತೆ, ಬೆಂಗಳೂರು

ದೂ : ೨೨೧೦೭೭೨೦

ಸಹಕಾರ :

ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಇಲಾಖೆ

ಬೆಂಗಳೂರು

ಮುಖಪುಟ ವಿನ್ಯಾಸ ಮತ್ತು ಚಿತ್ರ : ಶ್ರೀಪಾದ್

ISBN : 978-81-905692-7-9

ಮುದ್ರಕರು :

ಮೆ|| ಮಯೂರ ಪ್ರಿಂಟ್ಸ್ ಆಡ್ಸ್

ನಂ. ೬೯, ಸುಭೇದಾರ್ ಭತ್ತಂ ರೋಡ್

ಬೆಂಗಳೂರು - ೫೬೦೦೨೦ ದೂ : ೨೩೩೪೨೭೪೪

ಹೆಚ್.ಡಿ. ಕುಮಾರಸ್ವಾಮಿ
ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿಗಳು

ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರ

ವಿಧಾನಸಭೆ
ಬೆಂಗಳೂರು - ೫೬೦ ೦೦೧
ದಿನಾಂಕ : ೧೫/೦೮/೨೦೦೭

ಮುನ್ನುಡಿ

ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯ ಪುನರ್ ಘಟನೆಯ ಐವತ್ತು ವರ್ಷಗಳ ನೆನಪಿಗಾಗಿ ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರ 'ಸುವರ್ಣ ಕರ್ನಾಟಕ'ದ ಸಂಭ್ರಮಪೂರ್ಣ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಹಮ್ಮಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ನಿರ್ಧರಿಸಿತು. ಈ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಕರ್ನಾಟಕ ಅನುವಾದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿಯ ಸ್ಥಾಪನೆಯ ಮೂಲಕ ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರ ಇನ್ನೊಂದು ಹೊಸ ಹೆಜ್ಜೆಯನ್ನೂ ಇಟ್ಟಿತ್ತು. ಭಾರತೀಯ ಭಾಷೆಗಳ ನಡುವಣ ಪಾರಸ್ಪರಿಕ ಅರಿವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವುದರ ಜೊತೆಗೆ, ನಮ್ಮ ನಾಡು-ನುಡಿಗಳ ಹಿರಿಮೆಯನ್ನು ಇತರ ಭಾಷಾ-ಬಾಂಧವರಿಗೆ ಹಾಗೂ ಜಾಗತಿಕ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಪರಿಚಯಿಸಿ ಕೊಡುವುದು ಮತ್ತು ಜಗತ್ತಿನ ಇತರ ಭಾಷೆಗಳ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಕನ್ನಡಿಗರಿಗೆ ಒದಗಿಸುವುದು ಇದರ ಮುಖ್ಯ ಉದ್ದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದಾಗಿದೆ. ಅನುವಾದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಈ ಹೊತ್ತು ಸಾಹಿತ್ಯ ಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ಮಾತ್ರ ಸೀಮಿತವಾಗಿಲ್ಲದಿರುವುದರಿಂದ, ಜ್ಞಾನ-ವಿಜ್ಞಾನ-ತಂತ್ರಜ್ಞಾನಗಳ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಂತೆ ವಿವಿಧ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿನ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ತರುವುದೂ ಇದರಲ್ಲಿ ಸೇರಿದೆ. ಇದರಿಂದ ಐತಿಹಾಸಿಕ ಹಿರಿಮೆಯ ಜೊತೆಗೆ, ಕನ್ನಡದ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ, ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯ ಹಿರಿಮೆಗಳು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮತ್ತು ಅಂತಾರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮಟ್ಟಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಗೊಳಿಸುವಂತಾಗುತ್ತದೆ.

'ಸುವರ್ಣ ಕರ್ನಾಟಕ' ಸಂಭ್ರಮದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಈ ಹಿಂದೆ ನಾಡು ನುಡಿಗೇ ಸೇವೆಯನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸಿರುವ ಹಿರಿಯ ಚೇತನಗಳು ಸ್ವರ್ಣರಣೆಯಿಂದ ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ತಂದುಕೊಟ್ಟಿರುವ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಆಯ್ದ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು 'ಸುವರ್ಣ ಅನುವಾದ ಮಾಲೆಯ' ಅಂಗವಾಗಿ ಹೊರತರಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಅಂತೆಯೇ, ಇತರ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿನ ಹಾಗೂ ವಿಶ್ವದಲ್ಲಿನ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಕೃತಿಗಳನ್ನೂ ಪರಿಚಯಿಸಿ ಕೊಡಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಇವು ಕನ್ನಡಿಗರಿಗೆ ಪ್ರಿಯವಾಗುತ್ತವೆಂದು ನಂಬಿದ್ದೇನೆ. ಈ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಸಹೃದಯತೆಯಿಂದ ಸ್ವಾಗತಿಸುವ ಮೂಲಕ ಅನುವಾದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿಯ ಇಂಥ ಕೆಲಸಗಳಿಗೆ ಕನ್ನಡ ನಾಡಿನ ಜನತೆ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ ನೀಡುತ್ತದೆ ಎಂದು ಭಾವಿಸಿದ್ದೇನೆ.

(ಹೆಚ್.ಡಿ. ಕುಮಾರಸ್ವಾಮಿ)

ಹೆಚ್.ಎಸ್. ಮಹದೇವ ಪ್ರಸಾದ್
ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಸಚಿವರು

ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರ

ನಂ. ೩೩೦, ೩ನೇ ಮಹಡಿ,
ವಿಧಾನಸೌಧ

ಬೆಂಗಳೂರು - ೫೬೦ ೦೦೧

ದಿನಾಂಕ : ೦೮-೦೨-೨೦೦೭

ಶುಭಾಕಾಂಕ್ಷೆ

ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಮೊಟ್ಟಮೊದಲ ಬಾರಿಗೆ ಅಸ್ತಿತ್ವಕ್ಕೆ ಬಂದಿರುವ ಅನುವಾದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿ, ರಾಷ್ಟ್ರದಲ್ಲಿಯೇ ಇಂಥ ಅದ್ಭುತ ಸಂಸ್ಥೆಯಾಗಿದ್ದು ಅನೇಕ ಮಹತ್ವಪೂರ್ಣ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಂಡು, ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಮತ್ತು ಜ್ಞಾನ-ವಿಜ್ಞಾನ ಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ಅರ್ಥಪೂರ್ಣವಾದ ಕೊಡುಗೆಗಳನ್ನು ನೀಡುವ ಹಂಬಲವನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಇದರ ಸ್ಥಾಪನೆಯ ತರ್ಕದಲ್ಲೇಯೇ ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯದ ಸುರ್ವ ಸಂಭ್ರಮದ ಉತ್ಸವವೂ ಕೂಡಿಬಂದಿರುವ ಕಾರಣದಿಂದಾಗಿ, ಅನುವಾದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿ ಗಾಂಧೀಜಿ, ನೆಹರೂ ಇಂಥ ಶ್ರೇಷ್ಠ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳನ್ನು ಕುರಿತ ಮಹತ್ವದ ಕೃತಿಗಳನ್ನೇ ಅಲ್ಲದೆ, ವಿವಿಧ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿನ ಅತ್ಯುತ್ತಮ ಸಾಹಿತ್ಯ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಇತರ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಕನ್ನಡಿಗರಿಗೆ ಒದಗಿಸುವ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಹಮ್ಮಿಕೊಂಡಿರುವುದು ನನಗೆ ತುಂಬಾ ಸಂತೋಷವನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡಿದೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ದೇಶ-ವಿದೇಶಗಳ ಕಥೆ-ಕಾದಂಬರಿಗಳೂ, ನಾಟಕಗಳೂ, ಮಕ್ಕಳ ಸಾಹಿತ್ಯ ವಿಜ್ಞಾನ ಸಾಹಿತ್ಯ ಮುಂತಾದ ಹಲವು ಕ್ಷೇತ್ರಗಳ ಕೃತಿಗಳೂ ಸೇರಿದ್ದು, ಕನ್ನಡಿಗರಿಗೆ ವೈವಿಧ್ಯಮಯ ಅನುಭವವನ್ನು ತಂದುಕೊಡುವಲ್ಲಿ ನೆರವಾಗುತ್ತವೆ ಎಂದು ನಂಬಿದ್ದೇನೆ. ಈ ಮಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಈ ಬಗೆಯ ಇನ್ನೂ ಅನೇಕ ಕೃತಿಗಳು ಮುಂದಿನ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡಿಗರಿಗೆ ದೊರೆಯಲಿವೆ ಎಂಬ ವಿಚಾರ ನನಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಸಂತೋಷವನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡಿದೆ. ಇದೇ ರೀತಿ ಕನ್ನಡದ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಇತರ ಭಾರತೀಯ ಭಾಷೆಗಳಿಗೆ ಹಾಗೂ ವಿದೇಶೀ ಭಾಷೆಗಳಿಗೆ ಅನುವಾದಿಸಿ ಕೊಡುವ ಕಾರ್ಯಗಳೂ ಸಾಕಷ್ಟು ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ನಡೆದು ಕನ್ನಡಿಗರ ಸಾಧನೆ ಜಗತ್ತಿಗೆ ಚೆನ್ನಾಗಿ ತಿಳಿದು ಬರುವಂಥ ಸಾರ್ಥಕ ಪ್ರಯತ್ನಗಳು ನಡೆಯಲಿ ಎಂದು ಹಾರೈಸುತ್ತೇನೆ.

ಈಗ ಹೊರಬರುತ್ತಿರುವ ಕೃತಿಗಳಿಗೆ ಕನ್ನಡ ವಾಚಕಲೋಕದ ಸಹೃದಯಪೂರ್ಣ ಸ್ವಾಗತ ದೊರೆಯುತ್ತದೆಂದು ನಂಬಿದ್ದೇನೆ. ಇಂಥ ಸ್ವಾಗತ ಮತ್ತು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಗಳು ಅಕಾಡೆಮಿಯ ಮುಂದಿನ ಕಾರ್ಯಚಟುವಟಿಕೆಗಳಿಗೆ ಪ್ರೇರಣೆಯನ್ನೊದಗಿಸಲಿ ಎಂದು ಹಾರೈಸುತ್ತೇನೆ.

ಹೆಚ್.ಎಸ್. ಮಹದೇವ ಪ್ರಸಾದ್

(ಹೆಚ್.ಎಸ್. ಮಹದೇವ ಪ್ರಸಾದ್)

ಕಛೇರಿ : ೨೨೨೨೨೨೨೨೨೨

೨೦೧೬೦೦೭

ಐ.ಎಂ. ವಿಠಲಮೂರ್ತಿ, ಭಾ.ಆ.ಸೇ.
ಸರ್ಕಾರದ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿ
ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ವಾರ್ತಾ
ಹಾಗೂ ಪ್ರಚಾರಸೋದ್ಯಮ ಇಲಾಖೆ

ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರ

ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರದ ಸಚಿವಾಲಯ
ಕೊ.ನಂ.೨೨, ನೆಲಮಹಡಿ, ವಿಕಾಸಸೌಧ
ಬೆಂಗಳೂರು-೫೬೦ ೦೦೧

ಹೊಸ ಹೆಜ್ಜೆ

ರಾಷ್ಟ್ರಕವಿ ಶ್ರೀ ಕುವೆಂಪು ಅವರ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪಿಸಲಾಗುತ್ತಿರುವ 'ಶ್ರೀ ಕುವೆಂಪು ಭಾಷಾಭಾರತೀ' ಎಂಬ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಸಂಸ್ಥೆಯ ಒಂದು ಸ್ವತಂತ್ರ ವಿಭಾಗವಾಗಿ ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರ 'ಕರ್ನಾಟಕ ಅನುವಾದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿ'ಯನ್ನು ಈಗಾಗಲೇ (೨೦೦೬ರಲ್ಲಿ) ಅಸ್ತಿತ್ವಕ್ಕೆ ತಂದಿದೆ. ಇಂಥ ಉಪಕ್ರಮವನ್ನು ಮೆರೆಯುವಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕವೇ ಮೊದಲನೆಯ ರಾಜ್ಯವಾಗಿದೆ ಎಂಬುದು ಹೆಮ್ಮೆಯ ಸಂಗತಿಯೇ ಆಗಿದೆ. ಈ ಅನುವಾದ ಅಕಾಡೆಮಿ, ಪ್ರಾರಂಭಗೊಂಡ ತರುವಣದಲ್ಲಿಯೇ ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯದ ಪುನರ್-ರಚನೆಯ ಸುವರ್ಣ ಮಹೋತ್ಸವದ ಸಂದರ್ಭ ಕೂಡಿ ಬಂದದ್ದು ಒಂದು ವಿಶಿಷ್ಟ ಯೋಗಾಯೋಗವೇ ಆಗಿದೆ. ಈ ಸುವರ್ಣ ಮಹೋತ್ಸವದ ಸಂದರ್ಭದ ಆಚರಣೆಯ ಅಂಗವಾಗಿ ಅನುವಾದ ಅಕಾಡೆಮಿ ಅನೇಕ ಮಹತ್ಕರ್ಮಗಳ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಂಡಿದೆ. ಈ ಮೊದಲೇ ವಿಭಿನ್ನ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿನ ಹಲವು ಶ್ರೇಷ್ಠ ಲೇಖಕರ ಹಲವಾರು ಶ್ರೇಷ್ಠ ಕೃತಿಗಳು ನಮ್ಮ ಸಾಹಿತಿಗಳ ಗಮನವನ್ನು ಸೆಳೆದಿದ್ದು, ಅವುಗಳ ಯಥಾವತ್ತಾದ, ಸಂಗ್ರಹದೊಪವಾದ, ಅಳವಡಿಕೆಯಂತಿರುವ ಅನುವಾದಗಳನ್ನು ಅವರು ನಮಗೆ ಕೊಡಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. 'ಒಬ್ಬನೇ ಉಂಡ ಊಟ ಹಬ್ಬವಲ್ಲ; ಒಬ್ಬನೇ ಸವಿದ ರುಚಿ ರುಚಿಯಲ್ಲ' ಎಂಬ ಗಾದೆ ಮಾತನ್ನು ಸಾರ್ಥಕಗೊಳಿಸುವಂತೆ, ಅವರು ಈ ಕೆಲಸವನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಇಂಥ ಪ್ರಸಿದ್ಧ, ಜನಪ್ರಿಯ, ಅಲಭ್ಯ ಕೃತಿಗಳನ್ನು 'ಸುವರ್ಣ ಕರ್ನಾಟಕ' ಯೋಜನೆಯ ಅಂಗವಾಗಿ ಹೊರತರಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಅಂತೆಯೇ, ಇತರ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿನ ಹೊಸ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಕನ್ನಡಿಗರಿಗೆ ಪರಿಚಯಿಸಿಕೊಡುವ ಪ್ರಯತ್ನವನ್ನೂ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಹೀಗೆ, ದೇಶ-ವಿದೇಶಗಳ ಉತ್ಕೃಷ್ಟ ಕೃತಿಗಳಿಂದ ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆ-ಸಾಹಿತ್ಯಗಳನ್ನು ಸಮೃದ್ಧಗೊಳಿಸುವ ದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ಅನುವಾದ ಅಕಾಡೆಮಿ ಮಹತ್ತರವಾದ ಪಾತ್ರವನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ.

ಅನುವಾದ ಇಂದು ತನ್ನ ಆಯಾಮವನ್ನು ಬಹುವಾಗಿ ವಿಸ್ತರಿಸಿಕೊಂಡು ಜ್ಞಾನ-ವಿಜ್ಞಾನ-ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳನ್ನು ತನ್ನ ತೆಕ್ಕೆಗೆ ಒಳಪಡಿಸಿಕೊಂಡಿದೆ. ಹೀಗಾಗಿ, ಈ ದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿಯೂ ಕನ್ನಡವನ್ನು ಸಮೃದ್ಧಗೊಳಿಸುವತ್ತ ನಮ್ಮ ಗಮನ ಹರಿಯಬೇಕಾಗಿದೆ. ಅಕಾಡೆಮಿ ಈ ದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿಯೂ ಕಾರ್ಯೋನ್ಮುಖವಾಗಿರುವುದು ಸಂತೋಷದ ವಿಚಾರವೇ ಆಗಿದೆ. ಈ ಬಗೆಯ ಬಹುಮುಖೀ

VIII

ಕಾರ್ಯಚಟುವಟಿಕೆಗಳಿಂದ ಭಾರತೀಯ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ ಈಗಾಗಲೇ ತನ್ನದೇ ಆದ ಹಿರಿಮೆಯನ್ನು ಮೆರೆದಿರುವ, ಮೆರೆಯುತ್ತಿರುವ ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆ-ಸಾಹಿತ್ಯ ಮತ್ತಷ್ಟು ಕುಗೊಳಿಸುವಂತಾಗುತ್ತದೆ. ಅನೇಕ ಮಹತ್ವದ ಗ್ರಂಥಗಳು ದೊರೆಯುವಂತಾಗುತ್ತಿರುವುದು ವೈಯಕ್ತಿಕವಾಗಿಯೂ ನನಗೆ ಸಂತೋಷವನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡುತ್ತಿದೆ. ಇಂಥ ಕಾರ್ಯಗಳಿಗೆ ಸರ್ಕಾರದ ಬೆಂಬಲದ ಜೊತೆಗೆ, ಜನತೆಯ ಹೈತ್ರ್ವಕ ಪೋಷಣೆ ಅಗತ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ವಿವೇಚನಾಶೀಲರೂ, ಸಹೃದಯರೂ ಆದ ಕನ್ನಡಿಗರು ಇಂಥ ಪೋಷಣೆ ನೀಡುವಲ್ಲಿ ಮುಂದಾಗುತ್ತಾರೆ ಎಂದು ನಂಬಿದ್ದೇನೆ. ಅಕಾಡೆಮಿಯ ಕಾರ್ಯಚಟುವಟಿಕೆಗಳು ಇತ್ತೀಚೆಗಷ್ಟೆ ಶುರುಮಾಡಿ ಮುಂದುವರಿಯಲಿ ; ಕರ್ನಾಟಕದ ಜನತೆಗೆ ಹೊಸ ಅನುಭವಗಳ ಲೋಕವನ್ನು ತೆರೆದು ತೋರುವ ಕಾರ್ಯಗಳು ಅವಿಚ್ಛಿನ್ನವಾಗಿ ನಡೆಯಲಿ ಎಂದು ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಹಾರೈಸಬಯಸುತ್ತೇನೆ.

(ಐ.ಎಂ. ವಿಠಲಮೂರ್ತಿ)

ಪ್ರಸ್ತಾವನೆ

ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ರಾಜ್ಯವೊಂದರಲ್ಲಿ ಅನುವಾದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿಯನ್ನು ಮೊಟ್ಟಮೊದಲ ಬಾರಿಗೆ ಸ್ಥಾಪಿಸಿದ ಹಿರಿಮೆ ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರದ್ದಾಗಿದೆ. ಜನವರಿ ೬, ೨೦೦೬ರಂದು ಅಂದಿನ ಮಾನ್ಯ ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿಗಳಾಗಿದ್ದ ಶ್ರೀ ಧರ್ಮಸಿಂಗ್ ಅವರು ವಿಧ್ಯುಕ್ತವಾಗಿ ಕರ್ನಾಟಕ ಅನುವಾದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿಯನ್ನು ಉದ್ಘಾಟಿಸಿದರು. ಮೈಸೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯದ ಮಾಜಿ ಕುಲಪತಿಗಳೂ ಹಾಗೂ ಭಾಷಾಂತರವನ್ನು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದ ಹಂತದಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಣ ವಿಷಯವಾಗಿ ಅಳವಡಿಸಿದ ಭಾಷಾಂತರ ಕ್ಷೇತ್ರದ ಭೀಷ್ಮಾಚಾರ್ಯರೂ ಆದ ಪ್ರೊ. ದೇ. ಜವರೇಗೌಡ ಅವರೂ, ಹಿರಿಯ ವಿದ್ವಾಂಸರಾದ ಪ್ರೊ|| ಎಲ್.ಎಸ್. ಶೇಷಗಿರಿ ರಾವ್ ಅವರೂ ಅಕಾಡೆಮಿಯ ಕಾರ್ಯಚಟುವಟಿಕೆಗಳ ದಿಕ್ಕು-ದಿಶೆಗಳನ್ನು ನಿರ್ದೇಶಿಸಿದರು.

ನಮ್ಮ ನಾಡಿನಲ್ಲಿರುವ ವಿಚಿತ್ರ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಎಂದರೆ ವಿದೇಶೀಯ ಭಾಷಾಸಾಹಿತ್ಯಗಳ ಅಷ್ಟಿಷ್ಟು ಪರಿಚಯವಾದರೂ ಇರುವ ನಮಗೆ ನಮ್ಮ ನಾಡಿನ ನೆರೆಹೊರೆಯ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿನ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಸಾಹಿತ್ಯದ, ಶ್ರೇಷ್ಠ ಸಾಹಿತಿಗಳ ಪರಿಚಯ ಬಹುಮಂದಿಗೆ ಇಲ್ಲವೇ ಇಲ್ಲದಂತಾಗಿದೆ. ಕೇಂದ್ರ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿ ಮತ್ತು ಇತರ ಕೆಲವು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ತಮ್ಮ ಕಾರ್ಯಚಟುವಟಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಅನುವಾದಗಳನ್ನು ಹೊರತರುವ ಕೆಲವು ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವುದುಂಟು. ಆದರೆ, ಈ ಕಾರ್ಯಗಳು ಅಪೇಕ್ಷಣೀಯ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ ಪರಸ್ಪರ ಪೂರಕವಾಗುವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಆಗುತ್ತಿಲ್ಲ. ಮೇಲಾಗಿ ಈ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳು ಬಹುಮಟ್ಟಿಗೆ ಸಾಹಿತ್ಯ ಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ಮಾತ್ರವೇ ಸೀಮಿತವಾಗಿವೆ. ಹೀಗಾಗಿ, ಪರಸ್ಪರ ಕೊಳು-ಕೊಡೆಯ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳು ಹೆಚ್ಚು-ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಹಾಗೂ ವೈವಿಧ್ಯಮಯವಾಗಿ ಆಗಬೇಕಾದ ಅಗತ್ಯವೂ ಇದೆ.

ಭಾರತೀಯ ಭಾಷಾಸಾಹಿತ್ಯಗಳು ಸಮೃದ್ಧವಾಗಿ ಬೆಳೆಯಬೇಕಾದರೆ, ಎರಡು ಮುಖಗಳಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯಗಳು ಆಗಬೇಕಾಗಿದೆ: (೧) ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ; (೨) ಅಂತಾರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ. ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಸ್ತರದಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಭಾಷಾ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಬಿಂಬಿಸುವ ಕೆಲಸ ಎಷ್ಟು ಮುಖ್ಯವೋ, ಇತರ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿನ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ತಂದುಕೊಳ್ಳುವುದು ಅಷ್ಟೇ ಮುಖ್ಯ. ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಅಂತಾರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮಹತ್ವದ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ತಂದುಕೊಳ್ಳುವುದು ಹಾಗೂ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಅಂತಾರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಬಿಂಬಿಸುವುದೂ ಅಷ್ಟೇ ಮುಖ್ಯ. ಈ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನೊಬೆಲ್ ಪ್ರಶಸ್ತಿ, ಬುಕರ್ ಪ್ರಶಸ್ತಿ, ಜ್ಞಾನಪೀಠ ಪ್ರಶಸ್ತಿ, ಕೇಂದ್ರ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿ ಪ್ರಶಸ್ತಿ, ಪಂಪ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಮೊದಲಾದ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಪುರಸ್ಕಾರಗಳನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡಿರುವ ಲೇಖಕರ ಮಹತ್ವದ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಇತರ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ ಹೊರತರುವ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ಅನುವಾದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿ

ತಮ್ಮ ಮುಂದಿರಿಸಿಕೊಂಡಿದೆ. ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲದೆ, ವಿಜ್ಞಾನ-ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ, ವೈದ್ಯಕೀಯ, ಮಾನವಿಕ ಮೊದಲಾದ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿನ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ತರುವ ಯೋಜನೆಗಳೂ ಅಕಾಡೆಮಿಯ ಮುಂದಿವೆ. ಇತರ ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರಗಳೊಂದಿಗೆ ಸಮಾಲೋಚಿಸಿ, ಅಂತೆಯೇ, ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರದ ಮಾನವ ಸಂಪನ್ಮೂಲ ವಿಭಾಗ, ಕೇಂದ್ರೀಯ ಹಿಂದೀ ನಿರ್ದೇಶನಾಲಯ, ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಮತ್ತು ತಾಂತ್ರಿಕ ಪಾರಿಭಾಷಿಕ ಪದಾವಳಿ ಆಯೋಗ ಇತ್ಯಾದಿ ಸಂಸ್ಥೆಗಳೊಂದಿಗೆ ಸಂಪರ್ಕಿಸಿ ಈ ದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ಸಹಕಾರವನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಆಲೋಚನೆಯನ್ನೂ ಅಕಾಡೆಮಿ ಇರಿಸಿಕೊಂಡಿದೆ.

ಅಕಾಡೆಮಿಯ ಕಾರ್ಯಚಟುವಟಿಕೆಗಳ ಅಂಗವಾಗಿ ಕಾರ್ಯಶಿಬಿರಗಳನ್ನು ಆಯೋಜಿಸಿ, ಅನುವಾದದ ಸಮಸ್ಯೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಚರ್ಚೆ ನಡೆಸುವ, ಸಮರ್ಥ ಭಾಷಾಂತರಕಾರರನ್ನು ಗುರುತಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನಗಳನ್ನು ಅಕಾಡೆಮಿ ಮಾಡುತ್ತಿದೆ. ಈಗಾಗಲೇ ಕನ್ನಡ-ತೆಲುಗು, ಕನ್ನಡ-ಹಿಂದೀ, ಯಂತ್ರಾನುವಾದ, ವಿಜ್ಞಾನ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅನುವಾದ ಇವುಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ರಾಜ್ಯದ ಬೇರೆ-ಬೇರೆ ಕೇಂದ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ ಹೊರ ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯಶಿಬಿರಗಳನ್ನೂ, ವಿಚಾರಗೋಷ್ಠಿಗಳನ್ನೂ ನಡೆಸಲಾಗಿದೆ. ಉದೂರ ಮತ್ತು ತಮಿಳು ಭಾಷೆಗಳ ಕಾರ್ಯಶಿಬಿರಗಳನ್ನು ಆಯೋಜಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ.

ಭಾಷಾಂತರ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿನ ಇತ್ತೀಚಿನ ಬೆಳವಣಿಗೆಗಳನ್ನು ಗಮನಕ್ಕೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಆ ದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ಅಗತ್ಯವಾದ ಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳುವ ಆಲೋಚನೆಯೂ ಇದೆ. ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಸ್ಯಾಮ್ ಪಿಟ್ರೋಡಾ ಅವರು 'ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಅನುವಾದ ಮಿಷನ್' (National Translation Mission) ಅನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸುವ ಬಗ್ಗೆ ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಯೋಜನೆಯೊಂದನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸಿದ್ದು, ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರ ಆ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡಿರುವ ವಿಚಾರ ಪತ್ರಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ವರದಿಯಾಗಿದೆ. ಈ ಯೋಜನೆ ಕಾರ್ಯರೂಪಕ್ಕೆ ಬಂದಲ್ಲಿ, ಜ್ಞಾನ-ವಿಜ್ಞಾನ-ತಂತ್ರಜ್ಞಾನಗಳು ಜನಸಾಮಾನ್ಯರವರೆಗೂ ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿ ಮುಟ್ಟುವುದು ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ ಹಾಗೂ ರಾಷ್ಟ್ರದ ಪ್ರಗತಿಯೂ ಅಭೂತಪೂರ್ವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಆಗುತ್ತದೆ ಎಂದು ಆಶಿಸಲಾಗಿದೆ. ಈ ಯೋಜನೆ ಉದ್ಯೋಗಸೃಷ್ಟಿಯ ಮಹತ್ತರ ಯೋಜನೆಯೂ ಆಗಲಿದೆ. ಇಂಥ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಅಗತ್ಯವಾಗುವ ಲಕ್ಷಾಂತರ ಮಂದಿ ಅನುವಾದಕರ ಪಡೆಯನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸುವುದು ಇಂಥ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಮತ್ತು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯಗಳ ಹೊಣೆಯೇ ಆಗಿರುತ್ತದೆ. ರಾಜ್ಯದ ಹಾಗೂ ಹೊರಗಿನ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯಗಳಲ್ಲಿ ಈಗಾಗಲೇ ಭಾಷಾಂತರ ವಿಭಾಗಗಳು ಸ್ಥಾಪಿತವಾಗಿದ್ದು, ಅವು ಕಾರ್ಯಶೀಲವಾಗುತ್ತಿರುವುದು ಶುಭಸೂಚಕವಾಗಿದೆ.

ಇದುವರೆಗೆ ವಿಧ್ವಾಂಸರ ವೈಯಕ್ತಿಕ ಪಾಂಡಿತ್ಯ, ವೃತ್ತತ್ತಿ ಮತ್ತು ಒಲವನ್ನು ಆಧರಿಸಿ ಅನುವಾದ ಕಾರ್ಯಗಳು ನಡೆಯುತ್ತಾ ಬಂದಿವೆ. ಆದರೆ ಇಂಥ ಕಾರ್ಯಗಳು ವ್ಯವಸ್ಥಿತವಾಗಿ ಹಾಗೂ ಉತ್ತಮ ಗುಣಮಟ್ಟದೊಂದಿಗೆ ನಡೆಯಬೇಕಾದ್ದು ಅಪೇಕ್ಷಣೀಯವಾಗಿರುವ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ, ಭಾಷಾಂತರ ಸಂಬಂಧವಾದ ಶಿಕ್ಷಣ-ಕ್ರಮಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸುವುದು ಹಾಗೂ ದ್ವಿಭಾಷಾ ಮತ್ತು ಬಹುಭಾಷಾ ನಿಘಂಟುಗಳನ್ನು, ನುಡಿಗಟ್ಟುಗಳ ಮತ್ತು ಗಾದೆಗಳ ಕೋಶಗಳು, ಸಮಾನಾರ್ಥಕ ಮತ್ತು

ಭಿನ್ನಾರ್ಥಕ ಕೋಶಗಳು ಹಾಗೂ ವಾಕ್ಯರಚನಾ ಕೈಪಿಡಿಗಳನ್ನು ಹೊರತರುವುದು - ಇವೇ ಮೊದಲಾದ ಕಾರ್ಯಗಳು ಆದ್ಯತೆಯ ಮೇರೆಗೆ ನಡೆಯಬೇಕಾಗಿವೆ. ಅನುವಾದ ಅಕಾಡೆಮಿ ಸ್ಥಾಪಿತವಾದ ಅತ್ಯಲ್ಪ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಇತರ ಸಂಘ-ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಗಮನವನ್ನು ಸೆಳೆದಿದ್ದು, ಅಂತರರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಕನಕದಾಸ ಮಿಷನ್‌ನಂತಹ ಸಂಸ್ಥೆ ಅನುವಾದ ಅಕಾಡೆಮಿಯೊಂದಿಗೆ ಸಹಕರಿಸಲು ಮುಂದೆ ಬಂದಿರುವುದು ಗಮನಾರ್ಹವಾದ ವಿಚಾರವೇ ಆಗಿದೆ. ಅಂತೆಯೇ, ವಿಶ್ವೇಶ್ವರಯ್ಯ ತಾಂತ್ರಿಕ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದ ಸಹಕಾರದೊಂದಿಗೆ ಇಂಜಿನಿಯರಿಂಗ್ ವಿಷಯಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಹೊರತರುವ ಬಗ್ಗೆಯೂ ಆಲೋಚನೆ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಹೀಗೆ ಅನುವಾದ ಅಕಾಡೆಮಿ ಅನೇಕ ದಿಕ್ಕುಗಳಲ್ಲಿ ಮುಂದುವರಿದು ಸಾಧನೆ ಮಾಡಬೇಕಾಗಿದೆ.

ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರ ಅನುವಾದ ಅಕಾಡೆಮಿಯ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷವಾದ ಆಸಕ್ತಿಯನ್ನು ತೋರಿ ಅಗತ್ಯವಾದ ನೆರವನ್ನು ನೀಡಲು ಮುಂದೆ ಬಂದಿರುವುದು ಅಕಾಡೆಮಿಗೆ ವಿಶೇಷ ಸಂತೋಷದ ವಿಚಾರವೇ ಆಗಿದೆ. ಅದರಲ್ಲಿಯೂ ಈ ಬಾರಿ ಸುರ್ವಣ ಕರ್ನಾಟಕ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳ ಅಂಗವಾಗಿ ವಿಶೇಷ ಧನಸಹಾಯ ನೀಡಿರುವುದರಿಂದ ಪ್ರಸಿದ್ಧ/ಅಲ್ಪ ಅನುವಾದಗಳ ಮರುಪ್ರಕಟಣೆ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳುವುದು, ಮತ್ತಿತರ ಮಹತ್ವದ ಪ್ರಕಟಣೆಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳುವುದು ಸಾಧ್ಯವಾಗಿದೆ. ಈ ದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ನಾಡಿನ ವಿದ್ವಾಂಸರು ವಿಶೇಷವಾದ ಸಹಾಯ-ಸಹಕಾರಗಳನ್ನು ನೀಡಲು ಮುಂದೆ ಬಂದಿರುವುದು ಅಕಾಡೆಮಿಗೆ ಗೌರವದ, ಸಂತೋಷದ ಹಾಗೂ ಹೆಮ್ಮೆಯ ವಿಚಾರವೇ ಆಗಿದೆ. ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ವಿಲ್ ಡ್ಯೂರಾಂಟ್ ಅವರ ಜಗತ್-ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿರುವ ಹಾಗೂ ಭಾರತದ ಬೇರಾವ ಭಾಷೆಯಲ್ಲೂ ಇನ್ನೂ ಬೆಳಕು ಕಾಣದಿರುವ 'ದಿ ಸ್ಕೋರಿ ಆಫ್ ಸಿವಿಲಿಜೇಷನ್' ಸಂಪುಟಗಳ ಕನ್ನಡ ಅನುವಾದವನ್ನು ಹೊರತರುವಲ್ಲಿ ಪ್ರೊ|| ಎಲ್.ಎಸ್. ಶೇಷಗಿರಿ ರಾವ್ ಅವರೂ, ಬಹಳ ಹಿಂದೆಯೇ ಇಂಗ್ಲಿಷ್‌ನಲ್ಲಿ ೧೦ ಸಂಪುಟಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಣೆಗೊಂಡಿರುವ ಸಂಸ್ಕೃತ ಸಾಹಿತ್ಯದ ವಿಶಿಷ್ಟ ಕೃತಿಯಾದ ಸೋಮದೇವನ 'ಕಥಾಸರಿತ್ಸಾಗರ'ದ ಕನ್ನಡ ಅನುವಾದವನ್ನು ನೇರವಾಗಿ ಸಂಸ್ಕೃತದಿಂದ ಅನುವಾದಿಸಿ ಹೊರತರುವಲ್ಲಿ ಡಾ|| ಪಿ.ಎಸ್. ರಾಮಾನುಜಮ್ ಅವರೂ ನೆರವು ನೀಡುತ್ತಿರುವುದು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಸ್ಮರಣೀಯವಾಗಿದೆ. ಕನ್ನಡ ಸಹೃದಯ ಲೋಕ ಅಕಾಡೆಮಿಯ ಈ ಕಾರ್ಯಚಟುವಟಿಕೆಗಳ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಸಹೃದಯತೆಯನ್ನು ಮೆರೆಯುತ್ತದೆ ಎಂದು ಆಶಿಸಿದ್ದೇನೆ.

ಕರ್ನಾಟಕ ಅನುವಾದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿಯ ಸ್ಥಾಪನೆಗೆ ಕಾರಣರಾದ ಮಾಜಿ ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿಗಳಾದ ಶ್ರೀ ಧರ್ಮಸಿಂಗ್ ಅವರಿಗೂ, ಅಕಾಡೆಮಿಯ ಕಾರ್ಯಚಟುವಟಿಕೆಗಳ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷ ಆಸಕ್ತಿಯನ್ನು ತೋರಿ, ಎಲ್ಲ ನೆರವನ್ನು ನೀಡುತ್ತಿರುವ ಇಂದಿನ ಮಾನ್ಯ ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿಗಳಾದ ಶ್ರೀ ಹೆಚ್.ಡಿ. ಕುಮಾರಸ್ವಾಮಿ ಅವರಿಗೂ, ಮಾನ್ಯ ಉಪಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿಗಳಾದ ಶ್ರೀ ಬಿ.ಎಸ್. ಯಡಿಯೂರಪ್ಪನವರಿಗೂ, ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಇಲಾಖೆಯ ಸಚಿವರಾದ ಮಾನ್ಯ ಶ್ರೀ ಮಹದೇವ ಪ್ರಸಾದ್ ಅವರಿಗೂ ಅಕಾಡೆಮಿ ವಿಶೇಷ ಕೃತಜ್ಞತೆಗಳನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸಬಯಸುತ್ತದೆ.

ಅಕಾಡೆಮಿಯ ಕಾರ್ಯಚಟುವಟಿಕೆಗಳಿಗೆ ಎಲ್ಲ ಬಗೆಯ ಸಹಾಯ-ಸಹಕಾರ-ಮಾರ್ಗದರ್ಶನ ನೀಡುತ್ತಾ ಬಂದ ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಇಲಾಖೆಯ ಪ್ರಧಾನ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿಗಳಾಗಿದ್ದ ಶ್ರೀಮತಿ ಉಷಾ ಗಣೇಶ್ ಅವರಿಗೂ, ಚೈತನ್ಯಶೀಲರೂ, ದೂರಗಾಮಿ ದೃಷ್ಟಿಯನ್ನುಳ್ಳವರೂ ಆದ ಇಂದಿನ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿಗಳಾದ ಶ್ರೀ ಐ.ಎಂ. ವಿಠಲಮೂರ್ತಿ ಅವರಿಗೂ, ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಇಲಾಖೆಯ ಹಿಂದಿನ ಆಯುಕ್ತರುಗಳಾಗಿದ್ದ ಶ್ರೀ ಕೆ.ಆರ್. ನಿರಂಜನ್ ಮತ್ತು ಶ್ರೀ ಎಸ್.ಎಚ್. ಯೋಗಪ್ಪನವರ್ ಅವರಿಗೂ, ನಿರ್ದೇಶಕರಾಗಿರುವ ಶ್ರೀ ಕಾ.ತ. ಚಿಕ್ಕಣ್ಣ ಅವರಿಗೂ ಅಕಾಡೆಮಿ ವಿಶೇಷ ವಂದನೆಗಳನ್ನು ಸೂಚಿಸಬಯಸುತ್ತದೆ.

ಅಕಾಡೆಮಿಯ ಕಾರ್ಯಚಟುವಟಿಕೆಗಳಿಗೆ ಎಲ್ಲ ಸಹಾಯ ಸಹಕಾರ ಮತ್ತು ಮಾರ್ಗದರ್ಶನ ಮಾಡುತ್ತಿರುವ ಅಕಾಡೆಮಿಯ ಎಲ್ಲ ಗೌರವಾನ್ವಿತ ಸದಸ್ಯರಿಗೂ ನಮ್ಮ ವಂದನೆಗಳು ಸಲ್ಲುತ್ತವೆ.

ಘೌಂತಮಾರ ಇನ್ನಾಲ್ತಿಯೋ ಸಿಲೋನೆಯವರ ಸುಪ್ರಸಿದ್ಧ ಕಾದಂಬರಿ ಮೂಲತಃ ಇಚ್ಛಾಲಿಯನ್ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿಯೇ ರಚಿತವಾದರೂ ಮೊದಲ ಬಾರಿಗೆ ಜರ್ಮನ್ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ 1933ರಲ್ಲಿಯೂ ಇಂಗ್ಲಿಷ್‌ನಲ್ಲಿ 1938ರಲ್ಲಿಯೂ ಪ್ರಕಟವಾದ ಬಳಿಕವಷ್ಟೇ 1947ರಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರವೇ ಇಚ್ಛಾಲಿಯನ್ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾಗಲು ಸಾಧ್ಯವಾಯಿತು. ರಾಜಕೀಯ ದಬ್ಬಾಳಿಕೆಯೇ ಇದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗಿತ್ತು. ಪಾಶವೀ ಶಕ್ತಿಯ ಎದುರು ಸೋತರೂ, ತನ್ನ ಅಂತಃಸತ್ಯವನ್ನು ಮರೆದ ಕುಗ್ರಾಮದ ಈ ಕಥೆ, ಸ್ವಲ್ಪಮಟ್ಟಿಗೆ ಬದಲಾದ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಗಳಲ್ಲಿನ ಸಮಕಾಲೀನ ಜಾಗತಿಕ ಬೆಳವಣಿಗೆಗಳನ್ನು ಅಮೆರಿಕೆಯಂಥ ಪ್ರಬಲ ಸೈನಿಕ ಶಕ್ತಿಗೆ ಮಣಿಯದೆ ಸಚಿದುನಂತ ಉತ್ತರ ವಿಯೆಟ್ನಾಮಿನ ಹೋರಾಟ ಹಾಗೂ ರಷ್ಯಾದಲ್ಲಿ ಬಹಿಷ್ಕೃತವಾಗಿದ್ದ ಅಲೆಕ್ಸಾಂಡರ್ ಸೋಲ್ಜೆನಿಟ್ಸಿನ್‌ನ ಗುಲಾಗ್ ಆರ್ಕಿಪೆಲಾಗೋದ ಪ್ರಕರಣವನ್ನು ಹಾಗೂ ಸಲ್ವಾನ್‌ರಷ್ಚಿ ಅಥವಾ ತಸ್ಲಿಮಾನಸ್ತೀನ್ ಅವರ ಪ್ರಸಂಗವನ್ನು ನಮಗೆ ನೆನಪಿಗೆ ತರುತ್ತವೆ. ಇಂಥ ಮಹತ್ವದ ಕೃತಿಯನ್ನು ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ತಂದು ಕೊಟ್ಟವರು ಕನ್ನಡದ ಖ್ಯಾತ ಲೇಖಕರಾದ ಕು.ಶಿ. ಹರಿದಾಸಭಟ್ಟಿ ಅವರು. ಈ ಕೃತಿಯನ್ನು ಸುವರ್ಣ ಕರ್ನಾಟಕದ ಮಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಸೇರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಅವಕಾಶ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟಿರುವ ಶ್ರೀ ಹರಿದಾಸಭಟ್ಟರ ಬಂಧುಗಳಿಗೂ, ನಮ್ಮ ವಂದನೆಗಳು ಸಲ್ಲುತ್ತವೆ.

ಅನುವಾದ ಅಕಾಡೆಮಿಯ ಕೆಲಸ-ಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ ಪ್ರಕಟಣೆಯ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಹೃತ್ಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ತಮ್ಮನ್ನು ತೊಡಗಿಸಿಕೊಂಡಿರುವ ಅಕಾಡೆಮಿಯ ರಿಜಿಸ್ಟ್ರಾರ್ ಪಿ. ನಾರಾಯಣಸ್ವಾಮಿ ಮತ್ತು ಇತರ ಸಿಬ್ಬಂದಿವರ್ಗದವರಿಗೂ, ತಮ್ಮ ಅನೇಕ ಕಾರ್ಯಗಳ ನಡುವೆಯೂ ಬಿಡುವು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ತಾಳ್ಮೆಯಿಂದ ಕರಡು ಪರಿಶೀಲನೆಯಲ್ಲಿ ನಮಗೆ ನೆರವಾಗಿದುವ ಶ್ರೀ ಬಿ.ಎಸ್. ಸತ್ಯನಾರಾಯಣ ಅವರಿಗೂ, ಸುಂದರವಾಗಿ ಮುದ್ರಿಸುವಲ್ಲಿ ಸಹಕರಿಸಿದುವ ಮೆ|| ಮಯೂರ ಪ್ರಿಂಟ್ ಆಡ್‌ನ ಶ್ರೀ ಬಿ.ಎಲ್. ಶ್ರೀನಿವಾಸ ಮತ್ತು ಅವರ ಸಿಬ್ಬಂದಿವರ್ಗದವರಿಗೂ ನಮ್ಮ ವಂದನೆಗಳು.

ಪ್ರಧಾನ್ ಗುರುದತ್ತ

ಅಧ್ಯಕ್ಷ

ಅರಿಕೆ ಪ್ರಥಮ ಮುದ್ರಣಕ್ಕೆ ಬರೆದು

ಓದಿದ ಕೂಡಲೆ ನನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನ ಮೇಲೆ ಆಶ್ಚರ್ಯಕರವಾದ ಪರಿಣಾಮವನ್ನು ಮಾಡಿಸಿದ ಕಾದಂಬರಿಗಳ ಪೈಕಿ “ಘೋತಮಾರ.” ಒಂದು ಒಳ್ಳೆಯ ವಸ್ತುವನ್ನು ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಇಳಿಸುವ ಬಗೆಯ ಹಂಬಲವನ್ನು ನಾನಿನ್ನೂ ತೊರೆದಿಲ್ಲವಾದುದರಿಂದ ಇದನ್ನು ಅನುವಾದಿಸಬೇಕೆಂದು ಬಯಸಿ, ಕಾದಂಬರಿಯ ಆಂಗ್ಲ ಪ್ರಕಾಶಕರಿಗೆ ಬರೆದುಕೊಂಡೆ.

ಬಹಳ ಕಾಲ ಕಳೆದ ಮೇಲೆ ಅನಿರೀಕ್ಷಿತವಾದ ಒಂದು ದಿಶೆಯಿಂದ ರೋಮ್ ನಗರದಿಂದ ಒಂದು ಪತ್ರ ಬಂದಿತು. ಲೇಖಕ ಇನ್ಯಾತ್ರಿಯೋ ಸಿಲೋನೆ ಅವರ ಪತ್ನಿ ತಮ್ಮ ಗಂಡನ ಪರವಾಗಿ ಅದನನು ಬರೆದಿದ್ದರು. ‘ಘೋತಮಾರ’ ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತೀಯ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲೊಂದರಲ್ಲಿ ಅನುವಾದಗೊಳ್ಳುವ ಪ್ರಸಂಗವನ್ನು ಕೇಳಿ ಸಂತೋಷಗೊಂಡು, ಸಿನಾರ್ ಸಿಲೋನೆ ಕಾದಂಬರಿಯಲ್ಲಿ ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಮಾಡಿರುವ ತಿದ್ದಿಪಡಿಗಳನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಲಾರದ ನನ್ನ ಅಶಕ್ತೆಗಾಗಿ ಖೇದ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದ, ಕೃಪಕಡೆಗೆ ಅನುವಾದದ ಒಂದು ಪ್ರತಿಯನ್ನು ತಾವು ‘ಅತ್ಯಂತ ಗೌರವಭಾವದಿಂದ ನೋಡುವ ಪಂಡಿತ ನೆಹರೂ’ ಅವರಿಗೆ ಕಳಿಸಬೇಕೆಂದು ಬಿನ್ನವಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದರು. ಈ ಬಗೆಯ ಅನುಕೂಲ ವಾತಾವರಣದಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಅನುವಾದ ಸಿದ್ಧವಾಯಿತು. ಯಾವುದೋ “ಯುನೆಸ್ಕೋ” ಪ್ರಕಟಣೆಯಿಂದ “ಮರಳಿ ಘೋತಮಾರಾ” ಎಂಬ ಆ ತಿದ್ದಿಪಡಿಯನ್ನು ಶೋಧಿಸಿ ತೆಗೆದು ಕಾದಂಬರಿಯ ಮೂಲಕ್ಕೆ ಚೋಡಿಸಿದ ಮೇಲೆ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಇನ್ನಷ್ಟು ಸಮಾಧಾನವಾಯಿತು.

ಆ ಮೇಲೆ ಕನ್ನಡದ ಬಹುಶ ಬರೆಹಗಾರರನ್ನು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಪೀಡಿಸುವಪ್ರಕಟಣೆಯ ಕುತ್ತವನ್ನು ನೀಗಲು ಬಂಧು ಹೊನ್ನಯ್ಯಸೆಟ್ಟರು ಮುಂದೆ ಬಂದುದು ನನ್ನ ಸುಯೋಗವೆನ್ನಬೇಕು. ಅವರ ‘ಅಂತರಂಗ’ದಲ್ಲಿ ಕಂತಿನಂತೆ ಅಚ್ಚಾಗಿ ‘ಘೋತಮಾರಾ’ ಈಗಾಗಲೇ ಹಲ ಕೆಲವು ಓದುಗರನ್ನು ತಲಪಿದೆ. ಪುಸ್ತಕ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಹೊರಡುವುದರಿಂದ ಇನ್ನಷ್ಟು ಜನ ಇದರ ಸೊಗಸನ್ನು ಉಂಡಾರೆಂದು ನಾನು ನಂಬಿದ್ದೇನೆ.

ಇಂಥ ವಿಶ್ವಾಸಕ್ಕೆ ಕಾರಣ ಕಾದಂಬರಿಯ ಚಿರನೂತನವಾದ ವಸ್ತು ಮತ್ತು ಅನುಪಮವಾದ ತಂತ್ರ ಫಾಸಿಸ್ತರು ಇಟಲಿಯಲ್ಲಿ ಪಟ್ಟಕ್ಕೆ ಬಂದ ದುಷ್ಟಾಲದಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಿಯ ಕಾಲ್ನಿಕ ಹಳ್ಳಿಯೊಂದು ಪಾಶವೀಶಕ್ತಿಗೆ ತಲೆ ತಗ್ಗಿಸದೆ ನಿಂತು, ಸೋತರೂ ಅಂತಃಸತ್ತವನ್ನಳಿಸಿಕೊಂಡು ಅಜೀಯವಾಗಿ ಮೆರೆದ ಸಹಜಸುಂದರವಾದ ಈ ಚಿತ್ರಣ ತುಂಬಾ ಪ್ರಿಯವಾದುದು. ಕಾದಂಬರಿಕಾರನು ಕವಿಯಂತೆ ದ್ರಷ್ಟಾರನಾಗಬಲ್ಲೆನ್ನುವುದಕ್ಕೆ ‘ಘೋತಮಾರಾ’ ಒಂದು ನಿದರ್ಶನ. ಇದನ್ನು ಸಿನಾರ್ ಸಿಲೋನೆ ಬರೆದು

ತಮ್ಮ ನಿರ್ವಾಸನದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಇಟಲಿಯಿಂದ ಹೊರಗೆ ಸ್ವಿರ್ಯುಲೆಂಡಿನ ಒಂದು ಗ್ರಾಮಾಂತರದಲ್ಲಿ ಹಳ್ಳಿಯ ಹೆಸರೂ, ಘಟನೆಗಳ ಸೃಷ್ಟಿಯೂ, ಎಲ್ಲವೂ ಕಾಲ್ಪನಿಕ ಆದರೂ ಇಂಥವೇ ಹಲವಾರು ಘಟನೆಗಳು ತದ್ರೂಪವಾಗಿ ಫಾಸಿಸ್ ಇಟಲಿಯ ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿ ನಡೆಯಬೇಕಾದರೆ, ಲೇಖಕಿ ರಾಷ್ಟ್ರದ ಜೀವಸ್ಪಂದನದ ನಾಡಿ ಪರೀಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿ ನಿಷ್ಣತನೆಂದು ಬೇರೆ ಹೇಳಬೇಕೆ ? 'ಅವಮಾನದಿದಿರು, ಅನ್ಯಾಯದಿದಿರು, ಯಾರೂ ತಗ್ಗಿ ನಡೆಯಬಾರದು' ಎಂಬುದು ಲೇಖಕಿ ಸಿಲೋನೆಯವಾದ. ಇದು ಸಮಾಜವಾದ ಆಗಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ, ಸಮತಾವಾದವೂ ಅಲ್ಲ. ನಿರ್ಮಲವಾದ ಮಾನವವಾದ ಹೆಗ್ಗುರುತು.

ಅನುವಾದದ ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ಹರ್ಷದಿಂದ ನನಗೆ ಒಪ್ಪಿಸಿದ ಸಿಲೋನೇ ದಂಪತಿಗಳಿಗೂ, ಪ್ರಕಾಶನದ ಗುರುತರ ಭಾರವನ್ನು ಹೊತ್ತ ಶ್ರೀ ಹೊನ್ನಯ್ಯ ಸೆಟ್ಟರ ವಿಪುಲವಾದ ನೆರವಿಗೂ, ಓದುವ ಹೊಣೆಗಾರಿಕೆಯನ್ನು ವಹಿಸಿರುವ ಕನ್ನಡ ಜನತೆಗೂ ನನ್ನ ಅನಂತ ವಂದನೆ.

ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ದಿನ
೧೯೫೦

ಇತಿ
ಕು. ಶಿ. ಹರಿದಾಸ ಭಟ್ಟ

ದ್ವಿತೀಯ ಆವೃತ್ತಿಯ ಮುನ್ನುಡಿ

ಪ್ರಥಮ ಆವೃತ್ತಿಯಲ್ಲಿ 'ಘಂಟಮಾರ್' ಎಂಬ ಹೆಸರು ಧರಿಸಿದ್ದ ಈ ಕಾದಂಬರಿಯನ್ನು ನಾನು ಇಂಗ್ಲೀಷಿನಿಂದ ಅನುವಾದ ಮಾಡಿದಾಗ ಮೂಲ 'ಇಟಾಲಿಯನ್' ಭಾಷಾಂತರದ ಕಿಂಚಿತ್ ಪರಿಚಯವೂ ಇದ್ದಿರಲಿಲ್ಲ. ಲೇಖಕ ಸಿಲೋನೆಯವರ ಜನ್ಮಭೂಮಿ ಇಟಲಿಗೆ ಈ ೨೫ ವರ್ಷಗಳ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಮೂರು ಸಲ ಯಾತ್ರೆ ಮಾಡಿದ್ದರೆ ಫಲವಾಗಿ ಊರಿನ ಹೆಸರುಗಳನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ಉಚ್ಚರಿಸಬಲ್ಲೆನೆಂಬುದನ್ನು ಹೊಸ ಹೆಸರು 'ಪೊಂತಮಾರ್' ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. ಈ ಹೊರತು ಬೇರಾವ ಬದಲಾವಣೆಯನ್ನೂ ದ್ವಿತೀಯ ಆವೃತ್ತಿಗಾಗಿ ನಾನು ಮಾಡಿಲ್ಲ.

ದ್ವಿತೀಯ ಆವೃತ್ತಿ ಶ್ರೀ ಕಲ್ಯಾಣ (ನರೇಶ್ ಅಂಡ್ ಕಂಪನಿ, ಬೆಂಗಳೂರು) ನಗರ ಉತ್ಸಾಹದ ದೆಸೆಯಿಂದ ಹೊರಬರುತ್ತಿದೆ. ೪೦ ವರ್ಷ ಹಿಂದೆ ಮಾಡಿದ ಈ ಕೃತಿಗೆ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಹದಿನೈದು ವರ್ಷ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ನಡೆದ ನರಗುಂದ ರೈತರ ಬಂಡಾಯ ಪುನರ್‌ಜನ್ಮಕೊಟ್ಟಂ ತಾಗಿದೆ, ಹಿಂದೆ ಕೇಳಿದ ಎಷ್ಟೋ ಮಿತ್ರರು ನನ್ನ ಅನುವಾದದಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತಿ ತೋರಿಸಿದರು. ಒಬ್ಬರು ಇದನ್ನು ನಾಟಕವಾಗಿ ಬರೆಯುತ್ತೇನೆ ಅಂದದ್ದೂ ಉಂಟು. ನನಗೆ ಬಹಳ ಸಂತೋಷ ನೀಡಿದ ಈ 'ಪೊಂತಮಾರ್'ದ ಲೇಖಕ ಮಾನ್ಯ ಸಿಲೋನೆಯನ್ನು ೧೯೬೨-೬೩ ರಲ್ಲಿ ನಾನು ರೋಮ್‌ನಲ್ಲಿ ಕಂಡದ್ದು, ತದನಂತರ ತ್ರೀಮತಿ ಸಿಲೋನೆಯ ಸ್ನೇಹ ಇಟಲಿಯಲ್ಲಿ ಆದದ್ದು ಆಕಸ್ಮಿಕವಾದದ್ದೂ ಬಹಳ ಪ್ರಿಯವಾದ ಘಟನೆಗಳೆಂದು ನಾನು ಭಾವಿಸುತ್ತೇನೆ.

ನನ್ನ ತುಣುಕು ಮಿತ್ರ ಹಾಗೂ ಪೂರ್ವ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ಎಂದು ನಾನು ಹೆಮ್ಮೆಯಿಂದ ಕರೆಯಬಹುದಾದ ಕನ್ನಡ ಖ್ಯಾತ ವಿಮರ್ಶಕ ಶ್ರೀ ಜಿ. ರಾಜಶೇಖರ್ ತಮ್ಮ ಒಂದು ಲೇಖನವನ್ನು ಹಿನ್ನುಡಿಯಾಗಿ ಬಳಸಲು ಒಪ್ಪಿದುದಕ್ಕಾಗಿ ಅವರಿಗೆ ಕೃತಜ್ಞತೆ ಅರ್ಪಿಸುತ್ತೇನೆ.

ನಾನು ಕನಸಿನಲ್ಲೂ ಯೋಚಿಸಿದ ದ್ವಿತೀಯ ಮುದ್ರಣವಂತೂ ನನಗೆ ಇನ್ನಷ್ಟು ಪ್ರಿಯ ಎನ್ನಲೆ? ಇದಕ್ಕಾಗಿ ಮಿತ್ರ ಶ್ರೀ ಕಲ್ಯಾಣನವರಿಗೂ ನನ್ನ ಕೃತಜ್ಞತೆ.

ಇತಿ

ಕು. ಶಿ. ಹರಿದಾಸ ಭಟ್ಟ

ಪೊಂತಮಾರ

ಪೊಂತಮಾರ

ಒಂದನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯ

ಕಳೆದ ವರುಷ ಜೂನ ಒಂದಕ್ಕೆ ಪೊಂತಮಾರದಲ್ಲಿ ಮೊದಲನೆಯ ಸಲಕ್ಕೆ ವಿದ್ಯುದ್ದೀಪದ ಸರಬರಾಯಿ ನಿಂತುಹೋಯಿತು. ದೀಪವಿಲ್ಲದೇನೆ ಜೂನ ಒಂದನೆಯ ತಾರೀಕು, ಎರಡನೆಯ ತಾರೀಕು, ಮೂರನೆಯ ತಾರೀಕು-ಒಂದೊಂದಾಗಿ ಕಳೆದುಹೋದುವು.

ಹೀಗೆಯೇ ಹಲವು ದಿನಗಳೂ, ಎಷ್ಟೋ ತಿಂಗಳುಗಳೂ ಉರುಳಿದುವು-ವಿದ್ಯುದ್ದೀಪ ಮರಳಲಿಲ್ಲ. ಪೊಂತಮಾರದ ನಿವಾಸಿಗಳು ಅಷ್ಟು ಹೊತ್ತಿಗೆ ತಿಂಗಳ ಬೆಳಕಿನ ಉಪಯೋಗವನ್ನು ಪ್ರಣಃ ಚ್ಛಾಪಿಸಿಕೊಂಡರು. ಪೂರ್ವಕಾಲದ ತಿಂಗಳ ಬೆಳಕಿನ ಯುಗಕ್ಕೂ ವಿದ್ಯುತ್ ಯುಗಕ್ಕೂ ನಡುವೆ ಎಣ್ಣೆಯ ಯುಗವೂ, ಪೆಟ್ರೋಲ ಯುಗವೂ ಬಂದುಬಿಟ್ಟು ಈಗ ಒಂದು ಶತಮಾನ ಕಳೆದಿರಬಹುದಾದರೂ, ವಿದ್ಯುತ್ ಯುಗದಿಂದ ನಮ್ಮನ್ನು ಚುದ್ರಿಕಾಯುಗಕ್ಕೆ ಹಿಂದೂಡಲು ಒಂದೇ ಒಂದು ಸಾಯಂಕಾಲ ಸಾಕಾಗಿತ್ತು.

ತರುಣರಿಗೆ ಈ ಕತೆ ಗೊತ್ತಿರಲಾರದು. ಮುದುಕರಾದ ನಮಗೆ ಗೊತ್ತಿದೆ. ಪೀಡೆಮೊಂಟಿನ ಸುಸಂಸ್ಕೃತ ಜನರು ದಾಕ್ಷಿಣಾತ್ಯರಾದ ನಮಗೆ ಈ ಎಷ್ಟೊಂದು ವರುಷಗಳಲ್ಲಿ ದಾನ ಮಾಡಿದ ಅವಿಷ್ಕಾರಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಭಟ್ಟಿ ಇಳಿಸಿದರೆ ಅವುಗಳ ಪೈಕಿ ಉಳಿಯುವುವು ಎರಡು. ವಿದ್ಯುದ್ದೀಪ ಒಂದನೆಯದು, ಸಿಗರೇಟು ಎರಡನೆಯದು. ಸಿಗರೇಟು ಹೋಗಿದ್ದರೆ ನಮಗೆ ಬೇಸರವಾಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಹೊಗೆಸೊಪ್ಪಿನಲ್ಲಿಯೂ ದಿವಸ ಕಳೆಯಬಹುದು. ಆದರೆ ವಿದ್ಯುದ್ದೀಪದ ಕತೆ ಬೇರೆ. ಅದು ಮೊದಲ ಬಾರಿಗೆ ಇಲ್ಲವೆಂದು ಆದಾಗ ನಮ್ಮ ಆಶ್ಚರ್ಯಕ್ಕೆ ಮಿತಿ ಇರಲಿಲ್ಲ.

ಇದಕ್ಕೆ ಕಾರಣ ನಾವು ವಿದ್ಯುದ್ದೀಪ ಪಾಕೃತಿಕ ಸನ್ನಿವೇಶಗಳ ಪೈಕಿ ಒಂದು ಎಂದು ಭಾವಿಸುತ್ತಿದ್ದುದಲ್ಲದೆ ಬೇರೆನೂ ಅಲ್ಲ. ವಿದ್ಯುದ್ದೀಪಕ್ಕೆ ಎಷ್ಟೋ ತಿಂಗಳುಗಳಿಂದ ಯಾರೂ ಹಣ ಕೊಡುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ತಿಂಗಳ ದೀಪದ ಬೀಲು ಹಂಚಲಿಕ್ಕೂ ಹಣ ಬಾಕಿಯಾದವರಿಂದ ವಸೂಲು ಮಾಡಲಿಕ್ಕೂ ಬರಬೇಕಾಗಿದ್ದ ಆಸಾಮಿ ಬಹಳ ಕಾಲದಿಂದ ಕಾಣೆಯಾಗಿದ್ದ. ಬೀಲಿನ ಕಾಗದದಲ್ಲಿ ನಾವು ನಮ್ಮ ಹೊಗೆಸೊಪ್ಪು ಸೇವುವ ನಳಕೆಯನ್ನು ಒರಸುತ್ತಿದ್ದೆವು. ಅವನು ಹೋದ ಸಲ ಬಂದಾಗ ಜೀವ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಪೊಂತಮಾರದಿಂದ ಹೊರಟಿದ್ದ ಅವನ ಅಜ್ಜಿಯ ಪುಣ್ಯ ಹಳ್ಳಿಯ ಗಡಿಯಲ್ಲಿ ಅವನಿಗೆ ಗುಂಡಿನೇಟಿನಲ್ಲಿ ಉಪಚಾರ ನಡೆಯದಿದ್ದುದು ಅವನ ಹೆಂಡತಿಯ ಭಾಗ್ಯ.

ಸಾಹಸ ಎಷ್ಟೇ ಇರಲಿ ವಿವೇಕದಿಂದ ನಡೆಯುವುದು ಒಳ್ಳೆಯದೆಂದು ಆತ ಭಾವಿಸಿದನೋ, ಏನೋ, ಆ ಮೇಲೆ ನಾವೆಲ್ಲರೂ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ತೆರಳಿ ಹೆಂಗಸರು ಮಾತ್ರ ಮನೆಯಲ್ಲಿರುವ ವೇಳೆಗೆ ಕಾದು ಆತ ಬರತೊಡಗಿದನು. ಅತ್ಯಂತ ನಯವಾದಿಯಾಗಿಯೂ, ಕಾಗದದ ಚೂರನ್ನು ಕೊಡುವಾಗ ಮಂಕುಂತೆ ನಗುತ್ತಲೂ, “ನಿಮಗೂ ಒಂದು ತುಂಡು ಇರಲಿ. ಇದೊಂದು ಕಾಗದ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಯಾವುದಾದರೂ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತದೆ” ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದ.

ಆದರೆ ವಿನಯ ಒಂದೇ ಸಾಕಾದೀತೆ? ಒಂದು ದಿನ ನಮ್ಮ ಫೊಂತಮಾರದ ಹತ್ತಿರದ ಪೇಟೆಯಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ಗಾಡಿಯಾಳು ಅವನನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಗದರಿಸಿದ. ಸಮೀಪದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಾದರೂ ಗುಂಡಿನ ಸಪ್ಪಳ ಅವನಿಗೆ ಕೇಳಿಸಿದರೆ ಅವನಿಗೂ ಅದಕ್ಕೂ ಏನೇನೂ ಸಂಬಂಧವಿಲ್ಲವೆಂದು ಆತ ವೇಶಿಸಬೇಕಂತೆ. ಗುಂಡಿನ ಗುರಿ ಯಾವಾಗಲೂ ಕು-ತೆರಿಗೆಯ ಕಡೆಗೇ ಇರುತ್ತದೆ. ಕರ ವಸೂಲು ಮಾಡುವ ಇನ್ನೊಸೆಂಚೊ ಈ ಮಾತನ್ನು ಜೀರ್ಣಿಸಿಕೊಂಡ. ಅಂದರೆ ಗುಂಡಿನೇಟು ಗುರಿಮುಟ್ಟಿದ ಪಕ್ಷಕ್ಕೆ ಸಾವು ಯಾರಿಗೆ? ಇನ್ನೊಸೆಂಚೊಗೆ ಹೊರತು ಕು ತೆರಿಗೆಗೆ ಅಲ್ಲ ತಾನೆ?

ಇನ್ನು ಫೊಂತಮಾರದ ನಿವಾಸಿಗಳ ಮೇಲೆ ದಾವೆ ಹೂಡುವುದಕ್ಕೆ ಇನ್ನೊಸೆಂಚೊನ ಮನಸ್ಸು ಒಗ್ಗಲಿಲ್ಲ. “ಹೇನು ಹಿಡಿಯುವುದಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯವಾಗುವ ಪಕ್ಷಕ್ಕೆ ಫೊಂತಮಾರಿಗಳ ಮೇಲಿನ ದಾವೆಯೂ ಸಾರ್ಥಕವಾದೀತು. ಹೇನು ಹಿಡಿಯಲು ಕಾನೂನಿನಲ್ಲಿ ಎಡೆ ಇಲ್ಲದಿರುವುದರಿಂದ ವಿದ್ಯುದ್ದೀಪ ನಿಲ್ಲಿಸುವುದೊಂದೇ ಉಪಾಯ” ಎಂದು ಆತ ಯೋಚಿಸುವಂತಾಯಿತು.

ಜನವರಿ ಒಂದನೆಯ ತಾರೀಕೇ ದೀಪ ನಿಲ್ಲಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ವಿಷಗಳಿಗೆ, ಯಾಕೋ ಏನೋ ಮುಂದಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಹೋಗಿ ಕುಟ್ಟು ಕಡೆಗೆ ಜೂನ್ ಒಂದಕ್ಕೆ ಬಂದು ಬಿಟ್ಟಿತು. ದೀಪ ಮಾಯವಾಯಿತು.

ದೀಪವಿಲ್ಲದ ಸಂಗತಿ ಮೊದಲು ತಿಳಿದದ್ದು ಹೆಂಗಸರಿಗಲ್ಲ, ಗಂಡಸರಾದ ನಮಗೆ ಎಂದಿನಂತೆ ಕಾರಖಾನೆಯಿಂದ ಫೊಂತಮಾರಕ್ಕೆ; ಮರಳುವವರು ಮುಖ್ಯ ರಸ್ತೆಯ ಮೇಲಿಂದ ಬರುತ್ತಿದ್ದವು; ಸ್ಮಶಾನದ ಕಡೆಯಿಂದ ಬರುವವರು ಗುಡ್ಡದ ತಪ್ಪಲಿನಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತಿದ್ದವು; ಮರಳು ಗಣಿಗೆ ಹೋದವರು ಹೊಳೆಯ ದಂಡೆಗುಂಟ ಬರುತ್ತಾ ಇದ್ದವು; ಕೂಲಿಗೆ ಹೋದವರು ನಾಲ್ಕು ದಿಕ್ಕಿನಿಂದ ಮನೆಯ ಕಡೆಗೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದವು. ನಮ್ಮ ನೆರೆ ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿ ದೀಪ ಹಚ್ಚಿಯಾಗಿತ್ತಾದರೂ, ಫೊಂತಮಾರ ಕತ್ತಲಲ್ಲಿ ಅಡಗಿತ್ತು. ಹಠಾತ್ತಾಗಿ ನಮಗೆ ಕಾರಣವೇನೆಂಬುದು ಹೊಳೆಯಿತು; ಒಂದು ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಆಶ್ಚರ್ಯವಾಯಿತು; ಇನ್ನೊಂದು ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನಾವು ಆಶ್ಚರ್ಯಪಡಬೇಕಾದ ಸಂದರ್ಭ ಇರಲಿಲ್ಲ.

ನಮ್ಮ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಇದೊಂದು ಮಹಾ ವಿನೋದದ ಸಂಗತಿಯಾಗಿ ಪರಿಣಮಿಸಿತು. ಅವರಿಗೆ ದಿನಾಲೂ ಇಂಥ ನಗು ಬರುವ ಸನ್ನಿವೇಶಗಳು ನೋಡ ಸಿಗುವುದುಂಟೆ?

ಸಿಕ್ಕಿದರೆ ಅವರು ಬಿಡುವುದುಂಟೆ? ಉದಾ: ಮೋಜಾರು ಸೈಕಲ್‌ನ ಮೇಲೆ ಸವಾರಿ ಮಾಡುವ ಮನುಷ್ಯ, ಒಂದಕ್ಕೊಂದು ಜೋಡಿಸಿ ಕಟ್ಟಿದ ಕತ್ತೆಗಳು, ಬೆಂಕಿ ಹಿಡಿದ ಕಾರಖಾನೆಯ ಚಿಮೀಣಿ

ನಾವು ಮರಳಿದಾಗ ಸೇನಾಪತಿ ಬಾಲ್ಡಿಸ್ಸೇರನ ಕಳವಳ ಹೇಳತೀರದು. ಮನೆಯ ಮುಂದಿನ ವಿದ್ಯುದ್ದೀಪದ ಬೆಳಕಿನಲ್ಲಿ ಬೇಸಗೆಯ ಕಾಲ ನಡುತ್ತಿತ್ತು ಕಳೆಯುವ ತನಕವೂ ಬೂಟು ರಿಪೇರಿ ಮಾಡುತ್ತ ಕೂತಿರುವುದು ಅವನ ವಾಡಿಕೆ. ವಿದ್ಯುದ್ದೀಪ ಹೋಗಿ ಕತ್ತಲಾದ ಕೂಡಲೇ ಯಾರೋ ತುಂಟ ಹುಡುಗರು ಅವನ ಮೇಜನ್ನು ಮುತ್ತಿ ಇದ್ದ ಚೂರಿ, ಮೊಳೆ, ಕತ್ತಿಗಳನ್ನು ಚಲ್ಲಾಪಿಲ್ಲಿಯಾಗಿ ಕಿತ್ತೆಸೆದು ಕೊಳಕು ನೀರಿನ ಇಡಿ ಬಕೀಟನ್ನು ಅವನ ಮೇಲೆ ಎಸೆದು, ಇಲ್ಲದ ರಾದ್ದಾಂತ ಮಾಡಿದ್ದರು. ಬಾಲ್ಡಿಸ್ಸೇರ ಫೊಂತಮಾರಕ್ಕೆ ಸಮೀಪದ ಹಳ್ಳಿಯ ಸಂತರುಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಒಬ್ಬರನ್ನೂ ಬಿಡದೆ ಸ್ಮರಿಸಿಕೊಂಡ. ತನ್ನ ಯಾವ ತಪ್ಪಿಗೆ ದೀಪ ಮಾಯವಾಯಿತೋ? ಹಂಬರ್ಟ್ ದೊರೆ ಇರುತ್ತಿದ್ದರೆ ಆತ ಏನು ಎಣಿಸಬೇಕಿತ್ತೋ? ಎಂದು ಗೋಳಗರೆದ.

ಮಣ್ಣು ಪಾಲಾದ ಹಂಬರ್ಟ್ ದೊರೆ ಈ ವಿಷಯ ಏನು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದನೋ, ಯಾರಿಗೆ ಗೊತ್ತು?

ನಮ್ಮ ಸ್ತ್ರೀಯರೂ ದೂರಿಡುತ್ತ ಅಲ್ಲೇ ಇದ್ದರು. ಮನೆಯ ಮುಂದಿನ ನೆಲದ ಮೇಲೆ ಕೂತವರು ಕೆಲವರು, ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಮೊಲೆಯೂಡುವವರು ಕೆಲವರು, ಅಡಿಗೆಯ ತಯಾರಿಯಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದವರು ಇನ್ನು ಕೆಲವರು—ಎಲ್ಲರೂ ಯಾರೋ ಸಮೀಪದ ಬಂಧು ಈ ಕ್ಷಣ ತೀರಿಕೊಂಡಂತೆ ಗೋಳಿಡುತ್ತಿದ್ದರು. ವಿದ್ಯುದ್ದೀಪವನ್ನು ಅವರ ಊರಿಂದ ಕಿತ್ತುಕೊಂಡು ಅವರ ಸಂಕಷ್ಟದ ಮೇಲೆ ಬರೆ ಎಳೆದಂತಾಗಿತ್ತು.

ಮೈಕೆಲೆ ಜೊಂಪನೂ ನಾನೂ ಮೇರಿಯೆಟ್ಟ ಸೊರ್ಕನೇರಳ ಹೆಂಡದಂಗಡಿಯ ಮುಂದೆ ಉಸ್ರೆದು ಕೂತೆವು. ಜಿಯಾಕೊಟ್ಟ ಲೊಸುಡೊ ತಾನು ಅಂದೇ ಕೊಂಡುಕೊಂಡ ಹೆಣ್ಣು ಕತ್ತೆಯನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ನಾವಿದ್ದಲ್ಲಿಗೇ ಬಂದನು. ಅವನ ಬೆನ್ನಲ್ಲೇ ಗಂಧಕದ ಪಂಪನ್ನು ತಗಲಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಪಿಲಾತೊ, ದ್ರಾಕ್ಲಾವನಕ್ಕೆ ಹೋಗಿದ್ದ ರನೋಬಿಯಾ ಮತ್ತು ಸ್ಕಿಯಾರಪ್ಪ ಮರಳು ಗನಿಗೆ ಹೋದ ಜಿರೊಂಡ. ಪಪಾಸಿಸೆಸ್ತೊ ಮೊದಲಾದವರೂ ಬಂದು ನೆರೆದರು. ವಿದ್ಯುದ್ದೀಪ ಮತ್ತು ತೆರಿಗೆ—ಹಳೆಯದು, ಹೊಸದು—ಅಂದಿನ ಚರ್ಚೆಯ ವಿಷಯವಾಯಿತು. ಯಾವಾಗಲೂ ಹೇಳುವ ಮಾತನ್ನು ಹೇಳಿದವರೇ ಮರಳಿಮರಳಿ ಹೇಳಿದರು. ಎಷ್ಟು ಸಲ ಹೇಳಿದರೂ ತೃಪ್ತಿ ಇಲ್ಲ ಚರ್ಚೆಯ ನಡುವೆ ಫಕ್ಟನೆ ಯಾರೋ ಹೊಸಬ ನಮ್ಮ ನಡುವೆ ಬಂದು ನಿಂತುದು ಮಸಕುಮಸಕಾಗಿ ನಮಗೆ ಗೋಚರಿಸಿತು.

ಕತ್ತಲಿನಲ್ಲಿ ಅವನ ಗುರುತು ಹಚ್ಚುವುದೂ ಕಷ್ಟದ ಕೆಲಸವೇ. ವಿದ್ಯುದ್ದೀಪದ ಮನುಷ್ಯನಲ್ಲ, ಜಿಲ್ಲಾಧಿಕಾರಿಯೂ ಅಲ್ಲ ಫೋಲೀಸ ಖಾತೆಯವನಾಗಿರಬಹುದೆ? ಉಂಟು.

ಸಾಪಾಗಿ ಕ್ಷೈರ ಮಾಡಿಸಿದ ಮುಖ; ತೊಂಡೆಕಾಯಿಯ ಬಣ್ಣದ ಬಾಯಿ; ಕೈಯಲ್ಲಿ ಸೈಕಲು; ಹಲ್ಲಿಯ ಹೊಟ್ಟೆಯಂತೆ ಅಂಟು ಅಂಟಾದ ಚಿಕ್ಕ ಅಂಗೈ; ಹಾಕಿಕೊಂಡ ಇಜಾರಿನ ಬಣ್ಣ ಬಿಳಿದು; ಕತ್ತಲಲ್ಲಿಯೇ ನಾವು ಇಷ್ಟು ವಿಷಯ ತಿಳಿದುಕೊಂಡೆವು.

ನಮ್ಮ ಚರ್ಚೆ ಗಕ್ಕನೆ ನಿಂತಿತು. ಹೊಸದಾದ ಯಾವುದೋ ತೆರಿಗೆಯ ಸುದ್ದಿ ಹೇಳಲು ಅವನು ಬಂದಿರಬೇಕೆಂಬುದರಲ್ಲಿ ನಮಗೆ ಸಂದೇಹವಿರಲಿಲ್ಲ. ಸುಮ್ಮನೆ ತನ್ನ ಸಮಯ ಹಾಳು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಒಂದು ಚೂರು ಕಾಗದವನ್ನು ನಮಗೆ ಕೊಟ್ಟು ಹೋಗಲು ಬಂದುದನ್ನು ಕಂಡು ಅವನ ಮೇಲೆ ನಮಗೆ ಪಶ್ಚಾತ್ತಾಪ ಬೇರೆ ಆಯಿತು. ಆದರೆ ಹೊಸ ಕರವನ್ನು ಯಾವ ವಸ್ತುವಿನ ಮೇಲೆ ಹೇರಿರಬಹುದು? ಅಂಥ ಯಾವ ವಸ್ತು ಈ ತನಕ ಬದುಕಿಕೊಂಡಿತ್ತು? ಎಂದು ನಾವು ತಲೆ ಕೆರೆದುಕೊಂಡೆವು.

ಆಗಂತುಕ “ವೀರ ಸೊರ್ಕನೇರನ ವಿಧವೆ ಇರುವುದೆಲ್ಲಿ?” ಎಂದು ಆಡಿನ ಸ್ವರದಲ್ಲಿ ಕೇಳಿದ.

ಇದನ್ನಾಲಿಸಿ ವೀರ ಸೊರ್ಕನೇರನ ವಿಧವೆ ತನ್ನ ಬೆಸಲೆಯಾದ ಹಿಡಿಂಬಾಕಾಯವನ್ನು ಬಾಗಿಲಿಗಡ್ಡವಾಗಿ ನಿಲ್ಲಿಸಿದಳು. ಗಂಡ ಸತ್ತ ಮೇಲೆ ಈ ವನಿತಾಮಣಿಗೆ ಇದು ಮೂರನೆಯದೋ ನಾಲ್ಕನೆಯದೋ ಗರ್ಭ ಇರಬಹುದು. ಸಾಯುವ ಹೊತ್ತು ಆಕೆಯ ವೀರಪತಿ ಒಂದು ರಜತಪದಕವನ್ನೂ, ಪೆನ್ಸನ್ನೂ, ಅವಳಿಗೆ ಬಿಟ್ಟು ಹೋಗಿದ್ದರೂ ಈ ಮೂರು ನಾಲ್ಕು ಗರ್ಭಕ್ಕೆ ಅವನು ಹೊಣೆಯಲ್ಲ. ಪತಿದೇವನು ವೀರ ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕೆರಿದ ಬಳಿಕ ಸೊರ್ಕನೇರ ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ಗುರಿಕಾರರೊಡನೆ ಮಾತ್ರ ಸಂಬಂಧ ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಳು. ಒಂದು ಸಲ ನಮ್ಮ ನೆರವೇಟೆಯಲ್ಲಿ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮಹೋತ್ಸವದ ಸಮಯ ಸೊರ್ಕನೇರ ಬಿಶಪ ಗುರುಗಳ ಮಗ್ಗುಲಲ್ಲೇ ಕೂತಿದ್ದಳಂತೆ. ಗರ್ಭವತಿಯಾದಾಗ ಆಕೆಯ ಒಡಲು ವಿಕಾರವಾದ ರೂಪವನ್ನು ಪಡೆಯುವುದು ವಾಡಿಕೆ. ಎರಡು ಕಣ್ಣು ಸ್ವಚ್ಛವಾಗಿದ್ದ ಬಿಶಪ ಗುರುಗಳು “ಏನು ಎಂಬುದು ಪೂರ್ವವಾಹಾಯಿತು?” ಎಂದು ಕೇಳಿದರು. ಸೊರ್ಕನೇರ ಏನು ಯೋಚನೆಯಲ್ಲಿದ್ದಳೋ, “ಅದು ನನ್ನ ದಿವಂಗತ ಪತಿದೇವನ ವರಪ್ರಸಾದ!” ಎಂದು ಮೈ ಮರೆತು ಹೇಳಿದಳಂತೆ.

ಆದುದರಿಂದ ದೊಡ್ಡ ಮನುಷ್ಯರ ಹತ್ತಿರ ಹೇಗೆ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ಸೊರ್ಕನೇರಳಿಗೆ ಗೊತ್ತು ಆಗಂತುಕನನ್ನು ಕುರ್ಚಿಯಲ್ಲಿ ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿದಳು. ಅವನು ತಡವಿಲ್ಲದೆ ಜೇಬಿನಿಂದ ಒಂದು ಕಾಗದದ ಸುರುಳಿಯನ್ನು ತೆಗೆದು ನಮ್ಮ ಸಂದೇಹವನ್ನು ಅನುಮೋದಿಸಿದನು. ಆದರೆ ಹೊಸದಾದ ಕು ಯಾವುದರ ಮೇಲೆ? ಎಂಬುದು ಇನ್ನೂ ನಮಗೆ ಬಗೆ ಹರಿಯಲಿಲ್ಲ.

ಆಗಂತುಕ ಬಾಯಿ ತೆರೆದ ಕೂಡಲೆ ಅವನು ಪಟ್ಟಣಿಗೆನೆಂಬುದು ನಮಗೆ ತಿಳಿದು ಬಂತು. ಅವನ ಮಾತಿನ ಸುರಿಮಳೆಯಲ್ಲಿ ನಮಗೆ ಅರ್ಥವಾಗುವ ಕೆಲವು

ಶಬ್ದಗಳಿದ್ದರೂ, ಅಷ್ಟರಿಂದಲೇ ಹೊಸ ಕರದ ಕುರಿತು ಹೆಚ್ಚಿನ ಮಾಹಿತಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಕಷ್ಟವಾಯಿತು.

ಹೊತ್ತು ಬಹಳ ಆದರೂ ಹಾರೆ-ಗುದ್ದಲಿ, ಗಂಧಕದ ಪಂಪು ಇತ್ಯಾದಿ, ಸರಂಜಾಮುಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ನಾವಿನ್ನೂ ಅಲ್ಲೇ ಇದ್ದೆವು. ಕೆಲವರು ಅಲ್ಲಿಂದ ಹೊರಟರು. ಸಾಂತೋ ಮತ್ತು ಪಪಾಸಿಸ್ತಾ ಹೋದ ಹತ್ತು ನಿಮಿಷದಲ್ಲಿ ಸ್ಕಿಯಾರಪ್ಪ ಕೂಡ ಅಲ್ಲಿಂದ ತೆರಳಿದನು. ಯೊಸುಡೊರ್ಗೆ ನಿಲ್ಲಬೇಕೆಂಬ ಅಪೇಕ್ಷೆ ಇದ್ದರೂ ಅವನ ಕತ್ತೆಗೆ ಮನೆಗೆ ಹೋಗುವ ಇಚ್ಛೆ ಬಲವತ್ತರವಾದುದರಿಂದ ಕತ್ತೆ ಅವನನ್ನೆಳೆದುಕೊಂಡು ಹೋಯಿತೋ, ಅವನು ಕತ್ತೆಯನ್ನೆಳೆದುಕೊಂಡು ಹೋದನೋ ಹೇಳುವುದು ಕಷ್ಟವಾಯಿತು.

ಅಲ್ಲಿ ಪುಟ್ಟಿಗಿನ ಜತೆಗೆ ಕೊನೆತನಕ ನಿಂತವರು ನಾವು ಮೂವರು.

ಅವನು ಒಂದೇ ಸಮನೆ ಮಾತನಾಡುತ್ತಿದ್ದರೂ ಅವನ ಮಾತಿನ ಅರ್ಥ ನಮಗಾಗಲಿಲ್ಲ ಕರ ಹೇರಿದುದು ಯಾವ ವಸ್ತುವಿನ ಮೇಲೆ? ಎಂಬುದು ಇನ್ನೂ ಅಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿತ್ತು.

ಹೇಗೂ ಕೊನೆಗೆ ಅವನ ಮಾತು ನಿಂತಿತು. ನಾನು ಅವನಿಗೆ ಅತಿ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿದ್ದುದರಿಂದ ಅವನು ನನ್ನನ್ನು ನೋಡಿ ಒಂದು ಕಾಗದದ ಪಾನನ್ನೂ ಪೆನ್ಸಿಲನ್ನೂ ನೀಡಿ, “ದಯಾಮಾಡಿ ಒಂದು ದಸ್ತತ್ತು ಎಳೆದು ಬಿಡುಪ್ಪಾ!” ಎಂದ.

ದಸ್ತತ್ತು ಏತಕ್ಕೆ? ನಾನು ದಸ್ತತ್ತು ಹಾಕಬೇಕಾದ್ದು ಯಾವ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿ? ಅವನು ಹೇಳಿದುದರ ಅರ್ಥವಾಗದೆ ಯಾತರ ಸಲುವಾಗಿ ದಸ್ತತ್ತು ಹಾಕೋಣ? ಎಂದು ಮನಸ್ಸಿನೊಳಗೇ ಪ್ರಶ್ನಿಸಿದೆ.

ನಾನು ಸುಮ್ಮನಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಿ ಆಗಂತುಕ ಎರಡನೇಯವನಿಗೆ ಬಿನ್ನವಿಸಿಕೊಂಡ. ಅವನು ಚಕಾರ ಎತ್ತಲಿಲ್ಲ. ಆಗ ಮೂರನೇಯಾತನನ್ನು ಕರೆದು “ನೋಡುಪ್ಪಾ, ನಿನು ಮೊದಲು ಸಹಿ ಮಾಡಿದರೆ ಇವರೆಲ್ಲ ಆಮೇಲೆ ಸಹಿ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ” ಎಂದ. ಈ ವಿನಂತಿಯನ್ನು ಅವನು ಒಂದು ಗೋಡೆಗೆ ಹೇಳಿದ್ದರೆ ಚೆನ್ನಾಗಿತ್ತು. ಹೌದು, ಅದೇನೆಂದು ತಿಳಿಯದೆ ಸಹಿ ಮಾಡುವುದಾದರೂ ಹೇಗೆ?

ಪುಟ್ಟಿಗಿನ ಸಿಟ್ಟು ನೆತ್ತಿಗೆರಿತ್ತು. ಅವನ ಧ್ವನಿಯ ಮೇಲಿಂದ ಆತ ನಮ್ಮ ಮೇಲೆ ನಂಜು ಕಾರುವಂತೆ ಕಂಡಿತು. ಆದರೂ ಕರ-ತೆರಿಗೆಯ ಸುದ್ದಿ ಇನ್ನೂ ಇಲ್ಲ. ನಾವು ಕರದ ಕತ್ತೆ ಇವನ ಬಾಯಿಂದ ಯಾವಾಗ ಬರುವುದೋ ಎಂದು ನಿರೀಕ್ಷಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದರೆ ಅವನು ಮುಖ್ಯ ವಿಷಯವನ್ನೇ ಮರೆತು ಬಿಟ್ಟಂತೆ ಕಾಣುತ್ತಿತ್ತು. ಸೈಕ್ಲಿಗೆ ಕಟ್ಟಿದ ಚಾಟಿಯನ್ನು ಎತ್ತಿ ನನ್ನ ಮುಖದ ಮೇಲೆ ಒಂದೇಟು ಬಿಟ್ಟು, “ಕತ್ತೆಗಳೇ, ಮಾತಾಡಿ. ನಿಮಗೇನು ಭೂತ ಬಡೆದಿದೆಯೆ?” ಎಂದು ಅವನು ನಮ್ಮನ್ನು ಮಾತನಾಡಲು ಆಮಂತ್ರಿಸಿದ ಮೇಲೆ ನಾನು ಮಾತೆತ್ತಿದೆ.

ನಾವೇನೂ ಮೂರು ಕಾಸಿನ ಬೆಲೆಯ ಮೂರ್ಖರಲ್ಲ. ಅವನ ಉದ್ದೇಶ ಅವನ ಮಾತಿನಿಂದ ನಮಗೆ ಅರ್ಥವಾಗದೆ ಹೋದರೂ ಅದೇನೋ ಹೊಸ ಕರ ಎಂಬುದು

ಈಗಾಗಲೇ ಖಚಿತವಾಗಿದೆ. ಯಾವುದೇ ಕರವಾಗಲಿ ನಾವಿನ್ನು ತೆರಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. “ಎಲ್ಲದಕ್ಕೂ ಒಂದು ಮಿತಿ ಇದೆ. ಮನೆಯ ಮೇಲಿನ ಕರ, ದ್ರಾಕ್ಷಾ ತೋಟದ ಕರ, ಕತ್ತೆಯ ಕರ, ಹುಲ್ಲುಗಾವಲಿನ ಕರ, ಬಂಡಿಯ ಕರ, ದ್ರಾಕ್ಷಾವನದ ಕರ-ಇಷ್ಟು ಸಾಲದೆ? ಇವತ್ತಿನ ಹೊಸ ಕರ ಯಾವುದು? ಸ್ವಲ್ಪ ಹೇಳಬಾರದೆ?” ಎಂದು ನಾನು ತೆಗೆದ ಬಾಯಿಗೆ ಹೇಳಿ ಮುಗಿಸಿದೆ.

ನಾನು ಅರ್ಥವಾಗದಂಥ ಹಿಬ್ರೂ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಮಾತಾಡುತ್ತಿದ್ದೆನೋ, ಆತ ಕಂಗೆಟ್ಟು ಪೆಚ್ಚು ಮೋರೆ ಹಾಕಿದ.

“ನಾವು ಮಾತಾಡಿದ್ದು ಹೌದು; ಆದರೆ ಒಬ್ಬರು ಎಂದುದು ಇನ್ನೊಬ್ಬರಿಗೆ ಅರ್ಥವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಮಾತಾಡುವುದು ಒಂದೇ ಭಾಷೆ ನಿಜ. ಆದರೆ ನಿಜಕ್ಕೂ ಅದು ಒಂದೇ ಭಾಷೆ ಹೌದೆ?” ಎಂದು ಆತ ಶಂಕಿಸುವ ಹಾಗಾಯಿತು.

ಅವನೆಂದುದು ನಿಜ. ಪಟ್ಟಣಿಗನಿಗೂ ಹಳ್ಳಿಗನಿಗೂ ನಡುವೆ ಪರಸ್ಪರ ಅರ್ಥವಾಗುವ ಭಾಷೆ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಪಟ್ಟಣಿಗನ ಹಾಗೆ ಅವನು ಮಾಡನಾಡಿದುದು; ಅಂತಲ್ಲದೆ ಬೇರೆ ಬಗೆಯಾಗಿ ಆತ ಆಡಲಾರದೆ ಅವನಿಗೇ ಸರಿ. ನಾವು ರೈತರು. ರೈತರಿಗಾಗಿ ನಾವು ಏನನ್ನು ಬೇಕಾದರೂ ತಿಳಿದುಕೊಂಡೇವು-ಆದರೆ ನಮ್ಮದೇ ಒಂದು ಹಾದಿಯಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಸಾವಿರಾರು ಸಲ ಪಟ್ಟಣಿಗರೂ ಹಳ್ಳಿಯವರೂ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಎಂಬುದು ನನಗನಿಸಿದೆ. ನಾನು ತುಣುಕಾಗಿದ್ದಾಗ ಅರ್ಜಿಂಟಿನಾದ ಹುಲ್ಲುಗಾವಲಲ್ಲಿದ್ದೆ. ಸ್ವೇನರಿಂದ ಹಿಡಿದು ಇಂಡಿಯನ್ನರವರೆಗೆ ಎಲ್ಲ ಜನರ ಕೂಡೆಯೂ ನಾನು ಆಡಿದುದುಂಟು; ಅವರ ಮಾತನ್ನು ನಾನೂ, ನನ್ನ ಮಾತನ್ನವರೂ ತಿಳಿದುಕೊಂಡುದುಂಟು. ಪ್ರತಿ ಭಾನುವಾರ ಪಟ್ಟಣದಿಂದ ಒಬ್ಬ ಇಟಾಲಿಯಾನ ಬರುತ್ತಿದ್ದ. ಅವನು ಹೇಳಿದ್ದೆಲ್ಲ ನನಗೆ ಹಿಬ್ರೂ; ನನ್ನ ಮಾತು ಅವನಿಗೂ ಹಾಗೆಯೆ. ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ವಿರುದ್ಧಾರ್ಥವನ್ನು ಕುಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದುದೂ ಉಂಟು.

ಆದ್ದರಿಂದ ತಾನು ಕರಗಳ ಕುರಿತು ಮಾತಾಡಿದ್ದೇ ಅಲ್ಲ. ಕರಕ್ಕೂ ತನಗೂ ಯಾವ ಸಂಬಂಧವೂ ಇಲ್ಲ. ಫೋತಮಾರಕ್ಕೆ ಬಂದುದು ಬೇರೆಯೇ ಕೆಲಸಕ್ಕಾಗಿ, ನಾವುಗಲು ಏನನ್ನೂ ಕೊಡುವುದಗತ್ಯವಿಲ್ಲ ಎಂದು ಆತ ವಿವರಿಸುತ್ತ ಮರಳಿ ಭಾಷಣಕ್ಕೆ ತೊಡಗಿದ.

ತೀರ ಹೊತ್ತಾಗಿದ್ದುದರಿಂದ ಆತ ಕಡ್ಡಿಕೀರಿ ಕಾಗದಗಳನ್ನು ಒಂದೊಂದಾಗಿ ನಮಗೆ ತೋರಿಸಿದ. ವಸ್ತುತಃ ಅವು ಖಾಲಿ ಕಾಗದಗಳಾಗಿದ್ದುವು; ಕರ ಪತ್ರಗಳಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಒಂದೇ ಒಂದು ಅಕ್ಷರ ಅಲ್ಲಿ ಕಾಣಲಿಲ್ಲ. ಒಂದು ಪಾನಿನ ಮೇಲ್ಗಡೆ ಏನೋ ತಲೆ ಬರಹ ಇದ್ದಂತೆ ಮಾತ್ರ ಕಂಡಿತು. ಎರಡು ಕಡ್ಡಿಕೀರಿ ಆತ ಬರೆದುದನ್ನೋದಿದ: “ಈ ಕೆಳಗಿನ ಜನರು ತಮ್ಮ ಸ್ವತಃ ಬುದ್ಧಿಯಿಂದಲೆ, ಸೇನೆಯ ಮುಖ್ಯಾಧಿಕಾರಿ ಮಾನ್ಯ ಪೆಲಿನೋ ಎಂಬವನಿಗೆ, ಮೇಲೆ ಬರೆದಿರತಕ್ಕ ಸಂಗತಿಯನ್ನನುಮೋದಿಸಿ ಉತ್ಸಾಹದಿಂದ ಹಸ್ತಾಕ್ಷರವನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿರುತ್ತಾರೆ.”

ಆತ ತಾನೇ ಮಾನ್ಯ ಪೆಲಿನೋ ಎಂದೂ, ಹಸ್ತಾಕ್ಷರ ಮಾಡಿದ ಬಳಿಕ ಆ ಪತ್ರಗಳನ್ನು ನೇರವಾಗಿ ಸರಕಾರಕ್ಕೆ ಕಳಿಸಲಾಗುವುದೆಂದೂ ಹೇಳಿದ.

ಮಾನ್ಯ ಪೆಲಿನೋನ ಮೇಲಧಿಕಾರಿಗಳು ಈ ಕಾಗದಗಳನ್ನು ಅವನಿಗೆ ಕೊಟ್ಟರು. ಪೆಲಿನೋನ ಸಹೋದ್ಯೋಗಿಗಳು ಇಂಥವೇ ಕಾಗದಗಳನ್ನು ಇತರ ಗ್ರಾಮಗಳಿಗೂ ಒಯ್ಯಿರುವರು. ಘೋಷಮಾರಕ್ಕೆಂದೇ ಈ ಕಾಗದ ಬಂದಿಲ್ಲ; ಎಲ್ಲ ಗ್ರಾಮಗಳಿಗೂ ಒಂದೇ. ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಇವು ಸರಕಾರಕ್ಕೆ ಜನಗಳು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ದರಖಾಸ್ತು ಪತ್ರಗಳು; ಇದಕ್ಕೆ ಜನಗಳ ಹಸ್ತಾಕ್ಷರ ಬೇಕು. ಅವನ ಹತ್ತಿರ ಆ ದರಖಾಸ್ತು ಪತ್ರವೂ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಅಥವಾ ಅವನಿಗೆ ಅದರಲ್ಲೇನಿದ್ದೀತೆಂಬುದು ಅರಿವೂ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಎಂಬುದು ನಿಜ. ಅದನ್ನು ಬರೆದವರು ಅವನ ಮೇಲಧಿಕಾರಿಗಳು. ಹಸ್ತಾಕ್ಷರ ಒಟ್ಟುಗೂಡಿಸುವುದೆಂದೇ ಅವನ ಕೆಲಸ; ಹಸ್ತಾಕ್ಷರ ನೀಡುವುದು ರೈತರ ಕೆಲಸ.

“ಹಳ್ಳಿಗಾಡಿನ ಜನರನ್ನು ತಿರಸ್ಕರಿಸುವ ಕಾಲ ಎಂದೋ ಕಳೆದುಹೋಯಿತು. ಈಗ ಹೊಸ ಜನ ಅಧಿಕಾರಕ್ಕೆ ಬಂದಿದ್ದಾರೆ. ಅವರಿಗೆ ರೈತರೆಂದರೆ ಬಹಳ ಅಭಿಮಾನ; ರೈತರ ಕೇಳಿಕೆಯನ್ನು ಮನ್ನಿಸುವುದೆಂದರೆ ಬಲು ಇಷ್ಟ. ಆದ್ದರಿಂದ ನೀವು ಖಂಡಿತವಾಗಿಯೂ ಇದಕ್ಕೆ ಹಸ್ತಾಕ್ಷರವನ್ನಿಟ್ಟುಕೊಡಿ. ಒಬ್ಬ ದೊಡ್ಡ ಅಧಿಕಾರಿಯನ್ನು ಕಳಿಸಿ ಸರಕಾರದವರು ನಿಮಗೆ ಮಾಡಿರುವ ಗೌರವವನ್ನಾದರೂ ನೀವು ಗಮನಿಸಬೇಕು” ಎಂದು ಆತ ಎಚ್ಚರಿಸಿದ.

ನಮ್ಮ ಸಂಶಯ ಇನ್ನೂ ತೊಲಗಲೊಲ್ಲದು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಕೊನೆಯ ಕೆಲವು ಮಾತುಗಳನ್ನಷ್ಟೇ ಕೇಳಿದ ಜನರಲ್ ಬಾಲ್ದಿಸೇರ ನೇರವಾಗಿ. “ಹಣ ಕೊಡುವ ಪ್ರಸಂಗ ಇಲ್ಲವಾದರೆ ಮೊದಲಿಗೆ ನಾನು ದಸ್ತಖತ ಜನರ ಮುಂದೆ ಎಳೆಯುತ್ತೇನೆ” ಎಂದು ಮುಂದಾದ. (ಈ ಸಮಗಾರ ಜನರ ಕತೆ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲವೆ?)

ಮೊದಲನೆಯ ಹಸ್ತಾಕ್ಷರವನ್ನಾತ ಎಳೆದೇಬಿಟ್ಟ. ಬಳಿಕ ನಾನು ದಸ್ತಖತ ಹಾಕಿದೆ; ಆ ಮೇಲೆ ನನ್ನ ಬಳಿಯೇ ನಿಂತಿದ್ದ ಪಿಲಾತೋ, ಮೈಕೆಲೆ ಜೊಂಪ, ಮೇರಿಯೆಟ್ಟ, ಒಬ್ಬೊಬ್ಬರಾಗಿ ತಮ್ಮ ಹಸ್ತಾಕ್ಷರವನ್ನು ನೀಡಿದರು. ಉಳಿದವರ ಕತೆಯೇ? ಇರುಳಲ್ಲಿ ಹಸ್ತಾಕ್ಷರ ಕೊಡಿಸುವುದಾದರೂ ಹೇಗೆ? ಬಾಗಿಲಿಂದ ಬಾಗಿಲಿಗೆ ಹಸ್ತಾಕ್ಷರಕ್ಕಾಗಿ ಅಲೆಯುವುದೂ ಅಂಥ ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಆಗದ ಮಾತು. ಮಾನ್ಯ ಪೆಲಿನೋಗೆ ಒಂದು ಯೋಚನೆ ಸ್ಫುರಿಸಿತು. ಘೋಷಮಾರದ ರೈತರ ಹೆಸರನ್ನೆಲ್ಲ ನಾವಾತನಿಗೆ ಹೇಳಿದರೆ ಆತ ಅವರ ಹೆಸರನ್ನು ದಾಖಲು ಮಾಡುವ. ನಾವು ಅವನೆಂದಂತೆ ಎಲ್ಲರ ಹೆಸರೂ ಹೇಳಿದವು. ಒಂದು ಹೆಸರಿನ ವಿಷಯ ಮಾತ್ರ ತುಸು ಚರ್ಚೆಯಾಯಿತು. ಬರಾರ್ಡೊ ವಯೋಲಾ ಎಂಥ ಸನ್ನಿವೇಶದಲ್ಲಿಯೂ ಹಸ್ತಾಕ್ಷರ ಕೊಡಲೊಪ್ಪನು ಎಂದು ನಾವೆಷ್ಟು ಹೇಳಿದರೂ, ಮಾನ್ಯ ಪೆಲಿನೋ ಅವನ ಹೆಸರನ್ನೂ ಸೇರಿಸಿಯೇ ಬಿಟ್ಟ.

ಎರಡನೆಯ ಹಾಳೆ ಹೆಸರಿನಿಂದ ತುಂಬಿ ಹೋಯಿತು. ಈಗಾಗಲೇ ಮೂವತ್ತು ನಲವತ್ತು ಕಡ್ಡಿ ಹೊತ್ತಿಸಿ ಆಗಿತ್ತು. ಆಗಂತುಕ ಮೇಜಿನ ಮೇಲೆ ಏನನ್ನೋ ಕಂಡು ಆ ಕಡೆ ಅಕೃಷ್ಣನಾದನು. ಜತೆಗೆ ಭಯವೂ ಬೆರೆತಿತ್ತು. ಆದರೆ ಅಲ್ಲಿ ಏನೂ ಇದ್ದಿರಲಿಲ್ಲ. ಕಡ್ಡಿಯೊಂದನ್ನು ಕೀರಿ ಮೇಜನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸಿದ. ಮೇಜಿನ ಮೇಲೆ ಬಗ್ಗಿ ಮೂಸಿ ನೋಡಿದ. ಮತ್ತೆ ಆಡಿದ ದನಿಯಲ್ಲಿ ಮೇಜಿಗೊಂದು ಬೆರಳುಸುಟ್ಟಿಸಿ “ಇದೇನು? ಈ ಕೊಳಕು ಯಾರದು? ಮೇಜಿನ ಮೇಲೆ ಇದನ್ನಿಡುವ ಧೈರ್ಯ ಯಾರಿಗೆ?” ಎಂದು ಕಿರುಚಿದ.

‘ಸುಮ್ಮ ಸುಮ್ಮಗೆ ಪೇಜಿಗೆ ಬೀಳುತ್ತೀಯಾ?’ ಎಂದು ನಾವು ಯೋಚಿಸಿದವಷ್ಟೇ ಹೊರತು ಉತ್ತರ ಕೊಡಲಿಲ್ಲ. ಆಗಂತುಕ ಪ್ರಶ್ನೆಯನ್ನು ಮರಳಿಮರಳಿ ನಾಲ್ಕಾರು ಸಲ ಕೂಗಿದ. ಅಧಿಕೃತಾಶದ ಸಲುವಾಗಿ ಒಂದೇ ಬಾರಿಗೆ ಮೂರು ಕಡ್ಡಿ ಕೀರಿದ. ಆಗ ನಮಗೆ ಮೇಜಿನ ಮೇಲೆ ಏನೋ ಚಲಿಸುವ ವಸ್ತು ಕಂಡಿತು.

ಮೊದಲೆದ್ದು, ಮೇಜಿನ ಮೇಲೆ ಬಗ್ಗಿ, ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾಗಿ ಪರಿಶೀಲಿಸಿ, “ಇದು ನನ್ನದಲ್ಲ!” ಎಂದವನು ಪೂಂಜಿಯೋ ಪಿಲಾತೊ.

ನಾನೂ ಹಾಗೆಯೇ ಮಾಡಿದೆ. ನೋಡಿ, ಮುಟ್ಟಿ, ಹೊಗೆನಳಿಕೆಯಿಂದ ಸುತ್ತು ಸುತ್ತು ಹೊರಳಿಸಿದರೂ, ನಿಮಗೆ ನನ್ನ ಭಾಷೆ ಇದೆ, ಅದು ನನ್ನದಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಮೈಕೆಲೆ ಜೊಂಪಾ ಅದನ್ನು ಕಾಣದವನಂತೆ ಎದುರಿಗಿನ ಶೂನ್ಯವನ್ನೇ ಅವಲೋಕಿಸುತ್ತಾ, ಹೊಗೆ ಎಳೆಯುತ್ತಲೇ ಇದ್ದ. ಮೇರಿಯೆಟ್ಟಾ ಕೂಡ ಮೇಜಿನ ಮೇಲೆ ಬಗ್ಗಿ, ಹುಳವನ್ನು ದೀರ್ಘವಾಗಿ ವಿಲೋಕಿಸಿ ತನ್ನ ಅಂಗೈ ಮೇಲೆ ಅದನ್ನು ಹಾಕಿಕೊಂಡು, ಬೀದಿಗೆಸೆದಳು. ಅಷ್ಟು ಹೊತ್ತಿಗೆ ಹೆಸರು ಬರೆದಿದ್ದ ಪಾನಿನ ಅರ್ಧದವರೆಗೆ ಹುಳ ತನ್ನ ಕಾರುಬಾರು ನಡೆಸಿತ್ತು.

“ಎಂಥ ವಿಚಿತ್ರ ಜೀವ! ನಿಜವಾಗಿಯೂ ವಿಚಿತ್ರವೇ! ಹೊಸ ಬಗೆಯ ಕೀಟ. ಎಷ್ಟು ಉದ್ದವಾಗಿದೆ! ಎಷ್ಟು ಕಪ್ಪು! ಬೆನ್ನ ಮೇಲೆ ಕ್ರೂಜೆ ಬೇರೆ ಧರಿಸಿದೆ!....” ಎಂದಳು ಸೊರ್ಕನೇರು.

ಇದನ್ನು ಕೇಳಿದೊಡನೆ ಮೈಕೆಲೆ ಜೊಂಪಾ ಹಾರಿಬಿದ್ದ. “ಏನು! ಕ್ರೂಜೆ ಬೆನ್ನ ಮೇಲೆ ಖಂಡಿತವಾಗಿಯೂ ಇತ್ತ? ನೀನು ನೋಡಿಯೂ ಅದನ್ನು ಬೀದಿಗೆಸೆದೆಯಾ? ಸ್ವತಃ ಪೋಪ್ ಗುರುಗಳ ಹೇನನ್ನು ಬಿಸುಟೆಯಲ್ಲವೆ? ಒಪ್ಪದದ ಮೂಹೂರ್ತದ ಹೇನನ್ನು ಬಿಸುಟ ನಿನಗೆ ಬಹಿಷ್ಕಾರ ಹಾಕಬೇಕು. ನಾಸ್ತಿಕಳಾದ ನಿನ್ನನ್ನು.....” ಎಂದು ಏನೇನೋ ಬಡಬಡಿಸಿದ.

ನಮಗೊಂದೂ ಅರ್ಥವಾಗಲಿಲ್ಲ.

ಮೈಕೆಲೆ ವಿವರಿಸಿದ:

“ಕೇಳಿ ಕೇಡೆ ಚಳಿಗಾಲ ನನಗೆ ಬಿದ್ದ ಕನಸದು. ನಾನಿದನ್ನು ಅಬ್ಬಾ ಖಿಯೋಗೆ ತಿಳಿಸಿದಾಗ ಅವನು ಯಾರೊಡನೆಯೂ ಹೇಳಬಾರದು ಎಂದು ನಿಷೇಧಿಸಿದ. ಆದರೆ

ಈಗ ಅದು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾದಂತಾಯಿತು. ಮೇರಿಯೆಟ್ಟಾ ಹೇಳುವುದು ನಿಜವಾದರೆ, ಅದು ಖಂಡಿತವಾಗಿಯೂ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ನಾನು ನಿಮಗೆ ಹೇಳಬಹುದು. ಕೇಳಿ:

“ಪೋಪ್ ಗುರುಗಳಿಗೂ ಸರಕಾರಕ್ಕೂ ಶಾಂತಿಯ ಒಪ್ಪಂದವಾದ ಮೇಲೆ, ಧರ್ಮ ವೇದಿಕೆಯ ಮೇಲೆ ನಿಂತು ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ರೈತರಿಗೆ ಒಳ್ಳೆಯ ಕಾಲ ಬರಲಿದೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದುದು ನೆನದೆಯೇ? ಏಸುವನ್ನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿ ಪೋಪ್ ಗುರುಗಳು ರೈತರಿಗೆ ಬೇಕಾದದನ್ನು ನೀಡುವ ಯತ್ನ ಮಾಡಿದರು. ಅವರು ಏಸುವಿನ ಹತ್ತಿರ ಮಾತಾಡುವುದನ್ನು ನಾನು ಕಂಡೆ.”

“ಏಸು: ನಮ್ಮೊಳಗಿನ ಒಪ್ಪಂದವು ಕೊನೆಗೊಂಡ ನೆನಪಿಗಾಗಿ ಘೌಸಿನೋ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಈ ರೈತರಿಗೆ ಕೃಷಿಗೆ ಕೊಟ್ಟುಬಿಡೋಣವೇ?”

“ಪೋಪ್ ಗುರುಗಳು: ಅದು ಹೇಗಾದೀತು ದೇವಾ! ರಾಜಕುಮಾರ ಟೊಲೋನಿಯಾ ಒಪ್ಪಲಾರ. ರಾಜಕುವರ ಟೊಲೋನಿಯಾ ವರ್ಷಂಪ್ರತಿ ಸಂತ ಪೀತರನ ನಿಧಿಗೆ ಉಚಿತವಾದ ಉಂಬಳಿಯನ್ನು ಕೊಡುವನೆಂಬುದನ್ನು ಮರೆಯಲಾಗದು ದೇವಾ!”

“ಏಸು : ನಮ್ಮೊಳಗಿನ ಒಪ್ಪಂದವು ಕೊನೆಗೊಂಡು ಈ ಸವಿ ನೆನಪಿಗಾಗಿ ರೈತರಿಗೆ ತೆರಿಗೆ ರಿಯಾಯಿತಿ ಮಾಡೋಣ”.

“ಪೋಪ್ ಗುರುಗಳು : ಹೇ, ದೇವಾ! ಸರಕಾರ ಅದಕ್ಕೊಪ್ಪಲಾರದು. ರೈತರು ಕೊಡುವ ತೆರಿಗೆಯ ಉತ್ಪನ್ನದಿಂದಲೇ ಸರಕಾರವು ಸಂತ ಪೀತರನ ನಿಧಿಗೆ ವರ್ಷವರ್ಷವೂ ಎರಡು ಸಾವಿರ ಮಿಲಿಯ ಲಿರೇಗಳನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸುವುದೆಂಬುದನ್ನು ಮರೆಯುವುದೆಂತು?”

“ಏಸು : ನಮ್ಮೊಳಗಿನ ಒಪ್ಪಂದವು ಕೊನೆಗೊಂಡು ಈ ಸವಿ ನೆನಪಿಗಾಗಿ ಈ ವರ್ಷ ಎಲ್ಲರಿಗೂ, ವಿಶೇಷತಃ ರೈತರಿಗೂ, ಚಿಕ್ಕ ಚಿಕ್ಕ ಭೂಮಾಲಿಕರಿಗೂ, ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಬೆಳೆಯನ್ನು ದಯಾಪಾಲಿಸೋಣ, ಆಗದೆ?”

“ಪೋಪ್ ಗುರುಗಳು : ದೇವಾಧಿದೇವಾ! ರೈತರಿಗೆ ಬೆಳೆ ಸಮೃದ್ಧಿಯಾಗಿ ಬಂದರೆ ಬೇಸಾಯದ ಉತ್ಪನ್ನಗಳಿಗೆ ಬೆಲೆ ಇಳಿಯುವುದಿಲ್ಲವೆ? ನಮ್ಮ ಬಿಶಪರೂ, ಕಾರ್ಡಿನಲ್ ಪ್ಯಾಬ್ಲಿಗಲೂ ಜಮೀನುದಾರರೆಂಬ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ನಾವು ಮರೆತರೆ ಹೇಗಾದೀತು?”

“ಇನ್ನೊಬ್ಬರನ್ನು ನೋಯಿಸದೆ ರೈತನಿಗೆ ಒಳಿತನ್ನು ಮಾಡುವುದು ಅಸಾಧ್ಯವೆಂಬುದನ್ನರಿತ ಏಸು ಪ್ರಭುವಿನ ಕೊರಗು ಹೇಳಿತಿರದು.” ಆದ್ದರಿಂದ ರೈತರ ಹಿತೈಷಿಯಾದ ಪೋಪ್ ಗುರುಗಳು ಹೇಳಿದರು :

‘ಪ್ರಭೋ, ನಾವೇ ಹೋಗಿ ಕಣ್ಣಾರೆ ನೋಡೋಣ. ರಾಜಕುವರ ಷೋಚೋನಿಯಾನಿಗಾಗಲೀ, ಬಿಶಪ್ ಆದಿಯಾದ ಜಮೀನುದಾರಿರಾಗಲಿ, ಕೆಡಕಾಗದಂತೆ ರೈತರಿಗೇನಾದರೂ ಸೌಲಭ್ಯ ಕಲ್ಪಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಲೂ ಬಹುದು.’

“ಇಂತು ಒಪ್ಪಂದದ ಆ ಇರುಳು ಏಸು ಪ್ರಭುವೂ, ಪೋಪ ಗುರುಗಳು ಪುಸಿನೋ ಭೂಮಿಗೂ, ಮಾರ್ಸಿಕಾದ ಇತರ ಹಳ್ಳಿಗಳಿಗೂ ಹಾರಿಕೊಂಡು ಬಂದರು. ದೊಡ್ಡ ಚೀಲವೊಂದನ್ನು ಹೊತ್ತ ಏಸು ಪ್ರಭು ಮುಂದಿನಿಂದ, ಅದರೊಳಗಿಂದ ರೈತರ ಹಿತಕ್ಕೆ ಬೇಕಾದದ್ದನ್ನು ಬೇಡಿ ಪಡೆಯುವ ಅಧಿಕಾರವುಳ್ಳ ಪೋಪ್ ಗುರುಗಳು ಹಿಂದೆ-ಹೀಗೆ ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ಹಾರಿಕೊಂಡು ಬಂದರು.”

“ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿಯೂ ಈ ಪವಿತ್ರ ಸಂದರ್ಶಕರು ಕಂಡುದೊಂದೇ. ರೈತರ ಗತಿ ಎಲ್ಲೆಡೆಯೂ ಒಂದೇ ಬಗೆಯಾಗಿತ್ತು. ಗೋಣಗುವುದು, ಬೈದುಕೊಳ್ಳುವುದು, ಪರದಾಟ ಕಿರಿಚಾಟ. ಊಟ ಬಟ್ಟೆಗಾಗಿ ವಿಲಾಪ-ಪ್ರಲಾಪ, ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿಯೂ ನಡೆದಿತ್ತು. ಇದನ್ನು ಕಂಡು ಪೋಪ್ ಗುರುಗಳ ಹೃದಯ ಕಡುನೊಂದಿತು. ಆದ್ದರಿಂದವರು ಏಸು ಪ್ರಭುವಿನ ಚೀಲದಿಂದ ಹೇನುಗಳ ಒಂದು ಮುದ್ದೆಯನ್ನು ತೆಗೆದು ಅವನ್ನು ಮಾರ್ಸಿಕಾದ ಮೇಲೆ ಹರಿಯಗೊಟ್ಟರು. ಆಗವರು ಏನು ಹೇಳುತ್ತಾ ಇದ್ದರು ಗೊತ್ತೇ?

– “ನನ್ನ ಪ್ರೀತಿಯ ಮಕ್ಕಳೇ, ಇಕೋ ಸ್ವೀಕರಿಸಿರಿ. ಬೇಕಾದಷ್ಟು ತುರಿಸಿಕೊಳ್ಳಿರಿ. ವಿರಾಮ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಿಮ್ಮ ವನಸ್ಸು ಪಾಪದ ಕಡೆಗೆ ಹರಿಯದಂತೆ ಇವು ನಿಮ್ಮ ವನಸ್ಸನ್ನೆಳೆದು ನಿಲ್ಲಿಸಲಿ!”

ಇದು ಮೈಕೆಲೆ ಜೊಂಪನ ಕನಸು. ಎಲ್ಲರೂ ತಂತಮ್ಮ ಕನಸುಗಳನ್ನು ತಮಗೆ ಬೇಕಾದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಅರ್ಥಮಾಡಿ ಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ: ಕೆಲವರು ಅದರರ್ಥದ ಗೊಡವೆಗೇ ಹೋಗುವುದಿಲ್ಲ. ಹಲವರು ಭವಿಷ್ಯ ಸೂಚನೆ ಮಾಡುವುದೂ ಉಂಟು. ಆದರೆ ಅತಿ ಧಾರ್ಮಿಕಳಾದ ಮೇರಿಯೆಟ್ಟಾ ಸೊರ್ಕನೇರಾ ಬೇರೆಯೇ ಎಣಿಸಿದಳು. ಅತ್ಯಂತ ದಯನೀಯವಾಗಿ ಬಿಕ್ಕಿ ಬಿಕ್ಕಿ ಅಳುತ್ತಾ,

“ನಿನ್ನ ಕನಸು ನಿಜ, ಹದಿನಾರಾಣೆ ನಿಜ. ಪೋಪ್ ಗುರುಗಳು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುವುದಕ್ಕಿಲ್ಲದೆ ಹೋದರೆ ನಮಗೆ ಉದ್ಧಾರವೆಂತು? ನರಕದಿಂದ ತಪ್ಪಿಸಲು ನಮಗಿನ್ನಾದ ಗತಿ?” ಎಂದಳು.

ಮಾನ್ಯ ಪೆಲಿನೊ ಕನಸಿಗೆ ಬೇರೆಯೇ ಅರ್ಥ ಕ್ಷುಭ. “ನನ್ನನ್ನು ಗೇಲಿ ಮಾಡುತ್ತೀರಾ? ಗೇಲಿ ಮಾಡುತ್ತೀರಾ? ಅಧಿಕಾರಿಗಳನ್ನು ಈ ರೀತಿ ಹೀಯಾಳಿಸುತ್ತೀರಾ? ಸರಕಾರವನ್ನೂ ಧರ್ಮಪೀಠವನ್ನೂ ಬಯ್ಯುತ್ತೀರಾ? ಹೇಂ, ಹ್ವೇಂ” ಎಂದು ಚಾಟಿಯನ್ನು ಜೊಂಪಾ ಮತ್ತು ಸೊರ್ಕನೇರಾ ಇವರ ಮೇಲೆ ಪ್ರಯೋಗಿಸಿದ. “ನಿಮಗೆ ತಾಳಿ, ಸರಕಾರ ಬುದ್ಧಿ ಕಲಿಸುತ್ತದೆ. ನಿಮಗೆ ಶಿಕ್ಷೆ ಆಗದಿರುತ್ತದೆಯೆ? ನಿಲ್ಲಿ, ಸ್ವಲ್ಪ ಕಾಲ ತಡೆಯಿರಿ.” ಎಂದು ರೊಚ್ಚಿನ ಮಾತಿನ ಸುರಿಮಳೆಗೆರೆದ.

ನಾವು ಈತ ಮಾತಾಡಿ ಆಡಿ ಬಸವಳಿದು ನಿಲ್ಲಿಸುತ್ತಾನೆಂದು ಬಗೆದವು. ಆದರೆ ಆತ ಬಸವಳಿಯಲೂ ಇಲ್ಲ. ಮಾತು ನಿಲ್ಲಿಸಲೂ ಇಲ್ಲ.

“ನಾನು ನಿನ್ನ ವಿಷಯ ಸರಕಾರಕ್ಕೆಚ್ಚರಿಸಿದರೆ ನಿನಗೆ ಹತ್ತು ಹತ್ತು ವರ್ಷ ಸಜೆಯಾಗುವುದೆಂದು ತಿಳಿಯದೆ? ಇದಕ್ಕಿಂತಲೂ ಎಷ್ಟೋ ಕಡಮೆ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಅಂದವರು ಈಗ ಹತ್ತು ವರ್ಷ ಕು ನೀರಿನ ಸಜೆ ಅನುಭವಿಸುವುದು ನಿನಗೆ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲವೆಂದು ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಯಾವ ಲೋಕದಲ್ಲಿದ್ದೀಯೋ ನೀನು? ಈ ಕೆಲವು ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಆದುದೂ ಆಗದಿದ್ದುದೂ ನಿನ್ನ ಗೋಚರಕ್ಕೆ ಬಂದಿಲ್ಲವೇನು? ಈಗ ಒಡತನ ಯಾರೆಂದು ತಿಳಿಯದೆ? ಸೈನ್ಯಾಧಿಕಾರಿ ಯಾರೆಂದು ಗೊತ್ತೇ?” ಎಂದು ಜೊಂಪನ ಮೇರೆ ರೇಗಿದ.

ಅವನ ಕಾವನ್ನಾರಿಸಲೆಂದು ಜೊಂಪ ನಿಧಾನವಾಗಿ ಮಾತನಾಡಿದ.

“ನೋಡಪ್ಪಾ ನಿಮ್ಮ ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟೋ ಸಂಗತಿಗಳು ನಡೆಯುತ್ತವೆ, ನಿಜ. ಏನಿಲ್ಲವಾದರೂ ದಿನಾ ಒಂದು ಸಂಗತಿಯಂತೂ ಘಟಿಸಿಯೇ ಸಿದ್ಧ. ಪ್ರತಿದಿನ ಪೇಪರಿನಲ್ಲಿಯೂ ಒಂದಲ್ಲ ಒಂದು ಸುದ್ದಿ ಇದ್ದೇ ಇದೆ. ಮರ್ಫಾಂತ್ಯದಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟುಬಹುದು? ನೂರಾರು ಸಾವಿರಾರು, ಅಲ್ಲವೇ? ರೈತ ಹಳ್ಳಕ್ಕೆ ಇಷ್ಟೆಲ್ಲ ಸಂಗತಿ ಅದು ಹೇಗೆ ತಿಳಿಯಬೇಕು? ಹೇಳಲು ಸಾಧ್ಯವೇ ಇಲ್ಲ. ಆದರೆ ಘಟಿಸುವ ಸಂಗತಿಯೇ ಬೇರೆ. ಅಧಿಕಾರದ ಸಂಗತಿಯೇ ಬೇರೆ. ಹೆಸರು ಬದಲಾಯಿಸಿದರೂ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಅಧಿಕಾರಿಗಳೇ.”

“ಆದರೆ ಪೀಳಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಬಂದವರ ವಿಷಯ?”. ಏನು ಅನ್ನುತ್ತೀಯಾ? ಪೀಳಿಗೆಯವರ ವಿಷಯ? ನಮಗೆ ಪೀಳಿಗೆ ಎಂದರೆ ಅರ್ಥವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಆತ ವಿವರಿಸಿದ. ಕೊನೆಗೆ ಮೈಕೆಲೆ ಜೊಂಪಾ ಹೇಳಿದ:

“ಎಲ್ಲರಿಗೂ, ಎಲ್ಲಕ್ಕೂ ಎತ್ತರದಲ್ಲಿ ದೇವರು-ಸ್ವರ್ಗವಾಸಿಯಾದ ನಮ್ಮ ತಂದೆ.”

“ಅವನಾದ ಮೇಲೆ ರಾಜಕುಮಾರ ಟೊಲೋನಿಯಾ ಭೂಪತಿ”

“ಆಮೇಲೆ ರಾ. ಕು. ಟೊಲೋನಿಯಾನ ಸಶಸ್ತ್ರ ಕಾವಲುಗಾರರು”

“ಆಮೇಲೆ ರಾಜಕುಮಾರ ಟೊಲೋನಿಯಾನ ಕಾವಲುಗಾರರು ನಾಯಿಗಳು.

“ಆ ಮೇಲೆ ಯಾರೂ ಇಲ್ಲ; ಆ ಮೇಲೂ ಯಾರೂ ಇಲ್ಲ; ಆ ಮೇಲೂ ಯಾರೂ ಇಲ್ಲ. ಆ ಮೇಲೆ ಬರುವವರೇ ರೈತರು. ಅಲ್ಲಿಗೆ ಮುಗಿಯಿತು.”

“ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಎಲ್ಲಿದಾರೆ? ಅವರಿಗೆಲ್ಲ ಸ್ಥಾನ?” ಎಂದು ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಕೆಂಗಣ್ಣಿನಿಂದ ಕೇಳಿದ.

ಪಿಲಾತೊ ಅವನು ಮಾತು ಪೂರೈಸುವವರೆಗೆ ನಿಲ್ಲದೆ, ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಮೂರನೆ ಅಥವಾ ನಾಲ್ಕನೆಯ ಸಾಲಿಗೆ ಅವರವರ ಸಂಬಳದ ಮೊತ್ತವನ್ನನುಸರಿಸಿ ಸೇರುತ್ತಾರೆಂದು ಹೇಳಿದ. ನಾಲ್ಕನೆಯ ವಿಭಾಗ (ಅಂದರೆ ನಾಯಿಗಳದು) ಅತಿ ದೊಡ್ಡದು ಎಂದೂ ನುಡಿದ.

ಮಾನ್ಯ ಪೆಲಿನೊ ಸಿಟ್ಟಿನಿಂದ ಗಡಗಡನೆ ನಡುಗುತ್ತಾ ಎದ್ದ.

“ಇದರ ಕುರಿತು ನಿಮಗೆ ಇನ್ನೂ ಹೇಳುವುದಿದೆ” ಎಂದು ಹೇಳಿ ಹೊರಟು ಬಿಟ್ಟ.

ಎರಡನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯ

ಮರುದಿನ ಪ್ರಾತಃಕಾಲ ಘೋತಮಾರದಲ್ಲಿ, ಒಂದು ಅಸಾಮಾನ್ಯ ಘಟನೆ ನಡೆದು ಇಡೀ ಗ್ರಾಮವೇ ಸಜೀವವಾಯಿತು.

ಘೋತಮಾರಕ್ಕೆ ಬರುವ ಹಾದಿಯಲ್ಲಿ ಕಗ್ಗಲ್ಲುಗಳಿರುಕಿನಲ್ಲಿ ಒರತೆಯೊಂದು ಯಾವಾಗಲೂ ಜಿನುಗುತ್ತಿರುತ್ತದೆ. ಅದರ ದೆಸೆಯಿಂದ ಅಲ್ಲೊಂದು ಸಣ್ಣ ಹಳ್ಳಿವೂ ಉಂಟಾಗಿದೆ. ಕೆಲವು ದೂರ ಹರಿದ ಬಳಿಕ ಈ ನೀರು ಅಂತರ್ಗಾಮಿಯಾಗಿ ಬೆಟ್ಟದ ಇಳುಕಲಲ್ಲಿ ಒಂದು ಹೆದ್ದೊರೆಯಾಗಿ, ಮತ್ತೆ ಪ್ರವಹಿಸುತ್ತದೆ. ಹಲವು ಸಲ ಅಡ್ಡ ಸುಳಿದು ಸುಳಿದು ಕೊನೆಗೆ ಘುಸಿನೋ ಅಭಿಮುಖವಾಗಿ ಈ ತೊರೆ ಹರಿಯುತ್ತದೆ. ಘೋತಮಾರದ ರೈತರು ಕಣಿವೆಯ ಕೆಳಗಿನ ತಮ್ಮ ಕೆಲವೇ ಹೊಲಗಳಿಗೆ ನೀರು ಸರಬರಾಯಿ ಮಾಡಲು ಈ ಹೊಳೆಯ ನೀರನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಪ್ರತಿ ಬೇಸಗೆ ನೀರನ್ನು ಪಾಲುಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವಾಗ ಒಂದು ಮಹಾಭಾರತವೇ ನಡೆಯುವುದು ರೂಢಿ. ಬರಗಾಲದ ವರ್ಷವಾದರೆ ಒಂದೆರಡು ಹಣ ಬಿದ್ದೇ ನೀರಿನ ತೀರ್ಪು ಸಿಗುವುದು.

ಜೂನ್ ಎರಡನೆಯ ತಾರೀಖು ಮೊತ್ತ ಮೊದಲಿಗೆ ಘೋತಮಾರದಿಂದ ಹೊರಟು ರೈತರು, ತಮ್ಮ ಹೊಳೆಯನ್ನು ಅನಾದಿ ಕಾಲದಿಂದಲೂ-ನೀರು, ಭೂಮಿ, ಹುಟ್ಟಿದಂದಿನಿಂದಲೂ -ನಡೆದುಕೊಂಡು ಬಂದ ನಿಶ್ಚಿತ ದಿಶೆಯಿಂದ ತಿರುಗಿಸಿ, ಘೋತಮಾರದ ಜನಕ್ಕೆ ಸೇರದ ಯಾರದೋ ಒಂದು ದ್ರಾಕ್ಷಾವನಕ್ಕೆ ದಾರಿ ನಿರ್ಮಿಸುವ ಕೆಲವು ಪಟ್ಟಣದ ಕೂಲಿಗಳನ್ನು ಕಂಡರು. ವಾಸ್ತವವಾಗಿ ದ್ರಾಕ್ಷಾವನವು ಪೇಟೆಯ ಡಾನ್ ಕಾರ್ಪೋ ಮಾನ್ಯ ಎಂಬ ಜಮೀನುದಾರನಿಗೆ ಸೇರಿದುದು.

ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ನಾವು ಇದೇನೋ ಪಟ್ಟಣಿಗರ ಹೊಸ ತಮಾಷೆ ಎಂದು ಬಗೆದವು; ಏಕೆಂದರೆ ನಾವು ಮೂರ್ಖರೆಂದು ತೋರಿಸಲು ಆಗಾಗ ಕಾರ್ಯತಃ ತಮಾಷೆ ಮಾಡಿ ನಗುವುದು ಪಟ್ಟಣಿಗರ ಸ್ವಭಾವವಾಗಿತ್ತು. ಅವರ ಈ ಕತೆಗಳನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾ ಹೋದರೆ ಇಡಿ ದಿನ ಸಾಲದು. ಕತ್ತೆ ಮತ್ತು ಪಾದ್ರಿಯ ಕತೆ ಒಂದು ಹೇಳಿದರೆ ಸಾಕು.

ಘೋತಮಾರದಲ್ಲಿ ಮೊದಲು ಪಾದ್ರಿ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಇಗರ್ಜಿಯ ಉತ್ಪನ್ನದಿಂದ ಪಾದ್ರಿ ಬದುಕುವಂತಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಭಾನುವಾರ ಮತ್ತು ಹಬ್ಬ ಹರಿದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಇಗರ್ಜಿ ತೆರೆದಿದ್ದು ಆ ದಿನ ಪಟ್ಟಣದಿಂದ ಡಾನ್ ಆಬಾಖಿಯೋ ಬಂದು ಪ್ರವಚನ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ.

ಎರಡು ವರ್ಷದ ಕೆಳಗೆ ಘೋತಮಾರದ ಪುಷೆಗಳು ಬಿಶಪ್ ಗುರುವಿಗೆ ತಮಗೊಬ್ಬ ಪಾದ್ರಿಬೇಕೆಂದು ಬಿನ್ನವಿಸಿಕೊಂಡರು. ನಮ್ಮ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಗೆ ಉತ್ತರ ಕೆಲವೇ ದಿನಗಳೊಳಗೆ

ದೊರೆಯಿತು. ಹೊಸ ಗುರುಗಳನ್ನು ಸ್ವಾಗತಿಸಲು ನಾವು ಸರ್ವಸನ್ನದ್ಧತೆಗಳನ್ನು ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ನಮಗೆ ತಿಳಿಸಲಾಯಿತು. ಸ್ವಾಭಾವಿಕವಾಗಿ ನಾವು ಶಕ್ತಿ ಮೀರಿ ಅತ್ಯುತ್ತಮವಾದ ಸ್ವಾಗತವನ್ನೇ ಬಯಸಿದೆವು. ಇಗರ್ಜಿಯನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ತೋರಿಸಲಾಯಿತು. ಫೊಂತಮಾರಕ್ಕೆ ಬರುವ ಹಾದಿಯನ್ನು ರಿಪೇರಿ ಮಾಡಿದುದು ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ ಕೆಲವು ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ಅದರ ಅಗಲವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಿದುದಾಯಿತು. ಫೊಂತಮಾರದ ಹೊರಬಾಗಿಲಲ್ಲಿ ದೊಡ್ಡದೊಂದು ಕಮಾನು ಕಟ್ಟಿದುದೂ ಆಯಿತು. ಎಲ್ಲ ಮನೆಗಳೂ ಅಂದು ತಳಿರುತೋರಣಗಳಿಂದ ಅಲಂಕೃತವಾಗಿದ್ದುವು. ಆ ಶುಭದಿನ ಹಳ್ಳಿಗೆ ಹಳ್ಳಿಯೇ ಹೊಸ ಗುರುಗಳ ಸ್ವಾಗತಕ್ಕೆ ಅನುವಾಯಿತು. ನಮ್ಮ ಮೆರವಣಿಗೆ ಕಾಲು ತಾಸು ನಡೆದಿದ್ದೀತು, ಇದಿರಿನಿಂದ ಜನರ ಗುಂಪು ಬರುವುದನ್ನು ಕಂಡ ನಮ್ಮ ಮನಸ್ಸು ಆನಂದದಿಂದ ಹಿಗ್ಗಿತು. ಹಾಡುತ್ತ ಪಾಡುತ್ತ ದೇವರಾಮ ಪಠಿಸುತ್ತ ನಾವು ನಡೆದವು. ಮುಂದಿನಿಂದ ನಮ್ಮ ಪ್ರಮುಖರು; ಅವರಲ್ಲಿ ಚಿಕ್ಕ ಭಾಷಣವನ್ನು ತಯಾರಿಸಿ ಸಿದ್ಧನಾಗಿದ್ದ ಜನರಲ್ ಬಾಲ್ಡಿಸ್ಸೇರ್ ಕೂಡ ಇದ್ದ. ಹೆಂಗಸು ಮಕ್ಕಳು ಹಿಂದಿನಿಂದ ಬರುತ್ತಿದ್ದರು. ಆ ಗುಂಪಿಗೆ ತೀರ ಸಮೀಪಿಸಿದೊಡನೆ ನಾವು ಇಬ್ಬಣವಾಗಿ ಹಾದಿಯ ಬದಿಗೊತ್ತಿದೆವು. ಜನರಲ್ ಬಾಲ್ಡಿಸ್ಸೇರ್ ಉಚ್ಚದನಿಯಲ್ಲಿ “ಏನು ಘನವಿಗೆ ಜಯವಾಗಲಿ! ಕುಮಾರಿ ಮರಿಯಮ್ಮನಿಗೆ ಜಯವಾಗಲಿ! ನಮ್ಮ ಮಠಕ್ಕೆ ಜಯವಾಗಲಿ!” ಎಂದು ಸ್ವರ ಎಳೆದನು.

ಆ ಮುಹೂರ್ತದಲ್ಲಿ ಪಟ್ಟಣಿಗರ ತಂಡವೂ ಎರಡು ಸೀಳಾಯಿತು. ಅವರ ನಡುವಿನಿಂದ ಕಲ್ಲು ಹೊಡೆತಗಳನ್ನು ತಡೆಯಲಾರದೆ ಪುರೋಗಮನಕ್ಕನುವಾದ ಸಾಲಂಕೃತ ಕತ್ತೆಯ ರೂಪದಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಹೊಸ ಪಾದ್ರಿ ಗುರುಗಳು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷರಾದರು.

ಇಂತಹ ಲೇವಡಿಗಳನ್ನು ಫಕ್ತೆನೆ ಮರೆಯುವುದು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ, ಪಟ್ಟಣಿಗರಿಗೆ ಹೊಸ ಹೊಸ ಲೇವಡಿ ಕಾಲಕಾಲಕ್ಕೆ ಹೊಳೆಯುತ್ತಲೇ ಇರುವುದು. ಆದುದರಿಂದ ಈ ನದೀ ಭ್ರಮಣವೂ ಏನೋ ಹೊಸ ಶೋಧನೆಯೆಂದು ಬಗೆದವು. ಅಲ್ಲವಾದರೆ ದೇವರು ಸೃಷ್ಟಿಸಿದ ತತ್ತೆ ಕ್ಷೆ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ ಸೂರ್ಯನ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ತಿರುಗಿಸುವುದು, ಗಾಳಿಗೆ ದಿಕ್ಕು ತೋರಿಸುವುದು, ನೀರಿಗೆ ದಾರಿ ಸೃಷ್ಟಿಸುವುದು, ಮುಂತಾದುವೆಲ್ಲ ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಕಾರ್ಯರೂಪಕ್ಕೆ ಬಂದರೆ ಅಂದೇ ಲೋಕಪ್ರಳಯ ಆಗದಿರುವುದೆ? ಕತ್ತೆಗಳಿಗೆ ರೆಕ್ಕೆ ಹುಟ್ಟಿ ಹಾರಿದಾಗ, ರಾಜಕುವರ ಟೊಲೋನಿಯಾ ರಾಜತ್ವವನ್ನು ಬಿಟ್ಟಾಗ, ರೈತರ ಹೊಟ್ಟೆಯ ಹಸಿವು ಆರಿದಾಗ, ಮಾತ್ರವೇ ಹೀಗಾಗುವುದು ಶಕ್ತವಾದೀತು. ಅರ್ಥಾತ್ ದೇವರು ಮಾಡಿದ ನ್ಯಾಯ ದೇವರ ನ್ಯಾಯವಲ್ಲದೆ ಹೋದಾಗಲೇ ಇಂಥ ಅಸಂಭಾವ್ಯಗಳುಂಟಾದಾವು.

ಆದರೆ ಹಾರೆ-ಗುದ್ದಲಿ-ಪಿಕ್ಕಾಸುಗಳನ್ನು ಕೈಯಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದು ಅಗೆಯುವುದು ಲೇವಡಿ ಮಿತಿ ಮೀರಿರುವುದನ್ನು ಸೂಚಿಸುವುದಿಲ್ಲವೆ? ಒಬ್ಬ ರೈತ ಫೊಂತಮಾರಕ್ಕೆ

ಉಸಿದಕ್ಕಷ್ಟೆ ಓಡಿ ಬಂದು “ಓಡಿ ಓಡಿ! ಬೇಗನೆ! ಪ್ರೇಲೀಸರಿಗೆ ತಿಳಿಸಿ! ನಗರ ಪಿತಾಮಹನಿಗೆ ತಿಳಿಸಿ!” ಎಂದು ಕೂಗಾಡಿದ.

ಹೊಲದಲ್ಲಿ ಜೂನ್ ತಿಂಗಳ ಅವಸರದ ಕೆಲಸ ಉಳಿದಿರುವಾಗ ನಾವೆಂತು ಹೋದೇವು? ಹೋಗಲಿಲ್ಲ ಬದಲು ನಮ್ಮ ಹೆಂಗಸರು ಆ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದರು. ಮುಂದಿನ ಕತೆಯನ್ನು ನನ್ನ ಹೆಂಡತಿ ಹೇಳುತ್ತಾಳೆ.

ಹೆಂಗಸರು ಎಂಥವರೆಂದು ನಿಮಗೆ ಗೊತ್ತಷ್ಟೆ? ನಡೆದ ಸಂಗತಿ ಇದು. ನಾವು ಹೊರಡುವಾಗ ಸೂರ್ಯ ಬೇಕಷ್ಟು ಮೇಲೆ ಏರಿ ಆಗಿತ್ತು.

ಮೊದಲು ಯಾರೂ ಹೋಗುವುದರಲ್ಲಿಲ್ಲ ಒಬ್ಬಳಿಗೆ ಕೋಳಿ ಮರಿಯ ಚಿಂತೆ, ಇನ್ನೊಬ್ಬಳಿಗೆ ಹಂದಿಗಳ ಆರೈಕೆ, ಮತ್ತೊಬ್ಬಳಿಗೆ ಅದು ಸ್ನಾನದಿನ, ಒಬ್ಬಳಿಗೆ ದ್ರಾಕ್ಷೆಯ ಮೇಲೆ ಚಿಮುಕಿಸುವ ದ್ರಾವಕವನ್ನು ತಯಾರಿಸಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ಇನ್ನೊಬ್ಬಳಿಗೆ ಬತ್ತ ಕುಟ್ಟುವ ಕೆಲಸವಿತ್ತು, ಮತ್ತೊಬ್ಬಳಿಗೆ ಅಡಿಗೆತೀನಿ ಇಡಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ಮೊದಲು ಯಾರೊಬ್ಬರೂ ಹೋಗುವಂತಿರಲಿಲ್ಲ. ಸೂರ್ಯನೇರಾ ಹೋಗುವುದಕ್ಕೆ ತಾನಾಗಿ ಮುಂದೆ ಬಂದಳು: ಅವಳಿಗೆ ಅಧಿಕಾರಿಗಳ ಹತ್ತಿರ ಮಾತಾಡಲು ಗೊತ್ತಲ್ಲವೆ?

ಅವಳು ಇನ್ನೊಬ್ಬ ಹೆಂಗಸನ್ನು ಜತೆಗೆ ಕರೆದುಕೊಂಡಳು. ಹೆಸರು ಬೇರೆ ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸುವುದು ಬೇಡ. ಅವಳು ಗರ್ಭಿಣಿ ಎಂಬುದನ್ನಿಷ್ಟೇ ಹೇಳಿದರೆ ಸಾಕು. ಅವಳ ಗಂಡ ಅವೇರಿಕೆಗೆ ಹೋಗಿ ಹತ್ತು ವರುಷಗಳಾದವು. ಅಷ್ಟು ದೂರದಿಂದ ಆತ ಫಲಾದಾನ ಮಾಡಿಯಾನೆಂಬುದು ಅಸಂಗತ.

“ನಮ್ಮೆಲ್ಲರಿಗೂ ಸಂಬಂಧವುಳ್ಳ ಒಂದು ವಿಷಯದ ಕುರಿತು ಫೊಂತಮಾರದ ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳಾಗಿ ಇಬ್ಬರು ಸೂಳೆಯರನ್ನು ಕಳುಹಿಸುವುದು ಒಪ್ಪುವ ಮಾತೆ?” ಎಂದು ನಾನು ಚೊಂಪನ ಹೆಣ್ಣಿಗೆ ಕೇಳಿದೆ.

ಅದಾಗದೆಂದು ನಾವು ಲಿಸಬೆತ್ತಾಲಿಮೋನಾ ಮತ್ತು ಮೆರಿಯಾ ಗ್ರೆಜಿಯಾ ಇವರನ್ನು ನಮ್ಮ ಜತೆಗೆ ಬರುವಂತೆ ಪ್ರೇರೇಪಿಸಿದೆವು. ಮೆರಿಯಾ ಗ್ರೆಜಿಯಾ ಸಿಯಾಮ್ಬರುಗಳನ್ನೂ, ಸಿಯಾಮ್ಬರುಗಳ ಕಣ್ಣರೊಜ್ಜೋವಿನ ಮಗಳನ್ನೂ, ಆ ಮಗಳು ಫಿಲೋಮಿನಾ ಕೊತೇನಾಳನ್ನೂ ಒಡಗೂಡಿ ಬಂದದ್ದರಿಂದ ನಮ್ಮ ಸಂಖ್ಯೆ ಬಲವಾಯಿತು.

ನಾವೆಲ್ಲ ಹೊರಡುವುದರಲ್ಲಿದ್ದಾಗ ಪಿಲಾತೋವಿನ ಹೆಂಡತಿ ತನ್ನನ್ನು ಕರೆಯಲಿಲ್ಲವೆಂದೂ, “ನಮ್ಮ ಬೆನ್ನು ಹಿಂದೆ ನೀವೇ ಅಗ್ರಣಿಯಾರಾಗಬೇಕೆಂದು ಮಾಡಿದಿರಾ? ನನ್ನ ಗಂಡನ ಹೊಲಕ್ಕೆ ನೀರು ಬೇಡವೇನು?” ಎಂದು ದೂರಿಟ್ಟಳು.

ಹೀಗಾಗಿ ಅವಳು ತಯಾರಾಗುವ ತನಕ ಆಕೆಯನ್ನು ಕಾದುಕೊಂಡು ನಿಲ್ಲಬೇಕಾಯಿತು. ಆಕೆ ಉಡುಪು ತೊಡುವುದರಲ್ಲಿ ಮಗ್ನಳಾಗಿದ್ದಾಳೆಂದೇನಿಸಿದರೆ, ಅವಳು ಕೆನ್ನಾ, ರೆಬೆಿಯೂತಾ, ಸ್ಪೋರ್ನೇ, ಫೋರ್ನಾರಾ ಮೊದಲಾದವರನ್ನು ಕೂಗಿ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬರಬೇಕೆ! ಕಡೆಗೆ ಬಾವ್ಲಿಸ್ಸೇರನ ಅಂಗಡಿಯ ಮುಂದೆ ಒಟ್ಟು ಹದಿನೈದು ಜನ

ಕಾಯವಂತಾಯಿತು. ಸೊರ್ಕನೇರಾಳ ಮಧುಪರ್ಕಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಇನ್ನೂ ತುಸು ಹೊತ್ತು ತಡೆಯಬೇಕಾಗಿಬಂತು. ಭಾನುವಾರದ ಉತ್ತಮ ತೊಡಿಗೆಯನ್ನು ತೊಟ್ಟು, ನವಾವಗುಂಠನ ಒಂದನ್ನು ಮುಖದ ಮೇಲೆಳೆದುಕೊಂಡು, ಹವಳದ ಸರವನ್ನು ಕೊರಳಿಗೇರಿಸಿಕೊಂಡು, ವೀರಪದಕವನ್ನು ವಕ್ಷಸ್ಥಳದ ಮೇಲೆ ಪ್ರದರ್ಶಿಸುತ್ತಾ, ಆಕೆ ಮದುಮಗಳಂತೆ ಹೊರಟಳು.

“ಹೊಸ ಹೊಟ್ಟೆಯ ಮೇಲೆ ಹೊಸ ಹೊಸ ಅವಗುಂಠನ” ಎಂದು ಬಾಲ್ವಿಸ್ಟೇರಾ ಹಲ್ಲುಬಿಟ್ಟು ತಮಗೆ ಸಮೀಪ ದೃಷ್ಟಿಯೆಂದು ಆತ ನಟಿಸಿದರೂ, ಬೇಕೆಂದಾಗ ಯೋಜನದೂರ ಹರಿಯುವಷ್ಟು ಸತ್ತ ಕಣ್ಣಿನಲ್ಲಿ ಇನ್ನೂ ಉಳಿದಿತ್ತು ಮೆರಿಯೆಟ್ಟು ತಾನೇ ನಕ್ಕಳು.

ಕುಕ್ಕುಡೆಗೆ ನಾವು ಹೊರಟಾಗ ಹೊತ್ತು ನೆತ್ತಿಗೇರಿತ್ತು ಸೆಕೆ ಸಹಿಸಲಾರದಷ್ಟು ಹಬ್ಬಿತ್ತು. ರಸ್ತೆಯ ಕೂಲಿಗಳು ನಮ್ಮನ್ನು ಕಂಡೊಡನೆ ಚದರಿ ಅತ್ತಿತ ಓಡಿ ದ್ರಾಕ್ಷಾವನಗಳಲ್ಲಿ ಅಡಗಿದರು.

ಇದನ್ನು ಕಂಡ ಲಿಸಾಬೆತ್ತಾ ಲಿಮೋನಾ ನಮ್ಮ ಕೆಲಸ ಆಯಿತ್ತಲ್ಲವೆ? ಇನ್ನು ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಹೋಗೋಣ ಎಂದು ಸೂಚಿಸಿದಳು. ಆದರೆ ಹೊಸ ಉಡುಪಿನಲ್ಲಿದ್ದ ಸೊರ್ಕನೇರಾಳಿಗೆ ಈ ಮಾತು ರುಚಿಸಲಿಲ್ಲ. ಈ ಜನ ತಮ್ಮ ಸಲುವಾಗಿ ಹೊಳೆ ತಿರುಗಿಸುವುದಿಲ್ಲ ತಾನೇ, ಮೇಲಿಂದ ಅಪ್ಪಣೆ ಇರಬೇಕು ಎಂದು ಮರುನುಡಿದಳು. ಸರಿ, ಮುಂದೇನೆಂದು ಚುರ್ಚನೆಗೆ ಅನುವಾಯಿತು. ಮೆರಿಯೆಟ್ಟಾಳೇ ಚುರ್ಚನೆಯನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಿದಳು.

“ನೀವು ಯಾರೂ ಬಂದೆ ಹೋದೆ ನಾವಿಬ್ಬರೇ (ಎರಡನೆಯವಳು ಆ ಗರ್ಭವತ್ತಿತ್ತೀ) ಹೋಗುತ್ತೇವೆ” ಎಂದು ನುಡಿದು ವೀರತ್ವವನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸಿದಳು.

“ಇಬ್ಬರು ಸೂಳೆಯರು ಫೊಂತಮಾರವನ್ನು ಪ್ರತಿನಿಧೀಕರಿಸಿದರೆ ನಮಗೆಷ್ಟು ಅವಮಾನ!” ಎಂದು ನಾವು ನಾವೇ ಆಡಿಕೊಂಡು ಸೊರ್ಕನೇರಾಳ ಹೆಜ್ಜೆಯ ಮೇಲೆ ಹೆಜ್ಜೆ ಇಟ್ಟೆವು.

ಪಟ್ಟಣ ಸೇರಿದಾಗ ನಡು ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ಆಗಿತ್ತು. ಟೌನ್‌ಹಾಲ್ ಚೌಕವನ್ನು ಮುಟ್ಟಿದಾಗ ಜನರ ಗದ್ದಲ ವಿಶೇಷವಾಯಿತು. ನಮ್ಮ ಆಕೃತಿಗಳು ಅವರಿಗೆ ಭಯವನ್ನುಂಟುಮಾಡಿರಬೇಕು. ಅಂಗಡಿಯ ಬಾಗಿಲುಗಳೆಲ್ಲ ಧಾರ್ ಧಾರ್ ಎಂದು ಮುಚ್ಚಿಕೊಂಡವು. ಚೌಕದ ನಡುವೆ ನಿಂತಿದ್ದ ಹಣ್ಣು ಮಾರುವ ಜನರು ತಮ್ಮ ಬುಟ್ಟಿಯನ್ನು ಅವಚಿಕೊಂಡು ಓಡಿ ಹೋದರು. ಕಿಟಕಿ, ಮೇಲು ಮಾಳಿಗೆಗಳಲ್ಲಿ ಜನಸಂದಣಿ ವಿಪರೀತವಾಗಿ ನೆರೆಯಿತು. ಒಬ್ಬಿಬ್ಬರು ಗುಮಾಸ್ತೆಯರು ಅಂಜಿಕೊಂಡು ಟೌನ್‌ಹಾಲಿನ ಬಾಗಿಲಿಗೆ ಬಂದು ನೋಡಿದರು. ನಾವು ಎಲ್ಲಿ ಟೌನ್‌ಹಾಲನ್ನು ಮುತ್ತಿ ನುಂಗಿ ಬಿಡುತ್ತೇವೆ ಎಂದು ಎಲ್ಲರೂ ನಿರೀಕ್ಷಿಸಿದಂತಿತ್ತು.

ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ಹಳ್ಳಿಯ ಪೋಲೀಸರವನು ಕಿಟಕಿಯಿಂದ ತಲೆಯನ್ನು ಹೊರದೂಡಿ "ಒಳಗೆ ಬಿಡಬೇಡಿ. ಇವರನ್ನು! ಇದ್ದಲ್ಲಿಲ್ಲ ಹೇನು ಹರಡುತ್ತಾರೆ, ಜಾಗ್ರತೆ!" ಎಂದು ಕೂಗಿದ.

ಎಲ್ಲರೂ ಗಹಗಹಿಸಿ ನಕ್ಕರು. ಇದೀಗ ಅಂಜಿಕೊಂಡು ಓಡಿ ಹೋದ ಹಣ್ಣು ಮಾರುವವರೂ, ಕದಮುಚ್ಚಿದ ಅಂಗಡಿಯವರೂ, ಎಲ್ಲರೂ ಹೊಟ್ಟೆ ಹುಣ್ಣಾಗುವಂತೆ ನಕ್ಕರು. ನಾವು ಟೌನ್‌ಹಾಲಿನ ಬಾಗಿಲ ಮುಂದೆ ಜಮಾಯಿಸಿದೆವು. ತನ್ನಾಟಿ ಗೆದ್ದುದನ್ನು ಕಂಡು ಆ ಪೋಲೀಸರವನು ನಮ್ಮ ಕುರಿತು ಜನರಿಗೆ ಅಲ್ಲದ ಸಲ್ಲದ ಕತೆ ಹೇಳುವುದಕ್ಕೆ ಸುರುಮಾಡಿದ. ಚೌಕದಲ್ಲಿದ್ದ ಜನರೆಲ್ಲ ನಕ್ಕು ನಕ್ಕು ಸೋತರು. ಉಪ್ಪಿಗೆಯ ಮೇಲೆ ನಿಂತಿದ್ದ ಮಹಿಳೆ ಒಬ್ಬಳು ಸೊಂಟವನ್ನವುಕಿ ಹಿಡಿದು ನಗುತ್ತಿದ್ದಳು; ವಾಚಿನಂಗಡಿಯವನೊಬ್ಬ ನಕ್ಕುನಕ್ಕು ಅತ್ತುಬಿಟ್ಟ. ಗುಮಾಸ್ತೆಯರೂ ಟೈಪಿಸ್ಟರೂ ಸೇರಿ ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ನಗುತ್ತಲೇ ಇದ್ದರು.

ಮುಂದೆನು ಮಾಡುವುದೆಂದು ನಮಗೆ ತೋಚದಾಯಿತು. ದಾರಿಯಲ್ಲೇನೋ ಸೊರ್ಕನೇರಾ ಎಲ್ಲ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ತನಗೆ ಬಿಟ್ಟುಬಿಡಿ ಎಂದಂದರೂ, ಈ ನಗುತ್ತಿರುವ ಜನಸಮೂಹದ ಮುಂದೆ ಆಕೆ ದಿಜೂಡೆಯಾದಳು. ಪೋಲೀಸರವನೊಬ್ಬನೇ ಆಗಿದ್ದರೆ ಅವನಿಗೆ ಬೇಕದ ಹಾಗೆ ಜವಾಬು ಕೊಡಬಹುದಿತ್ತು ಈಗದು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ.

ಒಬ್ಬ ಗುಮಾಸ್ತೆ ಕೇಳಿದ: "ಯಾರನ್ನು ನೋಡಬೇಕು ನೀವು? ಏನು ಬೇಕಾಗಿದೆ ನಿಮಗೆ?"

"ಮೇಯರ್ ಸಾಹೇಬರನ್ನು ಕಾಣಬೇಕಾಗಿದೆ" ಎಂದು ಮೆರಿಯೆಟ್ಟಾ ಹೇಳಿದಳು.

ಗುಮಾಸ್ತೆಗಳಿಗೆ ಆಶ್ಚರ್ಯವಾಯಿತು. ಮುಖಾಮುಖಿ ನೋಡಿ ಕೊಂಡು ಮರಳಿ "ಯಾರು, ಯಾರು?"-ಎಂದು ಪ್ರಶ್ನಿಸಿದರು.

ನಾವು ಐದಾರು ಜನ ಸೇರಿ "ಮೇಯರ್, ಮೇಯರ್!" ಎಂದು ಏಕಕಂಠದಲ್ಲಿ ಉತ್ತರಿಸಿದಾಗ, ಗುಮಾಸ್ತೆಗಳು ಹುಚ್ಚುಹಿಡಿದವರಂತೆ ನಗತೊಡಗಿದರು. ನಮ್ಮ ಬೇಡಿಕೆಯನ್ನು ಚೌಕದಲ್ಲಿನ ಸರ್ವರಿಗೂ ಕೇಳಿಸುವಂತೆ ಅವರೇ ಕೂಗಿಟ್ಟು, ಎಲ್ಲರೂ ಸೇರಿ ಅಟ್ಟಹಾಸದಿಂದ ನಕ್ಕರು.

ಅವರಲ್ಲೊಬ್ಬ ಮುಂದೆ ಬಂದು ಗೇಟನ್ನು ಮುಚ್ಚಿ, ಹಿಂತಿರುಗುವ ಹೊತ್ತು "ನಿಮಗೆ ಮಾತಾಡಬೇಕಾಗಿರುವುದು ಮೇಯರ್ ಕೂಡ ತಾನೆ? ಸ್ವಲ್ಪ ಇಲ್ಲೇ ಕಾಯಿರಿ. ಹೊತ್ತಾದೀತು" ಎಂದು.

ಅವನು ಹೇಳಿದುದರ ನಿಜವಾದ ಅರ್ಥ ನಮಗಾಗ ತಿಳಿಯಲಿಲ್ಲ. ಹತ್ತಿರದಲ್ಲೇ ಒಂದು ಕುಡಿಯುವ ನೀರಿನ ಕಾರಂಜಿ ನಮ್ಮ ಮನ ಸೆಳೆಯಿತು. ನಮ್ಮ ನೂಕು-ನುಗ್ಗಲನ್ನೇನು ಹೇಳುವುದು? ಬೆಕ್ಕು-ನಾಯಿ ಜಗಳಾಡಿಕೊಂಡಂತೆ ಕೂಗಿ, ಒಬ್ಬರ ಮೇಲೊಬ್ಬರು ಬಿದ್ದು; ನೀರು ಕುಡಿಯಲು ಧಾವಿಸಿದೆವು. ತಾನು ಗರ್ಭವತಿಯಾಗಿದ್ದುದರಿಂದ ಮೊದಲು

ಕುಡಿಯಬೇಕೆಂದು ಹಕ್ಕು ಸ್ಥಾಪಿಸಲು ನೋಡಿದ ಮೆರಿಯೆಟ್ವಾಳನ್ನು ಯಾರೂ ಗಮನಿಸಲಿಲ್ಲ. ಅಂತೂ ಕೊನೆಗೆ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಸಾಲುಗಟ್ಟಿ ನಿಂತವು. ಸ್ವಾಪೋನೆ ಮೊದಲು ಕುಡಿದಳು; ಆ ಮೇಲೆ ತುಟಿಗೆ ಗಾಯವಾಗಿದ್ದ ಒಬ್ಬಳು ಚಿಕ್ಕ ಹುಡುಗಿ; ಬಳಿಕ ಮೆರಿಯೆಟ್ವಾಳ ಸರ್ತಿ ಬಂತು. ಅವಳು ಕುಡಿಯಲೆಂದು ಬಾಯಿಯನ್ನು ನಳಿಗೆ ಸಮೀಪಿಸದ್ದಳಷ್ಟೇ, ನಳಿಯಲ್ಲಿ ನೀರು ನಿಂತಿತು.

ಇದು ಬರಿಯ ಕ್ಷಣಿಕವಾದ ತಡೆ ಎಂದು ನಾವು ಸ್ವಲ್ಪ ಕಾದೆವು. ನೀರು ಬರಲಿಲ್ಲ. ಕಾರಂಜಿ ಮೃತವಾಗಿತ್ತು. ಅದನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ನಾವು ಹೊರಟೊಡನೆ ಮತ್ತೆ ಅದು ಜೀವಂತವಾಯಿತು. ನೂಕು-ನುಗ್ಗಲು, ಬೈದಾಟ, ಹರಿದಾಟವೆಲ್ಲ ಮುಗಿದು ಸಾಲುಗಟ್ಟಿ ನಿಂತು ನೀರು ಕುಡಿಯುವ ಯತ್ನ ಮಾಡಿದೊಡನೆ ಮರಳಿ ನೀರು ನಿಂತಿತು.

ನೀರಿನ ಈ ವರ್ತನೆ ನಮಗೆ ತೀರ ವಿಚಿತ್ರವೆನಿಸಿತು. ಫೊಂತಮಾರದ ನೀರಿಗೆ ಇಂಥ ದುರ್ದೈವ ಇರಲಿಲ್ಲ. ವಾಚಿನಂಗಡಿಯವನೂ, ಚೌಕೀದಾರನೂ ನಮ್ಮನ್ನು ನೋಡಿ ನೋಡಿ ನಗುತ್ತಿದ್ದರು.

ಇದಕ್ಕಿಂತಲೂ ಎಷ್ಟೋ ಕೆಟ್ಟ ಸಂಗತಿಗಳು ನಮಗೆ ಆಮೇಲೆ ಘಟಿಸಿರುವಾಗ ಇದನ್ನೊಂದನ್ನೇ ವಿವರಿಸುತ್ತಾ ಕೂತರೆ ಅರ್ಥವಿಲ್ಲ. ಆದರೂ ನಮ್ಮ ನೀರಡಿಕೆಗೆ ಮೊದಲೇ ಮಾಯವಾಗುತ್ತಿದ್ದ ಈ ನೀರಿನ ಏರ್ಪಾಡು ನಮಗೆ ತುಂಬಾ ವಿಸ್ಮಯವನ್ನು ಹುಟ್ಟಿಸಿತು. ಕಾರಂಜಿಗೆ ನಾವು ಬೆನ್ನು ಹಾಕುವುದೇ ತಡ, ನೀರು ಮರಳಿ ಮೇಲಕ್ಕೆ ಪುಟಿದೇಳುವುದು; ನಾವು ಕುಡಿಯಲೆಂದು ಮುನ್ನುಗ್ಗಿದಾಗ ಇಂಗಿ ಹೋಗುವುದು. ನೀರಡಿಕೆಯಿಂದ ತುಟಿ ಒಣಗಿ ಸುಕ್ಕುಗಟ್ಟಿತ್ತು; ಆದರೂ ನೀರಿದ್ದೂ ಕುಡಿಯುವಂತಿಲ್ಲ.

ಕುಡಿಯುವ ಆಟ ನಾಲ್ಕನೆಯ ಬಾರಿ ವಿಫಲವಾಗುವಷ್ಟು ಹೊತ್ತಿಗೆ ಹತ್ತು ಹನ್ನೆರಡು 'ಕಾರಾಬಿನಿಯೇರಿ' (ಸಶಸ್ತ್ರ ಪೋಲೀಸರುಗಳು) ನಮ್ಮನ್ನು ಸುತ್ತಿಟ್ಟು ನಮ್ಮ ಕೆಲಸವೇನೆಂದು ವಿಚಾರಿಸಿದರು.

"ಮೇಯರರನ್ನು ಕಾಣಬೇಕು" ಎಂದು ನಾವೆಂದವು.

"ಮೇಯರ್! ಮೇಯರ್! ಈಗ ಮೇಯರ್ ಇಲ್ಲವೆಂದು ನಿಮಗೆ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲವೆ? ಮೇಯರ್‌ಗೆ ಈಗ 'ಪೊದೆಸ್ತಾ' ಎಂದು ಕರೆಯಬೇಕೆಂದು ನಿಮ್ಮ ತಲೆಗೆ ಯಾವಾಗ ಹೊಳೆಯುವುದೋ?" ಎಂದು ಕಾರಾಬಿನಿಯೇರಿಗಳ ಸಾರ್ಜಿಂಟ್ ಗದರಿಸಿದನು.

ಅವನನ್ನು ಹೇಗೆ ಕರೆದರೆ ನಮಗೇನು? ಆದರೆ ಕಲಿತವರಿಗೆ ಮಾತ್ರ "ಪೊದೆಸ್ತಾ" ಎನ್ನದೆ ಮೇಯರ್ ಅಂದದ್ದು ನಗುವಿಗೆ ಕಾರಣವಾಯಿತು; ಸಾರ್ಜಿಂಟ್‌ಗೆ ಸಿಟ್ಟಿಗೆ ಕಾರಣವಾಯಿತು. ಕಲಿತವರ ಲಕ್ಷಣವೇ ಹೀಗೆ; ಸಣ್ಣ ವಿಷಯದ ಮೇಲೆ ಸಿಟ್ಟಾಗುವುದು.

"ಪೊದೆಸ್ತಾ"ನ ಕಡೆಗೆ ನಮ್ಮನ್ನೊಯ್ಯಬೇಕೆಂದು ನಾಲ್ಕು ಜನ ಕಾರಾಬಿನಿಯೇರಿಗಳಿಗೆ ಸಾರ್ಜಿಂಟ್ ಅಜ್ಞಾಪಿಸಿದ. ಇಬ್ಬರು ಹಿಂದೆ, ಇಬ್ಬರು ಮುಂದೆ, ದಾರಿಹೋಕು ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ

ನಮ್ಮನ್ನು ಗೇಲಿ ಮಾಡಿದರು. ರೈತರಿಗೆ ಲೇವಡಿ ಮಾಡುವುದೆಂದರೆ ಈ ಪಟ್ಟಣಿಗಿಂಗೊಂದು ಮೋಜು.

ಮುಖ್ಯ ಬೀದಿಯನ್ನು ಹಾದು, ಚಿಕ್ಕ ಚಿಕ್ಕ ಗಲ್ಲಿಯನ್ನು ದಾಟಿ, ಹಳೆಯ ಮೇಯರನ ಮನೆಯನ್ನು ಸಮೀಪಿಸಿದೆವು. ಕಾರಾಬಿನಿಯೇರಿ ಅಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲಲಿಲ್ಲ. ಹಾಗಾದರೆ ಕಾರ್ಲೊ ಮಾನ್ಯನ ಮನೆಗೆ ಒಯ್ಯುತ್ತಾರೇನೋ ಎಂದು ಭಾವಿಸಿದರೆ ಅಲ್ಲಿಂದಲೂ ಅವರು ನಮ್ಮನ್ನು ಮುಂದಕ್ಕೊಯ್ದರು. ನಡೆದು ನಡೆದು ಪೇಟೆ ಹಿಂದಾಯಿತು; ನಾವೀಗ ಹೊಲಕ್ಕೆ ಬಂದೆವು "ಇದು ಕಾರಾಬಿನಿಯೇರಿಗಳ ಸೋಗಿರಬೇಕು. ಡಾನ್ ಸಿರ್ಕೊಸ್ಪೊಜಾ ಮೇಯರ್ ಅಲ್ಲದೆ ಇನ್ನಾರು? ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಮೊದಲು ಇದ್ದುದೂ ಅವನೇ; ಯುದ್ಧಕಾಲಕ್ಕೂ ಅವನೇ, ಯುದ್ಧದ ನಂತರವೂ ಅವನೇ. ಎಲ್ಲೆಲ್ಲ ಸ್ವಲ್ಪ ಕಾಲ ತಾರ್ಲೊ ಮಾನ್ಯ ಮೇಯರ್ ಆಗಿದ್ದುದೂ ನೆನಪಿದೆ. ಆದರೆ ಅವರ ಮನೆಯ ಮುಂದೆ ನಿಲ್ಲದೆ ಇದೆಲ್ಲಿಗೆ ಈ ಮೂರ್ಖರು ನಮ್ಮನ್ನು ಒಯ್ಯುತ್ತಾರೋ?" ಎಂದು ನಾವು ಒಬ್ಬರಿಗೊಬ್ಬರು ಶಂಕೆಯಿಂದ ಹೇಳಿಕೊಂಡೆವು.

ಕಲ್ಲು ಮಣ್ಣು ಸುಣ್ಣು ಸಿಮೆಂಟುಗಳಿಂದ ತುಂಬಿದ ಒಂದು ಕಾಲ್ಚಾರಿಯಲ್ಲಿ ನಡೆದು ಫೊಂತಮಾರದಲ್ಲಿ ಕಂಟ್ರಾಕ್ಟುದಾರನೆಂದು ಹೆಸರುವಾಸಿಯಾದ ರೋಮನ್‌ನ ಬಂಗಲೆಗೆ ನಾವು ಹೋದೆವು. ಬಂಗಲೆಗೆ ಅಲಂಕಾರ ಮಾಡಿತ್ತು. ಕೆಲಸದ ಆಳುಗಳು ಅದನ್ನು ಸ್ವಚ್ಛಗೊಳಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಬಂಗಲೆಯ ಗೇಟಿನ ಬಳಿ ಕಾರಾಬಿನಿಯೇರಿ ನಿಂತರು.

"ಏನು ಈ ಕಳ್ಳ ಮೇಯರ್ ಆದನೆ? ಈ ಪರದೇಶಿ ನಮ್ಮ ಮೇಯರ್ ಆಗುವುದೆ?" ಎಂದು ನಾವೆಲ್ಲ ಅವಾಕ್ಯಾಗಿ ನಡಿದೆವು.

"ನಿನ್ನೆ ತಾನೇ ಅವನಿಗೆ ನೇಮಕವಾಗಿದೆ. ರೋಮನ್‌ನಗರದಿಂದ ನಿನ್ನೆ ತಂತಿ ಬಂತು" ಎಂದು ಒಬ್ಬ ಕಾರಾಬಿನಿಯೇರಿ ಹೇಳಿದ.

ಈ ಕಂಟ್ರಾಕ್ಟುದಾರ ಮೂರು ವರುಷದ ಕೆಳಗೆ ರೋಮನ್ ನಗರದಿಂದ ನಮ್ಮೂರಿಗೆ ಬಂದಾಗ ಯಾರಿಗೂ ಅವನಾರೆಂಬುದಾಗಲೀ ಅವನು ಎಲ್ಲಿಯವನೆಂಬುದಾಗಲೀ ಗೊತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಒಂದು ಹೋಟೆಲಿನಲ್ಲಿ ಬಿಡಾರಹೂಡಿ, ಸೇಬುಹಣ್ಣು ಮರದಲ್ಲಿ ಹೀಚಾಗಿದ್ದಾಗಲೀ ಗರ್ಜಿಯಲ್ಲಿದ್ದ ನಮಗೆ ಹಣತೆತ್ತು ಅದನ್ನು ಕೊಂಡುಕೊಂಡ ಅಸಾಮಿ ಈತ. ಆ ಮೇಲೆ ಉಳ್ಳಾಗಡ್ಡೆ ಅವರೆಕಾಳು, ಟೊಮೆಟೊ-ಎಲ್ಲಾ ನಮ್ಮಿಂದ ಪಡೆಕೊಂಡು ರೋಮ್ ನಗರಕ್ಕೆ ಕಳಿಸಲಾರಂಭಿಸಿದ. ಹಂದಿ ಸಾಕುವುದಕ್ಕೂ, ಕುದುರೆ ಸಾಕುವುದಕ್ಕೂ ತೊಡಗಿದ. ಕೊನೆಗೆ ಮೊಲ, ಜೇನು, ಚರ್ಮ, ಭೂಮಿ, ಕಲ್ಲು, ಮರ-ಎಲ್ಲದರ ವ್ಯಾಪಾರಕ್ಕೂ ಕೈಹಾಕಿದ. ಹಳೆ ಮಾದರಿಯ ಜಮೀನುದಾರರು ಮೊದಲು ಅವನನ್ನು ತಿರಸ್ಕರಿಸುತ್ತಿದ್ದರೂ, ಗೆದ್ದುದು ಕಡೆಗೆ ಅವನೇ. ಹೊಟ್ಟೆಕಿಚ್ಚಿನಿಂದ ಅವರು ಈತ ನೋಟು ಫೋರ್ಜರಿ ಮಾಡುತ್ತಾನೆಂದು ದೂರು ಕೊಟ್ಟರು. ವಿಚಾರಿಸಿದಾಗ ನೋಟಿನ ಕಾರ್ಖಾನೆ ಒಂದು ಇದ್ದುದೂ ಕಂಡುಬಂತು. ಆದರೆ ಆ ನೋಟುಗಳು ಕಾನೂನಿಗೆ

ಹೊರಗಾದುವಲ್ಲವೆಂದೂ, ಕಾರಖಾನೆ ಒಂದು ಬ್ಯಾಂಕಿಗೆ ಸೇರಿದುದೆಂದೂ ತಿಳಿದುಬಂತು.

ಇದರ ವಿಷಯವಾಗಿ ನಾವು ಘೋತಮಾರದಲ್ಲಿ ಬಹಳವಾಗಿ ವಿಚಾರ ಮಾಡಿದ್ದೆವು. ಹೊವನ್ನು ಸುರಕ್ಷಿತವಾಗಿಡುವುದಕ್ಕೂ ಅಮೆರಿಕದಿಂದ ಇಟಲಿಗೆ ಹೋ ರವಾನಿಸುವುದಕ್ಕೂ ನಾಣ್ಯದ ವಿನಿಮಯಕ್ಕೂ ಬ್ಯಾಂಕು ಉಪಯೋಗವೆಂದು ನಮಗೆ ಗೊತ್ತಿತ್ತು. ಆದರೆ ಹಂದಿ ಸಾಕಣೆ, ಚರ್ಮಹದ ಮಾಡುವುದು—ಇವಕ್ಕೂ ಬ್ಯಾಂಕಿಗೂ ಏನು ಸಂಬಂಧವೆಂಬುದು ನಮ್ಮ ತಲೆಗೆ ಹತ್ತದಾಯಿತು.

ಘೋರ್ಜರಿಯ ತನಿಖೆ ನಡೆದ ಮೇಲೆ ಕಂಟ್ರಾಕ್ಟುದಾರನ ಜರ್ಜು ಹೆಚ್ಚಾಯಿತು. ಬ್ಯಾಂಕಿನ ಪ್ರತಿನಿಧಿ ಆತ. ಟಂಕಸಾಲೆಯ ಒಡೆಯನೂ ಆತನೇ. ಹಳೆ ಮಾದರಿಯ ಜಮೀನುದಾರರು ಅವನ ಮುಂದೆ ತತ್ತರಿಸಿದರು. ಕಡೆಗೆ ಅವನನ್ನು ಮೇಯರ್ ಆಗಿಯೂ ಮಾಡಿದರೆ? ಎಂದು ನಾವು ಅಚ್ಚು ಪಟ್ಟೆವು.

ಅಂಗಳದಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳು ಕಂಟ್ರಾಕ್ಟುದಾರನ ಹೆಂಡತಿ ರೋಸಾಲಿಯನ್ನು ಕರೆದುತಂದರು. ಗಿಡುಗ ಮೂಗಿನ ರೋಸಾಲಿಯಾ ನಮ್ಮನ್ನು ನೋಡಿ ಕಿಡಿಕಿಡಿಯಾದಳು.

""ತೊಲಗಿ, ತೊಲಗಿ, ತೊಲಗಿರಿಲ್ಲಿದೆ! ನಮ್ಮ ಮನೆಯೊಳಗೇ ನಮಗೆ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವಿಲ್ಲವೆ? ಇಂದು ಇಲ್ಲಿ ಒಂದು ಸತ್ಕಾರವಿದೆ ಎಂದು ನಿಮಗೆ ತಿಳಿಯದೆ? ನನ್ನ ಪತಿಯನ್ನು ನೇಮಿಸಿದುದರ ಸಲುವಾಗಿ ನಡೆಯುವ ಈ ಸತ್ಕಾರ ಕೂಟಕ್ಕೆ ನಿಮ್ಮನ್ನು ಯಾರಾದರೂ ಆಮಂತ್ರಿಸಿದರೆ? ಅವರಿಗೆ ಮನೆಯಲ್ಲಿಲ್ಲ. ಬಂದರೆ ಅವರಿಗೆ ನಿಮ್ಮನ್ನು ಕಾಣಲು ಅವಕಾಶವೂ ಇಲ್ಲ ಬೇಕಾದರೆ ಕ್ಲಣೆಗೆ ಹೋಗಿ ನೋಡಿ." ಎಂದು ರೇಗಾಡಿದಳು.

ನಮಗೆ ಕ್ಲಣೆಯನ್ನು ತೋರಿಸಿ ಕಾರಾಬಿನಿಯೇರಿ ತಮ್ಮ ಹಾದಿಹಿಡಿದರು.

ಕಂಟ್ರಾಕ್ಟುದಾರ ಅಲ್ಲಿರಲಿಲ್ಲ. ಬಹುಶಃ ಸಿಗಿಯುವ ಕಾರ್ಖಾನೆಯಲ್ಲಿರಬಹುದು; ಅಲ್ಲಿಯೂ ಇರದಿದ್ದರೆ ದೂರದ ಚರ್ಮದ ಕಾರ್ಖಾನೆಯಲ್ಲಿದ್ದಾನು ಎಂದು ಸಮಾಚಾರ ಸಿಕ್ಕಿತು.

ಮುಂದಿನ ಗತಿ ಕಾಣದಾಗಿ ನಾವು ದಾರಿಯ ನಡುವೆ ನಿಂತೆವು. ಕೈ ಮೈ ಮೂಗಲ್ಲ ಧೂಳು ಸೇರಿ ನಮ್ಮನ್ನು ಗುರುತು ಹಿಡಿಯುವುದೇ ಕಷ್ಟವಾಗಿತ್ತು. ಸಾಲದ್ದಕ್ಕೆ ಹಸಿವು ನೀರಡಿಕೆ ಬೇರೆ ಬಾಧಿಸುತ್ತಿದ್ದವು.

""ಇದೆಲ್ಲಾ ನಿನ್ನಿಂದಾಗಿ ಆಯಿತು. ನಿನ್ನಿಂದಲೇ, ಛೀ. ಮಾರಿ!" ಎಂದು ಲಿಸಾಬೆತ್ತಲಿಮೋನಾ ಸೊರ್ಕಾನೆರಾಳನ್ನು ಬೈದಳು.

ಇದು ಜಗಳಕ್ಕೆ ಬುಡ ಹಾಕಿತು. ಪಿಲಾತೋನ ಹೆಣ್ಣು ನನ್ನ ಮೇಲೆ ರೇಗಿ "ನೀನು ಕರೆದದ್ದಕ್ಕಲ್ಲವೇ ನನಗೀ ಗತಿ!" ಎಂದು ಕೂಗಿದಳು.

ಸ್ವಾಪ್ನೋನೆಯೂ, ಕಣ್ಣಾರೊಚೋವಿನ ಮಗಳೂ ತಲೆ ತಲೆ ಹರಿದುಕೊಂಡು ಭಾಗತರಾದರು. ಕಿರಿಯಳ ಸಹಾಯಕ್ಕೆ ಬಂದ ಮೇರಿಯಾಗ್ರೆಜಿಯಾಳ ಮೇಲೆ ರೆಖಿಯೂತಾ ಗಿಡುಗನಂತೆ ಹಾರಿ ನಾಲ್ವರೂ ಧೂಳಿನ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದು ಹೊರಳುವಂತಾಯಿತು. ಆದರೆ ದೈವಶಾಸ್ತ್ರ ಅವರ ಹೊಡೆತಗಳಿಗಿಂತ ಬೈದಾಟದ ಚೋರೇ ಅಧಿಕವಾಗಿತ್ತು. ಚೊಂಪನ ಹೆಂಡತಿಗೂ, ಲಿಮೋನಾಳಿಗೂ ನಡುವೆ ಸಿಕ್ಕಿ ಬಿದ್ದ ಸೊರ್ಕಾನೇರಾ ಪ್ರಾಣ ಹೋಗುವಂತೆ ಬೊಬ್ಬಿಟ್ಟರೂ ಒಂದೆರಡೆಸಳು ಕೂದಲು ಮತ್ತು ಚೂರುಚೂರಾದ ಅವಗುಂಠನ ಹೊರತು ಆಕೆಗೆ ಬೇರೇನೂ ಹೆಚ್ಚಿನ ಹಾನಿ ಸಂಭವಿಸಲಿಲ್ಲ.

ಶಾಂತಿ ಸ್ಥಾಪನೆಯಾದ ಮೇಲೆ "ಈ ಮಾಟಗಾತಿಯ ಬೆನ್ನು ಹಿಡಿಯಬಾರದಾಗಿತ್ತು ನಾವು ಹೊಳೆಯ ದಾರಿ ಕಡಿಯುವುದರಲ್ಲಿ ಕಂಟ್ರಾಕ್ಟುದಾರನದೇನೂ ಕೈ ಇರುವಂತೆ ನನಗನಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಹೀಗಿದ್ದು ನಾವಿಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದದ್ದೇಕೆ?" ಎಂದು ಲಿಸಾಬೆತ್ತಲಿಮೋನಾ ಸೊರ್ಕಾನೇರಾಳ ಮೇಲೆ ದೂರು ಹೂರಿಸಿದಳು.

ಆಗ ಚೊಂಪನ ಹೆಂಡತಿ "ಮೊದಲು ನಾವು ಮಾನ್ಯನನ್ನು ನೋಡೋಣ. ಹೊಳೆ ಅವನ ಭೂಮಿಯ ಕಡೆ ತಿರುಗುತ್ತಿರುವಂತೆ ಕಾಣುತ್ತದೆ."

ಹೇಗೂ ಮೂರು ತಂಡವೂ ವಿಭಜಿಸಿಕೊಂಡು ನಾವು ಪೆಟ್ಟಾಕ್ಕೆ ಮುಖ ಮಾಡಿದ್ದೆವು. ಮಾನ್ಯನ ಮನೆ ಬಂತು. ಗುರುತಿನ ಚಾಕರನನ್ನು ವಿಚಾರಿಸಿದಾಗ ಯಾವಾಗಲೂ ಸಿಗುವ ಉತ್ತರವೇ ದೊರೆಯಿತು. "ಡಾನ್ ಕಾರ್ಲೊ ಭೋಜನ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ಅವರ ಪತ್ನಿಯನ್ನು ನೀವು ನೋಡಬಹುದು."

ಮಡ್ಡುಮ ಕಾರ್ಲೊ ಮಾನ್ಯ ನಮ್ಮನ್ನು ಸ್ವಾಗತಿಸಿದಳು. ನಮ್ಮನ್ನು ಕಾದು ನಿಂತಿತ್ತು ಆಕೆ. ಮಾತನಾಡುವಾಗ ನೋವಿನಿಂದ ಅಳುವಂತೆ ತೋರುವುದು. ನಮ್ಮ ಜಮೀನುದಾರರ ಹೆಂಡಂದಿರೆಂದರೆ ಗಂಡಸರಿಗಿಂತ ಒಂದು ಕೈ ಮೇಲು. ಜಮೀನಿನ ವಿಷಯ ಲೇವಾದೇವಿ ನಡೆಸುವುದರಲ್ಲಿ ಅವರಿಗಿದ್ದಷ್ಟು ಚಾತುರ್ಯ ಗಂಡುಗಳಿಗಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಗಂಡಂದಿರ ಸ್ವಪ್ನ ಮತ್ತು ಸಾಲದ ಬಾಯಿಂದ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಉಳಿಸುವ ಜವಾಬುದಾರಿ ಈ ಹೆಂಗಸರಿಗೆ ಸೇರಿದೆ.

ಹೆಂಡತಿ ಅಲ್ಲವಾದರೆ ಚಾರ್ವಾಕನಾದ ಕಾರ್ಲೊ ಮಾನ್ಯ ತನ್ನ ಆಸ್ತಿಯನ್ನೆಲ್ಲ ಕುಡಿತಕ್ಕೂ ಜೂಜಿಗೂ ದುಂದುವೆಚ್ಚ ಮಾಡಿ ಮುಗಿಸುತ್ತಿದ್ದನೆಂದು ಎಲ್ಲರೂ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರು.

ಹೊಳೆಯ ಕತೆಯನ್ನೆಲ್ಲ ನಾವು ಮಡ್ಡುಮ ಮಾನ್ಯಳಿಗೆ ಹೇಳಿ ಮುಗಿಸಿದಾಗ ಆಕೆಯ ಮುಖದ ಛಾಯೆ ಕೆಟ್ಟು ಹೋಯಿತು. ಒತ್ತಿ ಬರುವ ಕಣ್ಣೀರನ್ನು ತಡೆದು "ಕಳ್ಳಿ, ಕಳ್ಳಿ! ಅವನೇ ಕಳ್ಳಿ ಎಂದು ಗೊಣಗಿದಳು. ಗಂಡ ಕಳ್ಳನೆಂದು ಆಕೆ ಹೇಳಿದುದಲ್ಲ; ಕಂಟ್ರಾಕ್ಟುದಾರ.

"ಆ ಕಂಟ್ರಾಕ್ಟುದಾರ ಅಚ್ಚ ಕಳ್ಳಿ. ಯಾವ ಕಾನೂನೂ ಅವನಿಗೆ ತಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಇನ್ನೆರಡು ವರ್ಷ ಇಲ್ಲಿದ್ದರೆ ಊರನ್ನೇ ನುಂಗಿಬಿಟ್ಟಾನು. ನಾವೆಲ್ಲ ಇವನ ದೆಸೆಯಿಂದ ಹೇಗೆ ಬದುಕುವುದೋ? ನಾವು ಬೀದಿಯಲ್ಲಿ ಬೇಡುವ ಪ್ರಸಂಗ ಬರುತ್ತದೆ. ಆಗಲೂ

ಕೂಡ ಇವನು ನಮ್ಮ ಭಿಕ್ಷೆಯನ್ನು ಕಸುಗೊಳ್ಳದಿರುವುದಿಲ್ಲ” ಎಂದು ಹೇಳಿ ತನ್ನ ಗಂಡನ ಭೂಮಿಯ ತುಂಡನ್ನು ಕಳೆದ ವಾರ ಆತ ದೋಚಿಕೊಂಡ ಕತೆಯನ್ನೂ, ಆ ಭೂಮಿಗೆ ನೀರಾವರಿ ಮಾಡಿ ಹೆಚ್ಚು ಬೆಲೆಗೆ ಮಾರಬೇಕೆಂಬ ಆತನ ಹವ್ಯಾಸವನ್ನೂ ನಮಗೆ ಬಣ್ಣಿಸಿ ಹೇಳಿದಳು.

“ಸಾಲದ್ದಕ್ಕೆ ಈಗವನು” ‘ಪೊದೆಸ್ತಾ’ ಬೇರೆ. ಇದು ಈ ಹೊಸ ಸರಕಾರದ ಕೆಲಸ. ಹೊಸ ಸರಕಾರ ಕಳ್ಳರಿಂದಲೇ ತುಂಬಿರಬೇಕು; ಬ್ಯಾಂಕಿನವರಂತೆ, ಸ್ವದೇಶ ಪ್ರೇಮಿಗಳಂತೆ ಇವರು. ಶುದ್ಧ ಕಳ್ಳರು. ಹಳೆಯ ಜಮೀನುದಾರರ ಮೇಲೆ ಒಂದಿಷ್ಟಾದರೂ ಗೌರವ ಇದೆಯೇ ಈ ಕಳ್ಳರಿಗೆ? ಈತ ‘ಪೊದೆಸ್ತಾ’ ಆಗಿ ನಾಲ್ಕು ತಾಸೂ ಆಗಿಲ್ಲ. ಈಗಾಗಲೇ ಟೌನ್‌ಹಾಲಿನಲ್ಲಿದ್ದ ಟ್ರಾಪ್‌ರೈಟರುಗಳು ಮಾಯವಾಗಿವೆಯಂತೆ. ನಾವು ಕರತೆತ್ತು ಸಾಕುವ ಜಾಡಮಾಲಿಗಳು ಇವನ ಕಲ್ಲಣೆಯಲ್ಲಿ ದುಡಿಯುವುದಕ್ಕೆ ಹೊರಟಾಯಿತು. ಕೂಲಿಯವರನ್ನು ಹೊಳೆ ತಿರುಗಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಹಚ್ಚಿಳಿಯಿತು. ಲಾ ಲೆಗೆ ಕೂಡ ಇವನ ಬಂಟನಾಗಿ ಬಿಟ್ಟು ಈ ಹೊತ್ತು ಮುಂಜಾನೆಯಷ್ಟೇ ನೋಡಿದೆ ಅವನ ಅವಸ್ಥೆಯನ್ನು—ಆ ಕಂಟ್ರಾಕ್ಟುದಾರನ ಡಾಕಿನಿಯ ಹಿಂದೆ ಪಲ್ಯದ ಬುಟ್ಟಿ ಹೊತ್ತುಕೊಂಡು ನಾಯಿಯ ಹಾಗೆ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದ. ಇದು ನಾಟಕದ ಆರಂಭ ಮಾತ್ರ. ನಾಟಕ ಮುಗಿಯುವಾಗ ನಾವು ಯಾರೂ ಉಳಿಯುವುದಿಲ್ಲ.”

ಆವೇಶಭರಿತವಾದ ಈ ವಾಗ್ವರಿಯಿಂದ ಕೊನೆಗಾಲ ನಮಗೆ ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ ಜಮೀನುದಾರರಿಗೂ ಸಮೀಪಿಸಿದೆ ಎಂದು ನಾವು ತಿಳಿದುಕೊಂಡೆವು. ನಾವು ಹಾಸಿದ ಹಾಸಿಗೆಯಲ್ಲಿ ನಾವೇ ಮಲಗಬೇಕೆಂಬ ಗಾದೆಯ ಮಾತಿಲ್ಲವೆ? ಹಾಗೆ.

ಪುನಃ ‘ಪೊದೆಸ್ತಾ’ನ ಬಂಗಲೆಗೆ ಯಾತ್ರೆ ಹೊರಟೆವು. ಇಷ್ಟು ಹೊತ್ತಿನ ಪ್ರಾಸಾದಿಂದಲೇ ನಮ್ಮ ಕೈಕಾಲಗಳೆಲ್ಲ ಸೋತು ಸುಣ್ಣವಾಗಿದ್ದವು. ನಡೆದು ನಡೆದು ಪಾದ ಉರಿಯುತ್ತಿತ್ತು.

ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ನಮಗೆ ಕುರುಬ ಅಂಟೋನಿಯೋ ಜಪ್ಪ ಸಿಕ್ಕಿದ. ಆತ ಹುಲ್ಲುಗಾವಲಲ್ಲಿ ಆಡು ಮೇಯಿಸುತ್ತಿದ್ದಾಗ ಚೌಕೀದಾರ ಬಂದು ಈ ನೆಲ ಕಂಟ್ರಾಕ್ಟುದಾರನ ಹಕ್ಕಿನದಾದ್ದರಿಂದ ನೀನು ಈ ನಿಮಿಷ ಇಲ್ಲಿಂದ ತೊಲಗಬೇಕೆಂದು ಕಟ್ಟಪ್ಪಣೆ ಮಾಡಿದನಂತೆ. ಸತ್ಯಾಂಶ ತಿಳಿಯುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಜಪ್ಪ ಕೂಡ ಕಂಟ್ರಾಕ್ಟುದಾರನನ್ನು ಹುಡುಕುತ್ತಿದ್ದ. “ಹುಲ್ಲುಗಾವಲು ಕಂಟ್ರಾಕ್ಟುದಾರನಿಗೆ ಸೇರಿದರೆ ನಾವು ಸೇವಿಸುವ ಗಾಳಿ ಕೂಡ ಅವನಿಗೇ ಸೇರಬೇಕಾದೀತು” ಎಂದು ಆತ ಚೌಕೀದಾರನಿಗೆ ಹೇಳಿದನಂತೆ.

ಅಂಟೋನಿಯೋ ಜಪ್ಪ ಅಂಥ ಜಾಣನಲ್ಲವಾದರೂ ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಅವನಾಡಿದ ಮಾತು ಬಹಳ ನಿಜ. ನಮ್ಮೂರಿನ ಬೆಟ್ಟಗಳಿಂದ ಹಿಡಿದು ಅಪೊಲಿಯಾವರೆಗಿನ ಹುಲ್ಲುಗಾವಲೆಲ್ಲ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಸೊತ್ತಾಗಿದ್ದವು. ಮೇ ತಿಂಗಳು ಮುಗಿದ ಮೇಲೆ ಅಕ್ಕೋಬರ ವರೆಗೆ, ನಮ್ಮ ಹುಲ್ಲುಗಾವಲೊಂದಕ್ಕೆಯೆ ಲಿಕ್ವಾಂತರ ಕುರಿಗಳು ಬರುವುದು ವಾಡಿಕೆ. ಈ ವಾಡಿಕೆ ಏನು ಪ್ರಭು ಹುಟ್ಟುವ ಮೊದಲೇ ಜಾರಿಯಲ್ಲಿದ್ದಿತಂತೆ. ಆ ಬಳಿಕ ಎತ್ತು ಅರಸದು

ಅಳಿ ಹೋದರೋ, ಎಷ್ಟು ದಾಳಿಗಳು ನಡೆದವೋ, ಎಷ್ಟು ಪೋಪರು ಬದುಕಿ ಸತ್ತರೋ, ಏನೇ ಆದರೂ ಹುಲ್ಲುಗಾವಲು ಮಾತ್ರ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ತೆರೆದಿತ್ತು.

ನಾವು "ಹುಲ್ಲುಗಾವಲಿನ ಮೇಲೆ ಅಧಿಕಾರ ಜಮಾಯಿಸುತ್ತೇನೆನ್ನುವ ಈ ಕಂಟ್ರಾಕ್ಟುದಾರನಿಗೆ ಬಹಳೇ ಹುಚ್ಚು ಹಿಡಿದಿದೆ. ಅಥವಾ ಚೌಕೀದಾರನಿಗೆ ಒಂದು ಹೊಸ ತಮಾಷೆ ಸೂಚನೆಯಾಗಿದೆಯೋ ಏನೋ?" ಎಂದು ಅಶ್ವಾಸನೆ ಕೊಟ್ಟೆವು.

"ಪೊದ್ದೆಸ್ತಾನ ಬಂಗಲೆಯ ಬಾಗಿಲು ಕಾಯುವ ಹೆಣ್ಣು ಬಾಯಿ ಬಾಯಿ ಬಿಡುತ್ತಿದ್ದಳು. ಸತ್ಕಾರಕೂಟಕ್ಕೆ ಎಲ್ಲರು ಬಂದರೂ ಮುಖ್ಯ ಯಜಮಾನನೇ-ಅಂದರೆ 'ಪೊದ್ದೆಸ್ತಾನೇ-ಕಾಣೆ ಆಗಿದ್ದನಂತೆ.

ಅಡುಗೆಯ ಸುವಾಸನೆ ನಾವು ನಿಂತಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು ನಮ್ಮ ಮೂಗಿಗೆ ಬಡಿಯುತ್ತಿತ್ತು ಬಾಗಿಲುಕಾಯುವ ಹೆಣ್ಣು ನಮಗೆ ಸತ್ಕಾರವನ್ನು ವರ್ಣಿಸಿದಳು. ಈಗಾಗಲೇ ಅತಿಥಿಗಳು ಮೇಜಿನ ಮುಂದೆ ಅರ್ಧ ತಾಸು ಕಾದು, ಸಿರ್ಕೊಸ್ವಂಜಾನ ರುಚಿಕರವಾದ ಭಾಷಣದ ಸವಿಯನ್ನು ಉಂಡಾಗಿತ್ತಂತೆ. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಭಕ್ಷ್ಯಭೋಜ್ಯದ ಹೆಸರನ್ನೂ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಸವಿಯನ್ನೂ, ಬಣ್ಣಿ ನಮ್ಮ ಬಾಯಿ ನೀರೂರುವಂತೆ ಮಾಡಿದಳು ಆ ಬಾಗಿಲು ಕಾಯುವ ಹೆಣ್ಣು.

ಸತ್ಕಾರ ಕೂಟದ ಅಂತ್ಯ ಸಮೀಪಿಸುವುದನ್ನು ದ್ರಾಕ್ಷಾರಸಪಾನಮಾಡಿದ ಅತಿಥಿಗಳ ತೊದಲ್ನುಡಿ, ಏರ್ಪಡೆ, ಮಾರ್ಪಡೆಗಳಿಂದಲೂ, ಸಿರ್ಕೊಸ್ವಂಜಾನ ಗಡಸು ದನಿಯಿಂದಲೂ, ಗೊತ್ತು ಹಚ್ಚುಹುದಾಗಿತ್ತು. ನಡುವೆ ದೇವರ ಕುರಿತು ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ತರ್ಕ ತಲೆಯೆತ್ತಿತು. ಡಾನ್ ಅಬ್ಬಾಖಿಯೋ ಮತ್ತು ವೈದ್ಯರೇ ಇದಿರಾಳಿಗಳು ಡಾನ್ ಸಿರ್ಕೊಸ್ವಂಜಾನ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಕೇಳಲಾಗಿ ಆತ "ಹಂ, ದೇವಾಧಿದೇವನೇ! ದೇವಾಧಿದೇವ ಯಾಕೆ ಇಷ್ಟೊಂದು ಸುಲಭವೆ ವಿಷಯಕ್ಕೆ ಇಷ್ಟು ಮಾತು ಬೇಕೆ? ದೇವಾಧಿದೇವ ಎಂದರೆ ಒಂದು ಸರ್ವನಾಮ ತಾನೆ" ಎಂದನು.

ಸರ್ವರೂ ತಲೆದೂಗಿ ಸಮ್ಮತಿಸಿದರು. ಮರಳಿ ಶಾಂತಿ ಸ್ಥಾಪನೆಯಾಯಿತು.

ಡಾನ್ ಅಬ್ಬಾಖಿಯೋ ಅಮಲೇರಿದ ಸ್ವರದಲ್ಲಿ "ಬ್ರೆಡ್ ಮತ್ತು ನವವಧುವಿನ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ, ತಥಾಸ್ತು" ಎಂದು ಬಡಬಡಿಸಿದ.

ಚಮತ್ಕಾರದಿಂದ ಈ ಉಪಹಾಸಕ್ಕೆ ಎಲ್ಲರೂ ಗಹಗಹಿಸಿ ನಕ್ಕರು.

ಮತ್ತೆ ಶಾಂತಿ, ಪುನೀತವಾದ ಧಾರ್ಮಿಕ ಧ್ವನಿಯಲ್ಲಿ ಅಬ್ಬಾಖಿಯೋನ ಸ್ವರ ಮರಳಿ ಎದ್ದು ಭೋಜನಾಂತ್ಯವನ್ನು ನಿರ್ದೇಶಿಸಿತು.

ಅತಿಥಿಗಳು ತಂತಮ್ಮ ಪ್ರಕೃತಿಯ ಕರೆಯನ್ನು ಮನ್ನಿಸಲು ತೋಟಕ್ಕೆ ಬಂದರು.

ಡಾನ್ ಅಬ್ಬಾಖಿಯೋ ಮೊದಲು ಹೊರಬಿದ್ದ. ಅವನ ಕೊರಳಿನ ನರಗಳು ಬಿಗಿದಿದ್ದವು. ಮೊಗಕ್ಕೆ ಕೆಂಪಡರಿತ್ತು; ಅರೆದರೆದ ಕಣ್ಣು ತೃಪ್ತಿಯ ಪರಮ ಸುವಿವನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತಿತ್ತು ಅವನು ನೆತ್ತೀರಿದುದರಿಂದ ಅವನಿಗೆ ನೆಚ್ಚೆ ನಿಲ್ಲುವುದಾಗಲಿಲ್ಲ ಹೇಗೋ

ನಿಂತು ಒಂದು ಮರಕ್ಕೆ ಮೂತ್ರ ಹೊಯ್ದು ಮರಕ್ಕೆ ತಲೆಯನ್ನೊತ್ತಿ ಭದ್ರವಾಗಿರಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದ ತೆರೆದ ಇಜಾರು ನಮಗಭಿಮುಖವಾಗಿತ್ತು.

ವಕೀಲ ಡಾನ್ ಫೊಂಪೋನಿಯೋವನ್ನು ಒಬ್ಬ ಕಾರಾಬಿನಿಯೇರಿ ಎತ್ತಿಕೊಂಡು ಬರಬೇಕಾಯಿತು. ಆದರೂ ಯಾರೂ ಕಾಣದಂತೆ ಮನೆಯ ಹಿಂದೆ ಹೋಗುವಷ್ಟು ಸೌಜನ್ಯವೂ ವಿವೇಕವೂ ಅವನಲ್ಲಿ ಉಳಿದಿತ್ತು.

ವೈದ್ಯರು, ಫೋಸ್ಫೊಮಾಸ್ಪರ್ ಮತ್ತು ಗುಮಾಸ್ತೆ ಇವರುಗಳು ಕಲ್ಲಿನ ರಾಶಿಯಲ್ಲಿ ಮರೆಯಾದರು.

ವಕೀಲ ಡಾನ್ ಸಿಕ್ಕೋನೇ ಮರಕ್ಕೆ ನೀರೆರೆಯುತ್ತಿದ್ದಾಗ ತಲೆ ತಿರುಗಿ ಬೀಳುವುದನ್ನು ಕಂಡು ಒಬ್ಬ ಯುವಕ ಆಧರಿಸಿ ಹಿಡಿದುಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಯಿತು.

ಇಪ್ಪತ್ತನೇ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯಕ್ಕೆ ಹೊಕ್ಕರೂ ಆದವತ್ತರಲ್ಲಿಯೂ ಪರೀಕ್ಷೆ ಪಾಸಾಗದ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ಎಂದು ಅಡ್ಡಹೆಸರು ಗಳಿಸಿದ್ದ ಟೌನ್‌ಹಾಲ್ ಗುಮಾಸ್ತೆ ನಿಧಾನವಾಗಿ ಬಂದ

ಮತ್ತೆ ಬಂದವನು ಬೋಳುಮಂಡೆ ಎಂದು ಹೆಸರಾಂತ ವಕೀಲ ತರಂದೆಲ್ಲಾ. ಅವನ ತಲೆಯ ಮೇಲಾಗಲೀ, ಹುಬ್ಬಿನಲ್ಲಾಗಲೀ, ತುಟಿಯ ಮೇಲಾಗಲೀ, ರೆಪ್ಪೆಯಲ್ಲಾಗಲೀ ಕೂದಲಿನ ಸುಳಿವಿರಲಿಲ್ಲ. ಕೂದಲಿಲ್ಲದ ಜಾಗ ಬೇರೆ ಯಾವುದಾದರೂ ಇದೆಯೋ ಎಂದು ನೋಡಬೇಕೆಂದಿದ್ದ ನಮ್ಮ ಕುತೂಹಲವೂ ಆತ ಮನೆಯ ಹಿಂದುಗಡೆ ತೆರಳಿದ್ದರಿಂದ ಶಮನವಾಗಲಿಲ್ಲ ಅವನಾದ ಮೇಲೆ ಜ್ಞಾನಿ ಬಂದ. ಅವನು ಯಾವ ಜ್ಞಾನವನ್ನರಿಸುತ್ತಿದ್ದನೋ, ತೋಟವೆಲ್ಲ ಅಲೆದಾಡಿದ. ಕಡೆಗೆ ತನ್ನ ಮೂತ್ರದ ಮೇಲೆ ತಾನೇ ಬಿದ್ದು ಹೊರಳಾಡಿದ. ಅಷ್ಟಲ್ಲಿ ಬಾಗಿಲಿನಲ್ಲಿದ್ದ ಹೆಣ್ಣು ಧನಿಗಳು ಬಂದುದನ್ನು ತಿಳಿಸಿದಳು.

ಕಂಟ್ರಾಕ್ಟುದಾರ ಕೆಲಸದಾಳುಗಳೊಡನೆ ಮಾತಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಅವನ ಉಡುಪು ಮುದ್ದೆ ಮುದ್ದೆಯಾಗಿತ್ತು. ಬೂಟಿನ ಮೇಲೆ ಸುಣ್ಣ ಬಳೆದಿತ್ತು. ಅವನನ್ನು ಕಂಡವರು, ಈತನೇ ಪ್ರಾಂತ್ಯದ ಶ್ರೀಮಂತನೆಂದು ಹೇಳುವ ಹಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ನಮ್ಮನ್ನು ಕಂಡರೂ ಆತ ತನ್ನ ಕೆಲಸವನ್ನೇ ಮುಂದುವರಿಸಿದ.

“ಆ ಗಾಡಿಯಾಳು ಎಚ್ಚರ ತಪ್ಪಿ ಹಂಚು ಒಡೆದರೆ ಅವನಿಂದಲೇ ನಷ್ಟವನ್ನು ವಸೂಲು ಮಾಡದೆ ಬಿಟ್ಟೇನೆ?” ಅಲ್ಲದೆ, ಹೋದ ತಿಂಗಳ ಸಂಬಳ ಈಗಲೇ ಬೇಕಂತೆ. ಏನು ನಾನು ಪರಾರಿ ಅದೇನೆಂದು ಅಂಜಿಕೆಯೆ?...ಸಿಮೆಂಟ್ ಕೂಲಿಗಳು ದಿನಕ್ಕೆ ಹತ್ತು ಗಂಟೆ ಕೆಲಸ ಮಾಡಲೊಪ್ಪುವುದಿಲ್ಲವೆ? ನನ್ನನ್ನು ನೋಡಿ, ದಿನಾ ಹನ್ನೆರಡು ಗಂಟೆ ದುಡಿಯುತ್ತೇನಲ್ಲಾ? ನಾನು ಧನಿಯಾದರೂ ಹನ್ನೆರಡು ತಾಸು ಕೆಲಸ ಮಾಡುವಾಗ....

“ರೋಸಾಲಿಯಾ!” ಎಂದು ಕೂಗಿ ಹೆಂಡತಿಯನ್ನು ಬಂಗಲೆಯಿಂದ ಹೊರಗೆ ಕರೆದು “ಏನು ಹೊಸ ಕಾರ್ಖಾನೆಯ ಪ್ಲಾನು ಬಂತೆ? ಇಲ್ಲಾ? ಎಲ ಎಲಾ. ಏನು ಅವನ

ಧರ್ಮಕ್ಕೆ ಅವನಿಗೆ ಹೊ ಚೆಲ್ಲಿದ್ದೇ ನಾನು. ಸ್ನೇಹನ್ ಮಾಸ್ತರ್ ಬೀಲು ತಂದನೆ? ಇಲ್ಲವೆ? ಸರಿ, ಅವನನ್ನು, ಕೆಲಬ್ರಿಯಾಕ್ಕೆ ಟ್ರಾನ್ಸ್‌ಫರ್ ಮಾಡುವುದೊಂದೇ ಉಳಿಯಿತು. ಫೋಲೀಸ್ ಸೂಪರಿಂಟೆಂಡೆಂಟು ಬಂದನೆ?—ಏನು ನೀನಾತನನ್ನು ಹಿಂದಕ್ಕೆಟ್ಟಿದಿಯಾ? ಯಾತಕ್ಕುಟ್ಟಿದಿ? ಏನು. ಸತ್ಕಾರ ಕೂಟವೆ? ಯಾರ ಸತ್ಕಾರ ಕೂಟ?—

ಓಹೋ, ಹೋ, ಹೋ, ನನ್ನ ನೇವಕದ ಸಲುವಾಗಿಯೆ. ಸರಿ ಮರೆತೇ ಹೋಗಿತ್ತು ಈಗಲೂ ಬಿಡುವಿಲ್ಲ ಫೋಲೀಸ್ ಸೂಪರಿಂಟೆಂಡೆಂಟನ್ನು ಈಗಲೇ ಕಾಣದೆ ಉಪಾಯವಿಲ್ಲ ಏನು, ಅತಿಥಿಗಳಿಗೆ ಮಾನಭಂಗವಾದೀತೆಂದಿಯಾ? ಇಲ್ಲ ಆಗುವುದಿಲ್ಲ. ದ್ರಾಕ್ಷಾರಸ ಸ್ವಲ್ಪ ಧಾರಾಳ ಕುಡಿಯಿಸುವಿಯಂತೆ.....ಇಲ್ಲ, ಇಲ್ಲ, ಅವಮಾನವೇನೂ ಇಲ್ಲ. ನನಗವರ ಸ್ವಭಾವ ಗೊತ್ತು.

ಆತ ಬಂಗಲೆಯ ಗೇಟನ್ನು ಹಾದರೂ, ನಮ್ಮ ಕಡೆಗೆ ಒಮ್ಮೆಯೂ ನೋಡದೆ, ಕೆಲಸಗಾರ ಹತ್ತಿ ಮಾತಾಡುತ್ತಾ ದೂರಕ್ಕೆ ನಡೆದೇ ಬಿಟ್ಟ ನಾವು ಅವಾಕ್ಕಾಗಿ ಬಾಯಿತೆರೆದು ನಿಂತೆವು.

“ಈ ಕಳ್ಳ ಇನ್ನೆರಡು ವರ್ಷ ಇಲ್ಲಿದ್ದರೆ ನಾವು ನಾಶವಾಗಿ ಹೋಗುವುದು ಖಂಡಿತ” ಎಂದು ನಾನು ನನ್ನ ಬೆರಗಿಗೆ ಧ್ವನಿ ಕೂಡಿಸಿದೆ.

“ಹೆಂಗಸರೆಲ್ಲ ಇಲ್ಲೇ ನಿಲ್ಲಿ” ಎಂದು ಹೇಳಿ ಅಂಟೋನಿಯೋ ಜಪ್ಪ ಕಂಟ್ರಾಕ್ಟುದಾರನಿದ್ದಲ್ಲಿಗೇ ಓಟ ಕಿತ್ತ ಆತ ಬರುವವರೆಗೆ ನಾವು ಕಾಯಬೇಕಲ್ಲವೆ?

ಅಷ್ಟು ಹೊತ್ತಿಗೆ ಅಮಲೇರಿದ ಅತಿಥಿ ಮಹಾಶಯರು ಹೊರ ಜಗಲಿಯಲ್ಲಿ ನೆರೆದಿದ್ದರು. ನಮ್ಮತ್ತ ಕಡೆಯ ವಕೀಲರಿಗೆ ಭೋಜನದ ಉಡುಪು ವಿಶೇಷ ತರದ್ದಿರುತ್ತದೆ. ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಶರೀರ ವಿಕಾಸಕ್ಕೆ—ಆದರದಲ್ಲಿಯೂ ಹೊಟ್ಟೆಯ ವಿಕಾಸಕ್ಕೆ—ಎಡೆಕೊಡುವಂತೆ ಅದರಲ್ಲಿ ಮೂರು ಸಾಲು ಗುಂಡಿಗಳಿರುತ್ತವೆ. ಎಲ್ಲ ವಕೀಲರ ಅಂಗಿಗುಂಡಿಗಳೂ ಕೊನೆಯ ಸಾಲನ್ನೇ ಮುಟ್ಟಿದ್ದುವು.

ಡಾನ್ ಸಿರ್ಕೊಸ್ಪಂಜನ ಕಣ್ಣಿಗೆ ನಾವು ಬೀಳುವುದೇ ತಡ... "ನನ್ನ ಫೊಂತಮಾರದ ಪ್ರೀತಿಯ ಪ್ರತಿಗಳಿಗೆ ಜಯವಾಗಲಿ"! ಎಂದ ಆತ ಕೂಗಿದ.

ಫೊಂತಮಾರದ ಜನರೆಂದರೆ ಸಿರ್ಕೊಸ್ಪಂಜನಿಗೆ ಬಲು ಅಚ್ಚುಮೆಚ್ಚು. ಅವನೇ ನಮ್ಮ ಲಾಯರಿ. ನಮ್ಮ ಕೇಸೆಲ್ಲ ಅವನ ಕೈಗೆ ಹೋಗಬೇಕು. ಜತೆಗೆ ಫೊಂತಮಾರದ ಕೋಳಿಮೊಟ್ಟೆ ಮರಿಗಳು ಅವನ ಬಾಯಿಗೆ ತುತ್ತಾಗಬೇಕು. ಓದಲಿಕ್ಕೂ ಬರೆಯಲಿಕ್ಕೂ ಬರುವವರಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಓಟು ಇದ್ದ ಹಳೆಗಾಲದಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬಾತ ನಮಗೆ ಸಿರ್ಕೊಸ್ಪಂಜನ ಹೆಸರು ಬರೆಯಲು ಕಲಿಸಿದುದರ ಫಲವಾಗಿ ಫೊಂತಮಾರದ ಓಟಿಲ್ಲಾ ಅವನ ಹೆಸರಿಗೇ ಬೀಳುತ್ತಿದ್ದುವು. ಸ್ವಲ್ಪ ಕಾಲದ ಮೇಲೆ ಈ ಓಟು ನಿಂತುಹೋಯಿತು; ಆಗ ನಮಗೇನೂ ಪಶ್ಚಾತ್ತಾಪವಾಗಲಿಲ್ಲವೆನ್ನಿ.

ಆದರೆ ಡಾನ್ ಸಿರ್ಕೊಸ್ವಜನಿಗೆ 'ಬಡಜನರ ಸ್ನೇಹಿತ'ನೆಂಬ ಹೆಸರು ಮಾತ್ರ ಶಾಶ್ವತವಾಯಿತು.

ಜಗಲಿಯಲ್ಲಿ ನೆರೆದ ಇತರರಿಗೆ ಸಿರ್ಕೊಸ್ವಜ "ಪೊಂತಮಾರದ ಇಷ್ಟು ಜನ ಮಹಿಳೆಯರು ಬಂದುದರಿಂದ ನಾವು ಸರಕಾರಕ್ಕೆ ಕಳಿಸುವ ತಂತ್ರಿಯನ್ನು ಪೂರ್ಣಮಾಡಿಯೇ ರವಾನಿಸಬಹುದು" ಎಂದು ಹೇಳಿದ.

ಜೇಬಿನಿಂದ ಒಂದು ತುಂಡು ಕಾಗದ ತೆಗೆದು, ಏನೋ ಬರೆದು ಆ ಮೇಲೆ ನಮಗದನ್ನು ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಓದಿ ಹೇಳಿದ.

"ಸೋದರಭಾವ ನೆರೆದುಬಂದಿರತಕ್ಕ ಅಧಿಕಾರಿಗಳೂ ಜನಸಮಾನ್ಯರೂ ಸೇರಿ ಹೊಸ ಪೊರೆಯನ್ನು ನೇಮಕವನ್ನು ಸ್ವಾಗತಿಸುತ್ತೇವೆ."

ಕಂಟ್ರಾಕ್ಟರ್ ಹಿಂದೆ ಬರದಿದ್ದುದನ್ನೂ, ಅತಿಥಿಗಳು ಒಬ್ಬೊಬ್ಬರಾಗಿ ಆತನ ಹೆಂಡತಿಯನ್ನು ಬೀಳ್ಕೊಡುವುದನ್ನೂ, ನಮ್ಮನ್ನು ಯಾರೂ ಲಕ್ಷಿಸದಿರುವುದನ್ನೂ ಕಂಡು ನಮಗೆ ಪಿತ್ತ ನೆತ್ತಿಗೆರಿತು. ಯಾರನ್ನೂ ಗೇಟಿನಿಂದ ಹೊರಗೆ ಬಿಡಬಾರದೆಂದು ನಿರ್ದರಿಸಿ ಹೊರಗೆ ಬಂದವರಿಗೆ ಅಲ್ಲೇ ಬಿದ್ದಿದ್ದ ಕಲ್ಲುಮಣ್ಣಿನಿಂದ ಪೂಜೆ ಮಾಡತೊಡಗಿದೆವು. ಗಲಭೆ ಎದ್ದಿತು. ಅತಿಥಿ ಮಹಾಶಯರೆಲ್ಲ ಬೇಡಿ ತಿಂದೇವೆಂದು ಬಂಗಲೆಯೊಳಗೆ ಚಾರಿ ಹೋದರು. ಮೇಲ್ಮಹಡಿಯ ಕದಗಳೆಲ್ಲ ಮುಚ್ಚಿದವು. ಮಹಾದ್ವಾರವೂ ಬಂದಾಯಿತು.

"ದೋಡೆಕಟ್ಟು! ಮಂಚು! ಬಡಜನರನ್ನು ಹೀಗೆ ಗೋಳಿಸಲು ನಿಮಗೆ ನಾಚುಗೆ ಎನಿಸುವುದಿಲ್ಲವೆ? ಮುಂಜಾವಿನಿಂದ ನಡೆದು ಸೋತು ಇಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ಬಂದರೂ ನಮ್ಮನ್ನೊಬ್ಬರಾದರೂ ವಿಚಾರಿಸಿದ್ದೀರಾ? ದೇವರು ನಿಮಗೆ ದಂಡನೆ ವಿಧಿಸುತ್ತಾನೆ. ಪಾಪಿಗಳೇ, "ದೇವರು ನಿಮ್ಮ ಸೊಕ್ಕನ್ನಿಳಿಸುತ್ತಾನೆ!"

ಗಾಜಿನ ಕಿಟಕಿಗಳು ಕಲ್ಲಿನ ಹೊಡೆತಕ್ಕೆ ಒಡೆದುಬಿದ್ದವು.

ಫಕ್ಕನೆ ನಮ್ಮ ಬೆಂಗಳೆಯಲ್ಲಿ ಕಂಟ್ರಾಕ್ಟುದಾರನ ಸ್ವರ ಕೇಳಿಸಿತು. ನನ್ನ ಕಲ್ಲು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು "ಏನು ಗಲಾಟೆ ನಿಮ್ಮದು? ನನಗೇ ಹೊಡೆಯಲ್ಲಿಕ್ಕಾದರೂ ನೀವು ನನ್ನ ಕಲ್ಲು ತೆಗೆಯಬಾರದು. ಅಲ್ಲದೆ ಈ ಗಲಾಟೆ ಏತಕ್ಕೆ? ನಿಮಗೇನು ಬೇಕಾಗಿದೆ? ಹೇಳಿರಿ? ಹೇಳಿರಿ", ಎಂದು ಆತ ಹೇಳಿದೊಡನೆ, ಎತ್ತಿಕೊಂಡ ಕಲ್ಲನ್ನು ಇದ್ದಲ್ಲೇ ಇರಗೊಟ್ಟು ಗೇಟಿನೊಳಗೆ ಹೋದೆವು.

ಅತಿಥಿಗಳೂ, ಕಂಟ್ರಾಕ್ಟುದಾರನೂ ಒಂದು ಕಡೆ. ನಾವೆಲ್ಲ ಅವರಿಗಿರಿದಿರಾಗಿ ಇನ್ನೊಂದು ಕಡೆ ಸ್ಥಾಪಿಸಿಕೊಂಡೆವು.

ಒಂದು ಕೈಯನ್ನು ರಜತಪದಕದ ಮೇಲಿರಿಸಿಕೊಂಡು, ಸಾವಧಾನವಾಗಿ ಮುಂಬರಿದು, ಆರಿಸಿದ ಶಬ್ದಗಳನ್ನುಪಯೋಗಿಸಿ, ಮೇರಿಯೆಟ್ಟಾ ಸೊರ್ಕಾನೇರಾ ಕೂಲಿಯವರ ಉಪಚಳವನ್ನು ಬಣ್ಣಿಸಿದಳು. "ಸ್ವಾಮಿಗಳು ಈ ಉಪದ್ವ್ಯಾಪಿಗಳಿಗೆ ತಕ್ಕ ಶಿಕ್ಷೆ ವಿಧಿಸಿಯೇ ವಿಧಿಸುವರೆಂದು ನಾವು ನಂಬಿದ್ದೇವೆ" ಎಂದು ಮಾತು ಮುಗಿಸಿದಳು.

ಕಂಟ್ರಾಕ್ಟುದಾರ “ಅದು ಉಪದ್ವ್ಯಾಪ್ತ ನಿಜವಾದರೆ ಅವರನ್ನು ದಂಡಿಸದೆ ಇರಲಾರೆ. ಅದರಲ್ಲಿಯೂ ಘೋತಮಾರದ ಜನಗಳಿಗೆ ತೊಂದರೆ ಮಾಡುವಂಥ ಪಾಪಿಗಳಿಗೆ ಬುದ್ಧಿ ಕಲಿಸಬೇಕು. ನಿಮಗೆ ಆ ಬಗ್ಗೆ ಸಂಶಯವೇ ಬೇಡ. ಆದರೆ ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಅವರ ಅಧಿಕ ಪ್ರಸಂಗತನವೇನೂ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಕೆಪ್ತಾನ, ಅದೇನೆಂದು ಇವರಿಗೆ ಸ್ವಲ್ಪ ವಿವರಿಸು.” ಎಂದು.

ಕಾರಾಬಿನಿಯೇರಿಗಳ ಕೆಪ್ತಾನ ಮುಂದೆ ಬಂದು “ಇಲ್ಲಪ್ಪಾ, ಇಲ್ಲಿ ಅಧಿಕ ಪ್ರಸಂಗಕ್ಕೆ ಎಡೆಯೇ ಇಲ್ಲ. ಹೊಸ ಸರಕಾರದ ಆಳಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಉಪದ್ವ್ಯಾಪ್ತಗಳು ನಡೆಯುವುದು ಶಕ್ಯವೇ ಇಲ್ಲ. ಇದಂತೂ ನ್ಯಾಯವಾದ ಸಂಗತಿ. ಅಧಿಕಾರಿಗಳ ದಯೆಯಿಂದಲೇ ನಿಮ್ಮ ಬೇಡಿಕೆ ಪರಿಪೂರ್ಣವಾದದ್ದು.” ಎಂದು ಹೇಳಿ ತನ್ನ ಜೇಬಿನಿಂದ ಒಂದು ಕಟ್ಟು ಕಾಗದ ತೆಗೆದು “ಇಲ್ಲಿ ನೋಡಿರಿ, ಘೋತಮಾರದ ನೀವುಗಳು ಮಾಡಿದ ದರ್ಶಿಸ್ತು ದೇಶದ ಉತ್ಪನ್ನ ಅಧಿಕವಾಗಬೇಕೆಂಬ ಅಭಿಲಾಷೆಯಿಂದ ನೀವುಗಳು ನಿಮ್ಮ ಬೇಸಾಯದ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಅಧಿಕ ಬಂಡವಲು ಹಾಕಿ ಅಧಿಕ ಉತ್ಪಾದನೆ ಬರುವ ಪಟ್ಟಣದ ಸಮೀಪದ ಭೂಮಿಗಳಿಗೆ ನೀರು ಸರಬರಾಯಿ ನಡೆಯಬೇಕೆಂದು ಸರ್ವಾನುಮತದಿಂದ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿದ ಪ್ರಕಾರ...” ಎಂದು ಇನ್ನೂ ಏನೇನೋ ವಟಗುಟ್ಟುವುದರಲ್ಲಿದ್ದ, ಆದರೆ ನಾವು ಬಿಡಲಿಲ್ಲ. ಮಾನ್ಯ ಪೆಲಿನೋ ಕಳೆದ ರಾತ್ರಿ ಖಾಲಿ ಕಾಗದದ ಮೇಲೆ ನಮ್ಮ ಹೆಸರು ಬರೆದು ಕೊಂಡದ್ದು ನಮಗೆ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲವೆ?

“ಮಾಹಿರೇ, ಮೋಸಗಾರರೇ, ಕುಟುಂಬಗಳೇ! ಬಡವರಿಗೆ ಮೋಸ ಮಾಡುವುದಕ್ಕಿಂತಲೇ ನೀವು ಕಾನೂನು ಕಲಿಯುವುದಲ್ಲವೆ? ಸುಳ್ಳು ದರ್ಶಿಸ್ತುಗಳಿಗೆ ಧಿಕ್ಕಾರವಿರಲಿ! ಧಿಕ್ಕಾರ!” ಎಂದು ಬೊಬ್ಬಿರಿದು ವಿರೋಧಿಸಿದವು.

ಕಂಟ್ರಾಕ್ಟುದಾರನು ಒಂದೆರಡು ಮಾತು ಸೇರಿಸಬೇಕೆಂದು ಯತ್ನಿಸಿದ ನಾವು ಬಿಡಲಿಲ್ಲ. “ನಿಮ್ಮ ಮಾತನ್ನಿನ್ನು ನಾವು ಕೇಳುವುದಿಲ್ಲ ನಿಮ್ಮ ಮಾತು ನಮಗೆ ಬೋನು! ನಿಮ್ಮ ವಾದ ನಿಲ್ಲಿಸಿ. ನೀರು ನಮ್ಮದಿತ್ತು ಶಾಶ್ವತವಾಗಿಯೂ ಅದು ನಮ್ಮದೇ ಆಗಿ ಉಳಿದಿತ್ತು! ಬಂಗಲೆಗೆ ಬೆಂಕಿ ಹಚ್ಚಿ ಸುಟ್ಟುಬಿಡಿ! ಸುಡಲಿ ! ಉರಿಯಲಿ!”

ಆಗ ಕಂಟ್ರಾಕ್ಟುದಾರನನ್ನುಳ್ಳಿಸಿದವನು ಡಾನ್ ಸಿರ್ಕೊಸ್ಪಂಜ.

ಗಟ್ಟಿ ಸ್ವರದಲ್ಲಿ “ಈ ಹೆಂಗಸು ಹೇಳುವುದೆಲ್ಲ ಸತ್ಯ ಹತ್ತು ಸಲ ಸತ್ಯ, ನೂರು ಸಲ ಸತ್ಯ, ಯಾಕೆ ಸಾವಿರ ಸಲವೂ ಸತ್ಯ....”

ನಾವು ಗೌಜಿ ನಿಲ್ಲಿಸಿದವು. ಸಿರ್ಕೊಸ್ಪಂಜ ನಮ್ಮ ಪರವಾಗಿ ವಾದಿಸುವುದಾದರೆ ನಮಗಿನ್ನೇನು ಬೇಕು?

“ಈ ಹೆಂಗಸರ ಮಾತು ನಿಜ. ಹತ್ತು ಸಾವಿರ ಸಲ ನಿಜ. ಅವರ ಪರವಾಗಿ ನಾನು ಎಷ್ಟೋ ಸಲ ವಾದಿಸಿದ್ದುಂಟು; ಇನ್ನು ಮುಂದೆಯೂ ವಾದಿಸುತ್ತೇನೆ. ಮುಖ್ಯವಾಗಿ, ಅತಿ

ಮುಖ್ಯವಾಗಿ, ಈ ಹೆಂಗಸರು ಬಯಸುವುದೇನು?...ಬಯಸುವುದೇನಂತೆ?...ಮರ್ಯಾದೆ, ಗೌರವ, ತಮ್ಮನ್ನು ಗೌರವಿಸಬೇಕೆಂದು ಅವರು ಬೇಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

“ಕೇಳಿರಿ! ಕೇಳಿರಿ!” ಎಂದು ನಾವು ಹಲವರು ಕೂಗಿದೆವು.

“ಅವರಿಗೆ ಗೌರವ ಬೇಕು. ಅದನ್ನು ನಾವು ಅವರಿಗೆ ಸಲ್ಲಿಸಬೇಕು. ಅವರು ಅದಕ್ಕೆ ಯೋಗ್ಯರು ತಾನೇ. ಈ ಹೆಂಗಸರ ಹತ್ತಿರ ಅಧಿಕ ಪ್ರಸಂಗತನವಿಲ್ಲ. ಕಾನೂನು ತಮಗೆ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿದೆ ಎಂಬುದವರಿಗೆ ಗೊತ್ತಿದೆ. ಕಾನೂನನ್ನು ಮುರಿಯಬೇಕೆಂದೇನೂ ಅವರು ಇಚ್ಛಿಸುವುದಿಲ್ಲ ‘ಪೊದೆಸ್ತಾರಿ’ನ ಹತ್ತಿರ ಸಮರ್ಪಕವಾದ ಒಡಂಬಡಿಕೆಯಾದರೆ ಅವರಿಗೇ ತೃಪ್ತಿ. ಅವನ ಸೌಜನ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ಅವರು ಕಾತರಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ನಗರಸಭೆಯ ಮುಖ್ಯಸ್ಥನನ್ನಲ್ಲ ಅವರು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತಿರುವುದು; ಕರುಣಾಳುವೂ, ದಯಾಸಾಗರನೂ, ಮಹಾದಾನಿಯೂ, ದೇಶಕ್ಕೆ ತನ್ನ ಸರ್ವಸ್ವವನ್ನು ತೆತ್ತರೂ ದೇಶದಿಂದ ಒಂದು ಬಿಡಿಕಾಸನ್ನಾದರೂ ಅಪೇಕ್ಷಿಸದ ಮಹಾನುಭಾವನನ್ನು ಅವರು ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ ಇಂಥ ಸನ್ನಿವೇಶದಲ್ಲಿ ಒಡಂಬಡಿಕೆ ಸಾಧ್ಯವೇ? ಎಂದರೆ ನಾನು ಖಂಡಿತವಾಗಿಯೂ ಸಾಧ್ಯವಿದೆ ಎನ್ನುತ್ತೇನೆ.

ಡಾನ್ ಸಿರ್ಕೊಸ್ಪೊಜನ ಮಾತು ಮುಗಿದೊಡನೆ ಎಲ್ಲರೂ ತಮ ತಮಗೆ ತೋರಿದ ಶರ್ತಗಳನ್ನು ಮುಂದಿಟ್ಟರು. ಆದರೆ ಯಾರೂ ನೀರಿನ ಪ್ರಮಾಣದ ಲೆಕ್ಕ ಹಾಕಿದವರಿಲ್ಲ.

ಕಂಟ್ರಾಕ್ಟುದಾರ ತಾನು ಮಾತಾನಾಡದೆ ಇತರರನ್ನು ಮಾತಿಗೆ ಬಿಟ್ಟಿದ್ದ.

ಕಡೆಗೆ ಸಿರ್ಕೊಸ್ಪೊಜನಿಗೇ ಸಮಸ್ಯೆ ಬಗೆ ಹರಿಯಿತು.

“ಹೊಳೆಯಲ್ಲಿ ಅರ್ಧಪಾಲು ನೀರು ತಮಗೆ ಸಾಕಾಗದೆಂದು ಈ ಹೆಂಗಸರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಅವರ ಇಂಗಿತವನ್ನು ನಾನು ನಿಚ್ಚಳವಾಗಿ ತಿಳಿದಿರುವುದು ನಿಜವಾದರೆ ಅವರಿಗೆ ಅದಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಪಾಲು ಬೇಕಾಗಿದೆ. ಇದು ಅವರ ಸದಿಚ್ಛೆ ಅವರ ವಾದ ಪೂರಾ ಸತ್ಯ. ಇದಕ್ಕೆ ಒಂದೇ ಪರಿಹಾರ, ಎರಡಿಲ್ಲ. ಮುಕ್ಕಾಲು ವಾಸಿ ನೀರು ಪೊದೆಸ್ತಾರಿಗೆ! ಬಿಟ್ಟು ಉಳಿದ ಮುಕ್ಕಾಲು ವಾಸಿ ನೀರು ಫೊಂಟಮಾರಾದ ಪ್ರಿಯ ನಿವಾಸಿಗಳಿಗೆ ಮೀಸಲಾಗಿರಿಸಬೇಕು. ಅರ್ಧಾಶ್, ಇಬ್ಬರಿಗೂ ಮುಕ್ಕಾಲು ಮುಕ್ಕಾಲು ದೊರೆಯುತ್ತದೆ. ಅರ್ಧಕ್ಕಿಂತ ತುಸು ಹೆಚ್ಚು ಇದೊಂದೆ ಹಾದಿ. ನನ್ನ ಈ ವಿಧಾನದಿಂದ ‘ಪೊದೆಸ್ತಾರಿಗೆ’ ಭಾರೀ ತೊಂದರೆ ಆದೀತೆಂದು ನಾನು ಬಲ್ಲೆ; ಆದರೆ ಕೊಟ್ಟರೂ ಕೊಳ್ಳುವುದನ್ನರಿಯದ ‘ಪೊದೆಸ್ತಾರಿ’ ದೊಡ್ಡ ಮನಸ್ಸು ಮಾಡಿ, ಜನರ ಸಲುವಾಗಿ, ಈ ಕ್ಷುಲ್ಲಕವಾದ ಅನನುಕೂಲತೆಯನ್ನು ಮನ್ನಿಸಿಯಾರೆಂದು ನಂಬಿದ್ದೇನೆ.”

ನೆರೆದವರೆಲ್ಲ ಕಂಟ್ರಾಕ್ಟುದಾರನನ್ನೊಪ್ಪಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಸುತ್ತವರಿದರು. ತುಸು ಹೊತ್ತು ತಲೆ ಕೆರೆದುಕೊಂಡಿದ್ದ “ಜ್ವಾನ್ಸಿ”ಯೂ ಕೊನೆಗೆ ಅವರನ್ನು ಕೂಡಿಕೊಂಡ.

ಬಹಳ ಒತ್ತಾಯಿಸಿದ ಮೇಲೆ ಕಂಟ್ರಾಕ್ಟುದಾರ ಒಪ್ಪಿದನೆಂದಾಯಿತು.

ಒಂದು ಚೂರು ಕಾಗದವನ್ನು ಯಾರೋ ತಂದರು.

ಒಡಂಬಡಿಕೆಯ ಶರ್ತಗಳಿಗೆ ಕಂಪ್ರಾಕ್ಟದಾರನೇ ಮೊದಲು ರುಜುಮಾಡಿದ.
ಫೊಂತಮಾರದ ಜನಗಳ ಪರವಾಗಿ ಡಾನ್‌ಸಿರ್ಕೊಸ್ಪೂಜ ಕೂಡ ಹಸ್ತಾಕ್ಷರ ಎಳೆದ.

ಈ ಸಮಾರಂಭ ಮುಗಿಸಿ ನಾವು ಮನೆಯ ಕಡೆಗೆ ಹೊರಟೆವು (ನಿಜವಾಗಿ ನಮ್ಮಲ್ಲಿ
ಯಾರಿಗೂ ಒಡಂಬಡಿಕೆಯ ಅರ್ಥವೇನೆಂಬುದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿರಲಿ).

ಮುಂದೆ ನಡೆದುದನ್ನು ನಿಮಗೆ ನನ್ನ ಗಂಡ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ.

ಅಧ್ಯಾಯ ಮೂರು

ಅಂದಿನಿಂದ ಹೊಳೆಯ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವ ಕೂಲಿಗಳಿಗೆ ಇಬ್ಬರು ಕಾರಾಬಿನಿಯೇರಿಗಳ ರಕ್ಷೆ ಇಡಲಾಯಿತು. ಹೊಳೆಯ ಯಾವ ಅಂಶವನ್ನು ಕಂಟ್ರಾಕ್ಟುದಾರನ ಭೂಮಿಗೆ ತಿರುಗಿಸುತ್ತಾರೋ, ತಿಳಿಯದಾಯಿತು.

ಹೊಳೆಯನ್ನು ಮುಕ್ತಾಲಂಶದ ಎರಡು ಭಾಗವಾಗಿ ಹೇಗೆ ಪಾಲುಮಾಡುವುದೆಂಬುದು ಅಲ್ಪ ಶಿಕ್ಷಿತರಾದ ನಮಗೆ ತಿಳಿಯಲಿಲ್ಲ. ಶರ್ಕಗಳಿಗೆ ಸೈಗೊಟ್ಟು ಬಂದ ನಮ್ಮ ಹೆಂಗಸರಿಗೆ ಕೂಡ ಕಾರ್ಯತಃ ಶರ್ಕದಂತೆ ನಡೆಯುವುದು ಹೇಗೆಂಬುದು ಬಗೆಹರಿಯಲಿಲ್ಲ. ಕೆಲವರು ನೀರನ್ನು ಸರಿಯಾದ ಎರಡು ಪಾಲು ಮಾಡುತ್ತಾರೆಂದೂ, ಇನ್ನು ಕೆಲವರು ಫೊಂತಮಾರಕ್ಕೆ ಅರ್ಧಕ್ಕಿಂತ ಮುಕ್ತಾಲು-ಸಿಗಬೇಕೆಂದೂ, ಭಾವಿಸಿದರು. ಮುಕ್ತಾಲಿಂದರೆ ಚಂದ್ರನ ಬೆಳಕನ್ನನುಸರಿಸಿ ಲೆಕ್ಕ ಹಾಕುತ್ತಾರೆ ಎಂದು ಜನರಲ್ ಬಾಲ್ವಿಸ್ತೇರನು ಭಾವನೆ; ಅಂದರೆ ಮೂರು ಶುಕ್ಲ ಪಕ್ಷ ಹೊಳೆಯ ನೀರು ಫೊಂತಮಾರದವರಿಗಾದರೆ, ಆಮೇಲಿನ ಮೂರು ಶುಕ್ಲ ಪಕ್ಷ ಕಂಟ್ರಾಕ್ಟುದಾರನಿಗೆ.

ಆದರೆ ಕಂಟ್ರಾಕ್ಟುದಾರನ ಹತ್ತಿರ ಜಗಳಾಡುವುದರಲ್ಲಿ ಅರ್ಥವಿಲ್ಲವೆಂದು ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರಿಗೂ ಮಂದಚ್ಚಾಗಿತ್ತು. ನಮ್ಮ ಪಾಲನ್ನು ದೃಢಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದರಲ್ಲಿ ನಾವು ತಲ್ಲೀನರಾಗಿದ್ದೆವು. ನೀರಾವರಿಯನ್ನುಪಯೋಗಿಸುವ ಸಮಯ ಇನ್ನೂ ಸಾಕಷ್ಟು ದೂರವಾಗಿದ್ದರೂ ಲಡಾಯಿ ಜಗಳ ಈಗಲೇ ಆರಂಭಿಸಿತು.

ನಾವು ಹೆಚ್ಚಿನವರು ಪ್ರತಿ ದಿನವೂ ಘನಿನೋಕ್ಕೆ ಕೆಲಸ ಹುಡುಕಿಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದೆವು. ಮುಂಜಾವಿನ ಮೂರು ಗಂಟೆಗೆ ಎದ್ದು ಪಟ್ಟಣ ಮುಟ್ಟಿ ಸಂತೆ ಕೂಡುವಲ್ಲಿ ಸೇರಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ಹಿಂದೆ ಕಡುಬಡವರಾದ ರೈತರು ಮಾತ್ರ ಹೀಗೆ ಮಾಡಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ಆದರೆ ಈಗ ಬಡತನ ಒಬ್ಬರನ್ನೂ ಬಿಟ್ಟಿರಲಿಲ್ಲ. ಈಡು ಮಾಡಿದ ತುಣುಕು ನೆಲದಿಂದ ಒಂದು ಸಂಸಾರ ಸಾಗುವಷ್ಟು ಉತ್ಪನ್ನ ಎಂದೂ ಹುಟ್ಟುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಜಮೀನುದಾರರೂ, ಶ್ರೀಮಂತರೂ ಇದರ ಲಾಭವನ್ನು ಪಡೆದು ಸಂತೆಗೆ ಬಂದು ಕೂಲಿಯ ದರ ಇಳಿಸುತ್ತಿದ್ದರು; ದರ ಎಷ್ಟೇ ಇಳಿದರೂ, ಅದಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾದ ಹೆಸಿವೆಯುಳ್ಳವರು ಇದ್ದೇ ಇರುತ್ತಿದ್ದರು. ಕಾಲ ಹೋದಂತೆ ಎಷ್ಟು ಕೊಡುತ್ತೀರೆಂದು ಮೊದಲೇ ಕೇಳುವ ಬದಲು ನೇರವಾಗಿ ಹೋಗಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿ, ಅವರು ಕೊಟ್ಟಷ್ಟಲ್ಲ ಸಂತೋಷಪಡುವ ಪ್ರಸಂಗವೂ ತಲೆದೋರಿತು.

ಸಂತೆಯ ಜಾಗದಿಂದ ನಾವು ಕೆಲಸ ಮಾಡಬೇಕಾಗಿದ್ದ ತಾವಿಗೆ ಮೂರರಿಂದ ಹಿಡಿದು ಹತ್ತು ಮೈಲುಗಳ ತನಕವೂ ಆಗುತ್ತಿತ್ತು. ಇದಕ್ಕೆ ಫೊಂತಮಾರದಿಂದ ನಡೆಯುವ

ಮೂರು ಮೈಲನ್ನು ಸೇರಿಸಿದರೆ ದಿನಾಲೂ ನೀರಿನ ವಿಷಯ ಕಚ್ಚಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಇಪ್ಪತ್ತು ಇಪ್ಪತ್ತಾರು ಮೈಲುಗಳಷ್ಟು ಅವಕಾಶ ದೊರೆಯುತ್ತಿತ್ತು.

ಬಹಳ ಜನರಿಗೆ ಗಾಯವೂ ಆಯಿತು. ಲೊಸುರ್ದೊನ್ ಪಿಕ್ಟಾಸು ಜೊಂಪನ ಬೆನ್ನು ಮೂಳೆಯನ್ನೇ ಮುರಿಯಿತು; ಸ್ವಿಯಾರಪ್ಪನ ತಲೆ ಸೌತೆಕಾಯಿಯಂತೆ ಒಡೆದು ನೆತ್ತರು ಸುರಿಯಿತು. ರನೋಖಿಯಾನೇ ಭಾವನೇ ಅವನ ಬಲಗೈಯನ್ನು ಮುರಿದು ಹಾಕಿದನು. ಪಿಲಾತೋಗೂ ನನಗೂ ದ್ವೇಷ ಮಿತಿಮೀರಿತು. ಇಬ್ಬರೂ ಮೊದಲಿಗೆ ಕೈಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಹಿಂಜರಿದುದರಿಂದ ಪ್ರತಿ ದಿನವೂ ಸಶಸ್ತ್ರವಾಗಿ ನಮ್ಮ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡೇ ಹೊಲಗೆಲಸಕ್ಕೆ ಹೋಗಬೇಕಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಒಬ್ಬರಿಗೊಬ್ಬರು ಭೇಟಿಯಾದಾಗ ನಮಸ್ಕರಿಸುವುದನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ದುರುಗಟ್ಟಿ ನೋಡುವ ರೀತಿ ನಮ್ಮ ಕೊನೆಗಾಲ ಸಮೀಪದಲ್ಲೇ ಉಂಟೆಂಬುದನ್ನು ತೋರಿಸುವಂತಿತ್ತು.

ಮಗನ ಜತೆಗೆ ನಾನೊಂದು ದಿನ ಫಾಸೀನೋಕ್ಕೆ ಹೋಗುವಾಗ ಪಿಲಾತೋ ಕೂಲಿಯವರೊಡನೆ ಮಾತಾಡುತ್ತಿದ್ದ “ನನ್ನ ಅವೆ ಕಾಳಿಗೆ ನೀರು ಬೇಕೇ ಬೇಕು. ಉಳಿದದ್ದೆಲ್ಲ ನರಕಕ್ಕೆ ಹೋಗಲಿ!” ಎನ್ನುತ್ತಿದ್ದ.

“ಅದಕ್ಕೆ ಮೊದಲು ನೀನೇ ಹೋಗುವಿ”, ಎಂದು ಕೇಳಿ ಪಿಕ್ಟಾಸು ಸಹಿತನಾದ ನಾನು ಅವನ ಕುತ್ತಿಗೆಯ ಮೇಲೆ ಹಾರಿದೆ.

ಅಲ್ಲಿ ಅಂದು ವಯೋಲಾ ಮತ್ತು ಆ ಇಬ್ಬರು ಕಾರಾಬಿನಿಯೇರಿ ಇದ್ದುದರಿಂದ ಖೊನಿ ಪ್ರಕರಣ ನಡೆಯಲಿಲ್ಲ.

ಪಿಲಾತೋನ ಭೇಟಿಯನ್ನು ತಪ್ಪಿಸುವುದಕ್ಕೋಸ್ಕರ ವಯೋಲಾ ನನ್ನ ಕೂಡೆ ಪುಸಿನೋಕ್ಕೆ ಬರುವುದಕ್ಕಾರಂಭಿಸಿದ. ಆತನಿಗೆ ಭೂಮಿ ಇಲ್ಲದ್ದರಿಂದ ನೀರಿನ ವಿಷಯ ಸ್ವಾರ್ಥ ವಿರಹಿತವಾಗಿ ಶಾಂತಿಸ್ಥಾಪಕನ ಪಾತ್ರ ಮೆಸಬಹುದಾಗಿತ್ತು.

ಆದರೆ ಒಳಗಿನ ಗುಟ್ಟು ಬೇರೆಂಥೆ. ತಂದೆ ಬಿಟ್ಟು ಹೋದ ತುಣುಕು ಭೂಮಿಯನ್ನು ಮಾರಿ ವಯೋಲಾ ಅಮೇರಿಕಾದ ಹಾದಿ ಹಿಡಿಯಬೇಕೆಂದು ಅಪೇಕ್ಷಿಸಿದರೆ ದೇಶಬಿಟ್ಟು ಹೊರಡಲು ಪರವಾನಿಗೆ ಇನ್ನೂ ಬಂದಿರಲಿಲ್ಲ. ಹೀಗಾಗಿ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಭೋಗವನ್ನರಿಯದ ನಾಯಿ ಸರಪಳಿ ಕಡಿದುಕೊಂಡು ತನ್ನ ಹಿಂದಿನ ಬಾಳನ್ನೇ ಪುನರಪಿ ಅಪೇಕ್ಷಿಸುವಂತಿತ್ತು ಅವನ ಮನಃಸ್ಥಿತಿ. ಅರ್ಥಾತ್ ಆತ ಆಜನ್ಮ ಶಾಂತಿಸ್ಥಾಪಕನೇನೂ ಆಗಿರಲಿಲ್ಲ.

ವಯೋಲಾ ಎಂಬ ಪ್ರಖ್ಯಾತ ದರೋಡೆಗಳ್ಳನ ಮೊಮ್ಮಗ ಈ ವಯೋಲಾ. ಅನುವಂಶಿಕವಾಗಿ ಬಂದ ದೇಹವೂ, ಸ್ವಭಾವವೂ ಮಾರಾದ ತರುಣ ಜನಾಂಗಕ್ಕೆ ಅವನ ಮೇಲೆ ಅಭಿಮಾನ ಹುಟ್ಟುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದವು. ನೀಳವಾದ ಕಾಯ, ದೊಡ್ಡ ತಲೆ, ದೈವಾವೇಶವಾದವರಿಗಿರುವಂಥ ಅರಳುಗಣ್ಣು -ಎಲ್ಲ ಸೇರಿ ಅವನಿಗೆ ರಕ್ತಸನ ರೂಪ ತಂದಿದ್ದವು. ಜಗಳಕ್ಕೆ ಯಾವಾಗಲೂ ಕಾಲುಕೆರೆದುಕೊಂಡಿರುವುದೂ, ಕಂಡಾಬಟ್ಟೆ ಮೆಚ್ಚಿ

ಮಾಡುವುದೂ, ಮನುಷ್ಯರೇ ಇರಲಿ ದೇವರೇ ಆಗಲಿ ಯಾರಿಗೂ ಅಂಜದೆ ತೆಗೆಲೆ ಉಬ್ಬಿಸಿಕೊಂಡು ನಡೆಯುವುದೂ, ಅವನ ಸ್ವಭಾವ ವಿಶೇಷಗಳು.

ಅಮೇರಿಕಕ್ಕೆ ಹೋಗಲು ಅಷ್ಟೇ ದೊರೆಯದೆಂದು ಅವನಿಗೆ ಖಂಡಿತವಾಗಿ ತಿಳಿದ ಮರುದಿನವೇ ಕಾರ್ಲೊ ಮಾನ್ಯನ ಇಡಿ ಒಂದು ದ್ರಾಕ್ಷಾಪಾನ ನೆಲ ಸಮವಾಗಿ, ದ್ರಾಕ್ಷಿಯೆಲ್ಲ ಮಣ್ಣು ಪಾಲಾದವು. 'ಕತ್ತೆ ಪಾದ್ರಿ'ಯ ಪ್ರಸಂಗದ ಫಲಶ್ರುತಿಯೋ ಎನ್ನುವಂತೆ ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಹೋಗುವ ನೀರಿನ ಪೈಪು ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಕಡಿದುಹೋಯಿತು. ಇನ್ನೊಮ್ಮೆ ಎಂಟು ಮೈಲು ವಿಸ್ತಾರದ ವರೆಗಿನ ಮೈಲು ಕಲ್ಲುಗಳೆಲ್ಲ ಪುಡಿಪುಡಿಯಾದುವು. ಮೋಟರಿನಲ್ಲಿ ಹೋಗುವವರಿಗಾಗಿ ಇಟ್ಟಿದ್ದ ಕೈಗಂಬಗಳೆಲ್ಲ ಮೂರು ದಿನಕ್ಕಿಂತ ಜಾಸ್ತಿ ಇದ್ದತ್ತಿದ್ದಿಲ್ಲ.

ಫೊಂತಮಾರಕ್ಕೆ ವಿದ್ಯುದ್ದೀಪದ ಸರಬರಾಯಿ ನಿಲ್ಲಿಸಿದಾಗ ಆತ ಮಾತೆತ್ತಲಿಲ್ಲವಾದರೂ, ಎರಡು ರಾತ್ರಿ ಕಳೆಯುವುದರೊಳಗಾಗಿ ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೂ ಹಳ್ಳಿಗೂ ನಡುವಿನ ಎಲ್ಲ ರಸ್ತೆಗಳ ಬದಿಯ ದೀಪಗಳನ್ನೂ ಪುಡಿಪುಡಿ ಮಾಡಿದನು. "ಈ ಪಟ್ಟಣಿಗರ ಹತ್ತಿರ ಮಾತಿನ ವಾದ ಪ್ರಯೋಜನವಿಲ್ಲ" ಎಂಬುದೇ ವಯೋಲನ ತತ್ತ್ವ.

"ಕಾನೂನು ರಚಿಸುವವರು ಪಟ್ಟಣಿಗರು, ಅದನ್ನು ಪ್ರಯೋಗಿಸುವ ನ್ಯಾಯಾಧೀಶರೂ ಅವರೇ, ಅದರರ್ಥ ಹೇಳುವ ಲಾಯರಿಗಳೂ ಅವರೇ, ಹೀಗಿರುವಾಗ ರೈತರಿಗೆ ನ್ಯಾಯ ಹೇಗೆ ಮಾಡಿಯಾಡು?" ಎಂಬುದು ವಯೋಲನ ತತ್ತ್ವಾರ್ಥಪ್ರಕಾಶಿಕೆ.

ಕೂಲಿಯ ದರವನ್ನು ಕಡಿಮೆ ಇಳಿಸಿದಾಗಲೂ ಅವರ ಹತ್ತಿರ ಚುಕ್ಕೆಮಾಡಕೂಡದೆ? ಎಂದು ವಯೋಲನನ್ನು ಕೇಳಿದರೆ ಅವನು "ಸುವ್ಯವಸ್ಥೆ ಸಮಯ ನಷ್ಟ ಅಷ್ಟೆ ದಿನಕೂಲಿಯ ಹೊಲದೊಡೆಯನ ಹತ್ತಿರ ವಿವಾದ ಮಾಡುವುದು ನಿರರ್ಥಕ, ಯಾಕೆಂದರೆ ಒಡೆಯ ತನ್ನ ಸ್ವಾರ್ಥಬಿಟ್ಟುನೆಯೆ? ದರ ಸಂಪೂರ್ಣ ಇಳಿಯದಿರುವುದಕ್ಕೆ ಇದ್ದರೆ ಒಂದೇ ಕಾರಣ- ದರ ಇಳಿಸಿದಾಗ ಯಾವಾಗಲೂ ಲಾಭ ಮೂಡಲಾರದು ಎಂಬುದು. ಯಾವಾಗಲೂ ಲಾಭ ಏತಕ್ಕೆ ಹಟ್ಟುವುದಿಲ್ಲ ಎಂದು ನಿಮಗೆ ಗೊತ್ತಿದೆಯೇ ? ಹೇಳುತ್ತೇನೆ ಕೇಳು. ಹೊಲದಲ್ಲಿ ಕಳೆ ಕೀಳುವ ಹುಡುಗರಿಗೆ ಏಳು ಲಿರೆ ಕೊಡುವುದನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಐದೇ ಕೊಡುವುದಕ್ಕೆ ಹತ್ತಿದರಲ್ಲ ? ಆಗ ಹುಡುಗರು ಪುಕಾರು ಮಾಡದೆ ನಾನು ಹೇಳಿದಂತೆಯೇ ನಡೆದರು. ಕಳೆಕಿತ್ತು ಹೊರಗೆಸೆಯುವುದರ ಬದಲು ಕಳೆಯನ್ನು ಮಣ್ಣೊಳಗೆ ಹೂತಿಟ್ಟು ಮಣ್ಣಿಂದಲೇ ಮುಚ್ಚಿದರು. ಏಪ್ರಿಲ್‌ನಲ್ಲಿ ಮಳೆ ಬಂತೋ ಇಲ್ಲವೋ, ಆಗೋ, ಬೆಳೆಗಿಂತಲೂ ಎತ್ತರದಲ್ಲಿ ಹುಲುಸಾದ ಕಳೆ ! ಕೂಲಿಯ ದರ ಕಡಿಮೆ ಮಾಡಿದ ಲಾಭ ಕೊಚ್ಚಿಕೊಂಡು ಹೋಗುವುದನ್ನು ಕಾಳು ಕಟ್ಟುವ ಸಮಯ ನೋಡಬೇಕು ! ಕಾಳು ಕೊಯ್ಯುವುದಕ್ಕೆ ಕಡಮೆ ಕೂಲಿ ತೆತ್ತರೆ ನಾವು ಹೆದರ ಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ ಕೊಯ್ಯುವುದಕ್ಕೇನು-ಒಂದೇ ಕ್ರಮವೇ ? ಹಲವು ದಾರಿಯಿಲ್ಲವೆ? ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಕೂಲಿಯ ದರಕ್ಕೂ ಒಂದೊಂದು ಬಗೆಯಾಗಿ ಕೊಯ್ಯಬಹುದು ಎಂದು ಹೇಳುವೆ.

ಕಂಟ್ರಾಕ್ಟುದಾರ ನಮ್ಮ ನೀರನ್ನು ಕೊಳ್ಳಿ ಹೊಡೆಯುವುದರ ಕುರಿತು ಆತನಿಗೆ ದೂರಿಡಬೇಡವೆ ? ಎಂದು ಯಾರಾದರೂ ಕೇಳಿದರೆ ವಯೋಲಾ ಇದೇ ಬಗೆಯಾಗಿ ಉತ್ತರಿಸುತ್ತಾನೆ.

“ಚಾರ್ಮ್ ಹದಮಾಡುವ ಆ ಕಾರ್ಖಾನೆಗೆ ಬೆಂಕಿ ಹಚ್ಚಿದರೆ ಸಾಕು, ನಾಳೆ ಮುಂಜಾನೆ ನಿಮ್ಮ ನೀರು ನಿಮಗೆ ಅದು ಅವನಿಗೆ ಅರ್ಥವಾಗದೆ ಹೋದರೆ ಮರದ ಡಿಪೋಲೆಕ್ಕೆ ಬೆಂಕಿ ಹಚ್ಚಿ ಅವನಿಗಿನ್ನೂ ತಿಳಿವು ಮೂಡದಿದ್ದರೆ ಹಂಚಿನ ಕಾರ್ಖಾನೆ ಇಲ್ಲವೆ ? ಅದಕ್ಕೆ ಬೆಂಕಿ ಹಚ್ಚಿ ನೋಡಬೇಕು. ಅದೂ ಸಾಲದೆ ಹೋದರೆ ರೋಸಾಲಿಯಾಳ ಜತೆಗೆ ಆತ ಕ್ರಿಡಿಸುವ ಹೊತ್ತು ಬಂಗಲೆಗೆ ಬೆಂಕಿ ಇಟ್ಟರಾಯಿತು. ನೀರು ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಪಡೆಯಬೇಕಾದರೆ ಇದೊಂದೇ ಹಾದಿ. ನೀವು ಈ ಹಾದಿಯನ್ನನುಸರಿಸದೆ ಹೋದರೆ ಒಂದು ದಿನ ನಿಮ್ಮ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಆತ ಬಜಾರಿನಲ್ಲಿ ಮಾರುವುದನ್ನು ಈ ಕಣ್ಣಿನಿಂದಲೇ ನೋಡುತ್ತೀರಿ. ಆಗ ನಾನಾತನನ್ನು ದೂರಲಾರೆ. ನಿಮ್ಮ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳ ಬೆಲೆಯೇ ಅಷ್ಟಿರುವಾಗ ನಾನೇನು ಮಾಡಲಿ ?”

ಇದು ಬರಾರ್ಡೊ ವಯೋಲನ ವೇದಾಂತ. ಆದರೆ ಆತನಿಗೆ ಭೂಮಿ ಇಲ್ಲ. ಇದೇ ಅವನನ್ನು ಸುಟ್ಟು ತಿನ್ನುವ ಬಯಕೆ. ಊರು ಬಿದ್ದರೂ ಏನೂ ನಷ್ಟವಾಗದಂಥ ಅಸಾಮಿ. ಅಂತೆಯೇ ಆತನ ವಾದ. ಇತರ ರೈತರ ಸ್ಥಿತಿ ಹಾಗಲ್ಲ.

ಅಮೇರಿಕಕ್ಕೆ ತೆರಳುವ ಆಸೆಯೂ, ಸಿಕ್ಕ ಸಿಕ್ಕ ಕೆಲಸಗಳಿಗೆಲ್ಲ ಕೈ ಹಾಕುವ ಅವನ ಪ್ರವೃತ್ತಿಯೂ, ಅವನ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಏನೋ ಒಂದು ಬೇಸರಿಕೆ ಕೊರೆದು ತಿನ್ನುತ್ತಿದೆ ಎಂದು ಸೂಚಿಸುತ್ತಿದ್ದವು. ಭೂಮಿ ಇಲ್ಲದ ಬಿಟ್ಟುಸವನಾಗಿ ಅವನ ಸ್ಥಿತಿ ಉಳಿದ ರೈತರಿಗಿಂತ ಕೆಳ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿದ್ದುದರಿಂದ, ಅವನ ಮಾತನ್ನು ಯಾರೂ ಕೇಳದು. ನಮ್ಮ ವಿವಾದಕ್ಕೆ ಅವನು ಬಾಯಿ ಹಾಕಿದಾಗ ಅವನ ಮಾತಿಗೆ ಕಿವಿಗೊಡುವವರೇ ಇಲ್ಲ ;—ವಿರೋಧಿಸುವುದು ಕಿವಿಯಿಂದ ಕೇಳಿದ ಮೇಲಲ್ಲವೆ ? ಆದರೆ ಜನರಲ್ ಬಾಲ್ವಿಸೇರ ಮಾತ್ರ ಈ ಸಾಮಾನ್ಯ ನಿಯಮಕ್ಕೆ ಹೊರತಾಗಿದ್ದು, ವಯೋಲನಿಗೆ ತೀರ ವಿರುದ್ಧ ಮತದ ಪ್ರವಾದಿಯಾಗುತ್ತಿದ್ದ. ಸಮಗಾರನಲ್ಲವೆ ? ಅರ್ಥ ತೂನ್ಯವಾದ ಚರ್ಚೆಯಲ್ಲೇ ಅವನಿಗೆ ಪ್ರೀತಿ.

ಆದರೆ ಬರಾರ್ಡೊನ ಮಾತಿನಿಂದಲೂ, ಅವನ ಮೇಲುಪಂಕ್ತಿಯಿಂದಲೂ ತುಣುಕು ಪೀಳಿಗೆಯ ದೃಷ್ಟಿಯೇ ಬದಲಾಯಿತು.

ಇಷ್ಟು ಮಂದಿ ತುಣುಕು ಫೊಂತಮಾರದಲ್ಲಿ ಹಿಂದೆಂದೂ ಇರುತ್ತಿದ್ದಿಲ್ಲ. ವಯಸ್ಸು ಹದಿನಾರಾಗುತ್ತಲೇ ಮನೆ ಬಿಡುವುದು ಹಳೆಗಾಲದ ತುಣುಕು ವಾಡಿಕೆ. ಕೆಲವರು ಅಪೂಲಿಯಾಕ್ಕೂ, ಕೆಲವರು ಅಮೇರಿಕಕ್ಕೂ ಪಯಣ ಬೆಳೆಸುವರು. ನೆಲ್ಲೆಯನ್ನು ನಾಲ್ಕಾರು ವರ್ಷ ಬಿಟ್ಟಿದ್ದು, ಮರಳಿದ ಮೇಲೆ ಅವರನ್ನು ವಿವಾಹವಾಗುವರು. ಕೆಲವರು ಪರದೇಶಕ್ಕೆ ತೆರಳುವ ಮುನ್ನಾದಿನ ಮದುವೆಯಾಗಿ, ಒಂದು ರಾತ್ರಿ ಮಾತ್ರ ಹೆಂಡಂದಿರ ಸಹವಾಸದಲ್ಲಿದ್ದು, ತೆರಳುವರು. ಅವರು ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಬಂದಾಗ ಅವರ ಮಕ್ಕಳು ಅವರ ಕೊರಳುಮಟ್ಟ

ದೊಡ್ಡವರಾದರೂ ಹೇಳಬಾರದು. ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ವಯಸ್ಸಿನ ಮಕ್ಕಳು ಇರುವುದುಂಟು.

ಪರದೇಶ ಗಮನಕ್ಕೆ ಮುಟ್ಟುಗೋಲು ಹಾಕಿದ ಮೇಲೆ, ತರುಣ ಜನಾಂಗ ಫೊಂತಮಾರದಲ್ಲೇ ಉಳಿಯಬೇಕಾಯಿತು. ಭೂಮಿಯ ಸಾಲವನ್ನಾಗಲೀ, ಅಡವನ್ನಾಗಲೀ, ತೀರಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಉಪಾಯವೇ ಇಲ್ಲದಾಯಿತು. ಕೃಷಿಯನ್ನು ಉತ್ತಮಗೊಳಿಸುವ ಉಪಕರಣಗಳನ್ನೂ, ಹಳೆ ಕತ್ತೆಯ ಬದಲು ಹೊಸ ಕತ್ತೆಯನ್ನೂ, ಒಂದೆರಡು ಆಡು ಹಂದಿ ಕುರಿಗಳನ್ನೂ, ಮದುವೆಯಾಗಲು ಒಂದು ಮಂಚವನ್ನೂ, ಕೊಂಡುಕೊಳ್ಳಲು ನಾಲ್ಕು ಕಾಸಾದರೂ ಆಗುತ್ತಿತ್ತು-ಅಮೇರಿಕಕ್ಕೆ ಹೋದರೆ. ಈಗ ಅದಕ್ಕೂ ಆಸ್ಪದವಿಲ್ಲ. ಅವರಿಗಿಂತ ಎಷ್ಟೋ ವಯಸ್ಸು ಹೆಚ್ಚಿದವನಾದರೂ ಬುದ್ಧಿಯಲ್ಲಿ ಇನ್ನೂ ಅವರ ಸಮತೂಕವಿದ್ದ ವಯೋಲನ ನೇತೃತ್ವದಲ್ಲಿ ರೀತಿ-ರಿವಾಜಿಲ್ಲದ ಏನೇನೋ ಕೆಲಸ ಅವರಿಂದ ನಡೆಯುತ್ತಿತ್ತು.

ಚಳಿಗಾಲದಲ್ಲಿ ಅವರು ಕೂಟ ಸೇರುವುದು ಬಹಳ ಮಾಡಿ ಅಂಟೋನಿಯೋ ಜಪ್ಪನ ಕುರಿಹಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ. ಈ ಕೂಟಕ್ಕೆ ಹಳ್ಳಿಯ ಹೆಣ್ಣುಗಳು “ಪಾಪಿಗಳ ಸಂಘ” ಎಂದು ಹೆಸರಿಟ್ಟರು. ರೋಜಾ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ಒಂದು ಆಡಿನ ಮೇಲೆ ಅವರು ಪಾಪಾಚರಣೆ ನಡೆಸುವ ಸಂಗತಿ ಜಪ್ಪನಿಗೆ ತಿಳಿಯಬೇಕಾದರೆ ಬಹಳ ಕಾಲ ಹಿಡಿಯಿತು.

ಇದರಲ್ಲಿ ತೀರ ವಿಚಿತ್ರವೇನೆಂದರೆ ಬರಾರ್ಡೋ ವಯೋಲಾ ಇನ್ನೂ ಮದುವೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳದೆ ತೊಂಬತ್ತು ವರುಷದ ತನ್ನ ಅಜ್ಜಿಯನ್ನು ಕಾಡುತ್ತಿದ್ದುದು. ಒಂದು ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಆತ ಎಲ್ಲಿರಾ ಎಂಬೊಬ್ಬಳನ್ನು ಪ್ರೇಮಿಸುತ್ತಿದ್ದನಂತೆ; ಆದರೆ ಭೂಮಿ ಕೈತಪ್ಪಿದ ಮೇಲೆ ಆಕೆಯನ್ನೂತ್ ಭಿಟ್ಟಿಯಾಗಲೇ ಇಲ್ಲ. ಈಗ ಯಾರಾದರೂ ಎಲ್ಲಿರಾಳ ವಿಷಯ ಪ್ರಸ್ಥಾಪಿಸಿದರೆ ಆತ ಕಿಡಿ ಕಿಡಿಯಾಗುವನು. ಚಳಿಗಾಲದಲ್ಲಿ ಮುದುಕರು ಕುಡಿಯುವುದರಲ್ಲೂ, ತರುಣರು ಪ್ರೇಮಿಸುವುದರಲ್ಲೂ ಮಗ್ನರಾಗಿರುವ ವಿರಾಮ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಬರಾರ್ಡೋ ಬಾಲ್ವಿಸ್ತೇರನ ಹತ್ತಿರ ವಾದ ಕುಟ್ಟುವನು. ಪೆಟ್ಟುಶಿಗಿನಿಗೂ ಹಳ್ಳಿಗಿನಿಗೂ ವ್ಯತ್ಯಾಸವೇನು ? ಪಾದ್ರಿಯ ಕಾನೂನು, ಮಾಲಿಕನ ಕಾನೂನು, ಸಂಪ್ರದಾಯದ ಕಾನೂನು ಯಾವುವು ? ಎಂಬುದರ ಕುರಿತು ಘನಘೋರವಾದ ಚರ್ಚೆ ಮಸಗಿ ಸೊರ್ಕಾನೇರಾಳ ಹೆಂಡದಂಗಡಿಯ ಮೇಜು ಉಲ್ಲೋಲಕಲ್ಲೋಲವಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಏನೇ ಆದರೂ, ಎಷ್ಟೇ ಒಪ್ಪಿಸಿದರೂ, ಬಾಲ್ವಿಸ್ತೇರನ ತಲೆಯಿಂದ ಅಜರಾಮರವೂ, ಅಪರಿವರ್ತನೀಯವೂ ಆದ ಸಮಾಜ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ವಿಚಾರವನ್ನು ಕೇಳುವುದು ಸಾಧ್ಯವಾಗಲಿಲ್ಲ.

ಎಲ್ಲಿರಾಳ ಯೋಚನೆಯನ್ನು ಬರಾರ್ಡೋ ಎಂದೋ ಬಿಟ್ಟು ಗೊಟ್ಟಿದ್ದನೆಂದು ನಾವು ಯೋಚಿಸುವುದರಲ್ಲಿದ್ದಾಗ, ಒಂದು ದಿನ ರಸ್ತೆಯ ಕೂಲಿ ಫಿಲಿಪ್ಪೋ ಆಕೆಯನ್ನು ಮದುವೆಯಾಗುವನೆಂಬ ಸುದ್ದಿ ಕೇಳಿ ಬರಾರ್ಡೋ ಮದ್ದಾನೆಯಂತೆ ರೇಗುವುದನ್ನು ನಾವು ನೋಡಿದೆವು. ಅವನು ಮೊತ್ತ ಮೊದಲು ಫಿಲಿಪ್ಪೋನ ಮನೆಗೆ ಓಡಿದನು: ಅಲ್ಲಿ

ಪುಣ್ಯಕ್ಕೆ ಫಿಲಿಪ್ಪೋ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಅಲ್ಲಿಂದ ಕಲ್ಲಣೆಗೆ ಓಡಿ ಫಿಲಿಪ್ಪೋ ಕಲ್ಲಿನ ಮೂಟೆ ಒಟ್ಟುವುದರಲ್ಲಿ ಮಗ್ನನಾಗಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಿದನು. ಎಲ್ಲರಳ ವಿಷಯ ತಾನು ಕೇಳಿದ ಮಾತು ಸತ್ಯವೇ? ಸುಳ್ಳೇ ? ಎಂಬುದನ್ನು ವಿಚಾರಿಸದನೇ, ಅವನನ್ನು ಹೂವಿನೆಸಳಿನಂತೆ ಹೆಕ್ಕಿ ತೆಗೆದು ಕಲ್ಲಿನ ರಾಶಿಗೆ ಎಂಟು ಹತ್ತು ಸಲ ಜಪ್ಪಿದನು. ಇತರರು ಬಂದು ಫಿಲಿಪ್ಪೋನ ಪ್ರಾಣ ಉಳಿಸಬೇಕಾಯಿತು.

ಆ ದಿನದಿಂದ ಬರಾರ್ಡೋ ಎಲ್ಲರಳ ಹತ್ತಿರ ಸುಳಿಯದಿದ್ದರೂ ಬೇರೆ ಯಾರೂ ಅವಳ ಸಮೀಪ ಹೋಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ.

“ಎಲ್ಲರಳಿಗೆ ಇಷ್ಟತ್ತೆದು ದಾಟಿತಲ್ಲವೆ ? ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಇಷ್ಟತ್ತಾಗುವುದರೊಳಗೆ ಮದುವೆಯಾಗುವುದು ಚೆನ್ನ. ಇದು ವಿಶೇಷವಾಯಿತು. ಅಲ್ಲದೆ ಅವಳಿಗೂ ಯಾರೂ ನೆರವಿಗಿಲ್ಲ” ಎಂದು ನಾನು ಒಂದು ದಿನ ಎಚ್ಚರಿಸಿದೆ.

ಬರಾರ್ಡೋನಿಂದ ಉತ್ತರವಿಲ್ಲ.

ನಾನು “ನಿನಗಾಗುವುದಿಲ್ಲವಾದರೆ ಬೇರೆಯವರಾದರೂ ಆಕೆಯನ್ನು ವಿವಾಹವಾಗಬಾರದೆ ?” ಎಂದಾಗ ಆತ ಉಗ್ರನಾಗಿ “ಮುಚ್ಚಿ ಬಾಯ್”! ಎಂದು ಎರಡೇ ಶಬ್ದದಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಸಂಧಾನಕ್ಕೆ ಒಡ್ಡು ಹಾಕಿದ.

ಮದದಿನ ಫುಸಿನೋಕ್ಕೆ ಹೋಗುವಾಗ ನಾನವನನ್ನು ಕಾದೆ. ಬಹಳ ಹೊತ್ತಾದರೂ ಅವನ ಸುಳಿವಿಲ್ಲದ್ದನ್ನು ಕಂಡು ಅವನ ಮನೆಗೆ ಹೋದೆ. ಮುದುಕಿ ಕಣ್ಣೀರು ಸುರಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು.

“ಬರಾರ್ಡೋಗೆ ಏನು ಹಿಡಿದಿದೆ ಮಗೂ ! ಅಜ್ಜನಿಗಿಂತಲೂ ಕಷ್ಟಗತಿ ಇವನಿಗೆ ಬರಲಿಕ್ಕುಂಟು. ನಿನ್ನ ರಾತ್ರಿ ಒಂದೇ ಒಂದು ಕ್ಷಣ ಆತ ರೆಪ್ಪೆ ಹಚ್ಚಲಿಲ್ಲ. ಎರಡು ಗಂಟೆ ರಾತ್ರಿಗೆ ಎದ್ದು ಹೊರಗೆ ಹೊರಟ. ಫುಸಿನೋಕ್ಕೆ ಹೋಗಲು ಇನ್ನೂ ಹೊತ್ತಿಲ್ಲವೆ ಮಗೂ ? ಎಂದರೆ ನಾನು ಫುಸಿನೋಕ್ಕು ಕೆಮ್ಮರಿಸಿಗೆ ಹೋಗುತ್ತೇನೆ ಎಂದ. ಯಾಕಪ್ಪಾ ಎಂದು ಕೇಳಿದರೆ ಅಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲಿಗಿಂತ ಜಾಸ್ತಿ ರೊಕ್ಕ ದೊರೆಯುತ್ತೆ ಎಂದ. ಇದಾವಾಗಿನಿಂದಪ್ಪು ನಿನಗೆ ಹಣದ ಚಿಂತೆ ಹಿಡಿದದ್ದು ? ಎಂದು ನಾನು ಕೇಳಿದುದಕ್ಕೆ ಪ್ರತ್ಯುತ್ತರವಿಲ್ಲದೆ ಹೊರಟೇ ಹೋದ !” ಎಂದಳು ಮುದುಕಿ.

ಬರಾರ್ಡೋ ಊರು ಬಿಟ್ಟು ಹೊರಟ ಸಮಾಚಾರ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಆಶ್ಚರ್ಯವನ್ನುಂಟುಮಾಡಿತು. ಆದರೆ ಆತ ಅದೇ ಸಂಜೆ ಮರಳಿದಾಗ ಅದಕ್ಕೂ ಮಿಗಿಲಾದ ಆಶ್ಚರ್ಯ ಉಂಟಾಯಿತು.

ನಾವು ನಾಲ್ಕೈದು ಮಂದಿ ಬೀದಿಯ ನಡುವೆ ನಿಂತು ಅವನ ವಿಷಯವೇ ಆಡುತ್ತಿದ್ದೆವು. ಅನಿರೀಕ್ಷಿತವಾಗಿ ಅವನು ಬಂದುದನ್ನು ನೋಡಿ ಅವನು ಹೋಗಿಯೇ ಇಲ್ಲವೆಂದು ನಾವು ನಿರ್ಧರಿಸಿದೆವು. ಇದ್ದುದರಲ್ಲಿ ಒಳ್ಳೆಯ ಅಂಗಿ, ಹ್ಯಾಟು ಧರಿಸಿದ್ದುದರಿಂದ

ಸಂದೇಹ ಇನ್ನೂ ಉಳಿದಿತ್ತು. ಅವನು ಒಂದಕ್ಕೊಂದು ಸಂಬಂಧವಿಲ್ಲದ ಒಂದು ಕತೆ ಹೇಳಿದಾಗ ನಾವು ಇನ್ನೂ ಸಂಶಯದಲ್ಲೇ ಇದ್ದೆವು.

“ನಾನು ಸ್ಟೇಶನ್ನಿಗೆ ಹೋಗಿ ಟಿಕೆಟ್ ತೆಗೆದುಕೊಂಡೆ. ಕಾರಾಬಿನಿಯೇರಿಗಳ ಒಂದು ಗುಂಪು ನನ್ನನ್ನು ಮುತ್ತಿ “ನಿನ್ನ ಪೇಪರ್ ಎಲ್ಲಿ ?” ಎಂದು ಕೇಳಿದರು. ಏತಕ್ಕೆ ಪ್ರಯಾಣ ಮಾಡುವುದು ? ಎಂದು ವಿಚಾರಿಸಿದರು. ನಾನು ಕೆಲಸಕ್ಕಾಗಿ ಹೋಗುತ್ತೇನೆಂದು ಹೇಳಿದೆ. ಹಾಗಾದರೆ ನಿನ್ನ ಕಾಗದವೆಲ್ಲಿ ? ಎಂದು ಮತ್ತೆ ಕೇಳಿದರು. ನಾನು, ಎಂಥ ಕಾಗದ ? ಎಂದೆ. ಹುಂ, ಕಾಗದವಿಲ್ಲದವನು ನೀನು ಕೆಲಸ ಮಾಡುವುದು ಸಾಧ್ಯವೇ ಇಲ್ಲ ಎಂದು ಹೇಳಿ ನನ್ನನ್ನು ಬುಕಿಂಗ್ ಆಫೀಸಿಗೆ ಒಯ್ದು ಟಿಕೆಟಿನ ಹಣ ವಾಪಸು ತೆಗೆಯಿಸಿಕೊಟ್ಟು ಸ್ಟೇಶನ್ನಿನಿಂದ ಹೊರಗೆ ಹಾಕಿದರು. ನಾನು ಕಾಲ್ಡೆಯಲ್ಲಿ ಮುಂದಿನ ಸ್ಟೇಶನ್ನಿಗೆ ಹೋದೆ. ಅಲ್ಲಿಯೂ ಕಾರಾಬಿನಿಯೇರಿಗಳು ನನ್ನನ್ನು ಬಿಡಲಿಲ್ಲ ಅಲ್ಲಿಯೂ ಒಂದೇ ರಾಗ : ಪೇಪರಲ್ಲಿ? ಏನೋ ಹೊಸ ಕಾನೂನಂತೆ ಆಂತರಿಕ ನಿರ್ವಾಸನಕ್ಕೂ ಪೇಪರು ಬೇಕಂತೆ. ನಾನಾಗ ಆಂತರಿಕ ನಿರ್ವಾಸನಕ್ಕೂ ನನಗೂ ಯಾವ ತೆರದ ಸಂಬಂಧವೂ ಇಲ್ಲವೆಂದೂ, ಕೆಮ್ಮರಿಸಿಗೆ ಹೋಗಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವುದೊಂದೇ ನನ್ನ ಉದ್ದೇಶವೆಂದೂ, ಅವರನ್ನಂಗಲಾಚಿದೆ. ಅವರು ಕೇಳಲಿಲ್ಲ. ಟಿಕೆಟಿನ ಹಣ ವಾಪಸು ತೆಗೆಯಿಸಿ ಕೊಟ್ಟು ನನ್ನನ್ನು ಸ್ಟೇಶನ್ನಿನಿಂದ ಹೊರಗೆ ದೂಡಿದರು. ಆದರೆ ಈ ಪೇಪರಿನ ಕತೆ ಮಾತ್ರ ನನಗೆ ಜೀರ್ಣವಾಗಲಾರದು. ನಾನು ಒಂದು ಹೋಟೆಲಿಗೆ ಹೋದಾಗ ಅಲ್ಲಿ ಕೆಲವರನ್ನು ವಿಚಾರಿಸಿದೆ. ಆಗ ಅಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ಗಾಡಿಯಾಳು, “ಎಲ ಎಲ, ಪೇಪರೆಂದರೆ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲವೆ ? ಯುದ್ಧ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಾವು ಅದರ ಹೊರತು ಬೇರೆ ಯಾವ ವಿಷಯವೂ ಮಾತಾಡುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ” ಎಂದು ಆಶ್ಚರ್ಯ ಸೂಚಿಸಿದ. ಇದು ನನ್ನ ಕತೆ. ಒಟ್ಟಾರೆ ಒಂದು ದಿನ ವ್ಯರ್ಥವಾಯಿತು.”

ಇದನ್ನು ಕೇಳಿ ಬಾಲ್ವಿಸ್ಟೇರ ತನ್ನ ಕಿಸೆಯಿಂದ ಆಗ ತಾನೇ ಅಂಚೆಯಿಂದ ಬಂದ ಅಚ್ಚು ಸರ್ಕೆಲಾರೊಂದನ್ನು ಹೊರ ಸೆಳೆದು “ಇಲ್ಲಿ ನೋಡು. ಇವರಿಗೂ ಪೇಪರುಬೇಕಂತೆ!” ಎಂದ.

ಅಪೂಲಿಯಾ ಪ್ರಾಂತದ ಮಜೂರ ಫೆಡರೇಷನ್ನಿನ ಚರ್ಮ ವಿಭಾಗವು ಜನರಲ್ ಬಾಲ್ವಿಸ್ಟೇರನಿಗೆ ಕೂಡಲೇ ಸಮಗಾರ ಪತ್ರವನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಆಜ್ಞಾಪಿಸಿತ್ತು.

“ಎಲ್ಲರಾಳಿಗೂ ಇಂಥದೇ ಕಾಗದ ಬಂದಿದೆ. ಅವಳು ಹೆದರಿಕೊಂಡು ನನ್ನ ಹತ್ತಿರ ಬಂದು, ಇದರ ಅರ್ಥವೇನು ? ಎಂದು ಕೇಳಿದಳು. ನನಗೆ ಹೇಗೆ ಗೊತ್ತಾಗಬೇಕು ? ತಾತ ಮುತ್ತಾತರ ಕಾಲದಿಂದಲೂ ನೆಮ್ಮಿಯ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ ಅವರು. ಈಗವಳು ಏನೋ ತೆರಿಗೆ ತೆತ್ತು ಸರ್ಕೆಲಾ ಫಿಲೇಟು ಪಡೆಕೊಳ್ಳಬೇಕಂತೆ” ಎಂದು ಮೆರಿಯೆಟ್ಟಾ ಹೇಳಿದಳು.

ಬರಾಡೋನ ಕೆಯೂ ಈ ಸರ್ಕೆಲಾರೂ ಒಂದೇ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಬಂದುದು ನನಗೇನೋ ದೊಡ್ಡ ಮೋಜಾಗಿ ಕಂಡಿತು.

“ನೆಯಿಗೆ ಕೆಲಸಕ್ಕೂ ಸರಕಾರಕ್ಕೂ ಏನು ಸಂಬಂಧವೋ ? ನಾವು ಒಂದು ಜಿಲ್ಲೆಯಿಂದ ಇನ್ನೊಂದು ಜಿಲ್ಲೆಗೆ, ಒಂದು ಪ್ರಾಂತ್ಯದಿಂದ ಇನ್ನೊಂದು ಪ್ರಾಂತ್ಯಕ್ಕೆ ಕೆಲಸ ಹುಡುಕಿಕೊಂಡು ಹೋದರೆ ಇವರಿಗೇನಂತೆ ? ಇವೆಲ್ಲ ನಮ್ಮ ನಮ್ಮೊಳಗಿನ ವಿಚಾರ. ಯುದ್ಧ ಕಾಲವಾದರೆ ಜನರ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಕ್ಕೆ ಕೈಯಿಕ್ಕಬೇಕು. ಈಗದು ಅವಶ್ಯಕವಲ್ಲವೆ ?” ಎಂದು ನಾನು ಕೇಳಿದೆ.

ಜನರಲ್ ಬಾಲ್ಗ್ರೇವ್ “ನೀನು ಮಂಕು, ನಿನಗೇನು ಗೊತ್ತು ಈ ವಿಚಾರ ? ಇದು ಶಾಂತಿ ಕಾಲವೋ, ಯುದ್ಧ ಕಾಲವೋ ಎಂದು ನಮಗೇನು ಗೊತ್ತು ಮಣ್ಣು ? ಹೌದು, ಈ ಪ್ರಶ್ನೆ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಹೌದೆನಿಸಿತು.

“ಜನರು ಕಾಗದ ಪತ್ರ ಪಡೆದೇ ಕೆಲಸ ಮಾಡಬೇಕೆನ್ನುವುದಾದರೆ ನಾವು ಯುದ್ಧಕ್ಕಿಳಿದಿದ್ದೇವೆಂದು ಬೇರೆ ಹೇಳಬೇಕೆ ?”

“ಯಾರ ಹತ್ತಿರ ಯುದ್ಧ ? ಯಾರೊಡನೆ ಎಂದು ನಮಗೆ ತಿಳಿಯದೆನೆ ಯುದ್ಧವಾಗಲು ಸಾಧ್ಯವೆ ?” ಎಂದು ಬೆರಾರ್ಡೋ ಕೇಳಿದ.

“ನೀನೂ ಒಬ್ಬ ಮಂಕು. ಭೂಮಿಯಿಲ್ಲದ ನಿನ್ನಂಥ ಭಿಕಾರಿ ರೈತನಿಗೆ ಈ ಗಹನವಾದ ವಿಷಯ ಹೇಗೆ ತೆಗೆ ಹೋದೀತು ? ಯುದ್ಧ ಘೋಷಣೆ ಮಾಡುವ ಕೆಲಸ ಪಟ್ಟಣಿಗರದು; ಯುದ್ಧ ಮಾಡುವ ಜವಾಬ್ದಾರಿ ರೈತರಾದ ನಮ್ಮದು. ಕಳೆದ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ನಾವು ಯಾರ ಇದಿರು ಹೋರಾಡಬೇಕೆಂದು ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಹೊರಡುವ ಮೊದಲು ನಮಗೆ ಗೊತ್ತಿತ್ತೆ ? ಪಿಲಾತೋ ಯುದ್ಧ ಮೆನೆಲಿಕ್ಸನ ಮೇಲೆ ಎಂದು ಬಗೆದರೆ, ಸಿಂಪ್ಲಿಸಿಯಾನೋ ಅದು ತುರುಕರ ಮೇಲೆ ಎನ್ನಲಿಲ್ಲವೆ ? ನಾವಾಗ ಹೋರಾಡಿದ್ದು ಟ್ರಿಯೆಸ್ಟಿ ಮೇಲೆ ಎಂದು ನಮಗರಿವಾದದ್ದು ಎಷ್ಟು ವರ್ಷದ ಮೇಲೆ ? ಹೇಳು. ಅಲ್ಲದೆ ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಯುದ್ಧಗಳು ಯಾರಯಾರೊಳಗೆ ನಡೆದವು ಎಂದು ಈಗಲೂ ಧೈರ್ಯವಾಗಿ ಹೇಳುವುದು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ರೈತರು ಫಕ್ಟೆ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವಷ್ಟು ಸುಲಭವಾದ ಕೆಲಸವಲ್ಲ ಯುದ್ಧ. ರೈತನಿಗೆ ಕಾಣುವುದು ಯುದ್ಧದ ಒಂದು ಚಿಕ್ಕ ಪಾತ್ಕ ಅಷ್ಟೆ ಅದೇ ಅವರಿಗೆ ಈ ಪೇಪರ್ ಘೋಷಣೆ ದೊಡ್ಡದೆನಿಸುತ್ತದೆ. ಪಟ್ಟಣಿಗೆ ನಮಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ನೋಡುತ್ತಾನೆ. ಬರಾಹು, ಮದ್ದು ಗುಂಡಿನ ಕಾರ್ಖಾನೆ, ಇತ್ಯಾದಿ. ಅರಸನಿಗೆ ಇಡಿ ದೇಶ ದೃಷ್ಟಿಯಿರುತ್ತದೆ. ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಕಾಣಬಲ್ಲವನು ದೇವರೊಬ್ಬನೇ” ಎಂದು ಬಾಲ್ಗ್ರೇವ್ ಉತ್ತರ ಕೊಟ್ಟ.

“ಅದಿರಲಿ, ನೀನೀಗ ಪೇಪರು ಪಡೆಕೊಳ್ಳುತ್ತೀಯೋ ಇಲ್ಲವೋ ?”

“ಪಡೆಕೊಳ್ಳದೆ ? ದುಡ್ಡು ಮಾತ್ರ ತೆರವುದಿಲ್ಲ. ಅಷ್ಟೆ”

ನಾವೇನು ಹೇಳಿದರೂ ಪೇಪರಿನ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ನಮ್ಮ ಮತ ಒಂದೇ ಆಗಿತ್ತು.

ಯುದ್ಧದ ಮಾತು ಆ ರಾತ್ರಿ ಬಹಳ ಹೊತ್ತು ಮುಂಬರಿಯಿತು. ಎಲ್ಲ ಮನೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಒಂದೇ ಚರ್ಚೆ. “ಯಾರ ಮೇಲೆ ಯುದ್ಧ ?” ಇದು ಮಾತ್ರ ಯಾರಿಗೂ

ತಿಳಿಯದು. ಸೊರ್ಕನೇರಳ ಹೆಂಡದಂಗಡಿಯ ಮುಂದೆ ಜ್ಞಾನ ಪಿಪಾಸುಗಳಾಗಿ ಬಂದವರೆಲ್ಲರಿಗೂ ಅಷ್ಟುತವನ್ನೂಡಲು ಬಾಲ್ವಿಷ್ಟೇರ ಸರ್ಕದಾ ಸಿದ್ಧನಾಗಿದ್ದ.

“ಯುದ್ಧವೇ ? ಯಾರೊಡನೆ ? ನನ್ನ ಸರ್ಕಲಾರಿನಲ್ಲೇನೂ ಇರಲಿಲ್ಲವ್ವು ! ಪೇಪದು ಪಡೆಯಬೇಕಾದರೆ ಫೀ ಕೊಡಬೇಕಂತೆ. ಇಷ್ಟೇ ಬರೆದಿತ್ತು ಅದರಲ್ಲಿ”

“ಫೀ, ಫೀ ಫೀ ಯಾವಾಗ ನೋಡಿದರೂ ಫೀ !”

ಇನ್ನೊಸೆಂಚೊ ಲಾ ಲೆಗಿಯ ಅನಿರೀಕ್ಷಿತ ಆಗುವನದಿಂದ ನಮ್ಮ ಸಾಮಾನ್ಯ ಗಲಭೆಗೆ ಬಣ್ಣ ಬರಿತು.

ಅಂಥ ಮುಖ್ಯವಾದ ಕಾರಣ ಇಲ್ಲದೆ ಹೋದರೆ ಇನ್ನೊಸೆಂಚೊ ಫೊಂತಮಾರಕ್ಕೆ ಕಾಲಿಡುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಜೀವನ ಆಸೆ ಇದ್ದುದರಿಂದಲೇ ಆತ ಈಗ ಕೆಲವು ತಿಂಗಳು ಮುಖ ತೋರಿಸಲಿಲ್ಲ ತನ್ನ ಇಚ್ಛೆಯಿಂದಲೇ ಅವನು ಬಂದುದಲ್ಲವೆಂಬುದು ಖಂಡಿತ ಸೊರ್ಕನೇರಳ ಹೆಂಡದಂಗಡಿಯನ್ನು ಸಮೀಪಿಸಿದಾಗ ಅವನು ಭಯಾಕ್ರಾಂತನಾದ. ಮುಖ ಬಿಳುಪೇರಿತು. ಸಮಯಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಸೊರ್ಕನೇರಳ ಕಾಲು ವಣೆ ಇಡದೆ ಹೋಗಿದ್ದರೆ ಅವನು ಕಾಲು ಕುಸಿದು ಬಿದ್ದು ಬಿಡುತ್ತಿದ್ದ.

“ನನ್ನ ಮೇಲೆ ಕ್ಷಮೆ ಇರಲಿ. ನಿಮ್ಮ ದಯೆ ಇರಲಿ. ಹೆದರಬೇಡಿ. ಹೆದರಬೇಡಿ. ಅಂಜುವುದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವೇ ಇಲ್ಲ. ನನ್ನ ಹೆದರಿಕೆಯ ನಿಮಗೆ ? ಬೇಡ, ಬೇಡ—” ಎಂದು ಕ್ಷೀಣ ಸ್ವರದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ.

ಬರಾರ್ಡೊ ಅವನ ಎದೆಯುಡಗುವಂತೆ “ಸರಿ, ಏನು ಹೇಳಬೇಕಾಗಿದೆಯೋ ಅದನ್ನು ಬೋಗಳು” ಎಂದ.

“ಸರಿ, ಸರಿ. ಮುಖ್ಯವಾದ್ದನ್ನೇ ಮೊದಲು ನಿಮಗೆ ತಿಳಿಸಿ ಬಿಡುತ್ತೇನೆ. ತೆರಿಗೆಯ ಮಾತೇ ಇಲ್ಲ ಇದರಲ್ಲಿ. ಎಲ್ಲಾ ದೇವರಾಣೆ, ತೆರಿಗೆಯ ಪ್ರಶ್ನೆಯೇ ಅಲ್ಲ ಇದು. ತೆರಿಗೆಯ ಮಾತು ನನ್ನ ಬಾಯಿಂದ ಬಂದರೆ ನನ್ನ ಕಣ್ಣು ಕುರುಡಾಗಲಿ !”

ಕೆಲವು ಕ್ಷಣ ಎಲ್ಲ ಮೌನ. ಇನ್ನೊಸೆಂಚೊನ ಕಣ್ಣು ಕುರುಡಾಗಲಿಲ್ಲ.

“ಸರಿ, ಮುಂದುವರಿಸು” ಎಂದು ಬರಾರ್ಡೊ ಗುಡುಗಿದ.

“ಒಂದು ದಿನ ರಾತ್ರಿ ಒಬ್ಬ ಆಫೀಸರ್-ಏನವನ ಹೆಸರು ? ಹಾಂ. ಹಾಂ ಮಾನ್ಯ ಪೆಲಿನೊ....ಬರಲಿಲ್ಲವೇ ಇಲ್ಲಿಗೆ ! ನಿಮಗಿನ್ನೂ ನೆನಪಿದೆ ? ಸಂತೋಷ. ಸಂತೋಷ, ಮಾನ್ಯ ಪೆಲಿನೋ ನಗರಕ್ಕೆ ಹೋದವನೇ ಫೊಂತಮಾರ ಸರಕಾರದ ಶತ್ರುಗಳಿಂದ ತುಂಬಿಹೋಗಿದೆ ಎಂದು ವರದಿ ಒಪ್ಪಿಸಿದ... ಹೆದರಬೇಡಿ; ಅದರಲ್ಲೇನೂ ಅಪಾಯವಿಲ್ಲ, ಇಲ್ಲಿ ಕೇಳಿದ ಕೆಲವು ಮಾತುಗಳನ್ನು ತತ್ಪ್ರತಿ ಸರಕಾರಕ್ಕೆ ತಿಳಿಸಿದ. ನೀವು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಹೇಳಿರಬಹುದು. ಆದರೆ ಆತನಿಗೆ ಅದನ್ನು ತಿಳಿಯುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಇಲ್ಲ ಎಂಬುದನ್ನು ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳೋಣ ಆದರೂ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಸ್ವಲ್ಪ ಜಾಗೃತೆ ವಹಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅಂಥ ಮಹತ್ವದ್ದೇನೂ ಅಲ್ಲ. ನಿಮಗೊಂದು ಕಾಸೂ ಖರ್ಚಾಗಲಾರದು.

ಅರ್ಥವಿಲ್ಲದ ವಿಷಯಗಳಿಗೆ ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಶಸ್ತ್ಯ ಕೊಡುವುದು ವಿಶೇಷವಲ್ಲವಷ್ಟೆ ಅಂಥದೇ....

ನಮ್ಮ ಮೇಲೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡ ಎಲ್ಲ ಕ್ರಮಗಳ ಕುರಿತು ಲಾ ಲೆಗ್ಗೆ ಜ್ಞಾನವಿಲ್ಲ. ನಗರ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ನಡೆದುದನ್ನು ತಿಳಿಯುವುದು, ತಿಳಿಸುವುದು ಮಾತ್ರ ಅವನ ಕೆಲಸ. ಬೇಡಾದುದನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವ ಬಯಕೆ ಅವನಿಗಿಲ್ಲವೇ ಇಲ್ಲ. ಫೊಂತಮಾರಕ್ಕೆ ಆತ ಅರುಹಬೇಕಾಗಿರುವ ಮೊದಲನೆಯ ವಿಷಯ “ಕರ್ಪೂರ್”. ಸಾಯಂಕಾಲದ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯ ಗಂಟೆಯಿಂದ ಹಿಡಿದು ಮರುದಿನ ಮುಂಜಾವಿನ ವರೆಗೆ ಎಲ್ಲರೂ ಮನೆಯ ಒಳಗಿರಬೇಕು.

“ಆಗಲೂ ನಮ್ಮ ಸಂಬಳ ದೊರೆಯುತ್ತಲ್ಲವೆ ?” ಎಂದು ಬರಾರ್ಡೊ ಕೇಳಿದ.

“ನಿಮ್ಮ ಸಂಬಳದ ವಿಷಯ ಎಲ್ಲಿ ಬಂತು”. ಎಂದು ಇನ್ನೊಸೊಂಚೋ ಉತ್ತರಿಸಿದ.

“ಸಂಬಳ ವಿಷಯ ಬರಬಾರದೇ ? ಮುಂಜಾವಿಗೆ ಮೊದಲು ನಾವು ಮನೆ ಬಿಡದಿದ್ದರೆ ಫುಸಿನೋ ಸೇರುವಾಗ ನಡುಹಗಲಾಗುವುದಿಲ್ಲವೆ ? ಹೀಗೆ ತಡವಾಗಿ ಹೋದರೂ ಮೂರು ನಾಲ್ಕು ತಾಸಿನ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಹಿಂದಿನಷ್ಟೇ ಸಂಬಳ ಸಿಗುವುದಾದರೆ ಕರ್ಪೂರ್ಗೆ ಜಯವಾಗಲಿ ! ಮೂರು ಮೂರು ಸಲ ಕೂಗೋಣ ಕರ್ಪೂರ್ಗೆ ಜಯವಾಗಲಿ !”

“ನೀರಾವರಿ ಹೇಗಾಗುತ್ತೆ ? ಎಲ್ಲರೂ ಮನೆಯೊಳಗೆ ಅಡಗಿಕೊಂಡರೆ ಹೊಲಕ್ಕೆ ನೀರು ಸೇರಿ ಹಾಕುವವರು ಯಾರು ?”

ಒಂದು ಕ್ಷಣ ಲಾ ಲೆಗ್ಗೆ ಪೇಚಿನಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದಂತೆ ಕಂಡಿತು.

“ನಿಮಗೆ ಅರ್ಥವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಅಥವಾ ನೀವು ನಟನೆ ಮಾಡುತ್ತೀರಿ. ನೀವು ಇದ್ದ ಹಾಗೇ ಇರಬಹುದು. ‘ಪೊದೆಸ್ತಾನ ಪಟ್ಟಕ್ಕೆ ಏರಿದ ಕಂಟ್ರಾಕ್ಟರು ತನಗೆ ಕಂಡದ್ದನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಜಿಲ್ಲಾ ದೂತನಾದ ನಾನು ನನ್ನ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ, ಇದರಲ್ಲಿ ಯಾರ ಆತಂಕವಿದೆ ? ಮೇಲಧಿಕಾರಿಗಳ ದೂರನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಪೊದೆಸ್ತಾ ಈ ಏರ್ಪಾಡು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಅವರ ಅಪ್ಪಣೆ ನಿಮಗೆ ತಿಳಿಸಿ ಹೋಗುವುದು ನನ್ನ ಕೆಲಸ. ನಿಮಗೆ ಸರಿಕಂಡದ್ದನ್ನು ನೀವು ಮಾಡಬಹುದು.

ಜನರಲ್ ಬಾಲ್ದಿಸೇರ “ಹೀಗೆಲ್ಲ ಆಗುವುದಾದರೆ ಕಾನೂನು ಎಲ್ಲಿಗೆ ಓಡಿ ಹೋಯಿತು ? ಕಾನೂನು ಎಲ್ಲಳಯಿತು ? ಕಾನೂನು ಈಗ ಎಲ್ಲಿಗೂ ಒಂದೇ ಅಲ್ಲವೋ?” ಎಂದು ಬೊಬ್ಬಿಟ್ಟ.

ಇನ್ನೊಸೊಂಚೋ “ಕ್ಷಮಿಸು. ಕ್ಷಮಿಸು. ನೀನು ನಿದ್ದೆ ಹೋಗುವುದು ಎಷ್ಟು ಹೊತ್ತಿಗೆ?”

“ಕತ್ತಲು ಕವಿಯುವುದೇ ತಡ.”

“ಎಳುವುದು ಯಾವಾಗ?”

ಸಾಧಾರಣ ಹತ್ತು ಗಂಟೆಗೆ ಬೇರೆ ಕೆಲಸ ಬೇಡವೆ ಬೇಗ ಏಳುವುದಕ್ಕೆ ?”

“ಸರಿ, ಹಾಗಾದರೆ ಈ ಕಾನೂನನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ಜಾರಿಗೆ ತರುವುದು ನಿನ್ನ ಕೆಲಸವಾಯಿತು.”

ನಾವೆಲ್ಲ ನಕ್ಕು-ಬಾಲ್ಡ್ವಿನ್ ನಗಲಿಲ್ಲ. ಈ ನಗುವಿನಿಂದ ಇನ್ನೊಬ್ಬನಿಗೆ ತುಸು ಧೈರ್ಯ ಬರುವಂತಾಯಿತು. ಕಡ್ಡಿ ಕೀರಿ ಸಿಗರೇಟು ಹಚ್ಚಿ ನಿರಾಂತಕವಾಗಿ ಎಳೆದ. ಹೊಗೆಯನ್ನು ಹೊರ ಬಿಡುವುದರ ಬದಲು ಬಾಯಲ್ಲಿ ತುಂಬಿಕೊಂಡು ನಿಧಾನವಾಗಿ ತುಸುತುಸುವೇ ಮೂಗು ಹೊಳ್ಳೆಯಿಂದ ಹೊರಗಟ್ಟಿದ. ಅದನ್ನು ನೋಡಿ ನಾವು ಆಶ್ಚರ್ಯಪಡುವ ಕಾಲದಲ್ಲೇ ಪೊದೆಸ್ತಾನ ಎರಡನೆಯ ಕಾಯಿದೆಯನ್ನು ನಮಗೆ ತಿಳಿಸಿಬಿಟ್ಟ ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಸ್ಥಾನಗಳಲ್ಲಿಯೂ

ಇಲ್ಲಿ ರಾಜಕೀಯ ಚರ್ಚೆಗೆ ನಿರ್ಬಂಧವಿದೆ

ಅಪ್ಪಣೆ ಪ್ರಕಾರ

ಎಂಬ ಪ್ರಕಟಣೆಯನ್ನು ಅಂಟಿಸಬೇಕಂತೆ.

ಫೊಂತಮಾರದಲ್ಲಿ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಸ್ಥಾನ ಇದ್ದುದೊಂದೆ-ಸೊರ್ಕನೇರಳ ಅಂಗಡಿ. ಪೊದೆಸ್ತಾನ ದಸ್ತು ಹಾಕಿದ ನೋಟೀಸೊಂದು ಲಾ ಲೆಗ್ನಿಯ ಕೈಯಿಂದ ಸೊರ್ಕನೇರಳಿಗೆ ಬಂತು.

ಸೊರ್ಕನೇರಾ ಸತ್ಯವಾಗಿ. “ಫೊಂತಮಾರದಲ್ಲಿ ನಿನ್ನ ರಾಜಕೀಯ ಎಂದರೇನೆಂದು ತಿಳಿದವರೇ ಇಲ್ಲ. ನನ್ನ ಅಂಗಡಿಯಲ್ಲಿ ಈವರೆಗೆ ಆದರೂ ಯಾರೂ ರಾಜಕೀಯದ ಮಾತು ಆಡಿಯೇ ಇಲ್ಲ” ಎಂದು ನುಡಿದಳು.

“ಹಾಗಾದರೆ ಮಾನ್ಯ ಪೆಲಿನೋ ಸಿಟ್ಟಾದದ್ದೇಕೆ ? ನೀವು ಅವನಿಗೇನಂದಿರಿ ?”

“ಓಹೋ, ನಾವು ಅವನಿಗೆ ಬೇಕಾದ್ದು ಹೇಳಿದೆವು. ಬೆಲೆ, ಕೂಲಿ, ತೆರಿಗೆ, ಕಾನೂನು ಹೀಗೆ ಏನೋ ಎಲ್ಲ. ಯಾಕೆ, ಇವೊತ್ತು ನಾವು ಪೇಪರು, ಯುದ್ಧ, ಪರದೇಶಗಮನ ಮುಂತಾದ ವಿಷಯ ಮಾತಾಡಲಿಲ್ಲವೆ ?.....”

“ಸರಿ, ತಿಳಿಯಿತು. ನೀವಿನ್ನು ಈ ವಿಷಯ ಮಾತನಾಡಕೂಡದು. ಪೊದೆಸ್ತಾರ ಆಜ್ಞೆ ಇದೆ. ಇದು ಫೊಂತಮಾರದ ಸಲವಾಗಿಯೇ ಮಾಡಿದ ಕಾಯಿದೆ ಅಲ್ಲ, ಇಡಿ ಇಟಲಿಗೇ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ್ದು. ಬೆಲೆ, ಕೂಲಿ, ಕು ತೆರಿಗೆ ಇತ್ಯಾದಿ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ಮಾತಾಡಿಕೊಳ್ಳಕೂಡದು.”

“ಅಂದರೆ ನಾವು ಯಾವ ವಿಷಯವೂ ಮಾತೆತ್ತಾರದು. ಅಲ್ಲವೆ ?

“ಹೌದು. ಬರಾರ್ಡೋ, ಹೌದು. ಪಿಟ್ಟೆಂದು ಕೂಡ ನೀವು ಈ ಸಂಗತಿ ಮಾತಾಡಬೇಡಿ. ಪೊದೆಸ್ತಾನ ಆಜ್ಞೆಯ ಅರ್ಥ ಇದು. ಚರ್ಚೆ, ವಿವಾದ ಸಂಪೂರ್ಣ ನಿಲ್ಲಬೇಕು.”

ಬರಾರ್ಡೋ ತಾನಂದುದಕ್ಕೆ ಸಮತಿ ಇತ್ತುದ್ದುದನ್ನು ಕಂಡು ಇನ್ನೊಸೆಂಚೋಗೆ ಹಿಡಿಸಲಾರದಷ್ಟು ಆನಂದವಾಯಿತು. ಬರಾರ್ಡೋನ ತಿದ್ದುಪಡಿಯನ್ನು ಮದಮಾತಿಲ್ಲದೆ ಮನ್ನಿಸಿ ಬಿಳೇ ರಟ್ಟಿನ ಮೇಲೆ ದೊಡ್ಡಕರದಲ್ಲಿ

ಎಲ್ಲಾ ಚರ್ಚೆಗೂ ಕುಟ್ಟುನಿಟ್ಟಾದ ನಿರ್ಬಂಧವಿದೆ

—ಪೊದೆಸ್ತಾನ ಅಪ್ಪಣೆ ಮೇರೆಗೆ.

ಎಂದು ಸ್ವತಃ ಬರೆದುಕೊಟ್ಟ.

ಸೂರ್ಕನೇರಳ ಅಂಗಡಿಯ ಗೋಡೆಗೆ ಎತ್ತರವಾಗಿ ಈ ಪ್ರಕಟನೆ ತಗಲಿಸುವ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಬರಾರ್ಡೋ ಮುದ್ದಾಗಿ ಮಾಡಿದ ಅವನು ಈ ರೀತಿ ಲಾಲಿಗಾಗಿ ನೆರವಾದುದು ನಮಗೆ ಎಲ್ಲಿಲ್ಲದ ಆಶ್ಚರ್ಯವನ್ನುಂಟುಮಾಡಿತು. ತನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನೊಳಗಿದ್ದುದನ್ನು ಬಿಡಿಸಿ ಹೇಳುವಂತೆ “ಈ ಪ್ರಕಟನೆ ಯಾರಾದರೂ ಮುಟ್ಟಿದರೆ ಜೋಕೆ !” ಎಂದು ಎಚ್ಚರಿಸುವುದಕ್ಕೂ ಬರಾರ್ಡೋ ಹಿಂದೆ ಹೋಗಲಿಲ್ಲ.

ಇನ್ನೊಸೆಂಚೋಗೆ ಕೈ ಮುಂದುಮಾಡಿ ಬರಾರ್ಡೋವನ್ನು ತಬ್ಬಿಹೊಳ್ಳುವಷ್ಟು ಸಂತಸ ಉಕ್ಕೇರಿತು. ಬರಾರ್ಡೋನ ವಿವರಣೆ ಮಾತ್ರ ಅವನಿಗೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಮಿತಿಮೀರಿದಂತೆ ಕಂಡಿರಬಹುದು.

“ನಾನು ನಿಮಗೆ ಎಂದೋ ಹೇಳಿರಲಿಲ್ಲವೆ ? ಪೊದೆಸ್ತಾ ಆಜ್ಞೆ ಹೊರಡಿಸಿದ ಮೇಲೆ ಮಾತ್ರ ನಿಮಗೆ ನಾನೆಂದುದು ಅರ್ಥವಾಗುತ್ತೆ” ಎಂದು ಲಾ ಲೆಗ್ಗೆ ನುಡಿದ.

ಬರಾರ್ಡೋ ಸುರುಮಾಡಿದ : “ಮಾಲಿಕರ ಹತ್ತಿರವಾದ ಹೂಡಬಾರದು ಎಂಬುದು ನನ್ನ ಸೂತ್ರ ಈ ವಾದ, ಈ ಚರ್ಚೆಗೋ ರೈತರು ದುಃಖದ ಮೂಲ. ರೈತನೊಂದು ಕತ್ತೆ ವಾದ ಹೂಡುವ ಕತ್ತೆ ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ನಾವು ಕತ್ತೆಗೂ ಕೀಳಾಗಿರುವುದು. ಕತ್ತೆ ವಾದ ಹೂಡುವುದುಂಟೆ? ಎಷ್ಟೇ ಭಾರಹೇರಿದರೂ ಅದು ನಿಮ್ಮೊಡನೆ ಚರ್ಚೆಗಳಿದೀತೆ ? ಇಲ್ಲ ವಾದದ ಅಭ್ಯಾಸವೇ ಇಲ್ಲ ಆ ಬುದ್ಧಿ ಶಾಲಿಗೆ ಕತ್ತೆಯ ವೇಗಕ್ಕೆ ಒಂದು ಮಿತಿಮುಂಟು ನಿಜ, ಅದನ್ನದು ಮೀರಲಾರದು ಎಂಬುದೂ ನಿಜ, ಆದರೆ ಅದು ವಾದಕ್ಕಿಳಿಯುವುದಿಲ್ಲ ಹುಲ್ಲು ಒಂದು ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಅದರ ಹೊಟ್ಟೆಗೆ ಬೀಳಬೇಕು; ಹುಲ್ಲು ಕಡಮೆಯಾದರೆ ಅದು ಕೇಳುವುದಿಲ್ಲ. ಹೌದು ಆದರೆ ಒಂದು ದಿನವಾದರೂ ಅದು ನಿಮ್ಮ ಹತ್ತಿರ ಈ ಕುರಿತು ಚರ್ಚೆ ಮಾಡಿದ್ದುಂಟೆ ? ಆಡು, ದನ, ಕುದುರೆ ನಿಮಗೆ ಕೊಡುವಷ್ಟು ಕೆಲಸ ಕತ್ತೆ ಕೊಡಲಾರದು. ನೀವೇನು ತರ್ಕ ಮಾಡಿದರೂ ಅದಕ್ಕೊಪ್ಪಿಗೆ ಇಲ್ಲ. ನೀವೆಂಥ ಸ್ಫೂರ್ತಿಯಿಂದ ಭಾಷಣ ಮಾಡಿದರೂ ಅದನ್ನೊಪ್ಪಿಸಲಾರಿರಿ. ಅದಕ್ಕರ್ಥವೇ ಆಗುವುದಿಲ್ಲ ಅಥವಾ ಅರ್ಥವಾಗದವರಂತೆ ಅದು ಮೌನ ಧರಿಸುತ್ತದೆ. ಈಗ ರೈತನನ್ನು ನೋಡಿ. ಶಕ್ತಿ ಮೀರಿ ಆತನನ್ನು ದುಡಿಯಿಸಬಹುದು; ಹೊಟ್ಟೆಗೆ ಊಟ ಬೀಳದೆಯೂ ಆತ ದುಡಿಯಬಲ್ಲ, ದುಡಿಯುತ್ತಾನೆ. ಯಜಮಾನನ ಸಲುವಾಗಿ ಸಾಯುವುದಕ್ಕೂ ಹಿಂಜರಿಯುವುದಿಲ್ಲ. ನರಕವೆಂಬಂಥ ಒಂದು ಜಾಗ ಇನ್ನೂ ಬೇರೆಯೇ ಇದೆ ಎಂದು

ಅವನನ್ನು ನಂಬಿಸುವುದೂ ಕಷ್ಟವಲ್ಲ. ಸುತ್ತ ಮುತ್ತಲೂ ಕಣ್ಣು ಬಿಟ್ಟು ನೋಡಿದರೆ ಇದು ತಾನಾಗಿ ತಿಳಿಯುತ್ತೆ”.

ಬರಾರ್ಡೋನ ಬಾಯಿಂದ ಇಂಥ ಮಾತು ಬರುವುದು ನಮಗೆ ಅಭ್ಯಾಸವಾಗಿದ್ದರೂ ಇನ್ನೊಸೊಂಚೋ ಕಣ್ಣು ಕಣ್ಣು ಬಿಟ್ಟು

ಬರಾರ್ಡೋ ಮುಂಬರಿದ ; “ನಿಮ್ಮ ಕತ್ತೆಗೆ ನೀವು ಒಂದು ದಿನ ತಿಂಡಿ ತಿನಿಸದಿದ್ದರೆ ಏನಾಗುತ್ತದೆ ? ಅದು ತಿಂಡಿ ತಿನಿಸು, ಕೆಲಸ ಮಾಡಿಯೇನು. ಇಲ್ಲವಾದರೆ ಖಂಡಿತವಾಗಿ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ” ಎಂದು ಧರಣಿ ಹಿಡಿಯುವುದಿಲ್ಲವೆ ? ಅಥವಾ ಹೀಗೆ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿ ತನಗೆ ವಾದ ಹೂಡುವ ಸ್ವಭಾವ ಇಲ್ಲದೆ ಹೋದರೂ, ಈ ಅರ್ಥವನ್ನು ಅತ್ಯಂತ ಸ್ವಾಭಾವಿಕವಾಗಿ ಕಾರ್ಯರೂಪದಲ್ಲಿ ತೋರಿಸಿಯೇ ತೋರಿಸುತ್ತದೆ. ಘನಿಸೋ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಗೇಯುವ ಈ ಆರು ಸಾವಿರ ರೈತರು ವಾದ ಹೂಡದೆ ಪಳಗಿಸಲಿಕ್ಕಾಗದೆ, ಕಾರಾಬಿನಿಯೇರಿಗಳ ದರ್ಪಕ್ಕೆ ಬಗ್ಗದೆ, ಪಾದ್ರಿಗೆ ತಗ್ಗದೆ, ಜಡ್ಡಿಗಳಿಗೆ ಅಂಜದೆ, ತೀರ ಕತ್ತೆಗಳಾದರೆಂದು ಭಾವಿಸುವ, ಸರಿ. ಅವರು ನಿಜವಾದ ಕತ್ತೆಗಳೇ ಆಗಿದ್ದಾರೆ ಎಂದು ಎಣಿಸುವ ಆಗ ಘನಿಸೋ ಭೂಮಿ ಹೇಗಿದ್ದೀತು ? ರಾಜಕುಮಾರ ಟೋರ್ನೋನಿಯಾ ಗೋಪಾಳಬಿಟ್ಟು ಹಿಡಿಯುವುದನ್ನು ನಾವೀ ಕಣ್ಣಿನಿಂದಲೇ ನೋಡಲಾರೆವೆ ? ಇನ್ನು ನಿನ್ನ ಕೆಲಸ ಮುಗಿಸಿ ಅದೇ ಹಾದಿಯಾಗಿ ತಾನೇ ನೀನು ಹೋಗಬೇಕು ? ನಿನ್ನನ್ನೀಗ ಕತ್ತು ಹಿಚುಕಿ ಕೊಂದುಬಿಟ್ಟರೆ ಹೇಗಾದೀತು ? ಹೇಳು ಬಾಯಿ ತೆರೆದು ಹೇಳು ನೋಡೋಣ. ನಮಗೆ ಹಾಗೆ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಅಡ್ಡಿ ಏನಿದೆ ?”

ಇನ್ನೊಸೊಂಚೋ ಏನೋ ತೊದಲು ನುಡಿಯಲೆಳಸಿದರೂ ಧ್ವನಿ ಕುತ್ತಿಗೆಯ ಮೇಲೆ ಏರದಾಯಿತು. ಮುಖದಲ್ಲಿ ರಕ್ತವು ಛಾಯೆ ಮಾಯವಾಗಿತ್ತು.

“ತಡೆ ಏನು ಗೊತ್ತೆ ? ನಾನೇ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ. ನಾವು ಕತ್ತೆಗಳಲ್ಲವಾದ್ದರಿಂದ ವಾದ ಹೂಡಬಲ್ಲೆವು ; ಕೊಲೆಗಾರಿಕೆಯ ಪರಿಣಾಮ ನಮಗೆ ಗೊತ್ತಿದೆ. ಆದರೆ ಇನ್ನೊಸೊಂಚೋ, ಇದೇ ಈಗ ಪೊದೆಸ್ತಾನ ನಾಯಿಯಾಗಿ ಆ ಪ್ರಕಟಣೆಯಲ್ಲಿ ಯಾರೂ ವಾದ ಹೂಡಬಾರದೆಂದು ನಿನ್ನೇ ಕೈಗಳಿಂದಲೇ ಬರೆದು ನಿನ್ನ ಕೊರಳನ್ನು ನೀನೇ ಕೊಯ್ದು ಕೊಂಡೆಯಲ್ಲೋ ?-”

ಕತ್ತೆಗೆ ಇನ್ನೊಸೊಂಚೋನ ಕೊರಳು ಸಡಿಲಿತು: “ನೋಡಲ್ಲಿ ಬರಾರ್ಡೋ. ವಾದ ಹೂಡುವುದೆಂದರೆ ನಿನಗೆ ಪರಮ ದ್ವೇಷವೆಂಬಂತೆ ಮಾತಾಡುತ್ತೀಯಾ ? ನೀನೀಗ ಮಾತಾಡಿದ್ದು ದೊಡ್ಡ ವಾದವಲ್ಲದೆ ಬೇರೇನು ? ಯಾವ ಕತ್ತೆಮೂ ಈ ರೀತಿ ಆಡುವುದನ್ನು ನಾನೀವರೆಗೆ ನೋಡಿಯೆ ಇಲ್ಲ.”

ಅದಕ್ಕೆ ಬರಾರ್ಡೋ, “ಹೀಗೇನು ? ವಾದವೆಲ್ಲ ಅಧಿಕಾರಿಗಳಿಗೂ, ಮಾಲಿಕರಿಗೂ ಅನುಕೂಲವಾಗಿಯೇ ಇದ್ದರೆ, ಪೊದೆಸ್ತಾ ಎಲ್ಲಾ ವಿಧದ ವಾದಗಳಿಗೂ ಮುಟ್ಟುಗೋಲು ಯಾಕೆ ಹಾಕಬೇಕಾಗಿತ್ತೋ ?” ಎಂದು ಕೇಳಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತು ಮೌನ ತಳೆದ ಬಳಿಕ “ಓ

ಹೆಣ್ಣು ನನಗೆ ಹೊತ್ತಾಯಿತು. ರಾತ್ರಿ ಮೂರಕ್ಕೆ ಎದ್ದು ಫುಸಿನೋಕ್ಕೆ ಹೊರಡಬೇಕು ನಮಸ್ಕಾರ!” ಎಂದು ಹೇಳಿ ಅಲ್ಲಿಂದ ಹೊರಟು ಹೋದ.

ಬರಾರ್ಡೋನ ಸ್ವಾಮಿ ಹಾಗೆ ಉದ್ವಿಗ್ನನಾಗಿ. ಇನ್ನೊಬ್ಬರಿಗೆ ಬಾಯಿ ಹಾಕಲು ಎಡೆಯೇ ಇಲ್ಲದಂತೆ ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಏನೇನೂ ಅಸಂಗತ ಮಾತುಗಳನ್ನು ತಲೆಗೆ ತೋರಿದಂತೆ ಹೇಳಿ ಬಿಡುವುದು. ಯಾರಾದರೂ ಪ್ರಶ್ನೆ ಕೇಳಿದರೆ ನನಗವಕಾಶವಿಲ್ಲ ಎಂದು ಹೇಳಿ ಉತ್ತರ ಕೊಡದೇನೆ ಅಲ್ಲಿಂದ ತೊಲಗುವುದು.

ಲಾ ಲೆಗ್ಗೆ ಅಂದು ರಾತ್ರಿ ಪಟ್ಟಣದ ದಾರಿ ಹಿಡಿಯಲಿಲ್ಲ. ಇದು ಬರಾರ್ಡೋ ಹಾಕಿದ ಬೆದರಿಕೆಯ ಫಲವೇ ? ಅಥವಾ ಅವನಿಗೆ ನಿಜವಾಗಿಯೂ ತಲೆ ನೋವು ಹಿಡಿಯಿತೋ ? ಅಂದೂ ಆ ರಾತ್ರಿ ಅವನು ಸೂರ್ಕನೇರಳ ಅತಿಥ್ಯವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿದನು.

ನಾಲ್ಕನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯ

ಪುಸಿನೋ ಪ್ರಶ್ನೆಯ ವಿಚಾರ ಘನ ಸರಕಾರದ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವ ಸಲುವಾಗಿ ಮಾರ್ಸಿಫಾದ ರೈತ ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳು ಜೂನ ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ ಅವೆಜ್ಜಾನೋಕ್ಕೆ ಹೋಗಬೇಕಾಗಿ ಬಂದಿತು.

ಇದುವರೆಗೆ ಬಂದ ಯಾವ ಸರಕಾರವೂ ಪುಸಿನೋ ಪ್ರಶ್ನೆಯೆಂಬ ಒಂದು ಪ್ರಶ್ನೆಯೂ ಇದೆ ಎಂದು ತಿಳಿದಂತಿರಲಿಲ್ಲವಾದ್ದರಿಂದ ಈ ಸುದ್ದಿ ನಮಗೆ ತುಂಬಾ ವಿಸ್ಮಯವನ್ನುಂಟುಮಾಡಿತು. ಓಟಿನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ 'ಪುಸಿನೋ ಪ್ರಶ್ನೆ', 'ಪುಸಿನೋ ಪ್ರಶ್ನೆ' ಎಂದು ಬೊಬ್ಬಿಡುತ್ತಿದ್ದ ವಕೀಲರುಗಳಿಗೂ ಇಷ್ಟು ಹೊತ್ತಿಗೆ ಎಲ್ಲಾ ಮರೆತು ಹೋಗಿರುತ್ತಾಳೆ.

ರೋಮ ನಗರದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಹೊಸ ಸರಕಾರ ಸ್ಥಾಪನೆಯಾಗಿದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ನಾವು ನಮಗೆ ಮೇಲಿಂದ ಮೇಲೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದ ಸುದ್ದಿಯನ್ನು ಕೇಳಿ ಅಂದಾಜು ಮಾಡಿದೆವು. ಅಲ್ಲದೆ ಏನೋ ಯುದ್ಧ ನಡೆದಿರಬೇಕೆಂದೂ, ಅಥವಾ ಯುದ್ಧದ ತಯಾರಿ ಆಗುತ್ತಿದೆಯೆಂದೂ ನಾವು ಶಂಕಿಸಿದೆವು. ಯಾಕೆಂದರೆ ಯುದ್ಧವಿಲ್ಲದೆ ಹಳೆಯ ಸರಕಾರ ನಾಶವಾಗುವುದೂ, ಹೊಸ ಸರಕಾರ ಸ್ಥಾಪಿತವಾಗುವುದೂ ಹೇಗೆ ಸಾಧ್ಯವಾದೀತು ? ಸ್ವೇನರ ನಿರ್ಮೂಲನಕ್ಕೆ ಬೂರ್ಜನ ವಂಶಜರು ಕಾರಣರಾದರು: ಆ ಬೂರ್ಜನರನ್ನು ಪೀಡಮೊಂಟ ಜನರು ಸೋಲಿಸಿದರು—ಈ ಸಂಗತಿ ನಮಗೆ ತಿಳಿದ ವಿಷಯ. ಆದರೆ ಈಗ ಪ್ರಕಾರಕ್ಕೆ ಬಂದ ಈ ಹೊಸ ಸರಕಾರದವರು ಯಾವ ವಂಶದವರು ? ಎಲ್ಲಿಂದ ಬಂದವರು ? ಎಂಬುದರ ಜ್ಞಾನ ಘೋಂಟಮಾರದಲ್ಲಿ ಯಾರಿಗೂ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಸರಕಾರಗಳು ಆಗುವುದೂ, ಹೋಗುವುದೂ ನಗರಗಳಲ್ಲಿ ತಾನೇ ?

ಗ್ರೀಷ್ಮಯುತುವಿನಲ್ಲಿ ದಿಗಂತದಲ್ಲಿ ಒತ್ತರಿಸಿ ಬರುವ ಮುಗಿಲು ನಮ್ಮ ಬೆಳೆಗೆ ಅನುಕೂಲವಾದ ಮಳೆಯಾಗುವುದಾಗಲಿ, ಅಥವಾ ಬೆಳೆ ಕತ್ತರಿಸುವ ಇಬ್ಬನಿಯಾಗುವುದಾಗಲಿ, ಎರಡೂ ರೈತನ ವಶದಲ್ಲಿರದ ಸಂಗತಿಗಳು. ಎಲ್ಲವೂ ದೇವರ ದಯೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಹೊಸ ಸರಕಾರಗಳು ಸ್ಥಾಪನೆಯಾದಾಗಲೆಲ್ಲ "ದೇವರೇ, ಈ ಹೊಸ ಸರಕಾರ ಒಳ್ಳೆಯದಾಗಿರಲಿ !" ಎಂದು ಹರಕೆ ಹೇಳುವುದೊಂದೇ ರೈತರ ಪಾಲಿನ ಕಸುಬಾಗಿತ್ತು.

ಆದರೆ ಈಗ ಬಂದ ಹೊಸ ಸರಕಾರದ ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳು ರೈತರ ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳ ಕೂಡ ಸಮಾನತೆಯಿಂದ ಮಾತನಾಡಲು ಅಪೇಕ್ಷಿಸುವುದು ಇದ್ದುದರಿಂದ ಒಂದು ಹೊಸ ವಿಷಯವೇ ಸರಿ.

“ಹಳೆಯ ಕಾಲ ಮರಳಿದೆ ! ಸುವರ್ಣಯುಗ ಮರಳಿ ಬಂತು ! ಅಹ್ಹಾ ಅಂದಿನ ಆ ಕಾಲ ಎಂಥ ಒಳ್ಳೆಯ ಸಮಯವಪ್ಪಾ ! ರೈತನ ಗುಡಿಸಲಿಗೂ, ರಾಜನ ಅರಮನೆಗೂ ನಡುವೆ ಈಗಿರುವಂಥ ದುರ್ಜಯ ಕಂದಕಗಳಲ್ಲಿದ್ದುವು ? ವರ್ಷಕೊಮ್ಮೆ ಸ್ವತಃ ಅರಸರೇ ಬಡಜನರ ವೇಷ ಧರಿಸಿಕೊಂಡು, ಜನ ಸಂದಣಿಯಲ್ಲಿ ಬೆರೆತು, ಬಡವರ ಸುಖ ಕಷ್ಟಗಳನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲವೆ ? ಈ ಇಲೆಕ್ಷನ್ ಪದ್ಧತಿ ಹಾಳಾಗಿ ಹೋಗಲಿ ! ಇದರಿಂದಾಗಿಯೇ ಅಲ್ಲವೇ ಜನರೂ ಅರಸರೂ ದೂರವಾದುದು ? ಏನೇ ಇರಲಿ ಆ ಹಿಂದಿನ ಯುಗ ತಡವಾಗಿಯೇ ಆದರೂ ಮರಳಿತಲ್ಲಾ ? ಎಂದು ಬಾಲ್ದಿಸ್ಸೇರ ಆನಂದೋದ್ಗಾರಗನ್ನು ತೆಗೆದನು.

ಮೈಕೆಲೆ ಜೊಂಪನಿಗೂ ಅದೇ ಆಸೆ :

“ಇಲೆಕ್ಷನ್ ಪ್ರಕಾರವಾಗಿ ನಡೆಯುವ ಸರ್ಕಾರದಲ್ಲಿ ಅಧಿಕಾರ ಸೂತ್ರವೆಲ್ಲ ಶ್ರೀಮಂತರ ಕೈಸೇರುತ್ತದೆ. ಶ್ರೀಮಂತರು ತಮಗೆ ಬೇಕಾದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಇಲೆಕ್ಷನ್ ಮೃಗವನ್ನು ಪಳಗಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಸರ್ಕಾರವನ್ನು ಒಬ್ಬನೇ ನಡೆಸುವ ಪಕ್ಷಕ್ಕೆ ಎಂತೆಂಥ ಶ್ರೀಮಂತರೂ ಆ ವ್ಯಕ್ತಿಗೆ ಬೆದರಲೇ ಬೇಕು. ಆಗ ಅರಸನಿಗೂ ರೈತರಿಗೂ ವಿರೋಧಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಿಲ್ಲ. ರಾಜಕುಮಾರ ಟೊರ್ಲೋನಿಯಾ ಮತ್ತು ರೈತರು ಎಷ್ಟೇ ತಲೆ ತಲೆ ಚಿಚ್ಚಿಕೊಂಡರೂ ಇನ್ನು ಕೇಳುವವರು ಯಾರು ?”

ಫುಸಿನೋ ಭೂಮಿಯ ಪುನರ್ವಿಭಜನೆಯ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ತನಗೂ ಒಂದು ಪಾಲು ದೊರೆಯಬಹುದೆಂಬ ಹಿರಿಯಾಸೆಯಿಂದ ಇದುವರೆಗೆ ನಮ್ಮ ಮಾತಿಗೆ ವಿರೋಧಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಬರಾರ್ಡೋ ಕೂಡ ನಮ್ಮ ಪಕ್ಷಕ್ಕೆ ಸೇರಿಬಿಟ್ಟು, “ಸರ್ಕಾರವು ಕಳ್ಳರಿಂದಲೇ ನಡೆಯುವುದು. ಐನೂರು ಜನ ಕಳ್ಳರು ಇರುವುದಕ್ಕಿಂತ ಒಬ್ಬ ಕಳ್ಳ ವಾಸಿ. ಒಬ್ಬನಿಗೆ ಎಷ್ಟೇ ಹಸಿವೆ ಇದ್ದರೂ ಐನೂರು ಜನರಷ್ಟು ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಕಬಳಿಸುವುದು ಅವನಿಗೆ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಫುಸಿನೋ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಮರಳಿ ಪಾಲು ಮಾಡುವಾಗ ಫೊಂತಮಾರದ ನಾವುಗಳು ನಮ್ಮ ಹಕ್ಕನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಲು ಶತಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಿಯೆ ಸಿದ್ಧ” ಎಂದು ನಿಶ್ಚಿತವಾಗಿ ಹೇಳಿದನು.

ಭಾನುವಾರ ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಫೊಂತಮಾರದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಮೋಟಾರು ಲಾರಿ ಬಂದಿತು. ಅದನ್ನು ತ್ರಿವರ್ಣ ಝಗಗಳಿಂದ ಅಲಂಕರಿಸಿದ್ದರು. ಲಾರಿಯ ಡ್ರೈವರು ಬಹಳ ಉದಾರತೆಯಿಂದ ಅವೆಷ್ಟಾನೋಕ್ಕೆ ಹೋಗುವವರೆಲ್ಲ ತನ್ನ ಲಾರಿಯಲ್ಲಿ ಧರ್ಮಾಧವಾಗಿ ಹೋಗಬಹುದೆಂದು ನಮಗೆ ತಿಳಿಸಿದನು. ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಇಷ್ಟು ಉದಾರವಾಗಿ ನಮಗೆ ಲಾರಿ ಕಳುಹಿಸುವುದೂ ನಮ್ಮನ್ನು ಪುಕ್ಕಟೆ ಒಯ್ಯುವುದೂ, ನಮಗೆ ಆಶ್ಚರ್ಯದ ಮೇಲೆ ಆಶ್ಚರ್ಯವನ್ನುಂಟುಮಾಡಿದವು.

ಅದೃಷ್ಟವಶಾತ್ ಅಂದು ಫೊಂತಮಾರದಲ್ಲಿ ನಾವು ಹತ್ತು ಹನ್ನೆರಡು ಜನ ಮಾತ್ರ ಉಳಿದಿದ್ದೆವು. ಇತರರೆಲ್ಲ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಹೋಗಿದ್ದರು. ಭಾನುವಾರವಾದರೂ ಕೆಲಸ ಮಾಡಬಹುದೆಂದು ಮಠದ ಗುರುಗಳೇ ವಿಶೇಷ ಪರವಾನಿಗೆ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದರು. ಕೊಯ್ಯುವ

ಕಾಲವಾದ್ದರಿಂದ ಹೆಚ್ಚಿನವರು ಯಾರೂ ಮನೆಯಲ್ಲಿರುವುದಿಲ್ಲ ಎಂಬ ವಿಷಯ ನಗರವಾಸಿಗಳಿಗೆ ಹೇಗೆ ತಿಳಿಯಬೇಕು ಇಲ್ಲವಾದರೆ ಕೊಯ್ಯುವ ಮಾಸದಲ್ಲಿಯೇ ನಮಗೆ ಕರೆ ಕಳುಹಿಸುತ್ತಿದ್ದರೆ ? ಹೇಗಿದ್ದರೂ ಫುಸಿನೋ ಪ್ರಶ್ನೆ ಬಗೆಹರಿಸುವುದರ ಸಲುವಾಗಿ ಒಂದು ದಿನ ಹಾಳು ಮಾಡಲು ನಾವು ಹಿಂಜರಿಯುವುದಿಲ್ಲ.

ಫೊಂತಮಾರಕ್ಕೆ ಫುಸಿನೋ ಬಯಲಿನ ಗದ್ದೆಗಳನ್ನು ಗೇಣಿಗೆ ಪಡೆಯುವ ಅಧಿಕಾರ ಖಂಡಿತವಾಗಿಯೂ ಇದೆ ಎಂದು ನಾವು ಬಹಳ ಮರ್ಚ್‌ಗಳಿಂದ ನಂಬಿಕೊಂಡು ಬಂದಿದ್ದೆವು. ಆದರೆ ಟೊಲೋನಿಯನ ಆಡಳಿತದಲ್ಲಿ ಫುಸಿನೋ ಭೂಮಿಯು ಡಾಕ್ಟರುಗಳಿಗೂ, ಪ್ರೊಫೆಸರುಗಳಿಗೂ, ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ರೈತರಿಗೂ -ಒಟ್ಟಾರೆ ನಮ್ಮ ಹೊರತು ಉಳಿದ ಎಲ್ಲರಿಗೂ -ಗೇಣಿಗೆ ದೊರೆಯಿತು. ಆದರೂ ನಾವು ಆಸೆ ಬಿಡಲಿಲ್ಲ ಇಲೆಕ್ಟ್ರಾನ್ ಸಮಯದಲ್ಲಿ “ಫುಸಿನೋ ಬಯಲು ಅದನ್ನು ಉಳುವ ರೈತನಿಗೆ!” ಎಂದು ಡಾನ್ ಸಿರ್ಕೊಸ್ಪಂಜ ಘೋಷಿಸಿದ್ದನು. ಈ ಮಹಾ ಘೋಷಣೆ ಚರಿತಾರ್ಥವಾಗುವ ಕಾಲವನ್ನು ನಾವು ಇದಿರು ನೋಡುತ್ತ ಕಾಲಹರಣ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೇವೆಂದರೂ ತಪ್ಪಾಗಲಾರದು.

ಡ್ರೈವರ ನಮಗೆ ಹೇಳಿದುದೇ ತಡ, ನಾವೆಲ್ಲ ಲಾರಿಯೊಳಗೆ ಸೇರಿ ಬಿಟ್ಟೆವು. ನಾವು ಅಂದರೆ ನಾನು, ಬರಾಡೊರ್, ಜಪ್ಪ ಕೋಚಿ, ಸ್ವಿಯಾರಪ್ಪ ಸಿಂಪ್ಲಿಯೋ, ಲೊಸುದೊರ್, ಪ್ರತ್ರ ಸಮೇತನಾದ ಪಿಲಾತೊ, ಕಪೋಲೆ ಮತ್ತು ಸ್ವಾಮೊರ್ಜ.

ಲಾರಿ ಹೊರಟುಕೊಂಡು ಡ್ರೈವರ “ನಿಮ್ಮ ಪೆನ್ನೆಂಟ ಎಲ್ಲಿದೆ ?” ಎಂದು ಕೇಳಿದ.

“ಪೆನ್ನೆಂಟೆ ? ಏನದು ಹಾಗೆಂದರೆ ?”

“ರೈತರ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಗುಂಪಿಗೂ ಒಂದೊಂದು ಪೆನ್ನೆಂಟ ಇರಬೇಕೆಂದು ನನಗೆ ಅಪ್ಪಣೆಯಾಗಿದೆ.”

“ಹೌದಪ್ಪಾ ಸರಿ. ನಿನಗೆ ಅಪ್ಪಣೆಯಾದ ಆ ಪೆನ್ನೆಂಟ ಅಂದರೆ ಏನು ಅರ್ಥ ?”

“ಓಹೋ, ಪೆನ್ನೆಂಟೆ ? ಪತಾಕೆ, ಪತಾಕೆ !” ಎಂದ ಡ್ರೈವರ.

ಫುಸಿನೋ ಪ್ರಶ್ನೆ ಬಗೆಹರಿಯುವ ಶುಭಮುಹೂರ್ತದಲ್ಲಿ ಹೊಸ ಸರಕಾರವು ನಮ್ಮ ಮೇಲೆ ರೇಗಬಾರದಲ್ಲಾ ಎಂದು ನಾವು ನಮ್ಮ ಇಗರ್ಜಿಯ ಸಾನ್‌ರೊಕ್ಕೋ ಪತಾಕೆಯನ್ನೇ ಒಯ್ಯುವುದೆಂದು ನಿರ್ದರಿಸಿದೆವು. ಹದಿನೈದು ಗಜ ಉದ್ದದ ಕಂಬದ ಮೇಲಿನ ಅರೆ ನೀಲಿ -ಅರೆ ಬಿಳಿದು ಆ ಧ್ವಜ ಲಾರಿಯನ್ನು ಸಮೀಪಿಸಿದಾಗ ಡ್ರೈವರ ಅದಕ್ಕೆ ಲಾರಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ಥಳ ಕೊಡಲು ನಿರಾಕರಿಸಿಬಿಟ್ಟನು. ನಮ್ಮ ಹತ್ತಿರ ಬೇರೆ ಪೆನ್ನೆಂಟ ದೇವರಾಣಿಯಾಗಿಯೂ ಇಲ್ಲ ಎಂದು ನಾವು ಹೇಳಿದುದರಿಂದಲೂ, ಒಯ್ಯುವುದಾದರೆ ಸಾನ್‌ರೊಕ್ಕೋ ಧ್ವಜವನ್ನೇ ಒಯ್ಯಬೇಕೆಂದು ಬರಾಡೊರ್ ಚಂಡಿ ಹಿಡಿದುದರಿಂದಲೂ, ಡ್ರೈವರ ಮಹಾಶಯ ಕಟ್ಟಿ ಕಡೆಗೆ ಒಪ್ಪಲೇಬೇಕಾಯಿತು.

ತುಂಬಾ ಪ್ರಯಾಸದ ಕೆಲಸ ಹಚ್ಚಿಕೊಂಡ ಹಾಗಾಯಿತು. ಚಲಿಸುವ ಲಾರಿಯಲ್ಲಿ ಆ ಧ್ವಜವನ್ನು ನಾವು ಮೂರು ಮೂರು ಜನ ಆಧರಿಸಿ ಹಿಡಿದರೂ ಅದು ಕೇಳುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ.

ಬಿರುಗಾಳಿಗೆ ಸಿಕ್ಕಿದ ಕೂವೆಮರದಂತೆ ಅತ್ತಿಂದಿತ್ತ ಅಲೆಯುತ್ತಿತ್ತು. ಆದರೆ ಬಹಳ ದೂರದವರೆಗೂ ಅದು ಕಾಣಿಸುತ್ತಿರುವುದರಲ್ಲಿ ಸಂದೇಹವಿಲ್ಲ. ಹೊಲಗೆಲಸದ ರೈತರು ದೂರದಿಂದ ಅವರ ಕಡೆಗೆ ಕೈ ತೋರಿಸುವುದನ್ನೂ, ಅವರ ಸ್ತ್ರೀಯರು ಮೋಣಕಾಲೂರಿ ಎದೆಯ ಮೇಲೆ ಕೂಚಿ ಎಳೆಯುವುದನ್ನೂ, ನಾವು ಲಾರಿಯ ಮೇಲಿಂದಲೇ ನೋಡಿದೆವು.

ಅವೆಜ್ಜಾನೋಕ್ಕೆ ಹೋಗುವ ಹಾದಿಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಹಳ್ಳಿ ಸಮೀಪಿಸಿದಾಗ ಡ್ರೈವರ “ರಾಷ್ಟ್ರಗೀತೆ ಆರಂಭಿಸಿ” ಎಂದ. ನಾವು “ಯಾವ ರಾಷ್ಟ್ರಗೀತೆ?” ಎಂದು ಕೇಳಿದೆವು. ಡ್ರೈವರ “ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಹಳ್ಳಿಯನ್ನು ದಾಟುವಾಗಲೂ ರೈತರು ರಾಷ್ಟ್ರಗೀತೆಯನ್ನು ಹಾಡಿ ಉತ್ಸಾಹವನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸಬೇಕೆಂದು ನನಗೆ ಅಪ್ಪಣೆ ಇದೆ” ಎಂದು ಹೇಳಿದನು.

ರಾಷ್ಟ್ರಗೀತೆ ನಮಗೆಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತದೆ ? ಹಾಗೆ ಒಂದು ಪಕ್ಷಕ್ಕೆ ಗೊತ್ತಿದ್ದರೂ ನಮ್ಮ ಧ್ವಜವನ್ನು ನೆಟ್ಟಗೆ ಹಿಡಿದು ನಿಲ್ಲಿಸುವುದೂ, ರಾಷ್ಟ್ರಗೀತೆ ಹಾಡುವುದೂ ಒಂದೇ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯವಾಗಿರಲಿಲ್ಲ.

ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ರೈತರಿಂದ ತುಂಬಿದ ಬೇರೆ ಲಾರಿಗಳೂ, ಮೋಟಾರು ಸೈಕಲ್‌ಗಳೂ ಎಷ್ಟೋ ನಮಗೆ ಕಾಣಲು ದೊರೆತುವು. ಇಷ್ಟು ಜನಕ್ಕೂ ಅವೆಜ್ಜಾನೋದಲ್ಲಿ ಏನು ಕೆಲಸವೋ ?

ನಮ್ಮ ಮಹಾಧ್ವಜವನ್ನು ಕಂಡವರೆಲ್ಲ ಮೊದಲು ಅಚ್ಚುಪಟ್ಟು ಆ ಮೇಲೆ ನಗುತ್ತಿದ್ದರು. ಇದನ್ನು ಕಂಡು ನಾವು ಇತರರ ಕೈಯಲ್ಲಿನ ಧ್ವಜವನ್ನು ನೋಡಿದೆವು. ಒಂದು ಚಿಕ್ಕ ಕರಿ ಪತಾಕೆಯ ಮೇಲೆ ಒಂದು ತಲೆ ಬುರುಡೆ ಮತ್ತು ಎರಡು ಎಲುಬುಗಳ ಚಿತ್ರ ಬಿಡಿಸಿದ್ದರು. ವಿದ್ಯುತ್ತಿನ ಕಂಬದಲ್ಲಿ “ತೀರ ಅಪಾಯಕರ” ಎಂದು ಬರೆದು ಅದರ ಮೇಲೆ ಬಿಡಿಸಿರುವುದಿಲ್ಲವೆ, ಅಂಥದೇ ಚಿತ್ರ

ನಾವು ಅವೆಜ್ಜಾನೋಕ್ಕೆ ಫೋಶಿಸುವಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಗಲಭೆಯಾಯಿತು. ಕಿರಿಯಂಗಿ ಧರಿಸಿದ ಕೆಲವು ಯುವಕರು ನಮ್ಮ ಧ್ವಜವನ್ನು ನಮ್ಮ ಕೈಯಿಂದ ಸೆಳೆಯುವ ಯತ್ನ ಮಾಡಿದರು. ಇದ್ದ ಒಂದು ಧ್ವಜದ ರಕ್ಷಣೆಗಾಗಿ ನಾವು ಕಾದಾಡಲೇಬೇಕಾಯಿತು.

ನಮ್ಮ ಲಾರಿಯ ಸುತ್ತಲೂ ಜನ ಸೇರಿದರು. ಕಿರಿಯಂಗಿಯ ಯುವಕರೂ ನಮ್ಮನ್ನು ಸುತ್ತೂಳಿದರು. ನಾವು ಲಾರಿಯ ಮೇಲೆ ಧ್ವಜ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಇಂಥ ಅಪಮಾನವನ್ನು ಎಂದಿಗೂ ಸಹಿಸಲಾರೆವೆಂದು ದೃಢವಾದ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ, ಏನು ಬಂದರೂ ಅದನ್ನು ಪ್ರತಿಭಟಿಸಲು ಸನ್ನದ್ಧರಾಗಿ, ನಿಂತಿರುವಾಗ ಡಾನ್ ಅಬ್ಬಾಖಿಯೋ ನಮ್ಮ ಕಡೆಗೆ ಬರುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಕಂಡೆವು. ನಮ್ಮ ಪರವಾಗಿ ವಾದ ಹೂಡಲು ಸ್ವತಃ ನಮ್ಮ ಗುರುಗಳೇ ಬಂದುದನ್ನು ಕಂಡು ನಮಗೆ ಆನಂದವಾಯಿತು. ಆದರೆ ಅಬ್ಬಾಖಿಯೋ ನಮ್ಮ ಉತ್ಸಾಹದ ಮೇಲೆ ತಣ್ಣೀರು ಎರಚಿದನು !

“ಇದೇನು ಹಳ್ಳಿಯ ಜಾತ್ರೆ ಎಂದು ಬಗೆದಿರಾ ? ಮಠಕ್ಕೂ ಸರಕಾರಕ್ಕೂ ಸ್ನೇಹ ಸಂಪರ್ಕ ಉಂಟಾಗುವ ಕ್ರಮ ಇದೇ ಏನು ? ಫೊಂತಮಾರಿಗಳಿಗೆ ಒಳ್ಳೆಯ ಬುದ್ಧಿ ಬರುವುದು

ಯಾವ ಕಾಲಕ್ಕೋ ?” ಎಂದು ಅಬ್ಬಾಖಿಯೋ ನಮಗೆಯೆ ಗದರಿಸಿದುದನ್ನು ಕೇಳಿ ನಾವು ಧ್ವಜವನ್ನು ಕಿರಿಯಂಗಿಗಳಿಗೆ ಒಪ್ಪಿಸಿದೆವು. ಸಾನ್‌ರೋಕ್ಟೋ ಸಂತನ ಅಗ್ರಶಿಷ್ಯನಾದ ಪಾದ್ರಿ ಗುರುವೇ ದ್ರೋಹ ಬಗೆಯುವಾಗ ನಮಗೇನಂತೆ ? ಘಾಸಿನೋ ಬಯಲಿನಲ್ಲಿ ಪಾಲು ಸಿಗುವುದಕ್ಕೆ ಈ ಧ್ವಜ ಅಡ್ಡಿಯಾಗುವುದಾದರೆ ಅದನ್ನು ತೊರೆಯುವುದೇ ಧರ್ಮವಲ್ಲವೆ ? ಅದರಲ್ಲಿಯೂ ನಮ್ಮ ಗುರುಗಳೇ ಅನುಜ್ಞೆ ಇತ್ತ ಮೇಲೆ ಭಯವೇನು ?

ಅವೆಷ್ಟಾನೋ ನಗರದ ಮಾರ್ಕೆಟ ಚೌಕಕ್ಕೆ ಹೋದೊಡನೆ ಅರವನೆಯ ನೆರಳಿನಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲುವಂತೆ ನಮಗೆ ಆಜ್ಞೆಯಾಯಿತು. ನಮ್ಮ ಹಾಗೆಯೇ ಇನ್ನೂ ಅನೇಕ ರೈತರ ಗುಂಪುಗಳು ಚೌಕದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲೆಲ್ಲೂ ಬದಿ ಸೇರಿ, ಸಾಲುಗಟ್ಟಿ ನಿಂತಿದ್ದವು. ಒಂದೊಂದು ಗುಂಪಿಗೂ ನಡುವೆ ಕಾರಾಬಿನಿಯೇರಿಗಳ ಒಂದೊಂದು ದಳ ನಿಂತಿರುತ್ತಿತ್ತು. ಹೊಸ ಲಾರಿ ಯಾವುದಾದರೂ ಬಂದ ಕೂಡಲೇ ಅದರೊಳಗಿನ ರೈತ ಜನರನ್ನು ಯಾವುದಾದರೂ ಗುಂಪಿಗೆ ಸೇರಿಸಲು ಕಾರಾಬಿನಿಯೇರಿ ತಯಾರಾಗಿರುತ್ತಿದ್ದರು.

ಕರಿಗುದುರೆಯೇರಿ ಒಬ್ಬ ಕಾರಾಬಿನಿಯೇರಿಗಳ ಮುಖಂಡ ಅತ್ತಿತ್ತ ಗಸ್ತು ಹೊಡೆಯುತ್ತಿದ್ದ.

ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತಿನ ಮೇಲೆ ಒಬ್ಬೊಬ್ಬ ಕಾರಾಬಿನಿಯೇರಿ ಒಂದೊಂದು ಗುಂಪಿಗೆ ಒಂದೊಂದು ಆರ್ಡರು ತಂದನು : “ಕೂತುಕೊಳ್ಳಬಹುದು” ಎಂಬುದೇ ಆ ಆರ್ಡರು.

ನಾವು ನೆಲದ ಮೇಲೆ ಕುಳಿಸಿದೆವು. ಒಂದು ತಾಸಾದ ಮೇಲೆ ಇನ್ನೊಂದು ಸಂಭ್ರಮ ನಡೆಯಿತು. ದೊಡ್ಡ ಅಧಿಕಾರಿಗಳ ಒಂದು ಗುಂಪು ಚೌಕದೊಳಗೆ ಬರುವುದು ನಮಗೆ ತೋರಿತು. ಕಾರಾಬಿನಿಯೇರಿ, “ಏಳಿ, ಏಳಿ, ನಿಲ್ಲಿರಿ ! ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಕೂಗಿ : ಪೊದೆಸ್ತಾ ಬಹುಕಾಲ ಬಾಳಲಿ ! ಮಾನನೀಯ ಸರಕಾರ ಬಹುಕಾಲ ಬಾಳಲಿ ! ಬಡವರನ್ನು ಕೊಳ್ಳಿ ಹೊಡೆಯದ ಘನ ಸರಕಾರ ಸಹಸ್ರಾರು ವರುಷ ಬಾಳಲಿ !” ಎಂದು ಅವಸರವಾಗಿ ನಿರ್ದೇಶಿಸಿದ

ಬೊಬ್ಬಿಡಲು ನಮಗೆ ಕಲಿಸಬೇಕೆ ? ಏಕೆಂದರಿಂದ ಘೋಷ ಹೊರಟಿತು.

ಕೊಳ್ಳಿ ಹೊಡೆಯದ ಘನ ಸರಕಾರದ ಸದಸ್ಯರ ಪೈಕಿ ನಮಗೆ ಪರಿಚಯ ಇದ್ದುದು ಒಬ್ಬನದೇ—ಅವನೇ ಕಂಟ್ರಾಕ್ಟುದಾರ. ಕೊಳ್ಳಿ ಹೊಡೆಯದ ಘನ ಸರಕಾರದ ಸದಸ್ಯರು ಚೌಕ ದಾಟಿದೊಡನೆ ಕಾರಾಬಿನಿಯೇರಿಯ ಮಾತಿನ ಪ್ರಕಾರ ನಾವು ಮರಳಿ ಕುಳಿಸಿದೆವು.

ಇನ್ನು ತುಸು ಹೊತ್ತಿನ ಮೇಲೆ ಇನ್ನೊಬ್ಬ ದೂತ ಬಂದಾಗ ಕಾರಾಬಿನಿಯೇರಿ ಸಡಗರದಿಂದ “ಇನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚು ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಪ್ರೀಫೆಕ್ಟ್ ದೀಫಾರ್‌ಯುವಾಗಲಿ !” ಎಂದು ಕೂಗಬೇಕೆಂದು ಹೇಳಿದ. ನಾವು ಎದ್ದು ಅಂತೆಯೇ ಕೂಗಿದೆವು.

ಕೂಗಿ ಕುಕ್ಕರಿಸುವ ಮೊದಲೇ ಬೇರೆ ಯಾರೋ ಬಂದರು. ಈಸಲ ಮಂತ್ರಿಯಾದ್ದರಿಂದ ನಮ್ಮ ಗಂಟಲು ಬಿರಿದು ಹೋದರೂ ಚಿಂತಿಲ್ಲವಂತೆ.

ಮುಂದಿನಿಂದ ನಾಲ್ಕು ಬೈಸಿಕಲ್ ಬಂದವು. ಹಿಂದಿನಿಂದ ಒಂದು ಕಾಡು ಘಟಕನೆ ಹೊಳೆದು ಮಾಯವಾಯಿತು. “ಮಂತ್ರಿ ಮಹಾಶಯ ದೀರ್ಘಾಯುವಾಗಲಿ !” ಎಂದು ನಾವು ಕೂಗಿದೆವು.

ಕಾರಾಬಿನಿಯೇರಿಯ ಆಚ್ಚಿಯಂತೆ ಮರಳಿ ಕುಕ್ಕಿಸಿದೆವು. ಹೊಸ ಕಾರಾಬಿನಿಯೇರಿ ಬಂದು, ಹಳೆಯವರಿಗೆ ವಿರಾಮ ಕಲ್ಪಿಸಿದರು. ನಾವೂ ತಂದಿದ್ದ ರೊಟ್ಟಿಯನ್ನು ತಿನ್ನತೊಡಗಿದೆವು.

ಎರಡು ಗಂಟೆ ಅಪರಾಧ್ಯ ನಾಟಕ ಮರಳಿ ಆರಂಭವಾಯಿತು. ಮಂತ್ರಿ ಮಹಾಶಯ, ಅವನ ಹಿಂದೆ ಪ್ರೀಫೆಕ್ಟ್, ಅವನಿಗೂ ಹಿಂದೆ ಬಡವರನ್ನು ಕೊಳ್ಳಿ ಹೊಡೆಯದ ಘನ ಸರಕಾರ. ಪ್ರತಿಸಲವೂ ಅವರನ್ನು ಸ್ವಾಗತಿಸಲು ನಮ್ಮ ಸಮುದ್ರ ಘೋಷ.

ಕಡೆಗೊಬ್ಬ ಕಾರಾಬಿನಿಯೇರಿ “ಸರಿ. ನಿಮ್ಮ ಕೆಲಸವಾಯಿತು ನೀವಿನ್ನು ಹೋಗಬಹುದು” ಎಂದ. ನಮ್ಮ ಮುಖವನ್ನು ನೋಡಿ ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಹೇಳಿದ “ಎಲ್ಲಾ ಮುಗಿಯಿತು. ಬೇಕಾದರೆ ಅವೆಜ್ಜಾನೋಕ್ಕೆ ಒಂದು ಸುತ್ತು ಬನ್ನಿ ಅಂತೂ ಇನ್ನೊಂದು ತಾಸಿನೋಳಗೆ ಇಲ್ಲಿಂದ ಹೊರಟು ಗೂಡು ಸೇರಿ”.

“ಹಾಗಾದರೆ ? ಮಂತ್ರಿಗಳು, ಫುಸಿನೋ ಪ್ರಶ್ನೆ, ಎಲ್ಲಾ ಏನಾಯಿತು ?” ಎಂದು ನಾವು ಆಗ ಕೇಳಿದುದನ್ನು ಯಾರೂ ಗಮನಿಸಲಿಲ್ಲ.

ಆದರೂ ನಮಗೆ ಸಮಾಧಾನವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಬರಾರ್ಡೋ “ಬನ್ನಿ ನನ್ನ ಜತೆಗೆ” ಎಂದು ಅರಮನೆಯ ಬಾಗಿಲಿಗೆ ನಡೆದು ಅಲ್ಲಿ ಕಾವಲು ನಿಂತಿದ್ದ ಕಾರಾಬಿನಿಯೇರಿಗೆ “ಮಂತ್ರಿಯನ್ನು ನೋಡಬೇಕು ನಾವು” ಎಂದ. ಈ ಅಪವಿತ್ರವೂ, ಪಾಪಕರವೂ ಆದ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ಕಾವಲುಗಾರ ಹೌಹಾರಿದ; ಅಲ್ಲದೆ ಬರಾರ್ಡೋನ ಮೇಲೆ ಹಾರಿ ಅವನು ಎಳೆದ. ನಾವು ಬರಾರ್ಡೋನನ್ನು ಬಿಗಿಯಾಗಿ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡದ್ದರಿಂದಲೂ, ಆಗಲೇ ಅಲ್ಲಿ ಆವಿರ್ಭವಿಸಿದ ಡಾನ್ ಸಿರ್ಕೊಸ್ಪಜ “ನನ್ನ ಫೊಂತಮಾರಿ ಜನಕ್ಕೆ ಅವಮಾನ ಬೇಡ. ಫೊಂತಮಾರಿಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಬಿಡಿ!” ಎಂದು ಕೂಗಿದ್ದರಿಂದಲೂ, ನಾವು ಬರಾರ್ಡೋನನ್ನು ಜೀವ ಸಹಿತವಾಗಿ ಕರೆದೊಯ್ಯುವಂತಾಯಿತು.

ಸಿರ್ಕೊಸ್ಪಜ ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರನ್ನು ಬಿಗಿದಪ್ಪಿ ಮುದ್ದಿಡುವುದರಲ್ಲಿದ್ದ. ನಾವು “ಜನತೆಯ ಸ್ನೇಹಿತೆ”ನಿಗೆ “ಮಂತ್ರಿಯ ಹತ್ತಿರ ಮಾತಾಡಬೇಕೆ”ಂಬ ನಮ್ಮ ಆಸೆಯನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದೆವು.

“ಅಯ್ಯೋ ಮಂತ್ರಿ ಇದೇ ಈಗ ಹೊರಟು ಹೋದನಲ್ಲಾ !”

“ಫುಸಿನೋ ಪ್ರಶ್ನೆ ಹೇಗೆ ಬಗೆಹರಿಸಿದ್ದಾರೆಂಬುದನ್ನು ನಾವು ನೋಡಬೇಕು” ಎಂದು ಬರಾರ್ಡೋ ಹೇಳಿದ.

ಸಿರ್ಕೊಸ್ಪಜ ಒಬ್ಬ ಕಾರಾಬಿನಿಯೇರಿಗೆ ನಮ್ಮನ್ನು ಟೊಲೋನಿಯನ ಆಫೀಸಿಗೆ ಒಯ್ಯಲು ಹೇಳಿದ. ಅಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ಅಧಿಕಾರಿ ನಮಗೆ ಬೇಕಾದ ಸಂಗತಿ ತಿಳಿಸಿದ.

“ಹಾಗಾದರೆ ಹೊಸ ಸರಕಾರ ಫುಸಿನೋ ಪ್ರಶ್ನೆಯನ್ನು ಮುಗಿಸಿ ಆಯಿತಲ್ಲವೇ?” ಎಂದು ಬರಾರ್ಡೋ ಕೇಳಿದುದಕ್ಕೆ ಆ ಅಧಿಕಾರಿ “ಹೌದು, ಸೇರಿದವರಿಗೆಲ್ಲರಿಗೂ ಸಮಾಧಾನವಾಗುವ ರೀತಿಯಲ್ಲೇ ಪ್ರಶ್ನೆ ಬಗೆ ಹರಿಯಿತು” ಎಂದು ಉತ್ತರ ಕೊಟ್ಟನು.

“ವಿಚಾರಣೆಯ ಸಮಯ ನಮ್ಮನ್ನೇಕೆ ಕರೆಯಲಿಲ್ಲ ? ನಮ್ಮನ್ನು ಚೌಕದಲ್ಲಿ ಬಿಟ್ಟು ಇತ್ಯರ್ಥ ಮಾಡುವುದೆ ?” ಎಂದು ಪಿಲಾತೋ ಕೇಳಿದ.

“ಅದು ಹೇಗಾದೀತು ? ಸಾವಿರಾರು ರೈತರ ಮಂತ್ರಿ ಮಹಾಶಯರು ಮಾತಾಡುವುದು ಹೇಗೆ ಸಾಧ್ಯ ? ನಿಮ್ಮ ಪ್ರತಿನಿಧಿಯ ಹತ್ತಿರ ವಿಚಾರಿಸಿದರು.”

“ಯಾರವನು ?”

“ಮಾನ್ಯ ಪೆಲಿನೋ”

“ಭೂಮಿ ಹೇಗೆ ಪಾಲು ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ ? ಫೊಂತಮಾರದವರಿಗೆಷ್ಟು ಸಿಕ್ಕಿತು ? ಪಾಲು ಮಾಡುವ ಕೆಲಸ ಯಾವಾಗ ಹಿಡಿಯುತ್ತಾರೆ ?” ಎಂದು ಬರಾರ್ಡೋ ಕೇಳಿದ.

“ಭೂಮಿ ಪಾಲಾಗುವುದೇ ಇಲ್ಲ. ಮಂತ್ರಿಯೂ ರೈತ ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳೂ ಸೇರಿ, ಗೇಣಿಯ ರೈತರನ್ನು ತೆಗೆದು ಹಾಕುವ ಏರ್ಪಾಡು ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಸೈನ್ಯದಿಂದ ಬರ್ಕಾಸ್ತಾದ ಜನಕ್ಕೆ ತಾನೇ ಹೆಚ್ಚಿನ ಫುಸಿನೋ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಗೇಣಿಗೆ ಕೊಟ್ಟುದು ? ಆದರೆ ಯುದ್ಧಸೇವೆಯು ಭೂವಿಭಜನೆಗೆ ತಕ್ಕದಾದ ಆರ್ಥಿಕಸೂತ್ರವಲ್ಲವೆಂದು ಈಗ ನಿರ್ಧಾರವಾಗಿದೆ”.

ಬರಾರ್ಡೋ : “ಅದು ನಿಜ. ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಹೋದರೆ ಭೂಮಿ ಉಳುವುದರ ಅನುಭವ ಬರುತ್ತದೆಯೆ ? ಬೇಸಾಯದ ಅನುಭವ ಇದ್ದರೆ ಸಾಕು, ಅದೇ ಮುಖ್ಯ. ಸಿರ್ಕೊಸ್ವಂಜನ ತತ್ವವೇ ಅದು. ಫುಸಿನೋ ಭೂಮಿ ಅದನ್ನು ಗೇಯುವವರಿಗೆ !”

ಅಧಿಕಾರಿ: “ಆ ತತ್ವವನ್ನು ಮಂತ್ರಿ ಮಹಾಶಯರು ಸ್ವೀಕರಿಸಿದರು. ಬೇಸಾಯ ಮಾಡುವವರಿಗೇ ಫುಸಿನೋ. ಅಂದರೆ ಬೇಸಾಯ ಮಾಡಲು ಶಕ್ತಿ ಉಳ್ಳವರಿಗೆ, ಅದಕ್ಕೆ ಬೇಕಾದ ಬಂಡವಲು ಉಳ್ಳವರಿಗೆ. ಚಿಕ್ಕ ಚಿಕ್ಕ ಗೇಣಿ ಒಕ್ಕಲುಗಳನ್ನು ಬರ್ಕಾಸ್ತು ಮಾಡಿ, ದೊಡ್ಡ ರೈತರಿಗೆ ಭೂಮಿ ಹಂಚಿಕೊಳ್ಳುವುದು. ಬಂಡವಲ್ಲದವರಿಗೆ ಫುಸಿನೋ ಭೂಮಿ ಗೇಣಿಗೆ ಪಡೆಯುವ ಹಕ್ಕಿಲ್ಲ.”

“ನಮ್ಮ ಪ್ರತಿನಿಧಿ ಏನೆಂದ ?”

“ರೈತ ಪ್ರತಿನಿಧಿ ಮಾನ್ಯ ಪೆಲಿನೋ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಉತ್ಪಾದನೆಯ ಹಿತಕ್ಕಾಗಿ ಚಿಕ್ಕ ಚಿಕ್ಕ ಗೇಣಿ ಒಕ್ಕಲುಗಳನ್ನು ಬರ್ಕಾಸ್ತು ಮಾಡುವುದೇ ನಮ್ಮ ಕರ್ತವ್ಯ ಎಂದು ಹೇಳಿದ. ಇದಕ್ಕಾಗಿ ಚಿಕ್ಕ ಚಿಕ್ಕ ಒಕ್ಕಲುಗಳ ಗೇಣಿಯನ್ನು ನೂರಕ್ಕೆ ಇಪ್ಪತ್ತು ಹೆಚ್ಚಿಸಬೇಕೆಂದೂ ಉಪಾಯ ಸೂಚಿಸಿದ. ಗೇಣಿ ಉತ್ಪಾದಿಸುವಾಗಿಯೇ ಸಲ್ಲಬೇಕು. ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಸಕ್ಕರೆಯ ರೂಪದಲ್ಲಿ. ಸಕ್ಕರೆಯ ದರ ನಿಯಂತ್ರಣವು ರಾಜ ಕುಮಾರ ಟೋಲೋನಿಯಾನ ಕೈಗೆ ಹೋಗಿದೆ. ಸಕ್ಕರೆಗೆ ಬೇಕಾಗುವ ಬೀಟ್‌ಗಡ್ಡೆ ಬೆಳೆಸದ ಚಿಕ್ಕ ಒಕ್ಕಲು ಹತ್ತು ಎಕರೆಗೆ ಏಳುನೂರು ಲಿರೆ ಪ್ರಕಾರ

ದಂಡ ತೆರಬೇಕು. ನಿಮ್ಮ ಪ್ರತಿನಿಧಿಯ ನಿಲುವಳಿ ಸೂಚನೆ ನೂರಕ್ಕೆ ನೂರು ಸ್ವೀಕಾರವಾಯಿತೆಂದು ತಿಳಿಸಲು ನನಗೆ ಸಂತೋಷವಾಗುತ್ತದೆ. ಫುಸಿನೊದಿಂದ ಬಂದ ಸರ್ವ ರೈತರೂ ಒಕ್ಕಲುಗಳೂ ಮಂತ್ರಿಗಳಿಗೂ ಇತರರಿಗೂ ಕೊಟ್ಟ ಉತ್ಸಾಹಭರಿತ ಸ್ವಾಗತವನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ಅವೆಲ್ಲರಿಗೂ ಇದರಿಂದ ಅತ್ಯಂತ ಆನಂದವಾಗಿದೆ ಎನ್ನಲೇನಡ್ಡಿ? ಸಾಲದೇ ಇಷ್ಟು ಸಮಾಚಾರ ?” ಎಂದು ಆ ಅಧಿಕಾರಿಯು ವಿವರಿಸಿದನು.

ನಾವು “ಸಾಕು, ಸಾಕು ಎಲ್ಲಾ ಅರ್ಥವಾಯಿತು” ಎಂದೆವು.

ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಕತ್ತಲಾಯಿತು. ವಿದ್ಯುತ್ತು ಇಡೀ ಪಟ್ಟಣವನ್ನೇ ಬೆಳಗಿತು. ನಾವು ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದಾಗ ಪಟ್ಟಣಿಗರು ಹೋಟೆಲು, ಅಂಗಡಿ ಇತ್ಯಾದಿ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ವಿಹರಿಸುತ್ತಿದ್ದುದನ್ನು ಕಂಡೆವು. ಅದು ಒಂದು ವಿಚಿತ್ರವಾದ, ರೋಗ ಗ್ರಸ್ತವಾದ ನೋಟ. ಇಂಥ ಸಂಕಷ್ಟದಲ್ಲಿಯೂ ಜನರು ಆನಂದಿಸುವುದನ್ನು ಕಂಡು ನನ್ನ ಕಣ್ಣನ್ನು ನಾನು ನಂಬದಾದೆ. ನಾನು ನೋಡುತ್ತಿರುವುದು ನಿಜವೇ, ಕನಸೇ ಎಂದು ನೋಡಲು ಕಣ್ಣು ತಿಕ್ಕಿಕೊಂಡೆ. ಅಥವಾ ಅವರಿಗೆ ಹುಚ್ಚು ಹಿಡಿದಿರಬಹುದೆ ? ಎಂದೂ ಒಮ್ಮೆ ಸಂದೇಹವಾಯಿತು.

“ನೋಡಿದಿರಾ, ಪಟ್ಟಣವಾಸಿಗಳ ವಿಲಾಸ ! ನಮಗೆ ಅವಮಾನ ಮಾಡುವ ಸಲುವಾಗಿಯೋ ಏನೋ, ಎಷ್ಟು ಗಡದ್ದಾಗಿ ತಿನ್ನುತ್ತಾ ಕುಡಿಯುತ್ತಾ ಇದ್ದಾರೆ ?” ಎಂದು ಬರಾರ್ಡೊ ಹೇಳಿದ.

ಕುಡಿದು ಮತ್ತರಾದ ತರುಣರ ಒಂದು ಗುಂಪು. ನಮ್ಮನ್ನು ದಾಟಿತು. ದಾಟುವಾಗ ಅವರು ಹಾಡಿದ ಗೀತೆ ಇದು.

“ನನ್ನೆರಡು ಕಾಲೂ, ನಿನ್ನೆರಡು ಕಾಲೂ,

ಸೇರಿದರೆ ಕುಮಾನು ಎಂಥ ಮೇಲೂ !....

ಇದಾದ ಮೇಲೆ ಕಪ್ಪಂಗಿಯ ತರುಣರ ಗುಂಪು ಒಂದು ಬಂದಿತು. ನಮ್ಮನ್ನು ಕಂಡೊಡನೆ “ಸಾನ್ ರೊಕ್ಕೊವಿಗೆ ಜಯವಾಗಲಿ” ಎಂದು ಕೂಗಿ, ಅಲ್ಲೆಲ್ಲದ ಅಪೇಕಾರದ ಮಾತುಗಳನ್ನಾಡಿದರು. ಅಷ್ಟು ಮಾತ್ರವೇ ಅಲ್ಲ, ನಮ್ಮನ್ನು ಸುತ್ತವರಿದು, ತಾಳ ಹಾಕುತ್ತಾ, ಭಂಡಸನ್ನೆಗಳನ್ನು ತೋರಿಸಿ ಈ ಹಾಡನ್ನು ಹಾಡಿದರು.

ನನ್ನ ಕೂದಲು, ನಿನ್ನ ಕೂದಲು

ಎಂಥ ವನವನು ಮಾಡುವು ?.....

ನಾವು ತುಟಿ ಪಿಟಿಕ್ಕನ್ನಲ್ಲಿಲ್ಲ. ಅದಕ್ಕೆ ಬೇಕಾದ ಶಕ್ತಿಯೂ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಸ್ಪೂರ್ತಿಯೂ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಅವನ ಮಾತಿನ ಅರ್ಥ ತಿಳಿಯುವ ಗೊಡವೆಯನ್ನು ನಾವು ಎಂದೋ ತೊರೆದಿದ್ದೆವು. ನಮ್ಮ ಲೋಕವೇ ಬೇರೆ-ಪುಷ್ಕಣ ಬಿಟ್ಟು ಬಲುದೂರದ ಲೋಕ.

ತರುಣರ ತಂಡ ನಮ್ಮನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ದೂರ ತೆರಳಿತು.

ಶುಭಾಸ್ತವನ್ನು ಧರಿಸಿದ ಒಬ್ಬ ವಹನೀಯರು ನಮ್ಮನ್ನು ಕೆಲವು ದೂರ ಹಿಂದಿನಿಂದ ಅನುಸರಿಸುತ್ತಿದ್ದ. ಅವನೀಗ ಮುಂದೆ ಬಂದು “ನೀವು ಘೋಷಮಾರದವರೆ ?” ಎಂದು ಕೇಳಿದ.

ನಾವು ಮೌನವಾಗಿದ್ದೆವು.

“ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ನಿಮಗೆ ಅಂಜುತ್ತಾರೆಂಬುದು ನಿಮಗೆ ಗೊತ್ತಿದೆಯೆ ? ಹೊಸ ಸರ್ಕಾರವನ್ನು ನೀವು ವಿರೋಧಿಸುತ್ತೀರೆಂಬುದೂ ಅಧಿಕಾರಿಗಳಿಗೆ ಗೊತ್ತಾಗಿದೆ.” ಎಂದು ಅವನು ಮುಂದುವರಿಸಿದ.

ನಾವು ಅವನನ್ನು ತಡೆಯಲಿಲ್ಲ.

“ನೀವು ಮಾಡುವುದೆಲ್ಲ ಸರಿ. ಅವರನ್ನು ವಿರೋಧಿಸುವುದೂ ನ್ಯಾಯವೇ. ಜಗತ್ತು ಹೀಗೆ ಇರಲಾರದು. ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಹೀಗೆಯೇ ಉಳಿಯಲಾರದು ಬನ್ನಿ. ನಾವು ಈ ವಿಷಯ ಸ್ವಲ್ಪ ವಿಚಾರ ಮಾಡೋಣ” ಎಂದು ಆತ ಮಾತು ಬೆಳೆಸಿದ.

ಅಡ್ಡ ಹಾದಿ ಬಂತು. ಆತ ತಿರುಗಿದ. ನಾವು ಅವನನ್ನೇ ಅನುಸರಿಸಿ ಒಂದು ಜನವಿರಹಿತ ಹೋಟೆಲಿಗೆ ಹೋದೆವು. ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಕೆಲಸಗಾರನೋ, ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಯೋ ಆಗಬಹುದಾಗಿದ್ದ ಒಬ್ಬ ಯುವಕನೂ ನಮ್ಮನ್ನು ಕೂಡಿಕೊಂಡ.

ಆ ಅಪರಿಚಿತ ಮನುಷ್ಯ ಮಾತು ಮುಂಬರಿಸಿದ :

“ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಇಷ್ಟು ಕ್ಷುಧಾಕಾಂಕ್ಷಿ ಎಂದೂ ಉಳಿಯುವುದು ಶಕ್ಯವಿಲ್ಲ. ನಿಮಗೆ ವಿದ್ಯೆಯಿಲ್ಲ. ನಿಮ್ಮನ್ನು ನಡೆಯಿಸಲು ಸುಶಿಕ್ಷಿತನೊಬ್ಬಬೇಕು. ನಿಮ್ಮ ವಿಷಯ ಸಿರ್ಕೊಸ್ಪಂಜ ನನಗೆ ತಿಳಿಸಿದ್ದಾನೆ ಆತನಿಗೆ ನಿಮ್ಮ ಮೇಲೆ ತುಂಬಾ ಕುಣಿ. ಅವನ ಮನಸ್ಸು ಹಾಲಿನ ಹಾಗಾದರೂ, ಹೊರಗೆ ತೋರಿಸುವಂತಿಲ್ಲ. ನಾನು ನೀವು ಕರೆದಾಗ ನಿಮ್ಮ ಸೇವೆಗೆ ಹಾಜರಾಗುತ್ತೇನೆ; ನಿಮ್ಮ ಪ್ಲಾನು ಏನಾದರೂ ಇದ್ದರೆ ನನ್ನ ಹತ್ತಿರ ಹೇಳಿ. ನಾನು ಸಲಹೆ ಕೊಡಲಿಕ್ಕೆ ಇಲ್ಲೇ ಇರುತ್ತೇನೆ. ಅರ್ಥವಾಯಿತೆ ? ಎಂದು ಆತ ಹೇಳಿದಾಗ ನಮ್ಮ ಹೊರತು ಬೇರೆ ಯಾರಿಗಾದರೂ ಒಬ್ಬ ಅಪರಿಚಿತ ವ್ಯಕ್ತಿ ಪರೋಪರಕ್ಕಾಗಿ ಈ ರೀತಿ ಅರ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ತುಂಬಾ ಸಂದೇಹಾಸ್ಪದವೆನಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಅಲ್ಲದೆ ಈ ಪ್ರಕಾರವಾಗಿ ನಂಬುಗೆ ಹುಟ್ಟುವಂತೆ ನಮ್ಮೊಡನೆ ಯಾವ ಪಟ್ಟಣಿಗನೂ ಮಾತಾಡಿರಲಿಲ್ಲ.

ನಾವು ಅವನ ಮಾತಿಗೆ ಅಡ್ಡ ಬರಲಿಲ್ಲ.

“ನನಗೆ ನಿಮ್ಮ ಕೆಲ ಅರ್ಥವಾಗುತ್ತೆ. ನಿಮ್ಮ ಕಣ್ಣೇ ಕರೆದು ಹೇಳುತ್ತದೆ. ಒಂದು ತಾಸಿನಲ್ಲಿ ಊರು ಬಿಟ್ಟು ಹೊರಡಬೇಕೆಂದು ಕಾರಾಬಿನಿಯೇರಿ ಹೇಳಿದರೂ ನೀವಿನ್ನೂ ಇಲ್ಲೇ ಇದ್ದೀರಿ. ಇದು ನನಗರ್ಥವಾಯಿತು. ಅಧಿಕಾರಿಗಳಿಗೆ ಯಾವುದಾದರೂ ಒಂದು ಬಗೆಯಲ್ಲಿ ವಿರೋಧಿಸುವವರಿದ್ದೀರಿ ನೀವು. ಅದು ಖಂಡಿತ, ನಾನಿಲ್ಲಿಗೇಕೆ ಬಂದೆ ? ನಿಮ್ಮ ನಡುವೆ ನನಗೇನು ಕೆಲಸ ? ನಿಮಗೆ ನೆರವಾಗಬೇಕು. ನಿಮಗೆ ಸಲಹೆ ಕೊಡಬೇಕು, ನಿಮ್ಮ ಜತೆಗೇ ಬಲಿಯಾಗಬೇಕು ಎಂಬ ಆಸೆಯಿಂದ ಬಂದೆ-ತಿಳಿಯಿತೆ ?”

ನಮಗೇನೂ ಹೊಳೆಯಲಿಲ್ಲ. ಖಿಲಾತೋ ಏನೋ ಹೇಳಬೇಕೆಂದು ಮಾಡಿದಾಗ ಬರಾಡೋರ್ ಅವನನ್ನು ತಡೆದ.

ಆ ಮನುಷ್ಯ ಮತ್ತೂ ಮಾತಾಡುತ್ತಲೇ ಇದ್ದ.

“ಸರಿ. ಇನ್ನು ಅಡಗಿಸಲೇಬೇಕೆ ? ನಾನು ಸರಕಾರದ ಶತ್ರು, ನಿಮಗೆ ಶಸ್ತ್ರಬೇಕಲ್ಲವೆ? ಅಧಿಕಾರಿಗಳ ದಂಗಡಿಸುವುದಕ್ಕೆ ನಿಮಗೆ ಶಸ್ತ್ರಾಸ್ತ್ರ ಬೇಕಾಗಿದೆ. ಅಲ್ಲವೆ ? ನಿಜಕ್ಕೂ ಬೇಕಾಗಿದ್ದರೆ ನನ್ನ ಹತ್ತಿರ ಹೇಳಿ. ಮದ್ದುಗುಂಡು ತರುವುದು ಬಹಳ ಸುಲಭ, ತೀರ ಸುಲಭವಾದ ಕೆಲಸ. ನೀವು ನನಗೆ ಹೇಳಿದರೆ ಸಾಕು.”

ನಾವು ಒಂದೇ ಒಂದು ಮಾತಾಡದಿದ್ದರೂ ಆತ ತಾನೇ ಪ್ರಶ್ನೆ ಹಾಕಿಕೊಂಡು ತಾನೇ ಉತ್ತರಿಸಿದ.

“ಹೌದು ಮಾತಾಡುವುದು ಸುಲಭ. ಆದಿದ್ದನ್ನು ಮಾಡಿ ತೋರಿಸುವುದು ಕಷ್ಟ ಎಂದು ನೀವು ಎಣಿಸಬಹುದು. ಬೇಡ, ನೀವು ನನ್ನನ್ನೊಮ್ಮೆ ಪರೀಕ್ಷೆ ಮಾಡಿ ನೋಡಿ. ಇನ್ನೊಂದು ಕಾಲು ತಾಸು ನೀವು ಇಲ್ಲೇ ಇದ್ದರೆ ನಿಮಗೆ ಬೇಕಾದುದನ್ನು ನಾನು ತಂದೇ ತರುತ್ತೇನೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಅದರ ಉಪಯೋಗ ಕೂಡ ನಿಮಗೆ ಕಲಿಸಿಯೇನು. ಏನು ಇನ್ನೂ ಸಂಶಯವೆ ? ಬೇಡ, ಇನ್ನೊಂದು ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತು ಇಲ್ಲೇ ಕಾಯಿರಿ. ಆ ಮೇಲೆ ಹೇಳಿ”.

ಎದ್ದು ನಿಂತು ನಮ್ಮೆಲ್ಲರ ಕೈಕುಲುಕಿ, ದ್ರಾಕ್ಷಾರಸದ ದುಡ್ಡು ಕೊಟ್ಟು ಆತ ಹೊರ ನಡೆದ.

ಆತ ಹೊರಗೆ ಹೋದೊಡನೆ, ನಮ್ಮ ಬಳಿಯ ಮೇಜಿನ ಮುಂದೆಯೇ ಕುಳಿತ್ತಿದ್ದ ಆ ಯುವಕ ಮುಂದೆ ಬಂದು “ಆತ ಒಬ್ಬ ಪೋಲೀಸ ಗುಪ್ತಚಕರ. ನಿಮಗೆ ಒಂದು ಬಾಂಬು ತೋರಿಸಿ, ನಿಮ್ಮನ್ನೆಲ್ಲ ಸೆರೆಮನೆಗೆ ಸೇರಿಸುತ್ತಾನೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಇಲ್ಲಿಂದ ಬೇಗ ಹೊರಡಿ” ಎಂದು.

ನಾವು ಗುಪ್ತಚಕನ ಭಿಟ್ಟಿ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲೂ ಆಗದಂತೆ ಬಯಲಿನ ಹಾದಿ ಹಿಡಿದು ಘೋಷಮಾರಾಕ್ಕೆ ಹೊರಟೆವು.

ಸಾನ್‌ದೊಕ್ಕೋ ಧ್ವಜವನ್ನು ಗಾಳಿಯಲ್ಲಿ ಹಾರಾಡಿಸುತ್ತ ಎಷ್ಟು ಆಸೆಯಿಂದ, ಎಷ್ಟು ಉತ್ಸಾಹದಿಂದ, ಅಮೆಚ್ಚಾನೋಕ್ಕೆ ಆ ದಿನ ಬೆಳಗ್ಗೆ ಕಾಲಿಟ್ಟಿದ್ದವೂ, ಅಷ್ಟೇ ನಿರುತ್ಸಾಹದಿಂದಲೂ ನಿರಾಶೆಯಿಂದಲೂ ಬಾಯಾರಿ, ಹಸಿದು, ಬಳಲಿ, ಬೆಂಡಾಗಿ ಮಧ್ಯ ರಾತ್ರಿಯ ಹೊತ್ತು ಘೋಷಮಾರವನ್ನು ಸೇರಿದೆವು. ಮೂರು ಗಂಟೆಗೆ ಎದ್ದು ಮತ್ತೆ ಕೊಯ್ಯುವುದಕ್ಕೆ ದಾರಿ ಹಿಡಿಯಬೇಡವೆ ?

ಐದನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯ

ಕಂಠಾಕ್ಷರಾದ ಅಪಹರಿಸಿದ ಹಲ್ಲುಗಾವಲಿಗೆ ಸುತ್ತಲೂ ನಗರಸಭೆ ಒಂದು ಮರದ ಬೇಲಿಯನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿತು.

ರೈತರು ಮುಣು ಮುಣು ಗೋಣಗುವುದನ್ನು ಒಂದೇಟಿಗೆ ನಿಲ್ಲಿಸುವ ಉಪಾಯ ಇದ್ದು. ಆದರೆ ರೈತರ ಬಾಯಿ ಮುಚ್ಚುವುದಾದೀತೆ ? ಅನಾದಿ ಕಾಲದಿಂದಲೂ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಸೊತ್ತಾದ ಹಲ್ಲುಗಾವಲಿನ ಮೇಲೆ ಯಾರಿಗಾದರೂ ಅಧಿಕಾರ ಹೇಗೆ ಬಂದೀತೆಂಬುದು ಇನ್ನೂ ಅವರಿಗೆ ಸಂದೇಹದ ವಿಷಯವಾಗಿಯೇ ಇತ್ತು.

ಒಂದು ದಿನ ಬೇಲಿಗೆ ಇದ್ದಕ್ಕಿದ್ದಂತೆ ಬೆಂಕಿ ಹಿಡಿಯಿತು.

ಆದರೇನು ? ಸಾರ್ವಜನಿಕ ವೆಚ್ಚದಿಂದಲೇ ಇನ್ನೊಂದು ಬೇಲಿಯ ನಿರ್ಮಾಣವಾಯಿತು. ಕಾವಲಿಗೆ ಇಬ್ಬರು ಸಶಸ್ತ್ರ ಚೌಕೀದಾರರನ್ನು ನೇಮಿಸಲಾಯಿತು.

ಕುರುಬರ ತಂಟೆ ತಕರಾರೇನು, ತೋಳಗಳ ಕಚ್ಚಾಟವೇನು, ದರೋಡೆಗಳೆರವು ಉಪಟಳವೇನು, ಸಾಲದಕ್ಕೆ ಸೃಷ್ಟಿಯ ದಿವಸ ಮೊದಲೊಂದು ಈವರೆಗೆ ಎಷ್ಟೆಷ್ಟೋ ಕಡನ ಕೋಲಾಹಲಗಳನ್ನು ನೋಡಿದ ಈ ಹಲ್ಲುಗಾವಲನ್ನು ಎರಡು ಜನ ಚೌಕೀದಾರರು ಕಾಯುವುದೆಂದರೆ ಎಂಥ ಕಿಡಿ ಕೇಡಿತನದ ಮಾತು ! ಎಂದಾದರೂ ಅವರಿಂದಾಗುವ ಕೆಲಸವೇ ಇದ್ದು ?

ಅವರ ಕಣ್ಣೆದುರಿಗೆ ಒಂದು ರಾತ್ರಿ ಬೇಲಿಗೆ ಮರಳಿ ಬೆಂಕಿ ಹಿಡಿದು ಅದು ಕೆಲವೇ ಮಿನಿಟಿನಲ್ಲಿ ಸುಟ್ಟು ಬೂದಿಯಾಯಿತು. ಅವರು ಈ ಪವಾಡವನ್ನು ಮೊದಲು ಡಾನ್ ಅಬ್ಬಾಯಿಯೋನಿಗೂ, ಆ ಬಳಿಕ ಕೇಳಲು ಕಿವಿಗೊಡುವಷ್ಟು ಪುರಸೂತ್ತಿರುವ ಎಲ್ಲಾ ಜನಕ್ಕೂ ವಿವರಿಸಿದರು.

ಹಳೆಯ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳ ಪ್ರಕಾರ ಮಗುಚಿದ ಮೇಲೆ ಅಬ್ಬಾಯಿಯೋ ಅದು ದೈವಿಕವಾದ ಅಗ್ನಿಯೆಂದೂ, ಅದನ್ನು ಹಚ್ಚಿದವನು ಸೈತಾನನಲ್ಲದೆ ಬೇರೆ ಯಾರೂ ಆಗುವುದು ಅಶಕ್ಯವೆಂದೂ ತೀರ್ಮಾನಿಸಿದಾಗ, ನಾವು ಸೈತಾನನಿಗೂ ಒಳ್ಳೆಯ ಗುಣವುಂಟೆಂಬ ತೀರ್ಮಾನಕ್ಕೆ ಬರುವಂತಾಯಿತು.

ಆದರೆ ಗೆಲ್ಲುವುದಾದ ?-ಕಂಠಾಕ್ಷರನೋ ? ಸೈತಾನನೋ ? ನಾವೆಲ್ಲರೂ ಕಂಠಾಕ್ಷರನ ಇಂದಿರಾಳಿಗಾದರೂ ಸೈತಾನನಿಗೆ ಪ್ರಕ್ಷುಬ್ಧ ಬೆಂಬಲ ಕೊಟ್ಟವನು ಬರಾರ್ಥಿ ವಯೋಲ ಮಾತ್ರ

ಘೋತಮಾರದ ಇನ್ನು ಕೆಲವು ಹೆಂಗಸರೊಡನೆ ನಾನಿದೇ ವಿಷಯ ಘೋಷಿಸುತ್ತಿದ್ದೆ- ಒಂದು ದಿನ ಸಂಜೆ ನಸುಕು ಆಗಲೇ ಹರಿದಿತ್ತು ನಾವು ನಿಂತಿದ್ದ ಇಗರ್ಜಿಯ ಮುಂಭಾಗ

ಅಂಗಳದಿಂದ ಘೋತಮಾರಕ್ಕೆ ಬರುವ ಕವಲು ಹಾದಿ ಹಾವಿನಂತೆ ಸುತ್ತಿಕೊಂಡಿರುವುದು ಮಸಕು ಮಸಕಾದರೂ ಕಾಣಿಸುತ್ತಿತ್ತು.

ಕೊಯ್ಯುವ ಸಮಯವಾದ್ದರಿಂದ ಪುಸಿನೋದಿಂದ, ಗಂಡಸರು ಬರುವಾಗ ಹೊತ್ತಾಗುವುದು ಸಹಜ. ಹಠಾತ್ತಾಗಿ 'ಭೂಂ' ಎಂಬ ಒಂದು ಭಯಾನಕವಾದ ಸದ್ದು ಕೇಳಿಸಿತು. ಬರಬರುತ್ತ ಅದು ಹತ್ತಿರ ಹತ್ತಿರ ಬರುವಂತೆ ಕಂಡಿತು. ಮೊದಮೊದಲು ನಾವು ಅದು ಕೊಯ್ಯುವ ಯಂತ್ರದ ಸದ್ದೆಂದು ಭಾವಿಸಿದರೂ, ಕೊಯ್ಯುವ ಕಾಲದ ಆರಂಭದಲ್ಲಿಯೇ ಅದು ಮರಳುವುದೇಕೆಂದು ನಮಗೆ ತಿಳಿಯಲಿಲ್ಲ.

ಸದ್ದು ಬರಬರುತ್ತ ಅಧಿಕವಾಗುತ್ತಿತ್ತು.

ಘಟ್ಟನೆ ಒಂದು ಲಾರಿ ರಸ್ತೆಯ ಅತಿ ಕೆಳಗಿನ ಸುಳಿಯಲ್ಲಿ ಬರುವುದನ್ನು ನೋಡಿದೆವು. ಅದು ಹಿಂದೆ ಇನ್ನೊಂದು, ಎರಡು, ಮೂರು, ನಾಲ್ಕು-ಹೀಗೆ ಒಟ್ಟು ಐದು ಲಾರಿ ಬಂದುವು.

ಘೋತಮಾರಕ್ಕೆ ಐದು ಲಾರಿ ! ಎಂದು ನಾವು ಮೂಗಿನ ಮೇಲೆ ಬೆರಳಡುವಷ್ಟಲ್ಲಿ ಐದರ ಹಿಂದೆ ಆರನೆಯದು ಬಂತು. ಅದರ ಹಿಂದೆ ಏಳನೆಯದು. ಎಂಟು, ಒಂಭತ್ತು ಇಲ್ಲ, ಆಮೇಲೆ ಲೆಕ್ಕ ತಪ್ಪಿ ಹೋಯಿತು ಹತ್ತಿ ? ಹದಿನೈದೇ ? ಹನ್ನೆರಡೆ ? ಎಷ್ಟೋ ? ಕಣ್ಣಾರಜ್ಜೋನ ಮಗಳು ನೂರೆಂದು ಕೂಗಿದರೂ, ಆಕೆಗೆ ಲೆಕ್ಕ ಬರುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ನಮಗೆ ಗೊತ್ತು ಕಡೆಯ ಲಾರಿ ಅತಿ ಕೆಳಗಿನ ತುದಿಯಲ್ಲಿದ್ದಾಗ ಮೊದಲ ಲಾರಿ ಕೊನೆಯ ಘಟ್ಟವನ್ನು ಹತ್ತುತ್ತಿದ್ದಿತು. ಅಷ್ಟೊಂದು ಲಾರಿ ನಾವು ಈ ತನಕ ನೋಡಿದ್ದೇ ಇಲ್ಲ. ಅಷ್ಟಿದ್ದೀತೆಂದು ನಾವು ಎಣಿಸಿಯೂ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಹೆಂಗಸರೂ, ಮುದುಕರೂ-ಅಂದರೆ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಹೋಗದೆ ಹಿಂದುಳಿದ ಘೋತಮಾರಿಗಳೆಲ್ಲ ಚರ್ಚಿನ ಅಂಗಳದಲ್ಲಿ ಜಮೆಯಾದೆವು. ಲಾರಿಗಳ ವಿಷಯ ಬಯ್ಯಬಯ್ಯೂ ತಲೆಗೆ ತೋರಿದ್ದನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರು.

ಸೂರ್ಕನೇರಾ "ಹೋ, ಇದು ಯಾತ್ರೆ ಯಾತ್ರೆಯೇ, ಪರಿಷೆಗೆ ಬಂದಿದ್ದಾರೆ. ಯಾತ್ರಿಕರಿಗೆ ಕಾಲ್ನಡೆಯಲ್ಲಿ ಹೋಗದೆ ಮೋಟಾರಿನಲ್ಲಿ ಹೋಗುತ್ತಾರೆಂದು ಗೊತ್ತಿಲ್ಲವೆ? ಅಂತೂ ಸಾನ್‌ರೊಕ್ಕೊಗೆ ಪರಿಷಯವರು ಬರುತ್ತಾರೆ!" ಎಂದು ಹರ್ಷಿಸಿದಳು.

ಮುದುಕ ಸಿವೊಲ್ಲಾ "ಅಲ್ಲ ಇದು ಮೋಟಾರ್ ರೇಸ್. ಎಷ್ಟೋ ಮೋಟಾರವಾಲರು ಸೇರಿ ಪಂಥಕ್ಕೆಳಿದಿರಬೇಕು. ಪೇಟೆಯಲ್ಲಿ ಇಂಥ ಮೋಟಾರು ರೇಸ್ ಯಾವಾಗಲೂ ನಡೆಯುತ್ತದೆ" ಎಂದು ತಾನು ಪಟ್ಟಣಿಗನಾಗಿದ್ದ ಕಾಲವನ್ನು ಜ್ಞಾಪಿಸಿಕೊಂಡನು.

ಪ್ರತಿ ನಿಮಿಷಕ್ಕೂ ಲಾರಿಗಳ ಧ್ವನಿ ಏರುತ್ತಿತ್ತು. ಹಾಗೆಯೇ ಅದರೊಳಗಿನ ಜನರ ಕೂಗಾಟವೂ ಕೇಳಿಸಿತು. ತೀವ್ರತರವಾದ ಸ್ಫೋಟದ ಸದ್ದೂ, ಚರ್ಚಿನ ಕಿಟಕಿ ಒಡೆದ ಸದ್ದೂ ನಮ್ಮ ಕುತೂಹಲವನ್ನಡಗಿಸಿ ಗಲಭೆಗೆ ಎಡೆಮಾಡಿತು.

"ಗೋಲಿ ಹಾರಿಸುತ್ತಾರೆ, ಗೋಲಿ ! ಚರ್ಚಿಗೆ ಗೋಲಿ, ಅಲ್ಲ ನಮ್ಮ ಮೇಲೆಯೇ ಗೋಲಿ ಹಾರಿಸುತ್ತಾರೆ!" ಎಂದು ನಾವು ಆರ್ತನಾದ ಮಾಡಿದೆವು.

ಗೋಡೆಗೆ ಅತಿ ಸಮೀಪವಾಗಿ ನಿಂತಿದ್ದ ನಮಗೆ ಬಾಲ್ವಿಸ್ತೇರ “ಹಿಂದೆ ಹೋಗಿ. ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಗೋಲಿ ಹಾರಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ!” ಎಂದು ಕೂಗಿ ಎಚ್ಚರಿಸಿದ.

ಗೋಳಿಬಾದ ಮಾಡುವ ಇವರು ಯಾರು ? ಯಾತಕ್ಕಾಗಿ ಈ ಗೋಳಿಬಾದ ? ಯಾರ ಮೇಲೆ ?

ಬಾಲ್ವಿಸ್ತೇರ “ಇದೇ ಯುದ್ಧ, ಯುದ್ಧ!” ಎಂದು ಮರಳಿ ಕೂಗಿದ.

ಯುದ್ಧವೇ ? ಯಾಕೆ ಯುದ್ಧ ? ನಮ್ಮ ಮೇಲೇತಕ್ಕೇ ಯುದ್ಧ ?

“ಇದು ಯುದ್ಧವಾದರೆ ನಾವು ಯುದ್ಧದ ಮಂತ್ರ ಹೇಳಬೇಕು” ಎಂದು ಚರ್ಚಿನ ಊಳಿಗದ ತಿಯೋಫಿಲೋ, “ರಜಿನಾ ಪ್ರೊಸಿಸ್, ಓರಾಪ್ರೊಬಿಸ್” ಎಂದು ಮುಗುಟ್ಟಿದ. ಆದರೆ ಎರಡನೆ ಬಾರಿಯ ಗೋಳಿಬಾದ ಇಗರ್ಜಿಯ ಗೋಡೆಗೆ ತಗಲಿ, ನಮ್ಮ ಮೈಯ ಮೇಲೆ ಕಲ್ಲು ಮಣ್ಣು ಬಿದ್ದಾಗ ಮಂತ್ರಕ್ಕೆ ಭಂಗವಾಯಿತು. ಎಲ್ಲ ಅರ್ಥವಿಲ್ಲದ್ದೇ ನಡೆಯುತ್ತಿತ್ತು. ಯುದ್ಧವೇ ? ಈ ಯುದ್ಧ ಯಾಕೆ ಬೇಕು ? ಸ್ವಾರ್ಥನೆಗೆ ಹುಚ್ಚು ಹಿಡಿದಂತಾಯಿತು. ನಾವೆಲ್ಲ ಅವಳ ಸುತ್ತಲೂ ಆಡುಮರಿಗಳಂತೆ ಕೆನೆದವು.

ಜನರಲ್ ಬಾಲ್ವಿಸ್ತೇರ ಒಬ್ಬನಿಗೆ ಇದು ಅರ್ಥವಾಯಿತು. ನಾವು ಎಲ್ಲರೊಟ್ಟಾಗಿ ಮೊರೆಯಿಟ್ಟಾಗ ಅವನು “ಈಗೇನು ಮಾಡಿದರೂ ಪ್ರಯೋಜನವಿಲ್ಲ. ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ನಾವು ಮಾಡಿದ್ದೆಲ್ಲ ವ್ಯರ್ಥವೇ ಸರಿ. ಇದಕ್ಕೆ ಯುದ್ಧವೆನ್ನುವುದು; ಅದೃಷ್ಟ ಎಂದರೂ ಇದೇ. ಯುದ್ಧ ಆರಂಭವಾಗುವುದು ಹೀಗೆಯೇ” ಎಂದ.

ಮೆರಿಯಾ ವಯೋಲಳಿಗೆ ಒಂದು ಉಪಾಯ ಹೊಳೆಯಿತು; “ಇಗರ್ಜಿಯ ಗಂಟೆ ಹೊಡೆಯೋಣ ದೇಶಕ್ಕೆ ಅಪಾಯ ಬಂದಾಗ ಇಗರ್ಜಿ ಗಂಟೆಯನ್ನು ಬಾರಿಸಬೇಕೆಂತೆ ೧೮೬೦ರಲ್ಲಿ ಪೀಡ್‌ಮೊಂಟಿಗಳು ಬಂದಾಗ ಜನ ಹಾಗೆಯೇ ಮಾಡಿದ್ದರು.”

ತಿಯೋಫಿಲೋಗೆ ಕಾಲೇ ಬರಲಿಲ್ಲ. ಚಾವಿಯ ಗೊಂಚಲನ್ನು ಆತ ನಮ್ಮ ಕೈಗೆ ಕೊಟ್ಟ. ಎಲ್ಲೀರಾ ಮತ್ತು ನಾನು ಗಂಟೆ ಬಾರಿಸಲು ತೆರಳಿದವು. ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲೀರಾ “ಹೆಂಗಸರ ಹತ್ತಿರ ಯುದ್ಧ ಮಾಡುತ್ತಾರೆಯೆ ?” ಎಂದು ಕೇಳಿದಳು. ನಾನು ಕೇಳಿರಲಿಲ್ಲ. “ಹಾಗಾದರೆ ನಮ್ಮ ಗಂಟೆಯ ಸದ್ದು ಕೇಳಿ ನಮ್ಮ ಗಂಡಸರು ಬೆಂಕಿಯೋ ಇನ್ನಾವುದೋ ಎಂದೇನಿಸಿ ಓಡಿ ಬಂದರೆ ಈ ಸಿಪಾಯಿಗಳಿಗೆ ತುತ್ತಾಗುವುದು ಖಂಡಿತ” ಎಂದು ಎಲ್ಲೀರಾ ಬೆದರಿದಳು.

ಆಕೆ ತನ್ನ ನಲ್ಲನಾದ ಬರಾರ್ಡೋನ ಚಿಂತೆ ಮಾಡಿದರೆ, ನನಗೆ ನನ್ನ ಗಂಡನ ಮತ್ತು ಮಗನ ಚಿಂತೆ ಹಿಡಿಯಿತು. ಆದ್ದರಿಂದ ನಾವು ಗಂಟೆಯ ಗೋಪುರದ ಮೇಲಕ್ಕೇರಿದರೂ ಗಂಟೆ ಬಾರಿಸಲಿಲ್ಲ.

ಎಷ್ಟೋ ಜನ ಸಿಪಾಯಿಗಳು ಪೊಂತಮಾರದ ಬಾಗಿಲಲ್ಲಿ ನಿಂತ ಲಾರಿಗಳಿಂದ ಹೊರ ಬಿದ್ದು ಚರ್ಚಿನ ಕಡೆಗೆ ಧಾವಿಸಿದರು. ಕೆಲವರು ಲಾರಿಯ ಹತ್ತಿರವೇ ಕಾದು ನಿಂತರು.

ಫೊಂತಮಾರಗಳು ಈಗ ಮಂತ್ರ ಮುಗಿಸಿ ಹರಕೆಗೆ ಇಳಿದಿದ್ದರು.

ಪ್ರೊಪಿಟಿಯಸ್ ಎಸ್ಪೋ. ಪಾರ್ಸನೋಬಿಸ್, ಡೊಮೀನೇ.

ಪ್ರೊಪಿಟಿಯಸ್ ಎಸ್ಪೋ, ಎಕ್ಲೋಡಿನೋಸ್, ಡೊಮೀನೇ.

ತಿಯೋಫಿಲೋ ಈ ಹರಕೆ ಹೇಳಿದ ಕೂಡಲೇ ಎಲ್ಲರೂ ಉತ್ತರವಾಗಿ “ಲಿಬೆರಾನೋಸ್, ಡೊಮೀನೇ” ಎಂದು ಉಚ್ಚರಿಸುವರು. ಮುಂದಾಗುವುದರ ಅರಿವು ಯಾರಿಗೂ ಇಲ್ಲ. ತಿಯೋಫಿಲೋ ತನಗೆ ತಿಳಿದ ಪಾಪಕೃತ್ಯಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಸ್ಮರಿಸಿ ದೇವರು ಅದರಿಂದ ಪಾಡುಗೊಳಿಸಬೇಕೆಂದು ಎಲ್ಲರ ಬಾಯಿಂದಲೂ “ಲಿಬೆರಾನೋಸ್, ಡೊಮೀನೇ” ಪ್ರತಿ ಸಲವೂ ಹೊರಡಿಸಿದ. ಕಡೆಗೆ

“ಎಲ್ಲ ಕೆಡುಕಿನಿಂದಲೂ, ಲಿಬೆರಾ ನೋಸ್, ಡೊಮೀನೇ”

“ಎಲ್ಲ ಪಾಪಗಳಿಂದಲೂ, ಲಿಬೆರಾ ನೋಸ್, ಡೊಮೀನೇ”

“ಅಬ್ ಇರಾ ಟುವಾ, ಲಿಬೆರಾ ನೋಸ್, ಡೊಮೀನೇ”

“ಅ ಸುಬಿಟಾನಿಯಾ ಎಟ್”

“ಇಂಪ್ರೊವಿಸಾ ಮೋರ್ತೀ ಲಿಬೆರಾ ನೋಸ್, ಡೊಮೀನೇ”

“ಆ ಸ್ವಿರಿಟು ಫೋರ್ನಿಕೇಶನಿಸ್ ಲಿಬೆರಾ ನೋಸ್, ಡೊಮೀನೇ”

“ಕೊಲೆರಾ, ಬರಗಾಲ ಮತ್ತು ಮರಣದಿಂದ ಹೇ ದೇವಾ ! ನಮ್ಮನ್ನು ರಕ್ಷಿಸು”

ಎಂದು ಹರಕೆ ಹೇಳುವಷ್ಟಕ್ಕೆ ಸಿಪಾಯಿಗಳು ಫೊಂತಮಾರಿಗಳನ್ನು ಸಮೀಪಿಸಿದರು. ಸಹಜವಾದ ಅಂಜಿಕೆಯಿಂದ ನಾನೂ ಎಲ್ಲೀರಳೂ ಗೋಪುರದ ಮೇಲೆಯೇ ಹಿಂದೆ ಹಿಂದೆ ಸರಿದು ಯಾರಿಗೂ ನೋಡಲಾಗದಂತೆ ಮರೆನಿಂತವು.

ಸಿಪಾಯಿಗಳು ನೂರಿನ್ನೂರು ಜನ ಇರುಬುಹುದು, ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಕಷ್ಟಾಗಿ ಸೊಂಟದಲ್ಲಿ ಕಠಾರಿ ನೇತಾಡುತ್ತಿತ್ತು ಹಳ್ಳಿಯ ಚೌಕೀದಾರ ಇಲ್‌ಬೆಲ್ಲೋನನ್ನು ಆ ಕಷ್ಟಂಗಿಯಲ್ಲಿಯೂ ನಾವು ಗುರುತಿಸಿದೆವು. ಉಳಿದವರಾದರೂ ತೀರ ಅಪರಿಚಿತರೇನೂ ಅಲ್ಲ ದಿನಗೂಲಿಗಾಗಿ ದುಡಿಯುವ ಕೆಲಸಗಳೆರಡು ಕೆಲವರು ; ಚಾಕರಿಯವರು, ಗಾಡಿ ಹೊಡೆಯುವರು-ಹೀಗೆ ಯಾರು ಯಾರೋ ಇದ್ದರು. ಇವರಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಹತ್ತಿರ ಅಂದು ಓಟು ಬೇಡಲು ಬಂದವರೇ ಎಷ್ಟೋ ಮಂದಿ ಇದ್ದರು. ನ್ಯಾಯವನ್ನೂ ಸೊತ್ತನ್ನೂ ಕಾಪಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಕಳ್ಳರನ್ನೂ ತಿರುಕುಳಿಗಳನ್ನೂ ನೇಮಿಸಿರುವುದು ಎಷ್ಟು ಅಸಂಬದ್ಧ ! ಇವರಿಗೆ ಹೆಂಡರು ಮಕ್ಕಳಿಲ್ಲ, ಮಾನ ಮರ್ಯಾದೆಯಿಲ್ಲ, ಧರ್ಮವಿಲ್ಲ, ಸ್ವತಃ ಬಡವರಾದರೂ ಬಡವರಿಗೆ ಇವರು ಹಗೆ.

ಬಬ್ಬ ಕುಳ್ಳ, ದಪ್ಪ ಮನುಷ್ಯ ಹೊಟ್ಟೆಯ ಸುತ್ತಲೂ ತ್ರಿವರ್ಣವನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಮುಂದಾಗಿ ಬರುತ್ತಿದ್ದ ಇಲ್‌ಬೆಲ್ಲೋ ಅವನ ಬಳಿಯೇ ಹಂಜದ ಹಾಗೆ ಕಾಲು ಹಾಕುತ್ತಿದ್ದ.

“ಇದೇನು ನೀನು ಹೇಳುತ್ತಾ ಇರುವುದು ?” ಎಂದು ಆ ಕುಳ್ಳ ಮನುಷ್ಯ ತಿಯೋಫಿಲೋವನ್ನು ಕೇಳಿದ.

“ಶಾಂತಿಗಾಗಿ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತಿದ್ದೇನೆ”. ತಿಯೋಫಿಲೋ ಮರುನುಡಿದ.

“ಹಾಗೇನು ? ನಿನಗೆ ಶಾಂತಿ ನಾನೇ ಕೊಡುವೆ” ಎಂದು ಆ ಕುಳ್ಳಾಳು ಇಲ್ ಬೆಟ್ಟೋಗೆ ಕಣ್ಣು ಹಾರಿಸಿದ.

ಇಲ್ ಬೆಟ್ಟೋ ತಿಯೋಫಿಲೋ ಹತ್ತಿ ಬಂದು ಆತನ ಕೆನ್ನೆಗೆ ಒಂದೇಋ ಕೊಟ್ಟನು. ಕೆನ್ನೆಯನ್ನು ಕೈಯಿಂದ ಸವರಿ, ಸುತ್ತಲೂ ನೋಡಿ, ಏನೂ ಅರ್ಥವಾಗದೆ ತಿಯೋಫಿಲೋ “ಏನು ಯಾವುದರ ಸಲುವಾಗಿ?” ಎಂದು ಪ್ರಶ್ನೆ ಮಾಡಿದ.

“ಹೇಡಿ ! ಹೇಡಿ ! ಕೆನ್ನೆ ಕಾಪಾಡಿಕೊಳ್ಳುವಷ್ಟೂ ಕೈಗೆ ಬಲವಿಲ್ಲವೆ” ಎಂದು ಕುಳ್ಳಾಳು ಊಳಿಟ್ಟ

ತಿಯೋಫಿಲೋ ನಿಂತಲ್ಲಿಂದ ಕದಲಲೂ ಇಲ್ಲ, ಮತ್ತೊಂದು ಮಾತು ಎತ್ತಲೂ ಇಲ್ಲ. ನಮ್ಮ ಗುಂಪಿನ ಹೆಂಗಸರು ಮುದುಕರನ್ನು ಆ ಕುಳ್ಳಾಳು ನೋಡಿದಂತೆ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಇಲ್ ಬೆಟ್ಟೋನ ಹತ್ತಿ ತುಸು ಹೊತ್ತು ಗುಸು ಗುಸು ಆಡಿಕೊಂಡು, “ಸರಿ, ಹೀಗಾದರೆ ಏನೂ ಮಾಡುವುದಕ್ಕಾದಲ್ಲವೆ?” ಎಂದು ಹೇಳಿ ಗುಂಪಿನತ್ತ ತಿರುಗಿ “ನೀವಿನ್ನು ಮನೆಗೆ ಹೋಗಬಹುದು” ಎಂದು ಅಚ್ಚಾಪ್ಪಿಸಿದನು.

ಎಲ್ಲರೂ ಹೋದ ಮೇಲೆ ಕಪ್ಪಂಗಿಯವರಿಗೆ ‘ಐದೈದು ಜನರ ಬಣಗಳಾಗಿ, ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಮನೆಯನ್ನೂ ಹೊಕ್ಕು ಮದ್ದು ಗುಂಡು ಏನಾದರೂ ಇದ್ದರೆ ಶೋಧಿಸಿ’ ಎಂದು ಅಪ್ಪಣೆ ದೊರೆಯಿತು.

ನಿಮಿಷಾರ್ಧದಲ್ಲಿ ಅಂಗಳ ಖಾಲಿಯಾಯಿತು. ಆ ನಸುಕಿನಲ್ಲಿ ಐದೈದು ಜನರ ಒಂದೊಂದು ಗಂಪು ಗೃಹಶೋಧಕ್ಕೆ ತೆರಳಿತು. ಎಲ್ಲೆರಳೂ ನಾನೂ ವಿದ್ಯುದ್ದೀಪ ಇಲ್ಲದೆ ಗುಂಡಿನ ಶೋಧ ವೃಥಾವೆಂದು ಬಗೆದವು.

ಗೋಪುರಕ್ಕೆ ಬಲಗಡೆಯಲ್ಲಿ ನಮಗೆ ಹತ್ತಿರವೇ ಇದ್ದ ಮೇರಿಯಾ ಗ್ರೆಜಿಯಾಳ ಮನೆಯಿಂದಲೂ, ಅದೇ ಸಮಯ ಕೆಸ್ಸಾಗ್ನಾ, ರೆಬಿಯೂತಾ, ಲಿಮೋನಾ, ಕಾತರೇನಾ ಮೊದಲಾದವರ ಮನೆಗಳಿಂದಲೂ ಒಮ್ಮಿಂದೊಮ್ಮೆ ಕೂಗಾಟ ಕಿರಿಕಾಟಗಳೂ, ಕುರ್ಚಿ ಮೇಜುಗಳು ಬಡುಡನೆ ಬೀಳುವ ಸದ್ದೂ, ಗಾಜಿನ ಕಿಂಡಿ ಒಡೆಯುವ ಸದ್ದೂ ಹೊರತಾಗ ನಮಗೆ ಈ ಗೃಹಶೋಧದ ನಿಜವಾದ ಹೊಲಬು ತಿಳಿಯಿತು.

ಹಂದಿ ಕೊಯ್ಯುವಾಗ ಅದು ಮೊರೆಯಿಡುವಂತೆ ಮೇರಿಯಾಗ್ರೆಜಿಯಾ ಕೂಗುತ್ತಿದ್ದಳು. ತೆರೆದ ಬಾಗಿಲಿನಿಂದ ಅಸ್ವಪ್ನವಾಗಿಯೇ ಆದರೂ ಒಬ್ಬ ಯುವತಿ ಐವರು ಗಂಡಸರೊಡನೆ ಕಾದಾಡುವ ಪ್ರಸಂಗವನ್ನು ನಾವು ಕಣ್ಣಾರೆ ನೋಡಿದೆವು. ಆಕೆ ಎಷ್ಟೋ ಸಲ ಅವರ ಕೈಯಿಂದ ನುಣಿಚಿಕೊಂಡು ಬಾಗಿಲಿನವರೆಗೆ ಧಾವಿಸಿದರೂ ಪ್ರಯೋಜನವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಹೆಗಲನ್ನೂ ಕಾಲನ್ನೂ ಅವುಕೆ ಆಕೆಯನ್ನು ನೆಲಕ್ಕೆ ಒತ್ತಿ ಹಿಡಿದು, ಮೈಮೇಲಿನ ಬಟ್ಟೆಯನ್ನು ಚೂರು ಚೂರಾಗಿ ಹರಿದು ಬಿಸುಟರು. ಇಬ್ಬರು ಆಕೆಯ ತೋಳನ್ನೂ ಇಬ್ಬರು ಕಾಲನ್ನೂ ಹಿಡಿದಿರಲು ಐದನೆಯವನು ತನ್ನ ಇಚ್ಛೆಯನ್ನು ನೆರವೇರಿಸಿಕೊಂಡನು. ಗ್ರೆಜಿಯಾಳ ಮೊರೆ ನಮ್ಮ ಕರುಳು ಕೊರೆಯುತ್ತಿತ್ತು.

ಮೊದಲನೆಯವರ ಕೆಲಸವಾದ ಮೇಲೆ ಎರಡನೆಯವನ ಸರದಿ ಬಂತು. ನರಕಯಾತನೆ ಮತ್ತೆ ಆರಂಭವಾಯಿತು. ನಾಲ್ಕನೆಯವನ ಸರದಿ ಮುಗಿದಾಗ ಆಕೆ ಒದ್ದಾಡಲು ಇಲ್ಲ, ಆಕೆಯ ಕ್ರಂದನ ನಮಗೆ ಕೇಳಿಸಲೂ ಇಲ್ಲ. ಐದನೆಯವನಿಗಾಗುವಾಗ ಕೈಕಾಲು ಹಿಡಿದುಕೊಳ್ಳುವ ಅಗತ್ಯವಿರಲಿಲ್ಲ. ಅಲ್ಲಿಂದ ಆ ಐವರು ಕೇಕೆ ಹಾಕುತ್ತಾ ಲಿಮೋನಳ ಮನೆಗೆ ಹೋದರು.

ಎಲ್ಲೀರಾ ನನ್ನ ಬಳಿಯೇ ನಿಂತು ನಡೆದದ್ದೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಒಂದೂ ಬಿಡದೆ ನೋಡಿದಳು. ಭಯಂಕರವಾಗಿ ಕಂಪಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು. ನನ್ನ ಹೆಗಲಿಗೆ ಕೈಹಾಕಿ ಆಧರಿಸಿಕೊಂಡಳು. ಗೋಪುರದಿಂದ ಎಲ್ಲಿ ಕೆಳಗೆ ಬಿದ್ದು ಬಿಟ್ಟಾಳೋ ಎಂದು ನಾನು ನನ್ನ ಶಕ್ತಿ ಸರ್ವಸ್ವವನ್ನೂ ಉಪಯೋಗಿಸಬೇಕಾಯಿತು. ಅತ್ತಿತ್ತ ಚಲಿಸದ ಅರಳುಗಳ್ಳಿಂದ ಆ ಘಟನೆ ನಡೆದ ಸ್ಥಳವನ್ನೇ ದುರುಗುಟ್ಟುತ್ತಿದ್ದಳು. ನಾನೊಂದು ಸಲ ದೃಷ್ಟಿಸಿದಾಗ ಇವಳ ತಲೆಕೆಟ್ಟು ಹೋದೀತೆಂದು ಭಾವಿಸಿ ಮೆರಿಯಾಗ್ರಜಿಯಾಳ ನನ್ನ ಶರೀರವನ್ನು ನೋಡದಂತೆ ಆಕೆಯ ಕಣ್ಣು ಮುಚ್ಚಿದೆ. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಯಾಕೋ ನನಗೆ ಕಣ್ಣು ಕೆತ್ತಲು ಬಂದಂತಾಯಿತು.

ಆ ಇರುಳು ಮತ್ತೇನೆಲ್ಲ ನಡೆಯಿತೋ ಅದೊಂದು ನನಗರಿಯದು. ನಾನೀಗ ಹೇಳಿರುವಷ್ಟೇ ನನಗೆ ಗೊತ್ತು.

ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ಈ ಇಡೀ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಅಂದು ರಾತ್ರಿ ನಡೆದ ಘಟನೆಯ ಹೊರತು ಬೇರಾವುದೂ ಇಲ್ಲವೋ ಎಂದು ನನಗನಿಸುತ್ತದೆ. ಉಳಿದ ಕತೆ ನನ್ನ ಗಂಡ ನಿಮಗೆ ಹೇಳುವನು :

ಫ್ರಿಸನೋದಿಂದ ಬರುವಾಗ ನಮಗೆ ಏನೂ ಗೊತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ ಇವರು ಚರ್ಚಿಸಿ ಘಂಟೆ ಹೊಡೆಯಬಹುದಾಗಿತ್ತು.

ಬರಾರ್ಡೋ, ಸ್ಕೋರ್ಚಾ, ಪಪಾಸಿಸ್ಟೊ ಮತ್ತು ಜಿರೋಂಡಾ ಜತೆಗೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದರು. ಸಾಂತೋನ ಇನ್ನೊಂದು ಗುಂಪು ನಮ್ಮ ಹಿಂದೆ ಬರುತ್ತಿತ್ತು.

ಸಶಸ್ತ್ರ ಸೈನಿಕರನ್ನೂ, ಲಾರಿಗಳನ್ನೂ ಕಂಡೊಡನೆ ನಾವು “ಬೇಲಿಯ ಸಲುವಾಗಿರಬೇಕು. ಫೊಂತಮಾರಿಗಳೇ ಬೇಲಿ ಸುಟ್ಟದ್ದೆಂದು ಕಂಪ್ರಾಕ್ಟದಾರ ಭಾವಿಸಿರಬೇಕು” ಎಂದು ತರ್ಕಿಸಿದೆವು.

ಸಶಸ್ತ್ರ ಜನರಲ್ಲಿ ಬರಾರ್ಡೋನ ಪರಿಚಯಸ್ಥರು ಬಹಳ ಮಂದಿ ಇದ್ದರೂ, ಯಾರೂ ನಮ್ಮಿಗೆ ನಿಜವಾದ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ತಿಳಿಸಲಿಲ್ಲ. ಫೊಂತಮಾರಕ್ಕೆ ಬಂದಾಗ ಡೊಳ್ಳು ಹೊಟ್ಟಿಯ ಕುಳ್ಳ ಮನುಷ್ಯನ ಇದಿರು ಇನ್ನೂ ಎಷ್ಟೊ ಮಂದಿ ಸಶಸ್ತ್ರ ಕಪ್ಪುಗಿಗಳು ದಳ ಕಟ್ಟಿ ಚಿಪ್ಲೆಕವಾಗಿ ನಿಂತುದನ್ನು ಕಂಡೆವು. ಚಿಪ್ಲೆಕವು ನಮ್ಮನ್ನು ನೋಡಿದ ಕೂಡಲೆ ಬಾಯಿ ತೆರೆದು ನಮ್ಮನ್ನು ಒಳಸೇರಿಸಿಕೊಂಡಿತು ನಾವು ಬಾಲ್ವಿಸೇರ, ತಿಯೋಫಿಲೋ ಮುಂತಾದವರು ನಿಂತಿದ್ದ ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಅವರನ್ನು ಸೇರಿಕೊಂಡೆವು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಚೌಕವು ಮರಳಿ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಯಿತು.

ನಗಬೇಕೋ, ಅಲ್ಲ, ಸಿಟ್ಟಾಗಬೇಕೋ ಎಂದು ತಿಳಿಯದ ಒಂದು ನೋಟವನ್ನು ಬರಾಡೋ ನನ್ನ ಕಡೆಗೆ ಬೀರಿದ. ಸಂಗತಿ ಏನೆಂದು ತಿಳಿಯಲು ಅಪೇಕ್ಷಿಸಿದ ನಮಗೆ ಜನರಲ್ ಬಾಲ್ವಿಸ್ತೇರ ಹೇಳಿದ “ಇದು ಈ ವರೆಗೆ ನಡೆಯದ ಸಂಗತಿ” ಎಂಬೊಂದು ವಾಕ್ಯದ ಹೊರತು ಇನ್ನೇನೂ ಅರಿವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಜನರಲ್ ಬಾಲ್ವಿಸ್ತೇರನಿಗೆ ಈ ಘಟನೆಗೆ ಸಮವಾದ ಚಾರಿತ್ರಿಕ ಘಟನೆ ಯಾವುದೂ ನೆನಪಿಗೆ ಬಾರದಿದ್ದರೂ ಕಡಿಮೆ ಅಚ್ಚರಿಯ ಸಂಗತಿಯಲ್ಲ.

ಪಿಲಾತೋ, ಜಿಯಾಕೊಬ್ಬೆ, ಲೊಸುರ್ದೊ ಮೊದಲಾದವರ ಗುಂಪಿಗೂ ಚೌಕದೊಳಗೆ ಬರಲು ಎಡೆ ದೊರೆಯಿತು. ಹಾಗೆಯೇ ಮೂರನೇ ಗುಂಪೊಂದು ಬಂತು. ಎಲ್ಲರೂ ಚೌಕದ ನಡುವೆ ನೆರೆದವು.

ಯಾರಿಗೂ, ಯಾವುದೂ, ಅರ್ಥವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಒಬ್ಬರನ್ನೊಬ್ಬರು ಮಿಕ್ಕಿ ಮಿಕ್ಕಿ ನೋಡುವುದು ಮೌನವಾಗಿ ನಡೆದಿತ್ತು. ನಮಗೂ ಅಧಿಕಾರಿಗಳೂ ಕೈ ಕೈ ಆಗಿದೆ ಎಂದು ಎಲ್ಲರೂ ಭಾವಿಸಿದರೂ, ಅದೇನೆಂದು ಅಂದಾಜು ಮಾಡುವ ಗೋಜಿಗೆ ಯಾರೂ ಹೋಗಲಿಲ್ಲ.

ಮೂರನೆಯ ರೈತರ ಗುಂಪಿಗೆ ಡೊಳ್ಳು ಹೊಟ್ಟೆಯ ಮನುಷ್ಯ ದಾರಿ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟನು. ನಾವೆಲ್ಲ ಇವನ ಉದ್ದೇಶ ಏನಿರಬಹುದು ? ಎಂದು ಮನಸ್ಸಿನೊಳಗೇ ಯೋಚಿಸಿದೆವು. ಏನು, ಜೈಲಿಗೆ ಹಾಕುತ್ತಾನೆಯೆ ? ಸಾಧ್ಯವೇ ಇಲ್ಲ. ಇಷ್ಟು ಜನರನ್ನೇ ? ಸಾಧ್ಯವೇ ಇಲ್ಲ. ನಾವು ಸದಾಕಾಲವೂ ಸುಮ್ಮನೆ ನಿಂತುಕೊಂಡಿರುವುದನ್ನು ನೋಡುವುದಕ್ಕೆ ಇಷ್ಟು ಜನ ಸಶಸ್ತ್ರ ಸಾಕಾದೀತೇ ಹೊರತು, ಜೈಲಿನ ವರೆಗೆ ಎಳೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಲು ಇವರಿಗೆ ಇಷ್ಟೇ ಜನ ಇದ್ದರೂ ಸಾಲದು.

ಈ ಕಷ್ಟದ ಜನರದು ನಮಗೆ ಗೊತ್ತು. ಹಗಲು ಹೊತ್ತು ಇವರಿಗೆ ಧೈರ್ಯವಿಲ್ಲ. ಎಂತಲೇ ಕತ್ತಲಾದುದನ್ನು ಕಾದು ಬಂದಿದ್ದಾರೆ. ದ್ರಾಕ್ಷಾರಸದ ಹುಳಿನಾತ ಬರುತ್ತಿತ್ತು. ನಾವು ನೇರವಾಗಿ ಅವರನ್ನೇ ದೃಷ್ಟಿಸಿದರೆ ಅವರು ಮುಖ ಅತ್ತ ತಿರುಗಿಸುವರು. ಅವರೂ ಬಡವರೇ, ಆದರೆ ನಮಗಿಂತ ಬೇರೆತರ. ಕಾಯಕಷ್ಟ ಸೇರದ ಜಾತಿ ಅವರದು. ಒಂದು ತುಂಡು ರೊಟ್ಟಿಗಾಗಿ ಬೀದಿ ಬೀದಿ ಅಲೆಯುವುದು, ಕೊಟ್ಟಷ್ಟನ್ನು ಕೊಂಡು, ಕೊಡಿದಷ್ಟನ್ನು ಮಾಡಿ, ಉಳಿದ ಸಮಯವನ್ನು ಸೋಮಾರಿಗಳಾಗಿ ಕಳೆಯುವುದು ಅವರ ಕ್ರಮ. ಶ್ರೀಮಂತರನ್ನಾಗಲೀ ಅಧಿಕಾರಿಗಳನ್ನಾಗಲೀ ಇದಿರಿಸುವ ತ್ರಾಣ ಇಲ್ಲದೆ ಇರುವುದರಿಂದ ಅವರ ಊಳಿಗದ ನಾಯಿಗಳಾಗಿ ಬಾಲ ಅಲ್ಲಾಡಿಸುವುದನ್ನು ಕಲಿತಿದ್ದಾರೆ. ಅವರನ್ನು ನೀವು ಹಗಲು ಹೊತ್ತು ಭೆಟ್ಟಿಯಾದರೆ ಅತಿ ವಿನಯದಿಂದ ನಿಮಗೆ ಬಿಟ್ಟುಕೊಡುತ್ತಾರೆ. ರಾತ್ರಿಯಾಯಿತೋ, ನಾಲ್ಕು ಜನ ಒಟ್ಟು ಸೇರಿದರೋ, ಆಗ ಮಾತ್ರ ಅವರ ಉಪಟಳ ಹೇಳತೀರದು. ಮೇಲಿಂದ ಆಜ್ಞೆ ಬರಬೇಕು-ಇದು ಅವರ ಸ್ವಭಾವ. ಆದರೆ ಈ ಸೋಮಾರಿಗಳಿಗೆ ಒಂದು ಸಮವಸ್ತ್ರ ಕೊಟ್ಟು, ಸೈನಿಕರಂತೆ ಕಲಿಸಿದ್ದೇನೋ

ಒಂದು ಹೊಸ ಕ್ರಮವಾಗಿರಬೇಕು.

ಫಾಸಿಸ್ಟ್ ಅಂದರೆ, ಇವರೇ ಇರಬಹುದು.

ಅವರು ಮೂವರಿಗೆ ನಾವು ಒಬ್ಬೊಬ್ಬರೇ ಸಾಟಿಯಾಗಬಹುದಾದರೂ, ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಒಗ್ಗಟ್ಟು ಇಲ್ಲದಿದ್ದುದರಿಂದ ಅವರು ಈ ರೀತಿ ದುಸ್ಸಾಹಸ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಯಿತು.

ಫೊಂತಮಾರದ ಚೌಕದಲ್ಲಿ ನಾವೆಲ್ಲ ಸೇರಿದ್ದೆವಾದರೂ ಅಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ತಪ್ಪೊಂದೇ ನಮ್ಮೊಳಗಿನ ಸಾಮಾನ್ಯ ಧರ್ಮವಾಗಿತ್ತು. ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರೂ ನಮ್ಮ ನಮ್ಮ ಚಿಂತೆಯಲ್ಲೇ ಮಗ್ನರಾಗಿದ್ದವು. ಚೌಕದಿಂದಲೂ, ಸೈನಿಕರಿಂದಲೂ ನಾನೊಬ್ಬ ತಪ್ಪಿಕೊಂಡರೆ ಸಾಕು. ಉಳಿದವರಿಗೇನೇ ಆಗಬೇಕೆಂದೇಕೆ, ಎಂದು ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬನೂ ಯೋಚಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಹೆಂಡರು ಮಕ್ಕಳ ಕೊರಗು ಬಾಧಿಸುತ್ತಿತ್ತು.

ಬರಾರ್ಡೋ ಒಬ್ಬ ಈ ನಿಯಮಕ್ಕೆ ಅಪವಾದವೋ ಏನೋ. ಅವನಿಗೆ ಭೂಮಿ ದುಗ್ಗಾಣಿಯಲ್ಲ, ಹೆಂಡರು ಮಕ್ಕಳು ಮೊದಲೇ ಇಲ್ಲ.

“ಇನ್ನು ವಿಚಾರಣೆ ಸುರುವಾಗಲಿ !” ಎಂದು ಡೊಳ್ಳು ಹೊಟ್ಟಿಯ ಕುಳ್ಳುಳು ಒದರಿದ.

ಚೌಕದ ಒಂದು ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕು ಜನ ಸರಿದು ಒಂದು ದ್ವಾರವನ್ನು ಮಾಡಿ, ಒಂದು ಕಡೆ ಕುಳ್ಳುಳು, ಇನ್ನೊಂದು ಕಡೆ ಇಲ್ ಬೆಟ್ಟೋ, ನಿಂತರು.

ವಿಚಾರಣೆ ! ಎಂಥ ವಿಚಾರಣೆಯೋ ! ಎಂದು ನಾವು ಉದ್ವೇಗಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮೊದಲು ತಿಯೋಫಿಲೋಗೆ ಕೆರೆ ಬಂತು. ವಿಚಾರಣೆ ಸುರುವಾಯಿತು.

“ಯಾರು ಬಹುಕಾಲ ಬಾಳಬೇಕು ?” ಎಂದು ಕುಳ್ಳುಳು ಕೇಳಿದ.

ತಿಯೋಫಿಲನ ಕಾಲಡಿಯ ನೆಲ ಪಾತಾಳಕ್ಕಿಳಿಯಿತು.

“ಬಹುಕಾಲ ಯಾರು ಬಾಳಬೇಕು ?” ಕುಳ್ಳುಳು ಮತ್ತೆ ಕೇಳಿದ. ನಮ್ಮನ್ನು ಕಂಡರಾದರೂ ಏನಾದರೂ ಸ್ಪೂರ್ತಿ ಬಂದೀತೆಂಬ ಆಸೆಯಿಂದ ತಿಯೋಫಿಲೋ ತನ್ನ ದಯಾರ್ಥವೂ, ಭಯಾಕ್ರಾಂತವೂ ಆದ ಮುಖವನ್ನು ನಮ್ಮ ಕಡೆಗೆ ತಿರುಗಿಸಿದ.

ನಮಗೆ ಅವನಿಗಿಂತ ಜಾಸ್ತಿ ಏನು ಗೊತ್ತಿರಬೇಕು ?

ಉತ್ತರ ಬರದಿರಲು ಇಲ್ ಬೆಟ್ಟೋಗೆ ಕುಳ್ಳುಳು ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ಬರೆ “ಪ್ರತಿಗಾಮಿ” ಎಂದು ಅಜ್ಞಾಪಿಸಿದ.

ತಿಯೋಫಿಲೋನನ್ನು ಹೊರಗೆ ಬಿಟ್ಟರು. ಎರಡನೆಯವನು ದರ್ಜಿ ಅನಾಕ್ಲಿತೋ.

“ಬಹುಕಾಲ ಬಾಳಬೇಕಾದ್ದು ಯಾರು ?”

“ಮರಿಯಮ್ಮ ಬಹುಕಾಲ ಬಾಳಲಿ !”

“ಯಾವ ಮರಿಯಮ್ಮ !”

“ಲೊರೆತೋ ಮರಿಯಮ್ಮ !”

“ಸರಿ, ಬರೆ “ಪ್ರತಿಗಾಮಿ”

ಅನಾಕ್ಷಿಕೋ ಆದ ಮೇಲೆ ಬಂದವನು ಬ್ರಿಸಿಯೋಲಾ; ಮುದುಕ.

“ಸಾನ್‌ದೊಕ್ಕೊ ಬಹುಕಾಲ ಬಾಳಲಿ !”

ಉತ್ತರ ಇದಲ್ಲ.

ಬರೆ “ಪ್ರತಿಗಾಮಿ”

ಈಗ ಸಿಫೊಲ್ಲನ ಸರದಿ.

“ಯಾರು ಬಹುಕಾಲ ಬಾಳಬೇಕು ?” ಪ್ರಶ್ನೆ.

“ಕ್ಷಮಿಸಿ, ಅಂದರೆ ಅರ್ಥ ?” ಎಂದು ಕೇಳುವ ದೃಷ್ಟತೆ ಮಾಡಿದ ಸಿಫೊಲ್ಲಾ.

“ನಿನ್ನ ಹೃದಯದೊಳಗೇನಿರುವುದೋ ಬೊಗಳು - ಯಾರು ಬಹುಕಾಲ ಬಾಳಬೇಕು ?”

“ಗೋಧಿಯ ಭೆಡ್ಡು ಮತ್ತು ದ್ರಾಕ್ಷಾರಸ ಬಹುಕಾಲ ಬಾಳಲಿ” ಎಂದು ಸಿಫೊಲ್ಲಾ ಇದ್ದುದನ್ನಿದ್ದಂತೆ ಸತ್ಯಾಂಶವನ್ನೇ ಹೇಳಿದರೂ ಅವನಿಗೂ “ಪ್ರತಿಗಾಮಿ” ಎಂದೇ ಬರೆಯಲಾಯಿತು.

ನಾನು ಮೆಲ್ಲಮೆಲ್ಲನೆ ನೂಕಿಕೊಂಡಾದರೂ ಬಾಲ್ವಿಸ್ತೇರನ ಹತ್ತಿರಕ್ಕೆ ಸರಿದು ಅವನ ಹತ್ತಿರ ಸರಿಯಾದ ಉತ್ತರ ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳುವ ಯತ್ನ ಮಾಡಿದೆ. ಆದರೆ ಆತ ತಾನೊಬ್ಬ ಹುಟ್ಟಿದಾಗಲೇ ಈ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಉತ್ತರ ತಿಳಿದ ಮಹಾತ್ಮನಂತೆಯೂ, ಉತ್ತರದ ಗುಟ್ಟನ್ನು ಇತರಿಗೆ ತಿಳಿಸಲಿಕ್ಕಾಗುವುದಿಲ್ಲ ಎಂಬಂತೆಯೂ, ನನ್ನ ಕಡೆಗೆ ದೃಷ್ಟಿನಿಕ್ಷೇಪ ಮಾಡಿದ.

ಬಾಲ್ವಿಸ್ತೇರನ ಸರದಿ ಬಂದಾಗ ಆತ ಹ್ಯಾಟ್ ತೆಗೆದು ಬಹಳ ಮರ್ಯಾದೆಯಿಂದ “ಮಾರ್ಗರೆಟ್ ಮಹಾರಾಣಿ ಬಹುಕಾಲ ಬಾಳಲಿ !” ಎಂದ. ಎಲ್ಲ ಸಶಸ್ತ್ರ ಸೈನಿಕರೂ ಗಹಗಹಿಸಿ ನಕ್ಕರು. ಕುಳ್ಳುಳು “ಆಕೆ ಸತ್ತು ಮಣ್ಣಾದಳು. ನಿನ್ನ ಮಾರ್ಗರೆಟ್ ಮಹಾರಾಣಿಗೆ ಹುಳು ಹಿಡಿಯಿತು” ಎಂದ.

“ಏನು, ಮಹಾರಾಣಿ ಸಾಯುವುದೇ ? ಸುಳು” ಎಂದ ಸಮಗಾರ.

ಬರೆ, ‘ಘಟನಾವಾದಿ’ ಎಂತ

ಬಾಲ್ವಿಸ್ತೇರನಿಗೆ ಅರ್ಥವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಬಹಳ ಬೇಸರದಿಂದ ಅವನಲ್ಲಿಂದ ಕಾಲುಕಿತ್ತ ಅಂಟೋನಿಯೋ ಜಪ್ಪ ಬರಾರ್ಡೋನ ಮಾತು ಕೇಳಿ “ಕಳ್ಳರಿಗೆ ನಾಶ ಬರಲಿ !” ಎಂದು ಕೂಗಿದಾಗ ಕಷ್ಟಗಿಯವರು ಅಸಮಾಧಾನ ಸೂಚಿಸಿದರು. ಸ್ವಂತತಾ “ಸೋಮಾರಿಗಳು ನಾಶವಾಗಲಿ” ಎಂದ. ಕುಳ್ಳುಳು ಕ್ರೋಚಿಯನ್ನು “ಬಹುಕಾಲ ಯಾರು ಬಾಳಬೇಕು ?” ಎಂದಾಗ, ಬರಾರ್ಡೋನ ಶಿಷ್ಯನಾದ ಕ್ರೋಚಿ “ಬಹುಕಾಲದ ಗೋಜನ್ನೆ ಬಿಟ್ಟು ಅದಕ್ಕೆ ತೀರ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ “ಕರ ತೆರಿಗೆ ನಾಶವಾಗಲಿ.” ಎಂದು ಬೊಬ್ಬಿದ. ಕ್ರೋಚಿ ಕೂಡ ಜಪ್ಪನಂತೆ ‘ಅರಾಜಕವಾದಿ’ಯಾದ.

“ಕೂಲಿ ಕೊಡುವ ಶ್ರೀಮಂತರು ನಾಶವಾಗಲಿ !” ಎಂದು ಸ್ಯಾಫೋನ

ಶಾಸನಪ್ರತಿನಿಧಿಯ ಮುಖಿಕ್ಕೆ ಹೇಳಿದಾಗ, ಕ್ಷಮಗಿಯವರ ಅಸಮಾಧಾನ ಗಡಿಮೀರಿತು.

ಕುಳ್ಳುಳು ಸ್ವಾಭಾವನೆಯನ್ನು ಬಂಧಿಸಬೇಕೆಂದು ಅಪ್ಪಣೆ ಕೊಡುವ ಮೊದಲೇ ಸ್ವಾಭಾವನೆ ಚೌಕದಿಂದ ಹೊರಗೆ ಓಡಿ, ಇರ್ಜಿಯ ಹಿಂದೆ ಮರೆಯಾದ ಆಮೇಲವನು ಯಾರ ಕಣ್ಣಿಗೂ ಬೀಳಲಿಲ್ಲ.

“ಎಲ್ಲರೂ ಬಹುಕಾಲ ಬಾಳಲಿ!” ಎಂದು ಲೋಕಾರ್ಥೋ ಅಪಾಯವೇ ಇಲ್ಲದ ಮಾತನ್ನಾಡಿದರೂ ಅವನಿಗೆ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ದೊರೆಯಲಿಲ್ಲ; ‘ನಯವಾದಿ’ ಎಂದು ಬರೆಯಲಾಯಿತು.

ಉಲಿವಾ ಮನಃಪೂರ್ವಕವಾಗಿ “ಸರ್ಕಾರ ಬಹುಕಾಲ ಬಾಳಲಿ!” ಎಂದು.

“ಯಾರ ಸರ್ಕಾರ?” ಪ್ರಶ್ನೆ.

“ನ್ಯಾಯವಾದ ಸರ್ಕಾರ!” ಉತ್ತರ

“‘ವಿದ್ವಾಂಸ’ ಎಂದು ಬರೆ ”

ಪಿಲಾತೋನಿಗೆ ಉತ್ತರ ಹೊಳೆಯಿತು: “ಯಾರ ಸರ್ಕಾರ?” ಎಂದು ಕೇಳಿದಾಗ “ಅನ್ಯಾಯದ ಸರ್ಕಾರ” ಎಂದು ಖಚಿತವಾಗಿ ಉತ್ತರಕೊಟ್ಟ.

“ಕ್ರಿಸ್ತನಲ್”

ಸರಿಯಾದ ಉತ್ತರ ಯಾರಿಗೂ ಹೊಳೆಯಲಿಲ್ಲ. ತಪ್ಪು ತಪ್ಪಾದ ಉತ್ತರಗಳು ಬರುತ್ತಿದ್ದ ದೊಡ್ಡ ರಾಶಿಯಾಗಿ, ನಮಗೆ ಉತ್ತರ ಕೊಡಲಿಕ್ಕೆ ಏನೂ ಉಳಿಯದಂತಾಯಿತು. ಆದರೂ ನಮ್ಮ ಮನಸ್ಸಿನ ದೊಡ್ಡ ಪ್ರಶ್ನೆ: ತಪ್ಪು ಜವಾಬಿಗೆ ಎಷ್ಟು ದಂಡ ತೆರಬೇಕೋ ಎಂಬ ಸಂಶಯ. ಈ ಸಂಶಯ ಬಾಧಿಸದಿದ್ದರೆ ಬರಾರ್ಥೋ ಒಬ್ಬನಿಗೆ ಅವನಿಗೇನು ಮೋಜು ಕಂಡಿತೋ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಯಾವುದು ನಾಶವಾಗಬೇಕೆಂದು ಹೊಸ ಹೊಸ ಯೋಚನೆ ಕಲಿಸಿಕೊಟ್ಟು ಕಳಿಸುತ್ತಿದ್ದ.

ವೆನೆದ್ ಸಾಂಕೋ ‘ಬ್ಯಾಂಕು ನಾಶವಾಗಲಿ!’ ಎಂದು.

“ಯಾವ ಬ್ಯಾಂಕು?”

“ಇಲ್ಲಿರುವುದು ಒಂದೇ ಬ್ಯಾಂಕು—ಕಂಟ್ರಾಕ್ಟುದಾರನಿಗೆ ಮಾತ್ರವೇ ಹಣ ಕೊಡುವಂಥಾದ್ದು!” ಎಂದು ಸಾಂಕೋ ತನಗೆ ನಿಶ್ಚಯವಾಗಿ ಗೊತ್ತಿದ್ದ ಸಂಗತಿಯನ್ನಡಹಿದ.

ಬರೆ “ಕಮ್ಯೂನಿಸ್ಟ್”

“ಕೊಲೋನಿಯಾ ಹಾಳಾಗಿ ಹೋಗಲಿ!” ಎಂದು ಕೂಗಿದ ಗಸ್ತಾಯೋನಿಗೂ ‘ಕಮ್ಯೂನಿಸ್ಟ್’ ಬಿರುದು ಬಂತು.

“ಬಡವರು ಬಹು ಕಾಲ ಬಾಳಲಿ!” ಎಂದು ಹೇಳಿದ ಪಾಲೊಮ್ಪೆ ‘ಸೋಶಿಯಲಿಸ್ಟ್’ ಆದ.

ಅಪ್ಪಣೆ ಚೌಕದ ಇನ್ನೊಂದು ಕಡೆಯಿಂದ ಬರಾರ್ಥೋನ ಅಜ್ಜಿ “ಬರಾರ್ಥೋ, ಬರಾರ್ಥೋ, ಎಲ್ಲಿದ್ದೀಯಾ? ಈ ಪಾಪಿಗಳ ಕೆಲಸ ನೋಡು. ಹೆಂಗಸರಿಗೇನು

ಮಾಡಿದ್ದಾರೆಂಬುದನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪ ನೋಡು. ನಮ್ಮ ಗಂಡಸರಲ್ಲಿ ? ಇನ್ನೂ ಬರಲಿಲ್ಲವೆ; ಬರಾರೋ, ಬರಾರೋ!" ಎಂದು ಬರಾರೋನ್ನು ಕೆಯುತ್ತು ಬಂದಳು.

ಒಂದೇ ನೆಗೆತಕ್ಕೆ ಬರಾರೋ ಇಲ್ ಬೆಲ್ಲೋನ ಕೊರಳಿಗೆ ಹಾರಿ, ಅದನ್ನು ಬಿಗಿ ಹಿಡಿದು, "ಹೇಳು, ಎಲ್ಲಿರಾ ಎಲ್ಲಿ ? ಏನು ಮಾಡಿದಿ, ಹೇಳು !" ಎಂದು ಕುಲುಕಿದ.

ಅಜ್ಜಿ ಇಗರ್ಜಿಯ ಹೊಸ್ತಿಲಿಗೆ ಬಂದು "ತಾಯಿ ಮರಿಯಮ್ಮ ! ನಮ್ಮನ್ನು ರಕ್ಷಿಸು! ನಮ್ಮನ್ನು ಕಾಪಾಡು!" ಎಂದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿದಳು.

ಒಮ್ಮೆಲೆ ಇಗರ್ಜಿಯ ಗಂಟೆ ಬಡಿಯಿತು. ನಾವೆಲ್ಲರೂ ಮೇಲೆ ನೋಡಿದೆವು.

ಹಿಮ ಶುಭವಾದ ಮುಖವೂ, ನೀಳವಾದ ಕಾಯವೂ ಉಳ್ಳ ಒಂದು ಹೆಣ್ಣಿನಾಕೃತಿಯ ಭೂತವು ಗೋಪುರದ ಕುಶಾಂಜನದಲ್ಲಿ ಎರಡು ಹಸ್ತಗಳನ್ನಿರಿಸಿ ನಮ್ಮನ್ನೇ ನೆಟ್ಟಿ ನೋಟದಿಂದ ನೋಡುತ್ತಿತ್ತು.

ನಮ್ಮ ಉಸಿರೇ ಹಾರಿತು. ಎದೆ ನಡುಗಿತು. ಭೂತ ಮಾಯವಾಯಿತು.

ಭಯಾಕ್ರಾಂತನಾದ ಇಲ್ ಬೆಲ್ಲೋ "ಅದೇ ಮರಿಯಮ್ಮನ ಭೂತ!" ಎಂದು ಬೆಚ್ಚುಳಿಸಿದುದೇ ತಡ, ಕಪ್ಪುಗಿಯವರ ಸಾಲು ನಿಮಿಷಾರ್ಧದಲ್ಲಿ ಕರಗಿ ಹೋಯಿತು.

ಲಾರಿಗಳೆಲ್ಲ ಒಮ್ಮೆಯೇ ಹೊರಟ ಸದ್ದು ಇಳಿ, ಇಳಿ, ಇಳಿ ಒಂದರ ಹಿಂದೊಂದು ಸವೇಗವಾಗಿ ಲಾರಿಗಳು ಸುಳಿಹಾದಿಯಲ್ಲಿಳಿದುವು, ಕಟ್ಟಕಡೆಯ ಸುಳಿ ಬಂದೊಡನೆ ಎಲ್ಲ ನಿಂತವು, ಅರ್ಧ ತಾಸು ನಿಂತವು. ನಾನು ಬರಾರೋ ಹತ್ತಿರ "ಮತ್ತೆ ಹಿಂದೆ ಬರುತ್ತಾರೆಯೆ !" ಎಂದು ಕೇಳಿದೆ. ಬರಾರೋ "ಯಾಕೆ ಬರುತ್ತಾರೆ? ಸ್ವಾಪೋರ್ನೆಗೆ ಮಾತ್ರ ಗೊತ್ತು." ಎಂದು ನಕ್ಕು ನುಡಿದ. ಲಾರಿಗಳು ಮರಳಿ ಹೊರಟಾಗ ಹೊತ್ತು ಬಹಳಾಗಿತ್ತು.

"ನಾನು ಮಲಗೋಣವೆ ? ಅಥವಾ ಇನ್ನೊಂದು ತಾಸು ತಡೆದು ಪುಸಿನೋಕ್ಕೆ ಹೊರಡೋಣವೆ ?" ಎಂದು ಕೇಳಿದೆ.

ಬರಾರೋ "ಮೊದಲು ಆ ಗೋಪುರದಲ್ಲಿ ಯಾರಿದ್ದಾರೆಂದು ನೋಡೋಣ" ಎಂದ. ಬರಾರೋಗೆ ಭೂತದಲ್ಲಿ ನಂಬಿಕೆ ಇತ್ತು. ಮರಿಯಮ್ಮನಲ್ಲಿರಲಿಲ್ಲ. ಸೈತಾನನೇ ಬಂದರೂ ಆತ ನಂಬುವ, ಮರಿಯಮ್ಮ ಎಂದರೆ ನಂಬಲಾರೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಪರಾಂಬರಿಸಲೇಬೇಕು.

ಗೋಪುರದಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಹೆಂಡತಿಯೂ ಎಲ್ಲೀರಾಳೂ ಅರ್ಧವೃತ್ತ ದೆಶೆಯಲ್ಲಿದ್ದುದನ್ನು ನಾವು ಕಂಡೆವು.

(ಮೊದಲು ಹೊರಟ ಲಾರಿ ತಿಪ್ಪಲಾಗ ಹೊಡೆದದ್ದರಿಂದ ಲಾರಿಗಳೆಲ್ಲ ನಿಂತುಮೆಂದು ನಮಗೆ ಮರುದಿನ ತಿಳಿಯಿತು. ದಾರಿಗಡ್ಡವಾಗಿಟ್ಟ ಮರದ ದಿಂಡನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗುವುದು ಸಾಧ್ಯವಾಗದೆ ಎಷ್ಟೋ ಜನರಿಗೆ ಗಾಯವಾಯಿತಂತೆ. ಅಂಥ ಜಖಂ ಆದವರಲ್ಲಿ ಆ ಕುಳ್ಳಾಳು ಒಬ್ಬ).

ಆರನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯ

ಅಂದಿನ ಇರುಳಿನ ಯಾತನೆ ಎಲ್ಲರನ್ನು ಹಾಸಿಗೆ ಹಿಡಿಸಿತು.

ಅದೇ ದಿನ ಎಲ್ಲರಲ್ಲಿಗೆ ನೆಯ್ಯುವುದಕ್ಕೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಉಣ್ಣೆಯೂ, ಬಣ್ಣವೂ ಬಂದಿತ್ತು. ನೆಯಿಗೆ ವೃತ್ತಿ ಯುದ್ಧಾನಂತರ ಬಹಳ ಹೀನದಲೆಗಳಿದ್ದಿತ್ತು. ನೂರಾರು ವರ್ಷಗಳಿಂದ ಉಪಯೋಗಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದ ಮಗ್ಗಗಳಿಗೆ ಕೆಲಸವಿಲ್ಲದೆ ಓಲೆಯ ಪಾಲಾಗುವ ಕಾಲ ಬಂದಿತ್ತು. ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ತಯಾರಾದ ಉಣ್ಣೆಯ ಬಟ್ಟೆಯೂ, ರೈತರ ಬಡತನವೂ ಇದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವೆನ್ನಬಹುದು.

ಬರಾಡೋರ್ಗೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಕಟ್ಟಿಗೆ ಒಡೆಯುವುದರಲ್ಲಿ ನೆರವಾಗಬೇಕೆಂದು ಆಕೆ ಬೇಡಿದಾಗ ಬರಾಡೋರ್ ಕಟ್ಟಿಗೆ ಒಡೆದುದು ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ, ಅವಳ ಸಲುವಾಗಿ ನೂಲಿಗೆ ಬಣ್ಣ ಹಾಕುವುದನ್ನು ಕಲಿತನು.

ಒಂದು ಮೂಲೆಯಲ್ಲಿ ಹುಲ್ಲಿನ ಹಾಸಿಗೆಯ ಮೇಲೆ ಮಲಗಿರುತ್ತಿದ್ದ ಎಲ್ಲರೂ, ದೇಹದಲ್ಲಿ ಬಡವಾದರೂ ತುಂಬ ಚೆಲುವೆಯಾಗಿ ತೋರುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವಳು ಕೊಟ್ಟ ಅಷ್ಟಕೆಯನ್ನು ಚಿಕ್ಕ ಮಗುವಿನಂತೆ ಸಂತೋಷದಿಂದ ಪಾಲಿಸುವುದು ಬರಾಡೋರ್‌ನ ಕೆಲಸ. ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ “ಹಳದಿ ನೂಲನ್ನು ನೀಲಿಯಲ್ಲಿ ಅದ್ದಿದರೆ ಅದು ಹೇಗೆ ಕೆಂಪಾಗುತ್ತದೆ?” ಎಂಬಂಥ ನಿರೋಧ ಪ್ರಶ್ನೆಯನ್ನು ಕೇಳಿ ಎಲ್ಲರ ಅಪ್ರತಿಭಟನಾಗುತ್ತಿದ್ದರು.

“ಕೆಂಪಾಗದೆ ಹೇಗಿದ್ದೀತು ?”

“ಕೆಂಪಾಗಲಿ, ಆದರೆ ಯಾಕೆ ಕೆಂಪಾಗಬೇಕು ?”

“ಆಗ ಎಲ್ಲರೂ, ಕೆಂಪಾಗದಿರಲಿಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯವೇ ಇಲ್ಲ” ಎಂದು ಆ ಮೇಲೆ ಬರಾಡೋರ್‌ನನ್ನು ಸೋಲಿಸಲು, “ಹಾಗಾದರೆ ಸೂರ್ಯಕಾಂತಿ ಹೂವಿನ ಬೀಜದಿಂದ ಉಳ್ಳಾಗಡ್ಡಿಯ ಸಸಿ ಏಕೆ ಹುಟ್ಟುವುದಿಲ್ಲ ? ಹೇಳು” ಎಂದು ಪ್ರಶ್ನಿಸುವಳು.

ಬರಾಡೋರ್ “ಸುವ್ಯಂ ತಮಾಷೆ ಮಾಡುತ್ತೀಯಾ ? ಬಿತ್ತಿದ ಬೀಜ ಸೂರ್ಯಕಾಂತಿ ಹೂವಿನದೇ ಆದರೆ ಉಳ್ಳಾಗಡ್ಡೆ ಎಷ್ಟಕ್ಕೂ ಬರಲಾರದು” ಎಂದು ತಿರುಗಿಸುವನು.

ಎಲ್ಲರಲ್ಲಿಗೆ ಏನಾದರೂ ಸಹಾಯ ಆಗಬೇಕಾಗಿದೆಯೇ ? ಎಂದು ನೋಡಲು ನಾನು ಹೋದಾಗಲೆಲ್ಲ ಬರಾಡೋರ್ ನೂಲನ್ನು ಬಣ್ಣದಲ್ಲಿದ್ದ ಎತ್ತುವುದೋ, ಕೋಲಿನಲ್ಲಿ ಆರಿಸುವುದೋ, ಕಟ್ಟಿಗೆ ಒಟ್ಟುವುದೋ ಒಂದಲ್ಲ ಒಂದು ಕೆಲಸದಲ್ಲಿರುತ್ತಿದ್ದ.

ಒಂದು ರಾತ್ರಿ ನಾನಲ್ಲಿದ್ದಾಗ ಎಲ್ಲರೂ ಬರಾಡೋರ್‌ಗೆ ಇಷ್ಟೆಲ್ಲ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದ್ದಕ್ಕೆ ಏನಾದರೂ ಮೊತ್ತ ಕೊಡಬೇಕೆಂದು ಬಯಸಿದಳು. ಆದರೆ ಬರಾಡೋರ್ ಅಂದಿನಂತೆ ಅಂದೂ ಪ್ರತಿಫಲವನ್ನು ನಿರಾಕರಿಸಿದ.

“ನಿನ್ನ ಮದುವೆಗೆ ಬೇಕಾದೀತು ಎಂದು ಬರಾರ್ಡೋ ನಿನ್ನ ಕೈಯ ಹಣ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವುದಿಲ್ಲ” ಎಂದು ನಾನು.

ಎಲ್ಲೀರಾ ಕಿಸ್ಕಾರ ಹೂವಿನಂತೆ ಕೆಂಪಾದಳು. ನನ್ನನ್ನು ಬರಾರ್ಡೋ ನುಂಗಿಯೇ ಬಿಡುವಂತೆ ನೋಡಿದ.

ನಾನೇನು ಮಾಡಲಿ ? ಉಪಾಯವಿಲ್ಲ ಎಂದು ನಾನು ಯೋಚಿಸಿದೆ ಬರಾರ್ಡೋ ಏನೂ ವಿವಾಹವಾಗುವ ಕುಳವಾಗಲ್ಲ.

ಮದದಿನ ಮುಂಜಾನೆ ಬರಾರ್ಡೋನ ಅಜ್ಜಿ ಅವನನ್ನು ವಿಚಾರಿಸಿಕೊಂಡು ನನ್ನಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದಳು. ನಾನು “ಏನು, ರಾತ್ರಿ ಮನೆಗೆ ಬರಲಿಲ್ಲವೇ ಸವಾರಿ ?” ಎಂದಾಗ “ಇಲ್ಲ” ಎಂದು ಹೇಳಿ ಆಕೆ ಹೊರಟುಹೋದಳು.

ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತು ತಡೆದು ಬರಾರ್ಡೋ ನಮ್ಮ ಬಾಗಿಲಿಗೆ ಬಂದ. ಆತ ನಮಸ್ಕರಿಸದೆ ಇದ್ದುದರಿಂದ ನಾನಾದರೂ ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡಲಿಲ್ಲ. ನಾನು ಪುಸಿನೋಕ್ಕೆ ತೆರಳಲು ತಯಾರಾದಾಗ ಆತ ಮೌನವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು

“ನಿನ್ನ ಹತ್ತಿರ ಸ್ವಲ್ಪ ಕೇಳಬೇಕಾಗಿದೆ” ಎಂದ

ಅವನು ಇನ್ನೊಬ್ಬರಿಂದ ಉಪದೇಶ ಕೇಳುವುದು ಇದೇ ಪ್ರಥಮ

“ಮದುವೆಯ ವಿಷಯ. ನಿನ್ನೆ ನೀನಾಸನ್ನೆ ಮಾಡಿದಾಗ ಅದು ಅಷ್ಟು ಅಗತ್ಯವಿರಲಿಲ್ಲ ಈಗ ಗತ್ಯಂತರವಿಲ್ಲ.”

ಎಲ್ಲೀರಾಳ ಜತೆಗೆ ನಿನ್ನೆ ರಾತ್ರಿ ಇದ್ದನೆಂಬುದು ಆಗ ನನಗೆ ಅರ್ಥವಾಯಿತು,

“ನನ್ನ ಮಾತು ಕೇಳುವುದಾದರೆ ಕೂಡಲೇ ಆಕೆಯನ್ನು ಮದುವೆಯಾಗು, ಎಲ್ಲ ವಿಧದಿಂದಲೂ ನಿನಗೆ ಲಾಭವೇ ಹೊರತು ನಷ್ಟವಿಲ್ಲ. ಫೊಂತಮಾರದಲ್ಲಿ ಇಂಥ ಜತೆ ಅಪರೂಪ” ಎಂದು ನಾನು ಹೇಳಿದೆ.

“ಹಾಗಲ್ಲ, ನೀನು ಪುರಾ ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಂಡಿಲ್ಲ. ಎಲ್ಲೀರಾಳಿಗೂ ಮಿಗಿಲಾದ ಹೆಣ್ಣಿಗೆ ನಾನು ಆಸೆಪಟ್ಟೇ ಇಲ್ಲ ಹೌದು. ಆದರೆ ನಾನು ಯಾರೆಂಬುದನ್ನು ನೋಡಬೇಡವೆ? ಭೂಮಿಯಿಲ್ಲದ ಭಿಕಾರಿ ರೈತ ಗೂಡಿಯಿಂದ ಹಕ್ಕಿಯಂತಲ್ಲವೆ ? ಎಲ್ಲೀರಾ ಒಪ್ಪಬಹುದು ಆದರೆ ಅದು ಸರಿಯಲ್ಲ, ಆಕೇನೂ ತಿಳಿಯದು. ನನಗೆ ತಿಳಿವಿಲ್ಲವೆ? ನಾನೂ ಅಜ್ಜಿಯೂ ಎಷ್ಟೂ ಉಪವಾಸ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೂ ಸಿದ್ಧ. ಆದರೆ ಮನೆಗೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬಂದು ವಾಸ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೂ ಸಿದ್ಧ. ಆದರೆ ಮನೆಗೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬಂದು ಎಲ್ಲೀರಾಳನ್ನೂ ಉಪವಾಸ ಹಾಕುವುದೆಂತು ? ದಿನಗೂಲಿ ಮಾಡುವುದರಲ್ಲಿ ಏನು ನಷ್ಟವಿಲ್ಲ ಹೌದು. ಆದರೆ ಎಲ್ಲೀರಾಳ ಗಂಡ ದಿನಗೂಲಿ ಮಾಡುವುದೆ ? ಭೂಮಿ ಕಳೆದುಕೊಂಡ ಭಿಕಾರಿ ಎಲ್ಲೀರಳ ಗಂಡನಾಗುವುದೆ ?”

“ಇದನ್ನೆಲ್ಲ ಮೊದಲೇ ಯೋಚಿಸಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ಅವಳ ಹತ್ತಿರ ನಿನ್ನೆ ರಾತ್ರಿ ಮಲಗುವಾಗಲೇ ಯೋಚಿಸಬೇಕಾಗಿತ್ತು”

ಬರಾಡೋರ್ ಸಿಟ್ಟಿಗೆ “ನಿನಗಿನ್ನೂ ಅರ್ಥವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಇದು ನಾನು ಎಲ್ಲೀರಾಳ ಕೈಬಿಡುವ ಪ್ರಶ್ನೆಯಲ್ಲ; ಆಕೆಯನ್ನು ಇನ್ನೊಬ್ಬನಿಗೆ ಬಿಟ್ಟುಗೊಡುವ ಮಾತೂ ಅಲ್ಲ” ಎಂದ.

ನನಗರ್ಥವಾಯಿತು. ನಾನು ನೇರವಾಗಿ “ನಿನಗೆ ಎಲ್ಲೀರಳನ್ನು ಮದುವೆಯಾಗಬೇಕೆ? ಬೇಡವೆ?” ಎಂದು ಪ್ರಶ್ನಿಸಿದೆ. ಬರಾಡೋರ್ “ನಿನ್ನ ತಲೆಗೆ ನನ್ನ ಮಾತು ಅರ್ಥಮಾಡುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವಿಲ್ಲ” ಎಂದವನೇ ಅಲ್ಲಿಂದ ಹೊರಟುಹೋದ.

ಬರಾಡೋರ್‌ನ ನಿರುತ್ಸಾಹ ಹೇಳಿ ಉಪಯೋಗವಿಲ್ಲ. ಭೂಮಿ ಇಲ್ಲದಿರುವುದು ಮುಖ್ಯ ತಡೆಯಾಗಿತ್ತು. ಈ ತನಕ ಈ ಅಭಾವವನ್ನು ಮಾತಿನಲ್ಲೇ ಹಾರಿಸಿದರೂ ಮನೆ ತುಂಬಿಸುವ ಗಂಭೀರ ಪ್ರಶ್ನೆ ಮುಂದೆ ಬಂದಾಗ ಇದೊಂದು ಅಭೇದ್ಯವಾದ ವಿಷ್ಣುವಾಯಿತು.

ಘೋತಮಾರ ಮತ್ತು ಇತರ ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು ತುಣುಕಾದರೂ ಹೊಲವಿಲ್ಲದ ಜನ ಬಹಳ ಕಡಮೆ. ಭೂಮಿಯಿಲ್ಲದ ರೈತನಿಗೆ ಬೆಲೆಯೇ ಇಲ್ಲ. ಭೂಮಿಯ ಬೆಲೆ ಕಡಮೆ ಇದ್ದಾಗ ಕೂಲಿಗಾಗಿ ದುಡಿಯುವ ರೈತನನ್ನು ಎಲ್ಲರೂ ಮೂರ್ಖನೆಂದೂ ಸೋಮಾರಿಯೆಂದೂ ಪರಿಗಣಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಅದು ಸ್ವಲ್ಪ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಸತ್ಯವೂ ಆಗಿತ್ತು. ಆದರೆ ಈಗ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯೇ ಬದಲಾಗಿದೆ ಒಬ್ಬನೇ ಒಬ್ಬ ಕೂಲಿ ಗೇಣಿಯೊಕ್ಕಲಾಗುವ ಭಾಗ್ಯ ಮಾಡಿರಲಿಲ್ಲ. ಬದಲು ಇದ್ದ ಗೇಣಿಯೊಕ್ಕಲುಗಳೇ ಸಾಲಕ್ಕಾಗಿ ಭೂಮಿ ಮಾರುವ ಪ್ರಸಂಗ ಬಂದಿತ್ತು. ಅಷ್ಟೇ ಏಕೆ ? ಶ್ರೀಮತ ರೈತರಲ್ಲಿಯೂ ಎಷ್ಟೋ ಜನ ಹೊಲ ಕಳೆದುಕೊಂಡುಹೋದಾರೆ. ಬರಾಡೋರ್‌ನ ವಿಷಯ ನಾವೆಷ್ಟು ಹೇಳಿದರೂ ಬುದ್ಧಿಶೀಲಗಳಲ್ಲಿ ಆತ ಯಾರಿಗೂ ಕಡಿಮೆಯಲ್ಲವೆಂಬುದು ನಿರ್ವಿವಾದ. ಹೂ ಉಳಿತಾಯ ಮಾಡಿ ಭೂಮಿ ಕೊಂಡುಕೊಳ್ಳಲು ಅವನಿಗೆಯೆ ಸಾಧ್ಯವಾಗದಿದ್ದರೆ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಅಷ್ಟೂ ಕಠಿಣವಾಗಿತ್ತೆಂದರ್ಥವಲ್ಲವೆ ? ಘೋತಮಾರದ ತುಣುಕಾದ ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿನವರಿಗೆ ಇದೇ ವಾಡು.

ಕಾಲ ಬದಲಾದರೂ ಭೂರಹಿತ ರೈತನನ್ನು ಕಡೆಗಣಿಸುವ ಪರಿಪಾಟಿ ನಿಲ್ಲಲಿಲ್ಲವಾದ್ದರಿಂದ ಬರಾಡೋರ್‌ನ ಜೀವ ಒಳಗಿಂದೊಳಗೆಯೆ ಕುದಿಯುತ್ತಿತ್ತು. ಅಮೇರಿಕಕ್ಕೋ, ಇಟಲಿಯ ಇತರ ಭಾಗಕ್ಕೋ ಹೋಗಿ ಆಸೆ ತೀರಿಸಬೇಕೆಂಬ ಅವನ ಹಂಬಲು ಪೂರ್ಣವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಕೂಡಲೇ ಮದುವೆಯಾಗದೆ ಬೇರೆ ಗತಿಯೇ ಕಾಣದ್ದರಿಂದ ಅವನಿಗೆ ನೀಚಸ್ಥಾನದಿಂದ ಮೇಲಕ್ಕೇರಲು ಯಾವ ಹಾದಿಯೂ ತೋರಲಿಲ್ಲ.

ಪೇಟಿ ಪಟ್ಟಣಗಳಲ್ಲಿ ಮಜೂರಿಯ ಅವಸ್ಥೆ ಹೇಗಿತ್ತೆಂದು ನಮಗೆ ಅನಿರೀಕ್ಷಿತವಾಗಿ ಬಂದ ಒಬ್ಬ ಮನುಷ್ಯನಿಂದ ತಿಳಿಯಿತು. ಹಳ್ಳಿಗನಿಗೆ ಪಟ್ಟಣವಾಸಿಗಳ ಉಡುಪನ್ನು ತೊಡಿಸಿದರೆ ಹೇಗೆ ಕಂಡೀತೋ ಹಾಗೆ ಇದ್ದ ಆ ಮುದುಕ ಒಂದು ಚೀಲವನ್ನು ಹೆಗಲ ಮೇಲೇರಿಸಿಕೊಂಡು ಮಳೆ ಬೆಳೆಯ ಭವಿಷ್ಯ ಹೇಳುವ ಜೋಯಿಸನಂತೆ ತೋರಿದನು.

ಬಾಲ್ದಿಸ್ಸೇರ ಕುತೂಹಲದಿಂದ ಅವನ ಹಿಂದೆಯೆ ನಡೆದು ಸೊರ್ಕಾನೆರಾ, ಜೊಂಪು ಬರಾಡೋರ್ ಮತ್ತು ನನ್ನನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು, “ಎಲ್ಲಿಂದ ಬರೋಣಾಯಿತು ? ಏನು ಕುಶಲ ವಾರ್ತೆ ?” ಎಂದು ಅಜ್ಜನನ್ನು ಕೇಳಿದ.

“ತನ್ನ ದೇಶದ ವಾರ್ತೆ ತಾನೇ ಕೊಡಲಾರ” ಎಂದ ಅಜ್ಜ.

ನಮಗೆ ವಿಸ್ಮಯವೆನಿಸಿತು ನೀಲಿ ಕೋಟು, ಸೌತೆಕಾಯಿಯಂಥ ಹ್ಯಾಟು, ಕೋಟಿನಲ್ಲೆಲ್ಲ ಬಿಳಿ ಲೋಹದ ಗುಂಡಿಗಳ ಸಾಲು, ಕಂದು ಬಣ್ಣದ ಇಜಾರು. ಇಂತು ಬಹು ವರ್ಣರಂಜಿತವಾದ ಅಜ್ಜನ ರೂಪಕ್ಕೆ ಈ ಸಮಸ್ಯಾರೂಪವಾದ ಮಾತೂ ಸೇರಿ, ನಮಗೆ ಈತ ವಿಚಿತ್ರ ಜೋಯಿಸನೆಂಬುದರಲ್ಲಿ ಸಂದೇಹ ಉಳಿಯಲಿಲ್ಲ. ಮೈಕೆಲೆ ಜೊಂಪು “ಅದೆಲ್ಲ ಇರಲಿ, ಧರ್ಮಾರ್ಥವಾಗಿ ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಯಾರದಾದರೂ ಕೈ ನೋಡುವುದಾದರೆ ನೋಡಜ್ಜಾ !” ಎಂದ. ಆಗ ಅಜ್ಜ “ಸ್ವಲ್ಪ ನಿಲ್ಲು. ಮೊತ್ತ ಮೊದಲು ಜಿಯುದತ್ತ ಗೊರಿಯಾನೋಗೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬಾ” ಎಂದ.

“ಆಕೆ ಸತ್ತು ಬೂದಿಯಾದಳು”

“ಆಕೆ ಬೂದಿಯಾದರೆ ಬರಾಡೋರ್ ಗೊರಿಯಾನೋ ಇದ್ದಾನು”

“ಅವನು ತೀರಿ ಹೋದ. ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಮೊದಲೇ”

“ಪೆಪ್ಪಿನೋ ಗೊರಿಯಾನೋ ಆದರೂ ಇಲ್ಲವೆ? ಅಥವಾ ಅವನೂ ಸತ್ತನೆ ?

ಪೆಪ್ಪಿನೋ ಗೊರಿಯಾನೋ ವಿಷಯ ಭಿನ್ನಾಭಿಪ್ರಾಯವಿತ್ತು. ಎಳೆತನದಲ್ಲಿ ಅವನೊಡನೆ ವಿಲಾಸವಾಡಿದ ಸೊರ್ಕಾನೆರಾ ಆತ ರೋಮ ನಗರದಲ್ಲಿ ಸತ್ತನೆಂದು ನಂಬಿದರೆ, ಬಾಲ್ದಿಸ್ಸೇರ ಆತ ರೋಮ ನಗರದ ಶ್ರೀಮಂತ ಹೆಣ್ಣೊಬ್ಬಳನ್ನು ಮದುವೆಯಾಗಿ ಫೊಂತಮಾರಾವನ್ನು ಮರೆತು ಬಿಟ್ಟನೆಂದು ಹೇಳಿದನು.

ಆಗ ಅಜ್ಜ, “ಹಾಗೇನು ? ಕೇಳಿ, ಪೆಪ್ಪಿನೋ ಗೊರಿಯಾನೋನ ನಿಜವಾದ ಕತೆ ನಾನು ನಿಮಗೆ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ” ಎಂದ.

“ಪೆಪ್ಪಿನೋ ಗೊರಿಯಾನೋ ರೋಮ್ ನಗರಕ್ಕೆ ತೆರಳಿದ್ದು ಹಂಬರ್ಟ್‌ದೊರೆ ಕೊಲೆಯಾದ ವರ್ಷ. ಅಂದರೆ ಎಷ್ಟು ವರ್ಷವಾಯಿತು ? ಸರಿ, ಲೆಕ್ಕ ಮಾಡುವ ಹಂಬರ್ಟ್‌ದೊರೆಯ ಕೊಲೆಯಿಂದ ತ್ರಿಪೋಲಿ ಯುದ್ಧಾನಂತರ ತೋರಿದ ಧೂಮಕೇತುವಿಗೆ ಹತ್ತು ವರ್ಷ. ಅಲ್ಲಿಂದ ಯುದ್ಧಾರಂಭಕ್ಕೆ ಐದು ವರ್ಷ. ಹೀಗೆ ಹದಿನೈದು. ಈ ಟ್ರಿಯುಮ್ಪಿ ಯುದ್ಧ ನಡೆದ ಕಾಲ ನಾಲ್ಕೈದು ವರ್ಷ. ಒಟ್ಟು ಇಪ್ಪತ್ತಾಯಿತು. ಮಜೂರ ಸಂಘಗಳು ಪೆಪ್ಪೆರಿದ್ದು ಆ ಮೇಲೆ ಅದೊಂದು ಐದು ವರ್ಷ ಹೋದ ಮೇಲೆ, ಹತ್ತು ವರ್ಷದ ಸ್ವರ್ಣಯುಗ ಬೇರೆ. ತುರುಕಿಯವರ ರಾಜ್ಯವಾದರೂ ಆದೀತು. ಈ ಸ್ವರ್ಣಯುಗ ಬೇಡ. ಇರಲಿ, ಎಲ್ಲಾ ಸೇರಿಸಿದರೆ ಒಟ್ಟು ಮೂವತ್ತೈದು.

“ಹಾಂ, ಮೂವತ್ತೈದು ವರ್ಷವಾಯಿತು. ಪೆಪ್ಪಿನೋಗೊರಿಯಾನೋ ಹಣ ಸಂಪಾದನೆ ಮಾಡಿ ಕೂಡಲೇ ಹಿಂತಿರುಗುತ್ತೇನೆಂದು ಮಜನ ಕೊಟ್ಟು ಫೊಂತಮಾರದಿಂದ ರೋಮ್

ನಗಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ. ಆತ ಹಿಂದೆ ಬರುವ ಗುಟ್ಟು ಗೊತ್ತೇ ನಿಮಗೆ ? ಸೋರ್ಕಾನೆರಾ ಎಂಪೊಬ್ಬ ಹುಡುಗಿಯಿದ್ದಳು, ಬಂದ ಕೂಡಲೇ ಅವಳನ್ನು ಮದುವೆಯಾಗುವುದಕ್ಕೆ—”

“ನಾನೇ ಆ ಸೋರ್ಕಾನೆರಾ !” ಎಂದು ಸೋರ್ಕಾನೆರಾ ನಾಚಿ ಕೆಂಪಾದಳು.

“ನೀನಲ್ಲವೇ ಅಲ್ಲ !” ಎಂದು ಜೋಯಿಸಜ್ಜ ಸೋರ್ಕಾನೆರಾಳನ್ನು ಮೇಲಿಂದ ಕೆಳಗೆ ಈಕ್ಷಿಸಿ ಹೇಳಿದ. ನಾವೆಲ್ಲ ಹೌದೆಂದು ಅವನನ್ನೊಪ್ಪಿಸಿದರೂ ಅವನಿಗೆ ಸಮಾಧಾನವಾದಂತೆ ತೋರಲಿಲ್ಲ, ತುಸು ತಡೆದು.

“ಎರಡೇ ಎರಡು ವರುಷದಲ್ಲಿ ಕುಬೇರನಾಗುತ್ತೇನೆಂದು ಗೊರಿಯಾನೋ ನಂಬಿ, ಹೋದವನೇ ಸನ್ಯಾಸಿಗಳ ಮಠ ಒಂದರಲ್ಲಿ ತಟ್ಟಿ ತೊಳೆಯುವ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ. ದಿನಕ್ಕೆ ಹದಿನಾಲ್ಕು ತಾಸು ದುಡಿದರೂ ಊಟಕ್ಕೆ ಸಾಲುವಷ್ಟು ಮಾತ್ರ ಸಂಪಾದನೆಯಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಆದ್ದರಿಂದ ಕುಡಿಯುವುದಕ್ಕೆ ಆಸ್ಪದವಿರಲಿಲ್ಲ. ನೌಕರರು ದ್ರಾಕ್ಷಾರಸ ಕುಡಿದು ಹಾಳಾಗಬಾರದೆಂದು ಸನ್ಯಾಸಿಗಳ ಕ್ಷುಚ್ಚಾಣೆ ಇತ್ತು. ಮುಖ್ಯ ಪಾದ್ರಿಗಳಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಹಾಳಾಗುವ ಹಕ್ಕು. ಆದರೆ ಅವರಿಗೆ ಸರಬರಾಯಿ ಮಾಡುವ ದ್ರಾಕ್ಷಾರಸದ ಕೊರಡಿಯಲ್ಲೇ ಗೊರಿಯಾನೋ ಕೆಲಸಮಾಡಬೇಕಾಗಿ ಬಂದುದರಿಂದ ಎರಡು ವರ್ಷದೊಳಗೆ ಸತತವಾಗಿ ಕುಡಿಯುತ್ತಿದ್ದ ತಪ್ಪಿಗಾಗಿ ಆತ ಮಠ ಬಿಟ್ಟು ಹೊರಡಬೇಕಾಯಿತು. ಈ ನಿರುದ್ಯೋಗ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕುಡಿಯುವುದಿರಲಿ, ಉಣಲಿಕ್ಕಾಗಿ ಒಂದೆರಡು ಲಿರೆ ಸಂಪಾದಿಸುವುದೇ ಗಡುತರವಾಯಿತು ಋತುವನ್ನು ಹೊಂದಿಕೊಂಡು ಬೊಟೆನಿಕಲ್ ಗಾರ್ಡನೋ, ಕೊಲೋಸಿಯಮೋ, ಅವನು ಪವಡಿಸುವ ಸ್ಥಳವಾಯಿತು. ಒಂದು ರಾತ್ರಿ ಕುಸಿನಲ್ಲಿ ಸಾನ್‌ರೊಕ್ಕೋ ದೇವತೆ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡು ಸಮೀಪದ ದಿನಸಿನಗಡಿಗೆ ಹೋಗುವ ದಾರಿ ಯಾವುದೆಂದು ತೋರಿಸಿ ಕೊಟ್ಟುದರ ಫಲವಾಗಿ ಆತ ಮುಂಜಾನೆ ಎದ್ದವನೇ ಪೋಲೀಸರ ಕೈಗೆ ಸಿಕ್ಕಿ ಬಿದ್ದ. ವಿಚಾರಣೆಯ ಸಮಯ ‘ಇದು ಸಾನ್‌ರೊಕ್ಕೋನ ಪಿತೂರಿ’ ಎಂದು ಎಷ್ಟು ಹೇಳಿದರೂ ಜಡ್ಡಿಗಳು ಅವನನ್ನು ನಂಬಲಿಲ್ಲ. ದುರ್ದೈವಿಯಲ್ಲಿರುವ ಜನಗಳನ್ನು ಜಡ್ಡಿಗಳು ಹೇಗೆ ನಂಬಿಯಾರು ?

“ಸೆರೆಮನೆಯಲ್ಲಿ ಜಯಲಕ್ಷ್ಮಿ ಪೆಪ್ಪಿನೋ ಮೇಲೆ ಒಲಿದಳು. ಅವನಿಗೆ ಏನೋ ನೇತ್ರದೋಗ ಆರಂಭವಾಯಿತು. ಕಣ್ಣಿಂದ ಬಿಳೇ ಕೀವು ಹೊರಗೆ ಬಂದು ಅವನ ಕಣ್ಣು ಊದಿಕೊಂಡಿತು. ಕಣ್ಣಿನ ದುರ್ದೈವಿ ಅವನಿಗೆ ಬಿಡುಗಡೆ ದೊರಕಿಸಿತು. ಸೆರೆಮನೆಯಿಂದ ಹೊರಗೆ ಬಂದುದೇ ತಡ ಪೆಪ್ಪಿನೋ ವಿಜಯಲಕ್ಷ್ಮಿಯನ್ನು ಮುಂದಲೆ ಹಿಡಿದು ಬರಸೆಳೆದ. ಪರಿಚಯದವನೊಬ್ಬನಿಂದ ಒಂದು ಹೇಣ್ಣು ಮಗವನ್ನು ಎರವಲಾಗಿ ಪಡೆದು ದಿನಾ ಮುಂಜಾನೆ ಊರಿನ ಇಗರ್ಜಿಗಳನ್ನು ಸುತ್ತುವುದಕ್ಕೆ ಆರಂಭಿಸಿದ. ಅಪರಾಧ್ಯ ಶೃಶಾನದ ಬಾಗಿಲಲ್ಲೋ, ನಾಟಕ ಶಾಲೆಯ ದ್ವಾರದಲ್ಲೋ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪಿಸಿಕೊಂಡುದರಿಂದ, ಹೇಣ್ಣು ಮಗುವಿಗೆ ಎರಡು ಲಿರೆ ಪ್ರಕಾರ ಕೊಟ್ಟರೂ, ಕಾಲಕ್ರಮೇಣ ಊಟಕ್ಕೆ ಸಾಲುವಷ್ಟಲ್ಲದೆ ಉಳಿತಾಯಕ್ಕೂ ಸಾಧ್ಯವಾಗುವ ಹಾಗೆ ಸಂಪಾದನೆ ಬೆಳೆಯಿತು. ಊಟದ ಚಿಂತೆ

ಮಾಯವಾಯಿತು. ಸಿಕ್ಕ ಭೋಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಮಿಕ್ಕದನ್ನು ಮಾರಿದರೆ ಕುಡಿಯಲು ದ್ರಾಕ್ಷಾರಸವನ್ನು ಪಡೆಯಬಹುದು. ಇನ್ನೂ ಎರಡು ವರ್ಷ ಬಿಕ್ಕಿ ಬೇಡಿ ಆ ಮೇಲೆ ಫೊಂತಮಾರದಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಸೊರ್ಕನೇರಾಳನ್ನು ಮದುವೆಯಾಗಬೇಕು ಎಂಬ ಬಯಕೆ.....”

“ಪೆಪ್ಪಿನೋ ಆ ಬಯಕೆಯನ್ನೇತಕ್ಕ ಪೂರೈಸಲಿಲ್ಲವೋ ?” ಎಂದು ಸೊರ್ಕನೊ ನಿಟ್ಟುಸಿರಿಟ್ಟು ಕೇಳಿದಳು.

“ಜನರ ಹೊಟ್ಟೆಚ್ಚು ಅವನ ಬಯಕೆಗೆ ವಿಘ್ನವಾಯಿತು. ಕಣ್ಣನ್ನು ಗುಣಮಾಡಲು ಆತನನ್ನು ಪೋಲೀಸರು ಆಸ್ಪತ್ರೆಗೊಯ್ಯುವ ಒಂದು ದುರ್ದಿನವೂ ಸನ್ನಿಹಿತವಾಯಿತು. ಪೆಪ್ಪಿನೋಗೋರಿಯಾನೋ “ಇದು ನನ್ನ ಕಣ್ಣಲ್ಲವೆ ? ನನ್ನ ಕಣ್ಣಿನ ಮೇಲೆ ನನಗೆ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವಿಲ್ಲವೆ ?” ಎಂದು ವಿರೋಧಿಸಿದರೆ ನಿಜವಾದ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಯಾವ ಕಾಲಕ್ಕೂ ಇಲ್ಲದಂಥ ಇಟಲಿ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಅವನ ಮಾತನ್ನು ಯಾರು ಕೇಳಬೇಕು ? ಕಣ್ಣು ಗುಣವಾಯಿತೇನೋ ನಿಜ, ಆದರೆ ಅವನ ಉದ್ಯೋಗ ಇಲ್ಲವಾಯಿತು. ಸುಖಸಮೃದ್ಧಿಯ ಕಾಲ ದೂರವಾಗಿ, ಅಭಾವದ ಕಾಲ ತಲೆದೋರಿತು. ನಾವಿಕ, ಗಾಡಿಯಾಳು, ಉಪ್ಪಾರ-ಹೀಗೆ ಏನೋ ಎಲ್ಲ ಕೆಲಸ ಒಂದೊಂದು ವಾರವಾದರೂ ಅನುಭವಿಸಿದ. ಮನಸಿದ್ದಾಗ ಬಲವಿಲ್ಲ. ಬಲವಿದ್ದಾಗ ಮನಸ್ಸಿರಲಿಲ್ಲ ಹೀಗಾಯಿತವನ ಅವಸ್ಥೆ. ಇನ್ನೂ ಸಾವಿರಾರು ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಕುಬೇರನಾಗುವ ಯತ್ನ ನಡೆಸಿದ.

ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಇದೇ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ರೋಮ ನಗರಕ್ಕೆ ಬಂದು, ಒಂದು ಹತ್ತು ವರ್ಷ ಚಿಲ್ಲರೆ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿ ಒಂದೆರಡು ಸಾವಿರ ಲಿರೆ ಸಂಪಾದಿಸಿಕೊಂಡು ಹಳ್ಳಿಗೆ ಮರಳುವ ಜನ ಬೇಕಾದಷ್ಟಿದ್ದರು. ಆದರೆ ಪೆಪ್ಪಿನೋಗೆ ಹತ್ತು ಮುಷ ಕಾಲ ಕಾಯುವ ತಾಳ್ಮೆ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಒಂದಲ್ಲ ಒಂದು ದಿನ, ಕೊಪ್ಪಿಗೆ ಕಾಲಿಗೆ ಎಡತಾಕುವುದೆಂದೇ ನಂಬಿ ಆತ ದಿನಗಳೆದ. ‘ತೆರೆ ತೆರೆ ಸೀಸಮೆ’ಯ ಬದಲು ಸೆರೆಮನೆಯ ಬಾಗಿಲು ಆಗಾಗ ಅವನನ್ನು ಸೇರಿಸಿಕೊಂಡು ಮುಚ್ಚಿಕೊಳ್ಳುವುದು. ಒಟ್ಟು ಸೆರೆಮನೆಯಲ್ಲಿ ಆತ ಐದಾರು ಮುಷವಾದರೂ ಕಳೆದಿರಬೇಕು.

“ಈ ಎಲ್ಲ ಸೋಲಿನಿಂದ ಗೊರಿಯಾನೋ ಎದೆಗೆ ಹುಟ್ಟಿದ ಅಬ್ಬುಜ್ಜಿಯಿಂದ ಬರುವ ಬಡ ಜನರ ಬಾಳೇ ತನಗೂ ಹಣೆಯಲ್ಲಿ ಬರೆದಿದೆಯೆಂದು ಭಾವಿಸಿ ಕೆಲವು ದಿನ ಒಂದು ಗಿಳಿಯನ್ನು ಸಾಕಿದ. ಭವಿಷ್ಯಪತ್ರವನ್ನು ಕೊಳ್ಳೆನಿಂದ ಆರಿಸಿಕೊಡುವುದೇ ಅದರ ಕೆಲಸ. ಆದರೆ ನಾಲ್ಕಾರು ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ ಗಿಳಿಯ ಮನೋಸ್ವಾಸ್ಥ್ಯ ಕೆಟ್ಟು ಅದು ತೀರಿಕೊಂಡಿತು. ಆದಾದ ಮೇಲೆ ಕೆಲವು ಸಮಯ ಆತ ಅಬ್ಬುಜ್ಜಿಯಿಂದ ರೋಮ್ ನಗರಕ್ಕೆ ಬರುವ ಜನರಿಗೆ ಕೆಲಸ ಹುಡುಕಿಕೊಡುವ ದಳ್ಳಾಳಿ ಏಜನ್ಸಿಯನ್ನು ತೆರೆದ.

“ಅಂಥ ಸಮಯ ಆತನಿಗೆ ಮೊನ್‌ಸಿನಾರ್ ಕಲೋಗೆರೋ ಎಂಬ ಒಬ್ಬ ಮಹಾನುಭಾವನ ಪರಿಚಯವಾಗಿ ಪೆಪ್ಪಿನೋ ಗೊರಿಯಾನೋ ಆತನ ಪಾರುಪತ್ಯಗಾರನಾದ. ವಯಸ್ಸಿಗೆ ತಕ್ಕದಲ್ಲವಾದ ವ್ಯಭಿಚಾರ ಪ್ರವೃತ್ತಿ ಈ ಮಹಾನುಭಾವನಿಗೆ ಅಂಟಿಕೊಂಡಿತ್ತು.

ಅಬ್ರುಜ್ಜಿಯಿಂದ ಬರುವ ರೈತ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳು ಇವನ ಮೋಹದ ಬೇಟೆಯಾಗುತ್ತಿದ್ದರು. ಒಬ್ಬ ರೈತ ಹೆಣ್ಣು ಮಗಳನ್ನು ಮಹಾನುಭಾವ ಕಲೋಗರೋಗೆ ಪರಿಚಯ ಮಾಡಿಸಿದರೆ ಪುಕ್ಕಟೆ ಊಟ, ಬಿಡಾರ ಮಾತ್ರನಲ್ಲದೆ ಹತ್ತು ಲಿರೆ ಬಹುಮಾನ ದೊರೆಯುತ್ತಿತ್ತು. ಒಂದೆರಡು ತಿಂಗಳು ಪೆಪ್ಪಿನೋ ಈ ಕೆಲಸವನ್ನು ಮನಃಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಮಾಡಿದ. ಸಾರ್ವಜನಿಕರ ಉಪವನಗಳನ್ನೂ, ಬೀದಿಯನ್ನೂ ಅಲೆದಲೆದು ಮೋ ಕಲೋಗರೋನ ಹತ್ತಿರ ಪರಿಚಯ ಮಾಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ಎಷ್ಟೋ ಕೂಲಿ ಹೆಣ್ಣುಗಳಿಗೆ ಬೋಧಿಸಿದ. ಅವನ ಪ್ರಯತ್ನಕ್ಕೆ ಅಂಥ ಜಯ ಸಿಗಲಿಲ್ಲ. ಒಂದೇ ಹೆಣ್ಣನ್ನು ಎರಡು ಮೂರು ಬಾರಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಕಲೋಗರೋ ಅನುಭೋಗಿಸದೆ ಇದ್ದುದರಿಂದ ಮರಳಿ ಮರಳಿ ಹೊಸ ಹೆಣ್ಣು ಹುಡುಕುವ ಕೆಲಸ ದುಸ್ತರವಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಕೆಲಸದಿಂದ ಬರ್ಖಾಸ್ತಾಗಬಾರದಲ್ಲ ಎಂದು ಪೆಪ್ಪಿನೋ ವಯಾಪ್ತಿಯ ಸೂಳೆಗೇರಿಯ ಹೆಣ್ಣುಗಳನ್ನು ತಂದುಕೊಡಬೇಕಾಯಿತು. ಕಲೋಗರೋಗೆ ಇವರು ಹಳ್ಳಿಯ ನಾರಿಯರೆಂದು ಮೋಸ ಮಾಡಲು ಅವರಿಗೆ ಉಳ್ಳಾಗಡ್ಡೆ, ಬೆಳ್ಳುಳ್ಳಿ, ತಿನಿಸಬೇಕಾಯಿತು. ಬಹಳಕಾಲ ಈ ಆಟ ನಡೆಯಿತು. ಆದರೆ ಕಲೋಗರೋಗೆ ರೋಗ ಅಂಟಿದ ಮರುದಿನವೇ ಕೆಲಸ ಹೋಯಿತು.”

ಮೆರಿಮೆಟ್ಪ್ಲಾ “ಅವನು ಅಗಲಾದದೂ ಹಿಂದೆ ಬರಬಾರದಿತ್ತೆ?” ಎಂದು ಕೇಳಿದಳು.

ಫೊಂತಮಾರಕ್ಕೆ ಭಿಕಾರಿಯಾಗಿ ಬರುವುದೇ ? ಅದರ ಯೋಚನೆಯೇ ಬೇಡ. ಹೊಟ್ಟೆ ಹೊರೆಯಲು ರೋಮ ನಗರದಲ್ಲಿ ಸಾವಿರ ದಾರಿ ಇಲ್ಲವೆ ? ಆ ಸಾವಿರ ದಾರಿಯನ್ನೂ ಪರೀಕ್ಷೆ ಮಾಡಿದ ಪೆಪ್ಪಿನೋ.

“ಅಬ್ರುಜ್ಜಿಯಿಂದ ಬರುವ ಸಾವಿರಾರು ರೈತರು ಅವನ ಹಾಗೆಯೇ ‘ಇತರ’ರು ಮಾಡದ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಬದುಕುತ್ತಾರೆ. ಜೀವಮಾನವಿಡಿ ಬಡವರಾಗಿಯೇ ಉಳಿಯುವ ಅಂಥವರನ್ನು ಜನ ಸಂದಣಿ ಇರುವ ಬೀದಿಯಲ್ಲೂ ಹೆಕ್ಕಿ ತೆಗೆಯಬಹುದು. ಭಾನುವಾರ ‘ಇತರ’ ಜನ ಸ್ವೇಡಿಯಮ್‌ಗೋ ಪರೋಲಿ ಉಪವನಕ್ಕೋ ಹೋದರೆ, ಇವರು ಹೊಲಸು ಹೋಟೆಲಿಗೆ ಹೋಗಿ ಅಗ್ಗದ ದ್ರಾಕ್ಷಾರಸ ಕುಡಿಯುವರು, ಆ ‘ಇತರ’ ಜನ ಓಲಿವ್‌ನು ಯುದ್ಧವನ್ನು ವಿರೋಧಿಸುವ ಮಾತನಾಡಿದಾಗ ಇವರು ಅಗ್ಗದ ಹೋಟೆಲಿನಲ್ಲಿ ದ್ರಾಕ್ಷಾರಸ ಪಾನದಲ್ಲಿ ಅದನ್ನು ಮರೆಯಲು ಯತ್ನಿಸುವರು. ಯುದ್ಧಾನಂತರ ಆ ‘ಇತರ’ರೆಲ್ಲರೂ ಮಜೂರ ಸಂಘಕ್ಕೆ ಸೇರಿದರೆ ನಮ್ಮ ಪೆಪ್ಪಿನೋ ಒಂದು ಮೂಲೆಯ ಹೋಟೆಲು ಸೇರಿಬಿಡುವ. ಇಡಿಯ ನಗರವೇ ಉಲ್ಲೋಲ ಕಲ್ಲೋಲವಾಗುವ ಸಂದರ್ಭಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೆ ಪೆಪ್ಪಿನೋ ‘ಇತರ’ರ ಜತೆಗೆ ಹೋಗುವುದೇ ಅಪರೂಪ. ಅದಕ್ಕವನಿಗೆ ತಕ್ಕ ಶಾಸ್ತ್ರಿಯೂ ಆಯಿತು.

“ಒಂದು ದಿನ ಆತ ಬೀದಿಯಲ್ಲಿ ತನ್ನಷ್ಟಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದಾಗ ಕೆಂಪು ಬಾವುಟ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡ ಒಂದು ಜನ ಸಮೂಹ ಅಂಗಡಿಗಳನ್ನು ಊಟ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಹತ್ತಿತು. ಪೆಪ್ಪಿನೋ ಅವರ ನಡುವೆ ಸೇರಿ ಒಂದು ಬೂಟಿನಂಗಡಿ ಹೊಕ್ಕು ಹೊರಗೆ ಬಂದಾಗ

ಅವನ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಜತೆಗೂಡದ ಎರಡು ಬೂಟುಗಳಿದ್ದವು. ಒಂದು ಕಾಲಿನ ಡಾನ್ಸಿಂಗ್ ಬೂಟು, ಇನ್ನೊಂದು ಕಾಲಿನ ಸವಾರಿ ಬೂಟು. ಇವಕ್ಕೆ ತಾಳೆಯಾಗುವ ಬೂಟುಗಳು ಯಾರಿಗೆ ಸಿಕ್ಕಿರಬಹುದೆಂದು ಕಂಡ ಕಂಡವರನ್ನೆಲ್ಲ ವಿಚಾರಿಸಿದ. ಕಚೆಗೊಬ್ಬ ಮಹನೀಯ ನನ್ನ ಮನೆಯಲ್ಲಿದೆ ಎಂದು ಅವನನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ಸೆರೆಮನೆಯೊಳಗೆ ಸೇರಿಸಿದ. ಈ ನಂಬರು ತನಿಖೆಗೆ ಬಂದಾಗ ಅವನ ಜತೆಗೆ ಅನೇಕ ಕಾರ್ಮಿಕರೂ ಅಪಾದಿತರಾದರು. ಅವರೆಲ್ಲ ರಾಜಕೀಯ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿ ಅಂಗಡಿ ಲೂಟಿ ಮಾಡಿದವರಂತೆ. ನನಗೆ ಬೂಟು ಬೇಕಾಗಿತ್ತು ಅದಕ್ಕೆ ಒಂದು ಜತೆ ತೆಗೆದೆ' ಎಂದು ಪೆಪ್ಪಿನೋ ಸತ್ಯವನ್ನೇ ಹೇಳಿದ್ದರಿಂದ ಅವನಿಗೆ ಅವರಿಗಿಂತ ಇವುಡಿ ಸಚಿಯಾಯಿತು.

“ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಬೀದಿಯಲ್ಲಿ ಯಾರನ್ನಾದರೂ ಕೊಂದು ‘ರಾಜಕೀಯ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿ ಕೊಂದೆ’ನೆಂದು ಹೇಳಿದ ಕೊಲೆಪಾತಕಿಗೆ ಬಹುಮಾನವೂ, ‘ಹಣಕ್ಕಾಗಿ ಅವನ ಕತ್ತು ಹಿಚುಕಿದ’ನೆಂದು ಹೇಳಿದ ಸತ್ಯವಾದಿಗೆ ಮರಣಾಂತ ದಂಡನೆಯೂ ವಿಧಿಸಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ತಾನೊಬ್ಬ ದೊಡ್ಡ ಮನುಷ್ಯನಾಗದೆ ಬಡತನದಲ್ಲಿಯೇ ನರಳುವುದಕ್ಕೆ ತಾನೀವರೆಗೆ ಮಾಡಿದ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಕೆಲಸವೂ ಹಸಿವೆಯನ್ನು ನಿವಾರಿಸುವುದಕ್ಕೋಸ್ಕರವೇ ಮಾಡಿದುದು ಕಾರಣ ಎಂದು ಆತನಿಗೆ ಆಗ ಗೋಚರವಾಯಿತು. ತಾರುಣ್ಯ ಎಂದೋ ಕಳೆದಿದ್ದರೂ ಆತ ತಾನು ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ರಾಜಕೀಯ ಕಾರಣವಿಲ್ಲದೆ ಯಾವ ಕೆಲಸಕ್ಕೂ ಕೈ ಹಾಕುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ನಿರ್ಧರಿಸಿದನು.

“ಸಚಿ ಪೂರೈಸಿದ ಕೂಡಲೇ ಪೋಲಿಸರು ಪೆಪ್ಪಿನೋವನ್ನು ಕರೆದು ‘ಒಂದೋ ನಾವು ಹೇಳಿದಂತೆ ಕೇಳಬೇಕು : ಇಲ್ಲವಾದರೆ ಈಗಲೇ ಫೊಂತಮಾರಕ್ಕೆ ಹೊರಡಬೇಕು’ ಎಂದರು. ಪೆಪ್ಪಿನೋ ಪೋಲೀಸರು ಹೇಳಿದ ರಾಜಕೀಯ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಹೆಸರು ಬರಾಯಿಸಿದ ಅವರು ಕೊಟ್ಟ ಐವತ್ತು ಲಿರೆ ಮುಂಗಡ ಹಣವನ್ನು ಚೇಬಿನೊಳಗಿರಿಸಿ ಅದೇ ರಾತ್ರಿ “ನಿಟ್ಟಿ ಬಹುಕಾಲ ಬಾಳಲಿ ! ಫಿಯೂಮೆ ನಾಶವಾಗಲಿ !” ಎಂದು ಫೋಫಿಸಲು ಪಿಯಾಜಾವೆ ನೀಜಿಯಾಕ್ಕೆ ತೆರಳಿದ.”

“ಬರೇ ಬೊಬ್ಬೆ ಹಾಕಿದ್ದಕ್ಕೆ ಐವತ್ತು ಲಿರೆಯೇ ?” ಎಂದು ಮೈಕಲೆ ಜೊಂಪ ನಮ್ಮ ಅವನಂಬಿಗೆ ಸೂಚಿಸಿದ.

“ನಡುವೆ ಬಾಯಿ ಹಾಕಬೇಡ. ರಾಜಕೀಯದ ವಿಷಯ ನಿನಗೇನು ಗೊತ್ತು ? ಮನೀಜಿಯಾದಲ್ಲಿ ಬೊಬ್ಬೆ ಹಾಕಿದವನು ನಾನೊಬ್ಬನೇ ಅಲ್ಲ ನನ್ನ ಸೆರೆಮನೆಯ ಸಂಗಡಿಗರು ಅಲ್ಲದೆ ಹಲವಾರು ಬೇರೆ ಜನಗಳೂ ಅಲ್ಲಿದ್ದರು. ಎದುರಿಗೆ ಪೋಲೀಸರು ಬರುವುದನ್ನು ಕಂಡು ಉಳಿದ ಜನಗಳೆಲ್ಲ ಸಿಕ್ಕಾಬಟ್ಟೆ ಓಡಿ ಹೋದರೂ ನಾನು ನನಗೆ ಲಭಿಸಿದ ರಾಜಕೀಯ ಕೆಲಸವನ್ನು ಬಿಡಲೊಲ್ಲದೆ, ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ, “ನಿಟ್ಟಿ ಬಹುಕಾಲ ಬಾಳಲಿ ! ಫಿಯೂಮೆ ನಾಶವಾಗಲಿ” ಎಂದು ಆರ್ಭಟಿಸುತ್ತಲೇ ಇದ್ದೆ. ಪೋಲೀಸರು ಸುತ್ತುಗಟ್ಟಿದ್ದು ನೆನಪು; ಆ ಮೇಲೆ ಎಚ್ಚರವಾದಾಗ ನಾನು ಜಯಾಕೊಮೋ ಆಸ್ಪತ್ರೆಯಲ್ಲಿದ್ದೆ.”

“ಅಧಿಕಾರಿಗಳಿಗೂ ಪೋಲೀಸರಿಗೂ ಆಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಎಂದೆಯಾ.” ಎಂದು ಬಾಲ್ದಿಸ್ಸೇರ ನಡುವೆ ಬಾಯಿ ಹಾಕಿದಾಗಲೂ ಚೋಯಿಸಜ್ಜ ಅವನನ್ನು ಸುಮ್ಮನಿಡುವಂತೆ ಆಜ್ಞಾಪಿಸಿ ತಾನು ಮುಂಬರಿದ.

“ನಿಮಗೆ ರಾಜಕೀಯದ ವಿಷಯ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ. ಪೆಪ್ಪಿನೋ ಧಾರಾಳವಾಗಿ ರಾಜಕೀಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರವೃತ್ತನಾದ. ಪೋಲೀಸರು ಹೇಳಿದ ಜಾಗಕ್ಕೆ ಅವರು ಹೇಳಿದ ಸಮಯಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಹಾಜರಿದ್ದು, ಪೋಲೀಸರ ಲತ್ತೆ ತಿಂದ. ಟ್ರಾಮ್ ಕೆಲಸಗಾರರ ಸಂಪಿನಲ್ಲೂ ಕೆಲಸಗಾರ ಸಂಪಿನಲ್ಲೂ ಕೆಜ್ಜಾದ ಕಾರ್ಮಿಕರ ಮುಷ್ಕರದಲ್ಲೂ ಪೆಪ್ಪಿನೋನ ನೆತ್ತರು ಹೊಳೆಯಾಗಿ ಹರಿಯಿತು. ಪೋಲೀಸರು ಕಲಿಸಿಕೊಟ್ಟ ಮಾತನ್ನೇ ಆಡಿದರೂ ಪುಷ್ಕಳವಾಗಿ ಲತ್ತೆ ದೊರೆಯುತ್ತಿತ್ತು. ಎಷ್ಟೋ ಸಲ ಬೇರೆಲ್ಲರೂ ವಿವೇಕದಿಂದ ಬಾಲ ಮಡಚಿಕೊಂಡು ಓಡುತ್ತಿದ್ದುದರಿಂದ ಲತ್ತೆಯ ಚೋರಲ್ಲ ಬಡ ಪೆಪ್ಪಿನೋ ಮೇಲೆಯೆ ಬೀಳುತ್ತಿತ್ತು.

ಮರಿಯೆಟ್ಟಾ ಕಾತರಳಾಗಿ “ಇತರರಂತೆ ಈತ ಓಡಬಹುದಿತ್ತಲ್ಲ” ಎಂದಳು.

“ಹಾಗೆ ಓಡಿದರೆ ದಿನಕ್ಕೆ ದು ಲಿರೇಗಳೂ, ಆಸ್ತುಗೆ ಹೋದಷ್ಟು ಸಲ ಇಷ್ಟೆದು ಲಿರೇಗಳ ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಮೊತ್ತವೂ, ಸಿಗುವುದು ಹೇಗೆ ? ಐದು ಲಿರೇಯಲ್ಲಿ ದಿವಸ ದೂಡುವುದು ಅಸಾಧ್ಯವಾದ್ದರಿಂದ ಲತ್ತೆ ತಿನ್ನದೆ ಉಪಾಯವೇ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಲತ್ತೆ ತಿನ್ನುವುದರಲ್ಲೇನೂ ಸುಖವಿರಲಿಲ್ಲ ನಿಜ. ಆದರೆ ಯಾವ ಕೆಲಸದಲ್ಲಿ ಸುಖವುಂಟು ? ಆತ ಕೂಗಬೇಕಾಗಿದ್ದ ಪದಗಳು ಆಗಿಂದಾಗ ಬದಲಾವಣೆಯಾಗುತ್ತಿದ್ದವು. “ನಿಟ್ಟಿ ಬಹುಕಾಳ ಬಾಳಲಿ” ಎಂದು ಕೂಗಿದ ಆರೇ ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ “ನಿಟ್ಟಿ ನಾಶವಾಗಲಿ !” ಎಂದು ಅದೇ ಬಾಯಲ್ಲಿ ಕೂಗುವ ಪ್ರಸಂಗ ಬಂತು. ಆದರೆ ಪರಿಣಾಮ ಒಂದೇ-ಲತ್ತೆ ಒಂದೂವರೆ ವರ್ಷದ ರಾಜಕೀಯ ಚಟುವಟಿಕೆಯ ಫಲವಾಗಿ ಪೆಪ್ಪಿನೋನ ದೇಹವು ಕ್ರಿಸ್ತನ ದೇಹಕ್ಕೆ ಮೊಳೆ ಹೊಡೆಯಿಸದ ಪಿಲಾತ “ಅಗೋ, ನೋಡಲ್ಲಿ ಆ ಮನುಷ್ಯನನ್ನು !” ಎಂಬಾಗ ಹೇಗಿತ್ತೋ, ಆ ದೆಸೆಗೆ ಇಳಿದಿತ್ತು.

“ಪೆಪ್ಪಿನೋ ಗೊರಿಯನೋ ಇಟಲಿಯ ಮಹಾ ಹುತಾತ್ಮನೆನ್ನುವುದರಲ್ಲಿ ಸಂದೇಹವಿಲ್ಲ. ಅವನಂತೆ ರಾಜಕೀಯಕ್ಕಾಗಿ ನರಳಿದವರು ಬೇರೆ ಯಾರಿದ್ದಾರೂ ? ತಾವು ಮನೆಯೊಳಗೆ ಕೂತು ಇತರರನ್ನು ಗುಂಡಿಗೊಡ್ಡುವ ಜನರ ಸಾಲಿಗೆ ಅವನು ಸೇರಲಿಲ್ಲ. ತನ್ನೊಡಲನ್ನೇ ಸಮಯಿಸಿ ಹೋರಾಡಿದ ಕೀರ್ತಿ ಅವನದು. ಎಷ್ಟೋ ಇಟಾಲಿಯನ್ನರು ತಮ್ಮ ಆದರ್ಶಕ್ಕಾಗಿ ಅಂದಿನಾಕಾಲದಲ್ಲಿ ಹೋರಾಡಿದ್ದನ್ನು ಒಪ್ಪಬಹುದಾದರೂ, ಫ್ರಾನ್ಸಿಸ್ಕೋ ಸಲುವಾಗಿಯೂ, ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತತ್ವಕ್ಕಾಗಿಯೂ, ಸಾಮ್ಯವಾದಕ್ಕಾಗಿಯೂ, ಇರ್ಜಿ ರಕ್ಷಣೆಗಾಗಿಯೂ ಒಂದರಮೇಲೊಂದರಂತೆ ನೆತ್ತರು ಹರಿಯಿಸಿದ ಪೆಪ್ಪಿನೋ ಗೊರಿಯಾನೋನಿಗೂ, ಇತರ ಸಾಧಕರಿಗೂ ಎಲ್ಲಿಯ ಸಾಟಿ ! ಪ್ರತಿಯೊಂದು ತತ್ತ್ವದಲ್ಲಿಯೂ ಗುಣಕಂಡವನು ಆತನೊಬ್ಬನೇ ಸರಿ; ಬೇರೇನಿಲ್ಲವಾದರೂ ಭಿನ್ನ ಭಿನ್ನ

ತತ್ಪ್ರಾಧಾನೆಯಲ್ಲಿ ದಿನಕ್ಕೆ ಐದು ಲಿರೆ ಕಾಯಂ ಆಗಿಯೂ, ಇಪ್ಪತ್ತೈದು ಲಿರೆ ತಲೆ ಒಡೆಯಿಸಿಕೊಂಡಾಗಲೂ ದೊರೆಯುತ್ತಿತ್ತು.

ವಯಸ್ಸು ಸಮೆಂತೆ ಲತ್ತೆ ತಿನ್ನುವ ಶಕ್ತಿ ಹ್ರಾಸವಾಗುತ್ತ ಬಂತು. ರಾಜಕೀಯದಿಂದ ಪಿಂಚಣಿ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂಬ ಆಸೆ ದಿನದಿಂದ ದಿನಕ್ಕೆ ಬಲವತ್ತವಾಗುತ್ತ ಬಂತು. ಅಲ್ಲದೆ ರಾಜಕೀಯ ಬಿಗಡಾಯಿಸಿತು. ವಿರೋಧ ಪ್ರದರ್ಶನ ಮಾಡುವವರು ಕಲ್ಲುದೊಣ್ಣೆಗಳನ್ನು ದೂರ ಮಾಡಿ ತೋಟೆ ತುಪಾಕಿಗೆ ಕೈಕೊಟ್ಟರು. ರಾಜಕೀಯವು ಲತ್ತೆ ತಿಂದು ಜೀವನೋಪಾಯ ಮಾಡುವ ಮರ್ಯಾದಸ್ಥ ವೃತ್ತಿಯಾಗಿ ಉಳಿಯಲಿಲ್ಲ. ರಾಜಕೀಯಕ್ಕೆ ಇಂಥ ರಾಕ್ಷೀ ದೂಪ ಬಂದ ಮೇಲೆ ಅದು ಪೆಪ್ಪಿನೋ ಗೊರಿಯಾನೋ ಅಭಿದುಚಿಗೂ, ಶೀಲಕ್ಕೂ ಅನುಗುಣವಾಗಿರಲಿಲ್ಲ.

“ಅವರು ತುಪಾಕಿ ಹಾರಿಸುವುದಾದರೂ ಯಾತಕ್ಕಾಗಿ ?” ಎಂದು ಸೊರ್ಕನೇರಾ ಕೇಳಿದುದಕ್ಕೆ ಪೆಪ್ಪಿನೋ “ರೋಮ ನಗರದಲ್ಲಿ ಮೂವತ್ತೈದು ವರ್ಷ ಬಾಳಿದ ನನಗೇ ಇದು ತಿಳಿಯದೆ ಇರುವಾಗ, ಪೊಂತಮಾರದಲ್ಲೇ ಹುಟ್ಟಿದಾರಭ್ಯ ಬಾಳಿದ ನಿನಗೆ ಇದರ ಹೊಲಬು ಹೇಗಾದೀತೆ”ಂದು ತುಂಬಾ ಅಸಮರ್ಪಕವಾದ ಉತ್ತರ ಕೊಟ್ಟು ಕತೆಯನ್ನು ಮುಂದುವರಿಸಿದ :

“ಪೋಲೀಸರು ಕರೆದಾಗ ಹೋಗುವುದನ್ನು ಪೆಪ್ಪಿನೋ ನಿಲ್ಲಿಸಿದನೋ ಇಲ್ಲವೋ, ಅವನಿಗೆ ಒಂದು ಹೇಳಿದ ಹಾಗೆ ನಡೆಯುವ, ಇಲ್ಲವೇ ಊರು ಬಿಟ್ಟು ಹೊರಡುವ, ಎಚ್ಚರಿಕೆ ದೊರೆಯಿತು. ಈ ಸಲ ಲತ್ತೆ ತಿನ್ನಬೇಕಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಹೊಡೆದರೂ, ಹೊಡೆತ ತಿನ್ನದೆ ಸಾಬೀತಾಗಿ ಬರುಹದಾಗಿತ್ತು ಸಂಬಳವೂ ಹೆಚ್ಚು-ದಿನಕ್ಕೆ ಇಪ್ಪತ್ತು ಲಿರೆ, ಅಲ್ಲದೆ ಟ್ರಾಫಾನಲ್ಲಿ ಹೋಗಲು ಫೀಪಾಸ್ ಬೇರೆ.”

ಮೈಕೆಲೆ ಜೊಂಪ “ಸುವ್ಯನೇ ಸುಳ್ಳು ಕಾಯಿಸಬೇಡ ಬರೇ ಹೊಡೆತ ಕೊಡುವುದಕ್ಕೆ ದಿನಕ್ಕೆ ಇಪ್ಪತ್ತು ಲಿರೆ ಮತ್ತು ಫೀಪಾಸ್ ಪೋಲೀಸರು ಪೆಪ್ಪಿನೋಗೆ ಏತಕ್ಕೆ ಕೊಟ್ಟರು ? ನಾವಿಲ್ಲಿ ಇಪ್ಪತ್ತು ಲಿರೆ ಸಿಗಬೇಕಾದರೆ ಮೂರು ದಿನ ಇಡಿ ದುಡಿಯಬೇಕು.”

ಜೋಯಿಸಜ್ಜ ಕತೆ ನಿಲ್ಲಿಸುವಂತೆ ಕಂಡರೂ ತುಸು ಹೊತ್ತಿನ ಮೇಲೆ ಮರಳಿ ತೊಡಗಿದ.

“ಈ ಬಾರಿಯ ರಾಜಕೀಯ ಭಾರೀ ಗಡದ್ದಿನ ರಾಜಕೀಯ ಫಾಸಿಜಂ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ ಇದನ್ನು, ಪೆಪ್ಪಿನೋ ಗೊರಿಯಾನೋಗೆ ಫಾಸಿಜಂ ಎಂದರೆ ಏನುಭಿಪ್ರಾಯವಿತ್ತು ಗೊತ್ತೆ ? ಆತ ಫಾಸಿಜಂನಷ್ಟು ಪರಿಷ್ಕೃತ ರಾಜಕೀಯ ಯಾವುದೂ ಇಲ್ಲವೆಂದು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿದ. ರೈತರಿಗೆ ಮೂರು ಪಟ್ಟು ಕೈತುಂಬ ಸಂಬಳ, ಪ್ರತಿಯಾಗಿ ಲತ್ತೆ ತಿನ್ನದೆಯೆ ಇತರರಿಗೆ ಲತ್ತೆ ಕೊಡುವ ಅಧಿಕಾರ, ಸಾಲದಕ್ಕೆ ಅಧಿಕಾರಿಗಳ ರಕ್ಷೆ

ಪೋಲೀಸರು ಅವನನ್ನು ‘ಜೊರ್ನಾಲೆ ಡೆ ಇಟಾಲಿಯಾ’ದ ಪ್ರೆಸಿನ ಹಿಂದುಗಡೆ ಒಯ್ದರು. ಅಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ವರ್ಗದ ಜನ ಸೇರಿದ್ದರು. ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು, ಗುಮಾಸ್ತಿಯರು,

ಮಹಿಳೆಯರು, ಉದ್ಯಮಿದಾರರು, ವರ್ತಕರು ನನ್ನ ಸೆರೆಮನೆಯ ಕೆಲವು ಸಂಗಡಿಗರು ಮತ್ತು ಮೆ ಕಲೋಗರೂ ಕೂಡ. ಅಂಥ ಆಡ್ಯ ಮಹನೀಯರ ನಡುವೆ ಪೆಪ್ಪಿನೋಗೆ ಭಯವಾಯಿತು. ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತು ಎಲ್ಲ ಮೌನ. ಬಳಿಕ ಒಬ್ಬ ಮನುಷ್ಯ ವೇದಿಕೆಯನ್ನೇರಿ 'ಕೂಲಿಕಾರ ಶ್ರೀಮಂತವರ್ಗ'ವನ್ನೂ, ಗಿರಿಣಿ ಕೆಲಸಗಾರರ ಮುಖ್ಯ ಭಾಗವನ್ನು ದೇಶ ಸೇವೆಗಾಗಿ ತಮ್ಮ ದೇಹದಲ್ಲಿನ ಕಡೆಯ ತುಟುಕು ರಕ್ತ ಚೆಲ್ಲುವ ತ್ಯಾಗಿಗಳನ್ನೂ ಸ್ವಾಗತಿಸಿ, ಆ ಮೇಲೆ ಏನೇನೋ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದ. ಭಾಷಣ ಮುಗಿದು ಭವನವು ಖಾಲಿಯಾದ ಬಳಿಕ ಪೆಪ್ಪಿನೋಗೂ ಅವನ ಗೆಳೆಯರಿಗೂ ಪೋರ್ತುಗೀಷಿಯಾ ವಿಜಯಕ್ಕೆ ಮುನ್ನುಗ್ಗುವಂತೆ ಆಜ್ಞೆಯಾಯಿತು.

ಅಲ್ಲೇ ಒಂದು ಹೋಟೆಲಿನಲ್ಲಿ ಊಟ ಮಾಡಿಸಿ ಲಾರಿಯಲ್ಲಿ ಪೋರ್ತುಗೀಷಿಯಾಕ್ಕೆ ಅವರನ್ನೊಯ್ಯಲಾಯಿತು. ಅಲ್ಲಿ ಚೌಕದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಮೂರ್ತಿಯ ಬಳಿ ಕಾಯುತ್ತಿದ್ದಾಗ ಎದುರಿನ ಕಮ್ಯೂನಿಸ್ಟ್ ಪೇಪರಿನ ಆಫೀಸಿನಿಂದ ಕಾರಾಬಿನಿಯೇರಿಗಳು ಒಳಗಿದ್ದವರೆಲ್ಲರನ್ನೂ ಸೆರೆಗೈದು ತರುವುದು ಕಂಡಿತು. ಒಬ್ಬ ಬಂದು ಎಲ್ಲವೂ ತಯಾರಾಗಿದೆಯೆಂದೂ ಗೋರಿಯಾನೋ ಮತ್ತು ಜತೆಗಾರರಿಗೆ ತಿಳಿಸಲು ಅವರು ಅಂತೆಯೇ ಆಫೀಸಿಗೆ ಧಾಳಿಯಿಟ್ಟರು. ಮರದ ಕುರ್ಚಿ ಮೇಜುಗಳನ್ನು ತಂದು ಚೌಕದಲ್ಲಿ ಕಿಟಕಿ, ಸ್ಟೋವ್, ಟೈಪ್‌ರೈಟರ್ ಇತ್ಯಾದಿ ಸಾಮಾನುಗಳನ್ನು ನೆಲಕ್ಕುಳಿಸಿ ಒಡೆದು ತಿಚೋರಿಗೆ ಕೈ ಹಾಕಿದರು. ವೈಜ್ಞಾನಿಕವಾದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಅದನ್ನು ತೆರೆದು ನೋಡಿದರೆ ಅದರಲ್ಲಿ ಏನೂ ಇರಲಿಲ್ಲ.

“ಆ ಮೇಲೆ ಅವರ ಫೋಟೋ ತೆಗೆಯಲಾಯಿತು ಜನರ ಗುಂಪಿನ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಪೆಪ್ಪಿನೋ ಒಂದು ಕುರ್ಚಿಯ ಕಾಲನ್ನು ತೆಗೆದೆಯೆವ ಭೂಗಿಯಲ್ಲಿ ನಿಂತನು. ಮದದಿನದ ಪಿಕ್ಕೋಲ ಪತ್ರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಅವನ ಚಿತ್ರವು “ಪೋರ್ತುಗೀಷಿಯಾದ ವೀರ ಶಿಖಾಮಣಿ” ಎಂಬ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಅಚ್ಚಾಯಿತು.

“ಅದೃಷ್ಟದ ಮಹಿಮೆ ! ಪೆಪ್ಪಿನೋಗೆ ಖ್ಯಾತಿ ಮತ್ತು ಪ್ರಭಾವದ ದಿನಗಳು ಆರಂಭಿಸಿದುವು. ಪತ್ರಿಕೆಗಳ ಕಾರ್ಯಾಲಯದ ಸುತ್ತಲೂ ಅಲೆದರೇನೆ ಅವನಿಗೆ ಕುಡಿತ್ತಕ್ಕೆ ಕಾಸು ಸಿಗುವುದು. ಪರೂಕಿನಿ ಎಂಬ ಆಡ್ಯ ಮಹಿಳೆ ಆತನನ್ನಾಮಂತ್ರಿಸಿ, ಮೊದಲು ಅಡುಗೆ ಶಾಲೆಗೂ, ಆ ಮೇಲೆ ಶಯ್ಯಾಗೃಹಕ್ಕೂ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿ, ಪೋರ್ತುಗೀಷಿಯಾದ ವಿಜಯಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚಾದ ಕಾಯಕಷ್ಟವನ್ನು ಅವನಿಂದ ಮಾಡಿಸಿದಳು.

“ಪೆಪ್ಪಿನೋಗೆ ಒಂದು ಹಾಸ್ಟೆಲಿನ ಬಾಗಿಲು ಕಾಯುವ ಕೆಲಸಕ್ಕಿತ್ತು. ಅತ್ತಿತ್ತ ಅಲೆಯುವ ಕೆಲಸಕ್ಕಿಂತ ಇದು ವಾಸಿಯೆಂದು ಎಣಿಸುವಷ್ಟಕ್ಕೆ ಫಾಸಿಸ್ಟ್ ಮುಖ್ಯ ಕಾರ್ಯಾಲಯದಿಂದ ಅವನಿಗೆ ಕೆರೆ ಬಂತು.

“ಫಾಸಿಸ್ಟರ ಅಧಿಕಾರದಲ್ಲಿ ಅವರ ಹಳೆಯ ಮಿತ್ರರಿಗೆ ಪ್ರಾಣ ಸಂಕಟವೇ ಬಂತು. ನನಗೆ ಕೆರೆ ಬಂತು ಎಂದೆನ್ನಲ್ಲ ? ನನ್ನ ಪೂರ್ವೇತಿಹಾಸವನ್ನೆಲ್ಲ ವಿಚಾರಿಸಿ ಈ ಬಗೆಯ ನಿರಂತರ ಕ್ರಿಮಿನಲ್ ತಮ್ಮ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿಕೂಡದೆಂದು ನನ್ನನ್ನು ದೂರ ಮಾಡಿದರು. ಯುದ್ಧ

ಖಾತೆಗೆ ಸೇರುವ ಬಲ ಇಲ್ಲದ ಪೆಪ್ಪಿನೋನ ಗೆಳೆಯರಿಗೂ ಇಂಥದೇ ಆಡಳಿತ ದೊರೆಯಿತು. ಇತ್ತ ಚೌಕೀದಾರನ ಕೆಲಸಕ್ಕೂ ಗೀಟು ಬಿತ್ತು.

“ಕಾಲಚಕ್ರ ತಿರುಗಿತು. ಕಷ್ಟದ ದಿವಸಗಳು ಮರಳಿ ಬಂದವು. ತಿಂಗಳು ಹೋದಂತೆ ಬದುಕುವುದೇ ಕಷ್ಟವಾಯಿತು. ಹೊಸ ಸರಕಾರ ಹತ್ತೇ ಹತ್ತು ವರ್ಷ ಉಳಿಯಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲವೆಂಬ ಆಸೆ ಕೃಷ್ಣಕೊಂಡರೆ ಅದು ಹತ್ತು ವರ್ಷವಾದರೂ ಇನ್ನೂ ಮಜಬೂತಾಗಿಯೇ ಇದೆ.

“ರೋಮ್ ನಗರದಲ್ಲಿ ಇರುವುದೇ ಪ್ರಯಾಸವಾಗಿದೆ. ದಿನಾ ಬೆಳಗಾದರೆ ಒಂದು ಹೊಸ ಕಾಯಿದೆ. ಹೌದು, ಸರಕಾರ ಕಾಯಿದೆ ಮಾಡಬೇಕು, ಮಾಡಿದೆ. ಆದರೆ ದಿನಕ್ಕೊಂದರಂತೆ ಕಾಯಿದೆ ಬಿಗಿಯುವುದು ಈ ಸರಕಾರದ ಒಂದು ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯವಾಗಿ ಹೋಗಿದೆ.

“ಶತಶತಮಾನಗಳ ಕಾಲ ಬರೇ ಐದು ಕಾಯಿದೆಗಳಿಂದ ಪೋಪ ಗುರುಗಳ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯ ನಡೆಯಿತು. ವಂಶವೈಮನಸ್ಯದ ಕಾನೂನು, ಚೂರಿಯ ಕಾನೂನು, ಕುಡಿತದ ಕಾನೂನು, ಈ ಮೂರು ಮಾತ್ರ ಗೆರಿಬಾಲ್ಡಿ ಹೆಣೆದ ನೂತನ ಕಾಯಿದೆ. ಮಾತನಾಡಬಾರದ್ದಕ್ಕೆ ಗೋಡೆಗೆ ಮಾತ್ರ ಮಾಡಿದ್ದಕ್ಕೆ ಎಡದಲ್ಲಿನ ನಡೆಯಬಾರದ್ದಕ್ಕೆ ರಾತ್ರಿ ಸಂಗೀತ ಹೇಳುವುದಕ್ಕೆ ಮುಂದಿನ ಬಾಗಿಲಿಂದ ಟ್ರಾನ್ಸ್‌ನೋಳಿಗೆ ಫೋನಿಸಬಾರದ್ದಕ್ಕೆ ಒಂದೊಂದಕ್ಕೊಂದು ಕಾಯಿದೆ ಜಾರಿಯಲ್ಲಿದೆ. ಮದುವೆಯಾಗದವರಿಗೊಂದು ಕಾಯಿದೆ, ಉದ್ಯೋಗಕ್ಕೊಂದು ಕಾಯಿದೆ ಮಾಲೀಕರಿಗೂ ಮಜೂರರಿಗೂ ಜಗಳ ಕಾಯಿಸುವುದಕ್ಕೊಂದು ಕಾಯಿದೆ—ಅಂತ್ಯವೇ ಇಲ್ಲ ಕಾಯಿದೆಗೆ.

“ಕಾಯಿದೆ ಹೆಚ್ಚಾದಂತೆ ಬಡತನವೂ ಹೆಚ್ಚುತ್ತಿದೆ. ಬಡತನ ಹೆಚ್ಚಿದ ಹಾಗೆ ಕಾಯಿದೆ ಹೆಚ್ಚಾಗಿದೆ. ಅಂತೂ ರೋಮ್ ನಗರದಲ್ಲಿ ಇರುವಂತಿಲ್ಲ. ಅಲ್ಲಿಯ ಗಾಳಿ ಕೂಡ ನಾಡುತ್ತಿದೆ. ರೋಮ ನಗರ ನಾಡುತ್ತಿದೆ.

“ಈ ನಾತ ತೆಗೆಯಲು ಭಾರೀ ಯತ್ನ ನಡೆದಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಹೆಗ್ಗಳಿಗಳಿಂದ ಈ ನಾತ ! ಎಂದು ಯಾರೋ ಹೇಳಿದರಂತೆ. ಮರುದಿವಸ ವಿಷ ಹಾಕಿ ಲಕ್ಷಾಂತರ ಮೂಷಿಕ ಯಜ್ಜ ನಡೆಯಿತು. ನಾಡುವುದು ನಿಲ್ಲಲಿಲ್ಲ ಆಗ ಯಾರೋ ನೋಣಗಳ ಕಾಟದಿಂದ ನಾಡುವುದೆಂದು ಹೇಳಿದರಂತೆ. ಸರಿ ಏನೇನೋ ದ್ರಾವಕ, ಹಿಟ್ಟುಗಳನ್ನು ಚೆಲ್ಲಿ ಮಕ್ಷಿಕೆಯಜ್ಜ ನಡೆಯಿತು. ಆದರೂ ನಾಡುವುದು ನಿಲ್ಲಲಿಲ್ಲ ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ತಲೆ ನೋವು ಬರುವಷ್ಟು ಗಾಳಿ ನಾಡುತ್ತಿತ್ತು.

“ಅದು ನಿಜವಾಗಿ ಎಲ್ಲಿಂದ ಬರುವುದೆಂದು ನಿನ್ನ ಯೋಚನೆ ? ಹೊಲಸಿನಿಂದಲೇ?”

“ಅದು ಹೇಗುಂಟಾಗುವುದೆಂದು ಈ ದಿವಸದ ವರೆಗೂ ಯಾರೂ ಕಂಡು ಹಿಡಿಯಲಿಲ್ಲ. ಜನ ಸಂದೇಶಿಯಿರುವ ನಗರವಿಭಾಹಾಗದಲ್ಲಿ ಅಧಿಕವಾಗಿಯೂ, ಮಂತ್ರಿಗೃಹ, ಸಂತ ಪೀಠ ಇರ್ಚಿ ಇತ್ಯಾದಿ ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಸಹಿಸಲಸದಳವಾಗಿಯೂ, ಇರುತ್ತದೆ ಎಲ್ಲಿಂದ ಬರುತ್ತದೋ ? ಹೇಗೆ ಬರುತ್ತದೋ ? ಯಾರಿಗೂ ಹೊಳೆಯುವುದಿಲ್ಲ. ಕೆಲವರು ಅದು

ರೋಮ್ ನಗರದ ಪ್ರಾಚೀನತೆಯ ಪರಿಣಾಮ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಅವರ ನಗರಿಯು ನಾರದೆ ಇನ್ನೇನಾದೀತು, ಎಂದು ಅವರ ವಾದ. ಇನ್ನು ಕೆಲವರು ನಗರದ ಕೆಳಗಿನ ಸುರಂಗ ಮಾರ್ಗಗಳಲ್ಲಿ ಕೊಂದೆಸೆದ ಹೆಣಗಳು ಕೊಳೆತು ಈ ನಾತ ಹೊರಡುತ್ತದೆ ಎನ್ನುವರು. ಬೇರೆ ಕೆಲವರು ಮಂತ್ರಿಗಳಿಗೂ, ಸೇನಾ ನಾಯಕರಿಗೂ, ರಾಯಭಾರಿಗಳಿಗೂ, ಚಾರಕರಿಗೂ ಸಮವಸ್ತ್ರ ಮಾಡುವುದಕ್ಕಾಗಿ ವಸ್ತು ಸಂಗ್ರಹಾಲಯದಿಂದ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ ಉಪಾದಾನಗಳ ದೆಸೆಯಿಂದಾಗಿ ಈ ಬಗೆಯ ದುರ್ವಾಸನೆ ಎನ್ನುವರು. ಇನ್ನೂ ಎಷ್ಟೋ ವಿವರಣೆಗಳಿವೆ. ಆದರೆ ನಾತ ದಿನದಿಂದ ದಿನ ಹೆಚ್ಚುತ್ತಿದೆ ಎಂಬುದಷ್ಟೆ ಮುಖ್ಯ ವಿಷಯ.

ಪ್ರತಿ ಭಾನುವಾರವೆಂಬಂತೆ ಪೋಲೀಸರಿಗೆ ದಂಗೆಯ ಸುಳುವು ಹತ್ತುವುದರಿಂದ ಬಡವರ ಗುಡಿಸಲುಗಳ ಶೋಧ ನಡೆಯುತ್ತದೆ. ಮಾಡಿನಿಂದ ಹಿಡಿದು, ಅಡುಗೆಯ ಮನೆಯ ವರೆಗೂ ಹುಡುಕಾಟ-ಯಾತಕ್ಕೋ ದೇವನೇ ಬಲ್ಲ. ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರೂ ತಮ್ಮ ಸರದಿ ಕಾಯುವರು. ಅವಿರತ ಭಯಾವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿರುವವರು ಬಹಳ ಮಂದಿ.

“ಭಯವು ರೋಮ್ ನಗರಕ್ಕೆ ಹಿಡಿದ ಸಾಂಕ್ರಾಮಿಕ ರೋಗ. ವಾರ ವಾರಗಳ ತನಕ ಗಾಬರಿ, ಭಯ, ಆತುರ ಯಾರನ್ನು ನೋಡಿದರೂ ಅವಸರ, ತ್ವರಿತ. ಯಾಕಿದು ? ಭಯ, ಭಯ, ಭಯ !

“ಯಾವುದರ ಭಯ ?” ಬರಾಡೋರ್ ಕೇಳಿದ.

“ಯಾವುದುಗೀವುದು ಕೇಳುವುದಲ್ಲ. ಬರೇ ಭಯ.”

“ಹೌದು ಯಾರ ಭಯ, ಯಾತಕ್ಕಾಗಿ ಭಯ ?”

“ನಾನು ಹೇಳಿದೆಲ್ಲವೆ ? ಬರೆ ಭಯ, ಅಂಜಿಕೆ ಜನಸಾಮಾನ್ಯರೆಲ್ಲರಿಗೂ ಅಂಜಿಕೆ ತಗಲಿದರೆ ಆಗ ಕಾರಾಗೀರೂ ಒಂದೂ ಇಲ್ಲ ಒಬ್ಬರನ್ನೂ ಅದು ಬಿಟ್ಟಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಸರಕಾರಕ್ಕೆ ವಿರೋಧಿಸುವವರಿಗೆ ಮಾತ್ರವಲ್ಲ ಫ್ರೆಡ್, ಫಾಸಿಸ್ಟ್ ಎಂದು ನಾವು ಕರೆಯುತ್ತೇವಲ್ಲ, ಆ ಜನಗಳಷ್ಟು ಅಂಜಿಕೆ ಉಳ್ಳವರೂ ಯಾರೂ ಇರಲಾರರು. ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಹೀಗೆಯೆ ಬಹಳ ಕಾಲ ಸಾಗಲಾರದೆಂದು ಹೇಳಿ ಅವರೂ ಅಂಜುತ್ತಾರೆ. ವಿರೋಧಿಗಳನ್ನು ಕೊಲೆ ಮಾಡುವುದೇಕೆ ಗೊತ್ತೆ ? ಅವರ ಹೆದರಿಕೆಯಿಂದಾಗಿ ! ಹೆಚ್ಚು ಹೆಚ್ಚು ಜನರನ್ನು ಪೋಲೀಸಿಗೂ, ಸೈನ್ಯಕ್ಕೂ ಸೇರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದೇಕೆ ? ಅಲ್ಲಿಯೂ ಹೆದರಿಕೆ. ಸಾವಿರಾರು ಮಂದಿ ನಿರಪರಾಧಿಗಳನ್ನೂ ಜೈಲಿಗೆ ಸೇರಿಸುವುದೇಕೆ ? ಹೆದರಿಕೆ, ಭಯ. ಅಪರಾಧಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ ಅಧಿಕವಾದಂತೆ ಫಾಸಿಸ್ಟರ ಭಯವೂ ಉದ್ರೇಕಗೊಳ್ಳುವುದು. ಭಯೋದ್ರೇಕ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಅವರು ಮಾಡುವ ಅಪರಾಧಗಳಿಗೆ ಗಡಿಮಿತಿ ಇಲ್ಲ.

“ಸರಕಾರ ಸಶಕ್ತವಾಗಿದೆಯೇ ?” ಮೈಕೆಲೆಯ ಪ್ರಶ್ನೆ.

“ಅದಕ್ಕಿರುವ ಭಯವೇನೋ ಸಶಕ್ತವಾಗಿರುವುದು.”

“ಪೋಪ ಗುರುಗಳ ಗತಿ ಏನು ?”-ಮೆರಿಯೆಟ್ಟಾಳ ಪ್ರಶ್ನೆ.

“ಪೋಪ ಗುರುಗಳಿಗೂ ಭಯವೇ, ವತ್ತೇನು ? ಹೊಸ ಸರಕಾರದಿಂದ ದಾನವಾಗಿ ಸಿಕ್ಕಿದ ಎರಡು ಸಾವಿರ ಮಿಲಿಯ ಲಿರೆಯಿಂದ ಮೋತಾದ ಕಾಡು ಬಂತು, ವಯರ್‌ಲೆಸ್ ಸಂಬಂಧ ದೊರೆಯಿತು, ಸ್ವಂತ ರೈಲ್ವೇ ಸ್ಥಳೀಯವೆಂದು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡ (ಆತ ಎಲ್ಲಿಗೂ ಹೊರಡುವುದು ಅಪರೂಪ) ಅಲ್ಲದೆ ಇನ್ನೂ ಏನೇನೋ ವೈಭವಗಳನ್ನು ವಿರಚಿಸಿದ. ಇಷ್ಟೆಲ್ಲ ಆದ ಮೇಲೆ ಈಗ ಭಯಕ್ಕೆ ಸುರುವಾಗಿದೆ. ರೋಮ್ ನಗರದೊಳಗಿನ ಇಂಜಿನ್‌ಗಳಿಗೂ, ಕಾನ್ಸ್ಟೆಂಟ್‌ಗಳಿಗೂ ಬಡಬಗ್ಗಿಗೆ ಕೊಡುವ ಪರಮಾನ್ನದ ಪ್ರಮಾಣ ಹೆಚ್ಚಿಸಬೇಕೆಂದು ಪೋಪಗುರುಗಳು ಮೊನ್ನೆ ಮೊನ್ನೆ ಪತ್ರ ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ. ಇದು ಭಯದ ಪರಮಾನ್ನ. ಇಂಜಿನ್, ಕಾನ್ಸ್ಟೆಂಟ್ ವ್ಯವಸ್ಥಾಪಕರು ಪರಮಾನ್ನದ ಜತೆಗೆ ಒಂದು ತುಣುಕು ಮಾಂಸ ಕೂಡ ಕೊಡುವ ಏರ್ಪಾಡು ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಇದೇ ಭಯೋತ್ಪಾದಿತ ಮಾಂಸಖಂಡ. ಎರಡು ಸಾವಿರ ಮಿಲಿಯ ಲಿರೆಯ ಕತೆ ಜನರ ಸ್ಮರಣೆಯಿಂದ ಮಾಯವಾಗಬೇಕಾದರೆ ಟೈಬರ್ ನದಿಯನ್ನು ಪರಮಾನ್ನದಿಂದ ತುಂಬಿಸಿ ಮಾಂಸದ ಗುಡ್ಡವನ್ನೇ ನಿರ್ಮಿಸಿದರೂ ಸಾಲದು.

“ಅದಿರಲಿ ಪರವೂರಿನಿಂದ ಹೋಗಿ ರೋಮ್ ನಗರದಲ್ಲಿ ನೆಲಸಿದವರ ಗತಿ ಹೇಗಿದೆ ?”

“ಅದರಲ್ಲಿ ಎರಡು ತರ ಇದೆ. ಅಬ್ರುಜ್ಜಿಯಿಂದ ಬಂದ ಶ್ರೀಮಂತರು ಒಳ್ಳೆಯ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿದ್ದಾರೆ, ಬಡವರು ಬಡತನದಲ್ಲೇ ಇದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಇಬ್ಬರಿಗೂ ಭಯ ಉಂಟೇ ಉಂಟು. ಪೋಲೀಸರು ಬಡವರ ವಿಚಾರಣೆಗೆ ಹಿಡಿದಿದ್ದಾರೆ ಪ್ರತಿ ವಾರವೂ ನೂರಾರು ಸಾವಿರಾರು ಜನ ಹಳ್ಳಿಗರನ್ನು ಅವರ ಹಳ್ಳಿಗೆ ಕಳಿಸುವ ಏರ್ಪಾಡು ನಡೆದದೆ. ಅವರಲ್ಲಿ ಕೆಲವರು ಮೂವತ್ತು-ನಾಲ್ಕತ್ತು ವರ್ಷಗಳ ಕೆಳಗೆ ಬಂದವರಿದ್ದಾರೆ. ಕೆಲವರ ಹಳ್ಳಿ ಭೂಕಂಪಕ್ಕೆ ತುತ್ತಾಗಿ ನೆಲಸಮವಾದರೂ, ಅವರ ಬಂಧುಗಳೆಲ್ಲ ಸತ್ತು ಸುಣ್ಣವಾಗಿದ್ದರೂ, ಇದನ್ನೆಲ್ಲಾ ವಿಚಾರಣಾಸಮಿತಿ ಪರಿಗಣಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಊರು ಬಿಟ್ಟು ಹೊರಡಬೇಕೆಂದು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿದ ತಾರೀಕಿಗೆ ರೋಮ್ ನಗರದ ನೀರಿನ ಋಣ ಬಿಡಬೇಕು. ಅದೇ ಪ್ರಕಾರವಾಗಿ ಪೋಲೀಸರು ಈ ಪೆಪ್ಪೀನೋ ಗೊರಿಯಾನೋನನ್ನು ಬಲವಂತದಿಂದ ಬಂಡಿಯಲ್ಲಿ ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿ, ಫೊಂತಮಾರಕ್ಕೆ ಕಳಿಸಿದ್ದರಿಂದಲೇ ಅವನು ಊರಿಗೆ ಮರಳಬೇಕಾಯಿತು.

ಮೆರಿಯೆಟ್ಟಾ ಆತುರಪೂರ್ವಕವಾಗಿ, “ನೀನು ಪೆಪ್ಪೀನೋ ಗೊರಿಯಾನೋವೆ ?” ಎಂದು ಕೇಳಿದಳು.

“ಪೋರ್ಟಾಪಿಯಾದ ವೀರ ಶಿಖಾಮಣಿ ನೀನೆಯೋ?” ಎಂದು ಬಾಲ್ಡಿಸ್ಸೇರ ಗರ್ವಾನ್ವಿತವಾಗಿ ವಿಚಾರಿಸಿದನು.

ಹೌದು, ಅವನೇ ಪೋರ್ಟಾಪಿಯಾದ ವೀರಶಿಖಾಮಣಿ ಪೆಪ್ಪೀನೋ ಗೊರಿಯಾನೋ!

ಏಳನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯ

ಪೋರ್ಚುಗೀಷಿಯರ ವೀರ ಶಿಖಾಮಣಿಯ ಬಂಧುಗಳೆಲ್ಲರೂ ಇಹಲೋಕವನ್ನು ತೊರೆದಿದ್ದುದರಿಂದ ಆತ ಮೆರಿಯೆಟ್ಟಾ ಸೊರ್ಕನೇರಳ ಹಾಸುಗೆಯಲ್ಲೇ ವಿಶ್ರಾಂತಿ ಪಡೆಯಬೇಕಾಯಿತು.

ಯೌವನದಲ್ಲಿ ಆಸೆಯ ಬಿಸಿಲುಗುಡಿಯ ಬೆನ್ನು ಹಿಡಿಯದೆ ಹೋಗಿದ್ದರೆ ಎಲ್ಲಿ ಆರಂಭಿಸುತ್ತಿದ್ದನೋ, ಅಲ್ಲೇ ಜೀವನ ನಾಟಕದ ಕೊನೆಯಂಕವನ್ನು ಅವನು ಅಭಿನಯಿಸುವಂತಾಯಿತು. ತೊಗಲು ಹೋದರೂ ದುರ್ಗುಣವನ್ನು ಮರೆಯದೆ ತೋಳ ಸ್ವಭಾವ ಮೆರಿಯೆಟ್ಟಳಾದಾರೆ, ವೀರ ಶಿಖಾಮಣಿಯ ಗಂಡಸುತನದ ಒರತೆ ಎಂದೋ ಉಡುಗಿ ಹೋಗಿತ್ತು.

ಹಲ್ಲಿಯಂತೆ ನಿಶ್ಚಲವಾಗಿ ಎಳೆ ಬಿಸಿಲಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದಿರುವುದೆಂದರೆ ಅವನಿಗೆ ಇಷ್ಟ ಯಾರಾದರೂ ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ಬಂದರೆ ಆತ, “ನಾವೇಕೆ ಹುಟ್ಟಿದ್ದೇವೆ?” ಎಂದು ಕೇಳುವನು.

ನಮಗೆ ಆ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಉತ್ತರ ಹೊಳೆಯುವುದಿಲ್ಲ. ಅಲ್ಲ, ಹುಟ್ಟಿದ್ದೇಕೆಂಬುದು ನಮಗೇನು ಗೊತ್ತು ?

ಜನರಲ್ ಬಾರ್ಡಿಸ್ಸೇರನ ಜ್ಞಾನಕ್ಕೂ ನಗರದ ಕಥೆ ಕೇಳಿ ಕಿಲುಬು ಹಿಡಿದಂತಾಗಿತ್ತು. ಅವನು ಬಲವಾಗಿ ನಂಬಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಹಳೆಯ ಪ್ರಪಂಚವು ತತ್ತರಿಸಿ, ಅದರ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಭಯಂಕರವಾದ ಐಂದ್ರಜಾಲಿಕ ಲೋಕವೊಂದು ಸೃಷ್ಟಿಯಾಗಿತ್ತು.

ನಗರವಾಸಿಗಳು ವಿಮಾನದಲ್ಲಿ ಬಾಣದಂತೆ ಚಲಿಸುತ್ತಿರುವ ವೇಳೆ ರೈತರು ಅದೇ ಮರದ ನೇಗಿಲನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಅದೇ ನೆಲವನ್ನು ಉತ್ತರಿಸಿದ್ದರು. ರೈತರು ತಾಮ್ರದ ಕಾಸುಗಳನ್ನು ಗಂಟು ಹಾಕುವುದಕ್ಕೆ ಪ್ರಯಾಸಪಡುತ್ತಿದ್ದ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಪುಟ್ಟಣಿಗರು ಸಾವಿರ ಲಿರೆಯ ನೋಟಿನ ಕುರಿತು ಆಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಮುಂಜಾವಿಂದ ಸಂಜೆಯವರೆಗೆ ದುಡಿದರೂ ರೈತರ ಹೊಟ್ಟೆ ತಣಿಯದಿದ್ದರೂ, ಪುಟ್ಟಣಿಗರಿಗೆ ಬರಿಯ ಲತ್ತೆ ತಿನ್ನುವುದಕ್ಕೆ ದಿನಕ್ಕೆ ಇಪ್ಪತ್ತು ಲಿರೇ ಸಿಕ್ಕುತ್ತಿದ್ದುದರಿಂದ ಅಲ್ಪಾವಧಿಯಲ್ಲಿ ಅವರು ಕುಬೇರರಾಗುತ್ತಿದ್ದರು.

ಆಫ್ರಿಕಕ್ಕೆ ಸ್ವೇಚ್ಛೆಯಿಂದಲೇ ಹೋದ ಕ್ರೈಸ್ತ ಸೇನಾನಿಯ ವಿಷಯ ಘೋರತಮಾರದ ಹೊರಗೆ ಯಾರಿಗೂ ತಿಳಿದಿರಲಿಲ್ಲ.

“ಕುರಿಮೋರೆಯವರ ಮೇಲೆ ಇರಲಿ ಎಚ್ಚು !” ಎಂಬ ಹಳೆಯ ಹಾಡನ್ನು ಯಾರೂ ಹಾಡುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ.

ವೃತ್ತಪತ್ರಿಕೆಗಳ ಆಫೀಸಿಗೂ, ನಾಗರಿಕರ ಮನೆಗಳಿಗೂ, ನುಗ್ಗಿ ದಾಳಿಯಿಟ್ಟವರೇ ಇಂದಿನ ಸಾಹಸಿಗಳು. ಅವರ ನಾಮಸ್ತುತಿ ಮಾಡಿದಷ್ಟೂ ಸಾಲದು.

“ನಗರದಲ್ಲಿ ಈಗ ಜನರು ಯಾವ ಹಾಡು ಹಾಡುತ್ತಾರೆ ?” ಎಂದು ಬಾಲ್ವಿಸ್ತೇರ ಗಂಭೀರ ವದನದಿಂದ ಕೇಳಿದನು.

ವೀರ ಶಿಖಾಮಣಿ ಹಳ್ಳಿಯ ಚೌಕದ ನಡುವೆ ಎದ್ದು ನಿಂತು ಅತ್ಯಾಧುನಿಕವಾದ
ಹರಿದು ಬಿಸುಡು, ಹರಿದು ಬಿಸುಡು

ಎನ್ನ ಹೃದಯವಾ !

ಹರಿದು ಬಿಸುಡು, ಚೂರು ಮಾಡು

ಎನ್ನ ಹೃದಯವಾ !

ಎಂದು ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಹಾಡಿದನು.

ರೋಮ್ ಸ್ಟೇಶನ್ನಿನಲ್ಲಿ ವೀರ ಶಿಖಾಮಣಿಗೆ ರೈತರ ಮೇಲಿನ ಒಂದು ಪ್ರಚಾರ ಪುಸ್ತಕ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದರು. ಒಂದು ದಿನ ನಾವೆಲ್ಲ ಸೇರಿ ವೀರ ಶಿಖಾಮಣಿಗೆ ನಮಗದನ್ನು ಓದಿ ಹೇಳಲು ಒತ್ತಾಯಿಸಿದೆವು.

ಪುಸ್ತಕದ ಮೊದಲಭಾಗ ಕೊಯ್ಯುವ ಜನರಿಗೆ ಮುಡಿಪಾಗಿತ್ತು. ಆದರೊಳಗಿನ ಒಂದು ಪದ್ಯವನ್ನು ಯಾರಾದರೂ ಅರ್ಥ ಹೇಳುವವರಿದ್ದರೆ ಅವರಿಂದ ಕೇಳಿ ತಿಳಿಯಬೇಕೆಂದು ನಾನು ನಕಲು ತೆಗೆದು ಸದಾಕಾಲ ನನ್ನೊಡನೆಯೇ ಒಯ್ಯುತ್ತಿರುತ್ತೇನೆ.

ಪುಸ್ತಕದ ಇತರ ಭಾಗಗಳು ನಮಗೆ ಅರ್ಥವಾಗುವಂತಿದ್ದವು. ಹೆಚ್ಚಿನವು ಹಳ್ಳಿಯ ಜೀವನದ ಪ್ರಾಶಸ್ತವನ್ನು ಹೊಗಳುವ ಸಾಲುಗಳು. ಕೆಲವು ಸಾಲು ನನಗಿನ್ನೂ ನೆನಪಿದೆ :

ತಂಗಾಳಿ, ತಣ್ಣೆಳಲು, ವಿಶ್ರಾಮ, ಬೇಕೆನಿಸಿದಾಗ ನಾಗರಿಕ ಹೋಗುವುದಲ್ಲೆ ?

-ಬಯಲುಸೀಮೆಗೆ !

ಹಚ್ಚಿ ಹೊಸ ಬೆಣ್ಣೆ ಪರಿಶುದ್ಧವಾದ ಎಣ್ಣೆ ಶುಭ್ರ ಧವಳ ಹಿಟ್ಟು ತನಿವಣ್ಣಿನ ಕಟ್ಟು ಬರುವುದೆಲ್ಲಿಂದ ?

-ಹಳ್ಳಿಗಾಡಿನಿಂದ !

ನಾಗರಿಕರ ಮೊಗದಲ್ಲಿ ತೇಜವಿಲ್ಲ, ಮೈಯಲ್ಲಿ ಕಸುವಿಲ್ಲ, ಮನದಲ್ಲಿ ಒಲವಿಲ್ಲ.

-ಹಳ್ಳಿಗರ ಕೆನ್ನೆಯಲ್ಲಿ ಗುಲಾಬಿಯ ಕೆಂಪು, ಮೈಯಲ್ಲಿ ದಾಡ್ಡದ ಪೆಂಪು, ಮನದಲ್ಲಿ ಸಂತಸದ ತೇಜು.

ಇವು ರೈತರಿಗೆ ಸರಕಾರ ಮಾಡಿದ ಒಳ್ಳೆತನ್ನು ಕುರಿತ ಸಾಲುಗಳು:

-ಹೊಸ ಸರಕಾರದ ಉಪಕಾರದಿಂದ ರೈತರಿಗೆ ಎಂಟು ತಾಸಿಗೆ ಮೇಲೆ ದುಡಿಯುವುದಿಲ್ಲ.

-ಅವಗಡ, ಅಪಾಯ, ನಿರುದ್ಯೋಗ, ಬರದಂತೆ ರೈತನಿಗೆ ಇನ್ನೂರು ಇದೆ.

ರೈತರ ಮೇಲಿನ ಕರ ಇಳಿಸಲಾಗಿದೆ.

—ಸಾಲ ಬೇಕಾದರೆ ಬ್ಯಾಂಕಿನ ಸವಲತ್ತಿದೆ.

ವೀರಶಿಖಾಮಣಿ ಈ ಮೇಲಿನ ಭಾಗವನ್ನೋದಿದಾಗ ಈತ ನಮ್ಮನ್ನು ಲೇವಡಿಮಾಡುತ್ತಿರಬಹುದೆ ? ಎಂದು ನಾವು ಶಂಕಿಸಿದೆವು. ಆಗ ಆತ ಅದನ್ನು ಮೈಕೆಲೆ ಚೊಂಪನ ಕೈಯಲ್ಲಿಟ್ಟು ಓದಿ ಹೇಳಿದ. ಚೊಂಪ ಮುಗಿಸಿದ ಮೇಲೆ ನಾನೂ ಓದಿ ನೋಡಿದೆ. ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ಹಾಗೆ ಬರೆದಿತ್ತೇನೋ ನಿಜವೇ.

ಪುಸ್ತಕದ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ,

—ಕೊನೆಯದಾಗಿ ಅಧಿಕಾರವೆಲ್ಲವೂ ರೈತರ ಕೈಗೆ ಬಂದಿದೆ : ಇಟಲಿ ಕೃಷಿಯ ದೇಶ; ಆದ್ದರಿಂದ ಸರಕಾರದಲ್ಲಿ ಕೃಷಿವಲರೇ ತುಂಬಿದ್ದಾರೆ. ಬೇಸಾಯಗಾರರ ಹಿತವೇ ಸರಕಾರದ ಗುರಿ. ಬೇಸಾಯಗಾರರೇ ದೇಶದ ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳು.

ಮೈಕೆಲೆ, “ಒಂದೇ ಈ ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಬರೆದಾತ ಸರಕಾರದ ಶತ್ರುವಾದ್ದರಿಂದ ಸರಕಾರಕ್ಕೆ ಲೇವಡಿ ಮಾಡಲು ಹೀಗೆ ಬರೆದಿರಬೇಕು, ಅಥವಾ ಆತ ಇದನ್ನು ಹಚ್ಚುತ್ತಿರುವಲ್ಲಿ ಕೂತು ಬರೆದಿದ್ದಾನು” ಎಂದು ಸಂಶಯವನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಗೊಳಿಸಿದಾಗ ನಾವೆಲ್ಲರೂ ಅದಕ್ಕೆ ಸಮ್ಮತಿಸಿದೆವು.

ವೀರಶಿಖಾಮಣಿ, “ಅದೇನೇ ಇದ್ದರೂ, ನನಗಿದನ್ನು ಕಾರಾಬಿನಿಯೇರಿಗಳು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದು ಹೌದು” ಎಂದನು.

ಬರಾಡೋರ್ನಿ ಇಂಥ ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಈ ರೀತಿ ಧರ್ಮಾರ್ಥವಾಗಿ ಹಂಚುವುದರ ಉದ್ದೇಶ ಅರ್ಥವಾಗಲಿಲ್ಲ. “ಇವರು ರೈತರ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿಯೇ ರೈತರನ್ನು ಕೊಳ್ಳಿ ಹೊಡೆದು ಸಾಯಿಸುವುದೇಕೆ ?” ಎಂದು ಆತ ಕೇಳಿದ.

ಹಾಗಾದರೆ ನಮ್ಮ ಹೆಸರಿನಲ್ಲೇ ಈ ಸರಕಾರ ರೈತರ ಸುಲಿಗೆಗಳಿದೆಯೆಂದು ನಮಗಾಗ ತಿಳಿಯಿತು.

ಪೋರ್ಚುಗೀಸರಾದ ವೀರಶಿಖಾಮಣಿ “ಸರಕಾರ ಎಂದಿನಿಂದಲೂ ರೈತರಿಗೆ ಶತ್ರು ಆದರೆ ಈಗಿನ ಸರಕಾರದ್ದೊಂದು ಹೊಸ ಮಾದರಿ. ಇದು ರೈತರನ್ನು ಕೊಳ್ಳಿ ಹೊಡೆದು ಸಾಯಿಸುವುದೇಕೆ ?” ಎಂದು ಆತ ಕೇಳಿದ.

ಹಾಗಾದರೆ ನಮ್ಮ ಹೆಸರಿನಲ್ಲೇ ಈ ಸರಕಾರ ರೈತರ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿಯೇ ರೈತರನ್ನು ಕೊಳ್ಳಿ ಹೊಡೆದು ಸಾಯಿಸುವುದೇಕೆ ?” ಎಂದು ಆತ ಕೇಳಿದ.

ಹಾಗಾದರೆ ನಮ್ಮ ಹೆಸರಿನಲ್ಲೇ ಈ ಸರಕಾರದ ರೈತರ ಸುಲಿಗೆಗಳಿದೆಯೆಂದು ನಮಗಾಗ ತಿಳಿಯಿತು.

ಪೋರ್ಚುಗೀಸರಾದ ವೀರಶಿಖಾಮಣಿ “ಸರಕಾರ ಎಂದಿನಿಂದಲೂ ರೈತರಿಗೆ ಶತ್ರು ಆದರೆ ಈಗಿನ ಸರಕಾರದ್ದೊಂದು ಹೊಸ ಮಾದರಿ. ಇದು ರೈತರಿಗೆ ಶತ್ರುವಾದರೂ, ವಿಶೇಷ ರೀತಿಯ ಶತ್ರು. ಇದೂ ರೈತರ ತಲೆಯನ್ನು ಮೆಟ್ಟಿಯೇ ಬದುಕುವುದು. ಅದರಲ್ಲಿಯೂ ಒಂದು ವಿಶೇಷ ಪ್ರಕಾರವಿದೆ. ಈ ಸರಕಾರಕ್ಕಾಗಿ ನೆತ್ತರು ಸುರಿಸಿದವರಲ್ಲಿ ಬಡವರೂ ಇದ್ದಾರೆ. ನನ್ನಂಥವರಲ್ಲ : ಟ್ರಾಮ್ ಕೆಲಸಗಾರರು, ಗುಮಾಸ್ತೆಯರು, ಹೀಗೆ

ಎಲ್ಲ ಬಗೆಯ ಬಡವರೂ ಈ ಸರಕಾರಕ್ಕೆ ನೆರವಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಪ್ರಥಮತಃ ಫಾಸಿಪ್ಪ ಸಂಘಕ್ಕೆ ಸೇರಿದವರು ಇವರೇ. ಈ ಸರಕಾರಕ್ಕೆ ಅವರ ಬೆಂಬಲವಿಲ್ಲದೆ ದಿನ ಸಾಗದು. ಅವರು ಬೇಕೇ ಬೇಕು. ಸರಕಾರವು ಟೊಲೋನಿಯನಿಗೂ, ಬ್ಯಾಂಕಿಗೂ, ವಿಶೇಷ ಸವಲತ್ತು ಕೊಡುತ್ತಾ ಹೋದಂತೆ ನಾವು ರೈತರ ಬೆಂಬಲದಿಂದಲೇ ಅಧಿಕಾರಕ್ಕೆ ಬಂದಿರುವುದು. ಅಧಿಕಾರಾರೂಢರಾಗಿರುವುದು, ಎಂಬುದನ್ನು ಪದೇ ಪದೇ ಘೋಷಿಸುವ ಅಗತ್ಯ ಬೀಳುವುದು” ಎಂದು ವಿವರಿಸಿದಾಗ ನಮ್ಮ ತಿಳಿವಿನ ಆಳ ಹೆಚ್ಚಿಲ್ಲ. ಯಾಕೋ, ಈ ಸ್ವಲ್ಪ ಸಮಯದಿಂದ ನಮ್ಮ ತಿಳಿವಿಗೆ ಮಂಕು ಬಡೆದಿತ್ತು.

ಫಾಸಿಪ್ಪ ಸೈನಿಕರೂ ಬಂದು ನ್ಯಾಯದ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಸ್ತ್ರೀಯರ ಮೇಲೆ ಅತ್ಯಾಚಾರ ನಡೆಸಿದುದ್ದೂ ಫಾಸಿಪ್ಪ ಸರಕಾರ ಘಾಸಿಮೋ ಬಡ ಒಕ್ಕಲುಗಳ ಗೇಣಿ ಎರಿಸಿದ್ದೂ ಒಂದಕ್ಕಿಂತ ಒಂದು ಸುಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿದ್ದುವು. ಕಂಟ್ರಾಕ್ಟುದಾರನಿಗೆ ಸಗ್ಗದವರೆಂಬ ಒಂದೇ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿ ಫಾಸಿಪ್ಪು ಎಷ್ಟೋ ಜನರನ್ನು ಪೀಡಿಸಿ, ದಂಡಿಸಿ ಕೊಂದದ್ದು ಉಂಟು; ಅನಾಯಾಸವಾಗಿ ಅಂಥ ದಿಟ್ಟ ಜನರನ್ನು ದಂಡಿಸಿದ ವೀರರಿಗೆ ಉಡುಗೊರೆ ಕೊಟ್ಟುದ್ದೂ ಉಂಟು.

ಇಂಥ ವಿಪತ್ತಂಪರೆ ನಮಗೆ ಹೊಸದಲ್ಲವಾದರೂ, ಅವು ನಮ್ಮ ಮೇಲೆ ದಂಡೆತ್ತಿ ಬರುವ ವಿಧಾನ ಮಾತ್ರ ನವನವೋದಿತಾಗಿತ್ತು.

ಎಲ್ಲ ನಮ್ಮ ತಿಳಿವಿಗೆ ನಿಲುಕದ ವಿಷಯ.

ನಾವೀಗ ಕೊಯ್ಲಿದ್ದ ಅಲ್ಪಸ್ವಲ್ಪ ಫೊಂತಮಾರಾ ಕಾಳನ್ನು ಮೇ ತಿಂಗಳಲ್ಲೇ ಹಂಡ್ರೆಡ್‌ವೇಟಿಗೆ ೧೨೦ ಲಿರೆ ತೆತ್ತು ಕಂಟ್ರಾಕ್ಟುದಾರ ಕೊಂಡಾಗಿತ್ತು. ಚಾಣಾಕ್ಷನಾದ ಕಂಟ್ರಾಕ್ಟುದಾರನು ಈ ರೀತಿ ಜಾಸ್ತಿ ಕೊಟ್ಟು ಜಾರಿ ಬೀಳುವುದನ್ನು ನೋಡಿ ನಮಗೆ ಆಶ್ಚರ್ಯವಾಯಿತು. ದುಡ್ಡಿನ ಗರ್ಜೆ ಇದ್ದುದರಿಂದ ನಾವು ನಮ್ಮ ಕಾಳನ್ನೆಲ್ಲ ಆಗಲೇ ಮಾರಿಬಿಟ್ಟೆವು. ಕೊಯ್ಯುವ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಇದರ ಗುಟ್ಟು ರಹಸ್ಯಾಯಿತು. ಸರಕಾರದ ಒಂದು ಹೊಸ ಕಾಯಿದೆ ಜಾರಿಗೆ ತಂದದ್ದರಿಂದ ಒಂದೇ ಪೆಟ್ಟಿಗೆ ಕಾಳಿನ ದರ ಹಂ. ಗೆ ೧೨೦ ಲಿರೆಯಿಂದ ೧೨೦ಕ್ಕೆ ಏರಿ ಒಂದೊಂದು ಹಂಡ್ರೆಡ್‌ವೇಟಿನಲ್ಲಿ ಕಂಟ್ರಾಕ್ಟುದಾರನಿಗೆ ಐವತ್ತು ಲಿರೆಯಷ್ಟು ಲಾಭ ಬಂತು. ಇದರ ಹುನ್ನಾರೇನು ? ಕಂಟ್ರಾಕ್ಟುದಾರನಿಗೆ ಕಾಯಿದೆ ಬರುವುದೆಂದು ಮೊದಲೇ ಸೂಚನೆಯಾಗಿರಬೇಕಲ್ಲವೆ ?

ಹೀಗೆ ಇಡೀ ವರ್ಷದ ನಮ್ಮ ದುಡಿಮೆಯ ಲಾಭ ಸೇರಿದ್ದು ಕಂಟ್ರಾಕ್ಟುದಾರನನ್ನು ಉತ್ತಮ ನಾವು, ಬಿತ್ತಿದವರು ನಾವು, ಕೊಯ್ಯುವವರು ನಾವು, ಕೈವಿದವರೂ ನಾವೇ ಆದರೂ, ಬೆಳೆ ಬಂದಾಗ ಲಾಭ ಕಿತ್ತವನು ಕಂಟ್ರಾಕ್ಟುದಾರ. ತನ್ನ ಪಾಲನ್ನು ನಿರ್ದಾಕ್ಷಿಣ್ಯವಾಗಿ ಎತ್ತಿಕೊಂಡು ಹೋದವರು ಬ್ಯಾಂಕಿನವರು.

ನಮಗೆ ವಿರೋಧಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವೇ ? ಎಂಥಾ ಮಣ್ಣಿನ ವಿರೋಧ ! ನಡೆದದ್ದೆಲ್ಲ ನ್ಯಾಯಪೂರ್ವಕವಾಗಿಯೇ, ಕಾಯಿದೆಯ ಬಲದಿಂದಲೇ, ನಡೆದದ್ದಲ್ಲವೆ ? ಹೊರತು ಬೇರೆ ಅನ್ಯಾಯದ ಲವಲೇಶವಾದರೂ ಇಲ್ಲಿದೆಯೆ ?

ಬಹಳ ಕಾಲದಿಂದಲೂ ರೈತರ ಕೊಳ್ಳೆ ನ್ಯಾಯದ ದಾರಿಯಲ್ಲೇ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದಿತು. ಹಳೆಯ ಕಾಯಿದೆ ಸಾಲದೆ ಹೋದರೆ ಹೊಸ ಕಾಯಿದೆಯನ್ನೊಂದು ಜಾರಿಗೆ ತಂದರಾಯಿತು.

ಬರಾರ್ಡೋ, ಸ್ಟಾರ್ಪೋನೆ ಮತ್ತು ನನಗೆ ಸಿರ್ಕೊಸ್ಪಂಜ ಕೊಡಬೇಕಾಗಿದ್ದ ಹಳೆಯ ಸಾಲವೊಂದಿತ್ತು : ಸ್ಮಶಾನದ ಹಿಂದಲ ತೋಟದಲ್ಲಿ ಬರಾರ್ಡೋ ಹದಿನೈದು ದಿನವೂ, ನಾವಿಬ್ಬರು ಹನ್ನೆರಡು ಹನ್ನೆರಡು ದಿನವೂ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದ್ದಕ್ಕೆ ಸಿಗಬೇಕಾದ ಮೊತ್ತ ಇನ್ನೂ ಬಂದಿರಲಿಲ್ಲ. ಒಂದು ಭಾನುವಾರ ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ನಾವು ಅದನ್ನು ವಸೂಲು ಮಾಡಲು ಅವನ ಮನೆಗೆ ಹೋದೆವು.

ಸಿರ್ಕೊಸ್ಪಂಜ ಕೈಕುಲುವುದು ಮಾತ್ರವೇ ಅಲ್ಲದೆ ನಮ್ಮೆಲ್ಲರನ್ನೂ ಪ್ರೇಮದಿಂದ ತಬ್ಬಿಕೊಂಡನು.

"ಎಷ್ಟು ದಿನದ ಕೂಲಿ ಬಾಕಿ?" ಎಂದು ಕೇಳಿದ.

ನಾವು ಹೇಳಿದೆವು.

ಸಿರ್ಕೊಸ್ಪಂಜನಂಥ ಶಿಕ್ಷಿತ ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ಇದರ ಮೇಲಿಂದ ಎಷ್ಟಾದೀತೆಂದು ಲೆಕ್ಕ ಹಾಕುವುದೊಂದು ಪ್ರಯಾಸದ ಕೆಲಸವಲ್ಲ.

ಆದರೆ ಯಾಕೋ, ಅವನ ಮೊಗಕ್ಕೆ ಕುಟ್ಟಿತು. ಎಷ್ಟೋ ಹೊತ್ತು ಮೌನವಾವಿಸಿತು. ಕೋಣೆಯಲ್ಲಿಯೇ ನಾಲ್ಕಾರು ಸಲ ಅತ್ತಿತ್ತ ಶತಪಥತಿರುಗಿದ. ಕಿಟಕಿಯ ಹತ್ತಿರ ಹೋಗಿ ಯಾರೂ ತನ್ನ ಮಾತು ಕೇಳಲು ನಿಂತಿಲ್ಲವಷ್ಟೆ ಎಂದು ಪರಿಶೀಲಿಸಿದ. ಆ ಮೇಲೆ ಮನಸ್ಸಿನಂತರಾಳದ ಭಾವನೆಗಳನ್ನು ಅದುಮಲು ಶಕ್ತನಾದವನಂತೆ ನಮ್ಮ ಬಳಿಗೆ ಬಂದು, "ಭಯಂಕರ, ಭಯಂಕರವಾದ ಸಂಗತಿ ! ಸರಕಾರವು ನಮಗೆ ಉಪದ್ರವ ಕೊಡುವ ಕತೆ ನಿಮಗರಿಯದು. ಪ್ರತಿದಿನವೂ ನಮ್ಮ ಮೇಲೆ ಒಂದಲ್ಲ ಒಂದು ಹೊಸ ಕಾಯಿದೆ ಹೊರಟೇ ಹೊರಡುತ್ತೆ ನಮ್ಮ ಹಣದ ಮೇಲೆಯೇ ನಮಗೆ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವಿಲ್ಲದಂತಾಗಿದೆ" ಎಂದಾಗ ದೊಡ್ಡದಾಗಿ ಸರಕಾರ ಗದಾಪ್ರಹಾರ ಮಾಡುವುದನ್ನು ಕೇಳಿ ನಮ್ಮ ಮನಸ್ಸಿನ ಮೇಲೆ ತುಂಬ ಪರಿಣಾಮವಾಯಿತು.

ಬರಾರ್ಡೋ ತಡಕ್ಕನೆ, "ಅಯ್ಯಾ ನೀವು ಒಂದು ಮಾತು ಹೇಳಿದರೆ ಸಾಕು, ನಾವು ರೈತರೆಲ್ಲ ದಂಗೆ ಎಳುತ್ತೇವೆ." ಎಂದುಬಿಟ್ಟನು.

ಸಿರ್ಕೊಸ್ಪಂಜ ಬೆಚ್ಚಿಬಿದ್ದು "ಅಲ್ಲ ಅಲ್ಲ ಹಾಗಲ್ಲ ಅದಕ್ಕಿಂತಲೂ ಕ್ಷಮಾಕಾಲ ಬಂದಿದೆ ಇಲ್ಲಿ ನೋಡಿ, ನಿಮಗಾಗಿ ಮೂರು ಲಕ್ಷೋಟಿ ತೆಗೆದಿಟ್ಟಿದ್ದೇನೆ. ಅದರಲ್ಲಿ ನಿಮ್ಮ ಕೂಲಿ ಬರೆದಿಟ್ಟಿದ್ದೇನೆ ನಾವು ಕರಾರು ಮಾಡಿಕೊಂಡ ದರವನ್ನೇ ಇಲ್ಲಿ ಬರೆದಿದ್ದೇನೆ. ನನ್ನ ಮಾತಿನ ಮೇಲೆ ನಿಮಗೆ ನಂಬುಗೆ ಇದೆ ತಾನೇ ?" ಎಂದು ಕೇಳಿದನು.

ನಾವು "ಓಹೋ, ಸಂಪೂರ್ಣ ನಂಬಿಗೆ ಇದೆ" ಎಂದು ಆಶ್ಚರ್ಯ ಕೊಟ್ಟೆವು. ಆಗ ಜನತೆಯ ಸ್ನೇಹಿತ ಮಾತು ಮುಂಬರಿಸಿ "ಇದೇ ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಕೂಲಿಯ ಹೊಸದರ

ಬಂದಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಿದ್ದೀರಾ ? ಹೀಗಾಗುತ್ತದೆಂದು ಯಾರೇಶಿಸಿದ್ದರು ? ಓದಿ, ಓದಿ” ಎಂದು ಪೇಪರನ್ನೊಡ್ಡಿದಾಗ ನಾನದನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡೆ ಸಿರ್ಕೊಸ್ಪಂಜ ಕೆಂಪುಕಾಯಿಯಲ್ಲಿ ಗೆರೆ ಎಳೆದ ಭಾಗಗಳನ್ನು ಓದಿಹೇಳಿದ.

“ಓದನೆಯ ತರಗತಿಯ ಬೇಸಾಯ (೧೯ ರಿಂದ ೬೦ ವರುಷ ವಯಸ್ಸಿವ ವರೆಗಿನವರು) ಕನುಬಿನವರಿಗೆ ಕೂಲಿಯ ದರ ನೂರಕ್ಕೆ ನಲ್ಲತ್ತಷ್ಟು ಇಳಿಸಲಾಗಿದೆ.

“ಹದಿನೇಳರಿಂದ ಹದಿನೆಂಟು ವಯಸ್ಸಿನ ಹುಡುಗರಿಗೆ ನೋರಕ್ಕೆ ಇಷ್ಟತ್ತಂತೆಯೂ, ಮೂರನೆಯ ತರತಿಯ ಹೆಂಗಸರು ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ನೂರಕ್ಕೆ ನಲ್ಲತ್ತಂತೆಯೂ ಕೂಲಿಯ ದರ ಇಳಿಸಲಾಗಿದೆ”

“ಇದು ಭಯಂಕರವಲ್ಲವೆ ? ಅತಿ ಭಯಂಕರವಲ್ಲವೆ ? ” ಎಂದು ಆತ ಕೆಳುತ್ತಿದ್ದಂತೆ ನಾನು ಮುಂದಿನದನ್ನೋದಿದೆ:

“ಭೂಮಿ ಆಸ್ತಿಗಳ ಮೇಲಿನ ಕೃತಕ-ಅಂದರೆ ದ್ರಾಕ್ಷಾವನವನ್ನು ನೆಡುವುದು, ಕಿತ್ತು ನೆಡುವುದು, ಗೊಬ್ಬರ ಮಾಡುವುದು, ತೋಡಗೆಯುವುದು, ಮೊದಲಾದ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಕಾರ್ಯಗಳೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸಿ ಹಿಂದಿನ ಇಳಿತಾಯಕ್ಕಿಂತ ನೂರಕ್ಕಿಷ್ಟು ದರ ವಾಸಿ ಮತ್ತು ಇಳಿಸಬಹುದು”.

“ಇದು ಪ್ರಮಾದವಲ್ಲದೆ ಬೇರೇನು ? ಈ ರೀತಿ ಮಾಲಿಕರಿಗೂ ನೌಕರರಿಗೂ ಸರಕಾರ ಆಡ್ಡ ಬಂದರೆ ಗತಿ ಏನು ? ನಮ್ಮ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಕ್ಕೆ ಉಳಿಗಾಲವೆಲ್ಲಿ?” ಎಂದು ಸಿರ್ಕೊಸ್ಪಂಜ ಮೇಲಿಂದ ಮೇಲೆ ಫೆಳಿಸಿದ .

“ಬರಾರ್ಡೊ, “ನಮ್ಮ ಲಕ್ಕೋಟಿ ನಮಗಿರಲಿ. ಲೆಕ್ಕದ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮುಗಿಯಿತೆಂದೇಶಿಸುವ” ಎಂದುಹೇಳಿ ತನ್ನ ಹೆಸರಿನ ಲಕ್ಕೋಟಿ ತೆಗೆಯಲು ಕೈ ನೀಡಿದನು.

ಸಿರ್ಕೊಸ್ಪಂಜ ಅವನನ್ನು ತಡೆದು ಬೇರೆ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ “ಏನು ? ನನ್ನ ಮನೆಗೆ ಬಂದು ನನಗೆಯೆ ಅವಮಾನಮಾಡುತ್ತೀರಾ ? ನನ್ನ ಮನೆಯಲ್ಲೇ” ಎಂದು ಹೇಳಿದ.

ಅಗ ನಾನು “ಅವನ ಲಕ್ಕೋಟಿ ಅವನು ತೆಗೆದರೆ ತಪ್ಪೇನು ? ನಿಶ್ಚಯ ಮಾಡಿದ ದರಕ್ಕೆ ನಾವು ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದ್ದೇವೆ. ಆ ಪ್ಪಕಾರ ಗುಣಾಕಾರ ಮಾಡುವುದೇನು ಕಷ್ಟವೆ ?” ಎಂದೆ

“ಆದರೆ ಕಾಯಿದೆ ? ಈ ಕಾಯಿದೆಯನ್ನೇನು ಮಾಡೋಣ ? ಕಾಯಿದೆ ಮುರಿದವರಿಗೇನು ಶಿಕ್ಷೆ ಗೊತ್ತಿದೆಯೆ ? ನಿಮಗೆ ಹೇಗೆ ಗೊತ್ತಾದೀತು ? ನಿಮ್ಮ ಸಲುವಾಗಿ ಜೈಲಿಗೆ ಹೋಗಲು ನಾನು ತಯಾರಿಲ್ಲ ಕಾಯಿದೆ ಎಂದರೆ ಸರಕಾರದ ಕಾಯಿದೆ-ಅದರಂತೆ ನಡೆಯಲೇಬೇಕು.

ನಾನು “ಹೌದು ಹೌದು ಮೋಸಸ್ ಕಾಯಿದೆಯೇ ಹೇಳುವುದಿಲ್ಲವೇ’ ನೀನು ಕದಿಯಬಾರದು’ ಎಂತ ? ” ಎಂದೆನು.

ಸಿರ್ಕೊಸ್ತಂಜ, "ನಮಗೆ ಮೋಸ್ಟ್ ಮುಖ್ಯವಲ್ಲ ಮುಸ್ಕೊಲಿನಿ. ಅದೇನೇ ಆದರೂ ಕಾಯಿದೆ ಕಾಪಾಡುವುದು ನನ್ನ ಕೆಲಸವಲ್ಲ. ನಿಮಗಿನ್ನೂ ತೃಪ್ತಿ ಇಲ್ಲವಾದರೆ ಕಾರಾಬಿನಿಯೇರಿಗಳಿಗೆ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ" ಎಂದ.

ಸಿರ್ಕೊಸ್ತಂಜನಿಗೆ ಭಾರೀ ಸಿಟ್ಟು ಬಂದಿತ್ತು. ಕೋಣೆಯಲ್ಲಿ ಬೋನಿನಲ್ಲಿರುವ ಹುಲಿಯಂತೆ ಅತ್ತಿತ್ತ ಕಾಲು ಹಾಕುತ್ತಿದ್ದ. "ನೀವು ಹೀಗೆ ವರ್ತಿಸುವರೆಂದು ನಾವು ಭಾವಿಸಿರಲಿಲ್ಲ ನಿಮಗಾಗಿ ನಾನೇನೇನು ಮಾಡಿದ್ದೆ ? ಜನರಿಗಾಗಿ ಏನೇನು ತ್ಯಾಗ ಸಹಿಸಿದ್ದೆ? ಅದು ನಿಮಗೆ ನೆನಪೇ ಇಲ್ಲ ಅಲ್ಲವೆ ? ನಾನು ಹಾಳಾಗುವುದು ನಿಮಗೆ ಸಂತೋಷವಲ್ಲವೆ? ಸ್ವಲ್ಪವಾಗಿ ಹೇಳಿ. ನಾನು ಹಾಳಾದರೆ ನಿಮಗೇನು ಬಂದಹಾಗಾಯ್ತು ?" ಎಂದು ಗರ್ಜಿಸಿ, ಸ್ವಲ್ಪ ಶಾಂತನಾಗಿ, ಮೇಜಿನ ಬಳಿ ಹೋಗಿ ಕೂತು, ಲೆಕ್ಕ ಹಾಕುವುದಕ್ಕೆ ಆರಂಭಿಸಿದನು.

"ಕಾಯಿದೆ ಪ್ರಕಾರ ಮೊದಲು ಶೇಕಡಾ ನಲ್ಲತ್ತು ಹೋಗಲಿ. ಎಂಬತ್ತೆದು ಲಿರಿಯಿಂದ ಅಷ್ಟನ್ನು ತೆಗೆದರೆ ಉಳಿಯುವುದು ಐವತ್ತೊಂದು ಲಿರೆ. ಇದರ ಶೇಕಡಾ ಇಪ್ಪತ್ತೆದು 'ನಿರುದ್ಯೋಗದ ಕಾಯಿದೆ'ಯ ಪ್ರಕಾರ ತೆಗೆದರೆ ಉಳಿಯುವುದು ಮೂವತ್ತೆಂಟು ಲಿರೆ. ಪ್ರಿಯ ಬರಾರ್ಡೋ, ನೀನೊಳ್ಳೆಯವನು. ಆದರೆ ಇದರಲ್ಲಿ ನನ್ನ ತಪ್ಪಿಲ್ಲ. ನಿನಗೇನು ಹೇಳುವುದಿದ್ದರೂ ಫಾಸಿಸ್ಟರಿಗೆ ಹೇಳು" ಎಂದು ಹೇಳಿ, ಆ ಮೊತ್ತವನ್ನು ಬರಾರ್ಡೋಗೆ ಕೊಟ್ಟನು. ಉಳಿದ ನಮ್ಮಿಬ್ಬರ ಲೆಕ್ಕವನ್ನು ಅದೇ ರೀತಿ ಮಾಡಿ ನಮ್ಮ ಮೊತ್ತವನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಲ್ಲದೆ, ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಒಂದೊಂದು ಗ್ಲಾಸು ದ್ರಾಕ್ಷಾರಸ ಕೊಡುವ ಔದಾರ್ಯವನ್ನೂ ತೋರಿಸಿದ. ಉಪಾಯವಿರಲಿಲ್ಲವಾದ್ದರಿಂದ ನಾವನ್ನು ಕುಡಿದೇ ಹೊರಟೆವು.

ಅಂದೇ ಬೆಳಗ್ಗೆ ಕಾರ್ತೊ ಮಾನ್ಯನ ಹೆಂಡತಿ ಸ್ಕಿಯಾರ್ಫ್ಫಿಗೂ ಅವನ ಹೆಂಡತಿಗೂ ಕರೆ ಕಳುಹಿದ್ದಳು. ಧಣಿಗೆ ಸಲ್ಲಬೇಕಾದ್ದೆಲ್ಲ ಸಲ್ಲಲಿಲ್ಲವೆಂದು ಅವರ ಮೇಲೆ ದೂರು ಹೊರಿಸಿದಳು. ಬರಬೇಕಾಗಿದ್ದ ಎರಡು ಡಜನು ಮೊಟ್ಟೆ ಕಡಮೆಯಾಗಿತ್ತಂತೆ. ವಾಡಿಕೆಯ ಕಾಯಿದೆಯ ಪ್ರಕಾರ ಅಷ್ಟು ಮೊಟ್ಟೆ ಬಂದೇ ತೀರಬೇಕೆಂದು ಮಾನ್ಯನ ಹೆಂಡತಿ ಹಕ್ಕಿನಿಂದ ಕೇಳಿದಳು.

ಸ್ಕಿಯಾರ್ಫ್ಫಿ ತನ್ನ ಹೆಂಡತಿಯನ್ನು ನಡುಬೀದಿಯಲ್ಲಿ ಒದೆಯುವುದನ್ನು ಕಂಡಾಗ, ಅವರು ಮಾನ್ಯನ ವಾಡಿಕೆಯ ಕಾಯಿದೆಯೊಪ್ಪಿ ಮನೆಗೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದರು. ಮಾನ್ಯನಿಗೆ ಎರಡು ಡಜನು ಮೊಟ್ಟೆ ಕೊಟ್ಟು ಬಹುಮಾನಿಸುವ ಯೋಚನೆ ಸ್ಕಿಯಾರ್ಫ್ಫಿನದಾದರೂ, ಮೊದಲನೆಯ ವರ್ಷ ಮೊಟ್ಟೆ ಅಲ್ಲಿಗೊಯ್ದವಳು ಅವನ ಮಡದಿ. ಇದು ರೂಢಿಯಲ್ಲ. ಒಂದು ವರ್ಷದ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಎಂದು ಅವಳು ಹೇಳಬೇಕಿತ್ತೇ ಬೇಡವೆ ? ಆದ್ದರಿಂದ ತಪ್ಪು ಯಾರದು ? ಅವಳದೇ. ಅದರ ದೆಸೆಯಿಂದ ಒಂದು ವರ್ಷವಲ್ಲ ಎರಡಲ್ಲ ಮೂರಲ್ಲ ಇಡಿ ಜೀವಮಾನವೇ ಕೊಡುವ ಗೇಣಿಯ ಮೇಲೆ ಎರಡು ಡಜನು ಮೊಟ್ಟೆ ಮಾನ್ಯನ ಹೆಂಡತಿಯ ಎದೆಯ ಮೇಲೆ ಎಸೆಯಬೇಕಾಗಿ ಬಂತಲ್ಲ ? ವಾಡಿಕೆಯ ಕಾಯಿದೆ ಎಂದರೆ ಹಾಗೆ ನಮ್ಮ ವಾಡಿಕೆ ನಮಗೆಯೆ ಶತ್ರುವಾಗಿ ನಿಲ್ಲುತ್ತದೆ.

ಜಮೀನುದಾರರಿಗೆ ಬೇಕಾದಂಥ ಕಾಯಿದೆಗಳು ರಚಿಸಲ್ಪಡುವುದೂ ರೈತರಿಗೆ ಬೇಕಾಗುವ ಕಾಯಿದೆಗಳು ರದ್ದಾಗುವುದೂ ಪ್ರತಿದಿನ ಏಕ ಪ್ರಕಾರವಾಗಿ ನಡೆದಿತ್ತು.

ಕರಾರಿನ ಪ್ರಕಾರ ರೈತನಿಗೆ ಕೂಲಿಕೊಟ್ಟೇ ತೀರಬೇಕೆಂಬ ವಾಡಿಕೆಯ ಕಾಯಿದೆ ರದ್ದಾಯಿತು; ಒಂದು ವರ್ಷದ ಹೊರೆಯನ್ನು ಕಡ್ಡಾಯ ಮಾಡುವ ವಾಡಿಕೆಯ ಕಾಯಿದೆ ಬಿಗಿಯಿತು.

ಮಾನ್ಯನ ಹೆಂಡತಿಯ ಹತ್ತಿರ ಒಂದು ಹಳೆಯ ಉಂಗುರವಿದೆ. ಮೊಟ್ಟೆ ಅದರಿಂದ ಒಳಹೋಗಿ ಬಿದ್ದು ಬಿಡುವಷ್ಟು ಚಿಕ್ಕದಾದರೆ ಅದನ್ನಾಕೆ ಸ್ವೀಕರಿಸುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಅದು ಕೋಳಿಮೊಟ್ಟೆಗಳು. ದೊಡ್ಡದಾಗಿದ್ದಾಗ ಮಾಡಿದ ಉಂಗುರ. ಈಗೀಗ ಕೋಳಿಗಳು ದೊಡ್ಡಮೊಟ್ಟೆಯನ್ನೇ ಇಡದಿದ್ದರೆ ಅದು ರೈತನ ತಪ್ಪೆ ?

ಇದೇ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಫೊಂತಮಾರದ ಜನರ ಪರವಾಗಿ ಇಗರ್ಜಿಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಪ್ರಾರ್ಥನೆ ನಡೆಯಬೇಕೆಂದು ತಿಯೋಫಿಲೋ ನಮ್ಮಿಂದ ಸುಮಾರು ಹತ್ತು ಲಿರೆ ವಂತಿಗೆ ಎತ್ತಿ ಅಬ್ಬಾಖಿಯೋಗೆ ತಿಳಿಸಿದ. ಪಾದ್ರಿ ಅಬ್ಬಾಖಿಯೋ ಮಾತ್ರ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯ ಬೆಲೆ ಈಗ ಏರಿರುವುದೆಂದೂ, ಇಪ್ಪತ್ತು ಲಿರೆಗೆ ಕಡಮೆ ಆಗುವುದಿಲ್ಲವೆಂದೂ ಹೇಳಿ ಕಳಿಸಿದ. ಅತಿ ಪ್ರಯಾಸದಿಂದ ಇನ್ನೊಂದು ಹತ್ತು ಲಿರೆ ವಂತಿಗೆ ಕೂಡಿಸಿದ ಮೇಲೆ ಅಂತೂ ಒಂದು ಶುಭ ಪ್ರಾರ್ಥನೆ ಹೇಳುವುದಕ್ಕೆ ಬರುವಂತಾಯಿತು.

ಇಗರ್ಜಿಯ ಮಾಡು ತುಂಬ ಜೇಡರ ಬಲೆ, ನೆಲತುಂಬ ಧೂಳು, ಗೋಡೆಯ ಸಣ್ಣ ಬಿರುಕು ಜರಿದಿತ್ತು.

ನಮ್ಮ ಇಗರ್ಜಿಯಲ್ಲಿ ಚಿಲುವಾದ ದೃಶ್ಯವೆಂದರೆ, ಬಿಳಿ ರೊಟ್ಟಿಯ ತುಂಡೊಂದನ್ನು ಕೈಯಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು “ಇದು ನನ್ನ ಒಡಲು” ಎಂದು ಉದ್ಘೋಷಿಸುವ ಏಸು ಪ್ರಭುವಿನ ಚಿತ್ರ.

ಅರ್ಥಾತ್, ಬಿಳಿ ರೊಟ್ಟಿ ನನ್ನ ಒಡಲು ಬಿಳಿ ರೊಟ್ಟಿಯೇ ದೇವ ಸುತ. ರೈತರು ತಿನ್ನುವ ಜೋಳದ ರೊಟ್ಟಿಯಲ್ಲ; ಪಾದ್ರಿಗಳು ರೊಟ್ಟಿಯ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲುಪಯೋಗಿಸುವ ಒಣರೊಟ್ಟಿಯೂ ಅಲ್ಲ, “ಇದು (ಬಿಳಿ ರೊಟ್ಟಿ) ನನ್ನ ಒಡಲು” ಎಂದು ಹೇಳುವ ಏಸು ಪ್ರಭುವಿನ ಕೈಯಲ್ಲಿದ್ದುದು ಬಿಳಿ ರೊಟ್ಟಿಯ ತುಂಡು.

ಸತ್ಯ ಮತ್ತು ಜೀವನವೇ ದೇವಸುತನ ಒಡಲಂತೆ “ಯಾರ ಹತ್ತಿರ ಬಿಳಿರೊಟ್ಟಿ ಇದೆಯೋ ಆತನಲ್ಲಿ ನಾನು ಇದ್ದೇನೆ” ಎಂದು ಏಸು ಪ್ರಭುವಿನ ಅರ್ಥವೇ ? ಬಿಳಿ ರೊಟ್ಟಿ ಇಲ್ಲದೆ, ಜೋಳದ ರೊಟ್ಟಿ ತಿಂಬಾತನಿಗೆ ದೇವರು ಸಿಗಲಾರ, ದೈವಕೃಪೆ ಒದಗಲಾರದು, ಸತ್ಯ ಅವನಿಗೆ ಟಕದು, ಜೀವನ ಚೆನ್ನಾಗಲೊಲ್ಲದು. ಬಿಳಿ ರೊಟ್ಟಿ ಬಿಟ್ಟು ಬೇರೆ ಜೋಳದ ರೊಟ್ಟಿಯವನ ಪಾಲಿಗೆ ಏಸು ಪ್ರಭುವೇ ಇಲ್ಲ, ಪುನರುತ್ಥಾನ ಸಂಭವಿಸಲೇ ಇಲ್ಲ.

ವರ್ಷವಿಡೀ ಬೆವರು ಸುರಿಸಿ ಬೆಳೆಸಿದರೂ ಹಸುರಾಗಿದ್ದಾಗಲೇ ಬ್ಯಾಂಕಿನ ಪಾಲಾದ ನಮ್ಮ ಗೋಧಿ ಕಾಳಿನ ವಿಚಾರ, ನಮಗೆ ನೆನಪಾಗದಿರುವುದೆ ? ನಮ್ಮ ಬೆವರಿನ

ಸೇವನೆಯಿಂದಲೇ ಬೆಳೆದ ಆ ಕಾಳಿನ ಮೇಲೆ ನಮಗಧಿಕಾರವಿಲ್ಲ. ಅದು ಪೇಟೆಯ ದಾರಿ ಹಿಡಿಯಬೇಕು. ಅಲ್ಲಿ ಅದನ್ನು ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ಮನುಷ್ಯನೂ, ಏಕೆ, ನಾಯಿ ಬೆಕ್ಕ ಕೂಡ, ತಿನ್ನಬೇಕು. ಅದನ್ನು ಬೆಳೆಸಿದ ನಮಗೆ ಜೋಳದ ರೊಟ್ಟಿಯೇ ಗತಿ.

“ಇದು ನನ್ನ ಒಡಲು” ಎಂದು ಹೇಳುವ ಏಸು ಪ್ರಭು ಬೆರಳು ತೋರಿಸುವುದು ಬಿಳಿ ರೊಟ್ಟಿಗೆ, ಜೋಳದ ರೊಟ್ಟಿಗಲ್ಲ. “ಇಂದಿನೀ ದಿವಸ ನಮಗೆ ರೊಟ್ಟಿಯನ್ನು ದಯಪಾಲಿಸು!” ಎಂಬ ಪಿತೃವಾಕ್ಯದ ರೊಟ್ಟಿಯೂ ಜೋಳದ ರೊಟ್ಟಿಯಲ್ಲ. ಗೋಧಿಯ ರೊಟ್ಟಿ

“ಇದು ನನ್ನ ಒಡಲು” ಎಂದು ಹೇಳುವ ಏಸು ಪ್ರಭು ಬೆರಳು ತೋರಿಸುವುದು ಬಿಳಿ ರೊಟ್ಟಿಗೆ, ಜೋಳದ ರೊಟ್ಟಿಗಲ್ಲ. “ಇಂದಿನೀ ದಿವಸ ನಮಗೆ ರೊಟ್ಟಿಯನ್ನು ದಯಪಾಲಿಸು!” ಎಂಬ ಪಿತೃವಾಕ್ಯದ ರೊಟ್ಟಿಯೂ ಜೋಳದ ರೊಟ್ಟಿಯಲ್ಲ. ಗೋಧಿಯ ರೊಟ್ಟಿ

ಏಸು ಪ್ರಭು ದೇಶದ ರೈತರ ಹಸಿವನ್ನಡಗಿಸಲು ಪವಾಡವನ್ನೆಸಗಿ ಅಗಣಿತ ಸಂಖ್ಯೆಯ ಮೀನಿನ ಜತೆಗೆ ರೊಟ್ಟಿಯನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚಿಸಿಕೊಟ್ಟಾಗಲೂ ಅದು ಜೋಳದ ರೊಟ್ಟಿಯಲ್ಲ. ಕಾಳಿನ ರೊಟ್ಟಿ “ಭೋ, ಸ್ವರ್ಗದ ಜೀವಂತ ರೊಟ್ಟಿಯೇ!” ಎಂಬ ಮಂತ್ರದಲ್ಲಿನ ರೊಟ್ಟಿ ಕೂಡ (ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದು, ಪೇಟೆಯಲ್ಲಿ ಜೀರ್ಣಿಸಲ್ಪಡುವ) ಕಾಳಿನ ರೊಟ್ಟಿಯೇ!

ಅಂದು ಬಂದ ಅಬ್ಬಾಯಿಯೋ ಸುವಾರ್ತೆಯನ್ನೋದಿದ ಬಳಿಕ ಸಾನ್ ಬರಾಡೋರ್ ಕುರಿತು ನಮಗೆ ಉಪದೇಶ ಮಾಡಿದ.

ಸಾನ್ ಬರಾಡೋರ್ ರೈತರ ಸಂತನಂತೆ. ಪೆಸಿನಾಕ್ಕೆ ಬರಗಾಲ ಬಂದಾಗ ರೈತರಿಗೆಲ್ಲ ರೊಟ್ಟಿ ಹಂಚಿದುದು ಅವನು ಮಾಡಿದ ಮಹಾ ಪವಾಡ. ಆದ್ದರಿಂದ ಒಂದು ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಅವನನ್ನು ಕಾಳಿನ ರೊಟ್ಟಿಯ ಸಂತನೆಂದು ಕರೆಯಬಹುದು.

ಬಹಳ ಕಷ್ಟ ಸಹನೆ ಮಾಡಿದ ಮೇಲೆ ಆತ ತೀರಿಕೊಂಡನಂತೆ. ಆತ ನ್ಯಾಯಪೀಠದ ಮುಂದೆ ಹೋದೊಡನೆ ಆತನ ಪರಿಚಯ ಮೊದಲೇ ಇದ್ದಂಥ ದೇವಾಧಿದೇವನು ಕೂಡಲೇ ಎದ್ದು ಬಂದು ಅವನನ್ನು ತಬ್ಬಿಕೊಂಡು ಕುಶಲ ಸಮಾಚಾರವನ್ನು ಕೇಳಿದನಂತೆ. ಅಲ್ಲದೆ, “ನೀನೇನು ಬೇಕೆಂದರೂ ಕೊಡುವೆ. ಕೇಳಲು ದಾಕ್ಷಿಣ್ಯ ಮಾಡಬೇಡ.” ಎಂದು ಅತ್ಯಂತ ಒಲುಮೆಯಿಂದ ಉಸುರಿದನಂತೆ.

ಸಾನ್ ಬರಾಡೋರ್ ಈ ಕೊಡುಗೆಯನ್ನಾಲಿಸಿ ಕಂಠ ಉಮ್ಮಳಿಸಿತು. “ಏನು ಬೇಕಾದರೂ ಬೇಡಲೇ?” ಎಂದ.

ದೇವಾಧಿದೇವನು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹನೆ ಕೊಟ್ಟು “ಬೇಕಾದ್ದು ಬೇಡು. ಸ್ವರ್ಗದಲ್ಲಿ ಅಷ್ಟಾಣಿ ಕೊಡುವಾತ ನಾನೇ. ಇಲ್ಲಿ ನಾನು ಬೇಕಾದ್ದು ಮಾಡಬಲ್ಲೆ. ಪ್ರೋಪ್ ಗುರು ಇಲ್ಲಿಲ್ಲ. ಅಲ್ಲದೆ, ನಿನಗೆ ಒಳ್ಳೆತನ್ನು ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ನನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿದೆ. ನೀನು ಕೇಳಿದ್ದು ನನಗೆ ನಿಮಿಷ ಮಾತ್ರದಲ್ಲಿ ಲಭಿಸುವುದು” ಎಂದು ನುಡಿದರು.

ಸಾನ್ ಬರಾರ್ಡೋಗೆ ಮನಸಿನಲ್ಲಿದ್ದುದನ್ನು ಒಮ್ಮೆಯೇ ಹೇಳಿ ಬಿಡುವ ಧೈರ್ಯವಾಗಲಿಲ್ಲ ದೇವಾಧಿದೇವನು ಬಹಳವಾಗಿ ಒತ್ತಾಯಪಡಿಸಿ ಸಿಟ್ಟಾಗುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ಭರವಸೆಕೊಟ್ಟ ಮೇಲೆ ಸಾನ್ ಬರಾರ್ಡೋ ತನ್ನ ಬಯಕೆಯನ್ನು ಹೊರಗೆಡವಿದ :

“ಹೇ ಪ್ರಭೋ, ನನಗೆ ಬಿಳಿ ರೊಟ್ಟಿಯ ದೊಡ್ಡ ತುಂಡನ್ನು ದಯಪಾಲಿಸು”.

ದೇವಾಧಿದೇವನು ತನ್ನ ಮಾತಿನಂತೆ ನಡೆದ. ಸಿಟ್ಟಾಗುವ ಬದಲು ರೈತನನ್ನು ಅಪ್ಪಿಕೊಂಡು ಬುಳುಬುಳನೆ ಅತ್ತಬಿಟ್ಟ ಬಳಿಕ ದ್ವಾದಶದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಸ್ವರ್ಗವನ್ನೆಲ್ಲ ಶೋಧಿಸಿ ಉತ್ತಮವಾದ ಶ್ವೇತ ವರ್ಣದ ರೊಟ್ಟಿಯನ್ನು ತರಬೇಕೆಂದು ಮೇಘಧ್ವನಿಯಲ್ಲಿ ಆಜ್ಞಾಪಿಸಿದ.

ಈ ಕತೆ ನಡೆದುದು ನಾಲ್ಕು ನೂರು ವರುಷ ಹಿಂದೆ. ಆ ಬಳಿಕ ಯಾವ ರೈತನೂ ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಹೋಗಲಿಲ್ಲ.

ತಂದೆಯಿಂದ ಮಗನಿಗೆ, ಆ ಮಗನಿಂದ ಮಗನಿಗೆ, ಪರಂಪರಾಗತವಾಗಿ ಬಂದ ಸಾನ್ ಬರಾರ್ಡೋನ ಕತೆ ಇದು. ಆದರೆ ಇದನ್ನೇ ಒಬ್ಬೊಬ್ಬ ಪಾದ್ರಿ ಒಂದೊಂದು ಬಗೆಯಾಗಿ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಆಧುನಿಕ ಪಾದ್ರಿಗಳ ಮತದಲ್ಲಿ ಸ್ವರ್ಗದಲ್ಲಿ ಭೋಜನದ ಪರಿಪಾಟ ಇಲ್ಲವೇ ಇಲ್ಲ. ದೇವರ ಸಾನ್ನಿಧ್ಯದಲ್ಲಿಯೂ ಸಮೀಪ ದರ್ಶನದಲ್ಲಿಯೂ ಹೊಟ್ಟೆ ತುಂಬಿ ಹೋಗುವುದಂತೆ ಅಬ್ಬಾಖಿಯೋನ ಅಭಿಪ್ರಾಯವೂ ಅದೇ ಇರಬೇಕು. ಸ್ವರ್ಗದಲ್ಲಿ ಭೋಜನ ದೊರೆಯದಿರುವುದು ಮರ್ತ್ಯದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ಹೆಚ್ಚು ಉಣ್ಣುವುದಕ್ಕೆ ಹೊಸದಾದ ಒಂದು ಕಾರಣವಾಯಿತು. ಅಲ್ಲಿಯ ಶಾಶ್ವತ ಉಪವಾಸವನ್ನು ಎಣಿಸಿಕೊಂಡೇ ಈಗ ಶಕ್ತಿ ಮೀರಿ ಊಟ ಹೊಡೆಯಬೇಕೆಂದು ಹೊಟ್ಟೆಬಾಕ ಅಬ್ಬಾಖಿಯೋ ನಿರ್ಧರಿಸಿದಂತಿತ್ತು.

ಉಪದೇಶಾಂತ್ಯದಲ್ಲಿ ಅಬ್ಬಾಖಿಯೋ, “ತಾತ್ಕಾಲಿಕವಾದ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯಿಂದ ದೇವರು ಒಲಿಯಲಾರ ಒಂದರ್ಥ ತಾನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿದರೆ ಏನು ಬಂದ ಹಾಗಾಯಿತು ? ನೀವು ನಿಮ್ಮ ಮಕೀಲರ ಹತ್ತಿರ ಒಂದು ಬಾರಿ ಮಾತ್ರ ಮಾತಾಡಿದರೆ ನಿಮ್ಮ ನಂಬು ಗುಣವಾದೀತೆ? ದೇವರಿಗೂ ಹಾಗೆಯೇ, ಅವನನ್ನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿದಷ್ಟು ಅವನಿಗೆ ಸಂತೋಷ ನೀವು ಖರ್ಚು ಕೊಡುವುದಾದರೆ ನಾನು ಇಲ್ಲೇ ಇನ್ನು ಒಂಭತ್ತು ದಿನ ಇರುವುದಕ್ಕೆ ಸಿದ್ಧನಾಗಿದ್ದೇನೆ. ಬರಿಯ ಐವತ್ತು ಲಿರೆ ಕೊಟ್ಟರೆ.....”

ಬರಾರ್ಡೋ, “ದುಡ್ಡು ಕೊಡಿ, ಕೊಡಿ, ಕೊಡಿ !” ಎಂದು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಕೇಳಿಸುವಂತೆ ಅಬ್ಬಾಖಿಯೋನ ಉಪದೇಶದ ನಡುವೆಯೇ ಒದರಿ, ಸರಸನೆ ಇಗರ್ಜಿಯಿಂದ ಹೊರಗೆ ನಡೆದನು. ನಾವೆಲ್ಲ ಅವನನ್ನೇ ಹಿಂಬಾಲಿಸಿದೆವು.

ಅಬ್ಬಾಖಿಯೋ ಬೇಗಬೇಗನೆ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯನ್ನು ಕೊನೆಗೊಳಿಸಿ, ಬಾಲ ಮಡಿಚಿಕೊಂಡು ಅಲ್ಲಿಂದ ಕಂಬಿಕ್ಕಿತ್ತನು.

ಸಮೃದ್ಧಿಯ ಕಾಲವಾದರೆ ಪಾದ್ರಿಗಳಿಗೊಳ್ಳೆಯದು. ಬರಗಾಲ ಬಡಿದರೆ ಪಾಪದ ಪಾದ್ರಿ ಏನು ಮಾಡಿಯಾನು ?

ಅಂಥ ಸಮಯ ರೈತರಿಗೆ ಕಚ್ಚಾಡುವುದೊಂದೇ ಕೆಲಸ.

ಒಂದು ಮನೆಗೂ ಇನ್ನೊಂದಕ್ಕೂ ಸ್ನೇಹ ಇರುವುದು ಫೋತಮಾರದಲ್ಲಿ ಈಗ ಅಪರೂಪ. ಹಗಲಿನಲ್ಲಿ ಹೆಂಗಸರು ಜಗಳಾಡಿದ್ದು ಗಂಡಸರು ಮರಳಿದ ಮೇಲೆ ಮರಳಿ ಚಿಗುರುವುದು. ಎಂಥ ಫುಲ್ಲಕ ಕಾರಣವಾದರೂ ಸರಿಯೆ, ಕುಳ್ಳುಟ ಸಿದ್ಧ. ಒಂದು ಸೇರುಷ್ಟು ಒಂದು ಹಿಡಿ ಹುಲ್ಲು, ಒಂದು ತುಂಡು ಕುಳ್ಳಿ-ಅಷ್ಟೇ ಸಾಕು, ಒದರಾಡುವುದಕ್ಕೆ.

ಅಭಾವ ಅಧಿಕವಾದಂತೆ ಜಗಳವಾಡುವುದಕ್ಕೆ ದಿನಕ್ಕೆ ನೂರಾರು ಕಾರಣ ಬೇಕಾದರೂ ಬಂದೊದಗುತ್ತವೆ. ಆದರೆ ಮುಖ್ಯ ಕಾರಣ ಹೊಳೆಯ ನೀರು.

ರಸ್ತೆಯ ಕೂಲಿಗಳು ಶೀಘ್ರವಾಗಿ ಹೊಸ ಕಾಲುವೆ ಅಗೆದರು. ನೀರು ಪಾಲಾಗುವ ದಿವಸ ರೈತರು ಅಲ್ಲಿ ಪರಿಶೀಲನೆಗಾಗಿ ನೆರೆದರು.

ಎರಡು ದ್ವಾರವುಳ್ಳ ಅಣೆಕಟ್ಟಿಲ್ಲದೆ ನೀರು ಪಾಲು ಮಾಡುವ ಜಾಗದಲ್ಲಿ ಕುಳ್ಳುಲಾಗಿತ್ತು ಮುಕ್ಕಾಲು ಮುಕ್ಕಾಲಾಗಿ ನೀರು ಪಾಲಾಗುವ ಸೋಜಿಗ ನಮ್ಮನ್ನು ಇನ್ನೂ ಭಾಧಿಸುತ್ತಿತ್ತು.

ನೂರು ಜನ ಕಾರಾಬಿನಿಯೇರಿ ರಸ್ತೆಯಲ್ಲಿ ಸಾಲುಗಟ್ಟಿ ನಿಂತಿದ್ದರು. ಅದರಲ್ಲೊಂದು ದಳ ನಮ್ಮ ಬಳಿ ಬಂದು ನಾವು ದ್ರಾಕ್ಷಾವನದ ಹತ್ತಿರ ನಿಲ್ಲಬೇಕೆಂದು ಕೇಳಿಕೊಂಡಿತು. ನಾವು ಇದೂ ಒಂದು ಸೋಜಿಗವೆಂದು ಅವರಾಟಕ್ಕೆ ಒಪ್ಪಿ ದೂರ ಸರಿದೆವು.

ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತಿನ ಮೇಲೆ ಫಾಸಿಸ್ಟ್ ಸೇನಾ ವಿಭಾಗವೂ ಬಂದು ಹಾಜರಾಯಿತು. ಅದರ ಹಿಂದಿನಿಂದಲೇ ಕಂಟ್ರಾಕ್ಟುದಾರ, ಸಿರ್ಕೊಸ್ಪಂಜ, ಮಾನ್ಯ ಪೆಲಿನೋ, ಇಆಬೆಲ್ಲೋ ಲಾ ಲೆಗ್ನಿ ಮೊದಲಾದ ಆಡ್ಯ ಮಹನೀಯರೂ ಬಂದು ನೆರೆದರು.

ಸಿರ್ಕೊಸ್ಪಂಜ ನಮ್ಮ ಬಳಿಗೆ ಬಂದು, ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರ ಕೈಯನ್ನೂ ಕುಲಕಿ, ಎಲ್ಲ ಜವಾಬ್ದಾರಿ ಅವನಿಗೆ ಬಿಟ್ಟುಬಿಡಬೇಕೆಂದೂ, ಪ್ರಿಯ ಫೋತಮಾರಿಗಳಿಗೆ ಕೇಡು ಬರದಂತೆ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಅವನ ಕೆಲಸವೆಂದೂ ಎದೆ ತಟ್ಟಿ ಹೇಳಿದನು. ನೀರು ಹಂಚುವುದನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸಲು ನಮ್ಮಲ್ಲಿಯೇ ಒಂದು ಹಿರಿಯರ ಸಮಿತಿಯನ್ನು ವಿರಚಿಸಬೇಕೆಂದು ಏರ್ಪಾಡಾಗಿ ಪಿಲಾತೋ, ಲೊಸುಡೋರ್ ಮತ್ತು ನಾನು ಸೇರಿದ ತ್ರಿಮೂರ್ತಿ ಸಮಿತಿಯ ರಚನೆಯಾಯಿತು. ಉಳಿದವರು ಕಾರಾಬಿನಿಯೇರಿಗಳ ಹಿಂದುಗಡೆ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲೇ ನಿಂತಿರಬೇಕೆಂಬ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯೂ ಆಯಿತು.

ಎಲ್ಲ ತಯಾರಾದೊಡನೆ ಸರಕಾರಿ ಗುಮಾಸ್ತೆ ಬಂದು ಫೋತಮಾರಿಗಳಿಗೂ ಕಂಟ್ರಾಕ್ಟುದಾರನಿಗೂ ನಡೆದ ಒಪ್ಪಂದದ ಕರಾರವನ್ನು ಓದಿ ಹೇಳಿದನು. “ಮುಕ್ಕಾಲು ವಾಸಿ ನೀರು ಹೊಸ ಕಾಲುವೆಯಲ್ಲಿ ಹರಿಯಬೇಕೆಂದೂ, ಉಳಿದ ಮುಕ್ಕಾಲು ಹಳೆಯ ಕಾಲುವೆಯಲ್ಲಿ ಹರಿಯಬೇಕೆಂದೂ, ಇದರಿಂದ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ತಿಳಿದು ಬರುತ್ತದೆ” ಎಂದು ಓದಿದನು. ಆಗ ಪಿಲಾತೋ, “ಅದು ಶುದ್ಧ ತಪ್ಪು ! ಕರಾರಿನ ಪ್ರಕಾರ ಇಬ್ಬರಿಗೂ ಸಮ ಪಾಲು; ನಮಗ ಮುಕ್ಕಾಲು, ಅವರಿಗೆ ಮುಕ್ಕಾಲು ; ಅಂದರೆ ನಮಗರ್ಧ, ಆತನಿಗರ್ಧ; ಅರ್ಧಾತ್, ನಮಗೂ ಮುಕ್ಕಾಲು, ಕಂಟ್ರಾಕ್ಟುದಾರರಿಗೂ ಮುಕ್ಕಾಲು, ನ್ಯಾಯವಾದ ಸಮ ಪಾಲು !” ಎಂದು ಕೂಗಿಟ್ಟನು.

ಅವರು ಮುಗಿಸುವುದರೊಳಗೆ ಲೊಸುರ್ದೊ ಕೂಡ, “ಹಾಗಲ್ಲ, ಹಾಗಲ್ಲ, ಕೂರು ಪ್ರಕಾರ ಮೊದಲು ನಮಗೆ ಮುಕ್ಕಾಲು ಪಾಲು ನೀರು ಸಿಗಬೇಕು. ಆಮೇಲೇನಾದರೂ ಉಳಿದದ್ದು ಕಂಟ್ರಾಕ್ಟದಾರರಿಗೆ ‘ಉಳಿದದ್ದು’, ಅಂದರೆ ನೀರು ಉಳಿದರೆ ಮಾತ್ರ ಈಗಂತೂ ನಮಗೆ ಬೇಕಾಗುವಷ್ಟು ನೀರಿಲ್ಲ” ಎಂದು ಬೊಬ್ಬಿಟ್ಟನು.

ನಾನು, “ಮುಕ್ಕಾಲೆಂದು ಉಸಿರು ಹಾಳು ಮಾಡುವುದು ಹುಚ್ಚುತನ. ಇಂಥ ಹುಚ್ಚುತನ ನಾನು ಕೇಳಿಯೇ ಇಲ್ಲ. ನೀರು ಫೊಂತಮಾರಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ್ದು ಇನ್ನು ಮುಂದೆಯೂ ಅದು ಫೊಂತಮಾರಕ್ಕೆ ಸೇರತಕ್ಕದು” ಎಂದೆನು.

ನಮ್ಮ ಬೊಬ್ಬೆ ಕೇಳಿ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ನಿಂತಿದ್ದ ಫೊಂತಮಾರಿ ಜನರು ನಮಗೆ ಸೋಲಾಗುತ್ತಿದೆ ಎಂದು ಭಾವಿಸಿ, ಚೋರಾಗಿ ಕೂಗಾಡಿದರು. ಸ್ವಾಭಾವಿಕವಾಗಿ ತನ್ನ ತುಣುಕು ತಂಡವನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಆರ್ತನಾದವೆಬ್ಬಿಸಿದ.

ಈ ನಡುವೆ ಕಂಟ್ರಾಕ್ಟದಾರನು ಮುಂದೆ ಬಂದು, “ಫೊಂತಮಾರಿಗಳು ದ್ವೇಷದ ಹಾದಿ ಹಿಡಿದುದರಿಂದಲೂ, ತ್ರಿಮೂರ್ತಿ ಸಮಿತಿಯಲ್ಲೇ ಭಿನ್ನಾಭಿಪ್ರಾಯ ಉಂಟಾದ್ದರಿಂದಲೂ, ಊರಿನ ಗುರಿಕಾರನಾದ ನಾನು, ಮಾನ್ಯ ಪೆಲಿನೋ ಮತ್ತು ಸಿರ್ಕೊಸ್ಪಂಜನನ್ನು ಫೊಂತಮಾರದ ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳಾಗಿ ನೇಮಿಸುತ್ತೇನೆ.” ಎಂದು ಘೋಷಿಸಿದರು.

ಕಾರಾಬಿನಿಯೇರಿ ನಮ್ಮನ್ನು ನಮ್ಮ ಬಂಧುಗಳ ಗುಂಪಿಗೇ ಸೇರಿಸಿದರು. ಸಿರ್ಕೊಸ್ಪಂಜ, “ಚಿಂತೆ ಬೇಡ ! ಚಿಂತೆ ಬೇಡ ! ನಾನಿದ್ದೇನೆ !” ಎಂದು ಕೂಗಿ ಹೇಳಿದನು.

ಜವಾಬುದಾರಿ ನಮ್ಮ ಬೆನ್ನ ಮೇಲಿಂದ ತೊಲಗಿದುದನ್ನೂ, ನಮ್ಮ ಪರವಾಗಿ ವಾದಿಸಲು ಸುಶಿಕ್ಷಿತನಾದ ಸಿರ್ಕೊಸ್ಪಂಜ ಒಪ್ಪಿದುದನ್ನೂ ಕಂಡು ನಮಗೆ ಖೇದವೆನಿಸುವುದು ಬಿಟ್ಟು ಸಂತೋಷವೇ ಆಯಿತು.

ಇಂಜನಿಯರಿಗೂ ಪೆಲಿನೋ-ಸಿರ್ಕೊಸ್ಪಂಜರಿಗೂ ಏನೇನೋ ಸಂಭಾಷಣೆ ನಡೆಯಿತು. ನಾಲ್ಕು ಜನ ಹಾರೆ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡ ಕೂಲಿಗಳು ಅವರ ಜತೆಗೆ ಅಣೆಕಟ್ಟಿನ ದ್ವಾರಕ್ಕೆ ನಡೆದರು. ಕಾರಾಬಿನಿಯೇರಿ ಗೋಚಿಸುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಪವಾಸಿಸ್ತೋನ ತೋಟದ ಬಳಿ ಹೊಳೆ ತಿರುಗುವ ಸಂದು ನಮಗೆ ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದುದರಿಂದಲೂ, ಅಲ್ಲಿ ಕಣ್ಣು ನೆಟ್ಟರೆ ನೀರೆಷ್ಟು ಬತ್ತುವುದೆಂದು ತಿಳಿಯುವುದರಿಂದಲೂ, ಎಲ್ಲರ ಕಣ್ಣು ಆ ಕಡೆಯೇ ಚೆಲಿಸಿತು.

ನೀರಿನ ಮಟ್ಟ ಹಿಂದುವುದನ್ನು ಮೊದಲು ನೋಡಿದವನು ರಾಫೆಲೆ. ಮೊದಲಿದ್ದಷ್ಟೇ ನೀರುಳಿಯುವುದೆಂದು ನಾವೇನೂ ಎಣಿಸಿರಲಿಲ್ಲವಾದರೂ, ನೀರು ಬತ್ತಿ ಬತ್ತಿ ಹೊಳೆಯ ತಳ ಕಾಣುವಂತಾದಾಗ ನಾವು ಗಾಬರಿಯಾದೆವು.

“ಕಳ್ಳರು, ಕಳ್ಳರು, ಕಳ್ಳರು !” ಎಂದು ಬೊಬ್ಬೆ ಹಾಕಿದೆವು.

ಕಾತರೇನಾ, ಲಿಮೋನಾ, ರೆಖಿಯೂತಾ ಮೊದಲೊಂದು ನಮ್ಮ ಹೆಂಗಸರೆಲ್ಲ ಮೋಣಕಾಲೂರಿ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಲನುವಾದುದು :

“ನಮ್ಮಿಂದ ಈಗ ಕದ್ದುಕೊಂಡ ನೀರಿನಷ್ಟೇ ನೆತ್ತರು ಅವರ ದೇಹದಿಂದ ಹರಿಯಲಿ!”

“ನಮ್ಮಿಂದೀಗ ಕದ್ದುಕೊಡಷ್ಟೇ ಅವರ ಕಣ್ಣಿಂದ ನೀರು ಸುರಿಯಲಿ !”

“ಅವರ ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಸರ್ಪ, ಕಪ್ಪೆ ಮೊದಲಾದ ಉರಗಗಳು ಜನಿಸಲಿ !”

“ಅವರ ಹೆಂಡರು ಮಕ್ಕಳ ಮುಖ ಅವರು ನೋಡದಂತಾಗಲಿ !”

“ಏಸು ಪ್ರಭೋ, ಯೋಸೆಫು ಗುರುವೆ, ಸಂತರಾದ ಅನ್ನೆ ಮರಿಯಮ್ಮರೇ, ನಮ್ಮ ಆತ್ಮದ ಈ ಹರಕೆಯನ್ನು ದಯಪಾಲಿಸಿರಿ !”

ಅಷ್ಟು ಹೊತ್ತಿಗೆ ನೀರು ತಳಕಿಳಿದು ತಳದ ಕಲ್ಲು, ಕಳೆ, ಇತ್ಯಾದಿ ಗೋಚರವಾದುವು.

ಡಾನ್ ಅಬ್ರಾಖಿಯೋ, “ಮುಗಿಯಿತು. ಅಂತ್ಯವಾಯಿತು” ಎಂದದ್ದು ನಮಗೆ ಕೇಳಿಸಿತು.

“ನಮ್ಮ ಎಲ್ಲಾ ನೀರು, ಎಲ್ಲಾ ನೀರು, ಎಲ್ಲಾ ನೀರೂ, ಮುಗಿಯಿತೆ ?” ಎಂದು ಮರಳಿ ಆರ್ಭಟಿಸಿ ನಾವು ಕಾರಾಬಿನಿಯೇರಿಗಳ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದೆವು. ಅವರು ರೈಫಲಿನ ತುದಿಯಿಂದ ನಮ್ಮನ್ನು ಹಿಂದೆ ತಳ್ಳಿದರು.

ಈ ಗಲಾಟೆಯ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿಯೂ, “ಎಲಾ ನನಗೆ ಬಿಟ್ಟು ಬಿಡಿ. ನಿಮ್ಮ ಹಿತಕ್ಕೇಗೆ ನಾನಿಲ್ಲವೆ ಇಲ್ಲಿ ? ದುಡುಕಬೇಡಿ ! ದುಡುಕಬೇಡಿ !” ಎಂದು ಸಿರ್ಕೊಸ್ವಂಜ ಅರಕುತ್ತಿದ್ದ.

ಆ ಮೇಲೆ ದಂಡೆಗುಂಟ ಮಾರ್ಗಕ್ಕೇರಿ, ನಮ್ಮ ಬಳಿಗೆ ಬಂದು, “ಏನು, ನನ್ನ ಮೇಲೆ ನಂಬುಗೆ ಇಲ್ಲವೆ ? ಅದಕ್ಕೇ ನಿಮಗೆ ಹೀಗೆಲ್ಲ ಆಗುವುದು. ನನ್ನ ಮೇಲೆ ನಂಬುಗೆ ತೊರೆದ ಪಾಪಕ್ಕೆ ಬೊಬ್ಬೆಯಿಂದ ನಿಮ್ಮ ಕಾರ್ಯ ಸಾಧಿಸುತ್ತೆಂದು ಎಣಿಸಿದಿರಾ ? ಎಂದು ಎಚ್ಚರಿಸಿ ಕಂಟ್ರಾಕ್ಟದಾರನಿಗೆ, “ಈ ಜನರಿಗೆ ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಅಸಮಾಧಾನ ಆಗಿದೆ ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಒಂದು ಒಡಂಬಡಿಕೆಯಾಗಬೇಕು. ನೀವು ಕರ್ತವಿಬೇಕು. ಫೊಂತಮಾರಿಗಳು ಒಳ್ಳೆಯವರು. ಅವರ ಮಾತಿಗೆ ಬೆಲೆ ಕೊಡುವುದು ವಿಹಿತ. ಹೊಸ ಕಾಲುವೆಯನ್ನು ನೀವು ಅಗೆದಾಯಿತು. ಆದದ್ದಾಗಿಯೇ ಹೋಯಿತು. ಏಸು ಪ್ರಭು ಹೇಳಿದ ಹಾಗೆ “ಯಾವುದು ನಡೆದದೋ ಅದು ನಡೆದೇ ಇರುವುದು....”

“ತಥಾಸ್ತು !” ಎಂದು ಡಾನ್ ಅಬ್ರಾಖಿಯೋ ಸಮ್ಮತಿಸಿದ.

“ಆದ್ದರಿಂದ ಒಂದು ನಿಶ್ಚಿತವಾದ ಅವಧಿ ಕಳೆದೊಡನೆ ಇಡಿ ಹೊಳೆಯನ್ನೂ, ಹೊಳೆಯ ನೀರನ್ನೂ ಫೊಂತಮಾರಿಗಳಿಗೆ ಬಿಟ್ಟುಕೊಡಬೇಕೆಂದು ನಾನು ಸೂಚಿಸುತ್ತೇನೆ. ಅವರಿಗೆ ಇಷ್ಟರಿಂದಲೇ ಸಮಾಧಾನವಾಗುವುದು. ಅವರ ನಷ್ಟ ನ್ಯಾಯಪೂರ್ವಕವಾದ ನಷ್ಟವಾದರೂ ಅದು ಅಜರಾವರವಾಗಲಾರದು ! ಯಾರಾದರೂ ಒಪ್ಪಿದ ಅವಧಿ ಸೂಚಿಸಿ” ಎಂದು ಸಿರ್ಕೊಸ್ವಂಜ ಹೇಳಿದುದಕ್ಕೆ “ಐವತ್ತು ವರುಷ !” ಎಂದು ಕಂಟ್ರಾಕ್ಟದಾರನೇ ಸೂಚಿಸಿದ.

ಈ ಸೂಚನೆಯನ್ನು ನಾವು ನಮ್ಮ ಅಸಮ್ಮತಿ ಸೂಚಕ ಅರ್ಥಕೊಂಡು ಸ್ವಾಗತಿಸಿದೆವು. ಇದಕ್ಕೆ ಬದಲಾಗಿ ನಮ್ಮ ಕೊರಳು ಕೊಯ್ಯಬಹುದು. ನಾವೆಲ್ಲ ಜೈಲಿಗೆ ಹೋದರೂ ಚಿಂತಿಲ್ಲ. ಕಳ್ಳ, ಘಟಿಂಗ ! ಕಳ್ಳ, ಘಟಿಂಗ ! ಎಂದು ಹೇಳಿದೆವು.

ಸಿರ್ಕೊಸ್ಪಂಜ ಹೇಗೆ ಹೇಗೋ ಶಾಂತಿಯನ್ನು ಪುನಃ ಸ್ಥಾಪಿಸಿ “ಊಂ, ಹೂಂ, ಅದು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಪೊದೇಸ್ತಾರ ಸೂಚನೆಗೆ ಫೊಂತಮಾರಿಗಳ ಬೆಂಬಲವಿಲ್ಲ. ಅವಧಿ ಇನ್ನೂ ಕಡಮೆ, ಬಹಳ ಕಡಮೆ ಬಹಳ ಕಡಮೆ ಆಗತಕ್ಕವು.” ಎಂದು ಹೇಳಿದಾಗ ಅಬ್ಬಾಖಿಯೋ “ನಲವತ್ತೈದು ವರ್ಷ !” ಎಂದೂ, ಮಾ | ಪೆಲಿನೋ “ಮೂವತ್ತೈದು”ದೂ ಸರಕಾರಿ ಗುಮಾಸ್ತೆ “ಇಪ್ಪತ್ತೈದು”ದೂ ಸೂಚಿಸಿದರು. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಹೊಸ ಸೂಚನೆಗೂ ನಾವು ಅದೇ ಸ್ವಾಗತವನ್ನಿತ್ತೆವು.

ಸಿರ್ಕೊಸ್ಪಂಜ ಮತ್ತೆ “ಫೊಂತಮಾರದ ಉದ್ಯೋಗಶಾಲಿ ಜನರ ಪರವಾಗಿ ನಾನು ತರುವ ಒಂದು ಸೂಚನೆಯನ್ನು ನೀವು ಮನ್ನಿಸಬೇಕು. ನಾನು ಹೇಳುವುದು ಹತ್ತೆ ಲಸ್ತರ್ ಕಾಲ ಸಾಕು. ಪೊದೇಸ್ತಾ ಇಷ್ಟು ದಯೆ ತೋರಿಸುವರೆಂದು ನಾನು ದೃಢವಾಗಿ ನಂಬಿದ್ದೇನೆ” ಎಂದು ವಿನಯದಿಂದ ಬೇಡಿಕೊಂಡರು.

ಪೊದೇಸ್ತಾನನ್ನು ಒಪ್ಪಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಹಲವು ಜನ, ಅವನ ಬಳಿ ಗುಂಪು ಗೂಡಿದರು. ಭಾರೀ ಒತ್ತಾಯಪಡಿಸಿದ ಮೇಲೆ ಪೊದೇಸ್ತಾ ಒಪ್ಪಿದರು.

ಸಿರ್ಕೊಸ್ಪಂಜನ ಒಕ್ಕಣೆಯಂತೆ ಕರಾರು ಪತ್ರ ಬರೆಯಲಾಯಿತು. ಕಂಟ್ರಾಕ್ಟುದಾರ ಮತ್ತು ಮಾ | ಪೆಲಿನೋ ಒಂದು ಕಡೆಯಿಂದಲೂ, ನಮ್ಮ ಪರವಾಗಿ ಸಿರ್ಕೊಸ್ಪಂಜನೂ, ಹಸ್ತಾಕ್ಷರ ಮಾಡಿದರು.

(ಯಥಾರ್ಥವಾಗಿ ನಮಗಾರಿಗೂ ಹತ್ತು ಲಸ್ತರ್ ಎಂದರೆ ಎಷ್ಟು ಕಾಲವೆಂಬುದು ತಿಳಿದಿರಲಿಲ್ಲ)

ಎಂಟನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯ

ಹತ್ತು ಲಸ್ಟರ್ ಎಂದರೆ ಅದೆಷ್ಟೆಂಬುದು ಪೊಂತಮಾರದಲ್ಲಿ ಮರುದಿನ ಚರ್ಚೆಯ ವಿಷಯವಾಯಿತು.

ಪೋರ್ಚುಗೀಸರಾದ ವೀರಶಿಖಾಮಣಿ ಅದು ನೂರು ವರ್ಷವೆಂದು ಹೇಳಿದ. ಜನರಲ್ ಬಾಲ್ವಿಸೇರ ಈ ಗಣಿತವನ್ನು ತೀವ್ರವಾಗಿ ಖಂಡಿಸಿ ಹತ್ತು ಲಸ್ಟರೆಂದರೆ ಹತ್ತು ಶತಮಾನ ಎಂದು ಲೆಕ್ಕ ಹಾಕಿದ.

“ಅದು ಹತ್ತು ತಿಂಗಳಾಗಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲವೆ ?” ಎಂದು ಸೂರ್ಕನೇರಾ ರಾಗ ಎಳೆದಾಗ ಅವಳನ್ನು ಯಾರೂ ಲಕ್ಷ್ಯಕ್ಕೆ ತರಲಿಲ್ಲ.

ಅದೇನೇ ಇರಲಿ, ಹತ್ತು ಲಸ್ಟರ್ ಪೊಂತಮಾರಕ್ಕೆ ಉಪವಾಸ ತರುವುದರಲ್ಲಿ ಸಂದೇಹವಿರಲಿಲ್ಲ. ನೀರಿಲ್ಲದೆ ದಿನದಿಂದ ದಿನಕ್ಕೆ ನಮ್ಮ ತೋಟಗಳು ಭಾಗುಡಹತ್ತಿದ್ದವು. ಇಷ್ಟು ಬನ್ನ ನಮಗೆ ಸಾಲದೆಂದೇನೋ ಆ ದೇವಾಧಿದೇವನೂ ಕಂಟ್ರಾಕ್ಟುದಾರನ ಕುತಂತ್ರಕ್ಕೆ ಬೆಂಬಲವಾದಂತೆ ಮೇ ತಿಂಗಳಿನಿಂದ ಒಂದು ಹನಿ ಮಳೆಯೂ ಬೀಳಲಿಲ್ಲ.

ಅಬ್ಬಾಬಿಯೋ ತನ್ನ ಹಿಂದಿನ ಸೂಚನೆಯನ್ನು ಮರಳಿ ನಮ್ಮ ಮುಂದಿಟ್ಟಾಗ ತಿಯೋಫಿಲೋ ಅವನನ್ನು ಧಳಿಸಿದ ರೀತಿ ತಿಯೋಫಿಲೋನಂತಹ ಧಾರ್ಮಿಕ ಸೇವಕನಿಗೆ ಒಪ್ಪಿದುದಲ್ಲವೆಂದು ನಾವೇ ನಿರಾಕರಿಸಬೇಕಾಯಿತು.

ಬಯಲಿನಲ್ಲಿ ಕಾಳುಕಡ್ಡಿ ಉರಿದು ಹೋದವು, ಹೊಲದಲ್ಲಿ ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ಬಿರುಕು ಬಿತ್ತು. ದೂರದಿಂದೇನೋ ಪಿಲಾತೊನ ಹೊಲ ಈ ಸಾಮಾನ್ಯ ನಿಯಮವನ್ನು ಅಪವಾದಿಸುವಂತೆ ಕಂಡರೂ, ಜೋಳದ ತೆನೆ ಬರಡಾಗಿ ಹಂದಿಗೆ ಹಾಕುವುದಕ್ಕೆ ಮಾತ್ರ ಸಾಲುತ್ತಿತ್ತು.

ಅವರೇಕಾಳು ಹಾಕಿದ ನಮ್ಮ ಮೂವರ (ಜೊಂಪು, ಸ್ಕಿಯಾರಪ್ಪು ನಾನು) ಹೊಲಗಳ ದೆಶೆ ಇನ್ನೂ ಹೀನವಾಗಿತ್ತು. ಅವರೇಕಾಳಿಗೆ ಸುಟ್ಟು ಹೋದ ಕಳೆಯ ರೂಪ ಬಂತು. ಬರ್ಲೆತ್ನಾ ಸಾಂತೋ, ಮೊದಲಾದವರ ಹೊಲದ ಮೇಲೆ ಕುದಿವ ಲಾವಾರಸ ಹರಿದುತಿತ್ತು.

ಒಂದು ಅರ್ಧ-ಪೊಂತಮಾರ ಹಸಿವೆಯಿಂದ ಸಾಯಬೇಕು. ನಮ್ಮ ಸ್ವಂತದ ಮತ್ತು ಗೇಣಿಯ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದದ್ದು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಧೂಳಿಯರ ಪಾಲಾಗುವುದು. ನೀರಾವರಿ ಮಾಡಿದ ಹೊಲಗಳ ಬೆಳೆಯೇ ನಮ್ಮ ಚಳಿಗಾಲದ ಆಹಾರಕ್ಕೆ ಬ್ರೆಡ್, ತರಕಾರಿ ಇತ್ಯಾದಿ ಒದಗಿಸುವುದು ರೂಢಿ. ನೀರಿನ ಕಳವು ನಮಗೆ ಚಳಿಗಾಲದಲ್ಲಿ ಉಪವಾಸದ ರುಚಿ ತೋರಿಸುವಂತಾಯಿತು. ಆದರೆ ಏನು ಮಾಡೋಣ, ಯಾರ ಹತ್ತಿರ ಹೇಳೋಣ ? ಇದು ಯಾರಿಗೂ ತೋಚಲಿಲ್ಲ.

ಈ ಹತ್ತು ಲಸ್ತರಿನ ಕತೆ, 'ಮುಕ್ಕಾಲು-ಮುಕ್ಕಾಲು ಪಾಲಿ'ನ ಬೆನ್ನ ಹಿಂದೆಯೇ ಬಂದು, ನಮಗೆ ಆಡ್ಯ ಗೃಹಸ್ಥರಲ್ಲಿನ ಅಳಿದುಳಿದ ನಂಬುಗೆಯೂ ಕೆಡುವಂತಾಯಿತು. ನಮ್ಮ ಪರವಾಗಿ ವಾದಿಸಲು ನಾವು ನೇಮಿಸಿದ ವ್ಯಕ್ತಿಯೇ ಎರಡು ಸಲವೂ ನಮಗೆ ವಂಚನೆ ಮಾಡಿದ ಮೇಲೆ ಯಾರನ್ನಾದರೂ ಹೇಗೆ ನಂಬಬಹುದು ? ಆದರೆ ಮುಂದಿನ ಗತಿ ?

ಶಿಕ್ಷಿತ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ನೆರವಿಲ್ಲದ ರೈತನು ಭೂಮಿಯ ಮೇಲಿನ ಕ್ರಿಮಿಕೀಟಗಳಷ್ಟೇ ಅಸಹಾಯನಾಗುವುದರಿಂದ, ಪ್ರತಿ ರೈತನು ಒಂದಲ್ಲ ಒಂದು ಗುಂಪಿಗೆ ಸೇರಲೇಬೇಕು. ಈ ಗುಂಪಿಗೆ ಮುಂದಾಳಾಗಿ ಒಬ್ಬ ಶಿಕ್ಷಿತ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ವಕೀಲಿ ವೃತ್ತಿಯವನು, ಇದ್ದೇ ಇದ್ದುತ್ಸಾನೆ. ಈ ವಕೀಲನಿಗೆ ನಗರದಲ್ಲಿ ಪ್ರಭಾವಶಾಲಿಯಾದ ಅಧಿಕಾರಿಯೊಬ್ಬನ ಪರಿಚಯವಿರುತ್ತದೆ; ಆ ಅಧಿಕಾರಿಗೆ ಅವನ ಮೇಲಧಿಕಾರಿಯ ಮೇಳ; ಆ ಮೇಲಧಿಕಾರಿಗೆ ರೋಮ ನಗರದ ಸರಕಾರದೊಡನೆ ನಂಟು-ಹೀಗೆ ಸಂಬಂಧಕಾಲ ವಿಶಾಲವಾಗಿಯೂ, ಜಟಿಲವಾಗಿಯೂ ಹಬ್ಬಿರುತ್ತದೆ. ಈ ದೊಡ್ಡ ಒಳಸಂಚಿಗೆನೇ ರಾಷ್ಟ್ರವೆಂದು ಕರೆಯುವುದು. ಇದುವರೆಗೆ ನಮಗೆ ರಾಷ್ಟ್ರದ ಅರ್ಥ ತಿಳಿದಿರಲಿಲ್ಲ; ಈಗ ನಮ್ಮ ಕಣ್ಣು ತೆರೆಯಿತು.

ಬಹಳ ಪೂರ್ವಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕುಚೇರಿಗೆ ಜನನ ಪಕ್ಷಕ್ಕಾಗಿ ಅರ್ಜಿ ಹಾಕುವಾಗಲೂ ರೈತನ ಬೆಂಗಡೆಗೆ ಸಿರ್ಕೊಸ್ವಂಜ ಇರಬೇಕಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಇಲ್ಲವಾದರೆ ಕಚೇರಿ ಗೇಟಿನೊಳಗೆ ರೈತನಿಗೆ ಪ್ರವೇಶವಿಲ್ಲ. ಜನರಲ್ ಬಾಲ್ವಿಸ್ತೇರನಿಗೆ, ರೋಮ ನಗರದಿಂದ ಪೆಸ್ಕಾರಕ್ಕೆ ರೈಲು ಸುರುವಾದಾಗ, ಟಿಕೀಟಿನ ಹಣದ ಚೊತೆಗೆ ಸಿರ್ಕೊಸ್ವಂಜ ದಯಪಾಲಿಸುವ ಶಿಫಾರಸು ಪತ್ರವನ್ನು ಕೊಟ್ಟರೇನೇ ಟಿಕೀಟು ಸಿಗುತ್ತಿದ್ದ ನೆನಪು. ರೈಲು ರಾಷ್ಟ್ರಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ್ದಹುದು: ಆದರೆ ರಾಷ್ಟ್ರಕ್ಕೆ ರೈತರ ಹಂಗಿದೆಯೇ! ಅಂತೂ ಕೊನೆಗೆ ರೈಲೂ ಹೆಚ್ಚಾಯಿತು, ಪ್ರವಾಸ ಮಾಡುವ ಜನಗಳೂ ಹೆಚ್ಚಾದರು. ಹೀಗಾಗಿ ಪತ್ರದ ಅಗತ್ಯ ಬೀಳಲಿಲ್ಲ. ಈಗಂತೂ ಸಿರ್ಕೊಸ್ವಂಜನಿಗೆ ತಿಳಿಸದೆಯೇ ರೋಮ್‌ವರೆಗೂ ಹೋಗಿರಬಹುದು. ಇದೊಂದು ಕೆಲಸ ಬಿಟ್ಟು ಬೇರೇನು ಮಾಡುವಾಗಲೂ ಯಾರಾದರೂ ಶಿಕ್ಷಿತ ಮನುಷ್ಯ ಬಳಿಯಲ್ಲಿರದಿದ್ದರೆ ರೈತ ನೀರಿನಿಂದ ಮೇಲೆ ತೆಗೆದ ಮೀನಾಗುತ್ತಿದ್ದನು.

ನಮ್ಮ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಸಮಾಜದ ಇಂಥ ರೂಪರಚನೆ ಪ್ರಾಕೃತಿಕ ಸ್ವಭಾವವೆನಿಸಿದರೂ, ಫೊಂತಮಾರದ ಮುದುಕರಿಗೆ ಹಳೆಗಾಲವೊಂದು ಮರಳಿ ಮರಳಿ ನೆನಪಿಗೆ ಬರುವುದಂಟು. ಸರ್ವ ಭೂಮಿಗೂ ಆಗ ಮೂರು ನಾಲ್ಕು ಜನ ಮಾಲಿಕರು. ರೈತರಿಗೆ ಅರ್ಧವಾಗುವಂಥ ಮೂರೇ ಮೂರು ಕಾಯಿದೆ ಪೀಡೆವೊಂಟಿಗುಟು ಬಂದದ್ದೇ ತಡ, ಆ ಕಾಲ ಮಾಯವಾಗಿ ದಿನಕ್ಕೊಂದು ಕಾಯಿದೆಯ ಯುಗ ಆರಂಭವಾಯಿತು. ಕಾಯಿದೆಯೊಂದು ಮರುಕಾಯಿದೆ. ಈ ಮರುಕಾಯಿದೆಯೊಂದು ಕಿರು ಕಾಯಿದೆ-ಹೀಗಾಗಿ ಲಾಯರಿಗಳಿಲ್ಲದೆ ಒಂದಕ್ಕರವೂ ತಿಳಿಯದಂತಾಯಿತು. ಲಾಯರಿಗಳ ದರ್ಪ ಏರಿತು.

ನಾನು ಸಣ್ಣವನ್ನಾಗಿದ್ದಾಗ ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ಇಬ್ಬರೇ ಹೋಲಿದರು. ಈಗ ನಾಲ್ಕು ಜನ ಇದ್ದಾರೆ. ಅವರಲ್ಲದೆ ಮಧ್ಯಸ್ಥಿಕೆಗೆ ಸಹಾಯ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಸಮಯ ಕಾಯುತ್ತಿರುವ ಮಧ್ಯಸ್ಥ ಮಹಾಶಯರುಗಳ ಒಂದು ತಂಡವೇ ಇದೆ. ದಿನಾಲೂ ಹೊಸ ಹೊಸ ಜಗಳವನ್ನು ತೋರಿಸುವುದು, ಚಿಕ್ಕ ದಾವೆಗಳಿಗೆ ವಿಶ್ವರೂಪವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಉದ್ಧವಾಗಿ ಎಳೆಯುವುದು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಹೋಯಿತು. ಹಿಂದೆ ಒಂದೆರಡು ದಿನದಲ್ಲೇ ವಿಚಾರಣೆ ನಡೆದು ಮರೆತು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದ ದಾವೆ ಈಗ ವರ್ಷಗಟ್ಟಲೆ ಮುಂಬರಿದು ವಾದಿ ಪ್ರತಿವಾದಿಗಳೊಳಗೆ ಆಜನ್ಮ ದ್ವೇಷ ಮನೆ ಮಾಡುವುದು. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಜಗಳದಲ್ಲಿಯೂ ಈ ಲಾಯರಿಗಳ ಕೈ ಇದ್ದಿದ್ದು, ಜಗಳಗಂಟು ಹಾಕುವುದೇ ಇವರ ಕೆಲಸವಾಗಿ ಹೋಯಿತು. ಇನ್ನಿವರ ಉಡುಗೆ ತೊಡುಗೆಯೋ, ರೀತಿನೀತಿಯೋ, ಎಲ್ಲವೂ ರೈತರಿಗೆ ದಂಗುಬಡೆಯುವುದರ ಸಲುವಾಗಿಯೇ ಹುಟ್ಟಿದಂತೆ ತೋರುವುದು.

ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ದೇವಪಿತನಾಗಿ ಒಬ್ಬ ಲಾಯರಿಯನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸುವುದು ರೈತನ ಮಹತ್ವಾಕಾಂಕ್ಷೆಯ ತುತ್ತತುದಿಯಾಗಿತ್ತು. ಆದ್ದರಿಂದ ನಾಮಕರಣವನ್ನು ದೃಢೀಕರಿಸುವ ದಿವಸ ತಾಯಂದಿರಿಗೆಲ್ಲ ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಲಾಯರಿಗಳ ಮನೆಗೆ ಧಾಳಿ ಇಡುವ ಕೆಲಸ. ಮದುವೆಯ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಮದುವೆಗಳ ಬಲಭಾಗದಲ್ಲಿ ಕೂತು ಉಂಡು ತೇಗುವ ಹಕ್ಕೂ ಲಾಯರಿಗೇ ಸೇರಿದ್ದು.

ಒಂದು ಕೂಟಕ್ಕೂ ಇನ್ನೊಂದು ಕೂಟಕ್ಕೂ, ಅವಿರತವಾದ ಹೋರಾಟ ನಡೆಯುತ್ತಿತ್ತು. ನಗರಪಿತ, ಪೊದೆಸ್ತಾ, ಸಬ್-ಪ್ರೀಫೆಕ್ಟ್, ಪ್ರೀಫೆಕ್ಟ್-ಹೀಗೆ ಪೂನಾವಶಾಲಿಗಳನ್ನು ತಂತಮ್ಮ ಕೂಟದೊಳಗೆ ಸೇರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಎಂತೆಂತಹ ಪಡ್ಯಂತ್ರ ರಚನೆಯಾಗುತ್ತಿತ್ತೋ ನಗರ ಸಭೆಯ ದಾನನಿಧಿಯನ್ನು ಪಡೆಯುವುದಕ್ಕೆ ಎಂತೆಂಥ ಕಾದಾಟ ಒಳಗೊಳಗೆ ಜರುಗುತ್ತಿತ್ತೋ, ಬಲ್ಲವರಾದ ? ಅಧಿಕಾರಕ್ಕೆ ಬಂದ ಕೂಟದ ಜೋರೇ ಜೋರು ! ನಂಟರಿಗೆ ಕೆಲಸ ಹಂಚುವುದೇನು ? ಜನರಿಗೆ ತೆರಿಗೆ ಹೇರುವುದೇನು ? ಕಂಟ್ರಾಕ್ಟು ಪಡೆಯುವುದೇನು ? ಮತದಾರರ ಯಾದಿಗೆ ಊರು ಬಿಟ್ಟವರನ್ನೂ ಪರಲೋಕವಾಸಿಗಳನ್ನೂ ಸೇರಿಸುವ ಚಲ್ಲಾಟವೇನು ?

ಇಂಥ ಚಾಣಕ್ಯನೀತಿಯಿಂದ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಕೂಟಕ್ಕೂ ಒಂದೊಂದು ಹಳ್ಳಿಯ ಸ್ವಾಮ್ಯ ಬರುವುದುಂಟು. ಹೀಗಾಗಿ ಫೊಂತಮಾರ ಸಿರ್ಕೋಸ್ಟಂಜನಿಗೆ, ಕೊಲ್ಲೂರಮಲೆ ಕುಕುವಾಸಿಗೆ, ಒರ್ತೋನಾ ಸಿಕ್ಕೋಸೆಗೆ, ಬಿಸೇನಾ ತರಂದೆಲಗೆ ಆಗಿಹೋಗಿದ್ದುವು. ಹೊಸ ಮೆಜಿಸ್ಟ್ರೇಟರು, ಕಾರಾಬಿನಿಯೇರಿ, ಗುಮಾಸ್ತೆ ಯಾರು ಬಂದರೂ ಅವರು ಈ ಕೂಟಕ್ಕೆ ತಲೆಬಗ್ಗಿಸಲೇ ಬೇಕಾಗುವುದು.

ಕೂಟದ ಮುಂದಾಳುಗಳ ದ್ವೇಷವು ಇಡಿ ಹಳ್ಳಿಗೇ ಹಬ್ಬುತ್ತಿತ್ತು. ೧೯೧೩ರಲ್ಲಿ ಪೆಸಿನಾಕ್ಕೂ ಸಾನ್ ಬೆನೆಡೆಟ್ಟೋಗೂ ಒಂದು ಕದನ ಕೋಲಾಹಲ ಮಸಗಿ, ಒಬ್ಬರ ಬಾವಿಗೆ ಇನ್ನೊಬ್ಬರು ವಿಷಹಾಕುವುದೂ, ದ್ರಾಕ್ಷಿಯ ಬಳ್ಳಿ ಕತ್ತರಿಸುವುದೂ, ಕಾಳಿಗೆ ಬೆಂಕಿ

ಕೊಡುವುದೂ, ಕಟ್ಟಕಡೆಗೆ ಗುಂಡುಹಾರಿಸುವುದೂ ನಿರಂತರವಾಗಿ ಕೆಲವು ದಿನ ನಡೆದು ಅದು ಕೊನೆಗೊಳ್ಳಬೇಕಾದರೆ ರೋಮ ನಗರದ ಕುದುರೆ ಸವಾರರ ಪಡೆ ಬರಬೇಕಾಯಿತು. ಯುದ್ಧ ಮುಗಿದರೂ ದ್ವೇಷ ಮಾಯವಾಗಲಿಲ್ಲ ಎಂಬುದು ಬೇರೆ ವಿಚಾರ.

ಇಂಥ ಕೂಟಕ್ಕೆ ಸೇರದವರೆಂದರೆ ಊರ ಮೇಲೆ ಊರು ಬಿದ್ದರೂ ತಮ್ಮದೇನೂ ನಷ್ಟವಾಗದ ಭೂರಿಹಿತ ಜನಗಳು. ಮನೆಕೆಲಸದವರು, ಚೌಕೀದಾರರು ಮತ್ತು ಇತ್ತೀಚೆಗಿನ ಫಾಸಿಸ್ಟರು.

ದೇಶದಲ್ಲಿ ರಾಜಕೀಯ ಪಕ್ಷಗಳು ಧ್ವಂಸವಿಸಿದಾಗ ನಮ್ಮ ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಅವು ತಲೆ ಎತ್ತಿದವು. ಆದರೆ ರಾಜಕೀಯ ಪಕ್ಷದ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಹಳೆಯ ಕೂಟಗಳೇ ಮೇಲೆ ಬಂದುವು, ಸಿರ್ಕೊಸ್ಪಂಜ 'ಜನತಾ ಪಕ್ಷದ ಮುಖಂಡನಾಗಿ ಮಾರ್ಸಿ ಕಾದಿಂದ ಎಲ್ಲ ಪರದೇಶಿಗಳನ್ನು ಹೊರಗೆರೋಡಿಸಿ, "ಮಾರ್ಸಿ ಕಾಮಾರ್ಸಿ ಕಾದವರಿಗೆ!" ಎಂಬ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಘೋಷವನ್ನು ಸಾರುತ್ತಿದ್ದನು.

ಕಾರ್ಲೊ ಮಾನ್ಯನಂಥ ಜಮೀನುದಾರರಿಗೆ ಕಂಟ್ರಾಕ್ಟುದಾರನ ಕೈಯಿಂದ ಸೋಲು ಅನುಭವಿಸುವ ಕಾಲ ಬಂದಿತು. ಕಾಳಿನ ಬೆಲೆಯನ್ನು ನಿಶ್ಚಯಿಸುವುದೀಗ ಅವರ ಕೈಯಿಂದ ತಪ್ಪಿ ಕಂಟ್ರಾಕ್ಟುದಾರನಿಗೆ ಸೇರಿತು. ಕಂಟ್ರಾಕ್ಟುಗಳೆಲ್ಲ ಅವನಿಗೇ ಮೀಸಲಾದವು. ಅವನಿಗೆ ಬೇಡವಾದ ಸಂಗತಿಗಳಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಇವರ ಮಾತು ನಡೆದೀತು.

ಕಂಟ್ರಾಕ್ಟುದಾರನಿಗೆ ಸೋತುದರ ಮುಯ್ಯಿಯೋ ಏನೋ, ಆ ಅಂಶವನ್ನು ರೈತರಿಂದ ವಸೂಲು ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಆರಂಭವಾಯಿತು, ಅಲ್ಲದೆ ಒಳಗಿಂದೊಳಗೇ ರೈತರನ್ನು ಭಡಕಾಯಿಸಿ ಕಂಟ್ರಾಕ್ಟುದಾರನ ಸೇಡು ತೀರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದೂ ನಡೆಯಿತು. ಸಿರ್ಕೊಸ್ಪಂಜನಂಥವರು ಕಂಟ್ರಾಕ್ಟುದಾರನಿಗೂ ರೈತರಿಗೂ ನಡುವಣ ಮಧ್ಯಸ್ಥಿಕೆ ವಹಿಸಿ ಉಪಾಯದಿಂದ ತಮ್ಮ ಬೇಳೆ ಬೇಯಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು. ತೋರಿಕೆಗೆ ರೈತರ ಮಿತ್ರಾದರೂ, ಎಲ್ಲ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿಯೂ ರೈತರ ಕೈಬಿಟ್ಟು ಕಂಟ್ರಾಕ್ಟುದಾರನಿಗೆ ಲಾಭಮಾಡಿಸುವ ವಂಚನೆ ಸಿರ್ಕೊಸ್ಪಂಜನದಲ್ಲವೆ ?

ಹೀಗೆ ನೂರು ಸಲ ನಾವು ಮೋಸ ಹೋದರೂ ಅವನು ನಮ್ಮನ್ನು ಕೈ ಕುಲುಕಿ, ಅಮಲೇರಿದಾಗ ಆಲಿಂಗಿಸಿಕೊಂಡು, ಬೆನ್ನು ತಟ್ಟಿ, ಮಾತಾಡುತ್ತಿದ್ದ ರೀತಿಗೂ, ಅವನ ಮೋಹಕವಾದ ವರ್ತನೆಗೂ ಮರುಳಾಗಿ ನಾವು ನಮ್ಮನ್ನು ಅವನಿಗೆ ಮಾರಿಕೊಂಡಿದ್ದೇವೆಂದರೂ ಸಲ್ಲುವುದು. ಆದರೆ ಈ ಮುಕ್ಕಾಲು ಮುಕ್ಕಾಲು ಪ್ರಕರಣವೂ, ಹತ್ತು ಲಸ್ತರಿನ ಡೊಂಬರಾಟವೂ, ನಮ್ಮ ಕಣ್ಣಿನ ಪರೆಯನ್ನು ಕಳಚಿದವು.

ಎಲ್ಲರೂ ನಮಗೆ ವಿದೋಧ ಹಲವಾರು ಒಳ ಸಂಚುಗಳಿಂದ ಸಿಡಿಮಿಡಿಸಿಗೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದ ಹಳೆಯ ರಾಷ್ಟ್ರದ ಹಂದರ ಕುಸಿದು, ಏಕಮಾತ್ರವಾದ ಹುಕುರಾಷ್ಟ್ರದಂತ ಒಂದು ರಾಷ್ಟ್ರದ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಮೆರೆದಾಡುತ್ತಿತ್ತು.

ನಾವೀಗ ಯಾರ ಮರೆಹೋಗಬೇಕು ?

“ಬಿತ್ತುವ ರೈತರಿಗೆ ಊಟಕ್ಕೆ ರೊಟ್ಟಿಯಿಲ್ಲ, ಸಮಗಾರರಿಗೆನೆ ಕಾಲಿಗೆ ಬೂಟಿಲ್ಲ, ದರ್ಜಿಗಳಿಗೆಗೇ ತೂತು ಬಿದ್ದಿದೆ, ಗೋಡೆ ಕುಪ್ಪುವವರಿಗೇ ಇರಲು ತಾವಿಲ್ಲ, ಎಂಬ ಸ್ಥಿತಿಗೆ ನಾವು ಮುಟ್ಟಿದ್ದೇವೆ. ಇದು ಬ್ಯಾಂಕಿನ ಯುಗ, ಪ್ರಳಯಕ್ಕೆನ್ನು ಹೆಚ್ಚು ದೂರವಿಲ್ಲ. ಇದೇ ಸ್ವರಾಜ್ಯ” ಎಂದು ಬಾಲಿಸ್ವೇರಾ ಘೋಷಣೆಗೆ ಆರಂಭಿಸಿದನು.

ನೀರು ಹೋದದ್ದನ್ನು ಯಾರೂ ಮರೆಯುವಂತಿಲ್ಲ ನಿಜ. ಆದರೆ ಅದನ್ನು ಮರಳಿ ಪಡೆಯುವ ಉಪಾಯ ಯಾರಿಗೂ ತೋಚಲಿಲ್ಲ. ಪಿಲಾತೋ, ಜೊಂಪ ಕೋರ್ಟಿಗೆ ಹೋಗೋಣ ಎಂದರೆ ನಾನಾಗಲೀ ಇತರರಾಗಲೀ ಕೇಳಲಿಲ್ಲ. ಶ್ರೀಮಂತರೂ ಬಡವರೂ ಕೋರ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಹೋರಾಡಿದರೆ, ಗೆಲುವು ಶ್ರೀಮಂತರಿಗೇ ಎಂಬುದನ್ನು ಬೇರೆ ಕೇಳಬೇಕೆ ? ಅಥವಾ ದಾವೆ ಹಾಕಿದರೂ ಅದನ್ನು ಯಾರಿಗೊಪ್ಪಿಸಬೇಕು ?-ಸಿರ್ಕೋಸ್ಪಂಜನಿಗೆ ತಾನೆ? ಆತ ಇಷ್ಟು ಮಾಡಿದ್ದು ಸಾಲದೆ ?

ನೀರಿನ ನಷ್ಟ ಬೆಳೆಯ ನಷ್ಟ ಮುಂಬರುವ ಚಳಿಗಾಲದ ನಷ್ಟ-ಈ ತ್ರಿನಷ್ಟ ಯಾರೂ ಒಪ್ಪುವುದು ಸಾಧ್ಯವಿರಲಿಲ್ಲ.

“ಕಳ್ಳರ ಕೈಯಿಂದ ನಮ್ಮನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುವ ನ್ಯಾಯವೂ ನಾಶವಾದರೆ ಪ್ರಳಯ ಬರುವುದು ಖಂಡಿತ” ಎಂದು ಪಿಲಾತೋ ಹೇಳಿದನು.

“ನ್ಯಾಯರಕ್ಷಕರೇ ನ್ಯಾಯಭಕ್ಷಕರಾಗಿ, ನ್ಯಾಯದ ತಕ್ಕಡಿ ಮುರಿದು ಬಿದ್ದಾಗ, ಪೂರ್ವಕಾಲದ ಜನತೆಯ ನ್ಯಾಯದಕಾಲ ಬರಬೇಕು” ಎಂದು ಮುದುಕ ಸಮಗಾರ ಒಂದು ರಾತ್ರಿ ನುಡಿದ.

“ಜನತೆಯ ನ್ಯಾಯ ಎಂದರೇನು ?”

“ತನಗೆ ತಾನೇ ನೆರವಾದವನಿಗೆ ದೇವರೂ ನೆರವಾಗುತ್ತಾನೆ” ಎನ್ನುವುದೇ ದೇವರ ನ್ಯಾಯವೆಂದು ಹೇಳಿ ಬಾಲಿಸ್ವೇರ ಬರಾಡೋರ್ನ ತತ್ತ್ವಕ್ಕೆ ಸಹಿ ಹಾಕಿದ.

ಯಾರೂ ಅವನಿಗೆ ವಿರೋಧ ಮಾಡಲಿಲ್ಲ.

ಸ್ಯಾಪೋನೆ ಜೇಬಿನಿಂದ ಕಡ್ಡಿ ಪೆಟ್ಟಿಗೆಯನ್ನು ತೆಗೆದು, “ಇಕೋ ಇದೇ ಜನತೆಯ ನ್ಯಾಯ!” ಎಂದ.

ಬರಾಡೋರ್ನ ಮಾತಾಡಲೇ ಇಲ್ಲ. ಈಗೀಗ ಅವನ ಮಾತೇ ಕಡಿಮೆಯಾಗಿದೆ. ಅವನ ಯೋಚನೆಯೇ ಬೇರೆ. ಅಂದಿನ ಆ ಇರುಳಿನ ಮೇಲೆ ಅವನ ಮನಸ್ಸು ಅವನ ವಶದಲ್ಲಿರಲಿಲ್ಲ. ಎಲ್ಲರ ಇನ್ನೂ ಹಾಸಿಗೆ ಬಿಟ್ಟೇಳುವ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿರಲಿಲ್ಲ ನಿಧಾನವಾಗಿ ಆಕೆ ಸಾವಿನ ಬಾಯಿಗೆ ಬೀಳುತ್ತಿರುವಂತೆ ಕಾಣುತ್ತಿತ್ತು. ಹಾಗಿದ್ದರೂ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಇರುಳೂ ಬರಾಡೋರ್ನ ಆಕೆಯ ಸಂಗದಲ್ಲೇ ಕಳೆಯಬೇಕು.

ನನ್ನ ಹೆಂಡತಿ ಒಮ್ಮೆ ಅವನಿಗೆ, “ಹೀಗೆ ಮಾಡಿ ನೀನು ಎಲ್ಲರಾಳನ್ನು ಸಾಯಿಸುತ್ತೀ” ಎಂದು ಎಚ್ಚರಿಸಿದಳು. ಅವನು ಗೋಣಲಾಡಿಸಿದನಷ್ಟೆ

ಹತ್ತು ಲಸ್ಟರ್ ಪ್ರಕರಣ ಬಂದಾಗ ಅವನು ತೀರ ನಿರುತ್ತಾಹಿ. “ನಮ್ಮ ನೀರಿಗೆ ನಾವು ಕಾದಾಡಬೇಡವೆ ? ಎಂದು ನಾವೆಷ್ಟು ಸ್ವಾರ್ಥಿಯಿಂದ ಕೇಳಿಕೊಂಡರೂ ಅವನು ಗುಮ್ಮನಾಗಿಯೇ ಇರುತ್ತಿದ್ದ. ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ನಿರುತ್ತಾಹದಿಂದ, ನಿಮಗೇ ಕೇಡು. ನನಗೇನಂತೆ ? ನನಗೆ ನೀರು ಬೇಡ, ನಾನಿನ್ನೂ ಮಗುವಲ್ಲ; ನನ್ನ ಚಿಂತೆ ನನಗೆ ಬೇರೆಯೆ ಇದೆ” ಎನ್ನುವನು.

ಅವನದು ಒಂದೇ ಗುರಿ. ಒಂದೇ ಧ್ಯೇಯ : ಪರವೂರಿಗೆ ಹೋಗಬೇಕು, ದೇಶಭ್ರಷ್ಟನಾದರೂ ಚಿಂತಿಲ್ಲ. ಹೇವಾಗುವ ತನಕ ದುಡಿದಾದರೂ, ಇತರರಿಗಿಂತ ಇಮ್ಮಡಿ ಬೆವರು ಹರಿದರೂ, ಆರೋ ಎಂಟೋ ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ ಫೊಂತಮಾರಕ್ಕೆ ಬಂದು, ಒಂದು ತುಂಡು ನೆಲವನ್ನು ಕೊಂಡು, ಎಲ್ಲೆರಳನ್ನು ಮದುವೆಯಾಗಬೇಕು. ಇದೊಂದು ವಿಷಯ ಬಿಟ್ಟರೆ ಉಳಿದದು ಯಾವುದೂ ಅವನಿಗೆ ಬೇಡ ಹೌದು, ಅವನು ಹಿಂದಿನ ಬರಾರ್ಡೋ ಅಲ್ಲ.

ಊರು ಬಿಟ್ಟು ಹದಿನೆಂಟು ಗಂಟೆಯಾದರೂ ಸರಿಯೇ ದುಡಿದು ದುಡಿದು, ಹಿಂದೆ ಬರುವಾಗ ಚೇಬಿನಲ್ಲಿ ಸಾವಿರ ಲಿರೆ ತುಂಬಿಕೊಂಡು ಬರಬೇಕು ಎಂಬುದೊಂದೇ ಅವನ ತಲೆ ಕಾಡುವ ಯೋಚನೆ. ಎಷ್ಟೋ ಸಲ ಆತ ಪ್ರೋಟಾರ್ಪಿಯಾದ ವೀರ ಶಿಖಾಮಣಿಯ ಹತ್ತಿರ ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವುದರ ವಿಷಯವಾಗಿ ಮಾತನಾಡುತ್ತಿದ್ದ.

ಕೆಳಗೊಂದು ದಿನ ಎಷ್ಟು ಕಡಿಮೆಯಾದರೂ ಚಿಂತಿಲ್ಲ. ಹೊಟ್ಟೆ ಕ್ಷುಣ್ಣುಂಡಾದರೂ ಸಂಪಾದಿಸಿಯೇನು, ಎಂದು ಧೈರ್ಯ ವಹಿಸಿ ನನ್ನಿಂದ ನೂರು ಲಿರೆಯನ್ನೂ ಎಲ್ಲೆರಳಿಂದ ಮೇಲೆ ಐವತ್ತನ್ನೂ ಪಡೆದುಕೊಂಡು, ನನ್ನ ಕೋರಿಕೆಯಂತೆ ನನ್ನ ಮಗನನ್ನೂ ಜತೆಗೂಡಿಸಿಕೊಂಡು ಬರಾರ್ಡೋ ಪಟ್ಟಣದ ಹಾದಿ ಹಿಡಿದ.

ಹೊರತುವ ಮುನ್ನ ನನ್ನ ಮಗನ ಜಾಗ್ರತೆ ಹೇಳುವುದಕ್ಕಾಗಿ ನಾನು ಬರಾರ್ಡೋನನ್ನು ಕಂಡೆ. “ಕಷ್ಟದ ಕೆಲಸವಾದರೆ ಹತ್ತು ಗಂಟೆಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ನನ್ನ ಮಗ ದುಡಿಯಬಾರದು. ಕೆಟ್ಟ ಹೆಂಗಸರ ಚಾಳಿ ಇರುವ ಹೋಟೆಲಿನಲ್ಲಿ ಅವನುಳಕೊಳ್ಳಬಾರದು—” ಎಂದು ಬರಾರ್ಡೋಗೆ ಉಪದೇಶ ವಾಕ್ಯವಳಿ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದ ಹೊತ್ತು ಹಠಾತ್ತಾಗಿ ಸ್ಯಾಪೋನೆ ಒಳಕ್ಕೆ ಓಡಿ ಬಂದು “ಸುಲೋನಾದಲ್ಲಿ ಕ್ರಾಂತಿ ಆಗಿದೆಯಂತೆ !” ಎಂದು ಉಸಿರ್ಗಟ್ಟಿ ನುಡಿದನು.

“ಎಂಥ ಮಣ್ಣಿನ ಕ್ರಾಂತಿ !” ಎಂದು ಬರಾರ್ಡೋ ಕೇಳಿದ.

“ರೈತರು ಕ್ರಾಂತಿ ಎದ್ದಿದ್ದಾರೆ, ಕ್ರಾಂತಿಗೆ !” ಎಂದು ಸ್ಯಾಪೋನೆ ಉತ್ತಾಹದಿಂದ ಉಸುರಿದನು.

“ಯಾರ ಹಾಗಂದರು ?”

“ಬಾಲ್ಡಿಸ್ಸೇರಾ”

“ಬಾಲ್ಡಿಸ್ಸೇರನಿಗೆ ಯಾರು ಹೇಳಿದ್ದು ?”

“ಅದು ಗುಪ್ತವಾದ ವಿಚಾರ”

“ಹಾಗಾದರೂ ಸತ್ಯವಲ್ಲ” ಎಂದು ಬರಾರ್ಡೋ ನಿಶ್ಚಯಿಸಿದ.

ಸ್ವಾಫೋನೆ ಬೀದಿಗೆ ಹೋಗಿ ಬಾಲ್ವಿಸೇರನನ್ನು ಕರೆಯಲು ಸಾಂತೋನನ್ನು ಕಳಿಸಿದ. ಬಹಳ ಬಲವಂತ ಮಾಡಿದ ಮೇಲೆ ಬಾಲ್ವಿಸೇರ ಬಂದು ಈ ಕತೆ ಹೇಳಿದ.

“ನಾನು ಚರ್ಮ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಹೋದಾಗ ಮಾನ್ಯನ ಮಡದಿಯನ್ನು ಚೌಕದಲ್ಲಿ ಭೇಟಿಯಾದೆ. ಆಕೆ ಚಿಕ್ಕವಳಿದ್ದಾಗ ನಾನು ಆಕೆಯ ಹೆತ್ತವರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಊಳಿಗಕ್ಕಿದ್ದುದು ನಿಮಗೆ ಗೊತ್ತಲ್ಲವೆ ? ನಾವು ಯಾವಾಗ ಭಿಟ್ಟಿಯಾದರೂ ದಾರಿಯಲ್ಲೇ ನಿಂತು ಮಾತಾಡುವುದುಂಟು. ಇಂದು ಮೆಲುದನಿಯಲ್ಲಿ ಆಕೆ, “ಸಂತ ಅಂತೋನಿಯೇ ನಿನ್ನನ್ನಿಲ್ಲಿಗೆ ಕಳಿಸಿದ್ದಾನೆ. ನನ್ನ ಜತೆಗೆ ಮನೆಗೆ ಬಾ. ನಿನ್ನೇನೋ ಹೇಳುವುದಿದೆ.” ಎಂದಳು. ಚರ್ಮ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ನಾನು ಏನು ಕೆಲಸವೋ ಎಂದು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋದೆ ಆಕೆ “ಮುಖ್ಯ ಸಮಾಚಾರ ಗೊತ್ತಾಯಿತೆ ?” ಎಂದು ಬಾಗಿಲು ತೆಗೆದೊಡನೆ ಕೇಳಿ, “ಸಲ್ಮೋನಾದಲ್ಲಿ ಕ್ರಾಂತಿಯಾಗಿದೆ. ಇಲ್ಲಿಯ ಕಾರಾಬಿನಿಯೇರಿ ಎಲ್ಲ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಓಡಿದ್ದಾರೆ.” ಎಂದಳು, ಸಲ್ಮೋನಾದಲ್ಲಿಯೂ ಒಬ್ಬ ಕಂಟ್ರಾಕ್ಟುದಾರ ಇದ್ದಾನಂತೆ. ಅವನು ಎಲ್ಲರ ಸರ್ವನಾಶ ಮಾಡಿದ ಮೇಲೆ ಆ ಎಲ್ಲರೂ ಈಗ ಒಟ್ಟಾಗಿ ಕ್ರಾಂತಿ ಎಬ್ಬಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಮೂರು ದಿನವಾದರೂ ಸಂತೆಯ ಚೌಕದಲ್ಲಾರಂಭವಾದ ಕ್ರಾಂತಿ ಇನ್ನೂ ಉಪಶಮನವಾಗಲಿಲ್ಲವಂತೆ. ನಮ್ಮ ಕಂಟ್ರಾಕ್ಟುದಾರನಿಗೂ ಅಂಥ ಕಾಲ ಎಂದು ಬರುವುದೋ ? ಎಂದು ಮಾನ್ಯನ ಮಡದಿ ಕಳವಳಗೊಂಡಳು. ನಾನು ಒಂದಕ್ಕೂ ಮಾತಾಡಲಿಲ್ಲ ಆ ಮೇಲೆ ಆಕೆ, “ಎರಡು ತಿಂಗಳಿಂದ ಅವನಿಗೇನಾದರೂ ಕೆಡಾಗಲೆಂದು ಸಂತ ಅಂತೋನಿಯೇ ಎರಡೆರಡು ಕುದೀಲು ಹಚ್ಚಿ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿದರೂ, ಅವನಿಗನ್ನೂ ಕೆಡು ಬರಲಿಲ್ಲ” ಎಂದು ಹೇಳಿ ಬಳಿಕ ಪಿಸುಮಾತಿನಲ್ಲಿ “ಈಗ ನಾವು ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಬೇಕು. ಕಾರಾಬಿನಿಯೇರಿ ಸಲ್ಮೋನಾದಲ್ಲಿದ್ದಾರೆ. ಕಂಟ್ರಾಕ್ಟುದಾರನ ವಿರುದ್ಧ ದ್ವೇಷ ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿಯೂ ಹಬ್ಬಿದೆ. ಆಜ್ಞೆ ಮಾತ್ರ ಕಾಯುತ್ತಿದ್ದೇವೆ. ನಾವು, ನಿನ್ನನ್ನು ಚೌಕದಲ್ಲಿ ನೋಡಿದಾಗ ಸಂತ ಅಂತೋನಿಯೇ ನಿನ್ನನ್ನಿಲ್ಲಿಗೆ ಕಳಿಸಿದ್ದೆಂದು ನಾನೇಶಿಸಿದೆ. ಬೆಳಗಿನ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯಲ್ಲಿ ಸಂತ ಅಂತೋನಿಯೇ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡು ನನ್ನಿಂದೇನೂ ಆಗದು, ಆದರೆ ಫೊಂತಮಾರದ ರೈತರು ಈ ದರೋಡೆವೋರನಿಗೆ ಬುದ್ಧಿ ಕಲಿಸುತ್ತಾರೆ ಎಂದು ಹೇಳಿ ಅಂತರ್ಧಾನನಾದ. ಇಗರ್ಜಿಯಿಂದ ಹೊರಬಂದ ಕೂಡಲೇ ನೀನು ಕಣ್ಣಿಗೆ ಬಿದ್ದಿ” ಎಂದಳು.

ಮಾನ್ಯನ ಹೆಂಡತಿ ಫೊಂತಮಾರದ ರೈತರಿಗೆ ಪೆಟ್ರೋಲು, ಶಸ್ತ್ರ, ಯಾವುದು ಬೇಕಾದರೂ, ಅದು ಯಾವ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಬೇಕಾದರೂ, ಒಬ್ಬ ನಂಬಿಗಸ್ಥನ ಹತ್ತಿರ ಹೇಳಿ ಕಳಿಸುವುದೇ ತಡ, ಸಿಗುತ್ತದೆಂದು ತಿಳಿಸಿದಳು.

ಬಾಲ್ವಿಸೇರನ ಕತೆ ಮುಗಿದ ಕೂಡಲೇ ಸ್ವಾಫೋನೆ, “ಈಗ ನಿನ್ನ ಅಭಿಪ್ರಾಯವೇನು?” ಎಂದು ಬರಾರ್ಡೋಗೆ ಕೇಳಿದ.

ಬರಾರ್ಡೋ, “ನಿನ್ನ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಹೇಳಿ ಬಿಡು” ಎಂದ.

ಆತ, “ಕೋಚಿ, ಸ್ವಾಮಂತಾ, ಸಾಂತೋ, ಜಪ್ಪ ಎಲ್ಲ ಹೊರಗೆ ಕಾದು ನಿಂತಿದ್ದಾರೆ. ನಾವು ಸಲೋನಾ ಜನರನ್ನನುಸರಬೇಕು. ಯಾವ ಕಡೆಯಿಂದ ಸಹಾಯ ಬಂದರೂ ಸರಿಯೇ, ಅದನ್ನು ನಿರಾಕರಿಸಬಾರದು” ಎಂದು ಹೇಳಿ ಕಂಟ್ರಾಕ್ಟುದಾರನ ಕಟ್ಟಡಗಳೇ ಮುಖ್ಯ ಗುರಿಯಾಗಿ ಉಳ್ಳ ಪಟ್ಟಣದ ರಾತ್ರಿಧಾಳಿಯ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ವಿವರಿಸಿದ.

ಬರಾರೋ ಮಾರ್ತ, “ಇಷ್ಟೆಲ್ಲ ಪ್ರಯಾಸ ಏತಕ್ಕೋಸ್ಕರ ?” ಎಂದು ಕೇಳಿದಾಗ ಸ್ಕಾಪೋನೆಗೆ ಎಲ್ಲಿಲ್ಲದ ಕೋಪ ಬಂತು.

“ಏನು ಬರಾರೋ, ನೀನೇನು ಕನಸಿನ ಲೋಕದಲ್ಲಿದ್ದೀಯಾ ? ಇಲ್ಲವಾದರೆ, ಕಂಟ್ರಾಕ್ಟುದಾರನು ಮಾಡಿದ ಅನ್ಯಾಯದ ಪರವೆ ಇಲ್ಲವೆ ? ಇದಕ್ಕೆ ಬೇರೆ ಯಾವ ದಾರಿ ಇದೆ ? ಈ ವರ್ಷದ ಚಳಿಗಾಲಕ್ಕೆ ಕಲ್ಲು ಮಣ್ಣು ತಿಂದು ಹೊಟ್ಟೆ ಹೊರೆಯಬೇಕೆಂದು ನಿನಗೆ ತಿಳಿಯದೆ ? ಎಂದು ಗದರಿಸಿದ.

ಬರಾರೋ ಅವನ ಮಾತನ್ನೆಲ್ಲ ಆಲಿಸಿ, ಆ ಮೇಲೆ ಬಾಲ್ವಿಸ್ತೇರನ ಕಡೆಗೆ ತಿರುಗಿ, “ಮಾನ್ಯನ ಮಡದಿಗೆ ಕಂಟ್ರಾಕ್ಟುದಾರನ ಮೇಲೆ ದ್ವೇಷ ಇರುವುದಾದರೆ ಆಕೆ ಸಂತ ಅಂತೋಣಿಗೇಕೆ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಬೇಕು ? ಸಂತ ಅಂತೋಣಿಗೆ ಆಕೆಯ ಮೇಲೆ ಅಂಧ ಕನಿಕರವುಂಟಾದರೆ ಆತ ನಮ್ಮನ್ನೇಕೆ ಆಕೆಗೆ ತೋರಿಸಬೇಕು ? ಯಾರೂ ದೇವತೆಗಳು ಹತ್ತಿರದಲ್ಲಿಲ್ಲವೇನೋ ?” ಎಂದು ಅದೇ ದನಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ಕಾಪೋನೆಗೆ, “ಕಂಟ್ರಾಕ್ಟುದಾರನ ಕ್ಷುಣ್ಣಕ್ಕೆ ಬೆಂಕಿ ಹಚ್ಚಿ ಅದರ ಬೂದಿ ತಿಂದು ಚಳಿಗಾಲ ಕಳೆಯುತ್ತೀರಾ ? ಕಂಟ್ರಾಕ್ಟುದಾರನ ಕಾರ್ಖಾನೆಗಳ ಕೆಲಸಗಾರರು ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದರೆ ಅದರಿಂದ ನಮಗೆ ಲಾಭವೆ ? ನಷ್ಟವೆ ? ಎಂದು ಪ್ರಶ್ನಿಸಿ, ಆ ಮೇಲೆ ತನ್ನ ಆಂತರ್ಯದಲ್ಲಿದ್ದುದನ್ನು ಬಯಲಿಗೆಳೆದ : “ಇದು ಯಾವುದೂ ನನಗೆ ಸಂಬಂಧವಿಲ್ಲ, ತಿಳಿಯಿತೆ ? ನಮಗೆ ದುರ್ದೈವಿ ಬಂದಿದೆ ನಿಜ. ಆದರೆ ಅವನವನ ಪಾಡಿಗೆ ಅವನವನು ಹಿಂದೆ ಇತರರ ಸಲುವಾಗಿ ಒದ್ದಾಡಿ ಒದ್ದಾಡಿ ನನ್ನ ಜೀವ ರೋಸಿ ಹೋಗಿದೆ. ಇಷ್ಟಕ್ಕೆಲ್ಲ ಪ್ರತಿಫಲವೇನು ? ಮೂವತ್ತು ವರ್ಷವಾದರೂ ನನಗೆ ಮಲಗಲೊಂದು ಹುಲ್ಲು ಹಾಸಿಗೆಯೂ ಇಲ್ಲ. ನಾನಿನ್ನೂ ಚಿಕ್ಕ ಹುಡುಗನಲ್ಲ. ನನ್ನ ಚಿಂತೆ ನನಗೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ನೀವು ನನ್ನ ಯೋಚನೆ ಬಿಟ್ಟು ಬಿಡಿ. ನನ್ನ ಶಾಂತಿಗೆ ಭಂಗ ತರಬೇಡಿ”.

ಆಗ ಸ್ಕಾಪೋನೆ “ನಿನ್ನ ಶಾಂತಿಗೆ ಕೆಲ್ಲ ಹಾಕುವವನು ನಾವಲ್ಲ. ನಮ್ಮೆಲ್ಲರ ಶಾಂತಿಗೂ ಭಂಗ ತಂದು ಬಾಳೆಡಿಸುವ ಕಂಟ್ರಾಕ್ಟುದಾರ !” ಎಂದಾಗ, ಬಾಲ್ವಿಸ್ತೇರಾ “ಕೇಳಿರಿ, ಕೇಳಿರಿ” ಎಂದು ಕೈ ತಟ್ಟಿ “ನನ್ನ ಹಾಗೆ ಶಾಂತಿಯನ್ನು ಬಯಸಿದವರು ಬೇರೆ ಯಾರಿದ್ದಾರು ? ಈಗ ನ್ಯಾಯವೂ ಇಲ್ಲ, ಕಾನೂನು ಇಲ್ಲ, ಸರಕಾರವೂ ಇಲ್ಲ, ರಾಜ್ಯವೂ ಇಲ್ಲ. ನಮ್ಮ ನಮ್ಮ ಪಾಡಿಗೆ ನಾವು ನಾವು ಬಿದ್ದುಕೊಳ್ಳುವ ಕಾಲ ಇದಲ್ಲ. ಹಾಗೆ ಮಾಡಿದರೆ ಯಾರಿಗೂ ಶಾಂತಿ ಸಿಗಲಾರದು. ನ್ಯಾಯಾರಕ್ಷಕರೆನಿಸುವ ಈ ಪಶುಗಳು ನಮ್ಮ ಹಳ್ಳಿಗೆ ಬಂದು ನಮ್ಮ ಸ್ತ್ರೀಯರ ಮಾನಭಂಗ ಮಾಡಿದಾಗ ನೀನು, ‘ಈ ಸ್ತ್ರೀಯರಲ್ಲಿ ಯಾರೂ ನನ್ನ ಹೆಂಡತಿಯಲ್ಲ

ತಾನೆ' ಎಂದು ತೆಪ್ಪಿರುತ್ತೀಯಾ ? ಈ ನ್ಯಾಯರಕ್ಷಕ ಪಶುಗಳು ನಮ್ಮ ನೀರನ್ನೂ ಭೂಮಿಯನ್ನೂ ಸೆಳೆದುಕೊಂಡು ನಮ್ಮ ಬಾಳಿಗೇ ಶೂಲವಿರಿದಾಗ 'ಇದು ನನಗೆ ಸಂಬಂಧವಿಲ್ಲ' ಎಂದು ನೀನು ಮೂಕನಾಗುತ್ತೀಯಾ ?" ಎಂದು ಕೇಳಿದನು.

ಬರಾಡೋರ್ ಗೋಣಲ್ಲಾಡಿಸಿ ಹೇಳಿದ್ದೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಆಲಿಸಿದನು. ಆದರೇನು ? ಆತ ಈಗ ಚಿಕ್ಕ ಹುಡುಗನಲ್ಲ. ಈ ತರ್ಕವೆಲ್ಲ ಆತ ನೂರು ಸಲ ಉಪಯೋಗಿಸಿದುವೇ. ಆದರೆ ಈಗ ಆತನಿಗೆ ತನ್ನ ಒಬ್ಬನದೇ ಚಿಂತೆಯಲ್ಲ ಎಲ್ಲೀರಾಳ ಸಂಗದಲ್ಲಿ ಕಳೆದ ಆ ಮೊದಲಿರಳಿನಿಂದ ಅವನ ವಿಚಾರವೇ ಬೇರಾಗಿತ್ತು ಬರಾಡೋರ್ ಆ ಹಾದಿ ಬಿಟ್ಟು ಹೊತ್ತಿಲ್ಲ ಇಡೀ ಹಳ್ಳಿಯೇ ಅವನ ವಿಚಾರದ ಹಾದಿ ಹಿಡಿದಿತ್ತು.

ಬರಾಡೋರ್, "ನಾನು ಸ್ವಲ್ಪವಾಗಿ ಹೇಳುವುದನ್ನೆಲ್ಲ ಕೇಳಿರಿ. ನಿಮ್ಮ ನೀರ್ಸೆಲಗಳಿಗಾಗಿ ಜೈಲಿಗೆ ಹೋಗುವುದಕ್ಕೆ ನಾನು ತಯಾರಿಲ್ಲ. ನನ್ನ ಚಿಂತೆ ನನಗೆ ಸಾಕು." ಎಂದೊಡನೆ ಸ್ಕಾಪೋನೆ ಬಾಲ್ವೆಸ್ತೆರನೊಡನೆ ಹೊರಬಿದ್ದು "ಬರಾಡೋರ್ಗೆ ಪ್ರಕೃತಿ ಹಿಡಿದಿದೆ" ಎಂದು ತಿಳಿಸಿದ. ಬರಾಡೋರ್ ಎಂದರೆ ಫೊಂತಮಾರಿ ಯುವಕರಿಗೆ ದೇವತೆ ಇದ್ದಂತೆ. ಅವನ ಹಿಂದೆ ಹೋಗಿ ಸಾವನ್ನಿರಿಸಲೂ ಅವರು ಸಿದ್ಧರಾಗಿದ್ದರು. ಅವನಿಲ್ಲದೆ ಯಾವ ಕೆಲಸವೂ ಸಾಗದು.

ಇಷ್ಟೆಲ್ಲ ನಡೆಯುವಾಗಲೂ ಎಲ್ಲೀರಾ ಚಾಪೆಯ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದುಕೊಂಡು ಬರಾಡೋರ್‌ನನ್ನೇ ದಿಟ್ಟಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಮೊದಲು ಅವನ ಮಾತಿನ ಮೇಲೆ ಅವಿಶ್ವಾಸ ಸೂಚಿಸುವ ಕುತೂಹಲ, ಬಹಳ ಆಶ್ಚರ್ಯ, ಆ ಮೇಲೆ ಗಾಬರಿ, ಒಂದೊಂದಾಗಿ ಅವಳ ಮೊಗದಲ್ಲಿ ಮೂಡಿದುವು. ಎಲ್ಲರೂ ಹೋದ ಮೇಲೆ ಆಕೆ, "ನಿನ್ನ ಸ್ಫೂರ್ತಿಯುಕ್ತವಾದ ಮಾತುಗಳನ್ನೂ, ನಡತೆಯನ್ನೂ ಕಂಡೇ ನಾನು ನಿನ್ನನ್ನು ಪ್ರೇಮಿಸಿದ್ದೆಂಬುದನ್ನು ಮರೆಯಬೇಡ, ಬರಾಡೋರ್ ನನ್ನ ಬಗ್ಗೆ ಈ ರೀತಿ ತಲೆ ಕೆಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೀ ಎಂದು ನಾನು ಎಣಿಸಿರಲಿಲ್ಲ" ಎಂದಳು.

ಎಲ್ಲೀರಾ ಕೂಡ ತನ್ನ ಮಾತಿಗೆ ಸೈಗೊಡದಿರುವುದನ್ನು ಕಂಡು ಬರಾಡೋರ್ ಸಿಟ್ಟಿಗೆ ಅಲ್ಲಿದೆದ್ದು, ಮಾತನಾಡದೆ, ಹೊರಗೆಲ್ಲೋ ಹೋಗಿ ಬಿಟ್ಟ.

ನಾನು ಅಲ್ಲಿಂದ ಹೊರಟಾಗ ನಡುರಾತ್ರಿಮಾತಿತ್ತು.

"ಏನೇ ಆದರೂ ನೀನು ನಿನ್ನ ಹೋಗು. ನಾಳೆ ಮುಂಜಾನೆ ಹೊರಡಬೇಕಲ್ಲವೆ ? ಎಂದು ನಾನು ನನ್ನ ಮಗನಿಗೆ ಹೇಳಿದೆ. ನಾವು ಮೂವರೂ ನಿನ್ನ ಮಾಡಿದವು ; ಅಥವಾ ಆ ಪ್ರಯತ್ನದಲ್ಲಿದ್ದವು. ಅಷ್ಟು ಹೊತ್ತಿಗೆ ಅಕಸ್ಮಾತ್ತಾಗಿ ಇಗರ್ಜಿಯ ಗಂಟೆ ಒಂದು ಸಲ ಬಾರಿಸಿತು. ನನ್ನ ಹೆಂಡತಿ ಗಾಬರಿಯಲ್ಲಿಟ್ಟು, "ಕೇಳಿದಿಯಾ ಗಂಟೆ ?" ಎಂದಳು. ನಾನು "ನಮ್ಮ ಪವಿತ್ರವಾದ ತಾಯಿ ಇರಬೇಕು" ಎಂದು ಮುಸುಕೆಳೆದೆ.

ಇನ್ನರ್ಧ ತಾಸಿನಲ್ಲಿ ಮತ್ತೆ ಮೂರು ಸಲ ಕ್ಷೀಣವಾಗಿ ಗಂಟೆ ಬಾರಿಸಿತು. "ಕೇಳಿದಿಯಾ?" ಎಂದು ನನ್ನ ಹೆಂಡತಿ ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಎಚ್ಚರಿಸಿದಳು. ನಾನು "ಗಾಳಿ

ಇರಬೇಕು” ಎಂದು ಹೇಳಿ ‘ಮಗಲು, ಮಲಗು’ ಎಂದಾಕೆಗೆ ನಿರ್ದೇಶಿಸಿದೆ. ಆದರೆ ಗಾಳಿ ಹರಿಯುವ ಸದ್ದೇ ಇಲ್ಲದೆ ಗಾಳಿ ಗಂಟೆ ಬಾರಿಸುವುದೆಂತು ?

ಅಲ್ಲದೆ ಇಷ್ಟು ವರ್ಷವಾದರೂ, ಬಡಗೇರಿಂದ ಎಂಥ ಸುಂಟರ ಗಾಳಿ ಬಂದರೂ, ಇಗರ್ಜಿಯ ಗಂಟೆ ಹೊಡೆದಿರಲಿಲ್ಲ.

ಮೂರನೆಯ ಸಲ ಒಂದೇ ಹೊಡೆತ-ಅದೂ ಬಹು ಕ್ಷೀಣವಾಗಿ ನಾವು ಆಲಿಸುತ್ತಿದ್ದುದರಿಂದಲೇ ಅದು ಕೇಳಿಸಿರಬೇಕು.

“ಗೂಸೆಗೆಯ ಕೆಲಸ” ಎಂದು ಏನಾದರೂ ಹೇಳಬೇಕಲ್ಲವೆ? ಎಂದು ಮೌನಭಂಗ ಮಾಡಿದೆ.

“ಗೂಗೆ ಗಂಟೆ ಬಾರಿಸುತ್ತದೆಯೆ ?”

“ಗೂಗೆ ಅಲ್ಲವಾದರೆ ಮೊಲ”

“ಮೊಲಕ್ಕೆ ಇಗರ್ಜಿಯ ಗೋಪುರದಲ್ಲೇನು ಕೆಲಸ ?”

“ಸರಿ ಮೊಲವು ಅಲ್ಲವಾದರೆ ಯಕ್ಷಿಣಿ ಇದ್ದೀತು” ಎಂದದೆ.

ಆ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಇಡಿ ಫೊಂತಮಾರಕ್ಕೆ ಇಗರ್ಜಿ ಗಂಟೆ ಕೇಳಿಸಿರಬಹುದು. ಆದರೆ ಎಲ್ಲವೂ ತಂತಮ್ಮ ಕೆಲಸದಲ್ಲೇ ಮಗ್ನರಾಗಿದ್ದುದರಿಂದ ಯಾರೂ ಹಾಸುಗೆ ಬಿಟ್ಟು ಗಂಟೆ ಹೇಗೆ ಬಡಿಯಿತೆಂದು ನೋಡುವ ಪ್ರಯಾಸ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲಿಲ್ಲ.

ಮುಂದಾದದನ್ನು ನನ್ನ ಮಗ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ.

ಒಂಭತ್ತನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯ

ಮುಂಜಾನೆ ನಾಲ್ಕು ಗಂಟೆಗೆ ಬರಾರ್ಡೋ ಮತ್ತು ನಾನು ರೈಲು ಹಿಡಿಯಲು ಹತ್ತಿರದ ಪೇಟೆಗೆ ಹೊರಟೆವು.

ಬರಾರ್ಡೋ ಇನ್ನೂ ಬೇಸರದಲ್ಲೇ ಇದ್ದ ನನ್ನ “ಗುಡ್ ಮಾರ್ನಿಂಗ್” ಕೂಡ ಉತ್ತರಿಸಲಿಲ್ಲ. ಆದರೂ ಪ್ರಯಾಣದ ಮೊದಲಿಗೆ ಜಗಳವೇಕೆಂದು ನಾನೂ ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸಲಿಲ್ಲ.

“ನಿನ್ನೆ ರಾತ್ರಿ ಗಂಟೆ ಹೊಡೆದುದು ಕೇಳಿಸಿತೆ ನಿನಗೆ ? ಎಂದು ನಾನು ಸಂಭಾಷಣೆಗೆ ಅನುವಾದೆ. ಆದರೆ ನಾನು ಗಾಳಿಯೊಡನೆ ಸಂಭಾಷಿಸಬಹುದಾಗಿತ್ತು. ಮತ್ತೆ ಸ್ವಲ್ಪ ದೂರ ನಡೆದು, ಇನ್ನೊಮ್ಮೆ ಯತ್ನಿಸಿದೆ “ರೋಮ್ ನಗರದಲ್ಲಿಗೆ ಮಳೆ ಇದ್ದೀತೆ ?” ಎಂದೆ. ಅದಕ್ಕುತ್ತರವಾಗಿ ಆತ ಉದ್ದುದ್ದ ಹೆಜ್ಜೆ ಇಡಲಾರಂಭಿಸಿದ. ನಾವು ಪಟ್ಟಣ ಸಮೀಪಿಸುತ್ತಿದ್ದಂತೆಯೇ ಒಂದು ಸಿಳ್ಳು ಹೊಡೆಯಿತು. ಟ್ರೈನ್ ಹೊರಟಿತೆಂದು ಓಡಿದರೆ ಅದು ಗೂಡ್ ಗಾಡಿ.

ವೇಟಿಂಗ್ ರೂಮ್‌ನಲ್ಲಿ ನಾವು ಒಂದರ್ಧ ತಾಸು ಕಾಯುತ್ತಿದ್ದಾಗ ಸ್ವಾಪೋರ್ನೆ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದ ಬರಾರ್ಡೋ ಅವನನ್ನು ಕಾಣದವನಂತೆ ಗೋಡೆದು ಮೇಲಿನ ನೋಟೀಸು ಓದುವುದಕ್ಕೆ ಹೆಜ್ಜೆ. ಆದರೆ ಸ್ವಾಪೋರ್ನೆ ನೇರ ಅವನಿದ್ದ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿ, “ತಿಯೋಫಿಲೋ ಉದುಳು ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಸತ್ತೆ” ಎಂದು ಹೇಳಿದ.

ಬರಾರ್ಡೋ ನೋಟೀಸಿನಿಂದ ಕ್ಷಣ್ಣಿಲ್ಲ.

“ಗೋಪುರದ ಮೆಟ್ಟಿಲಿನಲ್ಲಿ ಸತ್ತು ಬಿದ್ದಿರುವುದನ್ನು ಬಾಲ್ವಿಸೇರಾ ನೋಡಿದನಂತೆ. ರಾತ್ರಿ ಗಂಟೆಯ ಹಗ್ಗವನ್ನೇ ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ನೇತಾಡುತ್ತಿದ್ದಿರಬೇಕು.”

“ಅವನ ಆತ್ಮಕ್ಕೆ ಶಾಂತಿ ಇರಲಿ” ಎಂದು ಬರಾರ್ಡೋ ಮೌನವನ್ನು ತೊರೆದ.

ಸ್ವಾಪೋರ್ನೆ ಅವನ ಅವಗಣನೆಯನ್ನು ಪರಿಗಣಿಸದೆ, “ನಾನೀಗ ಅಬ್ಬಾಯಿಯೋನವನಿಗೆ ಹೋಗಿ ಬಂದೆ. ಅಷ್ಟು ಬೇಗ ಎಚ್ಚುಗೊಳಿಸಿದ್ದಕ್ಕೆ ನನಗೆ ಶಾಪಕೊಟ್ಟು ತನಗೆ ಬರಲಾಗುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ಹೇಳಿದ. ಮಠದ ಊಳಿಗದವನಿಗೇ ಅಂತ್ಯಕ್ರಿಯೆ ಇಲ್ಲದ ಹೋದರೆ ಹೇಗೆಂದು ನಾನು ಕೇಳಿದ್ದಕ್ಕೆ ಆತ್ಮಹತ್ಯೆ ಮಾಡಿ ಕೊಂಡವನು ನರಕಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತಾನೆಂದೂ, ತಿಯೋಫಿಲೋ ಮಠದೊಳಿಗದವನಾದ್ದರಿಂದ ನರಕದ ತೀರ ತಳಕ್ಕಿಳಿಯುತ್ತಾನೆಂದೂ ಹೇಳಿ ನನ್ನನ್ನು ಕಳಿಸಿದ”

ಸ್ವಾಪೋರ್ನೆ ಇನ್ನೂ ಅಚಲನಾಗಿದ್ದ “ಅವನ ಆತ್ಮಕ್ಕೆ ಶಾಂತಿ-ಇರಲಿ” ಎಂದು ಸಾವಧಾನವಾಗಿ ಅಂದ.

ಬರಾಡೋರ್ ತನ್ನ ಗುಂಗಿನಲ್ಲಿದ್ದ, “ನಾವಾತನ ಹೆಣವನ್ನು ಇಗರ್ಜಿಯೊಳಗೆ ಇಡುವುದೆಂದು ನಿಶ್ಚಯ ಮಾಡಿದ್ದೇವೆ ಪಾದ್ರಿ ಬರದೆ ಇದ್ದರೆ ಅವನಿಲ್ಲದೆಯೆ ಎಲ್ಲ ನಡೆಯಲಿ. ಕಾರಾಬಿನಿಯೇರಿಗಳು ಬಂದರೆ ಅವರನ್ನು ವಿರೋಧಿಸುವುದಕ್ಕೂ ತಯಾರು. ಏನು ಪ್ರಭು, ಮರಿಯಮ್ಮ, ಸಾನ್ ರೊಕ್ಕೊ ಸಾನ್ ಬರಾಡೋರ್, ಎಲ್ಲರೂ ಶಿಷ್ಯರ ದುರ್ದೇಶಿ ನೋಡಿ ಮರುಗಲಿ...

“ತಿಯೋಫಿಲೋನ ಆತ್ಮಕ್ಕೆ ಶಾಂತಿ ಇರಲಿ” ಎಂದ ಬರಾಡೋರ್,
ಬರಾಡೋರ್ ಈ ಮಾತು ಕೇಳಿ ಮುಗಿಸಿದಾಗ ಉಗಿಬಂಡಿ ಬಂದಿತು.
ಫಕ್ಕನೆ ಸ್ವಾಪೋರ್ನೆ, “ಹೋಗಬೇಡ, ನಿಲ್ಲ” ಎಂದ.

ಬರಾಡೋರ್ ಉಗಿಬಂಡಿಯ ಹತ್ತಿರಕ್ಕೆ ಕಾಲ ಹಾಕಿದ ನಾನವನ್ನು ಹಿಂಬಾಲಿಸಿದೆ ಸ್ವಾಪೋರ್ನೆ, “ಕಾರಾಬಿನಿಯೇರಿ ಅವನ ಶವಕ್ಕಾಗಿ ಬರುತ್ತಾರೆ. ಹೋಗಬೇಡ ಬರಾಡೋರ್, ಹೋಗಬೇಡ” ಎಂದು ಯಾಚಿಸಿದನು.

ಆದರೆ ಬರಾಡೋರ್ ಹೋಗಿಯೇ ಬಿಟ್ಟು

ರೈಲಿನಲ್ಲಿ ನಾವು ಇದಿರಿದಿರಾಗಿ ಕೂತರೂ ಆತ ಮಾತೆತ್ತಲಿಲ್ಲ. ಏನು ಮಾಡಲೂ ಹಿಂಜರಿಯದವನಂತೆ ಬಿಡು ಕ್ಷುತಿ ಕೂತಿದ್ದ ನನ್ನನ್ನು ಕಿಟಕಿಯಿಂದ ಹೊರಗೆಸೆಯುವುದರಿಂದ ಉಪಕಾರವಾಗುತ್ತಿದ್ದರೆ ನನ್ನನ್ನು ಕಿಟಕಿಯಿಂದ ತಳ್ಳಿಯೇ ಬಿಡುವೆಂದು ನಾನು ಭಾವಿಸಿದೆ. ಹಸಿವಾದರೆ ನನ್ನನ್ನು ಹರಿದು ತಿಂದಾನು.

ರೋಮ ನಗರದಲ್ಲಿಳಿದೊಡನೆ ನಾವು ‘ಪಶ್ಚಾತ್ತಾಪಿಸಿದ ಕಳ್ಳನ ಭತ್ತ’ದಲ್ಲಿ ಉಳಿದುಕೊಂಡೆವು. ನಮ್ಮ ವೀರ ಶಿಖಾಮಣಿಯಂತೆ ಜೀವಮಾನವಿಡಿ ಕಳ್ಳತನದಲ್ಲಿಯೇ ದಿನ ತೆಗೆದ ಒಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿ ಕೊನೆಗಾಲದಲ್ಲಿ ಫಾಸಿಪ್ಪ ಸಂಸ್ಥೆಗೆ ಸೇರಿ, ಅಧಿಕ ಸೇವೆ ಸಲ್ಲಿಸಿದ್ದರಿಂದ, ಅವನ ಸ್ಮಾರಕವಾಗಿ ಈ ಭತ್ತ ಕಟ್ಟಿದ್ದರಂತೆ.

ನಾವು ಮರುದಿನ ವಯಾ ವೆಂತಿ ಸೆತೆಂಭೆಯಲ್ಲಿನ ಒಂದು ಆಫೀಸಿಗೆ ಹೋಗಿ ಕ್ಯೂ ಹಿಡಿದೆವು. ನಮ್ಮ ಸರದಿ ಬಂದಾಗ ನಮಗೆ ಬೇಕಾದ ಆಫೀಸು ನಾಲ್ಕನೆಯ ಮಹಡಿಯಲ್ಲಲ್ಲ ಮೂರನೆಯ ಮಹಡಿಯಲ್ಲಂತೆ. ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋದರೆ ಮೊದಲು ಯಾರೂ ನಮ್ಮನ್ನಲ್ಲಿ ಕೇಳುವವರೇ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಕಡೆಗೆ ಕೊರ್ಸೊನಿತ್ತೋರಿಯದ ಒಂದು ವಿಳಾಸ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋದೆವು. ಅಲ್ಲಿ “ನಿಮ್ಮ ಪೇಪರು ಎಲ್ಲಿ?” ಎಂದು ಕೇಳಿದರು.

“ಎಂಥ ಪೇಪರು” ಎಂದು ನಾವು ಆಶ್ಚರ್ಯಭರಿತವಾಗಿ ಕೇಳಿದೆವು.

ಅಲ್ಲಿಂದ ಇನ್ನೊಂದು ಕಿಟಕಿಗೆ ಹೋಗಿ ಸ್ಟಾಂಪು ಹಾಕಿದ, ಹನ್ನೆರಡು ಕಾಲಮಿನ ಪೇಪರನ್ನು ಮೂವತ್ತೈದು ಲಿರೆ ಕೊಟ್ಟು ಪಡೆದುಕೊಂಡೆವು.

ಆ ಮೇಲೆ ಮೊದಲಿನ ಆಫೀಸಿಗೆ ಹೋಗಿ, “ಇಗೋ ನಮ್ಮ ಪೇಪರು” ಎಂದಾಗ, “ಸರಿ, ನಾಳೆ ಎಂಪ್ಲೊಯ್‌ಮೆಂಟ್ ಎಕ್ಸ್‌ಚೇಂಜಿಗೆ ಹೋಗಿ ನಿರುದ್ಯೋಗಸ್ಥ ಸ್ವಯಂಸೇವಕರಾಗಿ ನಿಮ್ಮ ಹೆಸರನ್ನು ಬರೆಯಿಸಿ” ಎಂದು ಹೇಳಿದರು.

ಬರಾರ್ಡೋ ಈಗ ತಾಳ್ಮೆಯ ಮೂರ್ತಿ ; “ಕೆಲಸ ಸಿಗುವುದಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚು ಹೆಚ್ಚು ಕಷ್ಟವಾದ ಹಾಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಹೆಚ್ಚು ಸಂಬಳ ಸಿಗುತ್ತದೆ.” ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದನು.

ಸಾಯಂಕಾಲ ನಾವು ಅಡ್ಡಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಹೋದಾಗ ಒಂದೆಡೆ ಬರಾರ್ಡೋ ಅಪೂರ್ವ ಉತ್ಸಾಹದಿಂದ, “ಅಗೋ ನೋಡಲ್ಲಿ ಬ್ಯಾಂಕ್ ! ಅಲ್ಲಿಂದಲೇ ಕುಟ್ರಾಕ್ಟುದಾರನಿಗೆ ಹಣ ಬರುವುದು.” ಎಂದು ಹೇಳಿ ತುಸು ಹೊತ್ತು ಅದನ್ನೇ ನೋಡುತ್ತಾ ನಿಂತನು. ಇನ್ನು ತುಸು ದೂರ ಹೋದ ಮೇಲೆ ಇನ್ನೊಂದು ಬ್ಯಾಂಕ್ ಸಿಕ್ಕಿತು. ಅದರ ಮೇಲೆ ಮತ್ತೊಂದು, ಮಗದೊಂದು, ಹೀಗೆ ಎಷ್ಟೋ ಬ್ಯಾಂಕುಗಳ ಸಾಲೇ ಸಾಲು ! ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಕುಟ್ರಾಕ್ಟುದಾರನಿಗೆ ಹಣ ಕೊಡುವ ಬ್ಯಾಂಕ್ ಯಾವುದು ? ಎಂದು ನಾನು ಶಂಕಿಸುತ್ತಿರುವ ಹೊತ್ತು ಬರಾರ್ಡೋ “ಸ್ವಲ್ಪ ನೋಡು, ನೋಡು” ಎಂದು ಒಂದೊಂದು ಬ್ಯಾಂಕಿನ ಮುಂದೆಯೂ ಆಶ್ಚರ್ಯ ವ್ಯಕ್ತಗೊಳಿಸುತ್ತಿದ್ದನು.

ಒಂದು ಸಾಯಂಕಾಲ ನಮ್ಮ ಛತ್ರದಿದಿರು ಒಂದು ಕಸದ ಗಾಡಿ ಅಡ್ಡ ಬಿದ್ದಿತ್ತು. ಎಷ್ಟೋ ಜನ ಸೇರಿದರೂ ಬರಿಯ ಗಲಾಟೆಯಷ್ಟೇ ಹೊರತು ಗಾಡಿ ಮೇಲೆ ಏಳಲಿಲ್ಲ. ಬರಾರ್ಡೋ ಗಲಾಟೆ ನೋಡಲು ಹೊರಗೆ ಬಂದವನು ಕೂಡಲೇ ಜನರನ್ನು ಸೀಳಿಕೊಂಡು ಗಾಡಿಯ ಹತ್ತಿರ ನಡೆದು ಹ್ಯಾಟ್, ತೆಗೆದಿರಿಸಿ ಗಾಡಿಯ ಎಲ್ಲ ಭಾರವನ್ನೂ ತನ್ನ ಬೆನ್ನ ಮೇಲೆ ಧರಿಸಿದ ಕೂರ್ಮನಂತೆ ಗಾಡಿಯನ್ನು ಚಕ್ರದ ಮೇಲೆ ನಿಲ್ಲಿಸಿದನು. ಎಲ್ಲರೂ ಹರ್ಷದಿಂದ ಕೈ ಚುಪ್ಪಾಳೆ ಬಡಿದರು.

ಈ ಘಟನೆಯಿಂದ ಬರಾರ್ಡೋನ ಹಳೆಯ ಸ್ಫೂರ್ತಿ ಮರಳಿದಂತೆ ಕಂಡಿತು “ಮಾನ್ಯನ ಹೆಂಡತಿ ಮರಿಯಮ್ಮನಿಗೆ ಎರಡು ಕಂದೀಲು ಹಚ್ಚಿ ಈ ಬ್ಯಾಂಕುಗಳನ್ನು ಹಾಳು ಮಾಡುವಳಂತೆ-ಸಾಧ್ಯವೇನೋ ಇದು ? ಅವಳಿಗೆ ಹೆಚ್ಚು!” ಎಂದು ಬರಾರ್ಡೋ ಒಮ್ಮೆ ಹೇಳಿದುದು ನನಗೆ ನೆನಪಿದೆ.

ನನಗೆ ಆಗ ಅವನೊಡನೆ ವಾದ ಮಾಡುವ ಆಸಕ್ತಿ ಇರಲಿಲ್ಲ. “ರೋಮಾಂಚಕಾರಕ ಸಾಹಸ ಕೃತ್ಯಗಳು ಚಿಕ್ಕವರಿಗೆ ಚೆನ್ನ. ಅವರೇಕಾಳು ಸುಟ್ಟರೆ ತಿನ್ನುವುದಕ್ಕಾದರೂ ಆದೀತು. ಕುಟ್ರಾಕ್ಟುದಾರನ ಕುಟ್ಟಡ ಸುಟ್ಟು ಬರುವುದೇನು ?” ಎಂದು ಬರಾರ್ಡೋ ಸ್ಯಾಪೋನೆಯ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಇಷ್ಟು ತಡವಾಗಿ ಉತ್ತರಿಸಿದನು.

ನಾನು ಮಾತಾಡಲಿಲ್ಲ.

“ಸುಡುವುದಕ್ಕೆ ಸಾಹಸ ಬೇಕೆ ? ಧೈರ್ಯ ಬೇಕೆ ? ಯಾವುದೂ ಬೇಡ. ಸ್ಯಾಪೋನೆ ನಾನು ಪುಕ್ಕನೆಂದು ಭಾವಿಸಿರಬಹುದು. ಹೆಚ್ಚು ಸಂಪಾದನೆ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ನಾನು ಪ್ರಾಣವನ್ನಾದರೂ ಬಲಿ ಕೊಟ್ಟೇನು. ಅವರು ನಮಗೆ ಕೆಲಸ ಕೊಡಲಿ, ಆ ಮೇಲೆ ನೋಡು, ಪೋರ್ಮೇನ್ ಕೂಡ ನೋಡಲಿ. ನನ್ನ ಕೆಲಸ ನೋಡಿ ಅವರು ಬೆರಳು ಕಚ್ಚಿಸೇಕು.”

ಅವನ ವಾಗ್ವಾಲ್ತೆ ಭಂಗ ತರುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದಲೇ, ನಾನು “ತಿಯೋಫಿಲೋನ ಅಂತ್ಯಕ್ರಿಯೆ ಹೇಗಾಯಿತೋ ?” ಎಂದಾಗ ಅವನಿಗೆ ಆ ಮಾತು ಹಾಲಿಗೆ ಹುಳಿ ಹಾಕಿದಂತಾಯಿತು.

“ನನ್ನ ಮಾತು ಕೇಳುವುದಾದರೆ ಇದರಲ್ಲಿ ಸಾಹಸದ ಪ್ರಶ್ನೆಯೇ ಇಲ್ಲ : ಹಿಂಸೆಯ ಪ್ರಶ್ನೆಯೂ ಇಲ್ಲ. ಕಂಟ್ರಾಕ್ಟುದಾರ ನಮ್ಮನ್ನು ಹಿಂಸಿಸಿದ್ದಾನೆಯೆ ? ಇಲ್ಲ. ಆತ ಉಪಯೋಗಿಸಿದ್ದ ಬುದ್ಧಿ, ಅಷ್ಟೇ ಅದರಿಂದಲೇ ಅವನಿಗೆ ಹೊಳೆಯ ನೀರು ಸಿಕ್ಕಿತ್ತು. ಅವನೇನು ನೀರನ್ನು ನಮ್ಮ ಕೈಯಿಂದ ಸೆಳೆದುಕೊಳ್ಳಲಿಲ್ಲ; ನಾವಾಗಿ ಅವನಿಗೆ ಬಿಟ್ಟುಕೊಟ್ಟೆವು. ಒಂದನೆಯದಾಗಿ ದರ್ಜಿಸ್ತಿಗೆ ಸಹಿ ಹಾಕಿಸಿದ ಉಪಾಯ, ಎರಡನೆಯದಾಗಿ ಮುಕ್ಕಾಲು-ಮುಕ್ಕಾಲರ ಉಪಾಯ, ಮೂರನೆಯದಾಗಿ ಹತ್ತು ಲಸ್ತರಿನ ಉಪಾಯ-ಇವು ಮುಗಿಯುವಾಗ ಹೊಳೆ ಅವನಿಗಾಯಿತು. ತನ್ನ ಸ್ವಾರ್ಥ ಮೊದಲು ನೋಡಿದ್ದರಿಂದಲೇ ಅವನು ಹೊಳೆಯನ್ನು ದಕ್ಕಿಸಿಕೊಂಡನು” ಎಂಬಲ್ಲಿಯ ವರೆಗೂ ಬರಾರ್ಥೋನ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಕ್ರಾಂತಿಯುಂಟಾಗಿತ್ತು.

ಮನದಂತರಾಳವನ್ನು ಇನ್ನೂ ತೆರೆದು, “ಭೂಮಿಯ ಬೆಲೆ ಇನ್ನಷ್ಟು ತಗ್ಗುವುದರಲ್ಲಿ ಸಂಶಯವಿಲ್ಲ. ಹೊಳೆಯ ನೀರಿಲ್ಲದೆ ಭೂಮಿಗೆ ಬೆಲೆ ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಬೆಲೆ ಕಡಿಮೆಯಾಗುವುದೂ, ಭೂಮಿಯನ್ನು ಬೇರೆಯ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಬೇಸಾಯಮಾಡುವ ಸಂದರ್ಭ ಬರುವುದೂ, ಖಂಡಿತ” ಎಂದ ಬರಾರ್ಥೋನ.

ಘೊಂತಮಾರಕ್ಕೆ ಮರಳಿ ಯಾವ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಭೂಮಿ ಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದೂ ಈಗಾಗಲೇ ಅವನಿಗೆ ಗೊತ್ತಾಗಿ ಹೋಗಿತ್ತು.

ಐದನೆಯ ದಿನ ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ನಾವು ಎಂಪ್ಲೊಮೆಂಟ್ ಎಕ್ಸ್‌ಚೇಂಜಿಗೆ ಹೋದೆವು. ಅಲ್ಲಿ “ನಿಮ್ಮದು ಯಾವ ಪ್ರಾಂತ ?” ಎಂದು ನಮ್ಮನ್ನು ಕೇಳಿದಾಗ ನಾವು “ಅಕಿಲಾ” ಎಂದೆವು. “ಹಾಗಾದರೆ ನೀವು ಅಕಿಲಾ ಎಕ್ಸ್‌ಚೇಂಜಿಗೆ ಹೋಗಬೇಕು” ಎಂದರು. ನಾವು, “ಎಲ್ಲಿದೆ ಅಕಿಲಾ ಎಕ್ಸ್‌ಚೇಂಜ್?” ಎಂದು ಕೇಳಿದ ಕೂಡಲೆ ಆ ಗುಮಾಸ್ತ ನಕ್ಕು ಬಿಟ್ಟು ನಮ್ಮ ಪ್ರಶ್ನೆಯನ್ನು ಇತರರಿಗೂ ತಿಳಿಸಿದಾಗ ಅವರು ನಕ್ಕು ನಕ್ಕು ಬಿದ್ದರು. ನಗುವುದನ್ನು ಮುಗಿಸಿ, “ಅಕಿಲಾ ಎಕ್ಸ್‌ಚೇಂಜ್ ಅಕಿಲಾದಲ್ಲಿದೆ” ಎಂದು ಹೇಳಿದರು. ಆದರೆ ನಮಗೆ ಇಡಿ ಇಟಲಿಯ ಯಾತ್ರೆ ಕೈಗೊಳ್ಳುವ ಮನಸ್ಸಿರಲಿಲ್ಲ. ಬರಾರ್ಥೋನ ನಿಷ್ಠೂರವಾಗಿ, “ನಾವು ಈಗಾಗಲೇ ಬೇಕಷ್ಟು ಆಫೀಸು ಸುತ್ತಿ ಆಯಿತು. ನಾವು ರೋಮ್ ನಗರಕ್ಕೆ ಬಂದುದು ಕೆಲಸ ಹುಡುಕಲಿಕ್ಕೆ ಯಾತ್ರೆಗಲ್ಲ” ಎಂದು ಹೇಳಿದರೂ ನಮ್ಮ ಯಾತ್ರೆ ಏನೋ ಸಾಗಿಯೇ ಸಾಗಿತ್ತು.

ಅಕಿಲೆ ಪೆಜಿಯಂಜನೆಂಬ ಒಬ್ಬ ಅಬ್ರುಜಿಯ ವಕೀಲ ನಮ್ಮ ಛತ್ರದಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದ. ನಾವು ಅವನಿಗೆ ಬಿನ್ನವಿಸಿಕೊಂಡು ಆರನೇ ದಿನ ಅವನ ಶಯನ ಗೃಹದಲ್ಲಿ ಅವನ ಭೇಟಿ ಪಡೆದವು. ಆತ ನಮ್ಮ ಭೇಟಿಗೋಸ್ಕರವೇ ವಿಶೇಷ ತರದ ಉಡುಪನ್ನು ತೊಟ್ಟುಕೊಂಡಂತೆ

ತೋರಿತು. “ಒಂದು ವಿಚಾರಣೆಗೆ ಹತ್ತು ಲಿರೆ” ಎಂದೇ ಆತ ಮಾತಿಗಾರಂಭಿಸಿದ್ದು. ಬರಾರ್ಡೋ “ಆಗಲಿ” ಎಂದು ಹತ್ತು ಲಿರೆ ಅವನ ಕೈಗಿತ್ತನು. “ಅವನು ಒಬ್ಬೊಬ್ಬರಿಗೆ ಹತ್ತು ಹತ್ತು” ಎಂದಾಗ ಬರಾರ್ಡೋ ಇನ್ನೂ ಹತ್ತು ಲಿರೆ ಕೈಬಿಡಬೇಕಾಯಿತು.

ಕೂಡಲೇ ಆ ವೃದ್ಧ ಮನುಷ್ಯ ಮಾತೆತ್ತದೆ, ಕೋಣೆ ಬಿಟ್ಟು ಹೊರನಡೆದ. ಕೆಮ್ಮುತ್ತಾ ಹೋಗುವುದೂ, ಕೆಮ್ಮುತ್ತಾ ಪಾವಟಿಗೆ ಇಳಿಯುವುದೂ, ರಸ್ತೆ ಸೇರಿದೊಡನೆ ತುಸು ಹೊತ್ತು ನಿಂತು ಆ ಮೇಲೆ ರಸ್ತೆ ದಾಟಿ ಎದುರಿನ ಹೋಟೆಲಿಗೆ ಹೋಗುವುದೂ, ನಮಗೆ ಕಿಟಕಿಯಿಂದಲೇ ತೋರುತ್ತಿತ್ತು ಸಾಧಾರಣ ಒಂದು ಗಂಟಿಯಾದ ಮೇಲೆ ಕೆಮ್ಮು ಪಾವಟಿಗೆ ಏರುವುದೂ, ಜಗಲಿಯಲ್ಲಿ ಬರುವುದೂ ಕೇಳಿಸಿತು. ಬಾಗಿಲಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪ ನಿಂತು ಪರೀಕ್ಷಿಸಿ, ಆ ಮೇಲೆ ಏದುತ್ತ ಏದುತ್ತ ಒಳಗೆ ಬಂದು ಮುರುಕು ಮೇಜಿನ ಮೇಲೆ ಬ್ರೆಸ್ ತುಂಡು, ಸ್ವಲ್ಪ ಪಲ್ಯ, ಅರ್ಧ ಬಾಟ್ಲೆ ಕೆಂಪು ದ್ರಾಕ್ಷಾರಸ, ಇಷ್ಟನ್ನು ತಂದಿಟ್ಟು, ಹಾಸಿಗೆಯ ಮೇಲೆ ಪುನಃ ಪೂರ್ವಾವಸ್ಥೆಯನ್ನೇ ತಳೆದು ಗಂಭೀರವಾಗಿ “ನಿಮ್ಮ ವಿಚಾರ ತೀರ ಕಟ್ಟಿದೆ” ಎಂದ. ನಾವಿನ್ನೂ ಅವನಿಗೆ ನಾವು ಬಂದ ಕೆಲಸ ಹೇಳಿರಲಿಲ್ಲ.

ಒಂದು ದೀರ್ಘ ಅವಧಿಯ ಬಳಿಕ “ನಿಮ್ಮ ಹತ್ತಿರ ಇನ್ನೂ ಎಷ್ಟು ಹಣ ಉಳಿದಿದೆ?” ಎಂದು ಕೇಳಿದ. ನಾವು ನಮ್ಮ ಹತ್ತಿರ ಇದ್ದುದೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಅವನ ಮುಂದೆ ಬಿಚ್ಚಿ ಎಣಿಸಿದೆವು. ಒಟ್ಟು ಹದಿನಾಲ್ಕು ಲಿರೆ ಮತ್ತೆ ಕೆಲವು ಬಿಡಿ ಕಾಸು.

ಲಾಯರಿಗೆ ನಿರಾಸೆಯಾಯಿತು. “ಬರೆದರೆ ಫೊಂತಮಾರದಿಂದ ನಿಮಗೆ ಹಣ ಬರಲಾರದೆ ?” ಎಂದು ಆತ ಕೇಳಿದಾಗ ಬರಾರ್ಡೋಗೆ ಬರುವುದಿಲ್ಲವೆಂಬುದು ಖಚಿತವಾಗಿದ್ದರೂ, ಅವನು “ಓಹೋ, ಬಾರದೆ ಏನು ?” ಎಂದು ನಿಶ್ಚಯಾತ್ಮಕವಾಗಿಯೇ ಹೇಳಿದನು. “ಕೋಳಿ ಮರಿ, ಸ್ವಲ್ಪ ಬೆಣ್ಣೆ ನನ್ನ ಕೆಮ್ಮಿಗೆ ತುಸಾ ಚೇನು, ಇಷ್ಟನ್ನು ಬರೆದರೆ ಕಳಿಸಿಯಾರು ತಾನೆ ?” ಎಂದು ಮುದುಕ ಆಸೆಯಿಂದ ಕೇಳಿದ. ಬರಾರ್ಡೋ ಹುಟ್ಟಿದಾಚ್ಚು ಚೇನನ್ನು ಕಣ್ಣಿನಲ್ಲಿ ನೋಡದಿದ್ದರೂ ಮುದುಕನಿಗೆ “ಅವಶ್ಯಕವಾಗಿ ಕಳಿಸುತ್ತಾರೆ” ಎಂದುತ್ತರ ಕೊಟ್ಟನು.

“ಈಗ ನಿಮ್ಮ ವಿಚಾರ ಏನು, ಹೇಳಿ” ಎಂದ ಲಾಯರಿ.

ಬರಾರ್ಡೋ ನಮ್ಮ ಅವಸ್ಥಾಂತರಗಳನ್ನು ವರ್ಣಿಸಿದ. ಆಗ ಪೆಜಿಯೆಂಚಾ ಎದ್ದು ತನ್ನ ಊರುಗೋಲನ್ನು ಹಾಡುಕಿದ. ಊರುಗೋಲು ಬಹುಶಃ ಒಂದಾನೊಂದು ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕೊಡೆಯ ಕೋಲಾಗಿದ್ದಿರಬೇಕು. ಅದನ್ನು ಕೈಯೆತ್ತಿಕೊಂಡು, ಒಂದು ಸಲ ಬೀಸಿ. “ಬನ್ನಿ ನನ್ನ ಜತೆ” ಎಂದು ನಮ್ಮನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೊರಟನು.

ನಮ್ಮ ಮೊದಲನೆಯ ನಿಲ್ದಾಣ ಒಂದು ಫೋರ್ಸ್ವಾಫೀಸು. ಪೆಜಿಯೆಂಚಾ ಅಲ್ಲಿ ಒಂದು ತಂತಿ ಬರೆದ :

“ಎರಡುನೂರು ಲಿರೆ, ಏಳು ರಾತಲು ಬೆಣ್ಣೆ ಎರಡು ರಾತಲು ಚೇನು, ನಾಲ್ಕಾರು ಕೋಳಿ ಮರಿ ಕೂಡಲೇ ರವಾನಿಸಿ”

“ತಂತಿ ಯಾವ ವಿಳಾಸಕ್ಕೆ ಕಳಿಸಲಿ ? ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿ ಯಾರು ಹೆಚ್ಚು ಹಣವುಳ್ಳವರು ?” ಎಂದು ಕೇಳಿದ.

ಬರಾರ್ಡೋ, “ನನ್ನ ತಂದೆ ವಿನ್‌ಸೆಂಚೋವಿಯೋಲನಿಗೆ ಕಳಿಸಿ” ಎಂದು ತನ್ನ ಬಾಲಾಪ್ಯದಲ್ಲೇ ತೀರಿಕೊಂಡ ತನ್ನ ತಂದೆಯ ಹೆಸರನ್ನು ಸೇರಿಸಲು ಹೇಳಿದನು.

ಪೆಜಿಯೆಂಜಾ ಆ ತಂತಿಯನ್ನು ಕೊಡುವುದರಲ್ಲಿದ್ದಾಗ ಬರಾರ್ಡೋ ಫಕ್ಟನೆ ಏನೋ ನೆನಪಾದವನಂತೆ, “ನಿಮಗೆ ದಾಳಿಂಬ ಆಗುವುದಿಲ್ಲವೇ, ಸಾರ್ ?” ಎಂದು ಕೇಳಿದ. ಮುದುಕ “ಆಗದೆ ಏನು ? ಕಫಕ್ಕೆ ಅದಕ್ಕಿಂತ ಮೇಲಿನದು ಬೇರಿಲ್ಲ” ಎಂದು ತಂತಿಗೆ ಏಳು ರಾತಲು ದಾಳಿಂಬವನ್ನೂ ಸೇರಿಸಿ, ಇನ್ನೊಂದು ನಕಲು ತೆಗೆದು, ನಮ್ಮ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟು, “ಇದನ್ನು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಕೊಡುವ ಹಣ ತನ್ನಿ” ಎಂದು ನಮ್ಮ ಕೈಯಿಂದಿಸುಕೊಂಡು ತಂತಿ ಬಿಟ್ಟನು.

ಎಂಪ್ಲೊಮೆಂಟ ಎಕ್ಸ್‌ಹೀಂಜೆ ನಮ್ಮ ಎರಡನೆಯ ನಿಲ್ದಾಣವಾಯಿತು. ಆ ದಿನ ಇಲ್ಲಿಂದಲೇ ನಮ್ಮನ್ನು ಹೊರಗಟ್ಟಿದ್ದರು. ಲಾಯರಿ ನಮ್ಮನ್ನು ದಾರಿಯಲ್ಲೇ ನಿಲ್ಲಿಸಿ, ಒಂದು ಕಿಟಕಿಯ ಹತ್ತಿರ ಕೈಕಾಟ ಬಾಯಿಕಾಟಕ್ಕೆ ಆರಂಭಿಸಿದನು. ನಾವು ಕಳಿಸಿದ ತಂತಿಯನ್ನು ತೆಗೆದು ಅದರಲ್ಲಿನ ಮುಖ್ಯ ಭಾಗವನ್ನು ಕಿಂಡಿಯೊಳಗಿರುವವನಿಗೆ ತೋರಿಸಿದನು. ಫೊಂತಮಾರದ ತಂತಿಗೆ ಆಫೀಸರು ವಿರೋಧ ಮಾಡುವಂತೆ ಕಂಡಿತು. ಒಮ್ಮೆಲೇ ನಮ್ಮ ಲಾಯರಿ ಬೆಚ್ಚಿ ಬಿದ್ದು ಸಡಗರದಿಂದ ನಮ್ಮ ಬಳಿಗೋಡಿ ಬಂದು, ಫೊಂತಮಾರ ಬೆಣ್ಣೆ ಅಡುಗೆಗೊಳ್ಳೆಯದೋ, ತಿನ್ನುವುದಕ್ಕೋ” ಎಂದು ಕೇಳಿದನು.

ಬರಾರ್ಡೋ “ಹೊಸದಾಗಿರುವಾಗ ತಿನ್ನುವುದಕ್ಕೆ ಹಕ್ಕತಾದಂತೆ ಆಡುಗೆ” ಎಂದಾಗ ಲಾಯರಿಗೆ ಸಂತೋಷವಾದಂತೆಯೂ, ಅದೇ ಉತ್ತರವನ್ನು ಆತ ಆಫೀಸರನಿಗೆ ತಿಳಿಸುವಂತೆಯೂ, ನಮಗನಿಸಿತು.

ಮತ್ತೆನೂ ಕಷ್ಟವಿರಲಿಲ್ಲ. ಪೆಜಿಯೆಂಜಾ ಮರಳಿ ನಮ್ಮ ಸಮೀಪ ಬಂದು, “ಎಲ್ಲಾ ಕೆಲಸ ತಾನಾಗಿ ನಡೆಯುವುದು. ಜನನ ಪತ್ರ ಪೋಲೀಸು ರಿಕಾರ್ಡು, ಶೀಲಪತ್ರ ಇತ್ಯಾದಿ ಎಕ್ಸ್‌ಹೀಂಜಿನವರೇ ತರಿಸಿಕೊಂಡು, ಕೆಲಸ ಹುಡುಕಿ, ನಿಮ್ಮನ್ನು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ” ಎಂದು ಹೇಳಿದ.

ಒಂದು ವಾರದ ಮೇಲೆ ನಮ್ಮ ಹತ್ತಿರ ಉಳಿದುದು ನಾಲ್ಕೇ ನಾಲ್ಕು ಲಿರೆ.

ಎರಡು ತುಂಡು ರೊಟ್ಟಿ ಕೊಂಡ ಮೇಲೆ ಅದೂ ಇಂಗಿಹೋಯಿತು. ಬರಾರ್ಡೋ, “ಎಕ್ಸ್‌ಹೀಂಜಿನಿಂದ ಒಂದಲ್ಲ ಒಂದು ವರ್ತಮಾನ ನಾಳೆ ಯಾ ನಾಡಿದ್ದು ಬಂದೇ ಬರುತ್ತೆ” ಎಂದು ಧೈರ್ಯ ಮಾಡಿಕೊಂಡನು.

ನಾವಿಲ್ಲದಿರುವಾಗ ಕು ಬಂದರೆ ಅದು ತಪ್ಪಿ ಹೋದೀತೆಂದು ಅಂಜಿ ನಾವು ಭತ್ತ ಬಿಟ್ಟು ಹೊರಡುತ್ತೇ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಅಲ್ಲದೆ ಅಡ್ಡಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಬೇಕಾದ ಪ್ರಾಣ ಹಸಿದ ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಹೇಗೆ ಬರಬೇಕು ?

ಕಾಲಹೆಚ್ಚಿ ಬಾಗಿಲಲ್ಲಿ ಕೇಳುವುದೊಂದೇ ತಡ ಇಬ್ಬರೂ ಧಾವಿಸುತ್ತಿದ್ದೆವು. ಅಂಚಿಯವನನ್ನು ಕಂಡೊಡನೆ ಕೆಳಗೆ ಧಡದಡನೆ ಇಳಿದು ಅವನನ್ನು ಮುಖತಃ ಭೇಟಿ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೆವು.

ನಮ್ಮ ಈ ಆತುರ ಪೆಜಿಯೆಂಬನಿಗೂ ಅಂಟಿತ್ತು. ಆದರೆ ನಾವು ಕೆಲಸಕ್ಕಾಗಿ ಕಾಯುತ್ತಿದ್ದೆ, ಆತ ಮನಿಯಾರ್ಡ್ ಮತ್ತು ಪಾರ್ಸೆಲಿಗಾಗಿ ಬಾಯಾಳಿಸಿ ನಿಂತಿರುತ್ತಿದ್ದ ನಾವು ಮೂವರು ಅಂಚಿಯವನನ್ನು ಭೇಟಿಯಾಗಿ ನಿರಾಸೆಯಿಂದ ಮರಳುವಾಗ ದಿನದಿಂದ ದಿನಕ್ಕೆ ಕ್ಷಯವಾದ ಮಾತನ್ನಾಡತೊಡಗಿದೆವು.

ಪೆಜಿಯೆಂಜಾ, “ನಿನ್ನ ತಂದೆಯ ಎದೆಮಲ್ಲಿ ಕಲ್ಲಿರಬೇಕು ಬರೇ ಒಂದೆರಡುನೂರು ಲಿರೆಗೆ ಎಷ್ಟು ತಡ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾನೆ.” ಎಂದು ಹೇಳುವಾಗ ಬರಾರ್ಡೋ ಉತ್ತರ ರೂಪವಾಗಿ, “ಅಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಉಂಟೇ ಇಲ್ಲವೆ ? ಕೆಲಸ ಇದ್ದರೆ ನಮ್ಮನ್ನೇಕೆ ಕರೆಯುವುದಿಲ್ಲ. ಕೆಲಸ ಇರುವುದು ನಿಜವಾದರೆ ಇನ್ನೂ ತಡವೇಕೆ ?” ಎಂದು ಮರು ಸವಾಲು ಒಡ್ಡುವನು. “ಬೆಣ್ಣೆ ಚೇನು ಬರುವುದು ಯಾವಾಗಲೂ ತಡವಾಗಿಯೇ. ಯಾಕೆಂದರೆ, ಪಾರ್ಸೆಲು, ಅದರಲ್ಲಿಯೂ ಹಾಳಾಗಬಹುದಾದ ದಿನಸುಗಳು, ಬರಲಿಕ್ಕೆ ತುಂಬಾ ಜಾಗ್ರತೆ ಬೇಕು. ಆದರೆ ಫೊಂತಮಾರದಿಂದ ಮನಿಯಾರ್ಡ್ ಕಳಿಸಿದರೆ ಅದೇ ದಿನ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಮುಟ್ಟುವುದಿಲ್ಲವೆ ? ಇನ್ನೂ ಯಾಕೆ ಬರಲಿಲ್ಲ ?” ಎಂದು ಮುದುಕ ಲಾಯರಿ ಕಾತರನಾದ ಹೊತ್ತೇ, ಬರಾರ್ಡೋ “ಕೆಲಸ ಕೊಡುವುದಕ್ಕೆ ಜನನ ಪತ್ರ ಯಾಕಪ್ಪಾ ? ಕೆಲಸ ಹುಡುಕಲಿಕ್ಕೆ ಹೊರಟವನ ಜನನ ಆಗಿದೆ ಎಂದು ಬೇರೆ ಹೇಳಬೇಕಾಗಿದೆಯೆ ? ಜನನದ ಮೊದಲೇ ಕೆಲಸ ಮಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಹೊರಡುತ್ತಾರೇನು?” ಎಂದು ಪ್ರಶ್ನಿಸುವನು.

ಮೂರು ದಿನ ಕಾದು ಕಾದು ಉಪವಾಸ ಮಾಡಿದ ಮೇಲೆ ನಾವು ಅಂಚಿ ಬಂದಾಗ ಪಾವಟಿಗೆ ಇಳಿಯುವ ಶ್ರಮವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಬಿಟ್ಟೆವು.

ಮುಂಜಾವಿನಿಂದ ರಾತ್ರಿಯವರೆಗೂ ಚಾಪೆಯ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದೆವು. ಏಳುವುದು ಪಾಯಖಾನೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ನಲ್ಲಿಯನ್ನೊತ್ತಿ ನೀರು ಕುಡಿಯುವುದಕ್ಕೆ ಮಾತ್ರ.

ಆದರೆ ಪೆಜಿಯೆಂಜಾ ನಮಗಿಂತ ಆಶಾವಾದಿ. ಆತ ಪಾವಟಿಗೆ ಇಳಿದು ಬರಿಗೈಯಿಂದ ಹಿಂದೆ ಏದುತ್ತ ಬರುವುದನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಲಿಲ್ಲ. ನಮ್ಮ ಬಾಗಿಲ ಬಳಿ ನಿಂತು ಫೊಂತಮಾರಕ್ಕೆ ಶಾಪ ಕೊಡುವುದನ್ನೂ ಬಿಡಲಿಲ್ಲ.

“ಬರಾರ್ಡೋ ವಯೋಲಾ, ನಿನ್ನಪ್ಪ ಒಂದು ಹಂದಿ. ಅವನು ನನ್ನ ಸತ್ಯನಾಶ ಮಾಡಿಬಿಟ್ಟು ಅವನಿಂದಲೆ ನನಗೆ ಸಾವು ನಿಶ್ಚಯ. ನಾನು ಮೂರು ದಿನ ಕಾಳು ಬಾಯಿಗೆ ಹಾಕಲಿಲ್ಲ ಇದು ನಿನ್ನಪ್ಪನ ದೆಸೆಯಿಂದಲೇ” ಎನ್ನುತ್ತಿದ್ದ.

ಬರಾರ್ಡೋ ಮಾತಾಡಲಿಲ್ಲ. ಈಗವನು ಮರಳಿ ಮೌನ ಧರಿಸಿದ್ದ ಗಂಟೆಗಟ್ಟಲೆ ಮಾಡಿನ ಜಂತಿ ಎಳಿಸುವುದು ಅವನ ಕೆಲಸವಾಗಿತ್ತು.

“ಏನು ಮಾಡೋಣ ? ಈ ರೀತಿ ಊಟವಿಲ್ಲದೆ ಎಷ್ಟು ದಿನ ಸಾಗೀತು ?”
ಬರಾಡೋರ್ಗೆ ಮಾತಿಲ್ಲ.

ನಾಲ್ಕನೆಯ ದಿನ ಸಂಜೆ ಒಂದು ಅಸಂಭವನೀಯ ಘಟನೆ ನಡೆದು ನಮಗೆ ರೋಮಾಂಚನವಾಯಿತು. ಪೆಜಿಯೆಂಜನೂ, ಭತ್ತದ ದ್ವಾರಪಾಲಕನೂ ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ.

ಎಲ್ಲಿಹದೋ ವಿಜಯವನಿತೆಯ ಮುಕುಟಮಣಿಯು ?-

ಹೊತ್ತಿಕಳೊ ರೋಮ್‌ನಗರದಳಿದೂಳಿಗವನು ?.....”

ಎಂದು ಮುಂತಾಗಿ ಹಾಡಿಕೊಂಡು ಬಂದು, ನಮ್ಮ ಕೊಠಡಿಯ ಬಾಗಿಲನ್ನು ಧಡಾರನೆ ತೆರೆದರು. ಪೆಜಿಯೆಂಜನ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಎರಡು ಬಾಟ್ಲಿ ದ್ರಾಕ್ವಾ ರಸವಿತ್ತು.

“ಬರಾಡೋರ್ ವಯೋಲಾ, ನಿನ್ನಪ್ಪ ಚಿನ್ನದಂಥ ಮನುಷ್ಯ ! ಮನಿಯಾರ್ಡರು ಬಂತು” ಎಂದಾಗ ಬರಾಡೋರ್ ಅಚ್ಚರಿಯಿಂದ “ಹೌದೆ, ನಿಜವೆ ?” ಎಂದು ಉತ್ಸಾಹಭರಿತನಾಗಿ ಕೇಳಿದನು. ಮೃತನಾದ ತಂದೆ ಹಣ ಕಳಿಸಿಯಾನೆಂದು ಆತ ಎಣಿಸಲಿಲ್ಲವಾದರೂ, ನಾಲ್ಕು ದಿನ ಉಪವಾಸ ಮಾಡಿದಾಗ ಮನಸ್ಸು ಎಂಥ ಸುಳ್ಳನ್ನೂ ತಟಕ್ಕನೆ ನಂಬಿ ಬಿಡುವುದಕ್ಕೆ ಹಾತೊರೆಯುತ್ತಿರುತ್ತದೆ.

ಲಾಯರಿ ಬಾಟ್ಲಿ ಒಡೆಯುವಾಗ ಬರಾಡೋ ಟೆಲಿಗ್ರಾಫ್ ಒಡೆದು ಓದಿ, ಒಮ್ಮೆಗೆ ನಮ್ಮನ್ನೀಕ್ಷಿಸಿ, ಅದನ್ನು ಮಡಚಿ ಜೀವಿನೋಳಗಿರಿಸಿಕೊಂಡನು. ಅದೇನೆಂದು ನಾನು ಕೇಳಿದರೆ ಪಿಟ್ಟಿನಲಿಲ್ಲ. ಕಣ್ಣು ನೋಡಿದರೆ ಕೆಂಪೇರಿತ್ತು. ಅದೇನೆಂದು ನಾನು ಮರಳಿ ಅತ್ಯಂತ ವಿನಯದಿಂದ ಕೇಳಿದರೂ ಆತ ಹೇಳಲೊಲ್ಲದೆ, ನೇರವಾಗಿ ಹಾಸಿಗೆಯ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದುಕೊಂಡನು. ಲಾಯರಿಯೂ, ಬಾಗಿಲು ಕಾಯುವವನೂ, ನಿರಾಶೆಯಿಂದ ಹೊರಟುಹೋದರು. ನಾನದೇ ಹಾಸಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಬರಾಡೋರ್ ಜತೆಯೆ ಒಂದರೆ ತಾಸು ಮಲಗಿದ್ದು, ಆ ಮೇಲೆ ನಿಧಾನವಾಗಿ, “ಅದೇನು ಬರಾಡೋರ್, ಫೊಂತಮಾರದಲ್ಲಿ ಏನಾಯಿತು?” ಎಂದು ಕೇಳಿದೆ. ಆಗಲೂ ಬರಾಡೋರ್ ಮಾತಾಡದಿದ್ದುದನ್ನು ಕಂಡು ಯಾರೋ ಸತ್ತಿರಬೇಕೆಂದು ನಾನು ಊಹಿಸಬೇಕಾಯಿತು.

ಅದೇ ಸಾಯಂಕಾಲ ಎಂಟು ಗಂಟೆಗೆ ನಮ್ಮ ಬಾಗಿಲಿನ ಆಚೆಯ ಪೆಜಿಯೆಂಜನ ಕೋಣೆಯಲ್ಲಿ ಏನೋ ಗಲಭೆ ನಡೆಯಿತು. ತುಸು ತಡೆದು ಪೆಜಿಯೆಂಜ ನಮ್ಮ ಕೋಣೆಯ ಬಾಗಿಲು ಬಡೆದು

“ಫಾಸಿಸ್ಟ್ ಎಕ್ಸ್‌ಚೇಂಜ್‌ನಿಂದ ಉತ್ತರ ಬಂದಿದೆ. ಪೊದೆಸ್ತಾ ಸಹಿ ಹಾಕಿರುವ ನಿನ್ನ ಶೀಲಪತ್ರದಲ್ಲಿ, “ರಾಷ್ಟ್ರದ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನಡತೆ ತೀರ ಕೆಟ್ಟದ್ದು” ಎಂದು ಬರೆದಿರುವುದರಿಂದ ಇಂಥ ಅಪರಂಜಿ ನಡತೆಯುಳ್ಳ ನಿಮಗೆ ಎಲ್ಲಿಯೂ ಕೆಲಸ ಸಿಗಲಾರದು. ಅಲ್ಲದೆ ಪೋಲೀಸರಿಗೂ ತಿಳಿಸಲಾಗಿದೆಯಂತೆ” ಎಂದು ಹೇಳಿ ಬಾಗಿಲನ್ನು ಧಡಾರನೆ ಹಾಕಿದನು. ಆತ ಹೋದ ಐದು ಮಿನಿಟಿನಲ್ಲಿ ದ್ವಾರಪಾಲಕ ಬಂದು ನಮ್ಮ ಕೋಣೆಯನ್ನು ಬೇರಾರಿಗೋ

ಬಾಡಿಗೆಗೆ ಕೊಟ್ಟಿರುವುದಾಗಿಯೂ, ನಾವಲ್ಲಿಂದ ಕೂಡಲೇ ಹೊರಚೀಕೆಂದೂ, ಹುಕುಂ ಮಾಡಿದನು.

ನಾವು ಭತ್ತ ಬಿಟ್ಟಾಗ ಕತ್ತಲಾಗಿತ್ತು. ನಾನು “ಇನ್ನೇನು ಮಾಡೋಣ?” ಎಂದು ಬರಾಡೋರ್‌ನನ್ನು ಕೇಳಿದೆ. ಆತ ಎನ್ನುತ್ತ ಕೊಟ್ಟಾನು ? ಏನೂ ಕೊಡಲಿಲ್ಲ.

ನನ್ನ ಕಾಲಿಗೆ ಬಲವಿರಲಿಲ್ಲ; ತಲೆ ತಿರುಗುತ್ತಿತ್ತು. ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ನಮ್ಮನ್ನು ಕಂಡವರೆಲ್ಲ ದೂರ ಸರಿಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಆಗ ಬರಾಡೋರ್‌ನ ರೂಪ ನೋಡಿದವರು ಯಾರಾದರೂ ಹೆದರಲೇ ಬೇಕು.

ಎಲ್ಲೆಲ್ಲೂ ಸುತ್ತಾಡಿ ಕೊನೆಗೆ ಎಲ್ಲಿದ್ದೇವೆಂದು ನೋಡಿದಾಗ ನಾವು ಸ್ಟೇಶನ್ ಚೌಕಕ್ಕೆ ಬಂದಿದ್ದೆವು. ಅನೇಕ ಕಾರಾಬಿನಿಯೇರಿ, ಸೈನಿಕರು, ಪೋಲೀಸರು ಹಾದಿಹೋಕರನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಿ, ಮಾತಾಡಿಸಿ, ಆ ಮೇಲೆ ಹೋಗುಗೊಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಮೋಟಾರ್‌ಕಾರನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಫಕ್ಟೆ ಒಬ್ಬ ತರುಣನು ನಮ್ಮ ಬಳಿಗೆ ಬಂದು ಬರಾಡೋರ್‌ಗೆ ‘ಗುಡ್ ಇವನಿಂಗ್’ ಎಂದು ಬರಾಡೋರ್‌ ಆತನನ್ನು ಸಶಂಕಿತ ನೇತ್ರದಿಂದ ಅವಲೋಕಿಸಿದನು. ಆ ತರುಣನು “ನಾನು ನಿನ್ನನ್ನೇ ಹುಡುಕುತ್ತಿದ್ದೆ ನೀನಿಲ್ಲಿ ಸಿಗದೆ ಹೋಗಿದ್ದರೆ ನಾಳೆ ನಿನ್ನನ್ನು ಫೊಂತಮಾರದಲ್ಲಾದರೂ ಕಾಣಬೇಕಾಗಿತ್ತು” ಎಂದಾಗ ಬರಾಡೋರ್‌, “ನನ್ನ ಹತ್ತಿರ ಒಂದು ಬಿಡಿ ಕಾಸೂ ಸಿಗಲಾರದು, ಆದ್ದರಿಂದ ನಿನ್ನ ಆಟಕ್ಕೆ ಬೇರೆ ಯಾರನ್ನಾದರೂ ಹಿಡಿ” ಎಂದು ಸಿಡುಕಿನಿಂದ ಹೇಳಿ ಮುಗಿಸಿದನು.

ತರುಣ ನಗಲು ತೊಡಗಿದ. ಆತ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಯಾಗಿರಬಹುದು. ಅವನ ಸ್ವದಿಂದಲೂ, ದೂಪದಿಂದಲೂ ಅವನ ಮೇಲೆ ಸಂಶಯ ಬದವಂತಿರಲಿಲ್ಲ. ಆತ “ಕಳೆದ ಬಾರಿ ನೀನು ಅವೆಷ್ಟಾನೋಕ್ಕೆ ಬಂದಾಗ ನಿಮ್ಮನ್ನೊಬ್ಬ ಪೋಲೀಸರು ಗುಪ್ತಕಾರ ಒಂದು ಹೋಟೆಲಿಗೊಯ್ದು ನೆನಪಿಲ್ಲವೆ ? ಅಲ್ಲಿ ನಿಮ್ಮನ್ನೆತ್ತಿಹಿಡಿದವನು ಯಾರು ? ನೆನಪಿದೆಯೆ?” ಎಂದು ಬರಾಡೋರ್‌ಗೆ ಕೇಳಿದ. ಬರಾಡೋರ್‌ ಅವನನ್ನೇ ಬಹಳ ಹೊತ್ತು ದಿಟ್ಟಿಸಿ, ಆ ಮೇಲೆ ಗುರುತು ಹಿಡಿದ ಹಾಗೆ ತೋರಿತು.

ನಾನು ಸಂದರ್ಭವನ್ನು ಕೈಯಿಂದ ಜಾರುವ ಮೊದಲೇ, “ನಮಗೇನಾದರೂ ತಿನ್ನುವುದಕ್ಕೆ ಕೊಂಚ ಹಣ ಕೊಡುತ್ತೀಯಾ ?” ಎಂದು ಅವನನ್ನು ಬೇಡಿದೆ. ಆ ಅವೆಷ್ಟಾನೋ ತರುಣ ನಮ್ಮನ್ನು ಒಂದು ಹೋಟೆಲಿಗೆ ಒಯ್ದು ಮೊಟ್ಟೆ ಚೇನು, ಇತ್ಯಾದಿ ತೆಗೆಯಿಸಿಕೊಟ್ಟು ಉಪಚರಿಸಿದನು.

ಬರಾಡೋರ್‌ ಇನ್ನೂ ಸಂಶಯದಿಂದ, “ಇದು ನಮಗೋ ? ಇದಕ್ಕೆ ಕೊಡಲು ನಮ್ಮ ಹತ್ತಿರ ಒಂದು ಕಾಸೂ ಇಲ್ಲ. ಮೊದಲೇ ಹೇಳಿ ಬಿಡುತ್ತೇನೆ !” ಎಂದನು. ಆತನ ಸಂಶಯ ನಿವಾರಿಸಲು ಆ ತರುಣನು ಗಲ್ಲಗೆ ಹೋಗಿ ಹಣ ಕೊಟ್ಟು ಮರಳಿ ನಮ್ಮ ಬಳಿ ಬಂದನು. “ಈತನಿಗೆ ಎಲ್ಲೋ ಹುಚ್ಚು ಹಿಡಿದಿರಬೇಕು” ಎಂಬ ದೃಢನಿಶ್ಚಯದ ಕಣ್ಣಿಂದ ಬರಾಡೋರ್‌ ನನ್ನನ್ನು ನೋಡಿದನು.

ಸ್ವಲ್ಪ ತಿಂಡಿ ಹೊಟ್ಟೆಗೆ ಹೋದ ಬಳಿಕ, “ಇಷ್ಟೆಲ್ಲ ಕಾರಾಬಿನಿಯೇರಿಗಳಿಗೂ, ಸೈನಿಕರಿಗೂ ಇಲ್ಲೇನು ಕೆಲಸ ?” ಎಂದು ಬರಾಡೋರ್ ಪ್ರಶ್ನಿಸಿದನು.

ತರುಣ, ‘ಅದೇನು ಗೊತ್ತಿಲ್ಲವೆ ? ಯಾವಾಗಲೂ ಇದ್ದದ್ದೇ, ಅಜ್ಞಾತ ಪುರುಷನ ಶೋಧ. ಈಗ ಕೆಲಗಾಲದಿಂದ ಈ ಅಜ್ಞಾತಪುರುಷನು ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಶಾಂತಿಗೆ ಭಂಗ ತರುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ಇವೊತ್ತು ಕಾರ್ಖಾನೆಯಲ್ಲಿದ್ದರೆ, ನಾಳೆ ಸೈನಿಕರ ಬರಾಕಿನಲ್ಲಿ, ಆಚೆನಾಡಿದು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದಲ್ಲಿ ಇರುತ್ತಾನಂತೆ. ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ನಾಲಾರ್ಕು ಕಡೆ ಒಂದೇ ಸಲ ಆತ ಪ್ರಶ್ನಿಸಿದುದೂ ಉಂಟು. ಎಂತೆಂಥ ದೊಡ್ಡ ಪಕ್ಷೇದಾರಿಗಳೆಲ್ಲ ಅವನ ಸುಳಿವು ಹಿಡಿಯಲು ನೇಮಕಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಈವರೆಗೆ ಸುಮಾರು ಆರೇಳು ಸಾವಿರ ಜನರನ್ನು ಅಜ್ಞಾತ ಪುರುಷರೆಂಬ ಸಂದೇಹದ ಮೇಲಿಂದ ಕೈದು ಮಾಡಿದ್ದಾಗಿರಬಹುದು. ಆದರೆ ಅಜ್ಞಾತ ಪುರುಷಕಾಟ ಮುಗಿದಂತಿಲ್ಲ. ಅವನ ಗುಟ್ಟಿನ ಪತ್ರಗಳು ಗುಟ್ಟಾಗಿಯೇ ಜನರ ಕೈಗೆ ಬೀಳುತ್ತಿವೆ. ಈಗ ಕೆಲವೇ ದಿನ ಹಿಂದೆ ಅಬ್ಬುಜಿಯಲ್ಲಿದ್ದನಂತೆ.’

“ಅಬ್ಬುಜಿಯಲ್ಲಿ ?” ಎಂದು ಬರಾಡೋರ್ ಆಶ್ಚರ್ಯಪಟ್ಟನು.

“ಅಷ್ಟೇ ಏಕೆ, ಸಬ್ಬೋನಾ. ಪೈಜಾ, ಅವೆಷ್ಟಾನೋ-ಎಲ್ಲೆಲ್ಲೂ ಇರುವನಂತೆ. ಅವನು ಪ್ರಶ್ನಿಸಿದ ಕೂಡಲೇ ರೈತರು ದಂಗೆ ಎಳುವರು ! ರೈತರು ದಂಗೆ ಎದ್ದಲ್ಲೆಲ್ಲ ಅವನಿದ್ದೇ ಇರುತ್ತಾನೆ.”

“ಯಾರವನು ? ಸೈತಾನನೇ ?”

“ಸೈತಾನ ಆಗಿರಲಿಕ್ಕೂ ಸಾಕು.”

“ಅವನಿಗೆ ಯಾರಾದರೂ ಘೊಂತಮಾರದ ಹಾದಿ ಒಂದು ಸಲ ತೋರಿಸಿದ್ದರೆ?”

“ಅವನಿಗೆ ಆ ಹಾದಿ ಯಾವಾಗಲೋ ಗೊತ್ತಾಗಿದೆ.”

ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಸೈನಿಕರು ಹೋಟೆಲಿಗೆ ಬಂದು ಶೋಧಕ್ಕೆಳಿದರು. ನಮ್ಮ ಮೂವರ ಪೇಶುಗಳನ್ನೂ ಪರೀಕ್ಷಿಸಿದರು. ಆ ತರುಣನ ಮೇಜಿನ ಬಳಿಯಿದ್ದ ಒಂದು ಚಿಕ್ಕ ಗಂಟನ್ನು ನೆಲದಿಂದ ಹೆಕ್ಕಿ ಬಿಡಿಸಿ ಅದರೊಳಗಿನ ಕಾಗದಗಳನ್ನು ನೋಡಿ ಕಿಡಿ ಕಿಡಿಯಾಗಿ, “ಯಾರದಿದು? ಯಾರದು ?” ಎಂದು ನಮ್ಮನ್ನು ಗದರಿಸಿ, ಬಳಿಕ ನಮ್ಮನ್ನು ಕೈದು ಮಾಡಿದರು. ಬರಾಡೋರ್ ಆ ಗಂಟಿನಲ್ಲಿ ಏನೋ ಕಳವಿನ ಸಾಮಾನಿರಬೇಕೆಂದೂ, ಸೈನಿಕರು ನಮ್ಮನ್ನು ಕಳ್ಳರೆಂದು ಬಗೆದಿರಬೇಕೆಂದು ಎಣಿಸಿ, ನಾವು ಕಳ್ಳರೆಲ್ಲ ನಾಚಿಗೆಯಿಲ್ಲವೇ ನಿಮಗೆ, ಕಳ್ಳರೆಲ್ಲದವರನ್ನು ಹಿಡಿಯುವುದಕ್ಕೆ ? ನಮ್ಮ ಹತ್ತಿರ ಇದ್ದುದನ್ನೇ ಕದ್ದ ಕಳ್ಳರೆಷ್ಟು ಬೇಕು ? ಫಾಸಿಸ್ಟ್ ಎಕ್ಸಾಂಜೆ ಮೊದಲನೆಯ ನಂಬರು ಕಳ್ಳ, ಅಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಮೂವತ್ತೈದು ಲಿರೆ ಕನುಗೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಪೆಜಿಯೆಂಜನೂ ಕಳ್ಳನೇ, ಮತ್ತೇನು ? ಇಷ್ಟು ಲಿರೆ ಕದ್ದಿದ್ದಾನೆ. ಇವರೆಲ್ಲ ಕದ್ದದ್ದಕ್ಕೆ ನಮ್ಮ ಮೇಲೆ ಕಳ್ಳತನದ ಅಪವಾದವೇ. ನಿಜವಾಗಿ ನೋಡಿದರೆ ಕಂಪ್ರಾಹ್ಮದಾರನಷ್ಟು ದೊಡ್ಡ ಕಳ್ಳ ಯಾರಿದ್ದಾನೆ ?” ಎಂದು ಕೂಗಿದನು.

ಪೋಲೀಸು ಕಚೇರಿಯಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಹಾಗೆ ಎಷ್ಟೋ ಜನ ಕೈದಾಗಿ ಬರುವುದೂ ಹೋಗುವುದೂ, ನಿರಂತರವಾಗಿ ನಡೆದಿತ್ತು. ಆ ತುಣುಕು ಪಿಸುಮಾತಿನಲ್ಲಿ, “ಅಜ್ಞಾತ ಪುರುಷನನ್ನು ಹುಡುಕುತ್ತಾ ಇದ್ದಾರೆ !” ಎಂದ. ಆಗ ಬರಾರ್ಥೋಗ್ಗೆ ತುಸು ಸಮಾಧಾನವಾಯಿತು. ಕಳ್ಳತನದ ಅಪವಾದ ಇಲ್ಲ ತಾನೇ .

ಅಲ್ಲಿಂದ ನಮ್ಮನ್ನೊಂದು ಕೊಠಡಿಯಲ್ಲಿ ಹಾಕಿದರು. ನಾವು ತಲೆಯ ಮೇಲೊಂದು ಮಾಡು ದೊರೆಯಿತಲ್ಲಾ ಎಂದು ಉಸಿರ್ಗರೆದು ಅಲ್ಲೇ ಕುಳಿರಿಸಿದವು. ನಾಳೆ ಮುಂಜಾನೆ ಏನಾದರೂ ತಿನ್ನಲಿಕ್ಕೆ ತರದೆ ಇರುತ್ತಾರೆಯೆ ? ಆ ಮೇಲೆ ಸುದೂರ ಭವಿಷ್ಯದ ಯೋಚನೆ ಮಾಡಿದರಾಯಿತು ಎಂದುಕೊಂಡೆವು.

ನಮಗಿಂತ ಮೊದಲೇ ಆ ಕೊಠಡಿಗೆ ಬಂದಿದ್ದ ಕೈದಿಗಳಿಬ್ಬರು ಕೋಟನ್ನು ಒತ್ತಿಟ್ಟು ತಲೆದಿಂಬಾಗಿ ಮಾಡಿ ಮಲಗಿದುದನ್ನು ನೋಡಿ ನಾನೂ ಅವರನ್ನನುಸರಿಸಿದೆ. ಬರಾರ್ಥೋಗ್ಗೆ ಮಾತ್ರ ಆ ಅವೆಷ್ಟಾನೋ ತುಣುಕು ಹತ್ತಿ ಸಲ್ಲಪಿಸುತ್ತ ಕೋಣೆಯಲ್ಲಿ ಅತ್ತಿದ್ದಿತ್ತು ಅಡ್ಡಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಹತ್ತಿದನು. ಆ ಅವೆಷ್ಟಾನೋ ಮನುಷ್ಯ ಅವನಿಗೆ ಪಿಸುಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಹೇಳುವುದೇನೆಂದು ನನಗೆ ಕೇಳಿಸುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಬರಾರ್ಥೋಗ್ಗೆ ತಕ್ಕ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಮೇಲ್ನಿಯಲ್ಲೇ ಕೂಗುತ್ತಿದ್ದನು.

“ಈ ಅಜ್ಞಾತ ಪುರುಷನ ಕಟ್ಟುಕತೆಯನ್ನು ನಾನು ನಂಬುವುದಿಲ್ಲ. ಆತ ಪಟ್ಟಣಿಗನೋ ? ಅಥವಾ ಹಳ್ಳಿಯ ರೈತನೋ ? ಪಟ್ಟಣಿಗನಾದರೆ ಅವನಿಗೆ ಅಬ್ಬುಜ್ಜಿಗೆ ಹೋಗುವ ಅಗತ್ಯವೇನು ? ಪಟ್ಟಣಿಗರು ಇದ್ದಲ್ಲೇ ಸಂಪತ್ತಿನಲ್ಲಿಲ್ಲವೇ ? ರೈತರಿಗೆ ಮೋಸ ಮಾಡಿ, ಮಾಡಿ, ಇವರ ಸಂಪತ್ತು ಬೆಳೆದಿದೆ. ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿಯೂ ಬಡವರಿಲ್ಲವೆಂದಲ್ಲ. ಪೆಟ್ಟಿನೋ ಗೊರಿಯಾನೋಗೆ ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲೇ ಎಂಥ ಬನ್ನ ಉಣಬೇಕಾಯಿತು ? ಹಾಗೆ ನೋಡಿದರೆ ನಮ್ಮ ಲಾಯರಿ ಪೆಜಿಯಂಜ ಕೂಡ ಅಂಥ ವಿಲಾಸ ವೈಭವದಲ್ಲಿ ತೇಲುತ್ತಾ ಇಲ್ಲ. ಆದರೆ ಇದರಲ್ಲಿ ಒಂದು ವಿಷಯ ನಾವು ಮರೆಯಬಾರದು-ಹೀಗೆ ಕಷ್ಟಪಡುವ ಜನ ಯಥಾರ್ಥವಾಗಿ ಪಟ್ಟಣದವರಲ್ಲ ; ಅಬ್ಬುಜ್ಜಿಯಿಂದ ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಬಂದವರು.”

ಬರಾರ್ಥೋಗ್ಗೆ ದನಿ ತಗ್ಗಿಸಲು ಭಾರಿ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಿದರೂ ಸ್ಫೂರ್ತಿ ಬಂದಾಗ ನಮ್ಮ ಕೊಠಡಿಯ ಕೈದಿಗಳಿಗೆ ಮಾತ್ರವಲ್ಲ, ಹೊರಗಿನವರಿಗೂ ಕೇಳಿಸುವಂತೆ ಬೊಬ್ಬಿಡುತ್ತಿದ್ದನು.

“ಆ ಗಂಟಿನಲ್ಲಿ ಪೇಪರಿತ್ತು ಎಂದೆಯಲ್ಲವೆ ? ಒಟ್ಟು ಪೇಪರಿನ ಕ್ರಮ ಎಷ್ಟಾದೀತು ? ಅದರಲ್ಲಿಯೂ ಅಜ್ಞಾತ ಗಚೇಟಿಗೆ ಎಷ್ಟು ಬೆಲೆ ಬರಬಹುದು ?”

ಆ ತುಣುಕು ಬರಾರ್ಥೋಗ್ಗೆ ಮೆಲ್ಲನೆ ಉಸುರಬೇಕೆಂದು ಎಷ್ಟು ಸಲ ಯಾಚಿಸಿದರೂ ಆವೇಶ ಬಂದಾಗ, ಬರಾರ್ಥೋಗ್ಗೆನನ್ನು ತಡೆಯುವುದು ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ.

“ಪಟ್ಟಣದವರಿಗೆ ಸುಖಕ್ಕೇನು ಕಡಮೆ ? ಕಷ್ಟಪಡುವುದಕ್ಕೆ ರೈತರು ಇದ್ದಾರೆ. ಬೇಕಾದಷ್ಟು ಉಂಡು ತಿಂದು ಪಟ್ಟಣಿಗರು ಸುಖ ಸಂತೋಷದಲ್ಲಿರಬಹುದು. ಅವರ

ಮೇಲೇನೂ ಕು ತೆರಿಗೆ ಇಲ್ಲ ಕೆಲಸ ಮಾಡದೇನೆ ಅವರಿಗೆ ಕೈ ತುಂಬ ಹಣ ದೊರೆಯುತ್ತೆ ನಾವು ಸ್ವತಃ ಹೊಡೆತ ತಿನ್ನದೆ, ಇನ್ನೊಬ್ಬರಿಗೆ ಕೊಟ್ಟರೇನೆ ದಿವಸಕ್ಕೆ ಇಪ್ಪತ್ತು ಲಿರೆ ಸಿಗುತ್ತಂತಲ್ಲವೆ? ಅವರು ನಮಗೆ ಬೇಕಾದ ಹ್ಯಾಟು, ಬಟ್ಟೆ ಚರ್ಮ ಇವಕ್ಕೆ ಎಷ್ಟು ಬೆಲೆ ಹಾಕುತ್ತಾರೆ, ಗೊತ್ತಿದೆಯೆ?... ನಮ್ಮ ರೈತ ಜನ ಯಥಾರ್ಥವಾಗಿ ಕ್ರಿಯಿಗುಳು. ಎಲ್ಲರಿಗೂ ನಾವು ಬೇಟಿಯ ರೂಪದಲ್ಲಿದ್ದೇವೆ. ಯಾರೂ ನಮ್ಮನ್ನು ತುಳಿಯಬಹುದು. ಯಾರೂ ಮೋಸ ಮಾಡಬಹುದು. ಸಿರ್ಕೊಸ್ವಂಜನೇ ಕಡೆಗೆ ನಮ್ಮ ವೈರಿಯಾದ.”

ಅವೆಜ್ಜಾನೋ ತರುಣ ಬರಾಡೋ ಮತನ್ನು ಜಾಗತೆಯಿಂದ ಆಲಿಸಿ “ನೀನು ಹೇಳುವುದೆಲ್ಲ ನಿಜವೆ ? ರೈತ ಜನವೆಲ್ಲ ನಿನ್ನ ಹಾಗೆಯೇ ಹೇಳುತ್ತದೆಯೆ ?” ಎಂದು ಮೆಲ್ಲನೆ ಪ್ರಶ್ನಿಸಿದನು.

ಕೂಡಲೇ ಬರಾಡೋ, “ನನಗೊಂದು ಅರ್ಥವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಈ ಪಟ್ಟಣಿಗರು ಒಂದು ಪ್ರಸ್ತಾ ಅಚ್ಚು ಹಾಕಿ ಅದನ್ನು ರೈತರಿಗೆ ಧರ್ಮಾರ್ಥವಾಗಿ ಯಾತ್ರೆ ಕೊಡುತ್ತಾರೋ? ಈ ಅಜ್ಞಾತ ಪುರುಷನಿಗೆ ತನ್ನ ಪಾಡಿಗೆ ತಾನಿರುವುದಕ್ಕೆ ಯಾತ್ರೆಗಾಗುವುದಿಲ್ಲವೋ ? ಬಹುಶಃ ಆತ ಒಬ್ಬ ಕಾಗದದ ವ್ಯಾಪಾರಿ ಇದ್ದು ಕಾಗದ ಖರ್ಚಾಗುವ ಸಲುವಾಗಿ ಈ ವ್ಯಾಪ್ತಿ ಹಿಡಿದಿರಬೇಕು.”

“ನೀನೀಗ ನನಗಂದೆಯಲ್ಲವೇ, ಆ ಜನರೆಲ್ಲ ಹುಚ್ಚು ಹಿಡಿದವರೆ ? ಹಾಗೆ ಹುಚ್ಚಲ್ಲವಾದರೆ ಮತ್ತೂ ಜೈಲಿಗೆ ಹೋಗುವುದರಲ್ಲೇನು ಸಂತೋಷವಿದೆ ? ಸರಕಾರ ಗುಂಡಿಕ್ಕಿತ್ತಲ್ಲ, ಆ ಜನರ ಉದ್ದೇಶವಾದರೂ ಏನಿತ್ತು ? ಗುಂಡಿನೇಟು ತಿಂದು ಬಾಯಿ ಬಿಡುವುದರ ಬದಲು ಅವರ ಪಾಡಿಗೆ ಅವರಿರಬಹುದಿತ್ತಲ್ಲವೆ ?”

ಅವೆಜ್ಜಾನೋ ತರುಣನಿಗೆ ಇಷ್ಟು ಹೊತ್ತಿಗಾಗಲೇ ಬರಾಡೋನ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳೆಲ್ಲ ಸ್ವತಃ ತನಾಗಿಯೇ (ಬರಾಡೋನಿಗೆ) ಉದ್ದೇಶಿಸಿ ಹೇಳುವೆಂದು ಗೊತ್ತಾಯಿತು ಹೌದು, ನನ್ನ ಪಾಡಿಗೆ ತಾನಿರಬೇಕೆಂಬ ಅವನ ಗುರಿಗೆ ಮಣ್ಣು ಮುಚ್ಚಿತ್ತು. ಪೊದೆಸ್ತಾನ ಶೀಲಪತ್ರದ ಮೇಲಿಂದ ಅವನಿಗೆ ಇನ್ನು ಯಾವ ಕೆಲಸವೂ ದೊರೆಯಲಾರದು. ಹೊಲ ಕೊಳ್ಳುವ ವಿಚಾರ ಗಾಳಿಗೋಪುರವೇ ಆಯಿತು. ಹೀಗಾಗಿ ಬರಾಡೋನ ಪೂರ್ವಕಾಲದ ಭಾವನಾವೇಶ ಮರಳಿ ಚೇತರಿಸಿರಬೇಕು.

ಮಾತು ಬರಬರುತ್ತ ಪರದೇಶಗಳ ಕಡೆಗೆ ತಿರುಗಿ ರಶಿಯಾಕ್ಕೆ ಮುಟ್ಟಿತು. ಬರಾಡೋ “ರಶಿಯಾ ಎಂಬುದೊಂದಿದೆಯೆ ? ನೀನು ಸತ್ಯವಾಗಿ ಹೇಳು, ಇಷ್ಟೆಲ್ಲಾ ಮಾತಾಡುತ್ತಾರಲ್ಲ, ಅಂಥ ರಶಿಯಾ ಒಂದು ಇದ್ದೀತೆ ? ಎಲ್ಲರೂ ಮಾತಾಡುವುದೇ ಹೊರತು ಹೋದಮದು ಯಾರಿದ್ದಾರೆ? ರೈತರು ಎಲ್ಲ ದೇಶಕ್ಕೆ...ಅಮೇರಿಕಾ, ಆಫ್ರಿಕಾ, ಫ್ರಾನ್ಸಿಗೂ-ಹೋಗುತ್ತಾರಾದರೂ ರಶಿಯಾಕ್ಕೆ ಯಾಕೆ ಹೋಗಲಿಲ್ಲ ?” ಎಂದು ಪ್ರಶ್ನಿಸಿದ.

ಕೆಲವು ವಿಚಾರಗಳಲ್ಲಿ ಬರಾಡೋನ ನಂಬುಗೆ ಅವಿಚಲವಾಗಿತ್ತು. ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದ ಮಟ್ಟಿಗೆ, “ಭಾಷಣ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವೆ? ನಾವೇನು ಲಾಯರಿಗಳೇ ಅದನ್ನು ಬೇಡುವುದಕ್ಕೆ ?

ಪ್ರಚಾರ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವೇ ? ನಾವೇನು ಮುದ್ರಣಾಲಯದೊಡೆಯರೆ ? ನಮಗೆ ಬೇಕಾಗಿರುವುದು ದುಡಿಯುವ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ; ಭೂಮಿ ಕೊಳ್ಳುವ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ! ಇದರ ಕರಿತು ಯಾವ ಗಂಟಲೂ ಒಣಗುವುದಿಲ್ಲವೆ ?” ಎಂದು ಹೇಳಿದನು.

ಅಷ್ಟಾಗುವಾಗ ನನಗೆ ನಿದ್ರೆಬಿದ್ದಿರಬೇಕು. ನಡುವೆ ನನಗೆ ಬರಾಡೋರ್ ಎಚ್ಚರಿಸಿ, “ನಿನಗೆ ರಾಜಕುಮಾರ ಟೋಲೋರ್ನಿಯಾದ ನಿಜವಾದ ಕಥೆ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ” ಎಂದಾಗ, ಅವರಿಬ್ಬರೂ ನನ್ನ ಕಾಲಬುಡದಲ್ಲಿ ಕೂತು ಸಂವಾದ ನಡೆಯಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ನಾನು, “ನಿನ್ನ ಕತೆ ನನಗೆ ಬೇಡ. ಎಲ್ಲ ರಾಜಕುಮಾರರ ಕತೆಯೂ ಒಂದೇ. ನನಗೆ ನಿದ್ರೆ ಬರುತ್ತೆ” ಎಂದೆ. ಬರಾಡೋರ್ “ಲೋ, ಇಲ್ಲಿ ಕೇಳು, ಈ ರಾಜಕುಮಾರ ಟೋಲೋರ್ನಿಯಾ ರಾಜಕುಮಾರನೂ ಅಲ್ಲ, ಅವನ ಹೆಸರು ಟೋಲೋರ್ನಿಯವೂ ಅಲ್ಲ.” ಎಂದು ಹೇಳಿದಾಗ “ನಿನಗೆ ಹಾಗೆ ಕನಸು ಬಿತ್ತೇನು ?” ಎಂದು ನಾನು ಗುಂಗಿನಲ್ಲಿಯೇ ಕೇಳಿದನು.

“ಭೂಸುರನೆಂದು ರೈತರು ಪೂಜೆ ಮಾಡುವ ಈ ‘ರಾಜಕುಮಾರ’ ಟೋಲೋರ್ನಿಯಾ ನೂರು ವರ್ಷ ಹಿಂದೆ ಫ್ರೆಂಚ್ ಸೇನೆಯ ಒಬ್ಬ ಸಾಧಾರಣ ಸಿಪಾಯಿಯಾಗಿ ನಮ್ಮ ದೇಶಕ್ಕೆ ಕಾಲಿಟ್ಟನು. ಅವನು ರಾಜಕುಮಾರನಾಗುವುದಂತಿರಲಿ, ಅವನಿಗೊಂದು ಒಳ್ಳೆಯ ಹೆಸರು ಕೂಡ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಅವನೊಬ್ಬ ಫ್ರೆಂಚ್ ಮನುಷ್ಯ ವರ್ತಕ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿಯೂ, ಉಪ್ಪಿನಲ್ಲಿಯೂ ವ್ಯಾಪಾರ ಮಾಡಿ ಪಾದ್ರಿಗಳಿಂದಲೂ ಪೀಡೆ ಮೊಂಟಿಗಳಿಂದಲೂ ಹಣದೋಚಿದನು. ಸಿಕ್ಕಿಸಿಕ್ಕಂತೆ ಅವನು ಹಣ ಸೆಳೆದುಕೊಂಡ ಸಾಹಸಕ್ಕಾಗಿ ಅವನಿಗೆ ಮೊದಲು ಡ್ಯೂಕ್ ಪದವಿಯೂ ಆ ಮೇಲೆ ರಾಜಕುಮಾರನೆಂಬ ಬಿರುದೂ ಸಿಕ್ಕಿತು.....

“ಏನು ಕನಸು ಬಹಳ ಚೋರಾಗಿಯೇ ಇದೆಯಲ್ಲ ?” ಎಂದೆ ನಾನು. ಬರಾಡೋರ್ನ ಕ್ಷುಣ್ಣಕೆ ನಂಬುವುದಕ್ಕೆ ನಾನೇನು ಮಗುವೆ ? ಈ ಬರಾಡೋರ್ ಯಾವಾಗಲೂ ಹೀಗೆಯೇ-ಅಜ್ಜಿ ಕತೆ ಹೇಳುವುದು.

ಅವರ ಸಂವಾದ ಮುಂದುವರೆಯಿತು. ನನಗೆ ಮರಳಿ ಎಚ್ಚರವಾದಾಗ ಅಪೆಚ್ಚಾನೋ ತರುಣ ನನ್ನ ಬಳಿಯಲ್ಲಿ ನಾನು ಎಚ್ಚರಾಗುವುದನ್ನೇ ಕಾದು ಮಲಗಿದಂತಿತ್ತು. ನಾನು ಕಣ್ಣು ತೆರೆದೊಡನೆ ಆತ ‘ಬರಾಡೋರ್ನ ಮೇಲೆ ನಿನಗೆ ವಿಶ್ವಾಸವಿದೆಯೆ?’ ಎಂದು ಕೇಳಿದ. ನಾನು “ಹೌದು” ಎಂದೆ.

“ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ರೈತನೂ ಅವನ ಮೇಲೆ ವಿಶ್ವಾಸ ಇಡಬೇಕು. ನೀನು ಫೊಂತಮಾರಾಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬನ ಹತ್ತಿರವೂ ಅವನನ್ನು ನಂಬಬೇಕೆಂದು ಹೇಳು. ಅವನ ಗತಿ ಈ ಬಗೆಯಾಗಿ ಆದುದು ತೀರ ಶೋಚನೀಯ. ಅವನಂಥ ರೈತವ್ಯಕ್ತಿ ಇಡಿ ಇಟಲಿಯ ಬೇರೆ ಯಾರೂ ಇಲ್ಲ ಎಂಬುದನ್ನು ನೀನು ಫೊಂತಮಾರಿಗಳಿಗೆ ತಿಳಿಸು. ಇಂದೋ ನಾಳೆಯೋ ನಿಮಗೆ ಬಿಡುಗಡೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ಎಲ್ಲ ನಿನಗೆ ಹೇಳುವುದಕ್ಕೆ ಸಮಯವಿಲ್ಲ. ಬರಾಡೋರ್

ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ನಿನಗೆಲ್ಲವನ್ನೂ ವಿವರಿಸುತ್ತಾನೆ. ಸ್ವಾರ್ಥೋನೆಗೂ, ಬರಾರ್ಥೋಗೆ ಗೊತ್ತಿದೆ” ಎಂದು ಆ ತರುಣ ಅತಿ ವಿಶ್ವಾಸದ ಸ್ವರದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದನು.

ಎಂಟು ಗಂಟೆಗೆ ಒಂದು ಬೋಗುಣಿ ಕಾಫಿ ಬಂದಾಗ ಬರಾರ್ಥೋ ಇಷ್ಟು ಹೊತ್ತು ಅತ್ತಿತ್ತ ಶತಪಥ ತಿರುಗುವುದನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಆ ಕಾವಲುಗಾರನ ಹತ್ತಿರ, “ನನಗೆ ಪೋಲೀಸ್ ಮುಖಂಡನನ್ನು ಈಗಲೇ ಕಾಣಬೇಕು” ಎಂದನು. ಆ ಕಾವಲುಗಾರ “ನಿನ್ನ ಸರ್ತಿಯೂ ಬರುತ್ತೇ ಅವಸರ ಬೇಡ !” ಎಂದು ಹೇಳಿ ಹೊರಟುಹೋದನು.

ಇದನ್ನು ಕೇಳಿದ ಅವೆಷ್ಟಾನೋ ತರುಣ ಗಾಬರಿಯಾದ. ಒಂಭತ್ತು ಗಂಟೆಗೆ ನಮ್ಮ ಮೂವರನ್ನು ಪೋಲೀಸರಲ್ಲಿಗೆ ಕರೆದೊಯ್ಯಲಾಯಿತು. ಬರಾರ್ಥೋ ಮುಂದೆ ಹೋಗಿ, “ಎಲ್ಲಾ ಹೇಳಿಬಿಡುತ್ತೇನೆ ಸಾರ್ !” ಎಂದು ಉಸುರಿದ. “ಸರಿ” ಎಂದು ಪೋಲೀಸ್ ಅಧಿಕಾರಿ ಸಮ್ಮತಿಸಿದ. ಬರಾರ್ಥೋ, “ಹೋಟೆಲಿನಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿದ ಪೇಪರಿನ ಗಂಟು ನನ್ನದು. ಅದನ್ನು ರೈತರಿಗೆ ಹಂಚುವುದಕ್ಕೇಂದು ತಂದಿದ್ದೆ. ನಾನೇ ಅಜ್ಞಾತ ಪುರುಷ !” ಎಂದು ಬಡುಡನೆ ಹೇಳಿ ಬಿಟ್ಟನು.

ಹತ್ತನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯ

ಹಾಗೂ ಹೀಗೂ ಕ್ಷುಣ್ಣೆಗೆ ಅಜ್ಞಾತಪುರುಷ ಬಲೆಗೆ ಬಿದ್ದಾನೆಂದಾಯಿತು. ವರ್ತಮಾನ ಸಿಕ್ಕಿದೊಡನೆ ಫಾಸಿಸ್ಟ್ ಮುಖಂಡರೂ, ಸರಕಾರಿ ಅಧಿಕಾರಿಗಳೂ, ಪೋಲೀಸು ಕಚೇರಿಗೆ ಧಾವಿಸಿ ಬಂದರು. ಓಹೋ, ಅಜ್ಞಾತ ಪುರುಷ ರೈತರವನೋ ?.....ಸರಿ, ಸರಿ !

ಇವನನ್ನು ನಗರಪಟ್ಟಣಗಳಲ್ಲಿ ಹುಡುಕಾಡಿದರೆ ಇವನೆಂತು ಸಿಕ್ಕಾನು ? ನಾಗರಿಕರಾಗಲೀ, ಪಕ್ಷಿಣಿಗರಾಗಲೀ ಒಬ್ಬರನ್ನೂ ಬಿಡದೆ ಕಾರ್ಡ್-ಸೂಚಿಯಲ್ಲಿ ಸೇರಿಸಿ ಆಗಿತ್ತು ; ಅವರ ಹೆಸರು ಬರೆದಾಗಿತ್ತು ; ಅದರ ಮೇಲೆ ರಬ್ಬರ್ ಸ್ಟಾಂಪು ಒತ್ತಿ ಆಗಿತ್ತು. ಆದರೆ ರೈತರನ್ನು ಯಾರು ಲೆಕ್ಕ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ ? ರೈತರ ವಿಷಯ ಯಾರಿಗೆ ಗೊತ್ತು ? ರೈತ ಜನರನ್ನರಿತ ಸರಕಾರ ರೋಮ್ ನಗರದಲ್ಲಿನ್ನೂ ಹುಟ್ಟಿರಲಿಲ್ಲ; ಇಲ್ಲದೆ ರೈತರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬೊಬ್ಬರನ್ನೂ ಕಾರ್ಡ್ ಇಂಡೆಕ್ಸ್ ಮಾಡಿ, ರಬ್ಬರ್ ಸ್ಟಾಂಪು ಒತ್ತಿ ಹೆಸರು ಬರೆಯಿಸುವುದು ಸಾಧ್ಯವಾಗುವ ಕೆಲಸವೆ ?

ಅಂತೂ ಅಜ್ಞಾತಪುರುಷ ಒಬ್ಬ ರೈತ ! ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ದೊಡ್ಡ ಅಧಿಕಾರಿಗೂ ಬರಾರ್ಥೋನನ್ನು ತೋರಿಸಲಿಕ್ಕಾಗಿ ಬರಾರ್ಥೋ ಪದೇ ಪದೇ ಕೊಠಡಿಯಿಂದ ಹೋಗಬೇಕು, ಜಾಗರೂಕತೆಯ ಸಲುವಾಗಿ ನಾವು ಮೂರು ಜನ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ! ಕೊಠಡಿಗೆ ಹೋಗಬೇಕಾಗಿ ಬಂತು. ಆದರೆ ಮತ್ತೆ ಕೆಲ ದಿನ ನಮ್ಮ ಮೂವರನ್ನು ಪ್ರಶ್ನಾರ್ಥವಾಗಿ ಆಗಾಗ ಜತೆಯಾಗಿಯೇ ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು.

ಪೋಲೀಸರಿಗೆ ಆ ಮುದ್ರಣಾಲಯ ಎಲ್ಲಿದೆ ? ಅಚ್ಚು ಹಾಕುವವನು ಯಾರು ? ಅವನಿಗೆ ಸಹಾಯಕಾರರು ? ಎಂಬಿತ್ಯಾದಿ ಸರ್ವ ವಿಷಯವನ್ನೂ ಬರಾರ್ಥೋನಿಂದ ತಿಳಿಯುವ ಕುತೂಹಲವಿದ್ದರೂ, ಬರಾರ್ಥೋ ಯಾವಾಗಲೂ ತುಟಿ ಕಚ್ಚಿಕೊಂಡೇ ಇರುತ್ತಿದ್ದುದರಿಂದ, ಅವರ ಬಯಕೆ ಈಡೇರಲಿಲ್ಲ.

ವಿಚಾರಣೆ ಮುಂದುವರಿದಂತೆ ಬರಾರ್ಥೋನನ್ನು ಗುರುತು ಹಚ್ಚುವುದೇ ಕಷ್ಟವಾಯಿತು. ಕಣ್ಣಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಇದ್ದ ಕರಿ ಬಣ್ಣದ ಹೊಡೆತದ ಗುರುತು ವಿಚಾರಣೆಗಳಧಿಕಾರದಂತೆ ಅವನ ದೇಹದ ಎಲ್ಲೆಡೆಗಳಲ್ಲೂ ಮೂಡಿದವು. ನಾನಾ ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಚಿತ್ತೊಂಸೆಯ ಚಿಹ್ನೆ ಮೂಡಿದ ಅವನು ತುಟಿ ಬಿಚ್ಚಿಲ್ಲ; ಪೋಲೀಸರ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಉತ್ತರಿಸಲಿಲ್ಲ. ತುಟಿ ಹರಿದು ಅದನ್ನು ಹಚ್ಚುವುದು ಸಾಧ್ಯವಾದಾಗ ತನ್ನ ನಿರಾಕರಣೆಯ ದೃಢತೆಯನ್ನರಹಲು ಬರಾರ್ಥೋ ಹಲ್ಲು ಕಚ್ಚಿ ನಿಲ್ಲುತ್ತಿದ್ದನು.

ಒಂದು ದಿನ ವಿಶೇಷ ವಿಚಾರಣೆ ನಡೆದು ನನಗೂ ಕರೆ ಬಂತು. ನನ್ನನ್ನೊಂದು ಬೇಂಚಿಗೆ ಕಟ್ಟಿ ಅಂಗಾತ ಮಲಗಿಸಿ, ಚರ್ಮದ ಚಾಟಿಯಿಂದ ನನಗೆ ಸೇವೆ ತೊಡಗಿತು.

ಬೆನ್ನ ಮೇಲೆ ಕೆಂಡದ ಮಳೆ ಕಾರುವಂತೆಯೂ, ಅಥವಾ ಬೆನ್ನಲ್ಲಿ ರಂಧ್ರಕೊರೆದು ಬೆಂಕಿಯ ದ್ರಾವಕವನ್ನು ಸುರಿಯುತ್ತಿರುವಂತೆಯೂ, ಹೊಟ್ಟೆಯೊಳಗೆ ತಳವಿಲ್ಲದೊಂದು ಬಾವಿ ತೋಡುವಂತೆಯೂ, ನನಗೆ ಆಗ ಅನುಭವವಾಯಿತು.

ತಿಳಿವು ಮೂಡಿದಾಗ ನನ್ನ ಬಾಯಿಂದ ಸೂಸಿದ ನೆತ್ತರು ಒಂದು ಹೊಳೆಯಾಗಿ ಬೆಂಚಿನ ಮೇಲೆ ಹರಿದಿತ್ತು. ಗಂಟಲು ಸುಡುತ್ತಿದ್ದುದರಿಂದ ನಾನು ನನ್ನ ನೆತ್ತರನ್ನು ನಾಲಗೆಯಿಂದ ನೆಕ್ಕಿದೆನು.

ಮದದಿನ ಅವೆಚ್ಚಾನೋ ತರುಣನ ಬಿಡುಗಡೆಯಾಯಿತು.

ಬರಾರೋನನ್ನೂ, ನನ್ನನ್ನೂ ಗುಪ್ತಚರನಂತೆ ಕಾಣುವ ಇನ್ನೊಬ್ಬ ಮನುಷ್ಯನ ಜತೆಗೆ ಒಂದೇ ಕೊಠಡಿಗೆ ಕಳಿಸಲಾಯಿತು. ನಾನವನಿಗೆ ಆ ಮನುಷ್ಯನ ಕುರಿತಾದ ಸಂಶಯವನ್ನು ಸೂಚಿಸಿದಾಗ ಆತ, “ನನಗೇನು ? ಹೇಳುವುದೆಲ್ಲವನ್ನೂ ನಾನು ಹೇಳಿ ಆಯಿತು ; ಇನ್ನೇನಿದೆ ?” ಎಂದ. ಅವೆಚ್ಚಾನೋ ತರುಣನಿಗೆ ಬಿಡುಗಡೆಯಾದುದನ್ನು ನಾನವನಿಗೆ ಹೇಳಿದಾಗ ಆತ “ನಾವು ಏನಾದರೂ ಒಂದು ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡಬೇಕು. ನೋಡು, ಈ ಆಟ ಎಷ್ಟು ದಿನ ನಿಭಾಯಿಸೀತು. ಈಗಲೇ ನನಗೆ ಬೇಸರ ಬಂದಿದೆ. ಇನ್ನು ಮೋಜು ಸಾಕು” ಎಂದನು.

ಆದರೆ ಮೋಜಿಗಳಿವಷ್ಟು ಸುಲಭದಲ್ಲಿ ಅದರಿಂದ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಸಾಧ್ಯವಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಪೋಲೀಸರ ಹತ್ತಿರ ನಾನು ಹಿಂದೆ ಹೇಳಿದ್ದೆಲ್ಲ ಸುಳ್ಳೆಂದು ಎಷ್ಟು ಹೇಳಿಕೊಂಡರೂ ಅವರು ನಕ್ಕು “ಒಂದೋ ನಿನಗೆ ತಿಳಿದದ್ದನ್ನೆಲ್ಲ ಹೇಳು, ಇಲ್ಲವೋ ಬರುವುದನ್ನನುಭವಿಸು!” ಎಂದು ಕೊಠಡಿಗೆ ಅಟ್ಟುತ್ತಿದ್ದರು.

ಆ ಸಾಯಂಕಾಲ ಬರಾರೋನಿಗೆ ಇನ್ನೊಮ್ಮೆ ವಿಚಾರಣೆಯ ಕರೆ ಬಂತು. ಬರಾರೋನ ವಿಚಾರಣೆ ಎಂದರೆ ಅತಿ ಭಯಂಕರ ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಕೊಡದೆ ತಿಂದ ಹೊಡೆತವನ್ನು ಬಾಕಿ ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುವುದು ಅವನ ಸ್ವಭಾವವಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಒಂಭತ್ತು ಹತ್ತು ಜನ ಬೇಕಾಗುತ್ತಿತ್ತು ಅವನ ಕೈಕಾಲುಕುಪ್ಪುವದಕ್ಕೆ ಆ ಸಾಯಂಕಾಲ ಯಾಕೋ ಏನೋ ಬರಾರೋನ ಕೈಕಾಲಿನ ಬಂಧನಕ್ಕೆ ಅಕ್ಷೇಪಿಸಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಒಬ್ಬ ಆಳು ಅವನ ತೀರ ಹತ್ತಿಕ್ಕೆ ಬಗ್ಗಿದಾಗ ಬರಾರೋನ ಅವನ ಮುಂಗುರಳನ್ನು ಹಲ್ಲಿನಿಂದ ಕಚ್ಚಿ ಹಿಡಿದುಬಿಟ್ಟ, ಕೊರಳನ್ನುಳಿಸಲು ಉಳಿದ ಜನ ಬರಾರೋನ ತಲೆಗೆ ಸುತ್ತೆಯಿಂದ ಘಾತಾರ ಮಾಡಬೇಕಾಯಿತು. ಕೃಷಕೆಗೆ ಶಿಲುಬೆಗೇರಿ ಸತ್ತ ಏನು ಪ್ರಭುವನ್ನು ಹೊತ್ತುಕೊಂಡು ಬಂದಂತೆ ಬರಾರೋನನ್ನು ಹೊತ್ತು ಕೊಂಡು ಬಂದು ನಮ್ಮ ಕೊಠಡಿಗೆ ತಳ್ಳಿದರು.

ಮದದಿವಸ ಬೆಳಗ್ಗೆ ಬರಾರೋನ “ಅವನು ಹೊರಗೆ, ನಾವಿಲ್ಲಿ ಒಳಗೆ ಈ ಯಾತನೆ ಅನುಭವಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಮತ್ತೇನು ಒಳಗಿಂದೊಳಗೆ ಅವನೂ ಒಬ್ಬ ಪುಟ್ಟಿಗೇ ತಾನೇ ? ಹೊರಗೆ ಹೋದದ್ದೇ ಸರಿ, ನಮ್ಮನ್ನು ಮರತೇ ಬಿಟ್ಟು ಆಸಾಮಿ. ನಾನೇತಕ್ಕೆ ಎಲ್ಲ ಸಂಗತಿ ಇದ್ದಕ್ಕಿದ್ದ

ಹಾಗೆ, ಅಥವಾ ಉಪ್ಪುಕಾರ ಹಚ್ಚಿ ಇಲ್ಲದುದನ್ನು ಇದ್ದ ಹಾಗೆ, ಹೇಳಿ ಬಿಡಬಾರದು ? ಹೇಳಿಯೇ ಬಿಟ್ಟೇನು” ಎಂದ.

(ನಮ್ಮ ಸಂಗಡಿಗ ಕೈದಿಯ ಕಿವಿ ಇದನ್ನಾಲಿಸಿ ನೆಟ್ಟಗಾಯಿತು)

ಮರುಸಲ ನಮ್ಮನ್ನು ಕರೆದಾಗ ಬರಾಡೋರ್ ಪೋಲೀಸರಿಗೆ ಗುಟ್ಟಿಲ್ಲ ಹೊರಗೆ ಬಿಡುತ್ತಾನೆಂದು ನಾನು ಭಾವಿಸಿದರೂ, ಇದು ಒಳ್ಳೆಯದೇ ಕೆಟ್ಟದೇ ಎಂದು ನನಗೆ ತಿಳಿಯಲಿಲ್ಲ.

“ಎಲ್ಲಾ ಹೇಳುತ್ತೀಯ ಈಗ ?” ಪೋಲೀಸರವನು ಕೇಳಿದನು.

“ಹೌದು” ಎಂದ ಬರಾಡೋರ್.

ಪೋಲೀಸರವನು ಒಂದು ದೈನಿಕ ಪತ್ರವನ್ನು ಬರಾಡೋರ್‌ಗೆ ತೋರಿಸಿದನು. ಅದರ ಮುಂದಿನ ಪುಟದಲ್ಲೇ ದಪ್ಪಕ್ಕದಲ್ಲೆ ಬರೆದಿತ್ತು :

“ಬರಾಡೋರ್ ವಯೋಲ ಬಹುಕಾಲ ಬಾಳಲಿ !”

“ಈ ಗುಪ್ತ ದೈನಿಕಕ್ಕೆ ನಾವು ನಿನಗೀವರೆಗೆ ಕೊಟ್ಟ ಚಿತ್ರ ಹಿಂಸೆಯ ವರದಿ ಕೊಟ್ಟವರಾದ? ನೀನು ನನ್ನ ಕೊಠಡಿಯಿಂದಲೇ ಯಾವ ಬಗೆಯಾಗಿ ಅವರಿಗೆ ಈ ಸುದ್ದಿ ಕಳಿಸಿದೆ ? ಎಂಬುದನ್ನು ಮೊದಲಾಗಿ ಹೇಳು.”

ಬರಾಡೋರ್ ಮಾತೆತ್ತಲಿಲ್ಲ.

“ಫೊಂತಮಾರ ಹಳ್ಳಿಯ ವಿಷಯ ಇದರಲ್ಲಿ ಬಹಳವಾಗಿದೆ. ಹೊಳೆಯ ನೀರಂತೆ, ಗೋಚಾರವಂತೆ, ಫುಸಿನೋ ಪ್ಲೇಯಂತೆ, ತಿಯೋಫಿಲೋನ ಆತ್ಮಹತ್ಯೆ ಎಲ್ಲರಳ ಮರಣ-ಹೀಗೆ ಏನೇನೋ ಬರೆದಿದೆ. ಇದೆಲ್ಲ ನಿಜವಾದರೆ ಇದನ್ನು ಯಾರೋ ಫೊಂತಮಾರದ ನಿವಾಸಿಯೇ ಬರೆದಿರಬೇಕು. ಅದರಿಂದ ಈ ವರ್ತಮಾನವೆಲ್ಲ ಪೇಪರಿಗೆ ಹೇಗೆ ಮುಟ್ಟಿಸಿದೆ ? ಎಂದು ನೀನು ಹೇಳಲೇ ಬೇಕು.”

ಬರಾಡೋರ್ ಉತ್ತರಿಸದೆ ಮಂಕು ಬಡಿದವನಂತೆ ಎಲ್ಲರಾ ಮತ್ತು ತನ್ನ ಹೆಸರನ್ನು ಜತೆಯಾಗಿ ಬರೆದ ಆ ಪೇಪರವನ್ನು ಈಕ್ಷಿಸಿದನು “ಬರಾಡೋರ್ ವಯೋಲ ಬಹುಕಾಲ ಬಾಳಲಿ !” ಎಂಬ ಶಿರೋನಾಮ ಬೇಡುವೆಂದರೂ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಬೀಳುವುದು.

ಪೋಲೀಸರವನು “ಹೇಳೋ ಮಗನೇ !” ಎಂದ.

ಬರಾಡೋರ್ “ಹೇಳುವುದಿಲ್ಲ, ಸತ್ತರೂ ಹೇಳುವುದಿಲ್ಲ” ಎಂದು ಒತ್ತಿಹೇಳಿದನು.

ಪೋಲೀಸರವನು ಬಹುವಿಧವಾಗಿ ಯಾಚಿಸಿದನು. ಆದರೆ ಬರಾಡೋರ್‌ನ ಆತ್ಮ ಅಲ್ಲಿರಲಿಲ್ಲ. ಅವನು ಪೋಲೀಸರವನ ಮಾತನ್ನು ಲಕ್ಷಿಸುವಂತೆ ಕಾಣಲಿಲ್ಲ. ಸಾಯುವ ನಿರ್ಧಾರ ಕೈಕೊಂಡವನಂತೆ ಕಾಣುವ ಅವನನ್ನು ಮರಳಿ ಕೊಠಡಿಗೆ ಸೇರಿಸಲಾಯಿತು.

ಆ ರಾತ್ರಿ ನಾವಿಬ್ಬರೂ ನಿದ್ರೆ ಮಾಡಲಿಲ್ಲ.

ತಲೆಯನ್ನು ಕೈಯಲ್ಲಾಧರಿಸಿ ಹಿಡಿದು ಬರಾಡೋರ್ ಒಮ್ಮೆ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ನಿವೇದಿಸುವ ನಿರ್ಧಾರ ಮಾಡುವನು ; ಮರುಕ್ಷಣ ‘ಇಲ್ಲ, ಇಲ್ಲ’ ಎಂದು ನಿರ್ಧಾರ ಬದಲಿಸುವನು.

ಮರಳಿ ಹೇಳುವುದನ್ನು ನಿಶ್ಚಯಿಸುವ, ಮತ್ತೆ 'ಹಾಗಲ್ಲ' ಎಂದದನ್ನು ನಿರಾಕರಿಸುವ, ಪುನಃ "ಹೇಳಿ ಬಿಟ್ಟರೇನು ?" ಎಂದು ಪ್ರಶ್ನಿಸಿಕೊಂಡು, ಮರುಕ್ಷಣವೇ ಅದನ್ನು ತಾನೇ ನಿಷೇಧಿಸುವನು. ತಲೆ ಒಡೆಯುವುದನ್ನೂ ತಡೆದು ಹಿಡಿಯಲೆಂಬಂತೆ ತಲೆಯನ್ನು ಕೈಗಳಿಂದ ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಒತ್ತಿ ಹಿಡಿದು ನಿಲ್ಲಿಸುವನು. ಆತ ಸೆರೆಯಲ್ಲೇಕಿರಬೇಕು ? ಸೆರೆಮನೆಯಲ್ಲಿ ಮೂವತ್ತು ವರುಷದ ಎಳೆ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲೇ ಏಕೆ ಸಾಯಬೇಕು ? ಮಾನ ಮರ್ಯಾದೆಗಾಗಿಯೇ? ಆದರ್ಶ ಸಾಧನೆಗಾಗಿಯೇ ? ಅವನಿಗೆ ರಾಜಕೀಯದಲ್ಲಿ ಅಂಥ ಆಸಕ್ತಿ ಏನಿದೆ ? ಎಷ್ಟೋ ತಾಸು ಹೀಗೆಯೇ ಕಳೆಯಿತು. ಬರಾಡೋರ್ ವಯೋಲ ಒಮ್ಮೆ ಸ್ವಗತವಾಗಿಯೂ, ಒಮ್ಮೆ ಜೋರಾಗಿಯೂ, ಕೊಠಡಿಯಲ್ಲಿ ಬರಲಾಡಿದ. ಆ ಮೂರನೆಯ ವ್ಯಕ್ತಿ ಅವನು ಒಂದೊಂದು ಸಲ ಶಬ್ದವನ್ನೂ ಕುಡಿದು ಜೀರ್ಣಿಸುತ್ತಿದ್ದಂತೆ ತೋರಿತು.

“ನಾನು ದ್ರೋಹ ಬಗ್ಗೆ ಎಲ್ಲ ಕತೆ ಮುಗಿಯಿತು. ನಾನು ದ್ರೋಹವೇನಿಸಿದರೆ ಫೊಂತಮಾರಕ್ಕೆ ಉದ್ಧಾರವಿಲ್ಲ. ನಾನು ದ್ರೋಹಿಯಾದರೆ ಇಂಥ ಚಿನ್ನದ ಸಂದರ್ಭ ಸಿಗಲು ಶತಮಾನಗಳುರುಳಬೇಕಾದೀತು. ನಾನು ಸತ್ತರೇನು ?...ಸತ್ತರೇನು ? ತನ್ನ ಸಲುವಾಗಿ ಅಲ್ಲದೆ ಪರರಿಗಾಗಿ ಸಾಯುವ ರೈತರಲ್ಲಿ ನಾನು ಮೊದಲನೆಯವನಾಗುವುದಿಲ್ಲವೆ ? ನನ್ನ ರೈತ ಬಂಧುಗಳಿಗಾಗಿ ಸತ್ತ ಕೀರ್ತಿ...ರೈತ ಬಂಧುಗಳ ಐಕ್ಯದ ಸಲುವಾಗಿ ಮಾಡುವ ಬಲಿದಾನ !”

ಇದು ಅವನ ಮಹಾಶೋಧವಾಯಿತು. ಐಕ್ಯವೆಂಬ ಒಂದು ಶಬ್ದ ಅವನ ಕಣ್ಣಿನ ಪರದೆಯನ್ನು ಕಳಚಿ ಅವನ ಹೃದಯವನ್ನು ನಿರ್ಮಲ ಜ್ಯೋತಿಯಿಂದ ಬೆಳಗಿ, ನಮ್ಮ ಕೊಠಡಿಯಲ್ಲೆಲ್ಲ ವ್ಯಾಪಿಸಿದಂತೆ ಕಂಡಿತು.

ಅವನು ಮುಂದುವರಿದು “ಐಕ್ಯ ! ಐಕ್ಯವೆಂದರೇನು ? ಇದರರ್ಥ ಗೊತ್ತಿದೆಯೇ ನಿನಗೆ ? ಇದೊಂದು ಹೊಸ ಶಬ್ದ. ಐಕ್ಯ ಎಂದರೆ ಒಗ್ಗಟ್ಟು ; ಐಕ್ಯ ಎಂದರೆ ಶಕ್ತಿ, ಬಲ, ಸಾಮರ್ಥ್ಯ. ಶಕ್ತಿ ಎಂದರೆ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ, ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಎಂದರೆ ಭೂಮಿ, ಹೊಲ-ಗೇಣಿ ಇಲ್ಲದ ಹೊಲ. ಐಕ್ಯವೆಂದರೆ ಗೇಣಿ ಕೊಡುವ ಅಗತ್ಯವಿಲ್ಲದ ಸ್ವತಂತ್ರ ಭೂಮಿ. ನೀನೀ ಮೊದಲು ಈ ಸಾಧಾರಣ ಶಬ್ದವನ್ನು ಕೇಳಿರುವೆಯಾ ? ಫೊಂತಮಾರಕ್ಕೆ ನೀನೊಯ್ಯಬೇಕಾಗಿರುವುದು ಇದೊಂದೇ ಸುಲಭ ಶಬ್ದ ಐಕ್ಯ ! ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಹೇಳು. ಮೊತ್ತ ಮೊದಲು ಸ್ವಾರ್ಥನೆಗೆ ಆ ಮೇಲೆ ಉಳಿದವರಿಗೆ, ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಹೇಳು. ಜೊಂಪು ಬಾಲ್ಮಿಸ್ಕೇರು, ಪಿಲಾತೋ ಯಾರನ್ನೂ ಬಿಡಬೇಡ. ಐಕ್ಯ, ಐಕ್ಯ, ಐಕ್ಯ. ಈ ಶಬ್ದ ಅವರ ಕಿವಿಯೊಳಗೆ ಕುಣಿಯಬೇಕು. ರೈತ ರೈತರೊಳಗಿನ ದ್ವೇಷ ತೊಲಗಲಿ, ದೂರ ತೊಲಗಲಿ, ರೈತರಿಗೂ ಇತರ ದುಡಿಮೆಗಾರರಿಗೂ ಇರುವ ದ್ವೇಷಾಸೂಯೆಗಳು ನಿರ್ಮೂಲವಾಗಲಿ. ನಮ್ಮಲ್ಲಿಲ್ಲದ ಗುಣ ಇದೊಂದೇ ಐಕ್ಯ ಇದೊಂದು ಬಂದರೆ ಉಳಿದವು ಕಷ್ಟವಲ್ಲ.”

ಅದೇ ನನ್ನ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಬರಾಡೋರ್‌ನ ಕೊನೆಮಾತಾಯಿತು. ಮರುದಿನ ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಅವನನ್ನು ಬೇರೆಲ್ಲಿಗೋ ಒಯ್ದರು.

ಎರಡು ದಿನಗಳ ಮೇಲೆ ಪೋಲೀಸರು ನನ್ನನ್ನು ಕರೆದು ಬಹಳ ನಯವಾಗಿ, “ಬರಾಡೋರ್ ವಯೋಲ ನಿನ್ನ ರಾತ್ರಿ ಆತ್ಮಹತ್ಯೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡ. ಕಿಟಕಿಗೆ ಉರುಳು ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಸತ್ತ ಪ್ರರಾವೆ ಬೇರೆ ಬೇಡವಾದರೂ, ಸಾಕ್ಷಿ ಅವಶ್ಯವಿದೆ. ಬರಾಡೋರ್ ನಿನ್ನಿನಿರುಳು—ಉರುಳು ಕಟ್ಟಿ ಸತ್ತೆಂಬ ಹೇಳಿಕೆಗೆ ನೀನೊಂದು ಸಹಿ ಮಾಡಿ ಬಿಡು. ಸಹಿ ಮಾಡಿದರೆ ನಿನ್ನನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಬಿಡುತ್ತೇವೆ” ಎಂದರು.

ಬರಾಡೋರ್ ತೀರಿಕೊಂಡ ಸುದ್ದಿ ಕೇಳಿ ನಾನು ಗೊಳೋ ಎಂದು ಅತ್ತು ಬಿಟ್ಟೆ. ಪೋಲೀಸರವನು ತಯಾರಿಸಿದ ಹೇಳಿಕೆಯನ್ನು ನೋಡದೆಯೆ, ಸಹಿ ಹಾಕಿದೆ. ಅಲ್ಲಿಂದ ನನ್ನನ್ನು ಪೋಲೀಸ ಮುಖ್ಯಸ್ಥನ ಬಳಿಗೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋದರು.

“ನೀನು ಬರಾಡೋರ್ ವಯೋಲನ ಗೆಳೆಯನೆ ?”

“ಹೌದು”.

“ಮೃತನಿಗೆ ಆತ್ಮಹತ್ಯೆಯ ಸ್ವಭಾವ ಎಂದಿನಿಂದಲೂ ಇತ್ತೆಂಬುದು ನಿಜವೆ ?”

“ಹೌದು”.

“ಮೃತನಿಗೆ ಇತ್ತೇಚೆಗೆ ಪ್ರೇಮ ಪ್ರಸಂಗದಲ್ಲಿ ನಿರಾಸೆಯುಂಟಾದ್ದನ್ನು ನೀನು ಬಲ್ಲೆಯಾ!”

“ಹೌದು”.

“ಕಿಟಕಿಯ ಕುರಿಗೆ ನೇಣು ಹಾಕಿಕೊಂಡು ನೀನು ನಿರ್ದಿಸಿದ್ದಾಗ ಮೃತನು ಸತ್ತೆಂದು ನಿನಗೆ ತಿಳಿದಿರುವುದೆ ?”

“ಹೌದು”.

“ಸರಿ. ಈ ಹೇಳಿಕೆಗೆ ಸಹಿಮಾಡಿ ಹೋಗು” ಎಂದಾಗ ನಾನು ಅಲ್ಲಿಯೂ ಒಮ್ಮೆ ಸಹಿ ಮಾಡಿ ಬಳಿಕ ನ್ಯಾಯಾಧಿಕಾರಿಯ ಅರವನೆಗೆ ಹೋದೆ. “ಮೃತನಾದ ಬರಾಡೋರ್ ವಯೋಲನ ಗೆಳೆಯನೇ ನೀನು ?”

“ಹೌದು”.

“ಮೃತನಿಗೆ ಇತ್ತೇಚೆಗೆ ಪ್ರೇಮಭಂಗವಾಗಿತ್ತೆ ?”

“ಹೌದು”.

“ಮೃತನು ನಿನ್ನ ಕೋಣೆಯಲ್ಲೇ ನೇಣು ಹಾಕಿಕೊಂಡು ನೀನು ನಿರ್ದಿಸಿದಾಗ ಸತ್ತೆಂದು ನಿನಗೆ ತಿಳಿದಿರುವುದೆ ?”

“ಹೌದು”.

“ಸರಿ, ಈ ಹೇಳಿಕೆಗೆ ಸಹಿ ಹಾಕಿದರೆ ನೀನು ಹೋಗಬಹುದು.”

ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ಹೊತ್ತಿಗೆ ನನ್ನ ಬಿಡುಗಡೆಯಾಯಿತು. ಟಿಕೀಟು ತೆಗೆಯಿಸಿಕೊಟ್ಟು ನನ್ನನ್ನು ಪೋಲೀಸರು ಅವೆಷ್ಟಾನೋ ಬಂಡಿಯಲ್ಲಿ ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿದರು. ಮುಂದಿನ ಕತೆಯನ್ನು ನಿಮಗೆ ನನ್ನಪ್ಪ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ.

ನನ್ನ ಮಗ ಘೋಷಮಾರಕ್ಕೆ ಬರುವ ಮುನ್ನವೇ ಅಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಕತೆಯಲ್ಲಿ ಬಹುಭಾಗ ನಮಗೆ ಅಜ್ಞಾತಪುರುಷನ ಬಾಯಿಂದ ತಿಳಿದುಹೋಗಿತ್ತು.

ನಾವು ನಮ್ಮ 'ಶಿಲೆ'ಯ ಹತ್ತಿರ ಹತ್ತು ಹದಿನೈದು ಜನ ನೆರೆದಿದ್ದಾಗಲೇ ನನ್ನ ಮಗ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದುದ್ದು. 'ಶಿಲೆ' ಎಂದರೆ ಅಜ್ಞಾತ ಪುರುಷ ನಮಗೆ ಕೊಟ್ಟ ಮರದ ಪೆಟ್ಟಿಗೆಯ ಹೆಸರು. ನಾವನ್ನು ಸೂರ್ಯನೇರಳೆ ಮೇಲಿನ ಮೇಲಿರಿಸಿದ್ದವು. ಒಂದು ಖಾಲಿ ಕಾಗದದ ಮೇಲೆ ಕೈಯಲ್ಲೇ ಬರೆದು ಎಷ್ಟು ಪ್ರತಿ ಬೇಕಾದರೂ ತಯಾರಿಸುವಂಥ ಏರ್ಪಾಡೆಲ್ಲ ಆ ಪೆಟ್ಟಿಗೆಯೊಳಗೆಯೇ ಇದೆ. ನನ್ನ ಮಗ ಬಂದಾಗ ನಾವೆಲ್ಲ ಅದರ ಸುತ್ತಲೂ ನಿಂತು ಮಾತಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದೆವು.

ಪೋರ್ಚುಗೀಸರಾದ ವೀರ ಶಿಖಾಮಣಿಯ ಕೈಬರಹ ಇದ್ದುದರಲ್ಲೊಳ್ಳೆಯದೆಂದು ಬರೆಯುವ ಕೆಲಸ ಅವನಿಗೆ ವಹಿಸಲಾಗಿತ್ತು. ವ್ಯಾಕರಣ, ಪದೋಚ್ಚಾರ ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಜ್ಞಾನವಂತನಾದ ಬಾಲ್ದಿಸ್ಸೇರ ಅಲ್ಲೇ ಇದ್ದನು. ಅಜ್ಞಾತ ಮನುಷ್ಯ ಸ್ವಾಪೋರ್ನೆಗೆ ಯಂತ್ರದ ಬೋಧೆಮಾಡಿ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದುದರಿಂದ ಇಂಜಿನಿಯರ್ ಸ್ವಾಪೋರ್ನೆ ಅಲ್ಲೇ ಇರಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ಇನ್ನುಳಿದವರು ಹತ್ತು ಹನ್ನೆರಡು ಜನ ಬಾಯಿಮಾತಿನ ಸಹಾಯಕ್ಕೂ, ನಮ್ಮ ಆತುರವನ್ನು ತೋಡಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೂ ಸೇರಿದ್ದೆವು.

ಪತ್ರಿಕೆಗೆ ಯಾವ ಹೆಸರು ಕೊಡಬೇಕೆಂಬುದೇ ಮೊದಲ ಚರ್ಚೆ.

ವೀರಶಿಖಾಮಣಿಗೆ ದೇಶದೂತ, ಅಗ್ರಣಿ ಮುಂತಾದ ಪಟ್ಟಣದ ಹೆಸರುಗಳ ಮೇಲೆ ಅಭಿಮಾನ. ಬರಾಡೋರ್ನ ಗುಣವನ್ನು ಪರಂಪರೆಯಿಂದ ಪಡೆದ ಸ್ವಾಪೋರ್ನೆ ಅವನಿಗೆ "ಬಾಯಿ ಮುಚ್ಚು, ನಮ್ಮ ಈ ಪತ್ರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ನಾವು ಯಾರ ನಕಲೂ ತೆಗೆಯಬಾರದು" ಎಂದು ಹೇಳಿ ವೀರಶಿಖಾಮಣಿಯ ಅಭಿಮಾನವನ್ನು ಅಲ್ಲೇ ಹತ್ತಿಕ್ಕಿದನು.

"ಚೊಂಪ 'ಸತ್ಯ' ಎಂದು ಹೆಸರಿಡೋಣ" ಎಂದ. ಸತ್ಯಕ್ಕೂ ಇದು ದೊಡ್ಡ ಮಾತಾಯಿತು. ಸ್ವಾಪೋರ್ನೆ ಅದಕ್ಕೊಪ್ಪಲಾರ. "ಸತ್ಯವೇ ? ಯಾರು ನೋಡಿದ್ದಾರೆ ಸತ್ಯವನ್ನು ?" ಎಂದ. ಮೈಕೆಲೆ ಆಗ "ಹೌದು, ನಾವು ನೋಡಿಲ್ಲವಾದ್ದರಿಂದಲೇ ಅದನ್ನು ನೋಡಬೇಕೆಂದು ಬಯಸುವುದು" ಎಂದು ವಾದಿಸಿದ. "ಹೌದು, ಅದನ್ನು ನೋಡಿದ ಮೇಲೆ ಅದನ್ನು ಹಿಡಿದು ರಸಾಯನ ಮಾಡುತ್ತೀಯಾ ?" ಎಂದು ಬರಾಡೋರ್ನ ಅಣಕಿಸಿದ.

ಬಾಲ್ದಿಸ್ಸೇರನಿಗೆ ಇನ್ನೊಂದು ಹೆಸರು ಹೊಳೆಯಿತು—ನ್ಯಾಯ ಸ್ವಾಪೋರ್ನೆ ಆಗ "ನಿನಗೇನು ಹುಚ್ಚಿ ? ನ್ಯಾಯ ಯಾವಾಗಲೂ ನಮ್ಮ ವಿರೋಧಿ ಎಂದು ಇನ್ನೂ ನನ್ನ ಬುದ್ಧಿಗೆ ಹೊಳೆಯಲ್ಲಿಲ್ಲವೆ ?" ಎಂದು ಕೇಳಿದ. ಅವನ ಮಾತು ಅರ್ಥವಾಗಬೇಕಾದರೆ ಅವನ ಬಾಯಲ್ಲಿ 'ನ್ಯಾಯ' ಎಂದರೂ 'ಕಾರಾಬಿನಿಯೇರಿ' ಎಂದರೂ ಒಂದೇ ಎಂದು ನೀವು ತಿಳಿಯಬೇಕು. ನ್ಯಾಯದ ಕೈಗೆ ಬೀಳುವುದೆಂದರೆ ಕಾರಾಬಿನಿಯೇರಿಯ ವಶವಾಗುವುದೆಂದೂ, ನ್ಯಾಯಕ್ಕಾಗಿ ದೇಹ ಸಮಯಿಸುವುದೆಂದರೆ ಕಾರಾಬಿನಿಯೇರಿಗೆ ಚಾಡಿ ಹೇಳುವ ಗೂಢಕಾರನಾಗುವುದೆಂದು, ಅರ್ಥವೆಂದು ನೀವು ತಿಳಿಯಬೇಕು."

ಬಾಲ್ಡ್ವೈನ, “ನಾನೆನ್ನುವುದು ನಿಜವಾದ ನ್ಯಾಯ; ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಸಮನಾದ ನ್ಯಾಯ” ಎಂದಾಗ ಸ್ಯಾಪೋರ್ನೆ “ಅದಿರುವುದು ಸ್ವರ್ಗದಲ್ಲಿ!” ಎಂದು ಹೇಳಿ ಎಲ್ಲರ ಬಾಯಿ ಮುಚ್ಚಿಸಿದನು. ಅವನ ಮಾತನ್ನು ಯಾರು ಅಲ್ಲಗಳೆದಾರು ?

“ರೈತರ ತುತ್ತಾರಿ” ಎಂದು ಸೂರ್ಕನೇರಾ ಸೂಚಿಸಿದಾಗ ಯಾರೂ ಅವಳನ್ನು ಲಕ್ಷ್ಯಕ್ಕೆ ತರಲಿಲ್ಲ.

ಸ್ಯಾಪೋರ್ನೆ, “ಇನ್ನೇನು ಮಾಡೋಣ?” ಎಂದು ಕೇಳಿದ.

ವೀರಶಿಖಾಮಣಿ “ನಾನು ಹೇಳಿ ಬಿಟ್ಟಾಯಿತು ; ನಾವಿನ್ನೇನು ಮಾಡೋಣ ?”

ಅದೇ ಮಾತನ್ನು ಮೂರು ಮೂರು ಸಲ ಸ್ಯಾಪೋರ್ನೆಯ ಬಾಯಿಂದ ಕಕ್ಕಿಸಿದ ಮೇಲೆ ನಮಗೆ ಅವನ ಸೂಚನೆಯ ಪ್ರಕಾರ ಪತ್ರಿಕೆಗೆ “ನಾವಿನ್ನೇನು ಮಾಡೋಣ ?” ಎಂಬ ಹೆಸರಿಡಬೇಕೆಂಬುದು ತಿಳಿಯಿತು.

ಬಾಲ್ಡ್ವೈನ “ಅದೇನು ಹೆಸರೇ, ಶಿರೋನಾಮೆಯೆ ? ಪತ್ರಿಕೆಯ ತಲೆಯಲ್ಲಿ ಅಂದವಾದ ಅಕ್ಷರದಲ್ಲಿ ಬರೆಯಲೊಂದು ಹೆಸರಾಗಬೇಕು ಎಂದು ನಿನಗೆ ಅರಿವಿಲ್ಲವೇ?”

ಸ್ಯಾಪೋರ್ನೆ ಆಗ “ಸರಿ, ಹಾಗಾದರೆ, ಪತ್ರಿಕೆಯ ತಲೆಯಲ್ಲೇ ನಿನ್ನ ಸುಂದರವಾದ ಬರೆಹದಲ್ಲೇ ಬರೆ : ನಾವಿನ್ನೇನು ಮಾಡೋಣ ? ಎಂದು ಅದೇ ನಾಮಕರಣ.”

“ಎಂಥ ಹುಚ್ಚು ಹೆಸರು ! ನಿನ್ನ ಪತ್ರಿಕೆ ಎಲ್ಲದಾರೂ ರೋಮ್ ನಗರಕ್ಕೆ ಹೋದರೆ ಅಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲರೂ ಹೊಟ್ಟೆ ಬಿರಿದು ನಕ್ಕರು” ಎಂದು ಬಾಲ್ಡ್ವೈನ ಎಚ್ಚರಿಸಿದ.

ಸ್ಯಾಪೋರ್ನೆಗೆ ತಾಳ್ಮೆ ಗೆಟ್ಟಿತು. ಅವನು, ಈ ಪತ್ರಿಕೆ ರೈತರದೇ ಸ್ವಂತ ಪತ್ರಿಕೆ. ರೈತರ ಪ್ರಥಮ ಸ್ವತಂತ್ರ ಪತ್ರಿಕೆ. ರೈತರಿಗಾಗಿಯೇ ಬರೆಯಲಾಗುವ ಪತ್ರಿಕೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ರೋಮ್ ನಗರದವರು ನಕ್ಕರೇನು, ಅತ್ತರೇನು ?” ಎಂದು ಗುಡುಗಿದನು.

ಕಡೆಗೆ ಬಾಲ್ಡ್ವೈನ ಒಪ್ಪಿದ. ಎಲ್ಲರೂ ಸ್ಯಾಪೋರ್ನೆ ಕೊಟ್ಟ ಹೆಸರಿಗೆ ಬೆಂಬಲವಾದರು. ವೀರಶಿಖಾಮಣಿಯ ಸೂಚನೆ ಬಿದ್ದು ಹೋಯಿತು. ಆತ ಮನಸ್ಸಿಲ್ಲದ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ಬರೆಯಲು ಕಕ್ಕರಿಸಿದನು. ಆಗ ಮೊದಲಿನ ಲೇಖನ ಯಾವುದೆಂಬುದರ ಕುರಿತು ಚರ್ಚೆ ನಡೆಯಿತು.

ಜೊಂಪ, “ಮೊದಲು ಲೇಖನಕ್ಕೆ ‘ಬರಾಡೋರ್ ವಯೋಲನನ್ನು ಕೊಂದವರು ಅವರು’ ಎಂಬ ಹೆಸರಿಡಬೇಕು” ಎಂದಾಗ ಸ್ಯಾಪೋರ್ನೆ ಅದಕ್ಕೆ ತನ್ನ ಮಾತನ್ನೂ ಕೂಡಿಸಿ ಒಪ್ಪಿದ.

“ಬರಾಡೋರ್ ವಯೋಲನನ್ನು ಕೊಂದವರು ಅವರು. ನಾವಿನ್ನೇನು ಮಾಡೋಣ?”

ಜೊಂಪ “ಸರಿ ‘ನಾವಿನ್ನೇನು ಮಾಡೋಣ’ ಎಂಬುದು ಶಿರೋನಾಮವಾಗಿ ಇದೆಯಲ್ಲವೆ ? ಎಂದು ಕೇಳಿದ.

ಸ್ವಾಪೋರ್ನೆ “ಒಂದು ಸಲ ಸಾಲದು ಅದನ್ನೇ ಮರಳಿ ಮರಳಿ ಬರೆಯದಿದ್ದರೆ ಆ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಸಾರ್ಥಕವಿಲ್ಲ “ನಾವಿನ್ನೇನು ಮಾಡೋಣ ?” ಎಂದು ಪ್ರತಿ ಲೇಖನದ ಕೊನೆಯಲ್ಲೂ ಬರೆಯಬೇಕು. ನಮ್ಮ ನೀರಿನ ಸುಲಿಗೆ ಮಾಡಿದರು-ನಾವಿನ್ನೇನು ಮಾಡೋಣ? ಗೊತ್ತಾಯಿತೆ. ನಮ್ಮವರ ಅಂತ್ಯಕ್ರಿಯೆಗೆ ಪಾದ್ರಿ ಒರಲು ಒಪ್ಪುವುದಿಲ್ಲ-ನಾವಿನ್ನೇನು ಮಾಡೋಣ? ನ್ಯಾಯದ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಸ್ತ್ರೀಯರ ಮಾನಭಂಗವಾಗಿದೆ. ನಾವಿನ್ನೇನು ಮಾಡೋಣ ? ಸಿರ್ಕೊಸ್ಪೂಜ ಒಬ್ಬ ಸೂಳೀಮಗ ನಾವಿನ್ನೇನು ಮಾಡೋಣ?”

ಈಗ ನಮಗೆ ಆ ಹೆಸರಿನ ಮೇಲೆ ಅಭಿಮಾನ ಉಂಟಾಯಿತು.

ಬರಾರೋ ವಯೋಲ ಎಂದು ಬರೆಯುವುದರಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪ ವಿವಾದವಾಯಿತು. ಚೊಂಪ ದೀರ್ಘ ಬೇಡುಂದೂ, ಬಾಲ್ವಿಷೇರ ಬೇಕೆಂದೂ ಜಗಣಾಡಿದರು. ವೀರಶಿಖಾಮೇಶಿ ತಾನು ದೀರ್ಘವುಂಟೆ ಇಲ್ಲವೇ ಎಂದು ಸಂದೇಹವಾಗುವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಬರೆಯುತ್ತೇನೆಂದು ಹೇಳಿ ಜಗಳ ನಿಲ್ಲಿಸಿದನು.

ಎಲ್ಲ ಮುಗಿಯುವ ವರೆಗೆ ಅಲ್ಲಿದ್ದು ನನ್ನ ಕಳೆದುಕೊಂಡ ಮಗನನ್ನು ಪಡೆದ ಸಂತೋಷವನ್ನಾಚರಿಸಬೇಕೆಂದು ನಾನು ಮಗನೊಡನೆ ಮನೆಗೆ ನಡೆದೆನು.

ನುಷ್ಠಿರುಳಿನ ನಡುವಿಗೆ ಸ್ವಾಪೋರ್ನೆ “ನಾವಿನ್ನೇನು ಮಾಡೋಣ?”ದ ಮೂವತ್ತು ಪ್ರತಿಗಳನ್ನು ತಂದು ಅವನ್ನು ತಪ್ಪದೆ ಬೆನೆದೆತ್ತೋ ಹಳ್ಳಿಗೆ ಕೊಟ್ಟು ಬರಬೇಕೆಂದೂ, ಬೇರೆ ಜನರು ಬೇರೆ ಹಳ್ಳಿಗೆ ಹೋಗುವವರಿದ್ದಾರೆಂದೂ ತಿಳಿಸಿದನು. ಪ್ರತಿಕೆಯ ಮೊದಲ ಪ್ರತಿಗಳು ೫೦೦.

ಬೆನೆದೆತ್ತೋದಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಮಾವನ ಮನೆಯಾದ್ದರಿಂದ ಮಗ ದೊರೆತ ಸುಸಂದರ್ಭವನ್ನು ಅಲ್ಲಿಯೇ ಆಚರಿಸೋಣವೆಂದು ನಾವು ಮೂವರೂ ಹೊರಟೆವು. ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋದದ್ದರಿಂದ ನನ್ನ ಜೀವ ಉಳಿಯಿತು.

ಮರುದಿನ ಅಪರಾಹ್ನ ನಾವು ಬೆನೆದೆತ್ತೋಗೆ ಹೋದೆವು. ಅರ್ಧ ತಾಸಿನಲ್ಲೇ ಪತ್ರಿಕೆಯನ್ನು ಹಂಚಿ, ರಾತ್ರಿ ಊಟ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಹೊರಟೆವು. ಫೊಂತಮಾರಕ್ಕೆ ಮುಟ್ಟುವಾಗ ಒಂಭತ್ತು ತಾಸಾಗಬಹುದು. ನಡುದಾರಿಯಲ್ಲಿಲ್ಲೋ ಗುಂಡಿನ ಸಪ್ಪಳ ಕೇಳಿದ ಹಾಗಾಯಿತು.

ನಾನು “ಇಂದು ಯಾವ ಸಂತನ ಜನ್ಮದಿನ ?” ಎಂದು ನನ್ನಾಕೆಯನ್ನು ಕೇಳಿದೆ. ಯಾವ ಹಳ್ಳಿಯಿಂದ ಸದ್ದು ಬರುವುದೆಂದು ನಿಶ್ಚಯಿಸಲಾಗಲಿಲ್ಲ. ಆಕೆಗೆ ಯಾವ ಸಂತನ ಜನ್ಮದಿನವೆಂಬುದು ತಿಳಿದಿರಲಿಲ್ಲ. ಸಂತ ಲೂಯಿಯ ಜನ್ಮ ದಿನ ಎಂದೋ ಕಳೆದಿತ್ತು ; ಸಂತ ಅನ್ನೆಯ ಜನ್ಮದಿನಕ್ಕೆ ಇನ್ನೂ ದೂರವಿತ್ತು.

“ಆದರೆ ಸದ್ದು ಕೇಳುವಾಗ ಫೊಂತಮಾರದಲ್ಲಿ ಎಂದು ಯಾರೂ ಹೇಳಬಹುದಲ್ಲ?” ಎಂದು ನಾನು ಮರಳಿ ಶಂಕಿಸಿದೆನು.

ಆ ಮೇಲೆ ನಮ್ಮ ನೆರೆ ಪಟ್ಟಣದಿಂದ ಬರುತ್ತಿದ್ದ ಒಬ್ಬ ಗಾಡಿಯಾಳನ್ನು ಕೇಳಿದೆ. ಆತ ಕೂತಲ್ಲಿಂದಲೇ, “ಹೋ, ಫೊಂತಮಾರಿಯೋ ಅದು? ನಿಮ್ಮೂರಲ್ಲಿ ಒಂದು ಯುದ್ಧ ನಡೆದಿದೆಯಷ್ಟು!” ಎಂದು ಎತ್ತುಗಳನ್ನು ಮುಂದೆ ನೂಕಿದನು. ನಾನು “ಯುದ್ಧವೆ ? ಎಂಥ ಯುದ್ಧ ?” ಎಂದು ಭಯದಿಂದ ಕೇಳಿದೆ. “ಫೊಂತಮಾರದ ಜನಗಳೊಳಗೆ ಯುದ್ಧವೆ ? ಅಸಂಭವ !” ಎಂದು ನಾವು ಒಬ್ಬರನ್ನೊಬ್ಬರು ನೋಡಿದೆವು.

ಫೊಂತಮಾರದ ಮೇಲೆ ಕಂಟ್ರಾಕ್ಟುದಾರನ ಯುದ್ಧ ಇರಬಹುದೆ ?..... ಆದರೆ ಏತಕ್ಕಾಗಿ ?

ಗುಂಡಿನ ಸದ್ದು ಒಮ್ಮಿಂದೊಮ್ಮೆ ಮೇಲಕ್ಕಿದ್ದು ಕೆಲ ಹೊತ್ತು ಸ್ತಬ್ಧವಾಗುವುದು ಆ ಮೇಲೆ ಭುಗ್ಗೆನೆ ಇನ್ನೊಮ್ಮೆ ಏಳುವುದು. ನಾವು ಮುಂದೆ ಮುಂದೆ ನಡೆದಂತೆ ಸದ್ದು ಫೊಂತಮಾರಾದಿಂದಲೇ ಎನ್ನುವುದರಲ್ಲಿ ಸಂದೇಹ ಪಡುವುದು ಕಷ್ಟವಾಯಿತು.

“ನಾವಿನ್ನೇನು ಮಾಡೋಣ ?” ಎಂದು ನಾನು ಕೇಳಿದೆ. ಸ್ಕಾಫೋರ್ನೆ ಕೇಳಿದ ಪ್ರಶ್ನೆಯೂ ಅದೇ. “ನಾವಿನ್ನೇನು ಮಾಡೋಣ ?”

ಕೇಳುವುದು ಸುಲಭ, ಉತ್ತರ ಕೊಡುವುದು ಕಷ್ಟ. ನಾವು ಮುಂದೆ ಮುಂದೆ ಸಾಗಿದೆವು.

ಪೆಸಿನಾದ ರಸ್ತೆ ಫೊಂತಮಾರಕ್ಕೆ ಕೂಡುವಲ್ಲಿ ಸಿಪೋಲ್ಲ ಸಿಕ್ಕಿದೆ.

“ಎಲ್ಲಿಗೆ ನೀವು ? ಫೊಂತಮಾರಕ್ಕೂ ? ಹುಚ್ಚು ಹಿಡಿದಿದೆಯೆ ?” ಎಂದಿಷ್ಟೇ ಕೇಳಿ ಸಿಪೋಲ್ಲ ಪೆಸಿನಾರಸ್ತೆಯಲ್ಲಿ ಹುಚ್ಚು ಹಿಡಿದ ನಾಯಿಯ ಹಾಗೆ ಓಡಲಾರಂಭಿಸಿದನು.

ನಾವೂ ಅವನ ಹಿಂದೆಯೇ ಓಡಿದೆವು.

ಹಿಂದಿನಿಂದ ಓಡುತ್ತಿದ್ದಂತೆಯೆ ? “ಅದೇನು ಗಲಾಟೆ ಫೊಂತಮಾರರಲ್ಲಿ ? ಗುಂಡು-ಕೋವಿ ಎಲ್ಲ ಯಾಕೆ ?” ಎಂದು ನಾನು ವಿಚಾರಿಸಿದೆನು.

ಆತ, “ಅದು ಯುದ್ಧ ಯುದ್ಧ-ಫೊಂತಮಾರದ ಜನಗಳ ಮೇಲೂ ಅವರ ಪತ್ರಿಕೆಯ ಮೇಲೂ ಯುದ್ಧ ಸಾರಿದ್ದಾರೆ ?”

“ಬೇರೆಯವರೆಲ್ಲ ಎಲ್ಲಿದ್ದಾರೆ ?”

“ಕೈಕಾಲ ಬಲ ಇದ್ದವರು ಓಡಿ ಹೋದರು. ಬುದ್ಧಿ ಇದ್ದವರು ಅಡಗಿಕೂತರು.”

“ಸ್ಕಾಫೋರ್ನೆ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಂಡನೆ ?” ಎಂದು ನನ್ನ ಮಗ ಕೇಳಿದನು.

“ಅವನ ಆತ್ಮಕ್ಕೆ ಶಾಂತಿ ಇರಲಿ” ಎಂದು ಸಿಪೋಲ್ಲ ಎದೆಯ ಮೇಲೆ ಶಿಲುಬೆ ಎಳೆದುಕೊಂಡನು.

“ಸಾಂತೋ ಓಡಿದನೆ ?”

“ಅವನಾತ್ಮಕ್ಕೂ ಶಾಂತಿ ಇರಲಿ”

ಎಂದು ಸಿಪೋಲ್ಲ ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಶಿಲುಬೆಯ ಗುರುತು ಎಳೆದುಕೊಂಡನು.

“ಪಿಲಾತೋ ?”

“ಬೆಟ್ಟಗಳಲ್ಲಿ ಅಡಗಿದ”

“ಜೊಂಪ ?”

“ಒರ್ತೊನದ ಹಾದಿಯಲ್ಲಿ”

“ಜನರಲ್ ಬಾಲ್ವಿಸ್ತೇರ ?”

“ಅವನಾತ್ಮಕ್ಕೆ ಶಾಂತಿ ಇರಲಿ !”

“ಇನ್ನು ಯಾರೆಲ್ಲ ಸತ್ತರು ?”

ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಕುದುರೆಯ ಮುರಪುಟದ ಸದ್ದು ಕೇಳಿಸಿತು. ನಾವೆಲ್ಲ ಹತ್ತಿರದ ಹೊಲದಲ್ಲಡಗಿದೆವು. ಕತ್ತಲಲ್ಲಿ ಸಿಪೊಲ್ಲನ ಕೈಬಿಟ್ಟೆವು. ಆ ಮೇಲೆ ನಾವಾತನನ್ನು ಕಂಡಿಲ್ಲ.

ಉಳಿದವರನ್ನೂ ನಾವು ಕಂಡಿಲ್ಲ. ಸತ್ತವರನ್ನೂ ಕಂಡಿಲ್ಲ. ಸಾಯದವರನ್ನೂ ಕಂಡಿಲ್ಲ. ನಮ್ಮ ಮನೆ ಏನಾಯಿತೋ ಹೊಲ ಏನಾಯಿತೋ ? ಅದೂ ತಿಳಿಯದು.

ಈಗ ನಾವು ಇಲ್ಲಿದ್ದೇವೆ. ನಮಗೆ ದೇಶ ಬಿಟ್ಟು ಹೊರಗೆ ಓಡಲು ಅಜ್ಞಾತ ಪುರುಷ ನೆರವಾದನು. ಆದರೆ ನಾವೀ ಪರದೇಶದಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟು ದಿನ ಬದುಕಿಯೇವು ? ಆದರೆ ನಾವು ಇನ್ನೇನು ಮಾಡೋಣ ?

ಅಂಥಂಥ ಜಗಳ, ದುಃಖ, ಕಣ್ಣೀರು, ನೋವು ಮತ್ತು ನೆತ್ತರು, ದ್ವೇಷ ಮತ್ತು ನಿರಾಶೆ ಎಲ್ಲ ಮುಗಿದ ಮೇಲೂ—ನಾವಿನ್ನೇನು ಮಾಡೋಣ ? ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆ ಬಗೆಹರಿಯಲೇ ಇಲ್ಲ.

ಮರಳಿ ಘೊಂತಮಾರ

ನಮ್ಮ ಹಳ್ಳಿಯ ಪಾದ್ರಿಯ ಕಾಗದ ಬರುತ್ತಲೇ ನಾನು ಹೊರಡಲು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿದೆ. ಕೆಲವು ಸ್ವಂತ ಕಾರಣಗಳಿಂದ ರಾತ್ರಿಯ ಗಾಡಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಹೊರಟೆ. ನನ್ನ ವಿಶ್ವಾಸಪಾತ್ರನಾದ ಒಬ್ಬ ಗೆಳೆಯ ನನ್ನನ್ನು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಮೋಟಾರಿನಲ್ಲಿ ತಲುಪಿಸುತ್ತೇನೆಂದು ಆತುರದಿಂದ ಹೇಳಿದರೂ ನಾನು ಅವನಿಗೆ ಕುಂಟುನವ ಹೇಳಿ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ ಯತ್ನಿಸಿದೆನು.

"ನೋಡು, ಈಗ್ಗೆ ಇಪ್ಪತ್ತೈದು ವರುಷದ ಹಿಂದೆ ನಾನು ಅಲ್ಲಿಂದ ಹೊರಟಾಗ ರೈಲುಬಂಡಿಯಲ್ಲೇ ಬಂದಿದ್ದೆ ಇಷ್ಟೊಂದ ನೀನು ಬೇಕಾದ್ದು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವುದು" ಎಂದು ಆಗ ಅವನು "ಅದು ಸರಿಯೆ. ಆದರೆ ರೈಲುಹಾದಿ ಯುದ್ಧದ ದೆಸೆಯಿಂದ ಹಾಳು ಬಿದ್ದಿದೆ. ಮರದ ಸಂಕ, ಸೇತುವೆಗಳ ಮೇಲೆ ರೈಲು ಆಮೆಯಂತೆ ಸುಳಿಯಬೇಕು, ನಿನಗಿದು ಇಡಿ ರಾತ್ರಿಯ ಪಯಣವಾಗುವುದು" ಎಂದು ಎಚ್ಚರಿಸಿದನು. ನಾನು "ಹಾಗಾದರೆ ಮತ್ತಷ್ಟು ಒಳ್ಳೆಯದಾಯಿತು" ಎಂದು ಸಪ್ತಮೋರೆಯಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದೆನು.

ರೈಲು ಡಬ್ಬಿಯ ಕಿಟಕಿಗೆ ಮೋರೆ ಮಾಡಿ ಇಡೀ ರಾತ್ರಿ ಜಾಗರಣೆ ಮಾಡಿದೆ. ಕಿಟಕಿಯಿಂದ ಹೊರಗೆ ನೋಡಿದರೆ ನನ್ನ ನೆನಪಿನ ಮೇಲೆ ಅಚ್ಚುಕೆಯದೆ ಮಾಡಿ ನಿಂತಿರುವ ಸುಂದರ ನಿಸರ್ಗ ತೋರುತ್ತಿತ್ತು. ಕಲ್ಲು ಹೆಂಟಿಯಿಂದ ತುಂಬಿರುವ ಚಿಕ್ಕ ಹೊಲ, ಕರ್ರಾದ ಬರಡು ಬೆಟ್ಟ, ನಿರ್ಜನ ನೀರವ ಪ್ರಕೃತಿಗಾಂಭೀರ್ಯ ! ಜನರಹಿತವಾದ ನಿಲ್ದಾಣಗಳೂ, ಹಾಳು ಬಿದ್ದ ಮನೆಯ ಗೋಡೆಗಳೂ, ಭಗ್ನ ಮಂದಿರಗಳೂ, ಮುಚ್ಚಿಕೊಂಡ ಕದಗಳೂ, ಕಣ್ಣ ಮುಂದೆ ಮಿಂಚಿ ಮಾಯವಾಗುತ್ತಿದ್ದುವು.

ಪೆಟ್ಟಿಗೆ, ಟ್ರಂಕು, ಗಂಟುಮೂಟೆ, ಚೀಲ ಮುಂತಾದವನ್ನು ಎಲ್ಲೆಲ್ಲೂ ರಾಶಿ ಹಾಕಿಕೊಂಡು, ತಾವೂ ಅದರ ಮೇಲೆ ರಾಶಿ ಬಿದ್ದು ಕೂತೋ, ನಿಂತೋ ಮಲಗಿಯೋ ಪಯಣ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಜನಗಳನ್ನು ನಾನು ಡಬ್ಬಿಯ ಕತ್ತಲಲ್ಲಿಯೇ ಗುರುತು ಹಿಡಿದೆ. ಡಬ್ಬಿಯ ಒಳಗೆ ಸರ್ಪತ್ರ ಹರಡಿದ ಬೆವರಿನ ಜಿಗುಟು ನಾತದ ದೆಸೆಯಿಂದಾಗಿ ಈ ಜನ ರೈತರೆಂದು ಯಾರೂ ಹೇಳಬಹುದಾಗಿತ್ತು. ನಸುಕು ಹರಿಯುತ್ತಿರುವಾಗ ನಾನು ನಿಟ್ಟು ಹೋದ ಅವರ ಮುಖಗಳನ್ನು ಒಮ್ಮೆ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಈಕ್ಷಿಸಿದೆ. ಕೆಲವರದು ಸತ್ತ ಹೆಣದ ಮೋರೆ; ಇನ್ನು ಕೆಲವರದು ನ್ಯಾಯರಕ್ಷಕರ ಕೈಯಿಂದ ಪಾರಾಗಲು ಎಡೆದೊರೆಯದ ಕಳ್ಳರ ಮೋರೆ; ಮತ್ತು ಕೆಲವರು ಇದೇ ಈಗ ತಮ್ಮ ತಂದೆತಾಯಿಗಳನ್ನೂ, ಹೆಂಡತಿ ಮಕ್ಕಳನ್ನೂ, ಕತ್ತು ಹಿಚುಕಿ ಬಂದವರಂತೆ ತೋರುತ್ತಿದ್ದರು. ಕೆಲವರ ಮೋರೆಯಲ್ಲಿ ವ್ಯಭಿಚಾರವ್ಯಾಮೋಹ ತುಂಬಿ ತುಳುಕುತ್ತಿತ್ತು. ಟೆಕೇಟಿನವನ ಸ್ವರ ಕೇಳಿಸಿದ ಕೂಡಲೇ

ಮಲಗಿದ ರೈತರು ಕೊಡಹಿಕೊಂಡೆದ್ದು ತಮ್ಮ ಸ್ವಾಭಾವಿಕವಾದ ಗಂಭೀರವದನಗಳನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸಿದರು.

ವಿಧವಿಧವಾದ ಭಂಗಿಗಳಲ್ಲಿ ಮಲಗಿರುವ ಪ್ರವಾಸಿರಗನ್ನೂ ಗಂಟು ಮೂಟಿಯ ಬಣಬೆಗಳನ್ನೂ ದಾಟಿಕೊಂಡು ನಾನು ಹೋಗುತ್ತಿರುವಾಗ ಯಾರೋ ಹಿಂದಿನಿಂದ ಕರೆದ ಹಾಗಾಯಿತು.

“ಯಾರಯ್ಯಾ ಅಲ್ಲಿ ? ಈ ಬಂಡಿಯಲ್ಲಿ ಏನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೀಯಾ ? ಏನು ಫೊಂತಮಾರಾಕ್ಕೆ ಮರಳುವ ವಿಚಾರವೆ ?” ಎಂದು ಯಾರೋ ಕೂಗಿದರು.

“ನಾನೊಬ್ಬನೇ ಏನು ? ಎಲ್ಲರ ಹಾಗೆ ನಾನೂ ಬಂಡಿ ಹತ್ತಿದ್ದೇನೆ” ಎಂದು ಅರುಚಿಯಿಂದ ಹೇಳಿದೆ.

ಆ ಧ್ವನಿ ನನಗೆ ಸಮೀಪಿಸಿತು.

ಗುಪ್ತವಾದ ಒಂದು ಒಳದನಿಯಲ್ಲಿ, “ನಿನ್ನ ಈ ಫೊಂತಮಾರ ಇದೆಯಲ್ಲ ? ಅದು ಇರುವುದೆಲ್ಲಿ ? ಯಾವ ಹಳ್ಳಿ ಆಗಬಹುದು ? ಎಯಿಲ್ಲಿಯೆ ? ಒತೋನವೆ ? ಲೆಚ್ಚಿಯೆ ? ಯಾವುದು ?” ಎಂದು ಆತ ಕೇಳಿದ.

“ಅದು ಒಂದು ಗುಟ್ಟು ನನಗೆ ಮಾತ್ರಗೊತ್ತು” ಎಂದು ಹೇಳಿ ನಾನು ಬಂಡಿಯಿಂದ ಹೊರಗೆ ಹಾರಿದೆ.

“ಏನಯ್ಯ ? ಮೂಟೆ ಬಿಟ್ಟು ಓಡಿಹೋಗುತ್ತೀಯಾ ? ಮರೆತು ಹೋಯಿತೇನು ?” ಎಂದು ಆತ ಕಿಟಕಿಯಿಂದ ಕೂಗಿದ.

“ನನ್ನ ಹತ್ತಿರ ಎಂಥ ಮೂಟೆಯೂ ಇಲ್ಲ. ನಿನ್ನ ಮನೆ ಹಾಳಾಗ !” ಎಂದು ನಾನು ಮರುಬೊಬ್ಬೆ ಹಾಕಿದೆ.

ನನ್ನ ಹತ್ತಿರ ಯಾವ ಸಾಮಾನೂ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಯಾತ್ರಿಕರಂತೆಯೋ, ಏಜೆಂಟರ ಹಾಗೆಯೋ, ಸೂಟ್‌ಕೇಸು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಊರಿಗೆ ಹೋಗುವುದು ನನ್ನ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಬರಲಿಲ್ಲ. ಇಷ್ಟತ್ತೆದು ಮರುಷದ ಕೆಳಗೆ ನಾನು ಸ್ಥೇಶನ್ನಿನಿಂದ ಹೊರಟಾಗಲೂ ನನ್ನ ಹತ್ತಿರ ಸೂಟ್‌-ಕೇಸು ಇರಲಿಲ್ಲ. ಕಳ್ಳರು ಊರು ಬಿಡುವ ಹಾಗೆ ಹೊರಟಿದ್ದೆ. ಮರಳುವುದಕ್ಕೆ ಇಷ್ಟು ವರ್ಷಹಿಡಿದೀತೆಂದು ನಾನು ಭಾವಿಸಿರಲಿಲ್ಲ. ಕಪ್ಪೆ ಹಿಡಿಯುವ ಲಜ್ಜಾರೋ ನನ್ನನ್ನು ಸ್ಥೇಶನ್ನಿಗೆ ಬಂದು ಬೀಳ್ಕೊಡುತ್ತೇನೆಂದು ಚಂಡಿ ಹಿಡಿದ. ಅವನು ನಮ್ಮ ಊರಿನ ಒಬ್ಬ ಹಳೆಯ ಸೋಶಲಿಷ್ಠ.

“ಬೇಡ, ನೀನು ಬರುವುದು ಬೇಡ. ಕಾರಾಬಿನಿಯೇರಿ ನಿನ್ನ ಗುರುತು ಹಿಡಿದು ನಿನ್ನ ಮೇಲೆ ತಪ್ಪು ಹೊರಿಸಿದರೆ, ನನಗದು ಆ ಮೇಲೆ ಮರೆಯುವಂತೆಯೇ ಇಲ್ಲ ವೃಥಾ ಕಷ್ಟನೇಕೆ ?” ಎಂದು ನಾನು ಅವನಿಗೆ ಬಿನ್ನವಿಸಿದೆ.

“ಅದಕ್ಕೆ ನಾನೊಂದು ಉಪಾಯ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ. ನೀನು ಬರುವಾಗ ನಾನು ಸಹಜವಾಗಿ ನನ್ನ ಸ್ವಂತ ಕೆಲಸದ ಮೇಲೆ ಸ್ಥೇಶನ್ನಿಗೆ ಬಂದ ಹಾಗೆ ನಟಿಸುತ್ತೇನೆ. ಬೇಕಾದರೆ

ನಿನ್ನ ಹತ್ತಿರ ಮಾತಾಡುವುದೂ ಇಲ್ಲ” ಎಂದು ಹೇಳಿ ಆ ದಿನ ತನ್ನ ಮಗಳನ್ನೂ ಕತ್ತೆಯನ್ನೂ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಕಣಿವೆ ಇಳಿದು ಸ್ವೇಶ್ವರಿಗೆ ಬಂದಿದ್ದ ಮಾತಾಡುವಾರದೆಂಬ ವಿಧಿ ಅವನಿಗೂ ಮರೆತು ಹೋಯಿತು.

“ಬಹಳ ದೂರ ಹೋಗುತ್ತೀ : ಈ ದುಃಖದ ಊರನ್ನು ಮರೆಯುವುದು ಸಾಧ್ಯವಿದೆ. ಬೇಕಾದಷ್ಟು ಸಮಯವಿದೆ” ಎಂದು ಅವನು ಹೇಳಿದಾಗ ನಾನು, “ಲಜ್ಜಾರೋ, ಈ ಊರನ್ನು ಮರೆಯುವುದು ಸಾಧ್ಯವೇ ಇಲ್ಲ. ಪ್ರತಿಜ್ಞೆ ಮಾಡಿ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ” ಎಂದು. ಆತ ನನ್ನನ್ನು ಖಂಡಿಸಿ “ಇಲ್ಲ ನೀನು ಮರೆತು ಬಿಡುತ್ತೀ ಖಂಡಿತವಾಗಿ ಮರೆತುಬಿಡುತ್ತೀ. ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸ ಮುಗಿಸಿ, ಪುಸ್ತಕಗಳಿಂದ ಮೇಲೆ, ನಿನಗಿಲ್ಲಿಯ ನೆನಪು ಎಲ್ಲಿ ಉಳಿಯುತ್ತೆ? ಮರೆಯುವುದು ಅದೆಷ್ಟು ಸುಲಭ ಎಂಬುದು ನಿನಗೆ ಆಗ ತಿಳಿಯುತ್ತೆ” ಎಂದು ಹೇಳಿದ. ನಾನು “ಲಜ್ಜಾರೋ, ಹೊರಡುವ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಜಗಳ ಏತಕ್ಕೆ ? ಬಿಟ್ಟು ಬಿಡು. ಆದರೆ ನಾನು ಮರೆಯುವುದಿಲ್ಲ ಎಂಬುದನ್ನು ಪ್ರತಿಜ್ಞಾಪೂರ್ವಕವಾಗಿಯೇ ಹೇಳಿ ಬಿಡುತ್ತೇನೆ” ಎಂದು.

“ಜಗಳಾಡುವುದೇಕೆ ? ನನಗೆ ಜಗಳ ಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ ನೋಡು, ನಿನಗೇ ಗೊತ್ತಾಗುವುದು. ನಾನು ಹೇಳಿದ ಹಾಗೆ ಆಗಿಯೇ ಆಗುವುದು. ಪ್ರಪಂಚದ ಯಶಸ್ಸಿನ ನಡುವೆ ನೀನೂ ಊರು ಮರೆಯುವವನೇ. ನಾನು ನಿನಗೆ ಅಜ್ಜನಾಗುವಷ್ಟು ಮುದುಕನಲ್ಲವೆ ? ಲೋಕದ ಜ್ಞಾನ ನಿನಗಿಂತ ನನಗೆ ಎಷ್ಟೋ ಹೆಚ್ಚಾಗಿಲ್ಲವೆ ? ನಾನು ಹೇಳಿದ ಹಾಗೆಯೇ ಆಗುತ್ತದೆ. ಅದರಲ್ಲಿ ಸಂಶಯವೇ ಇಲ್ಲ ಎಂದು ಅವನು ನನಗೆ ಆಶ್ವಾಸನೆ ಕೊಟ್ಟಾಗ ನಾನು ವಿರೋಧಿಸದೆ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಕಣ್ಣಿನಲ್ಲಿ ನೀರು ತುಂಬಿತ್ತು. ಆದರೆ ಅಳಬಾರದೆಂದು ಎಷ್ಟೋ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಿದೆ. ವಿರೋಧಿಸುವುದೂ ಆ ಪ್ರಯತ್ನದ ಒಂದು ಅಂಗವಾಗಿತ್ತು.

ಲಜ್ಜಾರೋನ ಮಗಳು ಲೋರೀನಾ ತಂದೆಯ ಆ ಮಾತು ಬಿಟ್ಟು ಬೇರೇನಾದರೂ ವಿಷಯ ಎತ್ತಿಕೊಳ್ಳಾರದೆ ? ಎಂದು ಅಂಗಲಾಚಿದಳು “ನೀವು ಪರಸ್ಪರ ಮಾತಾಡುವುದು ಇದೇ ಕೊನೆಯ ಸಲವೋ ಏನೋ ? ಇನ್ನು ನೀವು ಒಬ್ಬರಿಗೊಬ್ಬರು ನೋಡಲಿಕ್ಕೆ ಸಿಗುತ್ತೀರೋ ಇಲ್ಲವೋ ? ಆದರೂ ನೀವು ಜಗಳ ಮಾಡುವುದನ್ನು ಬಿಡುವುದಿಲ್ಲ” ಎಂದಳು.

ಮುದುಕ ವಿನೀತವಾಗಿ ಕ್ಷಮೆಯಾಚಿಸುವವನಂತೆ, “ಬೇಡಪ್ಪಾ ಬೇಡ, ಜಗಳ ಬೇಡ. ಹೊರಟು ಹೋಗುವ ಸಂಕಟ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ನಾನು ಜಗಳ ಮಾಡಬಲ್ಲೆನೇ ? ಸಾಧ್ಯವೇ ಇಲ್ಲ. ಸ್ವಾಭಾವಿಕವಾಗಿ, ಸರ್ವಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ನಡೆಯುವ ಸಂಗತಿ ಹೇಳಿದೆ ಅಷ್ಟೆ. ಆದರೆ ಸ್ವಾಭಾವಿಕವಾದ್ದೇ ಸತ್ಯವಾದ್ದರಿಂದ ನೀನು ಊರು ಬಿಟ್ಟುಮೇಲೆ, ನಿನ್ನ ಕಾಲಕ್ಷೇಪದ ನಡುವೆ, ಊರನ್ನು ಮರೆತು ಬಿಡುವುದು ಸತ್ಯವೇ” ಎಂದು ಒತ್ತಿಹೇಳಿದ.

ಲೋರೀನಾ ನನ್ನ ಕಡೆಗೆ ತಿರುಗಿ, “ನೀನಾದರೂ ಅಪ್ಪನನ್ನು ತಪ್ಪು ತಿಳಿಯಬೇಡ. ಅವನಿಗೆ ನೀನೆಂದರೆ ಬಹಳ ಪ್ರೀತಿ ಎಷ್ಟೆಂಬುದು ನಿನಗೆ ತಿಳಿಯಲಾರದು. ನೀನು ಹೊರಟುಹೋದಮೇಲೆ ಅವನು ನಿನ್ನ ಸಂಗತಿ ಮಾತನಾಡುವುದನ್ನು ಕೇಳಬೇಕು. ಹಾಗೆ

ನೋಡಿದರೆ, ಅವನು ನನ್ನನ್ನು ಪ್ರೀತಿಸುವದಕ್ಕಿಂತಲೂ ಮಿಗಿಲಾಗಿ ನಿನ್ನನು ಪ್ರೀತಿಸುತ್ತಾನೆ” ಎಂದು ಹೇಳಿದಳು.

ಆಗ ಮುದುಕ “ಹೌದು, ಹೌದು, ಲೋರೀನಾ ಹೇಳಿದ್ದು ಸತ್ಯ. ಆದರೆ ನಾನು ಯಾರು ? ಒಬ್ಬ ರೈತ, ಅವನೋ ? ದೊಡ್ಡ ಜ್ಞಾನಿ, ಪಂಡಿತ, ಓದಿದವ. ಆದ್ದರಿಂದ ಎಲ್ಲ ಓದಿದವರ ಹಾಗೆ ಅವನೂ ಪ್ರಪಂಚಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ ಮೇಲೆ ಈ ದುರ್ಭಾಗ್ಯ ದೇಶವನ್ನು ಮರೆಯಲೇ ಬೇಕು.” ಎಂದು ಅವಳ ಮಾತನ್ನು ಅನುಮೋದಿಸಿ ನನ್ನ ಮಾತನ್ನು ಖಂಡಿಸಿದ.

* * *

ನನ್ನ ಫ್ರಾಸ ನಾನು ಎಣಿಸಿದ್ದಕ್ಕಿಂತಲೂ ದೀರ್ಘವಾಗಿ ಬೆಳೆಯಿತು. ಕೆಲವು ವರ್ಷಗಳ ಮೇಲೆ, ಸಾಧಾರಣ ೧೯೩೦ರ ಸುಮಾರಕ್ಕೆ ಸ್ವಿಡ್ಜರ್ಲೆಂಡಿನ ಒಂದು ಬೆಟ್ಟದ ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ನಾನು ನೆಲಸಿದಾಗ ಇನ್ನು ಹೆಚ್ಚು ಸಮಯ ಬದುಕುವುದು ಅಶಕ್ಯವೆಂದು ಭಾವಿಸಿ ಒಂದು ಕತೆಯನ್ನು ಬರೆಯಲು ಆರಂಭಿಸಿದೆ ; ಅದಕ್ಕೆ ‘ಫೊಂತಮಾರ’ ಎಂದು ಹೆಸರಿಟ್ಟೆ ನನ್ನ ನೆನಪಿನಿಂದಲೂ, ಕನಸಿನಿಂದಲೂ ಒಂದು ಹಳ್ಳಿಯನ್ನು ನಿರ್ಮಾಣಮಾಡಿ ಅದರಲ್ಲೇ ವಾಸ ಮಾಡಿದೆ. ಅದೇ ಒಂದು ಸದಾ ಸರಳ ಕತೆಯಾಗಿ ಪರಿಣಮಿಸಿತು. ದೇಶವಿದೇಶಗಳ ಜನ ಬೀಭಕ್ಷವಾದ ಆ ಕತೆಯನ್ನು ಮೆಚ್ಚಿದರು.

ನಾನು ಜನ್ಮಕೊಟ್ಟ ಈ ‘ಫೊಂತಮಾರ’ ಎಂಬ ಹೆಸರು ದಕ್ಷಿಣ ಇಟಲಿಯ ಎಷ್ಟೋ ಹಳ್ಳಿಗಳಿಗೆ ಅನ್ವಯವಾಗುವುದೆಂದೂ, ಅಲ್ಲಿನ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿಯೂ ನಾನು ವರ್ಣಿಸಿದ ಘಟನೆಗಳು ನಡೆದವೆಂದೂ ನನಗೆ ಹಲಗಾಲ ಕಳೆದ ಬಳಿಕ ತಿಳಿದು ಬಂತು ವಿವರದಲ್ಲಿ ಭೇದವಿರಬಹುದು, ಅನುಕ್ರಮದಲ್ಲಿಯೂ ವ್ಯತ್ಯಾಸ ಇರಬಹುದು; ಆದರೆ ಘಟನೆಗಳ ಸಾಮ್ಯವಂತೂ ಎದ್ದು ತೋರುತ್ತಿತ್ತು. ಇಂಥ ಕಾಕತಾಳೀಯದಿಂದ ನನ್ನ ಕಥೆಗೆ ಕುಂದಿಲ್ಲ. ಅದರ ಬದಲು ಕಳೆ ಕುಟ್ಟಿದೆ ಎಂದು ನಾನು ನಂಬಿದ್ದೇನೆ. ಹೆಸರಿನಲ್ಲೇನಿದೆ ? ಎಲ್ಲವೂ ಸಾಮಾನ್ಯವಾದುವು. ಜೀವನದ ವಿಶಿಷ್ಟ ಘಟನೆಗಳಾಗಿರುವ ಜನನ, ಪ್ರೇಮ, ನೋವು, ಸಾವು ಇವು ಕೂಡ ಸಾಮಾನ್ಯವೇ ಆದರೂ ಜನರಿಗೆ ಇವುಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಎಷ್ಟು ಮಾತಾನಾಡಿದರೂ ದೂರಿಯುವುದಿಲ್ಲ ತಾನೆ ?

ಎಷ್ಟು ಯೋಜನ ದೂರದಲ್ಲಿದ್ದರೂ ನಮ್ಮೂರಿನ ಬಗ್ಗೆ ತಲೆಯಲ್ಲಿ ಸದಾ ಸರ್ವದಾ ಯೋಚನೆ ಸುಳಿಯುತ್ತಾ ಇದ್ದು, ಅಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಘಟನೆಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಲ್ಪನಿಕವಾಗಿ ನಾವೂ ಸಹಭಾಗಿಗಳಾದ ಪಕ್ಷಕ್ಕೆ ಅಂಥ ಊರಿಗೆ ಮರುಳುವುದು ಕೊಂಚ ಕಷ್ಟಕ್ಕಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುವುದಿಲ್ಲವೆ ? ಅಲ್ಲದೆ ಅಲ್ಲಿನ ಘಟನೆಗಳನ್ನು ಜ್ಞಾಪಿಸಿಕೊಂಡರೆ ರೋಮಾಂಚನವಾಗಿ ನಾವು ಏನೋ ಒಂದು ಅಪಾಯದ ಕಾರ್ಯ ಕೈಕೊಂಡಂತೆ ಅನಿಸುವುದಿಲ್ಲವೆ ?

ಆದುದರಿಂದ ವೃತ್ತಪತ್ರಿಕೆಗಳೂ, ಆಕಾಶವಾಣಿಯೂ ನಾನು ಇಟಲಿಗೆ ಪುನರಾಗಮಿಸುವುದನ್ನು ಪ್ರಚುರಪಡಿಸಿದುದನ್ನು ಕೇಳಿ ಗ್ರಾಮಾಧಿಕಾರಿಗಳೂ, ಸ್ಥಾನಿಕ ರಾಜಕೀಯ ಧರ್ಮಿಣರೂ ರೋಮ ನಗರದಲ್ಲಿ ನನ್ನನ್ನು ಭೇಟಿಯಾಗಿ ಒಂದು ಸಭೆ ಏರ್ಪಡಿಸುವ ವಿಚಾರ ಮಾಡಿದಾಗ ನಾನು ಪೇಚಿನಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿಕೊಂಡೆ. ನನ್ನ ದುರ್ಭಾಗ್ಯ ಗ್ರಾಮಕ್ಕೆ ಪುನರಾಗಮನ ಮಾಡುವಾಗ ನನಗೆ ಯಥಾರ್ಥವಾಗಿ ಅನುಭವವಾಗುತ್ತಿದ್ದ ಹೃದಯದ ಉಮ್ಮಳವನ್ನು ಈ ಜನರಿಗೆ ಹೇಗೆ ತಿಳಿಸಲಿ ? ಔಪಚಾರಿಕವಾಗಿ ಸಂಪ್ರದಾಯದ ನಾಲ್ಕು ಮಾತುಗಳನ್ನಾಡಿ ನನ್ನ ವ್ಯಸನವನ್ನು ಹೇಗೆ ಮರೆಮಾಚಲಿ ? ಎಂಬುದು ನನಗೆ ತಿಳಿಯದಾಯಿತು. ಗದ್ದಲ, ಸಂಭ್ರಮ, ಭಾಷಣ-ಭೂಷಣಗಳ ಸಡಗರದಲ್ಲಿ ಊರಿಗೆ ಮರಳುವುದು ನನಗೆ ಬೇಡವಾಗಿತ್ತು. ನಿಯೋಗದ ಆಮಂತ್ರಣವನ್ನು ನಾನು ನೇರವಾಗಿ ತಿರಸ್ಕರಿಸಿದ್ದನ್ನು ನೋಡಿ ಅವರು ನಾನು ಭಯಂಕರ ರಾಜಕೀಯ ನಿಷ್ಠಾವಂತನೆಂದೋ ಅಥವಾ ತಲೆತಿದುಕೊಂಡೋ ಭಾವಿಸಿರಬಹುದು. ಅದೇನೇ ಇರಲಿ, ನಾನು ಅವರ ಕೈಯಿಂದ ಒಮ್ಮೆಗೆ ಪಾರಾದೆ.

ನಮ್ಮ ಹಳ್ಳಿಯ ಪಾದ್ರಿಯ ಕಾಗದವೂ ಅದೇ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಬಂದಿತು. ಒಂದನೆಯ ಸಲ ಓದಿದಾಗ ಅದು ಯಥಾರ್ಥವಾಗಿ ಮಾಜಿ ಕ್ರೈದಿಯೊಬ್ಬನ ಸಲುವಾಗಿ ಸರಕಾರಿ ವಿಭಾಗದ ಹತ್ತಿರ ವಸೀಲಿ ನಡೆಯಿಸಿ ನಾನು ಉಪಕಾರ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ನನ್ನನ್ನು ಬಿನ್ನವಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಪತ್ರವೇ ಹೊರತು ಬೇರೇನೂ ವಿಶೇಷ ಸಮಾಚಾರ ಅಲ್ಲಿರಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಕ್ರೈದಿಯ ಹೆಸರು ನನ್ನ ಹೃದಯಕುಹರದಲ್ಲಿ ಎಬ್ಬಿಸಿದ ಭಾವನಾತರಂಗಗಳನ್ನು ಹಳ್ಳಿಯ ಪಾದ್ರಿ ಅಳೆಯಲಾರ. “ನಿನಗೀ ಬಡ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಪರಿಚಯ ಇರಲಾರದು. ಯಾಕೆಂದರೆ ಅವನು ಕ್ರಿಸ್ತಿಯ ತಪ್ಪಾಗಿ ಜೈಲಿಗೆ ಸೇರಿದ್ದು ನೀನು ಹುಟ್ಟಿದ ವರ್ಷವೇ” ಎಂದು ಪಾದ್ರಿ ಬರೆದಿದ್ದುದು ಸತ್ಯ; ಆದರೆ ಪೂರ್ಣಸತ್ಯ ಬೇರೆಯೇ ಇದೆ.

* * *

ಸ್ವೇಚ್ಛೆಯ ಮುಂದುಗಡೆಯ ಚೌಕದಲ್ಲಿ ನಾನು ರೂಢಿಯಂತೆ ಬಸ್ಸಿಗಾಗಿ ಕಾದುನಿಂತೆ, ಹಿಂದೆ ಘಟ್ಟವನ್ನೇರಿ ‘ಬ’ ಎಂಬಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದ ಬಸ್ಸು ನಿಂತುಹೋಗಿ ಕೆಲವು ವರ್ಷಗಳಾಗಿರಬಹುದೆಂದು ನನಗೆ ಅಂಚೆ ವನೆಯ ಗುಮಾಸ್ತ ತಿಳಿಸಿದ. “ಇಲ್ಲೇ ನಿಂತಿರು, ಯಾವುದಾದರೂ ಎತ್ತಿನಗಾಡಿಯೋ, ಕುದುರೆ ಸಾರೋಟೋ, ಆಕಡೆಗೆ ಹೋಗುವಾಗ, ಅದರಲ್ಲಿ ಜಾಗ ಮಾಡಿಕೋ” ಎಂದು ಆ ಗುಮಾಸ್ತ ಸೂಚಿಸಿದ. ಚೌಕದ ನಡುವಣ ನೀರಿನ ಕಾರಂಜಿಯ ಸುತ್ತಲೂ ಹೆಂಗಸರು ನೆರೆದಿದ್ದರು. ಅವರ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕವಾದ ಮಾತು ಕೇಳಿ, ಹಾವಭಾವ, ಇವನ್ನೆಲ್ಲ ನೋಡಿದಾಗ ನನಗೆ ಒಂದು ಪುರಾತನ ಕಾಲ ಚಿತ್ರವೆಂದೆ ಬಂತು. ಅವರ ಸಂಭಾಷಣೆ ನನಗೆ ಕರ್ತರಸಾಯನವಾಯಿತು.

ಯುವತಿಯರು ತಮ್ಮ ರುಮಾಲನ್ನು ಕುತ್ತಿಗೆಯ ಸಮೀಪ ಗಂಟು ಹಾಕಿಕೊಂಡಿದ್ದರು; ಮುದುಕಿಯರು ಗಲ್ಲಕ್ಕೆ ಸುತ್ತಿಕೊಂಡಿದ್ದರು. ಒಬ್ಬಳು ಕೊಡ ನೀರಿನಿಂದ

ತುಂಬಿದ ಕೂಡಲೇ ಇನ್ನೊಬ್ಬಳು ಅವಳಿಗೆ ಅದನ್ನು ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಇರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ನೆರವಾಗುತ್ತಿದ್ದಳು. ನೀರು ಚೆಲ್ಲದ ಹಾಗೆ ಮುದುಕಿಯರ ಕೂಡ ನೆಟ್ಟಗೆ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದರು.

ಸ್ವಲ್ಪ ದೂರ, ನೆರಳಿನಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬಳು ಮಗುವನ್ನು ತೊಟ್ಟಿಲಲ್ಲಿ ಹಾಕಿ ತೂಗುತ್ತಿದ್ದಳು. ತೊಟ್ಟಿಲು ನಿಧಾನವಾಗಿ ಅತ್ತಿಂದಿತ್ತ ತೂಗುತ್ತಿತ್ತು. ಹೊರಲಾರದ ಮೂಟೆಗಳನ್ನು ಹೊತ್ತುಕೊಂಡು ಕೆಲವರು ರೈತರು ಸ್ವೇಶನ್ನಿಗೆ ಬಂದರು. ಅವರು ಉಟ್ಟ ಉಡುಪು ಭಾನುವಾರದ ವಿಶೇಷ ತರದ ಉಡುಪಾಗಿತ್ತು. ಅವರು ನಿರಾಶ್ರಿತರ ಹಾಗೆ ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದರು.

“ಈ ಕಡೆ ಯುದ್ಧ ಬಂದಿತ್ತೆ ? ಬಂದ ಹಾಗೆ ಕಾಣಿಸುವುದಿಲ್ಲವಲ್ಲಾ ?” ಎಂದು ನಾನು ಆ ಗುಮಾಸ್ತನನ್ನು ಪ್ರಶ್ನಿಸಿದೆ.

ಆ ಗುಮಾಸ್ತ, “ಈ ಊರಿನ ಮೇಲೆ ದೈವವೇ ಮುನಿದಿದೆ. ಭೂಕಂಪ ಸಹ ಬಂದು ಬಡಿದು ಹೋಯಿತು. ಪುನರ್ ರುಕನೆ, ಸಹಾಯಧನ, ಪರಿಹಾರಕ್ರಮ-ಯಾವುದೂ ಈ ಊರಿಗಿಲ್ಲ. ಯಾತನೆ, ನರಕ ಬೇಕಾದಷ್ಟಿದೆ” ಎಂದು ವಿವರಿಸಿದ.

ಘಟ್ಟ ನಾನು ಕಾಲ್ನಡೆ ಹೋಗುವುದನ್ನು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿದೆ. ಅದೇ ಮೇಲು.

“ಒಂದೆರಡು ತಾಸು ಹಿಡಿದರೂ ಹಿಡಿಯಿತೇ. ನಿನಗೆ ಈ ದಾರಿಯ ಯಥಾರ್ಥ ಸ್ಥಿತಿ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ. ಧೂಳು, ಕಲ್ಲು ತುಂಬಿ ಹೋಗಿದೆ” ಎಂದು ಗುಮಾಸ್ತ ಎಚ್ಚರಿಕೆ ಕೊಟ್ಟನು.

ನಾನು ತೀರ ಗ್ರಾಮ್ಯ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ “ನಾನು ಒಳ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಹೋಗುತ್ತೇನೆ” ಎಂದಾಗ ಅವನು “ಓಹೋ, ನೀನು ಈ ಪ್ರದೇಶದವನೆಯೋ ?” ಎಂದು ಆಶ್ಚರ್ಯ ವ್ಯಕ್ತಗೊಳಿಸಿದನು.

ನಾನು ಕಣಿವೆಯನ್ನು ಹೊಕ್ಕು ಕೆಲವು ದೂರ ನಡೆದ ಮೇಲೆ ಹಳದಿ ಹಸುರು ಬಣ್ಣದ ದ್ರಾಕ್ಷಾವನಗಳು ಮಾಯವಾಗಿ ಸರ್ವತ್ರ ಬಂಜರು ಬಯಲು ತೋರತೊಡಗಿತು. ತೇಜೋಹೀನವಾದ ಬೆಟ್ಟಗಳಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಒಂದೊಂದು ಬಾದಾಮಿ ವೃಕ್ಷವೂ, ಕೆಲವೆಡೆ ಶಿಲುಬೆಗಳೂ, ಗೋಚರಕ್ಕೆ ಬಂದುವು. ಕೌಮಾರ್ಯದ ಅನುಭವಕ್ಕೆ ಕಾಲವೊಂದೇ ಮೇಲೆ ಅಲ್ಲವೆಂದೂ, ಸನ್ನಿವೇಶವೂ ಮಿತಿಯನ್ನು ಕೃಚ್ಛುಬಲ್ಲದೆಂದೂ ನನಗಾಗ ಏಕೋ ಸ್ಮರಿಸಿತು. ಸ್ವತಂತ್ರನಾಗಿಯೂ, ಹೃದಯಕವಾಗಿಯೂ ಊರು ಬಿಟ್ಟು ಹೊರಡುವುದು ಯಾವುದೋ ಒಂದು ನಿಶ್ಚಿತ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಸಾಧ್ಯ.

ಅಲ್ಲದೆ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಯೋಚನೆ ಮಾಡಿದರೆ “ಹೊರಟು ಹೋಗುವುದು” ಎಂಬ ಪದಸಮುದಾಯದ ಅರ್ಥವೇನು ? ಇಲ್ಲಿಯೇ ಬದುಕಿ, ಬಾಳಿ, ಆ ಮೇಲೆ ಮಣ್ಣುಗೂಡಿದವರಲ್ಲೆಷ್ಟು ಜನ ಪರದೇಶ ಗಮನಕ್ಕಾಗಿ ನಿಟ್ಟುಸಿರು ಬಿಟ್ಟಿಲ್ಲ ? ಪರದೇಶಕ್ಕೆ ಹೋದವರು ಸ್ವದೇಶ ಪ್ರೇಮವೆಂಬ ರೋಗಕ್ಕೆ ಸದಾ ತುತ್ತಾಗಿರುವುದು ಹೇಗೂ ಇದ್ದೇ ಇದೆಯಲ್ಲವೆ ? ಈಗ ನನ್ನನ್ನೇ ನೋಡಿದರೆ, ನಾನೀ ನಾಡನ್ನು ಎಂದಾದರೂ ಮರೆತುದುಂಟೆ? ನನ್ನ ಎಲ್ಲಾ ಕನಸುಗಳ ಮೂಲವೂ, ಅಂತ್ಯವೂ ಇದೇ ನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಉದ್ಭವಿಸಿರಲಿಲ್ಲವೆ ? ಮುಂದೆ ಮುಂದೆ ಕಾಲು ಹಾಕಿದಂತೆ ನಾನು ನನ್ನ ಬಾಳುವೆಯ

ಒಂದೊಂದು ವರ್ಷವನ್ನೂ ಅದರ ಮುಂದಿನದಕ್ಕೆ ಪೋಷಿಸಿಕೊಂಡು ಜೀವನದ ನೆಮ್ಮಿಯ ಕ್ರಮವನ್ನು ವನ್ನಿಸ್ಸಿಲ್ಲೆ ಪರಿಶೀಲಿಸಿದೆ. ಈ ಬದುಕಿಗೇನಾದರೂ ಅರ್ಥವಿದೆಯೇ ? ಎಂದು ವರ್ಧವಾಗಿ ಪ್ರಶ್ನಿಸಿಕೊಂಡೆ.

* * *

ಚರ್ಮ ಸುಲಿದ ಕಪ್ಪೆಗಳನ್ನು ಒಂದು ಹುಲ್ಲುಕಡ್ಡಿಯಲ್ಲಿ ಜೋಡಿಸಿಕೊಂಡು, ಬಂದೂಕನ್ನು ಹೆಗಲ ಮೇಲೆರಿಸಿಕೊಂಡು, ಒಬ್ಬ ಹಳ್ಳಿಯ ಪೋಲೀಸರವನು ನನ್ನದಿರಿಗೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದ

“‘ಬ’ದಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ಕಪ್ಪೆ ಹಿಡಿಯುವ ಲಜ್ಜಾರೋ ಇದ್ದ. ನಿನಗೆ ಅವನ ಗುರುತಿತ್ತೆ ? ಅವನಿಗೆ ಎಲ್ಲಿದ್ದಾನೆ ಎಂಬುದು ಗೊತ್ತಿದೆಯೆ ?” ಎಂದು ನಾನು ಅವನನ್ನು ಕೇಳಿದೆ.

ಆಗ ಪೋಲೀಸರವನು, “ಶಾಪ್ಪ ಬದುಕಿದ್ದಷ್ಟು ದಿವಸ ಅವನಿಗೆ ಕಷ್ಟಮುಗಿಯಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ತಪ್ಪು ಅವನದೇ. ಬರೇ ಹುಚ್ಚು, ಅವನೇನೂ ದುಷ್ಟನಲ್ಲ, ಹುಚ್ಚು ಬರೇ ಹುಚ್ಚು” ಎಂದು ಹೇಳಿದ.

“ಒಂದೇ ಬಗೆಯದಲ್ಲ. ಪ್ರಾಯಶಃ ಎಲ್ಲ ಬಗೆಯ ಕಷ್ಟವನ್ನೂ ಆತ ಅನುಭವಿಸಿರಬಹುದು. ಎಲ್ಲ ಬೇಕೆಂದೇ ಅವನು ಮಾಡಿಕೊಂಡ ಬನ್ನಗಳು. ಸುಮ್ಮಗೆ ತನ್ನ ಪಾಡಿಗೆ ತಾನಿದ್ದು, ತನ್ನ ಕೆಲಸ ತಾನು ಮಾಡುವ ಅಭ್ಯಾಸ ಅವನಿಗಿರಲಿಲ್ಲ.”

“ಅವನಿಗೆ ಲೋರೀನಾ ಎಂಬ ಒಬ್ಬಳು ಮಗಳಿರಲಿಲ್ಲವೆ ? ಅವಳಿಗೇನಾಯಿತು ? ಎಲ್ಲಿದ್ದಾಳೆ ?”

ಅದು ತನಗೆ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲವೆಂಬುದನ್ನು ಪೋಲೀಸರವನು ಕೈಸನ್ನೆಯಿಂದ ತಿಳಿಸಿದ.

ಅಗಲವಾಗಿದ್ದ ಕೇವಿ ಈಗ ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ಬಂದು ಸಪೂರವಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಬೆಚ್ಚಗಿನ ಹವೆ ತುಂಬುದ ಆ ಕೊರಕಲೂ, ಹೊಳೆಯ ದಂಡೆಗುಂಟ ಹೋಗುವ ಹಾದಿಯೂ ಮನ್ನಿಸಿಗೆ ಆಹ್ಲಾದಕರವಾಗಿದ್ದವು. ಸ್ವಲ್ಪ ಮುಂಬರಿದೆ ಎತ್ತರವಾದ ಕಲ್ಲಿನಿಂದ ನೀರು ಜಿಗಿದು ಕೆಳಗಡೆ ಒಂದು ಸಣ್ಣ ಕೊಳ ಬರುವುದು. ಈ ಕೊಳದ ತಂಪಾದ ನೀರಿಗೆ ಕಾಲು ಹಾಕಿ ಹೊಳೆಯ ನೀರಿನ ಹರಿವನ್ನು ನೋಡುವುದೆಂದರೆ ನನ್ನ ಬಾಲ್ಯದಲ್ಲಿ ನನಗೆ ಎಷ್ಟು ಸಂತಸವಾಗುತ್ತಿತ್ತು ? ಕಾಲಾಡಿಸುತ್ತ ಆಡಿಸುತ್ತ ಕೊಂಚ ಕಾಲ ಕಳೆದರೆ ಇಡಿ ದಂಡೆಯೇ ನನ್ನ ಜತೆಗೆ ಚಲಿಸುವಂತೆ ಭಾಸವಾಗುವುದು.

ಅದೇ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬಳು ಹುಣ್ಣು ಮುದುಕಿ ಹಾಯಾಗಿ ಬಿದ್ದುಕೊಂಡಿದ್ದಳು. ಅವಳ ಬಳಿಯಲ್ಲಿ ಪೇರಲೆ ಹಣ್ಣಿನಿಂದ ತುಂಬಿದ ಒಂದು ಬುಟ್ಟಿಯೂ ಇತ್ತು. ಆಯಾಸ ಪರಿಹಾರಕ್ಕಿಂದು ಅವಳು ಮಲಗಿದ ನಿರವಲಂಬನವನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ಅವಳು ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಬಳಿದುಕೊಂಡು ಬಂದು ದಡಕ್ಕೆ ಬಿದ್ದು ಬಿಸಿಲಿಗೆ ಒಣಗುವಂತೆ ತೋರುತ್ತಿತ್ತು. ನನ್ನನ್ನು ನೋಡಿದೊಡನೆ ಎದ್ದು ಕೂತು ಬಟ್ಟೆಯನ್ನು ನೇವರಿಸಿಕೊಂಡಳು. ‘ಪ’ದಲ್ಲಿ ವಾರ ವಾರ

ನಡೆಯುವ ಸಂತೆಗೆ ಹೋಗಿದ್ದಳಂತೆ, ಪೇರಲೆಯನ್ನು ಮೂರು ವಾರಕ್ಕೆ ಹಿಂದೂಮ್ಮೆ ತಂದಿದ್ದಳಂತೆ. ಆಗಲೂ ಮಾರಿ ಹೋಗಲಿಲ್ಲ, ಇಂದೂ ಮಾರಿ ಹೋಗಲಿಲ್ಲ.

“ಮಾರಿ ಹೋದರೇನಾಯಿತು ? ನಿನ್ನ ಪರಿಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಅದು ಸಾಲುವುದೆ” ಎಂದು ನಾನು ಕೇಳಿದೆ.

“ಪರಿಶ್ರಮವೇ ? ನನ್ನಂಥ ನಾಲ್ಕು ಮಕ್ಕಳ ತಾಯಿ ‘ಪರಿಶ್ರಮ’ದ ಕುರಿತು, ಯೋಚಿಸುವುದು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ.”

ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಮಗಳಿಗೆನೋ ಕಾಯಿಲೆಯಂತೆ. ಅದಕ್ಕೆ ವೈದ್ಯರು ಮಾತ್ರ ಕೊಡಬೇಕೆಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಇದ್ದುದನ್ನು ಮಾರಿಯಾದರೂ ನಾಲ್ಕು ಮಾತ್ರ ಕೊಳ್ಳೋಣಮೆಂದರೆ ಹಣ್ಣು ಮಾರಿ ಹೋಗಲಿಕ್ಕೆ ಕೇಳುವುದಿಲ್ಲ. ಇದರ ನಡುವೆ ಎಲ್ಲಾದರೂ ಮಗಳು ತೀರಿಕೊಂಡರೆ ಜನ ತಪ್ಪು ಹೊರಿಸುವುದು ಯಾರ ಮೇಲೆ ? ತಾಯಿಯ ಮೇಲೆ ತಾನೆ ?

* * *

ಮುದುಕಿ ಕೆಮ್ಮುತ್ತ ತೆವಳಿಕೊಂಡು ಎದ್ದಳು. ಅವಳ ಬುಟ್ಟಿಯನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ನಾನೂ ಅವಳ ಜತೆಯಲ್ಲಿ ನಡೆದೆ.

ಆಕೆ, “ಬಹಳ ಹೊತ್ತು ವಿಶ್ರಮಿಸಬಾರದು. ಹಾಗೆ ಹಾಯಾಗಿ ಕೈಕಾಲು ಬಿಟ್ಟು ಕೂತಿದ್ದರೆ ಎಲ್ಲಿಲ್ಲದ ಆಯಾಸ ಬಂದು ಬಿಟ್ಟು ಜೀವವೇ ಭಾರವಾಗುತ್ತದೆ ಏಳುವುದಕ್ಕೂ ತ್ಯಾಜ್ಯ ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಇರುಳಿನಲ್ಲೂ ಮೂರು ನಾಲ್ಕು ಸಲ ಎದ್ದು ಬ್ರೆಷ್ಟು ಬೇಯುವುದನ್ನು ನೋಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ನನ್ನ ಹಳ್ಳಿಗೆ ಬ್ರೆಷ್ಟು ತಯಾರಿಸಿ ಕೊಡುವುದೂ ನನ್ನ ಕೆಲಸವಾದ್ದರಿಂದ ಅಸ್ವಾಸ್ಥ್ಯದಲ್ಲಿ ಬೀಳುವುದಕ್ಕೂ ನನಗೆ ಅವಕಾಶವಿಲ್ಲ” ಎಂದು ನುಡಿದಳು.

ಸ್ವಲ್ಪ ದೂರದಲ್ಲೇ ನನ್ನ ಹಾದಿ ಒಡೆಯಿತು. ಮುದುಕಿಯ ಮನೆ ‘ಓ’ದಲ್ಲಿತ್ತು. ಬೀಳ್ಕೊಡುವ ಮುನ್ನ ನಾನಾಕೆಗೆ, “ನಿನಗೆ ‘ಬ’ ಹಳ್ಳಿಯ ಲಜ್ಜಾರೋ ಎಂಬವನ ಪರಿಚಯ ಇದ್ದಿತೆ ? ಅವನಿಗೆ ಜನ ‘ಹುಟ್ಟೆ ಹಿಡಿಯುವವನು’ ಎಂದು ಅಡ್ಡ ಹೆಸರಿಟ್ಟಿದ್ದರು” ಎಂದು ವಿಚಾರಿಸಿದೆ. ಆಕೆ “ಗೊತ್ತಿಲ್ಲದೆ ಏನು ? ಪಾಪ ! ಅವನಿಗಿಂತೆಂಥಾ ಕಷ್ಟ ಕೊಟ್ಟರು ಗೊತ್ತೆ? ಅವನೊಬ್ಬ ಮಹಾ ಸಂತ, ಹುಟ್ಟಿದಾರಭ್ಯ ಒಂದೇ ಒಂದು ಜೀವಿಗೆ ಉಪದ್ರವ ಕೊಟ್ಟವನಲ್ಲ. ಅವನ ವಿಷಯ ಯಾರೂ ಕೆಟ್ಟ ಮಾತು ಆಡಿಕೊಳ್ಳುವಂತಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ತಲೆತಗ್ಗಿಸಿ ವಿಧೇಯನಾಗಿ ನಡೆಯುವುದೊಂದು ಅವನಿಂದಾಗದ ಸಂಗತಿ” ಎಂದಳು.

“ಯಾರೂ ಅವಮಾನದಿದಿರು ತಗ್ಗಿ ನಡೆಯಬಾರದು. ಅನ್ಯಾಯಕ್ಕೆ ವಿಧೇಯರಾಗಬಾರದು” ಎಂದು ನಾನು ಹೇಳಿದಾಗ ಮುದುಕಿ ಅಲ್ಲೇ ನಿಂತು ಒಂದೆರಡು ದಯಾರ್ಧ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನನ್ನನ್ನು ನೋಡಿದಳು.

“ಹೌದೋ ಮಗೂ, ನೀನೂ ಅವರ ಸಾಲಿಗೆ ಸೇರಿದವನೋ ಹಾಗಾದರೆ ? ಸರಿ, ಎದೆಯುಬ್ಬಿಸಿಕೊಂಡು ನಡೆದವರು ಯಾರು ಒಳ್ಳೆಯವರಾಗಿದ್ದಾರೆ ? ಅವಿಧೇಯತೆ ತೋರಿಸಿದ್ದರಿಂದ ಏನು ಒಳ್ಳೆಯದು ?”

“ವಿಧೇಯರಾಗಿದ್ದರೆ ಏನು ಒಳ್ಳೆಯದು ? ಹೇಳಮ್ಮಾ, ನಿನ್ನನ್ನೇ ನೋಡಿಕೊ. ನಿನಗೇನು ಒಳ್ಳೆಯದಾಗಿದೆ ?”

“ಇಲ್ಲಪ್ಪಾ, ನನಗೇನೂ ಒಳ್ಳೆಯದಾಗಲಿಲ್ಲ. ತಲೆತಗ್ಗಿಸಿ ನಡೆದರೂ ಒಳ್ಳೆಯದಾಗುವುದಿಲ್ಲ, ತಗ್ಗಿಸದೆ ನಡೆದರೂ ಒಳ್ಳೆಯದಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಎರಡೂ ಒಂದೇ. ಆದರೆ ತಲೆತಗ್ಗಿಸಿ ನಡೆದರೆಯೆ ಚೆನ್ನ. ನಮ್ಮ ಆತ್ಮಕ್ಕಾದರೂ ಸ್ವರ್ಗ ದೊರೆಯುತ್ತೋ ಏನೋ!”

“ಲಜ್ಜಾದೋನ ಮಗಳು ಲೋರೀನಾ ಈಗ ಇದ್ದಾಳೋ ?”

“ಹೌದು, ಹೌದು. ಅವಳ ಬದುಕೂ ನನ್ನ ಹಾಗೆಯೇ ನಡೆದಿದೆ. ಅವಳೂ ತಲೆತಗ್ಗಿಸಿ ನಡೆದು ಬಡವೆಯಾಗಿಯೇ ಉಳಿದಿದ್ದಾಳೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಇನ್ನೊಂದು ವಿಷಯ. ಆಕೆ ನಮ್ಮ ನೆರೆಮನೆ.”

ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತಿನ ಮೇಲೆ ಮುದುಕಿ, “ಅವಳು ಸಿಕ್ಕಿದ ಕೂಡಲೇ ನೀನು ಸಿಕ್ಕಿದ ಸಮಾಚಾರ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ. ನಿನ್ನ ತಂದೆಯ ಹೆಸರೇನು ?” ಎಂದು ಕೇಳಿದಳು.

“ಹೆಸರು ಅಗತ್ಯವಿಲ್ಲ” ಎಂದು ನಾನು ಹೇಳಿದೆ.

ಗುಡ್ಡದ ಮೇಲೆ ‘ಬ’ ಕಾಣಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ನಾನು ಬಿಟ್ಟ ಮೇಲೆ ನಮ್ಮೂರಲ್ಲಿ ಯಾವ ಬದಲಾವಣೆಯೂ ಆದಂತೆ ತೋರಲಿಲ್ಲ. ನಿಬಿಡವಾಗಿ ತೋರುತ್ತಿದ್ದ ಗೃಹ ಸಮೂಹದ ನಡುವೆ ಮೂವತ್ತು ವರ್ಷದ ಹಿಂದಿನ ಭೂಕಂಪ ಮಾಡಿ ಹೋದ ತೆರವು ಸ್ಥಳ ಇನ್ನೂ ತೆರವಾಗಿಯೇ ಇತ್ತು. ಹಳ್ಳಿಯ ಹೊರ ಬಾಗಿಲಲ್ಲಿ ನನಗೊಂದು ಅಪೂರ್ವ ಯೋಚನೆ ಸ್ಫುರಿಸಿತು. ಬೆನ್ನು ಹಾಕಿ ಓಡಿ ಬಿಡಲೇ ? ಎಂದು ತೋಚಿತು. ಆಗ ಬ್ರೆಡ್ಡು ಒಲೆಯಿಂದ ತೆಗೆಯುವ ಸಮಯವಾಗಿರಬೇಕು. ಬಿಸಿ ಬಿಸಿ ಬ್ರೆಡ್ಡಿನ ಸುಡುವಾಸನೆ ಗಾಳಿಯಲ್ಲಿ ಬಂದು ಮೂಗಿಗೆ ಬಡಿದುದರಿಂದ ಕ್ಷಣಿಕ ಯೋಚನೆ ಮಾಯವಾಗಿ ಕಾಲು ಹಳ್ಳಿಗೆ ಅಭಿಮುಖವಾಗಿಯೇ ತೆರಳಿತು.

ಕಾಲನ್ನೆಳೆದುಕೊಂಡು, ಹತ್ತು ಹೆಜ್ಜೆಗೊಮ್ಮೆ ಉಗುಳುತ್ತಾ ಹೋಗುವ ಒಬ್ಬ ಮನುಷ್ಯ ನನ್ನ ಮುಂದಿನಿಂದ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದ. ಅಪರಿಚಿತ. ನೋಡಿದರೆ ತಿರುಕನಂತೆ ತೋರುತ್ತಿದ್ದ.

“ಅಜ್ಜಾ ! ವಾಸಮಾಡುವುದೆಲ್ಲಿ ?” ಎಂದು ನಾನು ಅವನಿಗೆ ಪ್ರಶ್ನಿಸಿದೆ. ಅವನು ನಿಂತು ನನ್ನನ್ನು ಸಂಶಯದಿಂದ ನೋಡಿ, “ನನಗೊಂದು ಬೆಂಕಿಕಡ್ಡಿ ಕೊಡುತ್ತೀಯಾ?” ಎಂದು ಕೇಳಿದ. ನಾನು ಬೆಂಕಿ ಪೆಟ್ಟಿಗೆಯನ್ನು ತೆಗೆದು ಒಂದು ಕಡ್ಡಿ ಅವನಿಗೆ ಕೊಟ್ಟೆ. ಆತ, “ಇನ್ನೊಂದು ತಾ” ಎಂದ. ಇನ್ನೊಂದಷ್ಟು ಕೊಟ್ಟೆ, ಅವನು ಮರುಮಾತಿಲ್ಲದೆ ನನ್ನ ಪಶ್ಚಿಮನ್ನು ನನಗೆಯೆ ಬಿಟ್ಟು ಬೆನ್ನು ಹಾಕಿ, ನೇರವಾಗಿ ನಡೆದುಬಿಟ್ಟು ಆಮೇಲೆ ನಾನಾತನವನ್ನು ಕಂಡುದು ಇಗರ್ಜಿಯ ದ್ವಾರದಲ್ಲೇ ಸರಿ. “ಅಗೋ, ಅಗೋ,

ಕರವಸೂಲಿ ಮಾಡುವ ಮನುಷ್ಯ ಬರುತ್ತಾ ಇದ್ದಾನೆ. ಬೇಗ ಅಡಗಿ ಕೂತುಕೋ” ಎಂದು ಪಾದ್ರಿಗೆ ಬುದ್ಧಿವಾದ ಹೇಳುತ್ತಾ ಇದ್ದ.

* * *

ನಮ್ಮ ಹಳ್ಳಿಯ ಪಾದ್ರಿಗೆ ಮೊದಲು ನನ್ನ ಗುರುತು ಹತ್ತಿಲ್ಲ. ಇಗರ್ಜಿಯ ಕೋಣೆಗೆ ನನ್ನನ್ನು ಆಮಂತ್ರಿಸಿದಾಗ ಅವನ ಮುಖದಲ್ಲಿ ತೇಜಸ್ವಿರಲಿಲ್ಲ. ನನ್ನ ಮೇಲೆ ಕರುಣೆಯಿಂದ ನನ್ನನ್ನು ಬರಹೇಳಿದಂತಿತ್ತು. ಸ್ಮಶಾನದಿಂದ ಜೇನು ತರುವ ನೋಣದ ಹಾಗೆ ಅವನ ಮೊಗದಲ್ಲೊಂದು ಮುಗುಳ್ಳಿಗೆ ಬೇಕೋ ಬೇಡವೋ ಎಂದು ಮಿನುಗುತ್ತಿತ್ತು. ನಾನು ಬಾಯಿ ತೆರೆದ ಕೂಡಲೆ ಅವನ ಮುಖದ ಕಳವಳ ದೂರ ತೊಲಗಿತು. ಬದಲಿಗೆ ಉತ್ತಾಹದಿಂದ ಕೈಯನ್ನು ಮೇಲಕ್ಕೇರಿಸಿದ ಗ್ರಾಮಾಧಿಪತಿಗೂ ಗ್ರಾಮದ ಜನಗಳಿಗೂ ಈ ಶುಭ ಸಮಾಚಾರ ತಿಳಿಸಿ ಬರುತ್ತೇನೆಂದು ಹೊರಟನು. ನಾನೂ ಅವನೂ ಜತೆಯಾಗಿ ಶಾಲೆಗೆ ಹೊರಟವರಾದ್ದರಿಂದ ನಮ್ಮದು ಸಮಾನ ವಯಸ್ಸಿರಬಹುದು. ಆದರೆ ಆತ ಮುದುಕನಂತೆ ತೋರುತ್ತಿದ್ದನು.

ನಾನು, “ದಾರಿಯ ಮೇಲಿಂದ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದವನು ಸ್ವಲ್ಪ ಇಣಕಿ ನೋಡೋಣವೆಂದು ಬಂದೆ. ಈ ರಾತ್ರಿಯೇ ಹೊರಟರೂ ಹೊರಟೆ ನಾಳೆ ಖಂಡಿತ ಹೊರಡಲೇಬೇಕು” ಎಂದು ಹೇಳಿದೆ.

“ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ನಿನ್ನನ್ನು ಯಾರೂ ಗುರುತು ಹಿಡಿಯಲಿಲ್ಲವೆ ?”

“ಇದು ಹೇಗೆ ಸಾಧ್ಯ ? ಇಪ್ಪತ್ತೈದು ವರ್ಷ ಕಳೆಯಲಿಲ್ಲವೆ ?”

“ಇಪ್ಪತ್ತೈದು ಶತಮಾನ ಎನ್ನು ಹೌದು, ಸರಿಯಾಗಿ ಇಪ್ಪತ್ತೈದು ಶತಮಾನ ಉರುಳಿ ಹೋಯಿತು.”

“ಯಾರೂ ನನ್ನ ಗುರುತು ಹಿಡಿಯದೆ ಹೋದರೇನೆ ನನಗೊಳ್ಳಿತು. ಗದ್ದಲ, ಉಪಚಾರ, ನನಗಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಇಲ್ಲಿ ನಾನು ನೋಡಬೇಕೆಂದು ಬಯಸುವ ಕೆಲವು ಮಂದಿ ಹೇಗೂ ಸತ್ತು ಹೋಗಿದ್ದಾರೆ, ಮತ್ತೇನು ?”

“ಯುದ್ಧದಿಂದ ನಮ್ಮ ಹಳ್ಳಿಗೆ ಭಾರೀ ಕಷ್ಟನಷ್ಟ ಸಂಭವಿಸಿತು. ಜರ್ಮನರು ನಮ್ಮ ದನಕರುಗಳನ್ನು ಎತ್ತಿಕೊಂಡು ಹೋದರು. ನೀನು ಗ್ರಾಮಾಧಿಪತಿಯನ್ನು ಭೇಟಿಯಾಗಿ ಮಾತನಾಡಬೇಕು. ನಿನ್ನಿಂದ ನಮಗೆ ತುಂಬಾ ಉಪಕಾರ ಉಂಟು.”

“ನಾನು ಮೊದಲೇ ಹೇಳಿದೆನಲ್ಲವೆ ? ನಾನಿಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದುದು ತೀರ ಅಕಸ್ಮಾತ್ತಾಗಿ. ದಾರಿಯ ನಡುವೆ ನಿಮ್ಮ ಹಳ್ಳಿ ಸಿಕ್ಕಿದ್ದರಿಂದ ಬಂದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ನೀನು ನನಗೆ ಯಾರನ್ನೂ ಭೇಟಿ ಮಾಡಿಸದೆ ನಿಶ್ಚಯವಾಗಿ ಕಳಿಸಿಕೊಟ್ಟರೆ ಭಾರೀ ಉಪಕಾರ. ಬಂದ ಮೇಲೆ ನೀನು ಬರೆದ ಆ ಖೈದಿಯನ್ನು ನೋಡಿ, ಒಂದೆರಡು ಮಾತಾಡಿ ಹೋಗೋಣ ಎಂತ ಮನಸ್ಸಿದೆ.”

“ಅವನನ್ನೀಗಲೇ ಕರೆಯುತ್ತೇನೆ. ಇಲ್ಲೇ ಬಾಗಿಲ ಬಳಿ ಇದ್ದಾನೆ. ನೀನು ಬಂದ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ನನಗೆ ಮೊದಲು ತಿಳಿಸಿದವನೇ ಅವನು” ಎಂದು ಹೇಳಿ ಪಾದ್ರಿ ಆ

ಮನುಷ್ಯನನ್ನು ಕರೆತರಲು ಹೊರಗೆ ಹೋದನು. ಎರಡೆರಡು ಸಲ ಕರೆದರೂ ಆ ಮನುಷ್ಯ ಒಳಕ್ಕೆ ಬರಲು ನಿರಾಕರಿಸಿದ. ಆಗ ನಾನು “ನಾನೇ ಅವನನ್ನು ಕಾಣುತ್ತೇನೆ” ಎಂದು ಬಾಗಿಲಿಂದ ಹೊರಬಿದ್ದೆ. ಆತ ಒಂದು ಮರದ ದಡದ ಮೇಲೆ ಕೂತಿದ್ದ.

ನಾನು “ನಿನಗೆ ಒಂದ ಕತೆ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ” ಎಂದು ಹೇಳಿದೆ.

ಅವನು, “ಒಂದು ಕಡ್ಡಿ ತಾ ಈಚೆಗೆ” ಎಂದ.

ನಾನು ಅವನಿಗೆ ಕಡ್ಡಿ ಕೊಟ್ಟು ಅವನ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿ ಕುಕ್ಕರಿಸಿದೆ. ಕಾಲಿನಲ್ಲಿ ಬೂಟಿನ ಬದಲಿಗೆ ಚಿಂದಿಬಟ್ಟೆ ಸುತ್ತಿಕೊಂಡಿದ್ದ. ನಂತೆ ತಲೆಕೂದಲು ದಷ್ಟವಾಗಿ ಬೆಳೆದಿತ್ತು. ಅವನ ಮುಖವೂ ಕೈಗಳೂ ಕಂದು ಬಣ್ಣ ತಾಳಿ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಒಡೆದಿದ್ದವು. ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಮೀರಿಸುವ ದೃಶ್ಯ-ಅವನ ವಿಚಿತ್ರ ತರವಾದ ಪಚ್ಚಿ ಬಣ್ಣದ ಆಯಾಸಿತ ನೇತ್ರಗಳು.

* * *

“ನಾನು ಚಿಕ್ಕನಾಗಿದ್ದಾಗ ನಮ್ಮ ಹಳ್ಳಿ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ಕೆಲಸದ ಹೆಣ್ಣಿದ್ದಳು. ಆಕೆ ಎಲ್ಲ ಊಳಿಗದ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳಂತಿರದೆ ಒಳ್ಳೆಯ ಮನೆತನಕ್ಕೆ ಸೇರಿದವಳಂತೆ ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದಳು.” ಎಂದು ನಾನು ಹೇಳಿದ ಕೂಡಲೆ ಅವನು ನೀನು ಇತ್ತ ಕಡೆಯವನೋ ? ನಿನ್ನಷ್ಟನ ಹೆಸರೇನು?” ಎಂದು ಕೇಳಿದರು. “ನಿನಗೆಯೆ ಅಂದಾಜಾಗುತ್ತದೆ. ಆ ಹೆಣ್ಣು ಮಗಳು ಯಾತಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಇತರರ ಮನೆ ಚಾಕರಿ ವಹಿಸಿಕೊಂಡೆಂಬುದು ನನಗೆ ತಿಳಿಯಲಿಲ್ಲ. ನನ್ನ ಚಿಕ್ಕಂದಿನಲ್ಲಿ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಉತ್ತರ ದೊರೆಯುವಂಥ ಪ್ರಶ್ನಾವಳಿಗಳಲ್ಲಿ ಇದೂ ಒಂದು ಸೇರಿಕೊಂಡಿತು. ‘ಅವಳ ಪರಿವಾರಕ್ಕೆ ಕೇಡುಗಾಲ ಬಂದುದರಿಂದ ಅವಳಿಗೆ ಈ ಗತಿ ಬಂತು. ಇದ್ದ ದುಡ್ಡೆಲ್ಲ ಕೋರ್ಟು-ಔಕೀರಿಗೆ ಮೆಚ್ಚಾಯಿತು. ಪಾಪ ! ಅವಳಿಗೆ ಬೈಯಬೇಡ ಮಗೂ,’ ಎಂದು ನಮ್ಮ ತಾಯಿ ಹೇಳಿದರೂ ನನಗೆ ಸಮಾಧಾನವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಅವಳ ಆಚರಣೆಯನ್ನೂ, ವರ್ತನೆಯನ್ನೂ, ಕಂಡರೆ ಅವಳಿಗೂ ನಮಗೂ ಏನು ಭೇದವಿರಲಿಲ್ಲ. ದುರದೃಷ್ಟ ಬಂದರೂ ಅವಳ ನೈಜವಾದ ಹೆಮ್ಮೆ, ದೊಡ್ಡಸ್ಸು ಅಡಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಅವಳ ಕಣ್ಣು ನಿನ್ನ ಹಾಗೆಯೇ ಹಸುರಾಗಿತ್ತು. ನಾನು ಭಾರೀ ಊರು ತಿರುಗಿದವನಾದರೂ ಅಂಥ ಕಣ್ಣುಗಳನ್ನು ಬೇರೆಲ್ಲಿಯೂ ನೋಡಿಲ್ಲ.”

ಈ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿದೊಡನೆ ಆ ವ್ಯಕ್ತಿ ಧಡಕ್ಕನೆ ಎದ್ದು ನಿಂತು, ತನ್ನನ್ನು ಹಿಂಬಾಲಿಸುವಂತೆ ನನಗೆ ಸಂಜ್ಞೆ ಮಾಡಿದ. ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಯಾರೋ ಕರೆದರು. ಅವನು ಉತ್ತರಿಸದೆ ಮುಂಬರಿದ. ಜನವಿರಹಿತವಾದ ಓಣಿಗಳನ್ನು ಹಾದು ಭೂಕಂಪಕ್ಕೆ ತುತ್ತಾದ ಒಂದು ಮುರಿದ ಇಗರ್ಜಿಗೆ ನನ್ನನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋದ. ಇಗರ್ಜಿಯ ಗುಮ್ಮಟ ದೂರದಿಂದಲೇ ಕಾಣುತ್ತಿತ್ತು. ಅದು ಒಳಗಿನ ಬದಿಯಲ್ಲಿ ಪುಷ್ಟಕಾರವನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡ ದೇವದೂತರ ಚಿತ್ರವೂ ‘ಗೋರಿಯಾ’ ಎಂದು ಬರೆದ ಶಾಸನವೂ, ಗೋಚಿಸುತ್ತಿದ್ದುವು.

ಮಣ್ಣಿಗೆ ಉರುಳದೆ ಇದ್ದ ಇಗರ್ಜಿಯ ಒಂದು ಪಾರ್ಶ್ವಕ್ಕೆ ಹಳ್ಳಿಯ ಪಾದ್ರಿ ಗೋಡೆ ಕಟ್ಟಿಸಿ ಮಾಡು ಹೊದೆಯಿಸಿದ್ದನು. ಅದೇ ಈಗ ಈ ಮಾಜಿಕ್ರಿಯ ಬಿಡಾರ. ಬರೇ

ನಾಲ್ಕು ಗೋಡೆ. ಒಂದು ಗೋಡೆಗೆ ಇನ್ನೊಂದು ಗೋಡೆಯನ್ನು ಚೋಡಿಸಿದ ಸಂದು ನಿಚ್ಚವಾಗಿ ತೋರುತ್ತಿತ್ತು. ಮಾಡಿನಿಂದಿಳಿದ ಒಂದು ಸರಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಲಾಟಾನು ತೂಗುತ್ತಿತ್ತು. ಮೂಲೆಯಲ್ಲೊಂದು ಮಂಚ. ಮಂಚದ ಬಳಿಯ ಒಂದು ಮೇಜು. ಮೇಜಿನ ಮೇಲೆ ಒಂದು ತುಂಡು ಬ್ರೆಡ್ಡು, ಸ್ವಲ್ಪ ನೀರುಳ್ಳಿ, ನಾಲ್ಕಾರು ಹಣ್ಣು ಚಲ್ಲಾಪಿಲ್ಲಿಯಾಗಿ ಹರಡಿದ್ದವು. ಗೋಡೆಯನ್ನೇ ಕೊರೆದು ಮಾಡಿದ ಕಪಾಟಿನಿಂದ ಆ ಮನುಷ್ಯ ಒಂದು ಸೀಸೆಯನ್ನು ತೆಗೆದು ವಿಧಿಪೂರ್ವಕವಾಗಿಯೂ, ಮೌನವಾಗಿಯೂ, ನನ್ನನ್ನು ಕುಡಿಯುವುದಕ್ಕೆ ಆಮಂತ್ರಿಸಿದ.

ನಾವು ಮಂಚದ ಮೇಲೆ ಆಸೀನರಾದೆವು. ನಾನು ಮಾತು ಮುಂದುವರಿಸಿದೆ. “ನಿನ್ನ ತಾಯಿಗೆ ನಿನ್ನ ಕಾಗದ ಬರಲಿಕ್ಕೆ ಆರಂಭವಾದುದು ನಿನ್ನ ಅಜೀವ ಶಿಕ್ಷೆಯ ಮೊದಲ ಘಟ್ಟವಾದ ಏಕಾಂತವಾಸದ ಅವಧಿ ಮುಗಿದ ಮೇಲೆಯೇ. ನಿನ್ನ ತಾಯಿ ಚಾಣಾಕ್ಷಾದ ದೊಡ್ಡ ರೈತ ವಸತನದಲ್ಲಿಯೇ ಹುಟ್ಟಿದರೂ ಆಕೆಗೆ ಓದು ಬರಹ ಬರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ ಎಂಬುದು ನಿನಗೆ ಗೊತ್ತಷ್ಟೆ ? ಆಗಿನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಓದುಬರಹ ಕಲಿಸುವುದು ಪಾಪಕೃತ್ಯ ಅಲ್ಲವಾದರೂ ಅನಾವಶ್ಯಕ ಎಂಬ ಭಾವನೆ ಸರ್ವತ್ರ ಹರಡಿದ್ದು ನಿನಗೆ ಗೊತ್ತು.

“ಆಗ ನಾನು ಇನ್ನೂ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಾಲೆಯಲ್ಲೇ ಇದ್ದೆ-ಎಲ್ಲರನ್ನೂ ಬಿಟ್ಟು ನಿನ್ನ ತಾಯಿ ನಿನ್ನ ಕಾಗದ ಓದುವ ಕೆಲಸ ನನಗೇಕೆ ಕೊಟ್ಟಳೆಂಬುದು ನನಗಾಗ ತಿಳಿದಿರಲಿಲ್ಲ. ನಿನ್ನ ಕಾಗದದ ಏಕಮಾತ್ರ ವಸ್ತು ಯಾವುದೆಂಬುದೂ, ನಾವು ಪ್ರತಿಯಾಗಿ ಬರೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಏಕಮಾತ್ರ ಉತ್ತರ ಯಾವುದೆಂಬುದೂ, ನಿನಗೆ ಗೊತ್ತು. ನನ್ನ ಆ ಚಿಕ್ಕ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಈ ಪತ್ರ ಪಠನವೂ, ಲೇಖನವೂ ಅತ್ಯಂತ ಮಹತ್ವದ ಘಟನೆಗಳಾಗಿದ್ದವು. ಇಂಥ ಘಟನೆಗಳಿಂದಲೇ ನನ್ನ ಜೀವನ ರೂಪುಗೊಂಡಿದೆ.

“ನಿನ್ನ ತಾಯಿಯಂತಾ ವಿಶ್ವಾಸ ಪಾತ್ರ ಸ್ತ್ರೀ ನನ್ನ ತಂದೆ ತಾಯಿಗಳಿಗೆ ಹೇಳದೆ, ನನ್ನನ್ನು ತನ್ನ ಈ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ನೇಮಿಸಿಕೊಂಡದ್ದು ಮೊದಮೊದಲಿಗೆ ನನಗೆ ಅಚ್ಚೆಯನ್ನುಂಟು ಮಾಡಿತು. ಕಟ್ಟಕಡೆಗೆ ಒಂದು ದಿನ ಅವಳನ್ನು ಕೇಳಿಯೇ ಬಿಟ್ಟೆ ಅವಳು “ಅವನ ಎಲ್ಲ ಕಾಗದ ಓದಿದವನು ನೀನೇ ಹೇಳು. ನನ್ನ ಮಗ ನಿರಾಪರಾಧಿ ಅಲ್ಲವೆ ?” “ಖಂಡಿತವಾಗಿಯೂ ನಿರಪರಾಧಿ. ಅವನು ಕೊಲೆ ಪಾತಕ ಎಷ್ಟು ಮಾತ್ರಕ್ಕೂ ಅಲ್ಲ” ಎಂದು ನಾನು ನಿಶ್ಚಯವಾಗಿ ಹೇಳಿದೆ. ಆಗ ನಿನ್ನ ತಾಯಿ, “ಉಳಿದವರೆಲ್ಲ ಅವನು ಅಪರಾಧಿ ಎಂದೆ ನಂಬಿದ್ದಾರೆ. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ಅವರ ಹತ್ತಿರ ನಾನು ಹೋಗುವುದಿಲ್ಲ” ಎಂದಳು.

“ನನ್ನ ನಿರಪರಾಧಿತ್ವದ ಕುರಿತು ನಿನಗೆ ಮೊದಲಿಂದಲೂ ನಂಬುಗೆ ಇತ್ತೆ ? ತೀರ ಮೊದಲಿಂದಲೂ ?”

“ಹೌದು ಮೊದಲ ಸಲವೇ ನೀನು ನಿರಪರಾಧಿಯೆಂದು ನಾನು ತೀರ್ಮಾನಿಸಿ ಬಿಟ್ಟೆ”

“ಅದು ಹೇಗೆ ? ನನ್ನ ನಿರಪರಾಧವನ್ನು ನೀನೆಂತು ಕಂಡು ಹಿಡಿದಿ ?”

“ಹೋ, ಬಹಳ ಸುಲಭವಾಗಿ ಗೊತ್ತಾಯಿತು. ನಿನ್ನ ನಿರಪರಾಧ, ತಾನಾಗಿ ಹೊಳೆಯಿತು. ನಿನ್ನ ತಾಯಿಯ ಹತ್ತಿರ ‘ಹೌದಮ್ಮ’ ನನ್ನ ಅಭಿಪ್ರಾಯದಿಂದ ನಿನಗೇನು ಪ್ರಯೋಜನವಾಗುವುದು ? ನನ್ನಂಥ ಮಗುವಿನ ಅಭಿಮತಕ್ಕೆ ಏನು ಬೆಲೆ ಬಂದೀತು ?” ಎಂದು ಕೇಳಿದಾಗ ಆಕೆ, ‘ನೀನು ನಿರೋಧ ಹಸುಳೆಯಾಗಿದ್ದುದರಿಂದಲೇ ನಿನ್ನ ಮಾತಿಗೆ ಬೆಲೆ, ಮಗೂ’ ಎಂದಳು. ಆ ಕ್ಷಣದಿಂದ ನನಗೆ ನನ್ನ ನಿರೋಧಿಯ ಕುರಿತಾಗಿಯೂ, ಪ್ರಪಂಚದ ನಿರೋಧಿಯ ಕುರಿತಾಗಿಯೂ, ಸಂಶಯ ಉತ್ಪನ್ನವಾಯಿತು ! ನನ್ನೀ ನಿರೋಧ ಮತ್ತು ನಿಶ್ಚಯಾತ್ಮಕ ಬುದ್ಧಿಯನ್ನು ನಾನು ಬೇರೆ ಯಾರಿಗೂ ತಿಳಿಸುವಂತಿರಲಿಲ್ಲವಾದ್ದರಿಂದ ಅದನ್ನು ಗುಪ್ತವಾಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ನನ್ನಷ್ಟಕ್ಕೆ ಮೆಲುಕು ಹಾಕುತ್ತಿದ್ದೆ. ಎಲ್ಲರೂ ನಿಷೇಧಿಸುವ ಒಂದು ಒಳ್ಳೆಯ ವಿಚಾರ ನನಗೊಬ್ಬನಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಮೀಸಲಾಗಿತ್ತು.

* * *

“ಇಡೀ ರಾಷ್ಟ್ರವೂ, ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಅಭಿಪ್ರಾಯವೂ ಅನ್ಯಾಯದ ಪಕ್ಕ ಕಟ್ಟಿದುದರಿಂದ ನಾನು ಮತ್ತು ನಿನ್ನ ತಾಯಿ ಒಬ್ಬ ಕೈದಿಯ ಸಲುವಾಗಿ ರಚಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಪಥ್ಯಂತ್ಯ ಪೋಷಕರಾಗಿ, ಲೋಕ ಸರ್ವಸ್ವವನ್ನೂ ಪ್ರತಿಭಟಿಸಿ ನ್ಯಾಯಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಅಚಲರಾಗಿ ನಿಂತ ಹಾಗಿತ್ತು ನಿನ್ನ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಕಾಗದದಲ್ಲಿ ನೀನು ನಿನ್ನ ನಿರಪರಾಧಕ್ಕೆ ಕಾರಣ ಬರೆಯುತ್ತಾ ಇದ್ದಿ. ಒಂದು ಕ್ಷಣವೂ ನಿರಾಶೆಯನ್ನು ತಾಳದೆ ನೀನು ನಿನ್ನ ಮೇಲೆ ಹೊರಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ನರಹತ್ಯೆಯ ಆಪಾದನೆಯನ್ನು ನಿರಾಕರಿಸುತ್ತಿದ್ದಿ.

“ಆ ಕಾಗದ ಬಂದ ರಾತ್ರಿ ನನಗೆ ಒಂದೋ ನಿದ್ದೆ ಇಲ್ಲ, ಅಥವಾ ಭಯಂಕರವಾದ ದುಃಸ್ವಪ್ನಗಳು ಬೀಳುತ್ತಿದ್ದವು. ನಾನು ನಿನಗೆ ಬರೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಪತ್ರಗಳೋ ! ಮನೆಯಿಂದ ಹೊರಗೆ ಹೊರಡದ್ದರಿಂದ ನನಗೆ ಪತ್ರ ಬರೆಯುವುದೇನೆಂದು ತಿಳಿದೇ ಇರಲಿಲ್ಲ ; ಆದಾಗ್ಯೂ ಕೆಲವೇ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಶಾಲೆಯ ಕೆಲಸವೆಲ್ಲ ಮೂಲೆಸೇರಿ, ನಿನಗೆ ಕಾಗದ ಬರೆಯುವುದು ನನ್ನ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯ ಕರ್ತವ್ಯವಾಗಿ ಹೋಯಿತು. ಒಂದೊಂದು ಪತ್ರ ಬರೆಯುವುದೆಂದರೆ ನಾಲಕ್ಕಾರು ದಿನ ಯೋಚನೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಅಲ್ಲದೆ ನಿನ್ನ ತಾಯಿ ಹೇಳುವ ಎಲ್ಲಾ ವಿಚಾರ ನನ್ನ ಬಾಲಿಶ ಲೇಖನಿಯಲ್ಲಿ ಹೇಗೆ ಮೂಡೀತು ? ಲಾಯರಿಗಳು, ಸುಳ್ಳು ಸಾಕ್ಷಿಗಾರರು, ನಮ್ಮ ಸಾಲ, ಮೂಲ, ಇವುಗಳ ವಿವರ ; ಅರಸನಿಗೂ ಅರಸನ ತಾಯಿಗೂ, ಅಬ್ರುಜಿಯ ಅಧಿಪತಿಗೂ, ಪೋಪಗುರುಗಳಿಗೂ, ಜನರಲ್ ಗರಿಬಾಲ್ಡಿಯ ಮೊಮ್ಮಕ್ಕಳಿಗೂ ಅರ್ಜಿ ಬರೆಯುವುದು ; ಇಷ್ಟೆಲ್ಲ ನನ್ನಂಥ ಚಿಕ್ಕ ವಯಸ್ಸಿನ ಹುಡುಗನಿಗೆ ಸಾಧ್ಯವೆ ?

“ಇದರಲ್ಲೇ ಹಲವು ವರ್ಷ ಸಂದುವು. ಎಂಥ ಸಾಹಸ, ಒಳಸಂಚು, ಗೌಪ್ಯ ಈ ಕೆಲಸದಲ್ಲಿ ಅಡಕವಾಗಿತ್ತು ಗೊತ್ತೆ ! ನಿನ್ನ ವಿಷಯ ಮರಳಿ ಎತ್ತಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಸಾಧ್ಯವೇ ಇಲ್ಲವೆಂದು ನಿನ್ನ ತಾಯಿಗೆ ವರ್ತಮಾನ ತಲುಪಿ ಆಕೆ ಹೃದಯಸ್ತಂಭನದಿಂದ

ಮೃತಕಾಗುವವರೆಗೂ ನನ್ನ ಈ ಅಚ್ಚುಮೆಚ್ಚಿನ ಕೆಲಸ ಸಾಂಗವಾಗಿ ನಡೆದು ನನ್ನ ಮನಸ್ಸು ಉಲ್ಲಾಸವಾಗಿರುತ್ತಿತ್ತು ಆ ಕಾಲ ನನ್ನ ಚಿತ್ತದಲ್ಲಿ ಇನ್ನೂ ಹಸುರಾಗಿರುವುದರಿಂದಲೇ ನಿನ್ನ ಪಾದ್ರಿಯ ಕಾಗದ ಬರುತ್ತಲೇ ನಿನ್ನನ್ನು ಕಾಣುವ ಆತುರದಿಂದ ಓಡಿ ಬಂದೆ.”

ನಾನಿಷ್ಟು ಹೇಳಿ ಮುಗಿಸುವಾಗ ಆ ವ್ಯಕ್ತಿ ಮೋರೆಯನ್ನು ಕೈಗಳಿಂದ ಮುಚ್ಚಿಕೊಂಡಿದ್ದ “ನನ್ನ ವಿಷಯ ಕೇಳಿ ಕೇಳಿ ನಿನಗೆ ಬೇಸರ ಬಂತೋ ಏನೋ ? ಆದರೆ ಉಪಾಯವಿಲ್ಲ. ನನ್ನ ಮೇಲೆ ನಿನಗೆ ನಂಬಿಕೆ ಹುಟ್ಟಬೇಕಾದರೆ ಎಲ್ಲ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ಹೇಳಲೇಬೇಕು” ಎಂದು ನಾನು ಮರಳಿ ನುಡಿದೆ. ಅವನು ಎದ್ದು ನಿಂತು “ನಿನಗೆ ಒಳ್ಳೆ ಮೆಣಸು ಆಗುತ್ತದೋ ಇಲ್ಲವೋ ? ನನ್ನ ಹತ್ತಿರ ಬೇರೇನೂ ಇಲ್ಲವಾದ್ದರಿಂದ ಅದೇ ಗತಿಯೋ ಏನೋ, ಕ್ಷಮಿಸಬೇಕು, ಬಡವ” ಎಂದ.

ಮುರುಕು ಬಾಗಿಲನ್ನು ಹಾದು ಅವನು ಹೋದೊಡನೆ ನಾನು ಅವನ ಹಿಂದೆ ನಡೆದೆ. ಹಿಂದೆ ಇಗರ್ಜಿಯ ಒಳಭಾಗವಾಗಿದ್ದ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ, ಚಾರಿಬಿದ್ದ ಕಲ್ಲುಗಳ ನಡುವೆ, ಮುದುಕನ ಒಲೆ ಇತ್ತು. ಕಲ್ಲು ಸುಟ್ಟು ಕಪ್ಪಾಗಿದ್ದುವು.

* * *

ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿ “ಒಂದು ವಿಷಯ ಕೇಳಬೇಕಾಗಿತ್ತು” ಎಂದೆ.

“ನಾಲ್ಕತ್ತೈದು ವರುಷ ಜೈಲಿನಲ್ಲಿ ಕೊಳೆತ ನನ್ನ ಪಾಪಕ್ಕೆ ನಾನು ಹೊಣೆಯೆ ? ಎಂಬುದು ನಿನಗೆ ತಿಳಿಯಬೇಕಾಗಿದೆ, ಅಲ್ಲವೆ ?”

“ಛೇ, ಹಾಗಲ್ಲವೇ ಅಲ್ಲ. ನನ್ನ ವಿಷಯ ಇಷ್ಟೆ ಕೊಲೆ ನಡೆದ ರಾತ್ರಿ ನೀನು ಎಲ್ಲಿದ್ದಿ ಎಂಬುದನ್ನು ನಿನ್ನ ತಾಯಿಗಾಗಲೀ, ಲಾಯರಿಗಾಗಲಿ, ಜೂರಿಗಳಿಗಾಗಲಿ ನೀನು ಏತಕ್ಕೆ ತಿಳಿಸಲಿಲ್ಲ ಎಂದು ನನಗೆ ಹೇಳುತ್ತೀಯಾ ? ಇದೊಂದು ಮುಖ್ಯ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ನೀನು ಮೌನ ತಾಳಿದುದರಿಂದಲೇ, ನಿನಗೆ ಶಿಕ್ಷೆ ಆಯಿತು.”

ಅದಕ್ಕೆ ಆತ, “ಇಲ್ಲಿ ಕೇಳು. ಆ ವಿಷಯ ಒಂದು ನಾನು ಹೇಳಲಾರೆ. ಕ್ಷಮೆ ಇರಲಿ. ಹೇಳಲಾರೆ. ನಿನಗೂ ಹೇಳಲಾರೆ” ಎಂದು ಹೇಳಿ ಬುಟ್ಟಿಯಿಂದ ಕೆಲವು ಒಳ್ಳೆಮೆಣಸಿನ ಕಾಳನ್ನು ಹೆಕ್ಕಿ ತೆಗೆದು ಅದನ್ನು ಕಾವಲಿಯ ಮೇಲೆ ಓರೂವಾಗಿರಿಸಿ ಕಾವಲಿಯನ್ನು ಒಲೆಯ ಮೇಲಿಟ್ಟನು.

ಆ ಮೇಲೆ “ನಿನಗೆ ಒಳ್ಳೆಯ ಮೆಣಸು ರುಚಿಸುತ್ತದೋ ಇಲ್ಲವೋ ? ಆದರೆ ನಿನಗೆ ಕೊಡುವುದಕ್ಕೆ ನನ್ನ ಹತ್ತಿರ ಬೇರೇನೂ ಇರುವುದಿಲ್ಲ” ಎಂದು ಕ್ಷಮೆಯನ್ನು ಯಾಚಿಸುವ ಧ್ವನಿಯಲ್ಲಿ ಉಸುರಿದನು.

ಹಿನ್ನುಡಿ

ಒಂದು ವಿಮರ್ಶೆ : ಕನ್ನಡ ಘಟಮಾರಾ

(ಜಿ. ರಾಜಶೇಖರ್, ಜೀವ ವಿಮಾ ನಿಗಮ, ಉಡುಪಿ)

ಒಂದು ಭಾಷೆಯ ಸಾಹಿತ್ಯ ಕೃತಿ ಇನ್ನೊಂದು ಭಾಷೆಗೆ ಯಾಕೆ ಅನುವಾದವಾಗುತ್ತದೆ? ಅನುವಾದದ ಮುಖಾಂತರ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಪರಿಚಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಅಂತಹ ಪರಿಚಯ ನಮ್ಮನ್ನು ನಾವೇ ಅರಿತುಕೊಳ್ಳುವ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಜ್ಞತೆಯನ್ನು ಬೆಳೆಸಬಲ್ಲುದು ಎನ್ನುವುದು ಸಾಮಾನ್ಯವಾದ ಉತ್ತರ. ಒಂದು ಸರ್ವಸಾಮಾನ್ಯ ಹೇಳಿಕೆಯಾಗಿ ಅದು ನಿಜವಾದರೂ ಅಷ್ಟೇ ನಿಜವಲ್ಲ. ಕನ್ನಡದ್ದೇ ಉದಾಹರಣೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡರೆ, ೧೯ನೆಯ ಶತಮಾನದವರೆಗಿನ ಕನ್ನಡದ ಹೆಚ್ಚಿನ ಕೃತಿಗಳು ಸಂಸ್ಕೃತಕ್ಕೆ ಋಣಿಯಾಗಿವೆ. ಇವು ಸಂಸ್ಕೃತದ ನೇರ ಅನುವಾದಗಳಲ್ಲದಿದ್ದರೂ, ಪ್ರೇರಣೆ, ಸ್ಫೂರ್ತಿ, ಭಾವಾನುವಾದ, ಮೂಲದ ಚೌಕಟ್ಟಿಗೆ ಸ್ವಂತದ್ದನ್ನೂ ಸೇರಿಸುವುದು-ಹೀಗೆ ಅನುವಾದದ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ಕೃತಿಗಳು. ಈ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗೆ - ಅದಕ್ಕೆ ಬೇಕಾದ ಹೆಸರು ಕೊಡಿ-ಸಾಹಿತ್ಯಾಭಿವಿಚಯ ಜೊತೆಗೆ ಧರ್ಮದ ಮತ್ತು ಸತ್ತೆಯ ಉದ್ದೇಶಗಳೂ ಇದ್ದವು. ಇಪ್ಪತ್ತನೆಯ ಶತಮಾನದ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಪ್ರಕಾರಗಳಂತೂ ಇಂಗ್ಲಿಷಿನಿಂದಲೇ ಬಂದವು. ಆಧುನಿಕ ಕನ್ನಡದ ಅನುವಾದಿತ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿನವು ಇಂಗ್ಲಿಷಿನ ಕೃತಿಗಳ ಅನುವಾದಗಳು ; ಇತರ ಭಾಷೆಗಳ ಅನುವಾದಗಳಾದರೂ ಇಂಗ್ಲಿಷಿನ ಮೂಲಕೇ ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಬಂದಂತವು. ಇನ್ನೊಂದು ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಪರಿಚಯದ ತವಕವೊಂದೇ ಅನುವಾದಕ್ಕೆ ಪ್ರೇರಣೆ ಆಗಿದ್ದರೆ, ಜಗತ್ತಿನ ಎಲ್ಲ ಭಾಷೆಗಳಿಂದಲೂ ಉತ್ತಮ ಸಾಹಿತ್ಯ ಕೃತಿಗಳು ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಅನುವಾದವಾಗಬೇಕಿತ್ತು ; ಕಡೆಯ ಪಕ್ಷ ನಮ್ಮ ಸೋದರ ಭಾಷೆಗಳು ಮತ್ತು ನಮ್ಮ ನೆರೆಹೊರೆಯ ದೇಶಗಳ ಉತ್ತಮ ಕೃತಿಗಳಾದರೂ ನಮಗೆ ಅನುವಾದಗಳಲ್ಲಿ ಲಭ್ಯವಾಗಬೇಕಿತ್ತು. ಹಾಗೆಯೇ ಕನ್ನಡದ ಕೃತಿಗಳೂ ಇತರ ಭಾಷೆಗಳಿಗೆ ಅನುವಾದಗೊಳ್ಳಬೇಕಿತ್ತು. ಆದರೆ ಕನ್ನಡದ ಅನುವಾದಿತ ಸಾಹಿತ್ಯವೆಂದರೆ ಬಹುಮಟ್ಟಿಗೆ ಇಂಗ್ಲಿಷಿನಿಂದ ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಅನುವಾದಗೊಂಡ ಸಾಹಿತ್ಯವಷ್ಟೇ ಆಗಿದೆ. ಜೊತೆಗೆ ಈ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ ಎಂದೂ ಕೂಡಾ ಕೊಂಡುಕೊಳ್ಳುವಿಕೆಯ ಸಂಬಂಧವಾಗಿದೆ, ಮೊದಲು ಸಂಸ್ಕೃತದಿಂದ, ಈಗ ಇಂಗ್ಲಿಷಿನಿಂದ ಮೂಲ ಮಾದರಿಗಳನ್ನು ಪಡೆಯುವ ಏಕಮುಖಗತಿ ಯುಳ್ಳದೂ ಆಗಿದೆ.

ನವೋದಯ ಕನ್ನಡ ಕಾವ್ಯದ ಆದ್ಯ ಪ್ರವರ್ತಕರಲ್ಲಿ ಬಿ. ಎಂ. ಶ್ರೀಯವರು ಪ್ರಮುಖರು. ಅವರ "ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಗೀತೆಗಳು" ಆಧುನಿಕ ಕನ್ನಡದ ಮಹತ್ವದ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ

ಒಂದು. ಹೆಸರೇ ಹೇಳುವಂತೆ, ಅದು ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಕವಿತೆಗಳ ಅನುವಾದ. ಆದರೆ ೧೯ನೆಯ ಶತಮಾನದ ಯುರೋಪಿನ ಚರಿತ್ರೆಯ ಆಕಸ್ಮಿಕ ತಿರುವುಗಳಲ್ಲಿ ತುಸು ಹೆಚ್ಚು ಕಡಿಮೆಯಾಗಿ, ಭಾರತ ಇಂಗ್ಲೆಂಡಿನ ಬದಲು ಫ್ರಾನ್ಸಿನ ವಸಾಹತು ಆಗಿದ್ದರೆ, ಶ್ರೀಯವರ ಅನುವಾದ “ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಗೀತೆಗಳು” ಬದಲು “ಫ್ರೆಂಚ್ ಗೀತೆಗಳು” ಆಗುತ್ತಿತ್ತು ಅಲ್ಲವೆ ? ಕನ್ನಡಕ್ಕಾಗಿ ತುಂಬ ದುಡಿದ ಈ ಹಿರಿಯರ ಬಗ್ಗೆ ನಾನು ಕುಚೋದ್ಯದಲ್ಲಿ ಇದನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಿಲ್ಲ ಅನುವಾದ ಮತ್ತು ಪ್ರೇರಣೆಗಳ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಚರಿತ್ರೆ, ಕನ್ನಡದಂತಹ ಭಾಷೆಗಳಿಗೆ ಆಯ್ಕೆಯ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿಲ್ಲ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಇಂದು ಜಗತ್ತಿನ ಎಲ್ಲೆಡೆ ವ್ಯಾಪಿಸಿರುವ ಭಾಷೆ ಅದು ಜ್ಞಾನ ಭಂಡಾರವೂ ಹಿರಿದಾಗಿದ್ದು ; ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಅನುವಾದವಾಗಿರುವ ಮತ್ತು ನಮ್ಮ ಗೌರವ ಪಡೆದುಕೊಂಡಿರುವ ಇಂಗ್ಲಿಷಿನ ಕೃತಿಗಳು ವಿಶ್ವಾಹಿತದ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಕೃತಿಗಳು ಎಂಬ ಸತ್ಯಗಳನ್ನು ಅಲ್ಲಗಳೆಯದೆಯೂ ನಾವು ಈ ಅಂಶವನ್ನು ಗಮನದಲ್ಲಿಡಬೇಕು.

ಇಟಾಲಿಯನ್ ಲೇಖಕ ಇಗ್ನೇಸಿಯೋ ಸಿಲೋನೆಯ ‘ಫಂಟಮಾರಾ’ ಕಾದಂಬರಿಯ ಕನ್ನಡ ಅನುವಾದ ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಮಹತ್ವವಾಗಿದೆ. ಕು. ಶಿ. ಹರಿದಾಸರ ಭಟ್ಟರು ಮಾಡಿದ ಈ ಅನುವಾದ ೧೯೫೦ ರಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾಯಿತು. ಹರಿದಾಸ ಭಟ್ಟರು, ಆ ವೇಳೆಗಾಗಲೇ ಒಬ್ಬ ಸಮರ್ಥ ಗದ್ಯ ಲೇಖಕ ಮತ್ತು ಅನುವಾದಕನೊಂದು ಹೆಸರು ಮಾಡಿದ್ದರು. ‘ಫಂಟಮಾರಾ’ದ ಅನುವಾದವನ್ನು ಅವರು ಅದರ ಇಟಾಲಿಯನ್ ಮೂಲ ಮತ್ತು ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಅನುವಾದ ಎರಡನ್ನೂ ಎದುರುಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಮಾಡಿದ್ದರು. ಅವರ ಅನುವಾದದ ಗದ್ಯ ಶೈಲಿ, ವಾಕ್ಯ ರಚನೆ, ಸಂಭಾಷಣೆ ಮತ್ತು ನುಡಿಕಟ್ಟುಗಳು ಅಪ್ಪಟ ಕನ್ನಡವು. ಕಾದಂಬರಿಯನ್ನು ಓದುತ್ತಿದ್ದರೆ ಅದು ಅನುವಾದ ಎಂದು ಅನ್ನಿಸುವುದೇ ಇಲ್ಲ ಹಾಗೆಂದು ಅನುವಾದದ ವಾಕ್ಯಗಳನ್ನು ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಆವೃತ್ತಿಯ ಜೊತೆ ಹೋಲಿಸಿದರೆ, ಹರಿದಾಸ ಭಟ್ಟರು ಪ್ರತಿಯೊಂದು ವಾಕ್ಯ ಮತ್ತು ವಿವರಗಳಲ್ಲೂ ಮೂಲಕ್ಕೆ ಅತ್ಯಂತ ನಿಷ್ಠರಾಗಿರುವುದು ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ. ಕಥಾನಕವನ್ನು ಕನ್ನಡದ ಜಾಯಮಾನಕ್ಕೆ ಹೊಂದಿಸಿಕೊಳ್ಳಲೆಂದು ಅವರು ಸುಲಭದ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವನ್ನು ವಹಿಸಿಲ್ಲ. ಮೂಲಕ್ಕೆ ನಿಷ್ಠನಾಗಿದ್ದೂ, ತನ್ನದೇ ಭಾಷೆಯ ಕೃತಿ ಎಂಬಂತೆ, ಅನುವಾದಿಸುವ ಕಷ್ಟ ಸಾಧ್ಯವಾದ ಕೆಲಸವನ್ನು ಹರಿದಾಸ ಭಟ್ಟರು ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಇವತ್ತಿಗೂ ಇದು ಕನ್ನಡದ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಅನುವಾದಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದಾಗಿದೆ.

‘ಫಂಟಮಾರಾ’ ದಕ್ಷಿಣ ಇಟಲಿಯ ಕುಗ್ರಾಮವೊಂದರ ಕಥೆ. ದಕ್ಷಿಣ ಇಟಲಿ ಕೃಷಿ ಪ್ರಧಾನವಾಗಿದ್ದು ಹಿಂದುಳಿದ ಪ್ರದೇಶ ಎಂದು ಪರಿಗಣಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಅಲ್ಲಿನ ಬಹುತೇಕ ಜನ ಬಡ ರೈತರು ; ಹೆಚ್ಚಿನವರು ಅನಕ್ಷರಸ್ಥರು. ಬಹುಶಃ ಈ ಕಾರಣಕ್ಕೇನೇ ಅಲ್ಲಿ ಕ್ಯಾಥೋಲಿಕ್ ಚರ್ಚ್‌ನ ಪ್ರಭಾವವೂ ಜಾಸ್ತಿ ಸಿಲೋನೇ ಆ ಪ್ರದೇಶದ ಹಳ್ಳಿಯೊಂದರಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿ ಬೆಳೆದವನು. ಅವನ ಎಲ್ಲ ಕಾದಂಬರಿಗಳೂ, ಅವನೇ ಒಂದೆಡೆ ಹೇಳಿಕೊಂಡಿರುವಂತೆ ಅವರು ಹುಟ್ಟಿದ ಹಳ್ಳಿ ಮತ್ತು ಆ ಪ್ರದೇಶದ ಬದುಕಿದ ಚಿತ್ರಣಗಳಷ್ಟೇ ಆಗಿವೆ. ಸಿಲೋನೇ ಬಹಳ ಎಳೆಯ ಪ್ರಾಯದಿಂದಲೂ ಸಮಾಜವಾದೀ ತತ್ತ್ವಗಳ ಕಡೆಗೆ ಆಕರ್ಷಿತನಾದವನು. ಚರ್ಚ್‌ನ

ಶಾಲೆಯೊಂದರಲ್ಲಿ ಆತ ಶಿಕ್ಷಣ ಪಡೆದಿದ್ದ ; ತನ್ನ ಹಳ್ಳಿಯ ಚರ್ಚ್, ಯಾವಾಗಲೂ ಭೂಮಾಲಕರು ಮತ್ತು ಸಿರಿವಂತರ ಜೊತೆಗೇ ಶಾಮೀಲಾಗುತ್ತಿದ್ದುದನ್ನು ಆತ ಚಿಕ್ಕ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಯೇ ಗುರುತಿಸಿದ್ದ 'ಘಟಮಾರಾ' ಕಾದಂಬರಿಯಲ್ಲಿಯೂ ಸಿಲೋನೆ ಹಳ್ಳಿಯ ಬಡರೈತರ ಪರದಾಟ, ಅವರ ಸಾಲದ ಹೊರೆ, ಬೆಳೆದ ಫಸಲಿಗೆ ಕಡಿಮೆ ದರ, ಅವರ ದುಡಿಮೆಗೆ ಕಡಿಮೆ ಸಂಬಳ, ಪಟ್ಟಣಗಳ ವಕೀಲರು ಮತ್ತು ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ರೈತರನ್ನು ಸದಾ ವಂಚಿಸುವುದು. ಪಾದ್ರಿಗಳು ಪುರಾಣಿಗಳು ಈ ರೈತರಿಗೆ ಮಾಡುವ ವಿಶ್ವಾಸದೋಹ ಮುಂತಾದ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು-ಸಮಾಜವಾದಿ ಲೇಖಕನಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಕಾಣಿಸುವ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸುತ್ತಾನೆ. ಅದರ ಜೊತೆಗೆ ಸಿಲೋನೆಯ ಕಾದಂಬರಿಯಲ್ಲಿ ಈ ಬಡ ರೈತರ ಕುಟುಂಬ ಜೀವನದ ಪರಿಪಾಟಲುಗಳು, ಜಗಳಗಳು, ಚಾಡಿ. ಫೇಮ, ಹಾದರ, ಅವರ ಸ್ವಲ್ಪತನಗಳು, ಜಾನಪದದ ರೂಪ ಪಡೆದ ಕ್ರಿಶ್ಚಿಯನ್ ಶ್ರದ್ಧೆ ಮುಂತಾದವು ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಜ್ಞಾನೋಬ್ಬ ಮಾತ್ರ ಗುರುತಿಸಬಲ್ಲ ವಿವರಗಳು ಕೂಡಾ ಮುಖ್ಯ ಸ್ಥಾನ ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತವೆ. ಇದರಿಂದಾಗಿ ಅವನ ಕಾದಂಬರಿ ಬರಿಯ ಹೇಳಿಕೆಗಳ ಅಥವಾ ಮಾಹಿತಿಗಳ ಸಂಗ್ರಹವಾಗದೆ, ಆಳವಾದ ಮಾನವೀಯ ಸಂವೇದನೆಯ ಕಥಾನಕವಾಗುತ್ತದೆ.

'ಘಟಮಾರಾ'ದ ಮುನ್ನುಡಿಯಲ್ಲಿ ಸಿಲೋನೆ ಹೀಗೆ ಬರೆಯುತ್ತಾನೆ. "ಬದುಕಿನಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವಾದ ಸಂಗತಿಗಳು-ಹುಟ್ಟು, ಸಾವು, ಸಂಕುಟ ಮತ್ತು ಪ್ರೀತಿ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಒಂದೇ. ಹಾಗೆಂದು ಜನ ಅವುಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಮಾತಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದನ್ನೇನೂ ನಿಲ್ಲಿಸುವುದಿಲ್ಲ" ಸಿಲೋನೆ ಕಾದಂಬರಿಯಲ್ಲಿ ತನಗೆ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಗೊತ್ತಿದ್ದ ತನ್ನ ಬಾಲ್ಯದ ಹಳ್ಳಿಯನ್ನು ವರ್ಣಿಸಿದ್ದ. ಆ ಹಳ್ಳಿಯ ಜನ ನಿತ್ಯ ತಿನ್ನುವ ಕರಿ ಬ್ರೆಡ್ಡಿನ ಧಾನ್ಯದಿಂದ ಹಿಡಿದು, ಜಗಳದಲ್ಲಿ ಅವರು ಉಪಯೋಗಿಸುವ ಬೈಗುಳ ಮತ್ತು ಆಣೆ ಭಾಷೆಯ ಶಬ್ದಗಳವರೆಗೆ, ಆ ಕಾದಂಬರಿಯ ಎಲ್ಲ ವಿವರಗಳೂ ದಕ್ಷಿಣ ಇಟಲಿಯ ಆ ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ವಿಶಿಷ್ಟವಾದವುಗಳು. ಕಾರಂತರ ಕಾದಂಬರಿಗಳ ಕಡಲತೀರದ ಹಳ್ಳಿಗಳು ಮತ್ತು ಕುವೆಂಪು ಕಾದಂಬರಿಗಳ ಮೇಲೆ ನಾಡಿನ ಹಳ್ಳಿಗಳ ಹಾಗೆ ಈ ಕಾದಂಬರಿಯ ಹಳ್ಳಿಯ ಚಿತ್ರಾವೂ ತನ್ನ ವಿವರಗಳಲ್ಲಿ ದೃಷ್ಟವಾದದ್ದು ಮತ್ತು ಅನ್ಯವಾದದ್ದು. ವಿವರಗಳ ಈ ಅನ್ಯತೆಯನ್ನು, ಪ್ರದೇಶ ನಿಷ್ಠತೆಯನ್ನೂ, ಸಿಲೋನೆ, ತನ್ನ ಮುನ್ನುಡಿಯಲ್ಲಿ ಹೀಗೆ ವಿವರಿಸುತ್ತಾನೆ. "ಬಡ ರೈತರು, ನೆಲವನ್ನು ಉತ್ತಿಬಿತ್ತಿ ಬೆಳೆ ತೆಗೆದೂ ಸದಾ ಹಸಿದಿರುವ ರೈತರು ಜಗತ್ತಿನ ಎಲ್ಲೆಡೆ ಇದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ಒಂದೇ ತರದ ಇಬ್ಬರನ್ನು ನೀವು ಎಲ್ಲಿಯೂ ಕಾಣಲಾರಿರಿ."

'ಮರಳಿ ಮಣ್ಣಿಗೆ' ಮತ್ತು 'ಕಾನೂನು ಹೆಗ್ಗಡತಿ' ಕಾದಂಬರಿಗಳ ಹಾಗೆ 'ಘಟಮಾರಾ' ಕೂಡಾ ಅನ್ಯವಾದ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ವಿವರಗಳಿಂದಲೇ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ಬಾಳನ್ನೂ, ಸಮಾಜದ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನೂ ಚಿತ್ರಿಸುವ ಕಾದಂಬರಿ ಆದರೆ ಕ್ಷುಡದ ಈ ಕಾದಂಬರಿಗಳಿಗೆ ಇಲ್ಲದ ಒಂದು ವಿಲ್ಲಕೌತೆ 'ಘಟಮಾರಾ'ಕ್ಕಿದೆ. ಕಾರಂತರ ಕಾದಂಬರಿಯ ಕೋಟದಲ್ಲಾಗಲೀ, ಪುಟ್ಟಪ್ಪನವರ ಕಾನೂರಿನಲ್ಲಾಗಲೀ ರಾಜಕೀಯ ಪ್ರಭುತ್ವ ಮನೆಯ ಒಳಗೇ ಬಂದು ಸ್ಥಾಪಿತವಾಗಿ,

ಪಶ್ಚಿಮವೂ ಎದುರಾಗುವ ಅನಿಷ್ಟವಾಗಿಲ್ಲ ಈ ಹಳ್ಳಿಗಳ ಬದುಕಿಗೂ ರಾಜಕೀಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗೂ ಸಂಬಂಧವಿದ್ದರೂ, ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಇಲ್ಲಿನ ಜರನ ಅಂತರಂಗವನ್ನೇ ಆಕ್ರಮಿಸುವಂತಹದ್ದಲ್ಲ. ಪ್ರಖುತ್ವ ಆಚಿ ನೂಕಲಾರದ ಆಸಕ್ತಿಗಳು ಮತ್ತು ವ್ಯಸನಗಳು ಈ ಪಾತ್ರಗಳಿಗೆ ಇವೆ. ಆದರೆ 'ಫಂಟಮಾರಾ'ದ ಸ್ಥಿತಿ ಇದಕ್ಕೆ ತದ್ವಿರುದ್ಧವಾದದ್ದು. ಕಾದಂಬರಿಯ ಕಾಲ, ಇಟಲಿಯಲ್ಲಿ ಫ್ಯಾಸಿಸ್ಟರು ಅಧಿಕಾರದಲ್ಲಿದ್ದ ಅವಧಿ. ಕಮ್ಯೂನಿಸ್ಟ್ ಟ್ರೇಡ್ ಯೂನಿಯನ್ನುಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಸಮಾಜವಾದಿ ಸಂಘಟನೆಗಳನ್ನು ದುಂಡಾವರ್ತಿಯಿಂದ ನಾಶಪಡಿಸುವ ಕೆಲಸಗಳಿಂದ ಇಟಲಿಯಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಚುಟುವಟಿಕೆ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದ ಫ್ಯಾಸಿಸ್ಟರು ಕ್ರೋಸೋ, ಜನಜೀವನದ ಎಲ್ಲ ರಂಗಗಳಲ್ಲೂ ತಮ್ಮ ಯಜಮಾನಿಕೆ ಸ್ಥಾಪಿಸಿದರು. ಮುಸ್ಸೋಲಿನಿ ಅಧಿಕಾರಕ್ಕೆ ಬಂದ ಮೇಲಂತೂ ಫ್ಯಾಸಿಸ್ಟ್ ಸರ್ಕಾರದ ಹದ್ದುಗಣ್ಣಿನಿಂದ ಯಾವ ಪ್ರತಿಯೂ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾರದ ಸ್ಥಿತಿ ಬಂದಿತು. ಫ್ಯಾಸಿಸ್ಟ್ ಪಕ್ಷ ಕುರಿ ಅಂಗಿಯ ಸಮವಸ್ತ್ರದ ಗುಂಡಾಕಳು ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲೂ ದಾಂಧಲೆ ನಡೆಸಲು ಆರಂಭಿಸಿದರು. ಬಂಡವಾಳಶಾಹಿಗಳು, ಭೂಮಾಲಕರು ಮತ್ತು ಕ್ರಿಶ್ಚಿಯನ್ ಧರ್ಮಗುರುಗಳ ಬೆಂಬಲ ಪಡೆದಿದ್ದ ಫ್ಯಾಸಿಸಂ ದೇಶ ಪ್ರೇಮ, ದೇಶ ರಕ್ಷಣೆಗಳ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲ ಪ್ರಜೆಗಳನ್ನು ತನ್ನ ಅಂಕಿತದಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಬಯಸಿದ ಸರ್ವಾಧಿಕಾರಿ ಸರ್ಕಾರವೊಂದನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿತು. ಕಮ್ಯೂನಿಸ್ಟರು ಸಮಾಜವಾದಿಗಳು, ಟ್ರೇಡ್ ಯೂನಿಯನ್ ಕಾರ್ಯಕರ್ತರು ದೇಶದ್ರೋಹಿಗಳು ಎಂದು ಪರಿಗಣಿಸಲ್ಪಟ್ಟರು. ಕೊಲೆ, ಬಂಧನ, ಸಜೀವ ಹಿಂಸೆ ಗಡೀಪಾಡು-ಇವು ಯಾವ ಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ಯಾರ ಮೇಲೆ ಎರಗೀತು ಎಂದು ಹೇಳಲಾರದ ಭಯ ಆತಂಕಗಳ ಸ್ಥಿತಿ ಇಡೀ ದೇಶವನ್ನೇ ಆವರಿಸಿತ್ತು. ಇಟಲಿ ಮಾತ್ರವಲ್ಲ, ಇಡೀ ಯೂರೋಪ್ ಖಂಡದಲ್ಲೇ ಬಲಪಂಥೀಯ ಸರ್ವಾಧಿಕಾರದ ಕೆರೆ ನೆರಳು ವ್ಯಾಪಿಸಿತ್ತು. ಜರ್ಮನಿಯಲ್ಲಿ ಹಿಟ್ಲರ್, ಸ್ವೀನ್‌ನಲ್ಲಿ ಫ್ರಾಂಕೋ, ಇಟಲಿಯ ಫ್ಯಾಸಿಸ್ಟರ ದಬ್ಬಾಳಿಕೆಯ ಕ್ರಮಗಳನ್ನು ತಾವೂ ತಮ್ಮ ದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಅನುಸರಿಸಿದ್ದರು. ಈ ನಾಯಕರು ಯುರೋಪ್ ಖಂಡವನ್ನು ಎರಡನೆಯ ಮಹಾಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಅಣಿಗೊಳಿಸಿದ್ದರು.

ಸಿಟೋನೆಯ ಕಾದಂಬರಿ, ಇಟಲಿಯ ಫಂಟಮಾರಾ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ಬಡಹಳ್ಳಿಯ ಜನ ಈ ರಾಜಕೀಯ ವಿದ್ಯಮಾನಗಳನ್ನು ಹೇಗೆ ಎದುರಿಸಿದರು ಎಂಬುದು ಕಥಾನಕವಾಗಿದೆ ಈ ಹಳ್ಳಿಯ ರೈತರು ಮೊದಮೊದಲು ಫ್ಯಾಸಿಸ್ಟರ ದೌರ್ಜನ್ಯಗಳನ್ನು ಮೂಕವಾಗಿ ಅನುಭವಿಸುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಈ ಅನುಭವದಿಂದ ಅವರು ಅನೇಕ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ಅರಿತುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ತಾವು ಗಾಢವಾಗಿ ನಂಬಿದ್ದ ಚರ್ಚ್ ತಮ್ಮ ಕೆರೆ ಇಲ್ಲ; ತಮ್ಮ ಮತಗಳನ್ನು ಪಡೆದು ಚುನಾಯಿತರಾಗಿದ್ದ ಪುಠಾರಿಗಳು ಹಗಲು ದರೋಡೆಯವರು. ಪಟ್ಟಣದ ನಾಗರಿಕರಿಗೆ ನಾವು ತಮಾಷೆಯ ವಸ್ತುಗಳು, ತಮ್ಮ ದುಡಿಮೆಗೆ ಯೋಗ್ಯ ಸಂಬಳ ಕೇಳುವುದು ದೇಶದ್ರೋಹ; ತಮ್ಮ ಹೊಲದ ನೀರು ಶ್ರೀಮಂತರ ತೋಟಗಳತ್ತ ಹರಿದರೆ, ಲೇವಾದೇವಿಯವರು ತಮ್ಮ ಸಾಲಕ್ಕೆ ವಿಪರೀತ ಬಡ್ಡಿದರ ಹಾಕಿದರೆ, ಕೆರೆ ಅಂಗಿಯವರು ತಮ್ಮ ಹೆಂಗಸರ ಮಾನ ಕೆಡಿಸಿದರೆ, ಅವುಗಳನ್ನು ಪ್ರಶ್ನಿಸುವುದು ಕ್ರಿಮಿನಲ್ ಅಪರಾಧ

ಇವೇ ಮುಂತಾದ ಕಠೋರ ವಾಸ್ತವಗಳನ್ನು ರೈತರು ಈಗ ಮನಗಾಣುತ್ತಾರೆ. ತಮ್ಮ ಜೀವನದಲ್ಲಿಯೇ ಮೊದಲ ಬಾರಿಗೆ ಈ ರೈತರು ಎಲ್ಲ ಆಸರೆಗಳನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡು ಅನಾಥ ಭಾವವನ್ನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಈ ಅಸಹಾಯಕತೆಯೇ ಅವರ ಶಕ್ತಿಯೂ ಆಗುತ್ತದೆ. ರೈತರು ಕಂಗಾಲಾಗಿ ಕೂರದೆ, ಫ್ಯಾಸಿಸ್ಟರ ವಿರುದ್ಧ ಹೋರಾಡುವ ನಿಶ್ಚಯ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಈಗ ಅವರಿಗೆ ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳಲು ಏನೂ ಉಳಿದಿಲ್ಲ. ಮೊದಲು ತಮ್ಮ ಹಳ್ಳಿಯ ಚರ್ಚಿಗೆ ಒಬ್ಬ ಪೂರ್ಣಾವಧಿಯ ಪಾದ್ರಿ ಬೇಕು ಎಂದು ಅರ್ಜಿ ಹಾಕುತ್ತಿದ್ದ ರೈತರು ಇಗ ಫ್ಯಾಸಿಸ್ಟ್ ಆಡಳಿತದ ವಿರುದ್ಧ ಒಂದು ಭೂಗತ ಪ್ರತಿ ಹೋರಾಡಿಸುವ ನಿರ್ಧಾರ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ.

ಸಿಲೋನೆಯ ಕಾದಂಬರಿ ಮೊದಲ ಬಾರಿಗೆ ೧೯೩೩ರಲ್ಲಿ ಅದರ ಜರ್ಮನ್ ಅನುವಾದದಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾಯಿತು. ಕಾದಂಬರಿಯ ಮೂಲ ಇಟಾಲಿಯನ್ ಆವೃತ್ತಿ ಫ್ಯಾಸಿಸ್ಟರು ಅಧಿಕಾರದಲ್ಲಿ ಇರುವವರೆಗೆ ಪ್ರಕಟವಾಗುವುದು ಸಾಧ್ಯವೇ ಇರಲಿಲ್ಲ. ೧೯೪೭ರಲ್ಲಿ ಅದು ಇಟಲಿಯಲ್ಲಿ ಮೊದಲ ಬಾರಿಗೆ ಪ್ರಕಟವಾಯಿತು. ಸಿಲೋನೆಯ ಕಾದಂಬರಿಯ ಬಗ್ಗೆ ಫ್ಯಾಸಿಸ್ಟರಿಗಿದ್ದ ಭಯ ಸಕಾರಣವಾದದ್ದೇ ಆಗಿತ್ತು. ಅದು, ಅವರ ದುಷ್ಪ್ರತನದ ಯಥಾವತ್ತಾದ ಚಿತ್ರಣ ಮಾತ್ರ ಆಗಿರಲಿಲ್ಲ ; ಅವರ ದುರಾಡಳಿತದ ವಿರುದ್ಧ ಜನ ದಂಗೆ ಏಳುವಂತೆ ಪ್ರಚೋದಿಸುವಂತಹದ್ದೂ ಆಗಿತ್ತು. ಪಿಕ್ಸಾಸೋನ ವರ್ಣಚಿತ್ರ 'ಗರ್ನಿಕಾ'ದಂತೆ ಸಿಲೋನೆಯ 'ಫಂಟಮಾರಾ' ಕೂಡಾ ಫ್ಯಾಸಿಸ್ಟರ ಕ್ರೌರ್ಯದ ಪ್ರತಿಮೆ ಮತ್ತು ಅದಕ್ಕೆ ತುತ್ತಾದ ಮುಗ್ಧರ ಸ್ಮಾರಕ-ಎರಡೂ ಆಗಿತ್ತು. ೧೯೩೮ರಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಕಾದಂಬರಿಯ 'ಇಂಗ್ಲಿಷ್' ಅನುವಾದದ ಪರಿಷ್ಕೃತ ಆವೃತ್ತಿಗೆ ಬರೆದ ಮುನ್ನುಡಿಯಲ್ಲಿ ಸಿಲೋನೆ, ತಾನು ಕಾದಂಬರಿಯನ್ನು ಬರೆದ ಸನ್ನಿವೇಶವನ್ನು ಹೀಗೆ ವಿವರಿಸುತ್ತಾನೆ: "ಫ್ಯಾಸಿಸ್ಟ್ ಪೊಲೀಸರಿಂದ ತಲೆಮರೆಸಿಕೊಂಡು ದೇಶಭ್ರಷ್ಟನಾಗಿ ಸುಳ್ಳು ಹೆಸರೊಂದನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ಸ್ವಿಟ್ಜರ್ಲೆಂಡಿನಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಿದ್ದಾಗ ನಾನು ಈ ಕಾದಂಬರಿಯನ್ನು ಬರೆದೆ. ಅಲ್ಲಿ ನಾನು ಒಂಟಿಯಾಗಿದ್ದುದರಿಂದ ಬರವಣಿಗೆ ನನಗೆ ಒಂಟಿತನದ ವಿರುದ್ಧ ಏಕೈಕ ರಕ್ಷಣೆಯಾಗಿತ್ತು. ಡಾಕ್ಟರು ಬೇರೆ ನಾನು ಹೆಚ್ಚು ಕಾಲ ಬದುಕುವುದಿಲ್ಲ ಎಂದಿದ್ದರು. ಬಣ್ಣಿಸಲಾರದ ಆತಂಕ ಉದ್ದೇಗಗಳಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಶಕ್ತಿಯನ್ನೆಲ್ಲ ಬಳಸಿಕೊಂಡು, ನಾನು ಹುಟ್ಟಿ ಬೆಳೆದ ನನ್ನ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಈ ಕಥೆ ಬರೆದೆ. ಸಾಯುವುದೇ ಆದರೆ, ಈ ರೀತಿ ನನ್ನ ಜನರ ನಡುವೆ ಸಾಯುವ ನಿಶ್ಚಯ ನನ್ನದಾಗಿತ್ತು."

ಆದರೆ ಮಹಾಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಮೊದಲು, ಫ್ಯಾಸಿಸ್ಟ್ ಇಟಲಿ ಮಾತ್ರವಲ್ಲ 'ಲಿಬರಲ್' ಮಾನವತಾವಾದಿ ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವದ ಸರಕಾರವಿದ್ದ ಇಂಗ್ಲೆಂಡ್ ಕೂಡ ಸಿಲೋನೆಯನ್ನು ದೂರವಿಟ್ಟು 'ಫಂಟಮಾರಾ'ದ ತೀರ ಇತ್ತೀಚಿನ (೧೯೮೫) ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಆವೃತ್ತಿಗೆ ಬರೆದ ಮುನ್ನುಡಿಯಲ್ಲಿ ಇಂಗ್ಲೆಂಡಿನ ಲೇಬರ್ ಪಕ್ಷದ ಹಿರಿಯ ನಾಯಕ ಮೈಕೆಲ್ ಫುಟ್, ಇಟಲಿಯಿಂದ ತಲೆತಪ್ಪಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದಿದ್ದ ಸಿಲೋನೆಗೆ ಇಂಗ್ಲೆಂಡ್ ಸರಕಾರ ತನ್ನ ದೇಶದೊಳಗೆ ಪ್ರವೇಶ ನಿಷೇಧಿಸಿದ್ದನ್ನು ಬಹಿರಂಗ ಪಡಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಚರ್ಚಿಲ್, ಫ್ಯಾಸಿಸ್ಟರ ಕಮ್ಯೂನಿಸ್ಟ್ ದಮನದ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವನ್ನು ಮೆಚ್ಚಿ ಅದು 'ಯುರೋಪಿಯನ್ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ

ರಕ್ಷಣಾ ಕುಚೆ' ಎಂದು ಹೊಗಳಿದ್ದನ್ನೂ ಇಂಗ್ಲೆಂಡಿನ ಮುಖ್ಯ ಪತ್ರಿಕೆಗಳಾದ ಡೇಲಿ ಮೈಲ್ ಮತ್ತು ಟೈಮ್ಸ್, ಫಾಸಿಸಂನ್ನು ಸದಾ ಸಮರ್ಥಿಸಿ ಬರೆಯುತ್ತಿದ್ದುದನ್ನೂ ಮೈಕೆಲ್‌ಫುಟ್ ತನ್ನ ಮುನ್ನುಡಿಯಲ್ಲಿ ಎತ್ತಿ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಸಿಲೋನೆ ಬರಿಯ ಲೇಖಕನಷ್ಟೇ ಆಗಿರಲಿಲ್ಲ; ಒಬ್ಬ ರಾಜಕೀಯ ಕಾರ್ಯಕರ್ತನೂ ಆಗಿದ್ದ. ಮೂವತ್ತರ ದಶಕದ ಇಟಾಲಿಯನ್ ಕಮ್ಯೂನಿಸ್ಟ್ ಚಳುವಳಿಯ ನಾಯಕರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬನಾಗಿದ್ದ ಸಿಲೋನೆ ಇಟಾಲಿಯ ಫ್ಯಾಸಿಸ್ಟರಿಗೆ ಮಾತ್ರವಲ್ಲ, ಚರ್ಚಿಲ್ ಮತ್ತು ಲಂಡನ್ ಟೈಮ್ಸ್ ಪ್ರತಿನಿಧಿಸುವ ಬೂರ್ಜ್ವಾ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗೂ ಅಪಾಯಕಾರಿಯಾಗಿದ್ದ.

ಬರವಣಿಗೆ ಎಂದರೆ 'ತನ್ನ ಕಾಲದ ಬಗ್ಗೆ ಸಾಕ್ಷಿ ಹೇಳುವುದು' ಎಂದು ಭಾವಿಸಿದ್ದ ಸಿಲೋನೆಯ ಹೋರಾಟದ ಬದುಕು ಇಷ್ಟೇ ಮುಗಿಯುವುದಿಲ್ಲ. ಫಂಟಮಾರಾ ಬರೆದ ಮೇಲೂ ಅನೇಕ ವರ್ಷ, ಕಮ್ಯೂನಿಸ್ಟ್ ಪಕ್ಷದ ಕಾರ್ಯಕರ್ತನಾಗಿದ್ದ ಸಿಲೋನೆ ಆ ಪಕ್ಷಕ್ಕೆ ವಿದಾಯ ಹೇಳಿದ ಬಗೆಯಂತೂ ನಮ್ಮ ಕಾಲದ ರಾಜನೈತಿಕ ಧರ್ಮ ಸಂಕಟಗಳಿಗೆ ಬರೆದ ವ್ಯಾಖ್ಯೆಯಂತಿದೆ. ಅಂತರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಕಮೂನಿಸ್ಟ್ ಚಳುವಳಿಯ ಮೇಲೆ ಸ್ವಾಲಿನ್‌ನ ಯಜಮಾನಿಕೆಯ ಧೋರಣೆಗಳನ್ನು ಹಾಗೂ ರಷ್ಯದ ಒಳಗೆ ಅವನು ಆಡಳಿತ ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದ ರೀತಿಯನ್ನು ಪ್ರಶ್ನಿಸಿ ಸಿಲೋನೆ ಪಕ್ಷಕ್ಕೆ ರಾಜೀನಾಮೆ ನೀಡಿದ್ದ. ಸ್ವಾಲಿನ್‌ನಂತಹವರ ನಾಯಕತ್ವದಲ್ಲಿ ಕಮ್ಯೂನಿಸಂ ಒಂದು ಚಳುವಳಿ ಆಗಿ ಉಳಿದಿಲ್ಲ; ಅದು ಸ್ವತಃ ತಾನೇ ಒಂದು 'ವ್ಯವಸ್ಥೆ'ಯಾಗಿ ಬಿಟ್ಟಿದೆ ಎಂದು ಸಿಲೋನೆ ಭಾವಿಸಿದ್ದ. ಕಮ್ಯೂನಿಸ್ಟ್ ಪಕ್ಷಕ್ಕೆ ರಾಜೀನಾಮೆ ಕೊಡುವುದು, ಅವನ ಬದುಕಿನ ಅತ್ಯಂತ ನೋವಿನ ನಿರ್ಣಯವಾಗಿತ್ತು. ಈ ಬಗ್ಗೆ ಆತ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ, "ನಾನು ಕಮ್ಯೂನಿಸ್ಟ್ ಪಕ್ಷ ಬಿಟ್ಟ ದಿನ ನನ್ನ ಬದುಕಿನ ಅತ್ಯಂತ ಸಂಕಟದ ದಿನವಾಗಿತ್ತು. ಇದ್ದಕ್ಕಿದ್ದಂತೆ ನನ್ನ ಯೌವನವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡೆ ಎಂದು ನನಗೆ ಅನ್ನಿಸತೊಡಗಿತು. ಆ ದಿನ ಸಾವಿನ ತೂಕದ ದಿನದಂತೆ ಇತ್ತು... ಆದರೆ ಕಮ್ಯೂನಿಸ್ಟ್ ಪಕ್ಷ ಬಿಟ್ಟ ಮೇಲೂ ಸಮಾಜವಾದದಲ್ಲಿ ನನ್ನ ನಂಬಿಕೆ ಮೊದಲಿಗಿಂತಲೂ ಜೀವಂತವಾಗಿದೆ". ಸಿಲೋನೆ ತನ್ನ ಬದುಕಿನ ಈ ಮಹತ್ವದ ಘಟನೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಬರೆದ ಲೇಖನ ಲೋಕ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿದೆ. ಖ್ಯಾತ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಕು ಸ್ಪೀಷನ್ ಸ್ಟೆಂಡರ್ ಸಂಪಾದಿಸಿದ "The God that failed" (ಮೊದಲ ಮುದ್ರಣ-೧೯೫೦) ಸಂಕಲನದ ಆರು ಪ್ರಬಂಧಗಳಲ್ಲಿ ಸಿಲೋನೆಯ ಈ ವೃತ್ತಾಂತವು ಸೇರಿದೆ. ಆ ಪ್ರಸ್ತುತ ಎಲ್ಲ ಪ್ರಬಂಧಗಳೂ ಆಯಾ ಲೇಖಕರು ಕಮ್ಯೂನಿಸ್ಟ್ ಪಕ್ಷದ ಜೊತೆ ತಮಗಿದ್ದ ಒಡನಾಟವನ್ನು ಕಡೆದುಕೊಂಡದ್ದರ ವಿವರಣೆಗಳು. ಅವುಗಳೆಲ್ಲ, ಸಿಲೋನೆಯದ್ದೇ ಅತ್ಯಂತ ಹೃದಯಸ್ಪರ್ಶಿಯಾದ ಲೇಖನ. ಕಮ್ಯೂನಿಸ್ಟ್ ವಿರೋಧಿಸುವ ಫ್ಯಾಸಿಸಂ, ಬಂಡವಾಳಶಾಹಿ, ಜನಾಂಗ ದ್ವೇಷದ ರಾಜಕಾರಣ, ಚರ್ಚಿ ಮುಂತಾದವುಗಳ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಕ್ರೌರ್ಯದ ಪ್ರತ್ಯಾಕ್ಷಾನುಭವವಿದ್ದ ಸಿಲೋನೆಗೆ, ಆ ಪಕ್ಷ ಬಿಡಬೇಕಾಗಿ ಬಂದದ್ದರ ಬಗ್ಗೆ ಅಪಾರ ವೃಥಿ ಇದ್ದಿತು.

ಒಂದು ಕಾಲಕ್ಕೆ ಕಮ್ಯೂನಿಸ್ಟ್‌ರಾಗಿದ್ದು ನಂತರ ಅದನ್ನು ತೊರೆದವರದ್ದು ಒಂದು ಅಂತರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಜಾತಿ ಎನ್ನುವಷ್ಟು ಮಟ್ಟಿಗೆ ಅವರಲ್ಲಿ ಎದ್ದುಕಾಣುವ ಕೆಲವು ಲಕ್ಷಣಗಳಿವೆ. ಕಮ್ಯೂನಿಸ್ಟ್ ಪಕ್ಷದ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಟೀಕಿಸುವುದರ ಜೊತೆಗೆ ಕಮ್ಯೂನಿಸಂ ಎತ್ತಿ ಹಿಡಿಯುವ ಮೌಲ್ಯಗಳನ್ನು ವಿರೋಧಿಸುವುದು, ಸೋವಿಯತ್ ರಷ್ಯವನ್ನು ಹೀಗೆಯೆಂದು ಹೇಳುವಾಗ, ಅಮೇರಿಕ ಮತ್ತು ಯೂರೋಪ್‌ನ ಪಾಪಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಮರೆಮಾಚುವುದು, ವ್ಯಕ್ತಿ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಬಂಡವಾಳಶಾಹಿಯ ಲಾಭ ಬಡುಕತನವನ್ನು ಸಮರ್ಥಿಸುವುದು, ಧರ್ಮ ಗುರುಗಳು ನಂಬಿಕೆಯ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದ ರಕ್ಷಕರು ಎಂದು ವಾದಿಸುವುದು, ವಿಯೆಟ್ನಾಂ, ದಕ್ಷಿಣ ಆಫ್ರಿಕಾ, ಚಿಲಿ, ನಿಕರಗುವ, ಎಲ್ ಸಾಲ್ವಡೋರ್, ಇಸ್ರೇಲಿಗಳ ಬಗ್ಗೆ 'ರಾಜತಾಂತ್ರಿಕ ಮೌನವಹಿಸುವುದು, ಎಲ್ಲ ಬಲ ಪಂಥೀಯ ಸರ್ವಾಧಿಕಾರಿ ಸತ್ತೆಗಳನ್ನು ಕ್ಷಮೆಯಾಚನೆಯ ಧ್ವನಿಯಲ್ಲಿ ಸಮರ್ಥಿಸುವುದು-ಈ ಜಾತಿಯ ಮುಖ್ಯ ಚಹರೆಗಳು. ಈ ಮಾಜಿ ಕಮ್ಯೂನಿಸ್ಟ್ ಬುದ್ಧಿಜೀವಿಗಳ ಪೈಕಿ ಕೆಲವರು ಅಮಾಯಕವಾಗಿ, ಇನ್ನು ಕೆಲವರು ತಾವು ಪಡೆದ ಡಾಲರುಗಳ ಋಣ ತೀರಿಸಲು, ಅಮೇರಿಕಾದ ಪ್ರಚಾರ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಕೈಗೊಂಬೆಗಳಾದರು. "The God that failed" ಪುಸ್ತಕ ಸಂಪಾದಿಸಿದ ಸ್ವೀಫನ್ ಸ್ಟೆಂಡರ್‌ನ ಅವಸ್ಥೆಯಂತೂ ಇನ್ನೂ ಕುಣಾ ಜನಕನಾಗಿದೆ. ಆತ ಸಂಪಾದಕನಾಗಿದ್ದ ತ್ರೈಮಾಸಿಕ, 'Encounter' ಪತ್ರಿಕೆಗೆ ಗುಪ್ತವಾಗಿ C.I.A. ಹಣ ಬರುತ್ತಿತ್ತು. ಸ್ವತಃ ಸ್ಟೆಂಡರ್‌ಗೇ ಬಹುಕಾಲ ಇದು ಗೊತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಇದು ಬಹಿರಂಗವಾದ ಮೇಲೆ ಸ್ಟೆಂಡರ್ ನಾಚಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಪತ್ರಿಕೆಯ ಸಂಪಾದಕತ್ವಕ್ಕೆ ರಾಜೀನಾಮೆ ಕೊಟ್ಟ.

ಆದರೆ ಸಿಲೋನೆಗೆ ಮಾತ್ರ ಈ ಮಾಜಿ ಕಮ್ಯೂನಿಸ್ಟ್ ಯಾವ ಮಾನಸಿಕ ರೋಗವೂ ತಟ್ಟಲಿಲ್ಲ. ತನ್ನ ಬದುಕಿನ ಕೊನೆಯ ಕ್ಷಣದವರೆಗೂ ಆತ ಸಮಾಜವಾದದಲ್ಲಿ ನಂಬಿಕೆ ಕಳೆದುಕೊಂಡಿರಲಿಲ್ಲ. ಬಂಡವಾಳಶಾಹಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಅಮಾನತೆ, ಯುದ್ಧಖೋರತೆ, ಧಾರ್ಮಿಕ ಸೋಗಲಾಡಿತನ, ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಅಶ್ಲೀಲತೆಗಳನ್ನು ಆತ ಮೊದಲಿನಷ್ಟೇ ಉಗ್ರವಾಗಿ ವಿರೋಧಿಸುತ್ತಿದ್ದ. ಕಮ್ಯೂನಿಸ್ಟ್ ಪಕ್ಷ ಬಿಟ್ಟು ಹೊರ ಬಂದ ಮೇಲೂ ಸಿಲೋನೆ ಇಟಾಲಿಯನ್ ಸಮಾಜದ ಆರೋಗ್ಯವನ್ನು ಇಟಾಲಿಯನ್ ಕಮ್ಯೂನಿಸ್ಟ್ ಪಕ್ಷದ ಮುಖಾಂತರವೇ ಪರಿಭಾವಿಸುತ್ತಿದ್ದುದು ಅರ್ಥಪೂರ್ಣವಾಗಿದೆ. ತನ್ನ ಕೊನೆಯ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಆತ ಬರೆದ ಒಂದು ಲೇಖನದಲ್ಲಿ (ಅದು ಪ್ರಕಟವಾದದೂ Encounter ನಲ್ಲಿಯೇ) ಸಮಕಾಲೀನ ಇಟಾಲಿಯನ್ನು ಸಮಾಜ, ದುಡ್ಡು ಬಳಕೆಯ ವಸ್ತುಗಳು ಮತ್ತು ಐಂದ್ರಿಯಕ ಸುಖಗಳನ್ನೇ ತನ್ನ ಏಕೈಕ ಉದ್ದೇಶವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದೆ. ಇಟಾಲಿಯನ್ ಕಮ್ಯೂನಿಸ್ಟ್ ಪಕ್ಷ ಕೂಡಾ ಮೊದಲಿನಂತಿಲ್ಲ. ತನ್ನ ಯೌವನದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಪಕ್ಷಕ್ಕಾಗಿ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ತ್ಯಾಗಮಾಡಬಲ್ಲ ಯುವಕರಿದ್ದರು. ಈಗ ಅಂತಹ ಯುವಕರೇ ಕಾಣಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಕಮ್ಯೂನಿಸ್ಟ್ ಪಕ್ಷ ಕೂಡಾ ವೇತನ ಕೊಟ್ಟು ಕಾರ್ಯಕರ್ತರನ್ನು ನೇಮಿಸಿ ಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗಿದೆ ಎಂದು ಬರೆದಿದ್ದ.

೧೯೫೦ರಲ್ಲಿ 'ಫಂಟಮಾರಾ'ದ ಕನ್ನಡ ಅನುವಾದ ಪ್ರಕಟವಾದಾಗ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಆಳ್ವಿಕೆ ಕೊನೆಗೊಂಡು ಮೂರು ವರ್ಷಗಳಷ್ಟೇ ಆಗಿದ್ದಿತು. ರಾಜಕೀಯ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಮತ್ತು ನೆಹರೂ ಸಮಾಜವಾದಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಜನಕ್ಕೆ ಇನ್ನೂ ಭ್ರಮನಿರಸನವಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಅಂತಹ ಸಂಭ್ರಮ ಕಾಲದಲ್ಲೇ, ಕು. ಶಿ. ಹರಿದಾಸ ಭಟ್ಟರು ಸಮಾಜವಾದೀ ಲೇಖಕನೊಬ್ಬನ ರೈತ ಹೋರಾಟದ ಕಾದಂಬರಿಯನ್ನು ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಅನುವಾದಿಸಿದ್ದು ಗಮನಾರ್ಹವಾಗಿದೆ. ತಮ್ಮ ಅನುವಾದದ ಮುನ್ನುಡಿಯಲ್ಲಿ ಹರಿದಾಸ ಭಟ್ಟರು ಬರೆದರು : "ನನ್ನ ಅನುವಾದದ ಬಗೆಗೆ ನಾನು ಕ್ಷಮಾಯಾಚನೆ ಮಾಡಲಾರೆ. ದೇಶ ದೇಶಗಳ ವಿವಿಧ ಭಾಷೆಗಳನ್ನು ಕಲಿತ ಪಂಡಿತರು ಆಯಾ ಭಾಷೆಗಳ ಅವರ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಅಲ್ಲಿಂದಲೇ ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಆಮದು ಮಾಡುವ ಶುಭ ಮೂಹೂರ್ತ ಉದಯವಾಗುವ ತನಕ ಯೂರೋಪಿನ ಒಂದೆರಡೇ ಭಾಷೆಗಳನ್ನು ಬಲ್ಲ ನನ್ನಂತಹವರು ಮಾಡಬೇಕಾದ ಕೆಲಸ ಹೇರಳವಾಗಿದೆ. ಕಾರಂತ, ಅ.ನ.ಕೃ., ಅವರ ಕಾದಂಬರಿಗಳೇ ಕನ್ನಡದ ಪಠಮಾವಧಿಯಾಗಲಾರವು. ಅದೇ ನಮ್ಮ ಮಾನವಾಗಿ ಬಹುಕಾಲ ಉಳಿಯಲಾರದು. 'ಫಂಟಮಾರಾ'ದ ಬಗ್ಗೆ ಬರೆಂಮುತ್ತ ಅನುವಾದಕರು ಕಾರಂತರು ಮತ್ತು ಅನಕೃರವರು ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸಿದ್ದು ಕೂಡಾ ತುಂಬಾ ಸಂದರ್ಭೋಚಿತವಾಗಿದೆ. ಸಿಲೋನೆಯ ಕಾದಂಬರಿಯ ಗ್ರಾಮೀಣ ಬದುಕಿನ ಚಿತ್ರಾವನ್ನು ಮತ್ತು ಅವರ ರಾಜಕೀಯ ಬದ್ಧತೆಯನ್ನು ಕಾರಂತ, ಅ.ನ.ಕೃ.ರ ಕಾದಂಬರಿಗಳ ಜೊತೆ ಹೋಲಿಸುವುದು ಈಗಲೂ ಉಪಯುಕ್ತವಾಗುತ್ತದೆ 'ಫಂಟಮಾರಾ'ದ ಕನ್ನಡ ಅನುವಾದ ಪ್ರಕಟವಾದ ಮೊದಲಿಗೆ ಅದನ್ನು ಕನ್ನಡದ ಓದುಗರು ಹೇಗೆ ಸ್ವಾಗತಿಸಿದರೋ ತಿಳಿಯದು. ಮುದ್ರಿತವಾದ ಪುಸ್ತಕದ ಸಾವಿರ ಪ್ರತಿಗಳು ಮಾರಾಟವಾಗುವುದಕ್ಕೆ ಹತ್ತಾರು ವರ್ಷಗಳೇ ಬೇಕಾಗುವ ಕನ್ನಡದ ದರಿದ್ರ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಓದುಗರ ಆಸಕ್ತಿ ನಿರಾಸಕ್ತಿಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸುವುದಾದರೂ ಹೇಗೆ ? ಅದು ಹೇಗೂ ಇರಲಿ, ಈಗ ಏಳೆಂಟು ವರ್ಷದ ಕೆಳಗಿನವರೆಗೂ ಕನ್ನಡ ಫಂಟಮಾರಾದ ಸುಮಾರು ೫೦ ಪ್ರತಿಗಳು ಉಡುಪಿಯಲ್ಲಿದ್ದು, ಅದರ ಪ್ರಕಾಶನ ಮಳಿಗೆಯಲ್ಲಿ ದೂಳು ಕೂಚಿಕೊಂಡು ಬಿದ್ದಿದ್ದವು. 'ಸಮುದಾಯ' ತಂಡದವರು ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಜಾಥಾ ನಡೆಸಿದಾಗ, ಈ ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ತಮ್ಮೊಡನೆ ಒಯ್ದು ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಮಾರಿದರು. (ಈ ತಂಡದವರು ಮಾರಾಟ ಮಾಡಿದ ಇನ್ನೊಂದು ಪುಸ್ತಕವೂ ಇಂಗ್ಲೀಷ್‌ನಿಂದ ಕೃತಿಯೊಂದರ ಅನುವಾದ-ಗೋರ್ಕಿಯ ಕಾದಂಬರಿಯ ನಿರಂಜನ ಅನುವಾದ 'ತಾಯಿ'). 'ಫಂಟಮಾರಾ' ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾದ ವರ್ಷ ಮತ್ತು 'ಸಮುದಾಯ'ದ ಜಾಥಾ ನಡುವೆ ಮೂರು ದಶಕಗಳೇ ಕಳೆದು ಹೋಗಿದ್ದವು. ಈ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಬದುಕು ಮತ್ತು ಸಾಹಿತ್ಯ ಎರಡರಲ್ಲೂ ತೀವ್ರ ಬದಲಾವಣೆಗಳಾಗಿದ್ದವು, ಮೊದಲು ಇದ್ದ ಹೊಸ ನಾಡೊಂದನ್ನು ಕುಚ್ಚುವ ಉತ್ಸಾಹದ ಬದಲಿಗೆ ಈಗ ಯಾವ ರಾಜಕೀಯ ತತ್ವವೂ ಮನುಷ್ಯನ ಮೂಲಭೂತ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಬದಲಾಯಿಸಲಾರದು ಎಂಬ ಹತಾಶೆ ಎಲ್ಲೆಡೆ ಕಾಣಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಈ ಹತಾಶೆಗೆ ತೀವ್ರ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಯಾಗಿ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಬಂಡಾಯ ದಲಿತ ಸಂಘಟನೆಗಳು ಮತ್ತು

ಸಮುದಾಯದಂತಹ ನಾಟಕ ತಂಡಗಳು ಹುಟ್ಟಿಕೊಂಡವು. ಈ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ವಾತಾವರಣದಲ್ಲಿ, 'ಫಂಟಮಾರಾ' ಕನ್ನಡದ ಅನೇಕ ತರುಣರಿಗೆ ಪ್ರಿಯವಾದ ಪುಸ್ತಕವಾಯಿತು. ಸಮುದಾಯ ಜಾಥಾ ಸಮಯದಲ್ಲಿಯೇ ಮೊದಲ ಬಾರಿಗೆ, ಕನ್ನಡ ಅನುವಾದದಲ್ಲಿ ಈ ಕಾದಂಬರಿ ಓದಿದ ಗೆಳೆಯ ಬಿದಿರಹಳ್ಳಿ ನರಸಿಂಹಮೂರ್ತಿ ಅದನ್ನು 'ನಾಟಕ ಮಾಡುವೆ' ಎಂದು ಉತ್ಸಾಹದಲ್ಲಿ ನನಗೆ ಪತ್ರ ಬರೆದಿದ್ದರು. ಅವರು ನಾಟಕ ಬರೆದೊಬ್ಬರೇ ಬಿಟ್ಟರೇ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ ಆದರೆ ಪ್ರಕಟವಾದ ೫೦ ವರ್ಷಗಳ ನಂತರ ಇಟಾಲಿಯನ್ ಗ್ರಾಮೀಣ ಬದುಕಿನ ಕಾದಂಬರಿ ಒಂದರ ಅನುವಾದ ಕನ್ನಡದ ಅನೇಕ ತರುಣರಲ್ಲಿ ಇಂತಹ ಉತ್ಸಾಹ ಅಭಿಮಾನಗಳನ್ನು ಹುಟ್ಟಿಸಿತು ಎನ್ನುವುದು ಕಾದಂಬರಿಯ ಸತ್ಯ ಮತ್ತು ಅನುವಾದದ ಗುಣಮಟ್ಟ ಎರಡಕ್ಕೂ ಉದಾಹರಣೆಯಾಗಿದೆ.

ಕನ್ನಡದ ಯುವಪೀಳಿಗೆಯ ಸಮರ್ಥ ವಿಮರ್ಶಕರಲ್ಲೊಬ್ಬರೆಂದು ಖ್ಯಾತರಾದ ಶ್ರೀ. ಜಿ. ರಾಜಶೇಖರ್ ಅವರು ಉಡುಪಿಯ ಜೀವವಿಮಾನಿಗವದಲ್ಲಿ ಉದ್ಯೋಗಿ.